كاساندرا تامغىسى

Таврокассандры

چىنگىز ئايتماتوۋ (قىرغىزستان)

(رومان)

يۈسۈف ئىگەمبەردى تەرجىمىسى

قەشقەر پېداگوگىكا ئىنستىتۇتى تىل فاكۇلتېتى

بىرىنچى بۆلۈم

كاساندرا ئاپوللۇننىڭ مۇھەببىتىنى قۇبۇل قىلمايدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئاپپوللون كاساندراغا غەزەبلىنىپ، ئۇنىڭ سەگەكلىك بىلەن ئېيتقانلىرىنى ھېچكىم ئىشەنگۈسىز قىلىپ قويىدۇ.

— قەدىمكى يۇنان ئەپسانىسىدىن

پانىي دۇنيالىق ئۇچۇن ئەسلا نېسىپ بولمىغان، ئاسمان ئاستىدا، يەر ئۈستىدە يۈز بېرىپ تۇرغان ھارام ئىشلارنى كۆرمىگەن جانىنىڭلا قالغىنى ھېلىقى ئىككىسىنىڭ بەختى ئىدى.

ـ ئىككلېئىاست (تەۋراتنىڭ مۇتەپسىرى)

بۇ سەپەرمۇ بايىقىدەك ئىش تەسۋىرلەنگەن كەلىمىلەردىن، كەلىمىنىڭ

ئۆزىدىن باشلاندى. دۇرۇست.بۇ بايىقى قاچاندۇر بىر بولۇپ كەتكەن دۇنياغا بۇ مەلۇم بىرمەڭگۈلۈك ۋەقەلىكتەك بولۇپ تۇراتتى.

ئۇنىڭدىن كېيىنكى ۋەقەلەرنىڭ ھەممىسى ئەشۇنداق ئېيتىلغان كەلىمىلەردىن كېلىپ چىقمىدىمۇ؟...

شۇنداق بولسىمۇ بۇ كۈتۈلمىگەن ئەھۋالغا بىرىنچى بولۇپ قاپسىلىپ قالغان ئادەملەرنىڭ كۆپچىلىكى كېيىن ياشاپ يۈرۈپ دەل شۇ ۋەقەنى ئۆز ھاياتىدىكى ئەڭ بىلىنەرلىك،گەۋدىلىك ۋەقە، ھادىسە دەپ بىلىشىپ تارىخىي ئەستىلىك يېزىشنىمۇ ھېچقاچان ئويلاشقان ئەمەس. ئۇنىڭدىن قالسا يەنە بىر قىزىقسىنارلىق ئىش بار. شۇ ۋەقەگە شاھىد بولغانلارنىڭ ھەممىسى نېمە دېيىشىنى پۈتۈشۈۋالغاندەكلا قىلىشىپ ئۆز بايقاشلىرىنى «مۇشۇ كەمگىچە يۈزكۆرۈلمىگەن بۇ ۋەقەلەر رازۋېدكا رومانىدىكىدەك راۋاجدا بولدى» دەپ باشلاشقا مەجبۇر بولىدۇ.

ھەقىقەتەنمۇ شۇنداق بولدى. «مۇنبەر» گېزىتىنىڭ خىزمەتكارلىرى ئويلىمىغان يەردىن رەھبەرلىك جايلاشقان قەۋەتتە ئالدىراپ ـ سالدىراپ ئۇچراشقان تەھرىر ھەيئىتىنىڭ ئەزالىرىنىڭ جىددىي چاقىرىلغان كېڭەش يىغىنى ۋاقتىدا «ئۇيان ـ بۇيانغا چېپىشقا، تېلېفونىنىڭ جىرىڭلىشىشىغا، فاكسقا جاۋاب بېرىشكە، بۇندىن باشقا يەنە ئاللىقانداق كىشىلەرنىڭ تەھرىرات بوسۇغىسىدىن ئاتلاپ كىرىشى مەنئى قىلىنسۇن!» دېگەن باش مۇھەررىرنىڭ بۇيرۇقىنى تاپشۇرۇۋېلىشتى.

شۇنداق قىلىپ، ھەممە ئىش شۇ جىددىي چاقىرىلغان كېڭەشتىن باشلاندى. بۇنىڭغا ئوخشىمىغان بايانىتنىڭ گېزىت يۈزىدە ئېلان قىلىنىشى نەچچە كېچە ئۇخلىسىمۇ چۈشكە كىرىدىغان ئىشمۇ؟! بىراق، ئىشلارنىڭ ھەممىسى بىر ـ بىرلەپ ماقۇلغا كېلىشى كېرەك ئىدى. ئەمەلىي ھەرىكەتلىنىش كېرەك ئىدى. يابار ـ يا يوق مەسىلە مانا مۇشۇنداق قىردىن چىقتى، شۇنداق قىلىپ «بارلىق قورۇقلۇقلاردا تەپەككۇرنى ئويغاتقۇچى» دېگەن ئاتاق ئالغان «مۇنبەر»مۇ ئازدۇرۇلماي قالمىدى. (ئەلۋەتتە، «شەيتانىنىڭ ئازغۇرلۇقى»

دەپ كېيىنكى قارشى چىققۇچىلار دېگەنگە ئوخشاش ئىش بولدى) بىرەر خەۋەرنىڭ دۇنيانى زىلزىلىگە سالىدىغان خەۋەر بولمىقى ئۇگىيمۇ؟ تەھرىراتتىكىلەر بۇ ماتېرىيالغا ئۆز ئالدىغا ئىش كۆرۈش هوقۇقى ئالدى - دە، ئادەمزاتى تارىخدا بۇرۇن كۆرۈلۈپ باقمىغان يازما ماتېرىيالنى ئۆز ئەينى ئېلان قىلىپ ئەۋەتىشكە تەۋەككۇل قىلىشتى.

مانا مۇشۇنداق ۋەقەلەرنىڭ بىسمىللاسىدا تەھرىرات ئاخباراتچىلىرى ئىچىدىن كىمدۇر بىرى كۆپچىلىكنىڭ ئېسىدە بار بولغان ،لېكىن هېچكىمۇ دېيەلمىگەن بىر گەپنى ئېيتىپ تاشلىدى؛

- مانا، يىگىتلەر بولار ئىش بولدى - دېدى ئۇ قولىدىكى سىرى قۇراي دەپ قالغان ژاراقنى كۆرسىتىپ - تارىختىكى ئادەم بالىسىنىڭ خىيالىغا كەلمەيدىغان ۋەقەنى مانا بىزنىڭ«مۇنبەر» ئېلان قىلىش ئالدىدا تۇرماقتا، پۈتتى. ئەمدى بىزگە هېچكىم يېتەلمەيدۇ. ئەمدى قالغان ئىشلارنى كۆرىمىز. تۇرمۇش بىزگە كۆرسىتىدۇ. بۇ ئىشنىڭ ئاخىرى نېمە بولىدۇ دەيدىغانسىلەر بەلكىم. كۆرىمىزغۇ!- ئۇ بېشىنى چايقاپ قويدى - دە سىرلىق تەرزدە سۆزنى تولۇقلىدى؛
- چۈنكى، خىزمەتداشلار، كەچۈرۈڭلار. ئەسكەرتىپ قويماي، بۇندىن كېيىن باشقا هەركىم ئۆزى ئۈچۈن بەكرەك ئويلىنىشى تېگىشلىك بولىۋاتىدۇ، بىر سائەتتىن كېيىن نېمە ئىش يۈز بېرىشى نائېنىق.
- راستتىن ئېيتقاندا خەۋپلەنمەي تۇرۇشقا بولمايدۇ. بۇ گەپلەرنى هەممەيلەن چۈشىنىپ تۇراتتى. تەھرىراتتا شۇ كۈنى هەممىسىنىڭ يەنى باش مۇهەررىرىدىن تارتىپ كېلەچەكتە تەپسىلىي خەۋەر يازغۇچى بولۇش ئۈچۈن بۇ يەرگە ئاخبارات فاكۇلتېتىدىن كېلىشكەن بىلىم ئاشۇرغۇچىلارغىچە هەممىسىنىڭ كەيپىياتى سائەتسايىن ئۆزگىرىپ تۇردى. بىردەم جىمسى ئالدىراپ يۈرسە ،ياكى ئولتۇرغان ئورۇنلىرىدا هاڭۇبقىشسا ،بىر - بىرىنىڭ گېپىگە سۆز قېتىشتىن قېچىشسا، بىردەم ئۇنداق قىلىشنىڭ تەتۈرسىچە كارىدورلار بىلەن ئىشخانىلاردا نېرى - بېرى پاي - پېتەك بولۇشۇپ

هایاجاندىن كۆزلىرى ئويناقشىپ قىزغىن هالدا گەپكە چۈشۈپ كېتىشتى. بىراق، هازىر باشقا نەرسە ھەققىدە ئويلىنىشنىڭمۇ پايدىسى كېلىپ بولىدىغان بولۇشى مۇمكىن. قەھرىلەنگەن قارام كىشىلەردىن قوغدىنىش ئۈچۈن ئىشىك - دېرىزىلەرنى چىڭ تاقاش مۇھىم بولۇپ يۈرمىسۇن يەنە؟ بۇنداق ئەھۋالنى يۈز بەرمەيدۇ دېگىلى بولمايدۇ. چۈنكى كوچىدىكى قەھرىلەنگەن بىر توپ كىشىلەر تەھرىراتقا بۆسۈپ كىرىپ (ئۇلارنى ھېچقانداق بىر ساقچى توختىتالمىسا كېرەك) ئەينەكلەرنى چېقىپ،ئەمگەك قۇرۇلۇشىنى باشقۇرۇش تارماقلىرىنىڭ مىجىقىنى چىقىرىپ، چاتاق چىققان يەرگە چېپىپ بارغان تېلېۋىزىيە خادىملىرىنىڭ تېلېكامىراسىنىڭ ئالدىدا ، قاش بىلەن قاپاقنىڭ ئارىلىقىدىلا پۈتكۈل دۇنيانى زىلزىلىگە سالغان، ئادەمنى تەڭرىنىڭ ئۆزى بىلەن تەڭلەشتۈرگەن مۇخبىرلارنى ياقىسىدىن قارماپ ھالىنى كەتكۈزگۈدەك باھانەلەر بىلەن كاچاتلاپ ،ئۇرۇپ سېلىشى ئېنىق ئىدى. بىراق هازىرغىچە ھېچنەرسىدىن خەۋىرى يوق چۈمۈلىدەك يايلىغان كىشىلەر ئامېرىكىنىڭ چوڭ شەھەرلىرىنىڭ كوچىلىرىدا كۆككە تاقاشقان ،پۈتۈن سۈرۈك ئەينەكتىن ياسالغاندەك ئۆي - ئىمارەتلەرنى بويلاپ مىدىرلىشىپ يۈرىدۇ. ئۇنىڭ بىلەن قاتار تالاشقان رەڭگارەڭ ماشىنىلار تىنىمسىز رەۋىشتە دەريا دولقۇنلىرىدەك ئۇيان - بۇيان ئېقىشىپ يۈرىدۇ. كۆك قەھرىدە كۆزنى چاقنىتىدىغان تىك ئۇچارلار ئۇچۇپ يۈرۈشىدۇ.

يەنىلا ھېچكىم ئەقلىدىن ئاداشقىنى يوق. هازىرغىچە ئۆزلىرىنىڭ مەڭگۈلۈككە شەك كەلتۈرمىگەن هايات ئېقىمىنىڭ تىلسىمغا ۋىجدانسىزلىق بىلەن يول ئالغان، قارا سانىغان گېزىتلەرنى قوللىرىدا پۇلاڭلىتىپ، كەڭرى سەينالارغا ھېچكىم چۇقان-سۈرەن سېلىپ چىقالمىدى. يەنىلا ھېچكىمۇ ھەممە ئادەمنى توپىلاڭغا كۈشكۈرتۈپ «دوزاقنىڭ يولىنى تورايلى!» دەپ چۇقان سالمىدى.

«مۇنبەر» گېزىتىدىكىلەر «باشقا بىرسى بىزلەردىن ئېشىپ -ئۇزۇپ كەتمىسۇن» دېيىشىپ ئالدىراشتى. قايتىدىن تېرىلىپ - چېچىلىپ تۇرغان

گېزىت ماقالىلىرى يېرىم سائەت ئىچىدىلا قۇراشتۇرۇلۇپ بىر سان گېزىت پۈتتى. كائىناتتىن كەلگەن بۇ ماتېرىيالنى دۇنيانىڭ باشقا يېرىدىكى ھەرقانداق گېزىتتىكىلەر بولمىسۇن ئۆزلىرىنى تەۋەككۈلغا سېلىشىپ دەررۇ ئېلان قىلىۋېتىشىدۇ. ھەتتا بۇ ئىشنىڭ كاساپىتىدىن مەيلى يەر يۈزىنى توپان بالاسى قاپلاپ، ئۇچارلىق - تىنارلىقلارنىڭ ھەممىسىنى يالماپ كەتسىمۇ، ئۇندىن كېيىن بىردىنلا گېزىتنىڭ ھېچكىمگە، ھېچىيەردە كېرىكى يوق بولۇپ قالسىمۇ بەربىر،مەيلى بۇ بىر كەلگەن پۇرسەتنى «مۇنبەر» گېزىتدىكىلەر قولدىن بېرىۋېتىشىدىغاندەك ئەمەس...

شۇنداقلا كېلەچەكتىكى قىيامەت قايىم كەبى ھامىنى بىر كۈنى ھەممىسىنى تۈگەتكۈچى توپان بالاسىنىڭ مەنبەسى بولغان ئوكيان بولسا مەھشەر كۈنى قۇرۇقلۇقلار ئارىسىدىن ئۆركەشلىنىپ، تارقىلىپ زور قۇۋۇەتلىك ھەرىكەت ھەجمى بىلەن يەر شارىنى چايقاپ، ئۆزلۈكىدىن قوزغىلىپ، كۆز ئېچىپ يۇمغىچە پەيدا بولغان سۈرلۈك بەھەيۋەت دولقۇنلارئۆزلىرىنىڭ كۆپ تارامليرى بىلەن ئوينىاقلىشىپ، چېكىگە كۆز يەتمىگەن ئۆز تەكشىلىكىدە خەندان ئۇرۇپ، نەرە تارتىپ چالقىپ تۇردىغاندەك قىلاتتى.

كېلەچەكشۇناس كۆكتە تۇرۇپ ئوكيانىنىڭ قاياۋاتقان ماگمىسىغا كۆز چاپتۇرۇپ ئاتلانتىك، ئوكيان ئۈستىدىن ئۇچۇپ كېتىۋاتقان ئايروپىلانىنىڭ دېرىزىسىدىن مەنزىرىلەرگە ھەيرانۇ ھەس بولۇپ قاراۋاتاتتى . بۈگۈنكى ھاۋا ئوچۇق كۈندە ئۇنىڭ كۆز قىرىغا چۈشكەن مەنزىرەلەردە ئادەتتىن تاشقىرى، باشقىچە بىرەر نەرسە بولمىسمۇ تۆۋەن تەرەپتە ھېلىلا چالقىغان ئوكيان، سۇ، مەۋج ئۇرغان دولقۇنلار بىر قىسما ،ئۆزگىچە كۆرۈنۈش ئىدى. كۆزنى تالدۇرىدىغان جىمجىت ئۇپۇق سىزىقمۇ، يۈزلىگەن ئايروپىلان يولۇچىلىرى ئۈچۈن قارىماسلىققا مۇمكىن بولماس مەنزىرىمۇ كېلەچەكشۇناسنىڭ ھەۋىسىنى قوزغىدى. «ئادەمنىڭ ئويماقتەك كۆزىنىڭ دۇنيانىڭ چەكسىز كەڭلىكىنى ئۆز ئىچىگە ئالالايدىغانلىق ئىقتىدارىغا ئىگە ئىكەنلىكىنى قانداق چۈشىنىش كېرەك» دەپ ئويلىنىۋاتاتتى ئۇ، بۇمۇ بىكاردىن پەيدا بولغان ئەمەس، ھېچبىر

جانلىققا، ھەتتا ئاق بۇلۇت ئالدىدا ئايىنلىپ يۈرگەن بۈركۈتكىمۇ دۇنيانىڭ بۇنداق كەڭرى ئىكەنلىكىنى پۈتۈنلەي كۆرەلەش خاسىيىتى ئاتا قىلىنغان ئەمەس. بەرھەق، تېخنىكىۋى مۇۋەپپەقىيەتلەرگە ئۇلىنىپ ئەقلىدىن پۈتكەن ئىككىنچى چىنلىق بولۇپ قالغان ئادەم ئالەمگە يۈزلەنگەندىن كېيىن يېڭى بايلىق مەنبەلىرىنى تاپتى - دە، تەڭرىگە تەڭداش قۇدرەتكە يەتتى. ئۇندىن قالسا ئادەم ئالەمنىڭ كۆزگە كۆرۈنمەس ئېگىزلىكىدە كۆزگە ئىلىناشماس قۇيۇن بولۇپ ئۇيان - يۇيان چېپىپ يۈرۈپ پۈتكۈل يەر يۈزىنى كۆرەلەشكىمۇ بۇيرۇلغان ئەمەسمۇ! ئايروپىلاننىڭ بىرخىل ئۇچۇشىدىكى بىكارچىلىقتا كېلەچەكشۇناس شۇ ئىشلار ھەققىدە ئويلىنىپ قالدى. ئۆزۈڭ يالغۇز قالغان ۋاقتىلىرىڭ بەزىدە بەكمۇ گۈزەل ۋاقىتلارغۇ! چوڭ قىيانىڭ ئۈستىدىن مۇزئارىلاش قۇيۇلۇشقا باشلىغان شۇرمەل تاشقىنىنىڭ ئېقىن بويى سىرغىپ چۈشكىنىدەك ئاققان گۈزەن تومۇرىدىكى قېنىنىڭ يېقىملىق كۈۋەجەشلىرى ئاڭا قارشىلىق قىلمىدى.

كېلەچەكشۇناس ياۋروپادىكى شۇ نۆۋەتلىك سەپىرىدىن قايتىپ كېلىۋاتقان ئىدى. ھەتتا بايىقى خەلقئارالىق يىغىن ، مۇتەخەسسىلەرنىڭ مەجلىسى، شۇنداقلا كائىناتىي مۇھىتنىڭ ھاياتلىق ئىمكانىيىتىگە ئايلانغان، تېخى بايانتىلا بولۇپ ئۆتكەن تۈگىمەس - پۈتمەس بەس - مۇنازىرىلەر، ئوي - پىكىرلەر بىلەن مۆلچەرلەشلەرنى چۆرىدىگەن بىرىدىن يەنە بىرىگە ئاغقان تالاش - تارتىشلار، نۇتۇقلار يەنىلا بايىقى دۇنياۋى مەدەنىيەتنىڭ كېلەچىكى ھەققىدە، بىر قۇتۇپلۇق تەرەققىياتنىڭ ۋەزىيىتى ۋە باشقا شۇنىڭغا ئوخشايدىغان مەسىلىلىرى ھەققىدە بولغان ئىدى. بۇلار دائىما جىددىي، غولدىن چۈشۈپ قېلىۋاتقان مەسىلىلەر ئىدى. ئۇنداق مەسىلىلەر دەل ئاشۇنداق قىيىن مەسىلىلەرنى تېپىپ بىلگۈچى خارۋارد ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ زىيالىيسىنى پۈتكۈل ھاياتىنى سەرپ قىلىشقا مەجبۇر قىلىۋاتقان ئىشلار ئىدى. ۋە يەنە ئۇنداق مەسىلىلەر يىلسايىن بۇ زىيالىي ئۈچۈن پالچىلىقنىڭ كىتابىدەك ئىلىملەرنى قانچىلىك چوڭقۇر ئۆزلەشتۈرگەنسېرى، ئەزەلدىن ياشاپ كېلىۋاتقان ئادەم

ئەۋلادىنىڭ كېلەچەكىنىڭ تەتقىق قىلىنىپ پۈتۈشىنىڭ مۇمكىن ئەمەسلىكىنى سېزىشى شۇنچىلىك كۈچلۈك بولۇشقا باشلىدى. ئۇنىڭدىن مەڭگۈلۈك تەقدىرنىڭ ئالدىنى ئېلىشقا ئۇمتۇلۇش، بۈگۈنمۇ ، ئەتىمۇ، مىڭ يىلدىن كېيىنمۇ ھېچقاچان، ھېچكىمگە سىرى ئېچىلمايدىغان ھاياتنىڭ ماھىيىتىنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى ئىزلەپ مەڭگۈ قىيلىنىش نېمە دېگەن بىر ئاۋارىچىلىك، نېمە دېگەن بىپەرۋالىق،ھە؟ بەزىدە ئۇ مۇشۇنداقمۇ ئويلىنىپ قالىدۇ. بىراق شۈكرى - سانا قىلماي كېلەچەككە ئۇمتۇلغان ئاخىرى چىقماس، كۈلۈك ئاتەك چېپىپ يۈرگەن تەپەككۇردىن باش تارتىپ كۆرەر بولساڭ، ھېلىقىدەك ئوچۇقتىن - ئوچۇق يېڭىلا بالقىغان نەرسىنى كۆرسەم دەپ ئۈياق - بۈياققا چاپماي تۇرۇشقا ، جان سەكراتقا چۈشمەي تۇرۇشقا، قىينالماي تۇرۇشقا ئىمكانىيەت بولامدىكىن، زادى؟!

ھەر كىشىنىڭ ئۆزكېلەچىكىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرەلمىگەن تەقدىرى ۋاپاسىز تەقدىر. بىراق، ئىلىم جەھەتتىكى سەۋرچانلىقنى ساقلاش ، غەملەشكە مۇۋاپىق بولماي قالسىلا ھېلىقىدەك تارىخنىڭ چاقى دېگەن بىر نېمە نەدە؟ تاپقىلى بولمايدۇ، قانداق ھاڭغا ئېلىپ بارىدىغان، كۆز يۇمماس ھەقىقەت ئۇ، مۆلچەردىكىنى ئالدىنئالا ئېيتىشقا بەل باغلاش ئايرىم پەيتتەنېمەدېگەن قىيىن!؟ بولدى بەس! ئۇمۇ چاق بولامدىغان - ھە، بەلكىم ھېچنېمىسىز دىگىلەپ بېرىشقا ئىقتىدارسىزلىق قىلىپ قاتتىق ئۇرۇلۇشتىن كېيىن جابدۇقلىرى چېچىلىپ كېتىپ، سالپىيىپ قالغان ھارۋىنىڭ چاقىدەك بىر نەرسىدۇر، ئۇندىن قالسا ھاياتلىق پائالىيىتىنىڭ بۇ شەكلىگە ئىلمىدە تولۇق قايىل قىلارلىق بىر ئېنىقلىما تېپىلماي قالمىدىمۇ؟! بۇ مۆلچەرلەش، تەشۋىقات يەنە ئۆزنۆۋىتىدەتەجرىبىچانلىق، دراممىلىق خۇسۇسىيەتكىمۇ ئىگە. شۇنىڭغا قارىماي يەنە ھەممىنى ھەل قىلىشقا، ھەممىنى ئالدىنئالا ئېيتىشقا نىشانلىنىش كېلەچەكشۇناسلىقنىڭ ئاساسىي ماھارەتلىرى ھېسابلىنىدۇ. بىراق، بۈيۈكلۈكتە تۇرۇپ قىلغان ئايرىم بىر قىياسلار ئادەمنى بەز يەپ سالغاندەك چۆچۈتۈپ، يۈرىكىنىڭ سوقۇشىنى تېزلىتىۋېتىدۇ. ئۆز پەرزىڭدىن، تارىخنىڭ ئالا

سالمىدەك تەقدىر- يازمىشىنى سىزىشىنىڭ باشقا ،ھەممىدىن ئۇنۇملۇك بىرەر چارىسى بارمۇ ياكى يوقمۇ؟ ھەممە يەردە ئوچۇقتىن ئوچۇقلا يۈكسەكلىككە، پەقەتلا يۈكسەكلىككە ئىنتىلگەن باش ئەگمەس كۈچلۈكلەرنىڭ ھالسىراتقانلىقىدىن قۇيقا چېچىڭ تىك تۇرىدۇ. مەيلى قانداقلا يۈكسەكلىك بولمىسۇن، ئۇ قانچىلىك مەقسەتنى بۈيۈكلۈك قاتارىدا ھېسابلىمىسۇن، ئۇنىڭ كۆزلىگىنى يالغۇزلا بۈيۈكلۈكنى ئىجرا قىلىش. دېمەك، ئۇ كونا قاراشنىڭ ئورنىغا باشقىسىنى، يېڭىسىنى بەرپا قىلىشقا بەك ئۇستا، ھەممىگە قايىل بولۇپ، چىنلىق بىلەن خيال ئارىلىقىدىكى مەپكۇرەۋىلىكنى چاڭقاپ ئىزدىگەن جانغا كېلەچەكشۇناسلىقنىڭ ئۆزى ئېنىق باش قاتۇرۇشى ئازاب ھېسابلانمامدۇ؟ گەرچە ئۇ ئىشلار شۇنداق بولسىمۇ ئەڭ قەدىمي دەۋردىكى ھېلىقىدەك پۈتىدىغان، ئادەم ئاتىدىن باشلانغان كېلەچەكنى ئالدىنئالا كۆرۈش ھەرىكىتىدىن باش تارتىش پىشانىسىگەتەقدىرى پۈتۈلمىش ئادەم بالىسىغا كەلگۈسىدىكى تەرەققىيات يولىدىن قىلچىلىك پايدا كۆرۈش ئىمكانىيىتى بەرمەيدۇ. بەلكىم ھەزرىتى ئېيسانىڭ تىلىكى بىلەن بىشارەت بېرىشتىن باش تارتىش كېلەچەكشۇناس ئۇچۇن قىيىن ئىش ئەمەس. ئۆز جېنىنى ئۆزى قىينىغانغا باراۋەر ئىش. بۇنداق ئىشقا قانچىلىك ئادەملەرنىڭ ئۆمرى سەرپ بولمىدى؟!

ھازىرقى ۋاقىتدىكى پايداخۇمار جەمئىيەتنى، «سەگەكلەر» نىڭ بۈيۈك ئەھۋالىنى ساقلاپ قېلىش ئوڭاي ئىش ئەمەس. دېلفي -پىفىيلىرى ئىلاھلارنىڭ نامىدىن ئەجەللىمۇ، ئازابنىمۇ، نام - شۆھرەتنىڭ سەلتەنەتىنىمۇ سەگەكلىك بىلەن ئېيتىۋەرگۈچى پەيزى مەزگىللەر ئۆتكەن.

20 - ئەسىردە بىشارەتچىلەرگە ۋە ئۇلارنىڭ ئالدىن بىشارەت بېرىدىغان كىتابلىرىغا تەكەببۇرلۇق بىلەن مەسخىرىلىك قارايدىغان ۋاقىتلارمۇ بولىدىغۇ، ئېسىت!

ئۇنداق بولغىنى بىلەن بۇمۇ ئانچە قورقۇنچلۇق ئەمەس. كېلەچەكشۇناس ۋە ئۇنىڭ خىزمەتداشلىرى ئۆز ئۆپچۆرىسىدە ئۆزلىرىنىڭ كەسپي مەنپەئەتلىرى

ئۇچۇن، يالغۇزلا خەلقئارالىق مۇھاكىمە يىغىنى ئۇچۇنلا بۇ ئىشقا ئىشتىراك قىلغان ئەمەس ئىدى. بۇلار ئۇنىڭ بىلەن ياشاپ كېلىشتى. مىسالى، ئۇنىڭ شۇ قېتىمقى ياۋروپادا ئالغان قەدىمى فىرانكفورت - نا- مايىنىدە نەشرىدىن چىققان يېڭى كىتابنىڭ بىرىنچى قېتىم كىشىلەر ئالدىدا ناماينش قىلىنىشى بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئىدى. «ناماينە» غا مۇناسىۋەتلىك سەلتەنەتلىك پەيتتە كىمدۇر بىرىسى «//ئۆزۈمنى ئۆزۈم تەقىبكەئېلىشقا مۇرجىئەت// ناملىق زور كىتابنى نەشرىدىن چىقاردى» دېدى ھەق سۆزلەپ، ئەلۋەتتە بۇنى مۇئەللىپنىڭ ئۆزىدىن باشقا ھېچكىم چەتكە قاقالمايدۇ. كېلەچەكشۇناس ئۆز كىتابىدا بويىنىدىن چىرماقنى ئېلىپ تاشلىغاندەك سولچىللىقنى سىلكىپ تاشلىغان ئىدى. بۇ ھەقىقەتەنمۇ ئۆزگۆشنى ئۆز يېغى بىلەن قورۇشقا دەۋەت قىلىش، تېخىمۇ ئېنىق ئېيتقاندا ، ئۆتۈپ كەتكەن ياش ۋاقتىدىكى مۇددىئالىرىنى قايتىدىن تونۇش ھېسابلىنىدۇ. يۈزلىگەن يىللار داۋامىدا پەيدا بولغان چەكتىن ئاشقان كۆزقاراشنى ياقلاشنىڭ زەربىسىدىن قول ئۈزۈشنى ئۆزىدىن باشلاشقا توغرا كەلدى.

رەھبەرلەر بىلەن ئۇچرىشىشدىن كېيىن ئۇ ئىلمىي مۇھاكىمە ئۆتكۈزدى. تەرجىمھالىنى تارقاتتى. ئۇندىن كېيىن رېيىندا قىسقا مۇددەتلىك ھاردۇق سەيلىسىدە يۈرۈپ قولۋاقتا كېتىۋېتىپ گېرمانچە «شىپگېل» ناملىق ژۇرنالنىڭ ئەدەبىي سۆھبەت خاتىرىسىگە جاۋاب بەردى.كىشىلەر ئۇنى يەنە باشقا كېلەچەكشۇناسلىقنىڭ يېشى بىر يەرگە بېرىپ ئېڭىشىپ قالغان قوللىغۇچىلىرىغا يانداشتۇرۇپ، لەيلەپ يۆتكىلىۋاتقاندەك كۆرۈنىدىغان رېيىن ساھىلىدىكى تاغلارنى ئارقا كۆرۈنۈش قىلغان مەنزىرە بار يەرلەردە سۈرەتكە چۈشۈرۈشتى؛ ھەتتا، ئۇنىڭغا «ھەيۋەت تاغلار بوي تۇرقىڭىزغا خېلى ئوبدانلا ماس كېلىپ تۇرىدۇ. ئۆزىڭىزمۇ ھەيۋەت تاغلارغا ئوخشاش گەۋدىلىك، قىرلىق، بەھەيۋەت تۇرمامسىز؟!» دېگەندەك تەكەللۇپ ، چاقچاق ئېيتىلدى.

بۇ چاقچاقلارغا ئۇ مىيىقىدا كۈلۈمسىرەپ «ئۇنداق بولسا ئەدەبىي سۆھبەت خاتىرىسىنىڭ ماۋزۇسىنى // بەھەيۋەت تاغنىڭ تەپەككۇر ئىلھامى//دەپ

قويساڭلار بولغۇدەك» دېدى. شۇنداق قىلىپ ئۇ ئاۋالقى ئويلىرىنى ئوتتۇرىغا سالدى. ھەرخىل سوئاللار سورالدى. ئىلمىدە، ھاياتتا ئۆزىگە جەڭ ئېلان قىلىش، كۈرىشىشكە چىقىش دېگەن نېمە؟ ئۆز تەجرىبىسىگە ۋە ئېتىقادىغا قايتىدىن قاراپ چىقىش دېگەن شۇمۇ ئەمەسمۇ!؟كېلەچەكشۇناسلىقنىڭ قوللىغۇچىلىرىنىڭ ئويى قانداق؟قايغۇزم دائىما ھاياتلىق ئۇچۇن مەۋجۇت بولمىسا بولمايدىغان خۇلاسىسمۇ؟ كېلەچەكشۇناسلىقتىكى تەۋەككۇلچىلىك ھەققىدە ئۆزىگىزنىڭ ئويىگىز قانداق؟ ئۇندىن كېيىنچۇ؟ قوللىغۇچىلارنىڭ ئۆز ئەھۋالى قانداق؟ مانا بۇ قېتىمقى رېيىن بويىدىكى شاراپ زىياپىتى ھەققىدە نېمە دېمەكچى بولۇۋاتىسىز؟! ئۇنداق بولسا ئىلمىدەپۇختا ئىكەن، ئامېرىكانلارغا چارە بارمۇ؟ ئۇلارنىڭ ئايرىملىرىنىڭ تېگى،ئەسلى - ۋەسلى گېرمان بولسىچۇ؟ۋەھاكازا.....

مانا ئەمدى روبېرت بورك ئېغىر، سالماقلىق ئويلىنىشتىن كېيىن تېزراق كىيىم ئالماشتۇرىدىغان جايغا يېتىپ بېرىپ ئۆزىنى كۆيشەككە تاشلاي دەپ شاش يۈرگەن تەنھەرىكەتچىدەك، ئايروپلاندا ئۇچۇپ كېلىۋېتىپ دائىما خىيالىدىن نېرى كەتمىگەن نەرسىلەردىن ۋاز كېچىشكە تەمشىلىپمۇ باقتى، بىراق چارەبولمىدى. يېڭى، ئاخىرقى خاس ئەسىرى ھەققىدە ئويلىنىپ باقتى. ئۇنىڭ ئالدىدا پۈتمەس نەرسىنى پۈتتۈرىدىغان ئىش ئاخىرقى سىر بولۇپ تۇرۇۋېتۇ. ئەلۋەتتە مۇمكىنچىلىك يار بەرسە ، ئەگەر كۆپ يىلدىن بېرىكى تەتقىقاتلىرىنىڭ ئاساسىدا ئۆز تەپەككۇرىنى يېڭى ئىلمىي ياقتىن كەلگۈسىنى ئالدىن بىلىشنىڭ بوسۇغىسىغا يەتكۈزۈشگە مۇمكىنچىلىك يەتسە،روبېرت بوركنىڭ خىيالى بويىچە ھازىرقى ۋاقىتتىكى ئادەم بالىسىنىڭ ئالدىدا بولسا پۈتۈنلەي تەلتۆكۈس ھەل قىلىنىدىغان يېڭى مەسىلىلەر ۋە تەپرىقىچىلىكلەر تۇرۇۋاتىدۇ. بۇ ئىشلار ھازىرغىچە بىلىنمىدى. چوقۇم ھەممە ئىشقا ئومۇمىيۈزلۈك رەۋىشتە قىيىن سىناقلار بىلەن قاپسىلىش كېلىپ چىقىدۇ. بۇ توساتتىن كۈن تەپتىنى يوقىتىپ سوغۇق باشلانغاندا ياكى ئەكسىچە زىيادە ئىسسىپ كەتكەن چاغدا ئاخىرلىشىشدىكى تراگېدىيىلىك مۇمكىنچىلىكنى

سېزىش قابىلىيىتىنىڭ ئۆزلىرىدە بار ئىكەنلىكىنى تېپىۋېلىشى ئوڭاي بولماستىن بەلكى شۇنى سەزگەندەكى ئامان قېلىش بىلەن تەرەققىياتنىڭ ۋە ئۇنىڭدىن كېيىنكى ئۇلارنىڭ يوللىرىنى ھەم فورمىلىرىنى ئىزدەپ تېپىشنىڭ يېڭى قېلىپلىرىنى تېپىشقا تۇرتكە بولۇشى لازىم.

بۇنى ئۆز نۆۋىتىدە ھايات كەچۈرۈشنىڭ يېڭى ئوڭايلىقىغا، تەپەككۇرنىڭ يېڭى يولىغا باشلاپ بارمىز ھەم ئۇلارمۇ بىزنى باشلاپ بارىدۇ. مانا مۇشۇ ھەقتە قەلەم تەۋرىتىش كېلەچەكتىكى تەرەققىيات يولىدىن قىياسەن بىشارەت بېرىدۇ. روبېرت بوركىنىڭ ھېلىقى ئاخىرقى تىلسىماتى شۇنىڭدىن ئىبارەت....

بىراق، ئۇلگۈرەرمىكىن؟ ئىش بەكمۇ كۆپ..... ئاھ، ۋاقىت دېگەن ئۇچقان قۇش.....

ئوكيان تۆمۈرقانات ئالدىدا بايىقىدەك جىمىرلاپ رەڭگارەڭ نۇرسىزنىقلىرىنى پەيدا قىلسا، دولقۇنلارنىڭ چاچراندىسى نۇر بىلەن چاراقلاپ يۈرۈپ پايانسىزلىققا ئۆزلىرىنى ئۇرۇۋاتاتتى. قۇياش، بۇلۇتسىز ھاڭغىرىقاي ئاسمان ،بىپايان كەڭلىك، تېزلەشكەن ئۇچۇش، ئوكيان ئۈستىدە توختاپ قالغاندەك قىلاتتى. بىر يېرىم سائەت چامىسىدىن كېيىن قۇرۇقلۇق كۆرۈنىدۇ. مانا مۇشۇ ئايروپىلان ئۇنىڭغا قونىدۇ. ئۇندىن كېيىن بۇ ئاسماندىكى تىنىملار تۈگەيدۇ. ئۇندىن كېيىن قايتىدىن زۇۋۇلداپ چۈشۈپ ئايروپورتتىكى دەسلەپكى قەدەمدىن باشلاپ ئادەملەرنىڭ ئىرىم - جىرىمغا بوي سۇنىدۇ.

ئۇچۇش داۋام ئېتىۋەردى. كېلەچەكشۇناسنى سەپەردە قانداقتۇر بىر كۈتۈلمىگەن، ئالاھىدە بىر نەرسە كۈتۈپ تۇردى.

ئۇ يارامسىز، ئۆگەنچى فوتوگراف ئىدى. ئۇنىسىغا باقماي فوتو ئاپپاراتىنى دائىما يېنىدا ئېلىپ يۈرىدۇ. ھېچ نەرسىنى ئىلغىماي كۆزگە كۆرۈنگەنلىكى ھەممىنى چىرق - چىرق قىلىپ تارتىۋېتىدۇ. بولۇپمۇ ئۇ ئاسماندىكى ھەر قانداق مەنزىرىگە مېھىرلىك ئىدى. ئۆينى لىق ئالغان ھېچنەرسىگە يارىمايدىغان فوتو ئەسەرلەرنى نېمە قىلىشنى بىلمەي قالغان ئايالى جېسسىنىڭ ئىمانى ئۇچاتتى. ھېچنەرسە خۇش ياقماي تۇرغان چاغلاردا جېسسى ئۇنى تاشلاندۇق

نەرسە دەپ ئاچچىقلىنىپ، ئۇ نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى كۆيدۈرۈۋېتىمەن دەپ پوپوزا قىلاتتى. بىراق، ئايالىنىڭ گەپ- سۆزلىرى ئۇنىڭ بېرىلگەن ئىشىدىن رايىنى ياندۇرالمايتتى. ئۇ توساتتىن ئۆزىنى ئۆزى مەسخىرە قىلىپ: « ئىلىم ساھەسىدىمۇ دېگىز يۈزىدىن 9-10 كىلومېتىر يۇقىرى ئاتموسفېرا قاتلىمىنىڭ تەتقىقاتچىسىمەن، مەۋھۇملۇقتىن ئايلىنىپ چىقالمايمەن. شۇ ۋەجىدىن فوتو سۈرەتچىلىكتە ئوبيېكت قىلغىنىم پەقەت بۇلۇت» دەپ شۇڭىلاپ سالغان ئىدى. مانا مۇشۇ تەرىقىدە ئاسماندا ئەركىن لەيلىگەن قانداقتۇرىبر، ئاللىنېمىلەرگە ئوخشىغان بۇلۇتنى تارتىۋېلىپ فوتوسۈرەتلىرىمنى توپلاپ تولۇقلىسام بولاتتى دەپ ئويلاپ ئۇ فوتو ئاپپاراتىنى تەييارلاپ دېرىزىگە تەڭلىدى. تىلەككە قارشى،كۆڭلىنى توختاتقۇدەك ھېچ نەرسە كۆرۈنمىدى. ئەتراپتىكى ئاسمان كۆپكۆك، ئاۋۇ تۆۋەن تەرەپتىلا بىر نەچچە پارچە - پۈرات بۇلۇت لەيلەپ يۈرىدۇ.

مانا مۇشۇ مەھەلدە ئايروپلان كۆزلىگەن نىشانىنى بويلاپ بۇرۇلۇۋەرگەندە سەل قىڭسايغان يان تەرەپتىن ئۇ توساتتىن ئوكياندا ئۈزۈپ كېتىۋاتقان كىتلارنىڭ چوڭ توپىنى كۆرۈپ قالدى. ئۇ كىتلارنىڭ شۇنچىلىك دانىمۇ - دانە، شۇنچە چوڭ دائىرە بىلەن ،ماس ھەرىكەتلىرى بىلەن، ئېنىق كۆرگەنلىكتىن ئۇلارنىڭ ئاجايىپ مەنزىرىسى خۇددى بىر ھەيران قالارلىق مۆجىزە بولۇپ تۇيۇلدى. پەقەت بۇ مەنزىرىلا ئەمەس ئۇنىڭ چۈشىگە بۇرۇن غۇۋا ھالدا ئوكياندا ئۈزۈشۈۋاتقان كىشىلەر كىرگەن. ئۇلار «بىز بىلەن بىللە ئۈز!» دەپ چاقىرىۋاتقاندەك سېزىلگەن ئىدى. مانا ئەمدى ئۇ كىتلارنى ئوڭدا كۆرۈپ ئولتۇرۇپتۇ. بۇ بىر ئاجايىپ كۆرۈنۈش! كىتلار ئاسماندىكى تۇرنىلاردەك قاتاردىن ئازماي ئۈزۈپ كېتىۋاتاتتى. ئۇلار يىگىرمە ئەتراپىدا ئىدى. ئايروپىلان بۇرۇلۇپ بېرىپ ئۆز يولىنى تۈزلىدى. بىراق تۆۋەن تەرەپتە كىتلار يەنىلا كۆرۈنۈپ تۇردى. دولقۇننى زور قۇۋۋەت بىلەن يېرىپ سۇ فونتانىنى بېشىدىن ئېگىز پۈركۈپ بىردەم ئوكيان ئاستىغا شۇڭغۇپ كېتىشىپ، بىردەم داۋانلاردەك قايتىدىن لەيلەپ چىقىپ كۆزلىگەن نىشانغا كانىدەك چاپلىشىدىغاندەك

ئېزىشماي،ئۆز راھەتلىرىنى بۇزۇشماي بىرخىل رىتىمدا ئۇزۇپ كېتىۋاتاتتى.
ھەممىنى ئۇنۇتۇپ قېلىپ كىتلار توپىنىڭ ئەركىگە لال بولغان روبىرت بورك ئۆزىنى توساتتىن شۇ كىتلارنىڭ ئارىسىدىكى كىت ئادەمدەك، ئۇلار بىلەن سەپەردە ئۇزۇپ بېرىۋاتقاندەك، ئۆز يولىدا قارا يامغۇردىن كېيىنكى ئېدىر بويلاپ ئاققان سۇدەك، ئوكيانىنىڭ سۇيى بىلەن قوشۇلۇپ يالتىراپ ئاققاندەك سەزدى. شۇنداق قىلىپ ئۇمۇ شۇنىڭدىن باشلاپ بۇنىدىن كېيىن ئۆز ئۆمرىنىڭ ئاخىرىغىچە ھاياتىنىڭ كىتلار بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولۇشىنى توساتتىنلا كۆڭلىنىڭ تېگى - تېگىدىن ئويغانغان تۇيغۇسى بىلەن چۈشىنىپ ئۆزىنى داۋالغۇپ تۇرغان ئوكياندا ئۇزۇپ بېرىۋاتقاندەك ھېس قىلدى. ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا شۇ يولۇقۇشنىڭ سىرلىق تۈگۈنى يېشىلدى. بۇنىڭدىن كېيىن كىتلار نېمىگە دۇچار بولسا روبىرت بورکمۇ شۇ قىسمەتكە دۇچار بولىدۇ. كىتلار نېمىگە قاپسالسا روبىرت بورکمۇ شۇنىڭدىن قاپسىلىدۇ.
دېمەك، كىتلار ئۇنىڭ چۈشىگە بىكاردىن - بىكار كىرمەپتۇ - دە! ياق! بىكاردىن ئەمەس، بىراق ئۇلار بۇ ۋاقىتتا نەگە ئۇزۇشۇپ بېرىشىدىكەن بۇنچە ئالدىرىشىپ؟ نېمە ئۈچۈن ئۇلار روبېرت بورکنىمۇ بىللە يۈر دەپ چاقىرىشىدىكەن، نېمە مەنا بىلەن شۇنچە يىراق يەردىن بىر نەرسە چىقىشىغا ئۇ ئانچە ئىشىنىپ كەتمىسمۇ يەنىلا فوتوئاپپاراتىنى «چىرق» قىلىپ قويدى.
شۇنىڭدىن كېيىن روبىرت بورك دەررۇ ئۆيىگە خەۋەر يەتكۈزۈش ئۈچۈن كىرسلونىڭ بوش يېرىدىن تېلېفونىنىڭ تروپكىسىنى ئالدى. تېلېفوندىكى مەلۇمات بېرىپ تۇرغۇچى ئېلېكترونلۇق يېزىقلار تىزىقىدىن بانكا ھېسابات نومۇرىنى، شەھەر، رايون نومۇرىنى، ئۆيدىكى تېلېفونىنىڭ نومۇرىنى تېرىپ، يىغىۋېتىپ قايسىدۇر بىر رەقەمدە يېڭىلىشتى. قايتىدىن تېرىپ تەرمىدى. ھازىرقى كۆرۈۋاتقانلىرىنى ئايالىغا ئېيتىشى بەكمۇ زۆرۈر تۇيۇلدى.
روبىرت بورك ھازىر باشقىلار بىلەن گەپ قىلىشمىسا بولمايدىغان، كىمدۇر بىراۋلار بىلەن بۇ مەسىلە ھەققىدە تەڭ كۆڭۈل بۆلۈشمىسە بولمايدىغان

ئەھۋالدا ئىدى. «نېمە ئۈچۈن جېسسى تۇرۇپكىنى ئالمايدۇ، نەگىمۇ كەتكەندۇر؟ ئۆيدىن چىقىپ كەتكەن بولۇشى مۇمكىن؟ مېنى كۈتۈۋالغىلى چىقتىمۇ؟ ئەتە باريمەن ئەمەسمۇ؟ ماشىنىغا تېلېفون بېرىش كېرەك» دەپ ئويلىدى. كىتلارنى كۆرگەنلىكى ھەققىدە ئايالىغا ھازىرنىڭ ئۆزىدىلا دەپ بەرگۈسى كەلدى. بارغاندا ئېيتىپ بەرسە كېچىكىپ قالىدىغاندەك قىلاتتى.

يېقىن بۇرادەرلىرى ئۇنى،«رەپىقىسىنى ئوگىدا ھەتتا چۈشىدىمۇ ئالدىيالايدۇ.» دەپ مەسخىرە قىلىشى بىكاردىن ئەمەس.

كىتلار ئوكياندا بارا - بارا قارىسى يىراقلاپ كۆزگە كۆرۈنمەي كېتىۋاتاتتى...

- جېسسى، - دەپ ۋاقىرىدى ئۇ ئايالى تۇرۇپكىدىن جاۋاب قىلغان زامات - ئېسىگىدىمۇ، چۈشۈمگە كىتلار كىردى، دەپ ئېيتقانلىرىم؟!
- شۇنداق، نېمە بولدى، ساڭا نېمە بولدى! نەدىسەن؟
- ئۇلارنى ھازىرلا كۆردۈم . كىتلارنى ئوكياندىن كۆردۈم. ھە، دېمەيسەنغۇ، مەن بۇنداق ئەھۋالنى ئۆمرۈمدە بىرەر قېتىم كۆرگەن ئەمەس، بۇ بىر خاسىيەتلىك كۆرۈنۈش، بۇ بىر مۆجىزە.....بۇ.....
- قوي سېنى، قوي سېنى، سەن نېمانچە ئالاقزادە بولىدىغانسەن.دېمىگىنى باس. خۇدا ئۇرغۇر. ئۇ ئىشنى ئۆيگە كەلگەندە ئېيتارسەن. كىتلار دەيسەنغۇ؟.... بۇ يەردە ئۇنىدىن بەدتەر نېمە بولۇۋاتىدۇ دېمەيسەن تېخى، نېمە دېيەرىمنى بىلمەيمەن ساڭا، ھەممە ئادەم، ھەممىسىنىڭ ئوقۇغىنى ھېلىقى «مۇنبەر» ، ئايروپلاندىكى سورۇنۇڭلاردا بۇگۈنكى گېزىتلار بارمۇ؟ نەدىن بولۇشىدىن قەتئىينەزەر ..... سىلەر ئاسماندا ئۇچۇۋاتقان بىلەن بۇ يەردە مۆجىزە بولۇۋاتىدۇ. بۇ «مۇنبەر» نىڭ تېز نۇسخىسىدا بېسىلغان، بۇ ھەقتە ھازىرلا رادىئو - تېلېۋىزوردا سۆزلىدى. جىمكى ئادەم تالىشىپ ئوقۇۋاتقان چېغى.....
- باسقىنى نېمە ئىكەن؟ سىياسىي ئوبزورمۇ؟
- ياق، ئۇنداق بولسىلا مەيلىتىغۇ، قانداق دەپ چۈشەندۈرۈشۈمنى

بىلمەيۋاتىمەن. يېڭىدىن ھازىرلا ئوقۇشقا باشلىدىم. بۇ پەقەتلا باشقا بىر ئىش.

- شۇنداق بولسىمۇ مەزمۇنى نېمە ھەققىدە ئىكەن؟ تېگى ـ تەكتى نېمە؟
- كائىناتتىكى كاھىنىڭ رىم پاپاسىغا يازغان مەكتۇپ. ئەمەلىيەتتە بولسا پۈتكۈل خەلقئالەمگە مۇراجىئەت:
- نېمىلەرنى دەپ يۈرىدىغانسەن، نېمە دېدىڭ؟ كائىناتتىكى كاھىن قانداق كاھىن ئىكەن ئۇ، كۈلكەمنى كەلتۈرمىگىن جېنىم، كائىناتنىڭ كاھىنى دەيدىغان گەپ بولامدۇ؟
- مەن چۈشەندۈرۈپ بېرەلمەيمەن. ئۇ گېزىتتىكى خېلى چوڭ يازما ئىكەن، ھەممە ئادەم شۇنى ئوقۇۋاتىدۇ.
- ئۇ مەكتۇپى نېمە ھەققىدە يېزىلغان ئىكەن، ئۇ خەتنىڭ مەزمۇنى زادى نېمە؟ ئىككى ئېغىز گەپ بىلەن ئېيتىپ باقچۇ!
- ھېلىقى كائىنات كاھىنى زور ئىلمىي كەشپىيات بايقىۋالغان ئىمىش، كىشىلەر ئەمدى تۇغۇلۇش ياكى تۇغۇلماسلىقنى ئۆزلىرى بەلگىلەيدىغان بولۇشۇپتۇ. ئېيتىشلارغا قارىغاندا....
- نەدىكى شۇملۇقلارنى دەپ يۈرسەن جېسسى؟!،ـكېلەچەكشۇناس گاڭگىرىدى،
- دېگىنىڭنى چۈشەنسەم كاشكى. بۇ قانداق گەپ، بۇنىڭغا كىم ئىشىنىدۇ؟ ئۇنداق بولسا خۇدا نەدە؟ بىلەلمىدىم، بۇنىڭغىمۇ خۇدا ماقۇل بولغان بولسا كېرەك.
- دېگىنىم مۆجىزە ئەمەسمىكەن، سەن نېمە دەۋاتسەن، نېمە دەۋاتقىنىڭنى ئۆزۈڭ چۈشىنەمسەن؟ نېمە بولۇۋاتىدۇ، سىلەردە؟
- كەلسەڭ ئوقۇيسەن كىشىلەر بىر ـ بىرىگە تېلېفون بېرىشىپ، جىمىسى نېمە قىلارىنى بىلىشمەي گاڭگىراپ قېلىشتى. ھەتتا بىر قىسىم دورا ساراڭلىرى كېلىشىپ «مۇنبەر» نى يەر بىلەن يەكسان قىلىمىز دەپ يۈرۈشىدۇ، دوستلىرىڭ سېنىڭ ئويۇڭنى بىلگەچكە كۈتۈپ تۇرۇۋاتىدۇ، بۇ نېمە دېگەن

شۇم ئىش. يەنە بۇ ئىشنىڭ ئاخىرى نېمە بولار. ھەممىسگە ئەقىل ئىشلىتىپ ئاندىن بىر نېمە دېيىش كېرەك دەپ تۇرماقتا.

- ئۇ ئۆزى كىم ئىكەن، ھېلىقى كائىناتتىكى كاھىن دېگىنىڭ ؟ ئوربېتادا يۈرۈپ ئەقلىدىن ئازغان ئالەمكارلارنىڭ بىرىغۇ؟
- ئۇ ھېلىقى يەر يۈزىگەقايتىپ كەلمەس بولغان، ئېسىڭدىمۇ، كائىناتتىكى ئىلمىي پونكېتنىڭ ئەزاسىنىڭ بىرى،يەرگە قايتىپ كېلىشتىن باش تارتقانلىقى ھەققىدە قايسى بىر ۋاقىتتا مەتبۇئات يۈزىدە ئۇ توغرۇلۇق «يالت» قىلىپلا بىر ماتېرىيال قالغان ئىدىغۇ؟
- ئېسىمدە ، ئەلۋەتتە، شۇنداق يېزىلغىنىغا قارىغاندا ئۆزى رۇس بولۇشى مۇمكىن،ئامېرىكانلار ياكى ياپونلار بىلەن بىرگە ئۇچقان. بىراق ئىسمى ئېسىمدىن چىقىپ قاپتۇ. مەكتۇبىدە ئۇ ئۆزىنى كاھىن فىلوفېي دەپ ئاتاپتۇ.
- فىلوفېي بۇ ئۇنىڭ ھەقىقىي ئىسمىمىكەن؟
- بۇ رۇسلارنىڭ ئېتى، ھازىر رۇسلاردىن ھەممىنى كۈتۈشكە بولىدۇ. ئۇلارنىڭ كۆرمىگىنى قالدىمۇ؟!..... كائىناتتىكى بوشلۇققا بېكىنۋېلىپ، ئاستا ـ ئاستا ئەقلى ـ ھۇشىنى يوقۇتۇۋاتقان، ھاياتتىن بەزگەن ئادەم دېمەمسەن؟ شۇ خەۋەر ئىكەن.

① كاساندرا ـ يۇنان ئەفسانىلىرىدىكى تروياشاھىنىڭ مەلىكىسى، ئاڭا ئالدىن بىشارەت بېرىش كارامىتىنى رېۋىسىنىڭ (يۇنان ئەفسانىلىرىدىكى ئىلاھلارنىڭ ئىلاھى) ئوغلى ئاپپوللون (يۇنان ئەفسانىسىدا دانىشمەن ھەم دوختۇر ئىلاھ، سەنئەت پىرى) ئاتا قىلغان.

ئىككىنچى بۆلۈم

رىم پاپاسىغا مەكتۇب

ھەزرىتى بۇزۇرۇكۋارىم، ئالەمدىكى ناھايىتى ئۇزاق يەردىن يەنى ئۆزۈم ئۇچ يىلدىن بېرى كائىناتتىكى پەن تەتقىقات پونكېتىدا قىدىرىشتا يۈرگەن يەردىن، بىر لېنىنىيىلىك ئوربېتادىن تىنچىكىزنى بۇزغانلىقىم ئۈچۈن كەچۈرۈم سوراشتىن بۇرۇن ئىچ-ئىچىمدىن ئالدىكىزدا خاسىيەتلىك ئاتا، ئالدىكىزدىلا

تېز پۈكىمەن ھەم چىن ئىخلاسىم بىلەن قوليۇغا سۆيىمەن. گۈناھقا پاتقان قاقشال جېنىم ئۈچۈن مەغپىرەت بېرىڭ، يەنە ئەگەر مۇمكىن دەپ قارالسا قارىغۇلارچە، سەپسەتە— ساندىراق نەرسىدەك، يەنە تېخى ئىمانىي، تارىخىي تەجرىبىسىنىڭ مەۋقەسىدىن چىققان زىيانداەك كۆرۈنۈشى مۇمكىن بولغان ئەمەلىي بايقاشلارنىڭ خۇلاسىلىرىنى يەنە كۈندۈزدىكى تىنىق، كېچىدىكى ئۇيقۇدىن ئاجراپ يۇرۇپ، مۇمكىن بولسا، ياراتقان خۇدانىڭ ئۆزىنىڭ ئەركى ۋە بۇيرۇقى بىلەن يارالغان، نازىل قىلىنغان مەپكۇرەلەرنى نەزەرىگىزنى بۆلۈپ ئاڭلاپ قويۇڭ. بولمىسا سىزگە مۇراجىئەت قىلىشىمنىڭ ئۆزى قانچىلىك ھەددىدىن ئاشقانلىق، جاھىللىق ئىكەنلىكىنى چۈشىنىپ تۇرۇپ تىنچىگىزنى بۇزماس ئىدىم. خاسىيەتلىك ئاتا! شۇنداق بولسىمۇ مۇراجىئىتىمنىڭ سەۋەبى مەكتۇبنىڭ مەزمۇنىدىن ئايدىڭ بولار دېگەن ئۈمىدتىمەن.

شۇنداق قىلىپ ،گەپنى دەررۇ پوس پاللىسىدىن باشلاي، تەقدىر ئىكەن، ئۇ ماڭا ئوخشاش ئۆز جۈپتىگە بولسا بەندىلىرىگە ئەلمىساقتىن يارلىپ كېلىۋاتقان جاننىڭ—ئادەم ھاملىسىنىڭ رېفلىكىس ئىقتىدارىنىڭ بۇرۇنقى نائېنىق سۈپىتىنى تونۇپ بىلگۈزسۇن دەپ بۇيرۇپ قويۇپتۇ. ئۇنىڭ ئاشكارىلىنىشى ۋە مەۋجۇت ئىكەنلىكىنى تۇيۇشنى، بىزنى تەڭرىنىڭ قۇدرىتىنىڭ باتىن سىرلىرىغا ئىمكانىيەت سۈپىتىدە يېقىنلاشتۇرىدۇ. بۇنى بۇ چاغقىچە بىلىنمەي كەلگەن بۇ رېفلىكىس ئىقتىدارىنى تەجرىبە يولى بىلەن تېپىپ چىقتىم. بۇنى مەن ئادەم بالىسىنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتىدىكى يېڭى ئىمكانىيىتى دەپ ھېسابلايمەن.

مانا شۇ سەۋەبتىن گېپىمنى قۇلاق سېلىپ ئاڭلاپ قويۇشىڭىزنى سىزدىن بېشىمنى ئېگىپ سورايمەن، خاسىيەتلىك ئاتا.

يەنە قايتا ئېيتاي، ئۇلۇغ كەشپىيات-ئىختىرا پەيدا قىلدىم. ئۇنىڭ ئاخىرقى نەتىجىسىنىڭ ئادەمزاتنىڭ بۇندىن كېيىنكى هايات - ياشامىغا تەسىر ئېتىشى شەك-شۈبهىسىز. ئۆزۈم هەققىده مانا مۇشۇنداق زىياده ئاشۇرۇپ سۆزلەشكە مەجبۇر بولۇپ قالدىم. چۈنكى، قولۇم ۋە قۇربۇم يەتكەن كەشپىياتنى باهالاشقا هازىرچە هېچكىمنىڭ قۇدرىتى يەتمەيدۇ. يەنەكېلىپ، هېچقانداق بىر ئوخشىشى يوق بۇ كەشپىياتنىڭ نېمە ئىكەنلىكى هەققىده هېچكىمنىڭ چۈشەنچە-چۈشىنۈكى يوق.

ئادەم هاملىسى قورساقتا تەرەققىي قىلىشقا باشلىغان دەسلەپكى ۋاقىتلاردا كېلەچەكتىكى هايات - ياشامدا ئۇنى نېمە كۈتۈپ تۇرىدىغانلىقىنى سوقۇر - قارىغۇ سېزىم بىلەن بىلىشتە ۋەئۇنىڭ كەلگۈسى تەقدىرىگە ئۆزىنىڭ مۇئاملىسىنى بىلدۈرۈشتە هامىله پۈتۈنلەي ئىقتىدار-جۆندەملىك دەپ ئىشەنچ بىلەن ئېيتالايمەن. ئەگەر بۇ مۇئامىله ياماندىن بىشارەت بەرسە ئۇنداقتا كېلەچەكتە يورۇق دۇنياغا كېلىشكە هاملىنىڭ قارشىلىقى پەيدا بولىدۇ.

تۇغۇلۇشقا قارىتا ئۆزىنىڭ بۇ خىل يامان مۇئاملىسىنى بىلدۈرگۈچى هاملىنىڭ بەلگىسىنى تاپتىم. بۇ بەلگە هاملىدار ئايالىنىڭ پىشانىسىگە كىچىككىنە سەپكۈن ياكى داغ هالىتىده پەيدا بولىدۇ. بۇ داغنى كاسساندرانىڭ دېغى دېدىم. شۇنداقلا، نىگاتىۋلىق بەلگە بەرگەن هاملىگە كاسساندرا هاملەسى دەپ نام بەردىم.

بۇ كېلەچەككە ئۆز خاهىش-مۇئاملىسىنى بىلدۈرگۈچى ۋە ئاپەت بەلگىسىنى بىلدۈرگۈچى بىلىمداندەك ئىقتىدارلىق بولۇپ ئادەم بالىسى رويى زېمىندا پەيدا بولغاندىن بېرى داۋاملىشىۋاتىدۇ. بىراق ئايرىم ئىككىقات ئايالارنىڭ ماڭلىيىدىكى سەپكۈن، داغقا هېچكىم هېچقانداق ئەهمىيەت بەرگەن ئەمەس ۋە هازىرمۇ ئەهمىيەت بەرمەيدۇ. مەن بۇنداق داغنىڭ مەناسىنى

يېشىپلا جىم بولماستىن ئۇنى دانەرەك، بايقىلارلىق قىلىپ كۆرسىتىش يولىنى تاپتىم. ئۇنىڭ ئۈچۈن نۇر بىلەن قىدىرىش پائالىيىتىنى يۈرگۈزۈۋاتقىنىمەن. كائىناتتىن ئۇنى كۆزلەپ تاپقۇچى تاپقۇر نۇرنى چاچقىنىمەن. ئوربېتالىق پونكېتتىن ئىبەرتىلگەن نىشان تاپقۇچى نۇر ئانىنىڭ قورسىقىدىكى كاسساندراھامىلىسىنىڭ جانلىنىشىنى كەچەيتىدۇ. شۇنداق كىشىلەر بۇرۇن ئىشىق دەپ يۈرگەن كىچىككىنە سەپكۇن، داغ تاپقۇچى تاپقۇر نۇرنىڭ تەسىرىدە ئۆچۈپ يەنە پەيدا بولۇشقا باشلايدۇ. ئۆز نىشانىنى تاپقۇچى تاپقۇر نۇر ئاتموسفېرادا كۆزگە كۆرۈنمەيدۇ. ئورگانىزمغا زىيانى يوق ئۇنداق نۇرلارنى كائىناتتىن يېتەرلىك رەۋىشتە بارلىق قۇرۇقۇقلارغا، پۈتكۈل سەييارىگە ئىبەرتىپ تۇرىمەن. مۇنداق نۇرلاندۇرۇشنىڭ مەقسىتى كاسساندرا ھامىلىسىنى تەكشى تېپىپ چىقىشتىن ئىبارەت. ھامىلىدارلىق «كائىناتىي جاۋاب ئېلىش» يۈرگۈزۈلىدۇ. كاسساندرا ھامىلەسى بەرگەن جاۋابنىڭ مەزمۇنى مۆلچەر بىلەن تۆەندىكىدەك: «ئەگەر ئەرك ئۆزۈمدە بولسا، تۇغۇلماسلىقنى ئەلا بىلەتتىم. سوئاللىرىڭلارغا جاۋاب سۈپىتىدە بەلگە بېرىمەن. سىلەر ئۇنىڭدىن مېنى، مېنىڭ يېقىنلىرىمنى ھەم كېلەچەكتىكى تەقدىرنىڭ ئېغىر تەقدىر ـ يازمىشىنى، زور يوقىتىشنىڭ مانا مەن دەپلا كۈتۈپ تۇرغانلىقىنى بىلەلەيسىلەر. ئەگەر ئۇ بەلگىلەرنى يېشىپ ئالالايدىغان بولساڭلار ئۇنداقتا بىلىپ قويۇڭلار! مەن كاسساندرا ھامىلىسى، ھېچكىمگە ئارتۇق يۈك بولماي، تۇغۇلماي تۇرۇپ تۇنجۇقۇشنى،چاچراندى بولۇشنى ئەلا بىلىمەن، سىلەر سوربىدىكلار، جاۋاب بەردىم، ياشىغۇم كەلمەيدۇ. بىراق، ئەركىمگە قويماي، يورۇق دۇنياغا كېلىشكە مەجبۇر قىلساڭلار، ئۇنداقتا مەن جىمىكى ئادەملەردەك پىشانىسىگە قانداق تەقدىر يېزىلسا شۇ تەقدىرنى تۇشمۇ ـ تۇشتىن قوبۇل قىلىمەن. نېمە قىلىش كېرەك؟ ئۇنى ئۆزۈڭلار بەلگىلەڭلار،

ھەممىدىن بۇرۇن بۇنى مېنى ئۆز بويىغا ئېلىپ تۇرغان ئانام ھەل قىلسۇن، ئۇنىڭغىچە ئېيتقىنىمنى ئاڭلاشقا ۋە چۈشىنىشكە ھەرىكەت قىلىڭلار. مەن كاسساندراھاملە بولىمەن! مەندىن قۇتۇلۇشنىڭ ۋاقتى ـ سائىتى كېچىكمىدى. مەن ئاڭا تەييار، مەن كاسساندرا ھاملىسى، ھەتتا خېلى بىر كۈنلەرگىچە سىلەرگە بەلگە بېرىپ تۇرىمەن، مەن كاسساندرا ھاملىسى،تۇغۇلغۇم كەلمەيدۇ. كاسساندرا ھاملىسىمەن!».

كاسساندرا ھاملىسى بەرگەن سىگنالنى مۇنداق يېشىش، ئەلۋەتتە ھەر بىر ئايرىم ئۇچرۇ— پەيتنىڭ ئۆزىدە ھېچكىمنى ھېچنەرسىگە مەجبۇرلىمايدۇ، پەرزلەندۇرمەيدۇ. بويىدا قالغان ئايالنىڭ پېشانىسىدىكى ئۆچۈپ يانغان نەرسە كاسساندرانىڭ تامغىسى. ئۇ كۆپ ئۇزارماي ئۆڭىدۇ، بۇنىڭغا ئۇلىنىپلا ئىزسىز يوقىلىدۇ. ئەگەر ئۇنتۇپ تاشلىغۇسى كەلسە ھېچقانداق نەرسە ھەققىدە ئويلىماي مۇرىسىنى قىسىپ قويۇپلا جىم بولسا بارى ئۇنتۇلىدۇ- دە، يوقىلىدۇ....

بىراق، پەن ساھەسى مۇرىسىنى قىسىپ قويۇپلا جىم بولالمايدۇ، كائىناتتىكى كومپيۇتېرغا كېلىپ چۈشكەن ستاتستىكا ـ سەيلەنمىلىك ھېسابات كاسساندرا ھاملىلىرىنىڭ سانىنىڭ يىلسايىن ئاۋۇپ بېرىۋاتقانلىقىنى مەلۇملاپ تۇرىدۇ.

كۆزگە كۆرۈنمىگەن ئاپەتنىڭ مۇشۇ يوسۇندا داۋاملىشىپ بېرىشىدىن ھاملىلەرنىڭ ھايات ئېقىمىدىن باش تارتىشقا، تۇپ يىلتىزىدىن يوق بولۇشقا، ھاياتلىق ئۈچۈن كۈرەشكە كىرمەسكە تەييار تۇرغانلىقىنىڭ سەۋەبى نېمىدە؟ يەنە بۇنىڭ ئارقىسىدىن قانداق ئىش يۈز بەرمەكچى؟ بىزنىڭ كۈن ئۆتكۈزۈشتىنلا ئىبارەت بەندىچىلىكىمىزنىڭ تەجرىبىسىنىڭ سىرتىدا تۇرغان قايغۇ ـ ھەسرەتنىڭ ئىستىخىيىسىدىن ساۋاق ئېلىشنىڭ كېرىكى بارمۇ

زادى؟ بار بولسا يېڭىدىن پەيدا بولۇشقا باشلىغان ئورگانىزمنىڭ قورقۇنچىنى سىرتتىكى رېئال ـ چىنبار تۇرمۇشنىڭ ئورنىغا سېلىش توغرا بولامدۇ؟ ئانىنىڭ ژۇجۇدىدىكى ئۇرۇغنىڭ ئۆز كېلەچىكىنى سەگەكلىك ـ كۆز ئوچۇقلۇق بىلەن سېزىشنىڭ باشلامچى سەۋەبى دەل شۇ رېئال ـ چىنبار تۇرمۇشنىڭ ئۆزى ئەمەسمۇ؟ ئانا— بۇبىر ئۆزگىچە بىر دۇنيا. دېمەك، ئۇرۇغقا سىرتتا قورشاپ تۇرغان چىنلىقنىڭ، بالايى ـ ئاپەتلىك تەسىرلەرنىڭ ئارغاسىز— چارىسىز ژاستىچىسى دەل شۇ ئانىنىڭ ئۆزى بولۇپ يۈرمەسۇن يەنە؟

مانا شۇ سوئاللارنىڭ ھەممىسى جاۋاب تەلەپ قىلمدۇ. سۆزۈمنى داۋاملاشتۇرۇشتىن بۇرۇن، مۇنداق زىددىيەتنىمە نېمە ئۈچۈن سىزدەك رېم كاتولىك چېركاۋىنىڭ باشچىسىغا مۇراجىئەت قىلىپ سۇنۇپ تۇرغىنىمنى چۈشەندۈرۈشكە ھەرىكەت قىلاي، ھەزرىتى ئۇلۇغۇم.

سىزگە، پەيغەمبەرگە، ھەممە جانغا مۇراجىئەت قىلىپ ئولتۇرغىنىمنىڭ سەۋەبى، سىز روھۇللاھ ئېيسانىڭ يەردىكى ۋەكىلى،بۇيۇك پېتىرنىڭ ئورۇنباسارى. سىز شۇنىڭغىلا كۇپايەلىنىپ قالماستىن، دۇنياۋى قەدر ـ قىممەتكە سازاۋەرسىز. بۇ مانا مەن دەپلا تۇرغان ئىش. بۇلا ئەمەس، ئىنسانىي خاسىيىتىڭىز رويى زېمىندا ياشىغان كۆپلىگەن ئادەملەرنىڭ ئەقىدە— ـ ئېتىقادلىرىنى ۋە روھانىي ئېسىل بايلىقلىرىنى ئۆز ئىچىگە سىغداپ تۇرىدۇ. مۇشۇنداق سىزگە مۇراجىئەت بىلەن ئۆزۈمنىڭ بارلىق زامانداشلىرىمغا، كىم بىلىدۇ؟ بەلكىم، بىزنىڭ كېلەچەكتىكى بوغۇنلارغا مۇراجىئەت قىلىۋاتقاندۇرمەن.

ئەلۋەتتە، بۇ مۇراجىئىتىمنى ئورۇنسىز دەپ ئۆكتەملىك ۋە باشقا، يەنە باشقا بىر نېمىلەرنى دەپ سانىشقا ھەقلىقسىز. بىراق، مەيلى قانداق بولغان پەيت ـ ئۇچرۇدا بولمىسۇن يوقىرىدا ئېيتىلغان «ھاملىۋى تىلسىمات»

مەسىلىسىگە دىققەت ئاغدۇرۇش ياراتقان ئىگەمنىڭ ئەركىنى، تۆرىلىشىنىڭ مەخپىي سىرلىرىنى، كارامىتىنى، كاتولىك دىنىي چۈشەنچىسى دېگەن تېمىنى چارىسىزلىك-ئارغاسىزلىق بىلەن ئۆز ئىچىگە ئېلىپ تۇرىدۇ.

مەن كاتولىك دىنى مۇخلىسى ئەمەس، بىراق، بۇ ئەھۋال كاتولىك دىنىنى جان دىلىمدىن ھۆرمەتلىگىنىمگە شەك كەلتۈرەلمەيدۇ. تەكەببۇرلۇقتىن ئۆزىنى چوڭ تۇتۇپ كېلىۋاتقان ھەر قانداق بىرىنىڭ مەۋقەسىدىن بولمىسۇن ئۇئاسمان كەبى ھەر خىل ئۇچارلىق - تىنارلىقلارنىڭ ھەر يانغا ئۇچۇشى ئۈچۈن كەڭلىك بولۇپ خىزمەت قىلغان سىياقتا، ئۇ يەنە ھەر تۈرلۈك ئاۋازلارنىڭ ئۈنلۈك ياڭرىشى ئۈچۈن خىزمەت قىلىدۇ. شۇ مەنادىن ئالغاندا مەن كاتولىك ئاسمىنىنىڭ ئۇستىدىن ئۇچۇپ كېتىۋاتقان قۇش بولۇپ قالسام ئۆزۈمنى بەختلىك سېزەر ئىدىم.

دەرھەقىقەت، مەن ھەمىشە ئىچىمدە كاتولىك دىنىنىڭ ئىمانى، ئەدەب - ئەخلاقى، ئەقىدىلىرىنى ياقتۇرۇپ كەلگەن ئىدىم. ئۇلاردىن تۇرمۇشنىڭ مەنتىقىسىگە ماس كەلگەن، ھەممىباب مەناغا ئىگە، ھەممە ئادەم، ھەممە ئىش ،بارلىقى ئۈچۈن ئومۇمىيۈزلۈك قوبۇللانغۇچى ئۆلچەملىرىنى تاپماقچى ئىدىم. ئالاھىدە ھالدا ۋۇجۇدىمىزنى زىيادە گۈمانغا سېلىپ ئويلاندۇرۇپ، دائىم قىينىپ كېلىۋاتقان نەرسە، يەنى ھامىلە چۈشۈرۈش مەسىلىسى ھەققىدە گەپ-سۆز بولغاندا، كونسىرۋا قۇتىسىنى ئاسانلاتاچقاندەكلا كۆنۈككەن ئىش بولۇپ قالغان شۇ زۆرۈر پائالىيەت بىز ئۈچۈن ھەر قاچان تەقدىرنىڭ ئازابلىق كۆرسەتمىسى بولۇپ تۇرغىنى يوقمۇ؟! دېمەك، ئادەم بالىسىنىڭ بار ياكى يوق بولۇشى شۇنچىلىك ئاددىي، شۇنچىلىك ئوڭاي ھەل بولىدىكەن - ھە! ئۇنىڭ تۇغۇلۇشى ياكى تۇغۇلماسلىقى، ياشىشى ياكى ياشىماسلىقى شۇ يوسۇندا ھەل بولىدىكەن - دە! جىمىسى ھەر قانداق سەۋەبلەرگە، قارىغۇلارچە ئۆتكۈزگەن

تۇرمۇشنىڭ ئورملىق، مول ـ ھوسۇللۇق ئەھۋاللىرىغا مۇناسىۋەتلىك، كۆپلىگەن كىشىلەرنىڭ ئەمدى خۇدانىڭ نېمە زۆرۈرىيىتى بار؟ دەپ ئېيتقانلىرىنى ئاڭلايمەن، بۇنىڭغا يەنە خۇدانى ئاۋارە قىلمىشنىڭ ئورنى يوق. خۇدا يورۇق دۇنياغا ھاياتلىق ئاتا قىلدى. ئۇندىن كېيىنكىسىنىڭ ھەممىسىنى بىز، ئادەملەر ئۆزلىرىمىز بىلىمىز. ئۆز نەسلىمىزنى ساقلايمىزمۇ ياكى يوق قىلىمىزمۇ؟ ئەركىمىز ئۆز قولىمىزدا، مانا مۇشۇنداق كۆپچىلىكنىڭ بېسىلماس تالاش ـ تارتىشىدا ھامىلە چۈشۈرۈشكە پۈتۈنلەي قارشى چەكلىمە سېلىشنى ياقلىغان كاتولىك دىنى چېركاۋنىڭ پوزىتسىيىسىنى مەن لايىق كۆرىمەن. مەن ئۇنى ھاياتلىقنىڭ ئەڭ دەسلەپكى زامانىدا يارالغان چاغدىكى ئەھۋالغا لايىق كېلىدۇ، دەپ ئويلايمەن. چۈنكى، ھەر بىر كىچىككىنە ھامىلىنىڭ ھەر بىر قايتىدىن يېڭىلىنىپ تۇرغۇچى ھۈجەيرىسىدە مەڭگۈلۈك ھەرىكىتىنىڭ قايتىلانماس شىپىرى بار، ھەر بىر تۇغۇلغان مەخلۇق ئۆزىگە ئوخشىغان مەخلۇقنى يارىتىش بىلەن زامانىنىڭ ئېقىمىدا رەقەمگە سېلىنغان. يەنە بۇنىڭ ھەممىسىنى خۇدا بۇ ئىشنىڭ بېشىدىن تارتىپ ئاخىرىغىچە كائىنات تۈزۈلۈشىنىڭ قۇرۇلمىسىغا كىرگۈزگەن....

بەرھەق، مانا شۇنىڭدىن باشلاپ كاتولىك دىنى مۇخلىسلىرىغا قوشۇلۇپ ھامىلە چۈشۈرۈش خۇدانىڭ ئەمىر-مەرۇپىنى تۈزدىن ـ تۈز بۇزغانلىق بولۇپ سانىلىدۇ دەپ ئەسكەرتكۈنىڭ كېلىدۇ. ھامىلە چۈشۈرۈش ـ بۇ كىشىنى ئاتايىن ئۆلتۈرگەنگە باراۋەر زورلۇق ـ زۇمبۇلۇق قىلمىشى، ھامىلە چۈشۈرۈشنىڭ «ئۆلتۈرمە» دېگەن ئەڭ دەسلەپكى ۋەسىيەتكە، تەۋراتتىكى «بالىلىق بول، يەنە كۆپەيگىن!» دېگەن ئايەتكە تۈپتىن قارىمۇ ـ قارشى ئىكەنلىكى ھەققىدە كۆپ قېتىم ئېيتىلغان.

ئەلۋەتتە ھەممىسى مۇشۇنداق، بىراق باشقا پوزىتسىيىمۇ بار. بويىدا بار

ئايال نېمە قىلسا ئۆز ئەركى، يە بولمىسا بۇ قىلمىش بەزىدەبىۋاستىلا، ئۇدۇللا داۋراڭشۋاز بىرەرئادەمنىڭ ۋە قوۋمنىڭ قىزىقچىلىقى، مەنپەئەتى ئۈچۈن ئىمىش. ھېچبىر ئارىسالدى بولماي تۇرۇپ ھامىلە چۈشۈرۈش كېسىكى، دېگەندەك گەپلەر ھەممىلا يەردە ئېيتىلىپ تۇرمامدۇ... ئۇندىن قالسا يېڭىلا بويىدا قالغان مەخلۇقنىڭ كېلەچەك تەقدىرى ۋاقتى سائىتىدىن بۇرۇن ئۇنى كۈتۈپ تۇرغان دۇنيادىكى قايغۇ ـ ھەسرەت، بايلىق بىلەن نامراتلىق ۋە ئاغرىق ـ سىلاق، زورلۇق ـ زومبۇلۇق، ئىپلاسلىق، خورلىنىش بىلەن شەرتلەنسە ئاڭا قارشى بىر نەرسە دېيىشىمۇ قىيىن...

شۇڭلاشقا ،ئاياللار ئازادلىق ھەرىكىتىنىڭ ئىشتىراكچىلىرىنىڭ كۆككە كۆتۈرۈۋېلىشقان « قورسىقىمدىكى مېنىڭكى!» دېگەندەك لەۋھەلىرى ئوچۇقلا «ھەممىگلار پالاكىتىمگە قېلىڭلار!» دېگەننى بىلدۈرۈپ تۇرسىمۇ ھېچكىمنىڭ ۋۇجۇدىنى تىترىتەلمەيدۇ. شۇنىڭغا ئوخشاش ئىچىپ مەست بولۇپ، كەتكەن ئېغىرئاياغ ئاياللارنىڭ ئۆز ئار-نومۇسىغا قارىماي يەنىلا ئىچىمەن، ئىچىۋېرىمەن، ئەتىلەردە مانا بۇ ئىپلاس، ھارامتاماق شۇمنى بويۇمدىن ئالدۇرۇۋېتىمەن- دە، كۆڭۈل ئاچىمەن، ئويناپ كۈلىمەن، شادلىنىمەن، باشقىسىنىڭ ماڭا قىلچىلىك كېرىكى يوق... خۇدايىڭلار ماڭا نېمە قىلىپ بېرىپتۇ. گۇناھكارلىقىڭلار بىلەن نېمە كارىم بار؟! جىمىكى ئادەم ماڭا تۈكۈردىمۇ؟ مەنمۇ جىمى ئادەمگە تۈكۈرىمەن... دەپ ئەزۋەيلىگىنىمۇ ھېچكىمنى يىرگەندۈرمەيدۇ.

شۇنداق قىلىپ، كېلەچەكتىكى ئادەمنى ئەخلەتتىن بەدتەر بىر نەرسە قاتارىغائىرغىتىپ تاشلاپ كېتىۋېرىشىدۇ... شۇنداق ئەھۋالغاماس، كەسكىن مەنتىقىگە باش ئەگدۈرۈلگەن ،ئۇنداق ئىشنى ئاقىلىغۇچى كۆپلىگەن باھانىلەرمۇ بار.

بالىنىڭ تۆرىلىشىگە ئامىمۇى قارشى چىقىشلار ھەممە يەردە بىر - بىرىگە ئۇلىنىپ بېرىۋاتىدۇ. ئۇلار پارلامېنتلاردا بايانلار بىلەن، ئايالار ھوقۇقى، ئازادلىقى ھەرىكەتلىرىدە، سورۇنلاردا، رەستە-كوچىلاردا كىشىلەر توپلانغان يەرلەردە چۇقان— سۆرەن سېلىشىپ بىر— بىرىگە قاتتىق قىر كۆرسىتىشىپ، يۈز—كۆزىنى كۆكۈرتۈشۈپ، ئىشىشتىپ تۇرماقتا... كۆپلىگەن مەمەلىكەتلەردە نەسىل قالدۇرۇش ياكى قالدۇرماسلىق ئەركىنلىكى تەلەپلا قىلىنماستىن، بەلكى تارتىۋېلىنغان، يۇلۇۋېلىنغان بۇ ھايات ئەركىنىڭ يار لېۋىگە قىستالغىنى بولماي نېمە؟

شۇ پەيت-ئۇچرۇدا بارلىق يەردە باغرى تاش تەقدىرنىڭ تاشقىنىغا تاشلانغان ئىككىقات ئايالارنىڭ كۆرگەن كۈنى ھەممىزگە مەلۇم، ئۇلارنىڭ بويىدىكى بالىلارنىڭ كىمگە كېرىكى بار؟ ئافرىقىنىڭ كەڭرى چۆللىرىدە، قاينىاپ تۇرغان شەھەرلەرنىڭ كوچا - سوقاقلىرىدا كۆپچىلىكى، زورىكۆپچىلىكى شۇنداق ئويلىشىدۇ. زۆرۇرىيەت بىلەن مۇمكىنىيەت ئوتتۇرىسىدىكى ھالىڭ بارغانسېرى چوڭقۇرلاشماقتا. شۇنىڭ بىلەن بىرلا ۋاقىتتا ،شۇنىڭ بىلەن بىرگە بىز توغرا ياشاۋاتىمىزغۇ؟ ئادەم بالىسىنىڭ نەسلى قۇرۇماسلىقى ئۈچۈن قولىدىن كەلگەننىڭ ھەممىسىنى ياساپ بېقىۋاتىمىزمۇ،يوقمۇ؟ دېگەن سوئاللار ۋە تىكىرقاشلار بىزنىڭ جېنىمىزنى ئارامىدا قويمايۋاتىدۇ.

بىراق، يەر يۈزىدە بەختلىك بولالمىغاندىن كېيىن نەسىل قالدۇرۇشنى توختاتساقمۇ ياكى بۇنىڭغا تېگىشلىك بىرەر قارار چىقىرىلغان بولسا باشقا سەيياريلەرگە كېتىپ قالساقمۇ ئاشۇنداق غەمگە پېتىپ قىينىلىپ جان ئاچچىقىنى تارتىپ، كۆزىمىزنى ياشلاپ قاچانغىچە يۇرۇپ قالارمىز؟ چارىسىز قالغىنىمىز. شۇ- دە!

بۇلار خۇسۇسىدا كۆپ سۆزلەندى. تالاش - تارتىش پايانىغا چىقىپ

تۇگىدى. ھەممىسىنىڭ شەرمى - ھاياسىزلىقىنىڭ دەردىنى، مەزمۇنسىزنى تېتىپ كۆرەي دەيدىغان كۆڭلى، كۆزى يوق بولۇپ قالغان. مەن بولسام ئەرشتىن چۈشۈپ تۇرغاندەك ھالەتتە .شۇنىڭ ھەممىسىنى قايتىدىن ئېيتىپ ئولتۇرۇپتىمەن. مەن سىز ئارقىلىق ئادەمزاتىغا مۇراجىئەت قىلىشقا چارىسىز بولدۇم، چۈنكى ھەممىمىزنىڭ بېشىمىزغا بۇ چاغقىچە نائېنىق، يېڭى بالا-قازا چۈشكىلىۋاتىدۇ. ھامىلىلەرنىڭ بىزنى يېلىنىپ يارىدەمگە چاقىرىۋاتقانلىقىنى ئۇقتۇم. ئەمدى بۇ ھەقتە ئويلانماسلىققا بولمايدۇ!

بۇ بەلكىم بالا - قازئەمەس، ئادەم بالىسىنىڭ بۇندىن كېيىنكى يولىنى ئالدىن بىلگۈچى، بىزگە يوقىرى ئورۇندىن ئىبەرتىلگەن روھنىڭ يېڭى سىنىقىدۇر. بىراق بۇ نائېنىق يول بىزنى قاياققا ئېلىپ بارىدۇ؟ بىزنى ئالدىمىزدا نېمىلەر كۈتىدۇ؟ ئىچىمىزدە تۇغۇلۇپ يېتىپ بىز ھەققىدە قىيقىراۋاتقان كاسساندرا ھامىلىسىدىن قاچاندا قېچىپ قۇتۇلالايمىز؟

بىز ئويلاپمۇ باقمىغان ھاڭغا چۈشتۇق. دۇنيانىڭ ئۆزگەرتىلىش مەھەلى يېتىپ كەلدى، چىنلىقتىن ئۆزىمىزنى قاچۇرۇپ ياشىيالايمىزمۇ؟

ئادەمزاتى ئۈچۈن ئۆزى كۆرۈپ بىلىپ يۈرگەن كۈنىڭ يېنىدا توساتتىن يەنە بىر خىل كۈنىڭ پەيدا بولۇشى قانداق ئەقىلگە سىغماس ھادىسە بولسا دەل شۇنداق كۈتۈلمىگەن ھادىسە بولۇپ كۆرۈنگۈچى، مەن ئاچقان، ئاشكارىلىغان ھادىسىنى ئەگەر كېرەكلىك دەپ ھېسابلىسىڭىز، سىزنىڭ ئېنىق، ئوچۇق باھالىشىڭىز ئۈچۈن مۇشۇ مەكتۇب بىلەن ئۆزىڭىزگە مۇراجىئەتنامە قىلىپ ئولتۇرۇۋاتىمەن. خاسىيەتلىك ھېيقارلىق ئاتا.

كاللامنى جايىدا ئەمەس، ئىستانسىنىڭ نۇر ئىشلىتىش جابدۇقىنى مېنى يەرگە بەكمۇ يېقىنلات دەرسىز، يەردىكى تۇرمۇشنى قوبۇللاپ كۆرۈشتە ئوتتۇرىسىدىكى ئارىلىق ھېچقانداق رول ئويناميدۇ دېسىمۇ بولىدۇ. بىراق

شۇنداق بولسىمۇ تىرىك جان ھېسابىدا مەن كائىناتتا، ئۇنىڭدىن ئادەمزاتى ئىشىنىڭ چىن ئەھۋالىنى توساتتىن چۈشەنگەن شۇ پەيت ـ ئۇچرۇدا بىزنىڭ گۇناھقا پاتقان يېرىمىزدە، ئەلنىڭ ئارىسىدا بولۇشنى خالايتتىم. بىراق ، ۋەزىپەم قاراڭغۇلۇقتا تۇرۇش. ئورىنتا ئىسانىسسىدا تۇرۇش بۇرچۇم بار؟ چۈنكى مەن كائىناتنىڭ كاھىنى فىلوفىي. ئۆزۈمنىڭ ئىجادىي ئىشلىرىنىڭ تولۇق جاڭلىكارلىقى، شەرھىلەپ ئېيتىقاندا، كاسساندراھامىللىرىنىڭ ئالامەتلىرىنى تېپىپ چىقىشقا نىشانلانغان تاپقۇر نۇرلارنى نۇرلاندۇرۇش پائالىيەتلىرىنى تەمتىرىمەي ۋە سېستېمىلىق تۈردە ئۆتكۈزۈپ تۇرغانلىقىمنىڭ تولۇق جاڭلىكارلىقى بوينۇمدا. كاسساندرانىڭ تامغىسىنى كۆرەلەيدىغان بولۇشقا ئېزىتقۇلۇق نۇرلاندۇرۇشنىڭ مەن ئىشلەپ چىققان ئۇسۇلى ـ مېنىڭ ۋىجدانىي ئىشىم.

يەردىكىلەرنىڭ بۇنىڭغا قارىتا جاۋابى مېنى قاتتىق ھەيكەتلەندۈردى. ئادەم مۇنداق تۇرمۇشقا ھېچقاچان قاپسالمىغان. ئادەم ئۆزى ئىچ ـ ئىچىدىن غىجىرلىشىدۇ، قايغۇرىدۇ .

مەن كىشىلەرنىڭ پىسخىكىۋى ئەھۋالىدىن قورقىمەن. كېلەچەكتىكى ئانىلارنىڭ پېشانىسىدىكى پىلىلداپ، كانىدەك چاپلاشقان نوقۇتسىمان نەرسىنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلگىنىمىدە جىمىكى ئىنسان ئاغزىدىن سۆزى چۈشۈپ، گەپ قىلالماي ئۆزىنى دالدىغا ئېلىشىدۇ.

بەندىچىلىكىم بوينۇمغا مىنگەن ۋاقىتتا ئەجەللىك ھامىلىلەرنىڭ سىرىنى چۈشىنىش، كاسساندرانىڭ بەلگىسىنى ئېرىسىيەتنىڭ قاتلاملىرىدا يوشۇرۇپ، ئەمدىلا تېپىلغان ئاشۇ ياۋۇزلۇقنىڭ ئىنسان ئىچىدىكى بەلگىسىنى تونۇپ بىلىش بىرىنچى بولۇپ دەل مۇشۇ ماڭا نېسىپ بولغىنىغا ئاچچىقلىنىپ، ئىچىمدە خۇدادىن يارەم سوراپ يېلىنىمەن، تەقدىرىمگە

ئېچىنىپ يىغلايمەن، ئۆكتەملىكتە تەڭداشسىز شەيتانلىق ئۆزىنى كۆرگەن فائوستمۇ مېنى ئاياپ كېتەر،ھە. مەن خۇدادىن مېنى ئايا! دەپ يالۋۇرۇپ ماڭا ئوخشىغان يارامسىز بەندىسىنى بۇ ئازابدىن قۇتقۇزۇشنى تىلەيمەن، مۇنداق قىيناش ھېچقاچان، ھېچكىمنىڭ بېشىغا چۈشكەن ئەمەس، بىراق ئۇ مەن ئۈچۈن بېشىمغا چۈشىدۇ.

ھەزرىتى ئۇلۇغۇم، سىزگە مۇراجىئەت قىلغان بىلەن ھازىرقى ئىشقا مېنى ھېچكىم مەجبۇرلىغىنى يوق! ماڭا ئېچىلغان بۇ سىرنى بەلكىم، ئۇن چىقارماستىن يوشۇرۇپ گۆرگە قوشۇپ ئېلىپ كەتسەم بولاتتىمۇ؟ شۇنداق قىلغان بولسام ئۇنى كىم بىلەتتى، كىم مېنى ئاقلاپ، كىم مېنى گۇناھكار ھېسابلايدۇ؟

ئۇنداق بولسا قۇلاق ئاڭلىيالايدىغان مۇنداق بىمەنىلىك ۋە ساندىراقنى نېمە ئۈچۈن كىشىلەردىن يوشۇرىمەن.بۇ ئەلنى ئەقلىدىن ئاداشتۇرۇپ، ۋۇجۇدىغا ۋەسۋەسە سېلىپ، ئالاتوپىلاڭغا چۈشۈرۈش ئۈچۈن ئائىلىلەرنى بۇزۇپ بۆلگەندە ئەۋلادلارنىڭ، گەپنى يەڭگۈشلەپ ئېيتقاندا،بۇ يەرنىڭ ئۇستىدە نەسىل قالدۇرۇشنىڭ ئەھمىيىتى بارمۇ؟ دەپ ئويلىنىپ قالغان، ھەمدە ئەقلىدىن ئازغان ھەر بىر ئادەمنىڭ كۆڭلىگە خۇدۇك چۈشۈرۈش ئۈچۈن ئەمەسمۇ؟ بۇندىن باشقا نېمە قىلغۇلۇق؟ ھېلىقى ئادەم ئاتا، ھەۋۋا ئانىدىن بېرى تەۋەرۈك بولۇپ كېلىۋاتقان ھاياتلىق قېلىپىنىڭ قولدىن كەتكەن تۇراقلىقىنىڭ ئورنى نېمە بىلەن تولدۇرىلىدۇ؟

كۆپ قېتىم ئۆزۈمگە سوئال قويۇپ كۆردۈم، ھەمدە كۆپ رەت ئۆزۈمگە جاۋاب بەردىم، مەيلى قانداق بولمىسۇن، قانداق ئوي، مەقسەت باشقا كەلمىسۇن ھامىلىنىڭ يوشۇرۇن ستىخىيىسىدىكى ماڭا ئېچىلغان سىرلارنى ئېيتماي تۇرۇشقا ھەققىم يوق. چۈنكى، يەنە قايتىلسام كاسساندرا ھامىللىرىنىڭ

سانى كۆپەيگەندىن كۆپىيىپ بېرىۋاتىدۇ. ئۇنىڭ سەۋەبى قاچانلا بولمىسۇن ھەددىدىن ئېشىپ تۇرغان ئادەم ھاياتىنىڭ ئىپلاسلىقىنى ۋە قايتىپ كەلمەس ئۆلۈمگە كېتىۋاتقانلىقىنى دۇنيالىق ئالڭ-سېزىمىنىڭ تېخىمۇ كۈچەپ سېزىلىشكە باشلىغانلىقىدا، كاسساندرانىڭ تامغىسى بولسا ئانىسىنىڭ قورسىقىدا يېتىۋېلىپ، قىيامەت قايمىنى جاقىلداپ تىترەپ كۈتكەن ھامىلىۋى زاۋاللىقنىڭ ئېچىنىشلىق ئۇنى، شۇنىڭ ئۆزىلا ئۇنىڭ ھاياتقا بولغان ئۇنتۇلۇشنى ئۆچۈرىدۇ.

ئۇنداقتا ھازىرنىڭ ئۆزىدە، ئۆزدەۋرىمىزدە بۇزۇق جەمئىيەتنى، مۇشۇنداق ئەھۋالنى قانداق قىلىپ يوشۇرۇپ يۈرۈشكەبولىدۇ؟ ياق! بولمايدۇ، مۇنداق يوشۇرۇپ قويۇشنىڭ ئۆزى ئادەمزاتنىڭ قارشى، ئۆزىمىزگە قارشى قىلىنغان قىلمىش بولۇپ چىقىدۇ.

ھازىر ئۆز ئالڭ، سېزىمىمىزنىڭ يېڭى ئۇچقۇن چاچرىتىپ يېلىنجىشىنىڭ بوسۇغىسىدا تۇرۇۋاتىمىز. چۈنكى بۇندىن باشقا بىزئۆزىمىز خالىمىغان كۈندە، ھال - ئەھۋالدا ھە! ھامىلە ھاياتلىق بەرپا قىلغۇچى باشلىنىش، بىز - دەۋر، بىز - ئىنسان. مۇشۇنداق بولۇش ئۈچۈن ھەر قانداق ئىرسىي نۇقتىدا مەھرۇم قالماي تۇرغىنىمىزغا كۆز يۇمايمىز. ئۇ كېلەچەكتىكى ھاياتلىق دېڭىزىدا مەۋج ئۇرۇپ كېتىۋاتقان سۇ ئاستىدىكى پاراخوتتەك پەقەت ئۆز تەقدىرىنىڭ چۆكمەكۆزىتىش ئەسۋابىدىن ئاچ رەڭ قانغا قارايدۇ. كاسساندرا ھامىلىسىنىڭ چۆكمە كۆزىتىش ئەسۋابىدىن ئۆزىمىزگە قاراپ كۆرسەك بولامدۇ؟ مىجىقمىزنى چىقىرىپ تۇرغان دولقۇنلارنىڭ سەۋەبكارى ئۆزىمىز بولمىدۇقمۇ؟

ئويلىسام قورقمەن، يارالغاندىكى ئۆز پەرزىلىرىمىزدىن ئۆزىمىزنىڭ باش تارتقانلىقىمىزنىڭ كاساپىتى ئەشۇ كاسساندرا ھامىلىسى بولۇپ يۈرمەسۇن؟

خۇدانىڭ ياخشى كۆرگەن مەخلۇقى دەپ بىز شۇ ئەھۋالغا يەتتۇقمۇ؟ تەدرىجىي تەرەققىياتنى ھامىلە ۋاقتىدا شۇنداق ئىلھامىي ئۆزگىرىشكە يەتكۈزۈش ئۈچۈن ئادەملەر نېمىنى ئىشلەپ، نېمىنى ئويلىشى كېرەك؟

بۇ شۇندىن بېرى نەچچىلىگەن يىللار، نەچچىلىگەن ئەسىرلەر بويى كومپيۇتېرنىڭ ئىچكى ساقلىغۇچىغا يىغىلغاندەك قانغا يىغىلىپ ئولتۇرۇپ شۇ ئەھۋالغا ئېلىپ كەلگەنلەر ھەققىدىكى نەرسىلەرنى بىلدۈرىدۇ. بۈگۈن بىزنىڭ ھامىلىنىڭ شۇ رېفلىكس ئىقتىدارى، كاسساندرانىڭ تامغىسىنىڭ ئېكراندا پەيدا بولۇشىنى تېپىشىمىزغا قۇدرىتىمىز يېتىپ تۇرۇۋاتىدۇ. شۇنداق قىلىپ تەقدىرنىڭ يارلىقى بىلەن شۇ تامغىنى تاپقۇچى تاپقۇر نۇرلىرى كائىناتتىن دەپ ئۆزۈم ئىبەرتىۋاتىمەن. شۇڭا بۈگۈن سۆز مەندە، شۇنداق قىلىپ مەن، كائىنات كاھىنى فىلوفېي ئېيتماقچى بولغىنىمنى ئاخىرىغىچە ئېيتماي بولمايدۇ، بۇ مۇقەددەس ۋەزىپەم.

ھەرىتىم، ۋاقتىڭىزنى ئېلىپ قويغانلىقىم ئۈچۈن كۆپتىن ـ كۆپ كەچۈرۈم سوراش بىلەن بىرگە ئۆزۈمنىڭ، مۇمكىن بولسا، كۆپ سۆزلۈك مەكتۇپۇمنى ئۇلاپ يېزىشقا رەھىم قىلىڭ.

كاسساندرانىڭ تامغىسىنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ، بىز ئەمدى بۇندىن باشقا نېمە قىلارمىز؟ بۇنى چۈشىنىش ئۈچۈن ھەقىقەتەن دەمۇ بار بولغان ئوچۇقتىن ئوچۇقلا رېئال ـ چىنبارلىقنى بويىنىمىزغا ئېلىشىمىز كېرەك. بەندە پەيدا قىلغان يامانلىق ئۇنىڭ ئۆمرىنىڭ ئاخىرلىشىشى بىلەن تۈگىمەيدۇ. ئېڭىكى قىلغان يامانلىقى بىلەن بىرگە تېڭىلمايدۇ، ئۇ ئېرىسىيەتنىڭ چىتىر ـ توقايلىرىدا بىر ـ بىرىگە ئۇلانغان نەسىلدەك بولۇپ ئاستا ـ ئاستا ھەرىكەتكە كىرگۈچى مىنادەك، پارتلاش ئۈچۈن قەرەللىك ۋاقىت ـ سائەتنى كۈتۈپ تۇرىدۇ.

ھېلىقى، ئاستا ـ ئاستا ھەرىكەتكە كىرگۈچى مىنا ھەققىدە كۆچمە مەنادىكى مىنا ئەمەس، ھەقىقىي مىنا ھەققىدە.... بۇ ئافغانىستاندا سوۋېت ئىتتىپاقى ئەسكەرلىرىنىڭ رۇسچە Контингент(كونتىنگېنت) دەپ ئاتالغان ئەسكەرلىرى شۇ ياقتا ئىمپېرىتىلگەندە بولغان ئىش. ئۇنىڭدىكى ۋەقەلەرنىڭ سىياسىي مۇددىئالىرى بىزگە بەكمۇ مەلۇم. مەن بولسام سوقۇشۇۋاتقان كەلگۈندىلەرنىڭ «مېيىت»دەپ ئاتالغان ھېيلە ـ مىكىرلەرنى قانداق قىلىپ ئۇيۇشتۇرغانلىقى ھەققىدە كونكرېت سۆز يۈرگۈزۈپ تۇرۇۋاتىمەن. دۈشمەنلەر ئۆلۈكنىڭ ئالدىغا مەخسۇس ئوقلانغان مىنانى يوشۇرۇپ ئۇلارنىڭ قىشلاقلىرىنىڭ ئىستراتىگىيىلىك، كۆرۈنەرلىك يېرىگە كۆمۈشىدۇ. Контингент(كونتىنگېنت)لىكلەر بولسا يۈز بېرىدىغان ۋەقەنىڭ ھەممىسىنى سۈرەتكە ئېلىش ئۈچۈن تېلېكامىرالىرى بىلەن بۆكتۈرمىدا يېتىشىدۇ. مېيىتنى يەرلىكىگە قويۇش ئۈچۈن كەلگەن كىشىلەر ئۆلۈككە تەگكەن زامات مىنا پارتلاپ كەلگەنلەرنى تۇرغان يېرىدە يوق قىلىدۇ. ۋەقەنى ئەڭ يوقىرى تېخنىكىۋى سەۋىيىدىكى لېنتىدا ھەممە پارچە ـ پۈرات مەنزىرىلىرىگىچە ئاخىرقى چىملىدىشىغىچە سۈرەتكە ئېلىشىدۇ. مانا ئۆلگەن بىر ئافغانغا ئايالى يۈگۈرۈپ كەلدى. يېنىدىكىلەر ئۇنى توسۇپ ئالماقچى بولۇشتى، بىراق كۆز ياشلىرى بىلەن چىلىق ـ چىلىق بولغان ئايال ئۆزىنى ئۇ ئېرىنىڭ ئۆلۈكىگە تاشلىدى. شۇنداق تەرزدە يۈز بەرگەن پارتلاش ئايالنىمۇ، ئۇنىڭ يېنىدىكىلەرنىمۇ يەر بىلەن يەكسان قىلدى. شۇنداق قىلىپ كىشىلەرنىڭ يوق بولغىنى قالدى، شۇ ۋەقەلەرنىڭ ھەممىسى سۈرەتكە ئېلىندى، باشقا بىر سۈرەتتە، رەڭگى رويى تاتارغان بالىلار، ئۇلار يەردە سۇنايلىنىپ ياتقان ئاتىسىنى كۆزلەپ بوتىلاقتەك بوزلىشىپ، يۈگۈرۈپ كېلىشتى، بۇ، يەنىلا بايىقىدەك پارتلاش بىلەن قىزىل قانغا بويالغان

بەدەنلىرىنى تەرەپ ـ تەرەپكە چاچرىتىشتى... يول بويىدا مىدىرلىماي ياتقان مېيىتتىن ياندىپ ئۆتۈشكە كۆڭلى بارمىغان يولۇچىنىڭ بىرى ئاتتىن چۈشتى «بۇ كىمدۇر؟» دەپ ئېڭىشىپ مۇرىسىدىن قارماپ ئۆرۈپ كۆرمەكچى بولدى، يەنىل كۆزنى قامىشتۇرغۇدەك ئوت چاچقان پارتلاش، يەنىلا بايقىدەك ئۆلۈم، بېشى يارىلانغان ئات ئۇركۈپ تاغ قاپتىلىنى بويلاپ دىككاڭشىپ چېپىپ جۆنەيدۇ. ئۇندىن كېيىن غۇلاپ چۈشۈپ پۈتلىرىنى دىرت ـ دىرت قىلىپ تېپىچەكلەيدۇ، خىرقىرايدۇ. شۇ مەنزىرىلەرنىڭ ھەممىسى سۈرەتكە ئېلىنغان، شۇ ئۇسۇلدا «مېيىت» ھېيىلىسىنى ئۇيۇشتۇرۇش بويىچە جەڭنىڭ ئەڭ جەلپكار يەرلىرى سۈرەتكە تارتىلىپ ئېلىنغان، ئەنە شۇنداق يول بىلەن مۇقەددەس ۋەزىپىنىڭ ئاتقۇرۇلۇشى ھېسابلانغان قايسى بىر قۇمانداناتلىق شىتابلىرىدا شەرەپلىك نەتىجە تۈرىدە باھالىنىدۇ، لېنتىنى قاراپ كۆرۈشكەن قايسى بىر كىشىلەر تارتىلغان سۈرەتلەرنى ئۆزلىرىنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە مەقسەتلىرىنىڭ ئىشقا ئاشۇرۇلغانلىقى دەپ بىلىشتى. بىراق ئېكراندىكى ۋەقەلەرنى كەسپىي قانائەت سەۋەبىدىن كۆرگەنلەر، زادى كىملەر؟ ئۇلارنىڭ قىلغان ئىشلىرىنىڭ نەتىجىسىنى كىنو لېنتىسىغا تەپسىلىي ئېلىپ ئۆلۈمگە شۇنداق ئازدۇرۇشنى جىنايەتكارانە ئۇيۇشتۇرغانلار زادى كىملەر؟ نەدىن كەلگەن كىشىلەر؟ ئۇلارنىڭ ئەسلى ـ ۋەسلىنىڭ تايىنى يوق. ئاتا ـ بوۋىسىنىڭ كىم ئىكەنلىكى نائېنىق، پەقەت ئۆتكەن مەزگىلنىڭ قۇملىرىغا سىڭگەن ئىزلارنى ئىزدىگەندەك ئەجدادىنى قىياس قىلىشالايدۇ.

ئۇنىڭدىن سوئال تۇغۇلىدۇ، قاچان بولسا پايدىنىلا كۆزلىگەن يەنە تېخى تۈگىمەس مېھرىبالىقتىن ئىنسابسىز پايدىلىنىش بىلەن، دىلىمىزدا ئۇمىد دۇئاسىنى قايتىلاتقۇزۇپ ئەڭ مۇستەھكەم گرانت قاتاردا ئىشەنچىگە ئىگە قىلغان. خۇدانىڭ ئۆزىگە دائىما قارشى ھالەتتە ياشاشقان ئۇلار زادى نەدىن

پەيدا بولغان.

بىزدە تەييار تاپ يامان، يوسۇنلارنىڭ ئۆلگۈر ئىرسىي، مەنبەسىنى قوچۇپ يامراتقانلار نەدىن چىقىشتى؟ نەدىن چىقىشتى؟ ئۇلارنىڭ نەسلى نەدىن؟ ئەلۋەتتە بۇ قۇرۇق سوئال. بىراق بۇ سوئال شادلىقتىن سورىلىۋاتقىنى يوق، شۇنىڭ ھەممىسى نەدىن ئۇلىنىپ كېلىۋاتىدۇ. ياكى تىرىكلا كۆمۈلگەنلەرنىڭ سۆڭىكىنى ئۆڭكۈردە كۆيدۈرۈشكەن ئەۋۋەلىي تارىخنىڭ ئادەملىرىدىنمۇ؟ ياكى ئادەمنى قىينىاپ ئۆلتۈرۈش بىلەن ياۋۇزلۇق كېسىلىنىڭ پۇخاسىدىن چىققان، مېڭىسى قوداڭشىپ كەتكەن ئالاجوقىدىنمۇ؟ ھەتتا ياكى باشقا بىرسىدىنمۇ؟ ئۇندىن قالسا مىڭلىغان يىللارنىڭ مابەينىدە يىغىلىپ كېلىۋاتقان جاھىلىيەت بىلەن تاجاۋۇزچىلىقنىڭ شۇ ئاپەتلىك ھاڭلىرىدا كىم سەۋەبىدىن بولغانلىقىنى ئۇقۇپ ئولگۈرەلەيمىزمۇ؟ ئۇنىڭ شۇ پايانسىز تەرتىپ-تىزمەكنىڭ ئىچىدىكى قانلىق تەختىدە ئازادە ئولتۇرغان جاللاتلارنىڭ ئايىغى ئالدىدا شۇنداقلا شۇ جاللاتلار ھەققىدە ياكى بىزگە ئۆز تەجرىبىمىزنىڭ تونۇش ھۆكۈمرانلىقىنى قانچىلىك خۇمارلىنىپ، بېرىلىپ سېغقانسېرى دەھشەتلىك ئىنقىلاب بىلەن ئۇرۇشنىڭ ئوتىنى يېقىپ، پېشايۋانلاردا ۋە مۇنبەرلەردە بۇلبۇلدەك سايرىغان پىرقە - پارتىيىلەرنىڭ جېنىنى ئېلىپ جاڭگالدا قويغان باياناتچىلىرى ھەققىدە قانداقمۇ ئەسلىمەي تۇرالايسەن؟!

قانلىق ھۆكۈمرانلىق ئەزەلدىن يامانلىقنىڭ ئۇرۇغىنى ئۇندۇرۇپ چىقىرىۋاتقان چىرىك تۈپراقنىڭ ئۆزى شۇ. ئۇ يامانلىق بىلەن ئالمىشىپ، يەنە بىر ئۇرۇغدىن كېيىنكى بىريامانلىق ئۇچۇن بىخ بولۇپ كېلىۋاتىدۇ.

بۇ جەھەتتىن بىزگە كۆپ نەرسىلەرنى ئېيتىپ بېرىپ كېلىۋاتقان دەۋر - ستالىنچىلارنىڭ ياكى ئۇنىڭ تەتۇرسچە، ھېتلىر ۋە ستالىنىنىڭ دەۋرى. شام كۆتۈۋۈۋېلىپ ئۆتكەندىكى ئۆلگەنلەرنىڭ ئىچىدىن گۇناھلارنى ئىزلەشنىڭ

زۆرۈرىيىتى بارمۇ؟! ئۇلارنىڭ ئىككىسىنىڭ بىرگە يۇغۇرۇلۇشقان، ئۆز ـ ئارا مۇجەسسەملەشكەن خۇي ـ پەيلى ئادەم قېنىنى شۇنچە كۆپ ئاققۇزغان ئىكەن. دۇنياۋى سەيلەنمە ـ ستاتستىكا تارماقلىرى قانچە ئونلىغان يىللاردىن كېيىن يالماۋۇزنىڭ بەدىنىدىكى ئىككى باشنىڭ بىر ـ بىرىدىن جان تالىشىپ ئۆلمىگەن يەردە قېلىشى ئۈچۈن بىر ـ بىرىنىڭ ھەلقۇمىغا ئېسىلغان ھالدىكىدەك پەيدا قىلغان قانلىق دۇنياۋى، ئۆز ئارا ئۇرۇشقا تارتىلىپ ئۇلارنىڭ كاساپىتىدىن قۇربان بولغانلارنىڭ سانىنى ھېسابلاپ بىلەلمەي ھاڭۋېقىشماقتا. بولشېۋىسىز فاشىزم بولارمۇ؟ ستالىنسىز ھېتلىر ياكى ھېتلىرسىز ستالىن بولارمۇ؟ ئۇلارئايرىم ـ ئايرىم تۇغۇلۇشقان. بىراق، دوزاقنىڭ بوسۇغىسىدا كىندىكلىرى بىللە كېسىلگەن ستالىن ھېتلىر ۋە ھېتلىر ستالىن ھەققىدە ئويلانغاندا 20— ئەسىردە ياشىغانلارنىڭ قۇيقا چېچى تىك تۇرۇشىدۇ.

كىم بىلىدۇ، يورۇق دۇنياغا ياكى ھېتلىر ياكى ستالىن بولۇپ تۇغۇلۇش ۋەھىمىسىنى سەزگەن كاسساندراھاملىسى كېلەچەكتىكى ئادەمخورنىڭ شۇم ھاملىسى كاسساندرا تامغىسى ئارقىلىق ئۆزىنىڭ كېلەچەكتىكى تەقدىرىنى سېزىپ ياتقانلىقى تاشقى دۇنياغا ۋە ھەممىدىن بۇرۇن قورسىقىدا كۆتۈرۈپ يۈرگەن ئانىسىغا خەۋەرلەندۈرۈشكە ئۆز پەيت ـ ئۇچرۇسىدا ھەرىكەتلەندىمكىن، كېلەچەكتە دۇچار بولىدىغان ئاپەتلىك رولىنى سەزگەندە تەشەببۇسكارانە يالت ئېتىپ ئاندىن كېيىن باش تارتقۇسى كەلدىمكىن؟!

ئۇلار يورۇق دۇنياغا كەلگەندە، نېمە ئىشلار يۈز بېرەر، ئېيتىش قىيىن... بۇنداق پەيت ـ ئۇچرۇدا تارىخنى قايتىدىن ياسىيالمەيسەن دەپ قويىدۇ ئەمەسمۇ؟ شۇنداق بولغاندىمۇ ئۇ سۆزسىزلا بۇنىڭغىچە ئۆتكەن مەزگىللەرنىڭ ھېچبىرسىدىمۇ كۆرۈلۈپ باقمىغان تاجاۋۇزچىلىق بىلەن ھايۋانىيلىقنىڭ

قانلىق تۇغ چوققىسىغا چىقىش ئۈچۈن ھېتلىر بىلەن ستالىن سىزغان قانلىق ئەگرى سىزىق بويىچە تەرەققىي قىلىش كېرەكمۇ؟ تىرناقلىرى قانغا بويالغان كىندىكداش ئىككى زالىم مىليۇنلىغان ئادەملەرنى ئۆز ئارا جېدەللەشتۈردى. ئۇنىڭ ئاقىۋىتى يەنە ئىنسانلارنى ئۆز ئارا جېدەلگە سالدى. شۇ چاغدىكى سەييارىنىڭ خەلقى ئالدىدا ئۆزىنى ئۆزى يوقىتىشنى، ئاخىرقى رەت ئادەمنى يىرگەندۈرىدىغان ئىشلارنىڭ باش كۆتۈرۈپ چىقىپ يەنە پۈتۈنلەي يوقىلىپ كېتىشىنى مەقسەت قىلمىغانەدىك ۋەقەلەر يۈز بەردى. ئەگەردە تارىخنى شۇنداق پاسىقلىققا پاتۇرۇۋەتكەن بارلىق سەۋەبلەرنى تېرىپ ئېيتىپ ئولتۇرغۇمىز كەلمىسە ئۇندا ئۆزى بېشىغا ئېلىپ ستالىنىزم بىلەن ھېتلىرىزمنى ئەتىۋارلاپ بېقىپ، پەپلەپ يېتىشتۇرگەن شۇ چاغدىكى ئادەملەر، شۇ چاغدىكى دۇنياۋى ئالىڭ ـ سېزىم، سۆزسىز، گېپى بولۇپ تۇرغان سۇبېيېكتلارنىڭ نەسلىنىڭ قۇرۇپ كېتىشىدە تىترىتىلگەن، دەھشەتلىك زۇلۇم ھالقىلىق ئىشنى نەتىجىلىك ئورۇنلاش ئۈچۈن قانچىلىك لايىق بولغانلىقى ھەققىدە ئويلىسا بولىدۇ.

ئۆتتى، كەتتى بىر مەزگىل، تارىخ، جەريان ۋە ئاساىيشلىقنىڭ ئورنىنى تولدۇرۇۋالغۇسىز قانچە مۇمكىنچىلىكلەرنى قولدىن چىقارغانلىقىنى ئادەملەر سەگەكلىكىنىڭ، كۆز ئوچۇقلۇقىنىڭ ئىلمىي ئۇسۇلىغا ئىگە بولۇپ بىلگەن بولسا، يەنە مەسىلەن: كاسساندرانىڭ تامغىسى ئارقىلىق بەلگە بېرىشكەن، كاسساندرا ھامىللىرى ھەققىدە بىلىشكەن بولسا ئىدى ـ ھە! ئادەمنىڭ قانچە قايغۇ ـ ھەسرەتلىرىنى، قانچە بەختسىزلىكلىرىنى يۈز بەردۈرمەي ئالدىنى ئېلىشنى ھېچكىم ئېيتالمايدۇ، شۇڭا، ئۆزىنىڭ ئىرىسىي قۇرۇلۇشىنى نېمىنىڭ بوغۇپ تۇرغانلىقىنى ئادىمىزاتى بەكمۇ كېچىكىپ بىلىپ تۇرۇۋاتىدۇ.

مانا ئەمدى ھاممىلەرنىڭ تۇغما ئىقتىدارلىرىنى تونۇپ بىلىش يولىدا يېڭى گەپلەر ئېيتىلدى. بۇ بايقاشلار ئارقىدىن بىزنى مۆجىزىلەر كۈتەمدۇ؟ يوق، ئادەمزاتقا ۋاقتى-سائىتىدىن بۇرۇن بېغىشلانغان ياخشىلىقنىڭ قۇۋۋىتىنى ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىر سەپتىكى ۋە ئاڭا قارشى يامانلىقنىڭ قۇۋۋىتىنى ھېچكىم ئۆزگەرتەلمەيدۇ. بىراق ئادەمگە مەڭگۈلۈكنىڭ تۇگمەس - پۈتمەس ھەرىكىتىنى قۇۋۋەتلەندۈرىدىغان ئەقىل ئارتۇقچىلىقى بېرىلگەن، ئەگەر ئادەم ھاياتلىقنى داۋاملاشتۇرىمەن دېسە، ئەگەر مەدەنىيەتنىڭ تۇغ چوققىسىغا يېتىمەن دېسە، ئۇنداقتا ئۇ ئۆزىدىكى يامانلىقنى يېڭىشى زۆرۈر. چۈنكى، ئادەم ئۆمرى پۈتۈنلەي شۇنى يېڭىش ھەرىكىتى بىلەن داۋاملىشىپ كېلىۋاتامدۇ؟ بىزنىڭ يارىلىشىمىزدىكى ۋەزىپىمىزمۇ شۇ ئەمەسمۇ!

مانا بىزنىڭ ئۆزىمىزدە بۇرۇن بار بولغانلىقى ئائىنىق بولۇپ كەلگەن مەخپىي سىرنىڭ تۈگۈنى يېشىلدى، بۇ ئىنسان ۋۇجۇدىنىڭ بۇرۇن تەلەپ قىلىنمىغان نىشانلىرىغا مۆجىزانە سۈڭگۈپ كىرىش ئەمەسمۇ؟

شۇنداقمۇ، شۇنداق ئەمەسمۇ؟ بۇنىڭغا بىر نېمە دېمەك تەس. بىراق كاسساندرا ھاممىسىنىڭ تۇغۇلۇشى بىزنىڭ ھاياتىمىزغا بىز بۇرۇن ئويلاپمۇ باقمىغان بىر خىل يېڭىلىقلارنى ئېلىپ كېلىدۇ،مەن شۇنىڭ ئۈچۈن جامائەتچىلىكنىڭ دىققىتىنى يەنە بىر رەت بۆلگۈم كەلدى.

كاسساندرا ھاممىسىنىڭ بەرگەن بېشارىتىگە نەدىن جاۋاب بېرىش كېرەكلىكىنى كىم دېيەلەيدۇ. ئاتا-ئانا نېمە قىلىشى كېرەك، كاسساندرانىڭ تامغىسىغا تەقدىرنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى كېرەكمۇ؟ ياكى تەتۈرىسىچە قول سىلكىپ، ئېرەن قىلماي ئۆتۈپ كېتىش كېرەكمۇ؟ شۇنداق قىلسا بولارمۇ، چۈنكى ئېغىر ئۇستىخان ئايال تۇن نىسبىدە ئۇخلاپ ياتقاندا بىنورمال دانەك پەيدا بولۇپ قالغان، ھەمدە مەخپىي ئۆچۈپ يانغان، ھەيران قالارلىق

نوقۇتسمان نەرسە كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچە ئۆزلۈكىدىن ئۆچۈپ يوق بولغان، پۈتتى! خۇدا بۇيرۇسا شۇنداق تېز ئۇنتۇلۇپ كېتىلىدۇ.

ھەئە! بەلكىم شۇنداق بولسىمۇ بولار، بىراق بەربىر مەزگىلى يېتىپ بوۋاق يورۇق دۇنياغا كەلگەندە ئاتا ـ ئانىسىنىڭ ئېسىگە چۈشمەي قالمايدۇ، ئۇلارنىڭ يادىغا يېتىدۇ، ئۇندىن كېيىن ھەر قانداق ئاچچىق قىسمەتلەر يۇز بېرىدۇ، مانا شۇنداق ھەر بىر پەيت ـ ئۇچرۇدا چاقىرتىلماي كەلگەنلەرنىڭ ئەسلىمىلىرىدىن يۇرەك سېزىپ بايىقى يالت قىلىپ يوق بولغان داغ ھەققىدە ھەر قانداق ئويلار باشقا كېلىپ ئامالسىزلىقتىن سوئاللارنى پەيدا قىلىدۇ، قىزىق! نېمە ئۈچۈن ئانىلاردا بولۇشىدىكىن؟ ئۇ ئەگەر پەيدا بولسا ئانىلارمۇ ئۇنى ئۆز ئادەملىرىدىن ۋە ئۆزگە ئادەملەردىن يوشۇرۇشىدىغان بولۇشتىمىكىن؟ ئۇلار قانداقتۇر بىر سىرلىق نەرسە سۈپىتىدە ئۇنى ئەسلىمەسلىككە، ئۇنتۇشقا ھەرىكەتلىنىشىدىغان بولۇشتىمىكىن؟ بەلكىم، نېمە ئۈچۈندۇر بالا ئۇنىڭ ئۈچۈن شەك ـ شۈبھە بولۇپ يۈرمىسۇن، مەيلى بۇ بىز كۆرگەن چۈشتەك غۇۋا، مەيلى ئانىنىڭ سوقۇر-قارىغۇ سېزىمىدە بولسۇن، ئۇندىن باشقا ئۇ بالىنىڭ خۇلق ـ مىجەزى ئانىغا قانداقتۇر بىر تەسىر يەتكۈزەر بولدىمىكىن، بىراق بۇ سوئاللار بىلەن شۈبھىلىنىشلەردىن بۇرۇنقى ۋە بېرىكى بىزنىڭ بۇ تەرەپتە، ھېلىقى يىراقتىكى گوززىنتال -كۆندىلەك تەكشىلىكتە ئۇلار خىلمۇ خىل ۋە ناھايىتى مۇرەككەپ. بۇنداق پەيت-ئۇچرۇدا ئاتا ـ ئانىلار ئۆزلىرى ھەققىدە ئۆزلىرىنىڭ تۇزدىن-تۇز ياكى ئەگرى-بۈگرى گۇناھلىرى ھەققىدە ئويلاشمايدۇ، دېدىڭمۇ؟ بەلكى، ھەممىسىگە ئۇلار، ئايالى، ئېرى گۇناھكاردۇر؟ مانا ئەڭ قىيىنى شۇ. چۈنكى ئۆزىنى ـ ئۆزى گۇناھقا پاتۇرۇشتىن ئېغىر ئازاب يوق. مانا شۇ يەردە ئوي ـ خىيالىمىزنى بۆلۈپ تۇرغان سوئال تۇغۇلىدۇ، نېمە تەسىر قىلىشى مۇمكىن، شۇ ئىشلاردىن ئۇلارنىڭ ھاملىسى ئاپەت

بېشارىتىنى بەرگەنلىكىنى قانداق چۈشىنىشكە بولىدۇ؟ ئاتا-ئانىلار مانا مۇشۇلارنى ئويلىشىدۇ. ئۇنىڭ قانداقتۇر بىر سەۋەبلەر بىلەن ھامىلىگە تەسىر قىلغان ھەر قانداق ئامىللارنىڭ قاتارىغا بىئولوگىيىۋى باشلىنىش سۈپىتىدە ئۆزلىرىنىلا ئەمەس، ئۆزلىرىنىڭ تېرىكچىلىكىگە، جەمئىيەتتىكى تۇرمۇشىغا تېگىشلىكىنىڭ ھەممىسىنى-- ئۆزلىرىنىڭ ئىجتىمائىي ئەھۋالىنى، تۆھمەتنى، غورۇرىنى،ئېتىقادىنى، ئىش قىلىپ ھەققانىيىلىقى قايسى؟ھەققانىيسىزلىقى قايسى؟ياخشىسى قايسى، يامىنى قايسى ۋە باشقا، يەنە باشقا ھايات چۈشەنچىلىرى كېلىپ چىققان ئادەمزاتنىڭ تۇرمۇشىنى شەرتلىگەن، قېلىپلاشتۇرغان ۋە قاپچىخايغا قاپسىغان نەرسىنىڭ ھەممىسىنى بىرگەقوشۇپ بېرىشىنى ئەسكە سېلىش قىيىن ئەمەس.

تېرىكچىلىكتىكى ھەر قانداق كۆرۈنۈشلەرنىڭ بۇنىڭغا ئوخشاش ئۆز ئارا مۇناسىۋىتى ئۇرۇغنىڭ ھامىلىگە ئايلىنىشى زامان ۋە ماكاندىكى باشلامچى ۋەقە ئىكەنلىكىدىن، بۇ تەبىئەتنىڭ ئەسلى قىياپىتىگە باغلانغان تارىخنىڭ مېۋىسى ئىكەنلىكىدىن كېلىپ چىقتى.

كاسساندرا ھامىلىسىنىڭ ئىچكى سېزىمى ناھايىتى ئۆتكۈر، كېلەر دەۋرىنى ئالدىنئالا سېزىشى ئۆزگىچە، شۇڭلاشقا، ئۇنىڭ مۇددىئالىرىنى پەملەپ چۈشىنىش بولسا ھەممە ئىشتىن بۇرۇن بىز سىرتتا ۋە ئىچىمىزدە ئالىتوپىلاڭ پەيدا قىلغان دۇنيانى بىرلا ئۆزىمىزنىڭ پەملەپ چۈشىنىشىمىز ئۈچۈن سەۋەب بولالايدۇ، بۇ جەھەتتىن ئالغاندا، كاسساندرا مۆھۈرى بەلكىم چىنلىقنىڭ ماھىيىتىگە يېڭىدىن سۈڭگۈشقا، بۇرۇن بىز يېتىشكە مۇمكىن بولمىغان نەرسىنى تاللاشقا تۇرتكە سۈپىتىدە ياراتقان خۇدانىڭ ئەركى بىلەن بولغان كەشپىياتتۇر. شۇ يۈسۈندا ھەر بىر ئادەم ئۆز چۈشەنچىسى ۋە ئىخلاسىغا يارىشا خۇلاسە چىقىرىشتا ھەقلىق.

ئاشۇ خىل ئادەملەرنىڭ بىرى ھازىر ھوقۇقىدىن پايدىلىنىپ.... ھەتتا مەن، كائىناتىي كاھىن فىلوفېي، ئوربېتلىق يەردىن بايقاش يۇرگۈزۈش بىلەن ئېيتىۋاتىمەن. يەر يۈزىدىكىلەرگە مۇراجىئەت قىلىمەن. بىزگە ياراتقان خۇدا ھەدىيە قىلغان ھاياتلىقنىڭ كىشىلەر تەرىپىدىن ئىزلىنىپ كېلىۋاتقان ماھىيەتلىك ئىشلىرىنىڭ ھۆرمىتىگە، بىز ياشاۋاتقان دۇنياغا كاسساندرا ھامىلىسىنىڭ دەسلەپكى يېقىنلىشىشىدا قىيامەتلىك ئۇچرىشىشنىڭ نېمە پەيدا قىلارى ھەققىدە ئويلىناتتى.

بۇ ھەقتە تۈرلۈك قىياسلار بولۇشى مۇمكىن، ئۇنداق قىياس مەندىمۇ بار. كائىناتىي ئىستانىسىسىنىڭ ناھايىتى يۇقىرى سەۋىيىدىكى ئىمكانىيىتى ماڭا ھەر قانداق ۋاقىتتا ھەر قايسى قۇرۇقلۇقلاردىن ئىبەرتلىپ تۇرغان تېلېۋىزىيە پروگراممىلىرىنى قوبۇللاشقا مۇمكىنچىلىك بېرىدۇ. ئوپتىكىلىق ئەسۋابلار يەر يۈزىدىكى يۈز بەرگەن ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى ھەر قانداق توچكىلاردىن ۋە ھەر قانداق كىچىكلىتىلمە كۆرۈنۈشكىچە كۆرۈشكە مۇمكىنچىلىك بېرىدۇ. كۆز ئالدىمدا يەرىۈزىدىكىلەرنىڭ كۈندىلىك تۇرمۇشىنىڭ مەنزىرىسى ـ ئۇ، مەن ئۇنى يەردە تۇرۇپ قارىغاندىكىدىن تېخىمۇ كەڭ كۆرۈنىدۇ، مەن پەقەتلا تاماشا ئۇچۇن ئىلمىي بايقاش يۇرگۈزگەن ئادەم ئەمەس. پروگراممىا ھەم كائىناتىي ھەم ئالەمشۇمۇل پروگراممىا .مەن بۇ سۆزنى ...مەن ئېيتىشتىن چۆچىمەيمەن، مەن ھازىرقى ۋە كەلگۈسىدىكى ئادىمىزاتى ئالدىدا بۈيۈك ۋەزىپىنى زىممەمگە ئالغان تەجرىبىچىمەن، بۇ ئېغىزنىڭ ئۇچىدا ئېيتىمىپ قويغان سۆزئەمەس. بۇ ھەقىقەتەنمۇ چىن مەسىلە. شۇڭلاشقا، بولغان چىنلىققا جاۋاب بەرمەي تۇرۇپ گەپ قىلىشقا مەن ئۆزۈمگىمۇ رۇخسەت قىلالمايمەن، تەتقىقاتلىرىم ۋۇجۇدىمىزنى، ئۆزىمىز بەرپا قىلىۋاتقان ئاخىرى زامانىنى ئالدىنئالا بىشارەتلەپ بېرىشكە نىشانلانغىنىغا

ئىشىنىمەن، مەن مەڭگۈ بىزنى چۈلغاپ ئالغان ئۇزۇمچىلىك بىلەن زىيادە تەقۋادارچىلىقنىڭ سەۋەبىدىن ئۆزىمىز ئۆزىمىزگە ئېيتالماي كەلگەنلەرنى ئېلان قىلغۇم كېلىدۇ.

مەن... كاسساندرادىن خەۋەرسىز ئاياللار بىلىشمەيدۇ. بۇنىڭ ھەممىسى يامغۇر ياغقاندا تالادا قالغاندەك ئىش، ھېلىقى تاپقۇر نۇرلار سالامەتلىككە قىلدەك زىيان كەلتۈرمىسىمۇ، كىشىلەرنىڭ غەمگە سېلىپ تۇرغانلىقىمنى ئويلىغانسېرى جېنىمنى قويغۇدەك جاي تاپالماي كېتىمەن.

كائىناتىي «تەلەپ»كە جاۋاب سۈپىتىدە كاسساندرا ھاملىسىنىڭ بەرگەن بېشارىتى دانەك ھالىتىدە كۆرۈنگەن پەيت ـ ئۇچرۇدا ئۇلارنى خىيالدىن قاچۇرالمىدىم، بۇ تەقدىر، بۇنىڭدىن قۇتۇلۇش مۇمكىن ئەمەس، بۇ تەقدىر ھەر بىر ئادەمنىڭ بېشىغا چۈشكەن ئېغىركۈندەك بولۇپ تۇرۇپ، شۇ ۋاقىتنىڭ ئۆزىدە بارلىقىنى، جىمىكى قوۋمنى قۇچىقىغا ئالىدۇ، چۈنكى بۇ بالايىئاپەتنىڭ سەۋەبى دۇنياۋى سەۋەب، شۇنى چۈشىنىپ يېتىش ئەھمىيەتلىك.

خالىساقمۇ، خالىمىساقمۇ كاسساندرا ھاملىلىرى بىلەن كاسساندرا تامغىسى ھەقىقەتەندە بار نەرسە. بۇ سەۋەبتىن مەن يەر يۈزىدىكىلەردىن بۇنىڭغا دۇچار بولۇۋاتقانلارغا ياكى ئاللىقاچان دۇچار بولغانلارغا ئىچ ئاغرىتىش بىلەن بۇ ھەقتە ئوچۇق بايانات ئېلان قىلىپ، كائىناتىي تەتقىقاتلىرىمىزنى يولدىن ئازماي ئۇلاۋېرىمەن،ئادەملەر ئۆزلىرى ھەققىدىكى چىنلىقنى بىلىشكە تېگىشلىك، خۇدا ئالدىدىكى ۋەزىپەم شۇ، بىراق مانا مۇشۇ بۇرچۇمدىن ئازابلىق غەم ـ غۇسەم باشلىنىدۇ، مۆھتىرەم ئاتا، ئۇلار ھەققىدە مەن گەپ قىلمىسام بولمايدۇ، شۇڭا مۇشۇلارنى ئوتتۇرىغا سالدىم.

تەكرارلايمەن، سىرى ئېچىلغان ۋە بايانىتى ئېلان قىلىنغان (بايانات

قىلىشقا ئۆزى يالۇۋرۇپ تۇرمامدۇ؟) كاسساندرا ھامىللىرىنىڭ ئالدىدىمۇ، ئۇنى ئۆز باغرىدا يېتىلدۈرگەن ئانا ئالدىدىمۇ جاۋابكارلىقىنىڭ مېنىڭ بوينۇمدا ئىكەنلىكىنى چۈشىنىمەن، چۈنكى، ئۇ ئانا كاسساندرا تامغىسىنىڭ مەناسىنى، ماھىيىتىنى بىلمىگەن بولسابىخەۋەر ياشاۋېرەتتى.

ئۇ ئىشتىن باشقا ھازىرمۇ، مانا بۇكومپيۇتېردا قۇرلارنى يۈگۈرۈتۈپ تېرىپ تۇرغىنىمدىمۇ ئۆتە جان قىيناقتا تۇرۇۋاتىمەن، مۇشۇنداق ئىشنى قىلىشقا ھەققىم بارمۇ؟دېگەن ئوي مېنى غەم ـ غۇسسىگە سالىدۇ.

ئوربېتا پونكېتىنىڭ ئىچىدە يەر شارى تەرەپكە قاراپ تۇرىمەن، ھاۋاسىز تەڭپۇڭسىزلىققا كومپيۇتېر ئالدىدىن لەيلەپ سۇرۇلۇپ يۇرىمەن، ئۆزۈمنىڭ كەشپىياتى ھەققىدە پۈتكۈل دۇنياغا جار سالغانلىقىمنىڭ توغرىلىقىغا ئىچكى ئىشىنىشىمنى ساقلاپ تۇرغان، مېنى ئالاقىستىپ تۇرغان بىر نەرسىنى ئىزلەپ كۆزلىرىم ئالاڭ ـ بۇلاڭ بولىدۇ، ئۇنىڭغىچە كۆزۈم كائىناتىي ئىستانىسسىنىڭ ھوجۇرىسىنىڭ ئىككى تەرىپىدىكى تېلېۋىزىيە ئېكرانىغا تاشلىنىدۇ. ئېكرانلارنىڭ ھەممىسى پارقىرايدۇ، ھەر قايسى دۆلەتلەرنىڭ، ھەر قايسى تىللاردىكى تېلېۋىزىيە پروگراممىلىرى قويۇلىدۇ، مانا يەردىكى ھاياتلىق، يەر يۈزىدىكى تىرىكچىلىك، پۈتكۈل مەناسى، ماھىيىتى ۋە تەكرارسىزلىقى، سان ـ ساناقسىزلىقى بىلەن قاينىاپ تۇرىدۇ، ئېلان ـ سەنئەت ئۇچۇرلىرىدىن تارتىپ تەنھەرىكەت پروگراممىلىرىغىچە، سوت، قانۇننىڭ تەپسىلىي خەۋەرلىرىدىن تارتىپ رەھبىرىي خادىملارنىڭ ئايروپىلان ئىستانىسسىدىكى ئۇچرىشىشىغىچە ۋە باشقا شۇ سىياقتىكى كۆرۈنۈشلەر مۇكۆرۈنىپ تۇرىدۇ.

مانا مۇشۇنداق يەر شارى مەنزىرىسىنىڭ ئىچىدىن كۆڭلۈمنى قانداقتۇر بىر چۇقان ـ سۇرەنلەرنى سالغان، تەلۋىلىكى قوزغالغان، كوچىلاردا ئۇيان ـ

بۇيان چېپىپ يۈرگەن نامايىشچىلار ئۆزىگە تارتتى. ئۇلارغا ئەگىشىپ نېمە ئۈچۈندۇر ساقچىلار، زور بىر توپ، شۇ نارازىلىق بىلدۈرگەن نامايىشچىلار بىلەن بىرگە كېلىشمەكتە، كوچىلارنىڭ ھەممىسى توسۇلغان، ھەممە ياقتىن، شۇنىڭ بىر ۋاقىتتا ھەم كوچىلارنىڭ ئۈستى تەرەپلىرىمۇ قامال قىلىنغان، ئاچچىقلانغان ئۇنلەر ئاڭلىنىپ تۇرماقتا. ۋەقە بولۇپ تۇرغان يەردىن سۆزلەپ تۇرغان مۇخبىرنىڭ، تېلېۋىزىيە ئىستانسىسىنىڭ دىكتورلىرىنىڭ، رىياسەتچىلىرىنىڭ ئۈنى كوچىنىڭ چۈقان ـ سۈرەنلىرى ۋە قىيقىراشلار ئارىسىدىن ئۈزۈل ـ كېسىل ئاڭلىنىپ تۇرىدۇ، بۇ زادى قانداق يۈز بېرىۋاتقان ۋەقە؟ بەئەينى ئىتالىيە، شۇنچە يىراق بولۇپ تۇرۇپ بۇنچە يېقىن كۆرەلەيسەن، ھەممە يېنىڭدا يۈز بېرىۋاتقاندەك، ئوت چاقناۋاتقان كۆزلەر، قاتتىق، قاتتىق شىلتالغان قوللار، ئاچچىقلىنىپ سۆزلىگەن ئادەملەر، ھەقىقەتەنمۇ ستىسىلىيە ئىكەن. ئالدىراش يېزىلغان پلاكاتلار، شۇ ئىكەنده، ھېلىقى قارا قول پارتىيىسىدىكىلەر ھېلىقى تېررورچىلار، بۇ قېتىم باش سوتچى ئۆلتۈرۈلۈپتۇ، مۇپەتتىشتىن كېيىن ھەممىسىنى قارىتىپ تۇرۇپ رەھىمسىزلەرچە، ئاياۋسىز ئۆلتۈرۈپتۇ. كوچىنىڭ كىشىلەر دائىم ئۆتىدىغان، ئادەملەرنىڭ ئايىغى بېسىقمايدىغان بۆلۈكىدىكىلەردىن ھەممىسى، سوت ئۆزىنىڭ ساقچىلىرى بىلەن ئاپتوموبىلدا ئۆتۈپ كېتىۋاتقان شۇ دەھشەتلىك مەھەلدە شۇ يەردە بولغانلارنىڭ ھەممىسى، يىراقتىن باشقۇرۇلغان پارتلىتىش بىلەن بىتچىتى چېقىرىلغان ھەم كۆيدۈرۈلگەن كۆرۈنۈش، ھەممىسى «مۇكەممەل» ۋە جىمىكى ئەلنىڭ كۆز ئالدىدا قىلىنغان ئىشلار...

ئامالسىز قالغان نامايىشچىلار... دەريادەك ئاقماقتا... بىراق، ئۇلارنىڭ قارشى چىقىشقانلىرى كىملەر؟ بۇ كىشىلەر توپى نېمە ئىش قىلالايدۇ؟ بەڭگىلەر، زەھەر بەڭگىلىرى ئىچ ـ ئىچىدىن بۇئىشلارغا كۈلۈپ قويۇپ ئاشۇ

نامایىشچىلارنىڭ ئارىسىدا يۈرۈشكەنلىرى يوقمۇ؟ نامايىش بىر ئىككى سائەتتىن كېيىن يوقىلىدۇ، بىراق قارا قول پارتىيىسى دېگەن ھامىنى قارا قول پارتىيىسى ـدە، ئۇلار كارتېل ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى دەپ ئاتالغاندىن باشقا ئىمپېرىيە دەپ سۈرلۈك ئاتىلىپ ئۆز خاھىشلىرى، قىزىقىش ،ھەۋەسلىرى بىلەن قېلىۋېرىدۇ. ئۇلارنىڭ كۆزىگە كۆرۈنمەس ھۆكۈمرانلىقنىڭ ئالدىدا پۈتكۈل دۆلەتلەر، قارا قولچىلار، مۇستەملىكىلىرى بار!

نامايىشچىلار يۈرۈشمەكتە... ئاڭغىچە ئۇلارنىڭ ئۈستىدە غۇژۇلدىغان تىك ئۇچار پەيدابولۇپ قالدى ـ دە، ژاراقچىلارنى توپ ـ توپى بىلەن تاشلاپ، دەررۇ ئىمارەتلەرنىڭ دالدىسىدا يوق بولدى، بۇ مېنىڭ كۆز ئالدىمدۇ زاھىر بولدى. كىشىلەر باشلىرىغا ياغقان ژاراقچىلارنى قارماپ ئېلىشماقتا. ژاراقچىلاردا ئەجەل بەلگىسى بولغان باش سۆڭەك بىلەن قايچىلاشقان مۇچەسۆكەڭلىرى... قارا قول پارتىيىسىدىكىلەر ئازماي ـ تازماي ئۆلۈم ھەققىدە خەۋەر بېرىشمەكتە. ھەممىسىگە ئۆلۈم قاراقوللارغا قارشى چىققانىنىڭ ھەممىسىگە ئۆلۈم!

كىشىلەر ئاچچىقتىن يېرىلىپ نارازىلىق بىلدۈردى. كۆپلىگەن كىشىلەرنىڭ كۆزلىرىدە ياش. ساقچى كىيىملىك، بېشىدىكى قاسقان شەپكىسى بىر ياققا ئېغىپ، گالاستۇكى چۈۋۈلۈپ كەتكەن ياش چوكانغا كۆزۈم چۈشتى. تېلېكامىرا كۆتۈرۈۋالغان ساقچى ئايالنىڭ تەرىگە قارىغاندا ئۇ ھۆججەتلەندۈرۈش ئۈچۈن تارتىۋاتسا كېرەك. ئۇ تىك ئۇچارنى سۈرەتكە ئېلىشقا ئۇلگۈردى. بىراق ئۇنىڭدىن نېمە پايدا؟ قارا قوللار ئەخمەق ئەمەس، تىك ئۇچار شۇ زاماتلا قايتىدىن سىرلىنىدۇ ياكى پارچىلىنىپ تاشلىنىدۇ. ئۇلار نېمىنى خالىسا شۇنى قىلىدۇ، ئۇلار بىر نەرسە ھەققىدە قىزغىن سۆزلىشىۋاتىدۇ، مەن ئۇلارنى چۈشىنىمەن، قارا قوللارنىڭ قولىدىن يىلسايىن دۇنيا يۈزىدە

قانچىلىغان ئادەملەر ئەجەل تاپىدۇ؟ دېمەيسەن، ئۇلارنىڭ بېشىدىمۇ شۇ قورقۇنچ بار، ھېلىق جۇۋانىنىڭ بېشىدىمۇ شۇ قورقۇنچ، بىراق مەن نېمىنى كۆرۈپ تۇرۋاتىمەن، ئۇ ئايال ساقچىنىڭ ماڭلىيىدا ھېلىقى داغ-كاسساندرا تامغىسى!

ئەنە كۆرۈنۈپلا تۇرمامدۇ! مەن بۇ سۈرەتنى يېقىنلىتىپ چوڭايتتىم- دە، يېڭىلىشىمغىنىمغا ئىشەندىم، ئاھ! ياراتقان ئىگەم، ھازىر ساقچى ئايالنىڭ، باشقا ئىش بىلەن كارى بولمىسىمۇ، ھازىر ئۆزى نامايىشچىلار بىلەن بىرگە قارشى تۇرۇپ تۇرغىنىمدا ئۇنىڭ بۇ رەزىل دۇنيانى تېگى - تەكتىدىن قوبۇل قىلماسلىقى ئۈنىڭدىن ئۇنىڭ كېلەچەكتىكى بالىسىغا ئۆتكەنلىكىنى ئۇ بىلەمدىكىن. ھېلىقى، پاسىقلىقىنىڭ بەلگىسى ئۇنىڭ پېشانىسىدە شۇنداق تاپقۇر نۇرلاردا كاسساندرا ھامىلىلىرىنىڭ جاۋاب رېئاكسىيىسىنى ئېنىقلاش بويىچە ئوربېتالىق مەيدانلىرىمىنىڭ بىرىدىن چىققان ئەمەلىي نەتىجە شۇ.

مەن ئەگەر شۇ ياكى باشقا بىر كاسساندرا ھامىلىسى بۇيرۇق بىلەن يورۇق دۇنياغا كەلسە، ئۇنداقتا دەل شۇ. ئەڭ تونۇشلۇق، داڭلىق جىنايەتچىدىن بىرى بولۇشى مۇمكىن دەپ ئويلىنىپ ئولتۇرىمەن. كۆپ ئادەمگە، پۈتكۈل جەمئىيەتكە ئۇ يامانلىق ۋە بالايى - ئاپەت ئېلىپ كېلىدۇ، جىنايەت ئىشىغا، ھەممىسىدىن تاشقىرى تۇغۇلغاندىن تارتىپ ئۆچمەنلىكىنىڭ بوغۇپ تۇرغان يىغىندىسى ئويغاتقان سەۋەبتىن تەرەققىي قىلىپ باردۇ، ئۇنى يورۇق دۇنياغا كېلىشكە مەجبۇرلاشمىدىمۇ؟ كېيىن ئۇ ئۆزىنىڭ بالىياتقۇ ئىچىدە ياتقاندىكى تۇرمۇشنىڭ جاپالىق باشلىنىشى ھەققىدە ھېچنەرسە ئەسلىمەيدۇ. بىراق ،ئۆچمەنلىكىنىڭ يىغىندىسى قورقۇنچلۇق ئۇنۇم بېرىدۇ، ياخشى، ئەگەر يولى بولسا، ئەگەر ئۇ يېڭى تۇغۇلغان كاسساندرا كېيىن ئۇنىڭ تەتۇر ئېرسىي

كەمتۇكلۈكىنى ئەسلىگە كەلتۈرگۈچى، ئۇنى يوقاتقۇچى ئەتراپقا تۇشمۇتۇش كەلسە، يامانلىقنىڭ تەرەققىياتى ئۈچۈن ھېچقانداق كۈچ چىقىرىش تەلەپ قىلىنمايدۇ. تاشقىن ئەگىلىپ چايقاپ كېلىپ تاغدىن ئويمانغا ئۆزى دۈگىلەپ چۈشكەن ھالەتتە تەقدىرنىڭ بۇ ئىمتىھاسىمۇ ئۆزلىكىدىن چۆرگىلەپ كەلگەن پېتى يەنە كېتىپ قالمدۇ.

كاسساندىرا ھامىلىسىنىڭ بەرگەن بەلگىسىگە قۇلاق سېلىپ ئولتۇرۇپ مەن ئۇلارنىڭ كېلەچىكى ھەققىدە ئويلىنىمەن ھەم ئۇلارغا ئىچىم ئاغرىيمدۇ. ئۇلارنىڭ قولىدىن چىقىۋاتقان نەرسىلەر خۇددي ئوكيانىيە قىتئەسىدىكى كىشىلەرنىڭ ئوۋچىلىق قورالى بۇمېرانگقا ئوخشايدۇ. بۇ بىز ئۇزلۇكسىز پېتىۋاتقان گۇناھىمىزنىڭ توختاۋسىز كۈچىيىۋاتقان قورقۇنچىنىڭ مۇددىئاسىغا ئايلانغىنى دەل بىز ئۆزىمىز، شۇ سەۋەبدىن بۇ بەلگىلەرگە كاسساندرا ھامىلىلىرىنىڭ ئۇنىگە يەردە قۇلاقنىڭ پەيدا بولۇشى ھەمدە ئۇلارنىڭ چاقىرىقلىرىنىڭ ئەھمىيىتىنى چۈشىنىشى بىلەن قوبۇل قىلىنىشى لازىم.

ياق! بۇ كەلدى-كەتتى نەرسە ئەمەس، گەپ ئەبەدىيلىك ھەققىدە كېتىۋاتىدۇ، ئەبەدىيلىك ئۆز - ئۆزىدىن مەڭگۈلۈكتۇر. ئادەم ئەبەدىيلىككە ئۆزى يېتىشى، ئەبەدىيلىكنى ئۇقۇم ھالىتىدىن مىراس ھالىتىگىچە ئۇزارتىپ يەتكۈزۈشى كېرەك، ئۇنىڭ يالغۇز يولى، تەنھالىقى ئەدەب - ئەخلاقىي، ۋىجدانىي تەرەپتىن ئادەمنى تەرەققىي قىلدۇرىدۇ، تەرەققىيات جەريانىنىڭ بار بولغۇنى مەپكۇرەنىڭ تېخنىكىۋى يۆلەنچۈكى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ، كېرەك بولسا غالجىر دىكتاتورنىڭ قولىدىكى يادرو قورالى شۇ گېپىمىزنىڭ ئوچۇق مىسالى بولىدۇ دەپ ئېيتساق كەم بولمايدۇ.

كاسساندرا ھامىلىلىرىنىڭ بەرگەن بېشارەتلىرى يەرىۋزىدىكىلەرنى

ئارامدا قويامدىكەن؟ ئۇلارنى ئىرسىي جەھەتتىن تامام بولۇشنىڭ، يەنى ئادەمزات مەدەنىيەتنىڭ تامام بولۇشنىڭ جاكارچىسى سۈپىتىدە قوبۇل قىلىشارمىكىن؟

ئېيتالمايمەن، گۇمان بىلەن گاڭگىراش ھەر بىر ئايرىم ۋەقەنىڭ چېكىدە قالىدۇ ۋە كاسساندرانىڭ ھەر بىر بېشارىتىنىڭ يېشىلىشىنى، ئۆز زاۋالىقىنى پەيدا قىلىدۇ دەپ قورقمەن.

ئاياللارنىڭ كۆپچىلىكى كۈيەۋلىرى قەتئىي قارشى ئالماس بولۇپ كۆرۈنگەندەك مۇنداق كاساپەتتىن قۇتۇلۇشقا ھەرىكەتلىنىشىدۇ،دەپ چۆچۈيمەن، گېنزى كەلگەندە ئۇلارنىڭ ئەقىل- ھوشىنى تېپىشى ئەڭ قەتئىي چارە سۈپىتىدە ھامىلىنى چۈشۈرۈۋېتىش بولىدۇ. ئۇلار بەختسىز كۈنگە قېلىشى ۋاقتى - سائىتىدىن بۇرۇن تونۇلۇپ كەتكەن ئادەم بالىسىنى تۇغۇپ نېمىگە كېرەك قىلىدۇ، ۋىجدانىي ئاقلىنىشىنىڭ شۇ ئىكەنلىكى ئېنىق، ئۇنداقلار، يورۇق دۇنيادا ئۇنىڭسىزمۇ ئۇنداق ئادەمزات بالىلىرى ساماندەك تۇرمامدۇ؟ ئۇندىن كېيىن ئۇلارنى، ھامىلە چۈشۈرگۈزگەنلەرنى كىم گۇناھكار ھېسابلايدۇ؟!، كىم؟!، جەمئىيەتمۇ؟!، تارىخمۇ؟!، ۋىجدانمۇ؟! ئىرسىي ۋەھىمە بولۇپ چۆكۈپ قالغان بالايى - ئاپەتنىڭ مەنبەسى جەمئىيەتنىڭ تارىخىدا ۋىجدان بولسا، تۇرمۇش چىنلىقىنىڭ ھەلەكچىلىكى ئالدىدا كۆپ ۋاقىتلاردا قورقۇپ قالىدۇ.

ھەززىتى ئۇلۇغۇم، پوزىتسىيەمنى ئىزاھلاپ بېرىشنى ۋەزىپەم دەپ ھېسابلايمەن، ھامىلىنى چۈشۈرۈۋېتىشكە توسقۇنلۇق قىلىشنىڭ كاتولىك دىنىي ئېتىقادچىلىرىنىڭ ياقلىغۇچىسى بولۇش بىلەن مەن شۇئەھۋالغا قارىماي كاسساندرا تامغىسى تېپىلسا ھامىلە چۈشۈرۈۋېتىشنى لايىق كۆرگەنلەرنى گۇناھكار ھېسابلىماس ئىدىم. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئىشىنىڭ مۇنداق

پۈتۈشى كاسساندرا هامىلىلىرىنىڭ ئۆز ئۇمتۇلۇشلىرىغىمۇ جاۋاب بەرمەك هېسابلىنىدۇ.

نەتىجىسىدە بىز ناهايىتى مۇرەككەپ زىددىيەتكە دۇچار بولىمىز، قەتئىي يوسۇندىكى بالا هامىلە چۈشۈرۈش قىلمىشلىرى مەسىلىنى هەل قىلالمايدۇ، تەتۇرىچە، دۇنياۋى ئالىڭ ـ سېزىمىنىڭ ئۆزەكلىك مەسىلىلىرىنى چوڭقۇرلىتىپ قويىدۇ، هامىلىنىڭ قىيامەت قايىملىق خۇلاسە قىلغۇچى سەۋەبلىرى قوزغىلىپ چىقماستىن بۇرۇن ئۆز ئورنىدا قېلىۋېرىدۇ.

كېلەچەكتىكى ئانا ئويلىماي تۇرالماس قىيىنچىلىقلار مانا بۇلار:

ـ ئاچارچىلىق،

ـ سىقىنچىلىق،

ـ ئاغرىق ـ سىلاقلار، بۇنىڭ ئىچىدە ئەيدىزمۇ بار،

ـ ئۇرۇشلار،

ـ ئىقتىسادىي بوهىرانلار،

ـ ئىجتىمائىي داۋالغۇشلار،

ـ جىنايەتكارلىق،

ـ پاهىشەۋازلىق،

ـ زەهەر بەڭگىلىكى ۋە بەڭگە،

ـ مىللەتلەر ئارا سۈركىلىش، ئىرقىي كەمسىتىش،

ـ ئېكولوگىيىۋى، ئېنېرگىتىكلىق پاجىئەلەر،

ـ يادرو سىناقلىرى، قارا تۆشۈكلەر . . . ۋەهاكازالار.

شۇلارنىڭ هەممىسى ئادەمنىڭ ئىككى قولىنىڭ ئىشى. شۇلارنىڭ هەممىسىنى ئادەم ئۆزى يارىتقان ئادەم بېشىغا چۈشكەن بالايىئاپەتلەرنىڭ ماس قەدەملىرى بوغۇندىن بوغۇنغا كۆپەيمەكتە. مانا شۇنىڭ هەممىسىگە ئۆزىمىز

قاتنىشىپ كېلىۋاتىمىز، كۆزئوچۇقلۇق،سەگەكلىك بىزنى يارلىۋىدە توختاتتى، كاسساندرا ئۆز تامغىسى ئارقىلىق ئۆزى ھەققىدە مەلۇمات بېرىپ تۇرمامدۇ؟

مەنمۇ بىر رەت بىلدۇرۇپ قويماي، كاسساندرا ھامىلىلىرىنىڭ بەرگەن بېشارەتلىرىنى ئېنىقلاش بويىچە كائىناتلىق تەتقىقاتلىرىمدا «بۇندىن باشقا بىر خىل يوسۇندا ياشاشقا بولمايدۇ، بۇندىن باشقا خىل بولسا نەسلىمىز قۇرۇيدۇ!» دېگەننى چۈشىنىشكەۋەكىشىلەرنى يارەمگە چاقىرىشتىن باشقا ھېچقانداق مەقسەت كۆزلەنمىگەن.

ھەر بىر ئادەم ئۆزىدىن باشلاپ باشقىلار بىلەن بىرلىكتە، پۈتكۈل «ئادەم» دېگەن نامى بارلار بىلەن بىرگە بالايى ـ ئاپەتلەرنى ۋە ئىپلاسلىقلارنى يوق قىلغانلار تۇرمۇشنىڭ كېلەچىكىنى يېڭىلىۋالايدۇ. بۇ قۇرۇق خىيالمۇ؟ چەكتىن ئاشقان خام ـ خىيالمۇ؟... ياق، بۇ قېتىمقىسى خام خىيال ئەمەس، بۇ جانلىق روھنىڭ تىرىك قېلىشىنىڭ يولى، باشقا يول يوق....!

كاسساندرا ھامىلىلىرىدىن دەررۇ قۇتۇلۇشقا، ئۇلاردىن ئۆزلىرىنى قاچۇرۇشقا ھەرىكەتلەنمەي تۇرغان، ئۇلاردىن باش تارتماي تۇرغان شىرمەرد ئادەملەرنىڭ تېپىلىشىغا ئىشەنچىم كامىل، بۇ ئادەملەرگە ھېلىقىدەك پىشانىگە پۈتۈلگەن بەلگە ـ بېشارەتلەر كۆپ نەرسىلەرنى بىلدۇرىدۇ، ياشاش ھەلەكچىلىكى ئۈچۈن، ئەۋلادلارنىڭ تەقدىرى ئۈچۈن، بارلىقنىڭ ۋە ھەر بىر ئادەمنىڭ جاۋابكارلىقىنى، بۇندىن بۇرۇن ھېچقاچان كۆرۈلمىگەندەك، ئادەمنىڭ ئۆزى بىلەن ئۆزى كۈرىشىشى كېرەكلىكىنى، كۈتەرىنى ئېيتىپ بېرىدۇ، ئۇنداق ئادەملەر ياخشى تۇرمۇشقا ئېرىشىدۇ، مەن بۇنىڭغا ئىشىنىمەن.

ئەمدى قىسقىچە ئۆزۈم ھەققىدە ئېيتىپ كېتەي، ئەلۋەتتە ھېچكىم چېچىمنى قىرقىپ كاھىن قىلىپ قويمىدى، مەن ئۆزىگە ئۆزى ئىسسىم قويغان

بەندە، باشقىچە ئېيتقاندا، شەرتلىك تۈردىكى كائىناتنىڭ كاھىنى بولىمەن، ئۆزۈمگە ئىسىمىنى ئۆزۈم تاللىۋالدىم، مۇشۇنداق ئىسىمدىكى كاھىنلار بۇرۇنمۇ ئۆتكەن، مەن كائىناتىي نۇقتىدا بېكىنىپ تەركىدۇنياچىلىقنى ئۆزۈم تاللىۋالدىم، خەلقئارالىق، ئامېرىكان ، ياپون مۇتەخەسسىلىرى ۋە مەن (يېقىنقى ۋاقىتقىچە سوۋېت ئىتتىپاقى زىيالىيسى ۋە كائىناتىي تەجرىبىخانىنىڭ ئىلمىي يېتەكچىسى بولغانمەن) پروگراممىمىز ئورۇنلانغاندىن كېيىن يەرگە قايتىشىمىز كېرەك ئىدى.لېكىن ئورېبىتىلىق ئىستانسىدىن چىقىپ بىزگە ئىبەرتىلگەن كۆپ قېتىم ئىشلىتىشكە بولىدىغان كائىناتىي«يەتكۈزۈش »ۋەزىپىسى ئۆتەشكەقاتنىشىشتىن باش تارتتىم ھەم بۇ ئەھۋالىم بويىچە بايانات ئېلان قىلدىم- دە، يەككە مۇئامىلىگە ئېرىشىشنى، ئەركىنلىكنى تەلەپ قىلدىم، ئۇستۇرنى كېيكىردىكىمگە تاقاپ تۇرۇپ خىزمەتداشلىرىمنى ئۆز رايىمغا قويۇۋېتىشكە مەجبۇرلىدىم. شۇنىڭ بىلەن خالىغىنىمغا يەتتىم.

ئورېبىتىدا يالغۇز قېلىپ تەتقىقاتلىرىمنى ئېلىپ بېرىۋاتقىنىمغا مانا بەش ئاي 137 كۈن بولدى، ئىستانسىدىكى ياشاشقا زۆرۈر بولغان ئوزۇق - تۇلۇك زاپىسى ماڭا بۇ يەردە ئۇزاققىچە ياشاشقا مۇمكىنچىلىك بېرىدۇ. «يامان ئۆلىمەي ياخشىغا كۈن يوق» دېگەن ماقالدا ئېيتىلغىنى چىن بولىدىغان بولسا بۇ ماڭا دەل كېلىدۇ. پۈتكۈل دۇنيا بويىچە گۈپپىدە يېقىلغان ئىمپېرىيىنىڭ پارچىلىنىشى ماڭا شىپا - داۋا بولدى. مەملىكەتتە قالايمىقانچىلىق ھۆكۈم سۈرۈۋاتقاندا سوۋېت ئىتتىپاقىدىكىلەر يەر يۈزىدىكى خىزمەتلەر بىلەن بولۇپ كېتىپ مەن ھەققىدە ۋە سابىق «شەرق قىزارىدى- 27» دەپ ئاتالغان ئورېبىتىلىق ئىستانسا ھەققىدە گاڭسا - جىساچە ئۇنتۇپ كېتىشتى. ئەمدى ئۇزاققىچە ئېسىگىمۇ كىرىپ قالماسلىقىمدىن قورقىمەن. مېنى ئەمەس ئۆز

ھىيلە ـ مىكىرلىرىنى تاپالماي قېلىشتىمۇئۇلار؟ دەپ ئويلاپ قالىمەن، ئۇلار بەلكىم يېڭى مەملىكەتلەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا كائىناتىي مۇلۇكنى ئەقىلگە سىغماس ھالدا بۆلۈشتۇرۇش بىلەن يەنە ئۇزاققىچە ھالەكچىلىكتە تۇرۇشامدۇ،قانداق؟ دەپ قورقىمەن، مانا مەن جايلاشقان ئوربېتىلىق ئىستانسىمۇ ھەتتا كائىناتنىڭ ئۆزىنىمۇ ئۇلەشتۇرۇشەر. . . ئەسلى ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىنىڭ ئىدى، مەن ئۆز ئىشىمنى تاپتىم يەنە ئادەمىي پەرزنى ئۆتەۋاتىمەن، ھاياتىمنىڭ ئاخىرىغىچە ئادەمزات مەسىلىلىرىگە جاۋاب ئىزلەيمەن، كاسساندرا ھامىلىلىرىنىڭ بەرگەن بەلگە ـ بىشارەتلىرىنى ئېنىقلاپ بېرىمەن.

يەردە مېنى كۈتىدىغان ھېچكىم يوق، يورۇق دۇنيادا يېقىن ھېچكىمىم يوق. مەن بىر تاشلاندۇق. بالىلار باغچىسىدە تەربىيىلەنىدىم. بالىلار باغچىسىنىڭ بوسۇغىسىغا بوۋاقنى تاشلاپ قويۇشقا ئانامنى بەكمۇ چارىسىز شەرت ـ شارائىت مەجبۇرلىغان بولۇشى مۇمكىن، ئۆز تۇرمۇشۇم ھەققىدە، كائىناتقا چىقىشقا ماڭا نېمە تۇرتكە بولغانلىقى ھەققىدە ھازىر سۆزلەپ ئولتۇرمايمەن، بۇ ئالاھىدە تېما، ئالاھىدە ھېكايە. . .

ھەزرىتى ئۇلۇغۇم، يورۇق يۈزىڭىز ئالدىدا تەزىم قىلىمەن، ئەيىپكە بۇيرۇمالڭ، سىز ئارقىلىق ئەلگە مۇراجىئەت قىلغاندىكى يالغۇز ئۆزۈم خالىغان ئىسىم ئارقىلىق كىشىلەر چىنلىقىنى بىلسە ئىكەن دېگىنىم.

فىلوفېي،كائىناتنىڭ كاھىنى،

تۇرمۇشتا ـ Андрей Крыльцов ئاندرېي كرىلتسوۋ.

ئوربېتىلىق كومپيۇتېردىن ريم پاپاسىغا ئىبەرتىلگەن مۇراجىئەتنىڭ تېكىستىگە قوشۇپ «مۇنبەر»گېزىتىنىڭ تەھرىراتىغا بېغىشلانغان ئىلاۋە تىركەلگەن.

ھۆرمەتلىك مۇھەررىر:

سۆھبەتلەشكەن لايىق ھالدا «مۇنبەر»نىڭ تەھرىراتىغا مۇراجىئەت قىلىشنىڭ سىرتىدىن ئېلان قىلىش ھوقۇقىنى تاپشۇرىمەن.

مۇنداق قەدەم باسقۇچقا يېتىپ بېرىش بىلەن «مۇنبەر»دىكىلەرنىڭ قانداق ئېغىر يۈكنى زىممىسىگە ئېلىپ تۇرغانلىقىنى ئېنىق چۈشىنىمەن، باتۇرلۇقلىرىڭلارغا يوقىرى باھا بېرىمەن.

ئەگەر تەھرىراتتىكىلەر مۇراجىئەتمىگە قارىتا جەلپكار پىكىرلەرنى ماڭا ئىبەرتىپ بەرسە ئوبدان رازى بولار ئىدىم، يەردىكىلەرنىڭ ئىنكاسلىرىنى بىلىش ماڭا بەكمۇ زۆرۈر. رازىمەنلىك بىلەن، كاھىن فىلوفېي. xpئوربېتىلىق ئىستانسىسى.

ئۈچىنچى بۆلۈم

كىتلار ئۇنىڭ چۈشىگە يەنە كىردى. ئۇ ئوكيياندا كىتلار ئارىسىدا ئۇلار بىلەن سۇ ئۈزدى، ئۇ كىتلارنىڭ دولقۇنلار ئۈزلۈكسىز يېپىلىۋاتقان كۆزلىرىگە تىكىلىپ قارىدى ـ ده، ئۇلارنىڭ كۆزلىرىنىڭ نېمە دەۋاتقانلىقىنى چۈشەندى، ئۇنىڭ ئۆزىمۇ كىت بولدى، ئۇندىن كېيىن كىتلار بايا ھېلىقى ئايروپىلاندىن كۆرگەندەكىدەك قاتار سەپ تارتىپ ئۈزۈشتى. ئۇلارنى ئالدىغا ئۇپۇق سىزىقىنىڭ كۆرۈنگەن چېكىگە قارىتىپ، ئۇ شۇ تەرەپتە ئۇلارنى ئاللىنېمىلەر كۈتۈپ تۇرغاندەك ھېس قىلدۇرۇپ، قانداقتۇر بىر چۈشىنۈكسىز كۈچ ھەيدەپ بېرىۋاتاتتى، ئۇلار بولسا ئالپ تەنلىرى بىلەن دولقۇنلارنى يېرىپ ئۈزۈۋېرىشتى، ئوكيانىنىڭ سۈيى ئۇلارنىڭ ھەركىتىگە ئەگىشىپ ئىسسىۋەردى، ئۇ كۆردى ـ ده، ئوكيان سۈيىنىڭ نېمە ئۈچۈن مۇنچىلىك ئۇخچۇپ قاياناپ چىققانلىقىنى دەررۇ چۈشەندى، ئوكيان ئۈستىدە بىر ھازا ئىككى دانىسى بىر بولۇپ كۆرۈنگەندەك كۈن پەيدا بولدى، يانداش قويۇلغان سەھنە چىراغلىرىدەك بولۇپ

كۆيۈۋاتقان ئىككى دانە دۈگىلەك شار ئاسماندا ئۆرتىلىپ تۇردى، قايسىسى چىن، مەڭگۈلۈك كۈن ، قايسىسى نەدىن، ياندىن ئادىشىپ كەلگەن؟... ھە، بەلكىم چىن كۈن بىلەن ھەيۋە كۆرسىتىشكە كەلگەن كۈننىڭ يالغان كۈن ئىكەنلىكىنى چۈشىنىش قىيىن بولغۇدەك، ئۇ قاتتىق قورقۇپ كەتتى، ئاندىن كېيىن ئۇ بىللە ئۈزۈۋاتقان كىتلارغا قىيقىراشتا باشلىدى، «قاراڭلارچۇ، قاراڭلارچۇ، ۋاي ـ ۋي قېرىنداشلىرىم! ئاسماندا ئىككى كۈن تۇرىدۇ، ھەر ئىككىلىسى بىر خىل، بىر ياڭزا كۈن بىلىۋاتامسىلەر!؟ بۇ يامان ئەھۋال! ئوكيان سۇيى قاياناپ چىقسا ـ زە، ھەممىمىز ئۆلىمىز! ئىككى دانە كۈن، ئاپەت!».

روبېرت بورك دەھشەتلىك دولقۇنلاۋاتقان غايەت زور ئوكياندا جان تالاشقان كىتلار ئارىسىدا يەنە كۆپچىلىككە ۋارقىرىدى... ئويغانسا قارا تەرگە چۆمۈپتۇ، دۈپۈلدەپ سوققان يۈرىكىنىڭ تىۋىشى قۇلىقىغا دۈكۈلداپ ئاڭلىنىۋاتاتتى، ئۇيقۇسى ئېچىلغۇچىلىك بۇلارنىڭ چۈشى ئىكەنلىكىگە دەررۇ ئىشىنىپ كېتەلمىدى. ئوكيان ئۈستىدە كۆزىنى چاقناتقان قۇياش ئۇنىڭ چۈشى ئەمەس. ئوڭىدا كۆرگەندەك كۆز ئالدىدا پەيدا بولدى، كىتلارنىڭ بۇ ۋاقىچە ئۇنىڭ چۈشىگە كىرگەن چاغلىرى كۆپ بولغان، بىراق بايىقىغا ئوخشاش مۇئەللەقتە قوش قۇياشنىڭ بالقىپ تۇرۇشى ھېچقاچان كۆرۈنمىگەن! ئالامەت، ئالامەت، كارامەت....

ئاڭغىچە ئۇ ئىككىنچى بىر كۈننىڭ نەدىن پەيدا بولغانلىقىنى چۈشەندى. خەۋپلىك ۋە ئېنىق چۈشەندى. بۇنى بايىقىغىنىغا ئۆزىمۇ تاڭ قالدى، «قارىمامسەن!» دېدى كېلەچەكشۇناس ئىچىدە، ئاندىن ئەينەكنىڭ ئالدىدىكى سائەتكە قاردى، ۋاقىت ستىرېلكىسى سەھەر سائەت يەتتىگە ئېغىپتۇ، ئايالى قوشنا بۆلمىدە ھېلىھەم ئۇخلاۋاتقان ئىكەن.

بورك ئوچۇق پىشايۋانغا چىقتى، بورکقا ئۇ يەردە ئادەتتە ئۆز ئۆيىنىڭ خوشلۇقى، پۈت ـ قولىنىڭ بوشلۇقى بولاتتى، بىراق بۇ قېتىم ئۇنىڭ ئويى باشقا ئىشلاردا بولدى، شەھەرنىڭ سىرتىدىكى ئۇنى قورشاپ، ئوراپ تۇرغان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى ئادەتتىكى كۈنلەردىكىدەك ئۇنىڭ دىققىتىنى بۆلەلمىدى، ھەتتا سۇ ئۈزۈش كۆلچىكىنىڭ يېنىدىكى ياپونچە ئۇسلۇبتا ياسالغان مەرمەر تاشلىق باغمۇ (يۇلتۇزلارنىڭ جايلىشىشىغا ئاساسەن ياسالغان دېسە ئىشەنگۈك كېلىدۇ) بۇگۈن پۈتۈنلەي ئۇنتۇلدى، بۇ چاغدا كېلەچەكشۇناس تاك سەھەر بىلەنلا جېسسىدىن ئاڭلىغان ئۆسەك سۆزلەردەك گەپلەر بويىچە ئادەمگە كۈلۈپ تۇرۇپ ئېيتىلغاندەك پىچىر ـ پىچىرلار بىلەن، ھەمدە ئۆزىنىڭ سۆزى بىلەن ئېيتقاندا قۇمغا ئاجايىپ قىلىپ چېگىلگەن چەكمىلەرنى ، سېھىرلەنگەن ئىشنى يېشىشنى ياخشى كۆرگەندەك بۇگۈنكىدەك كەيپى چاغ پەيتتە ئۇنداق ئەرمەكلەرنىڭ ئۇنى قايتا ئاۋۇندۇرىدىغان كۈنى يەنە بولمايدىغاندەك تۇرىدۇ، ئۇ پۈتكۈل نەشر ـ ئەپكارلارغا قاراپ چىقىشى كېرەك، ئۇ ئىشلار تاغدەك يىغىلىپ تۇرىدۇ، ھەر قانداق مەسىلىلەر بويىچە ھەر بىر كىشىگە تېلېفون بېرىشى، ۋەزىيەتنى مىدىر ـ سىردىر قىلدۇرماي قارمۇبلىشى كېرەك ئىدى.

كاسساندرا ھامىلىسى ھەققىدىكى ئىشلار قاياناپ ئوخچۇپ كۈچ ئالدى، شۇنداق بولۇشنى روبېرت بورك بىلگەن، ئۆزى بولسا بايىقى ئىشلاردەك ياش چېغىدىكى جېنىنى ئارامىدا قويمايدىغان قارا كۈچنىڭ ئۆزىگەئېقىپ كېلىپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى سەزدى، شۇ ئوقۇپ يۈرگەن ياش چاغلىرىدا ھازىرقى زامانىنىڭ مەدەنىيەت مەسىلىلىرى بويىچە ئۇنۇبرستېتىنىڭ ئەتراپىدىكى قاياناق مۇھاكىمە ـ مۇتالىئەلىرى ئەقلىي زېھىنلىك«رىم كۇلۇبى»نىڭ مودېللىرىدەك قۇرۇلمىلاشتۇرۇۋالسا بولغۇدەك، بۇنىڭ ئۈچۈن مۇتەسىپ قارشى

پىكىردىكىلەرنى ئىشەندۇرۇشكە ئىمكانىيەتلەر يېتىشلىكتەك قىلىدۇ، دەپ بىلگەن ئىدى، كاسساندرا تامغىسى ھەققىدىكى ۋەقەلەر بوركىنىڭ ۋۇجۇدىدىكى شۇ چاغدا پەيدا بولغان خۇمارىنى، مەپكۇرە ئۇچۇن تەۋەككۇلچىلىك قىلىشقا، ئۇنى ئوچۇق دىشۋارچىلىققا سېلىشقاتەييارلاپ تۇرغانلىقىنى ئويغاتتى.

ھېلىقى ۋەقەلەر بولسا بوركىنىڭ كۆڭلىنى ھېلىقى ئايرودرومدىن تارتىپلا ئىگىلىۋالدى، جېسسى ئۇنى چىقىش ئىشىكىدىكى مىغ ـ مىغ كىشىلەرنىڭ ئارىسىدىن بىر تۇتام گېزىتنى، بىر دەستە گۇلنى پۇلاڭلاتقىنىچە قانداقتۇر بىر يېقىملىق تەبەسسۇم بىلەن، قانداقتۇر بىر سەۋەبنىڭ ئۆتكۈزگەندەك ھەم تېتىك ھەم خاۋاتىرلەنگەندەك چىراي بىلەن قارشى ئالدى، بىراق ئۇنى تۇيۇقسىز چۈشكەندەكلا توساتتىن ياغقان قارا يامغۇر يۇيۇپ ئۆتكەندەك كۆرۈندى، جېسسى بوركىتىن توققۇز ياش كىچىك ئىدى. بىراق، گاھى ـ گاھىدا بىلەن قان بېسىمى كۆتۈرۈلۈپ، ئاغرىپ قالاتتى، شۇ سەۋەبتىن جېنى قىينىلىپ چىتايى تاتىرىپ كېتەتتى، يەنە ھەم شۇ ئايرودرومدا ھېلىقى يىراقتا قالغان ياش چېغىدىكىدەك ئېرىگە تېتىك، سېزىمچان ھەم ئىسسىق كۆرۈندى، ئۇھ، ئۇنىڭ بۇيۇك مۇزىكانت بولۇشىغا ئۇ، روبېرت قانداق پۇتلىكاشاڭ بولدى دەيسەن! جېسسى راستىنلا ناچار ـ ياماں چوڭ ۋىلئولچېلچىلارنىڭ قاتاردىكى كىشى ئەمەس بولدى، ئەگەردە شۇنداقلا ئاڭا كانىدەك يېپىشقان سارالڭ چېلىش بورك بولمىغاندا، بەلكىم جېسسىنىڭ ئابرويى ئوركىستىرنىڭ ئاھاڭدىنمۇ يىراق كېتەر ئىدى، بىراق ھەر بىر كىشىنىڭ ئۆز تەقدىرى بار ئەمەسمۇ؟

ئايرودرومدا، كۇتۇمخانا ئالدىدىكى قىستاڭچىلىققا ھېچنېمىگە قارىماي، غەيرەتلىك ھالدا شۇ پەيتتىكى ئۇچرىشىش قۇۋانچىنى بىلدۇرگەن سۆزلىرىنىڭ بىرىمۇ شۇنداق بولدى.

55روبېرت، كېتەرىگدە، ھېلىقى ئەقىل ئاداشتۇرغان تاشلىرىڭنىڭ ئارىسىغا نېمىنى سېھىرلەپ چېگىپ قويۇپ كەتتىڭ، ھە؟ بىلمىدىم، بىراق بىلىشكەھېچ مۇمكىن بولمىدى. نېمە دېسەڭ دېگىن، مۇمكىن ئەمەس! بۇنى چۈشەنگىلى بولمايدۇ، بۇ بىر ھېكمەت، ئىشىنىپ قوي، بۇنى ئۇققانلارنىڭ قۇيقا چېچى تىك تۇرىدۇ.

ـ 55دېمەك، تەسۈرىي يېزىقتەك نەرسىلىرىم بىر خەزىنىگە يارايدىكەنغۇ، ـ دېدى، سۆزگە يارىشا تېگىدىن گەپ قىلىپ.

ـ 55مەيلى، نېمىگە بولمىسۇن تىلىكىڭگە يەتتىڭ، مۆھتىرەم كېلەچەكشۇناسىم، سېھرىڭ شۇنى قىلماقتىن باشقا نەرسە ئەمەس، ئەمدى سىرىڭنى ئۆزۈڭ يەش.

ـ ماشىنىڭ ئىچىدە ،ـ جېسسى رۇلنى قارماپ كېلىۋاتقان ئىدى، بورك گېزىتلارنى يايدى، بىراق كۆز يۈگۈرۈتۈپ ئۆتتى ـ دە، مۇنداقلا تاشلاپ قويدى.

55يوق، ماۋۇنى ئۆيگە بارغاندا، ئالدىرىماي ئولتۇرۇپ قولغا ئېلىپ ئوقۇش كېرەك ئىكەن، ـ دېدى كۆ ئەينىكىنى قاتلاپ قويدى.

ـ 55ئۇنى قانداق ئىكەن دەپ ئويلىغانسەن، ـ دېدى، جېسسى كۈلۈمسىرەپ، ئەگەر كائىناتتىن، ئالەمدىن بولماي بۇلۇڭ ـ پۇچقاقنىڭ بىرىدىن ئېيتىلغان سۆزلەرنىڭ بىرى بولغاندا، ئۇنداقتا ئۇ ئادەمنىڭ بۇرۇتى قان يالاپ قالىدۇ، ئۆزۈڭ ئويلاپ باققىن، ھامىلە! بوۋاق! ئۇنىڭ بىچارىلەرچە شۇمشۇيۇپ تۇرغانلىقىنى ئېيت! بىر نەرسىنى مۆلچەرلىگىلى بولار! ئۇنىسى ئاز كەلگەندەك قىلىپ، يورۇق دۇنياغا كەلمەيمەن دەپ تۇرسا! ئۇنىڭ ھەننىۋاسى كەسكىن تۇردە قەدىمكى ھەقىقەتتەك ئېيتىلىپ تۇرسا، شۇنىڭغىمۇ مەيلى دېگۈلۈكمۇ؟!

56ئەمدى ئۇ ئىش ئۈنداق دېگەنلىك ئەمەستۇر، ـ دېدى، بورك ئۈچىسىنى ئويچان سۈركەپ، ـ ئاڭا ئايالى لاتاپىتىدىن كېتىپ قالغاندەك كۆرۈندى، بىراق جېسىسىنىڭ ئۈنداق هالىتى يوق بولسىمۇ، شۇ ۋاقىتتا بورك، ئۈنداق كۆرۈنۈشتىكى ئايالىنىڭ تۇرقىنى يالغان بولسا ئىكەن دەپ تىلىدى، بەلكىم، سۆز هامىلىنىڭ ربفلىكس ئىقتىدارىنىڭ هەقىقەتەنمۇ بار ئىكەنلىكى هەققىدە بولۇۋاتىدۇ،

ـ نېمىلا بولمىسۇن بۇ كىشىنى ئويلاندۇرىدىغان ئىش دېسەڭچۇ. ئەگەر، يەنە مىسال ئالايلى، بىزنىڭ بىۋاپا دۇنياغا هېسىاب ـ كىتاب يۈرگۈزۈشنىڭ كونترولىلۇق نۇقتىسى هالىتىدە قوبۇللاشنىڭ توپتوغرا بىر شەكلى تېپىلغان بولسا... هە دېمەيسەنغۇ، ئويۇمغا هازىر بەزىدە توساتتىن كېلىپ قالىدۇ، بۇنىڭ هەقىقىيلىقىدىمۇ هامىلىلىك سەۋىبىسىدە بولۇشىمۇ مۇمكىن، ئۇ شۇنىڭدىمۇ فانتازىيىلىك تەپەككۇر يۈرگۈزۈشلەردە بىراق كىم بىلىدۇ، قانداق بولۇشىدىن قەتئىينەزەر بۇنى هازىرچە قويۇپ تۇرايلى، ئۆيگە كېلىلى، مەن ئوقۇپ چىقاي ئاندىن كېيىن سۆزلىشىمىز، ئەگەر چىڭقى بىلەن، راسا، مەن ساڭا بىر نەرسىنى ئېيتسام كۈلىسەن.

ئۈندىن كېيىن كېلەچەكشۇناس ئايالىغا گېرمانلارنىڭ كەسپىكەپىشىشقلىقى بىلەن بېجىرىملىكى، شۇنداقلا ياۋروپالىقلارنىڭ، ئامېرىكانلارغا يېقىنلاشقان چاغدىكى هېس قىلغان ئىچكى ئۆزگىچىلىكى هەققىدە گەپ قىلىپ بېرىشكە باشلىدى. كۈنلەرنىڭ بېرىدە تاڭ سەھەر دىيۇسىپلىنورفتىكى رېيىن دەرياسىنىڭ كەڭرى ساهىلىنى بويلاپ ۋېلىسىپىت مىنىپ كېلىۋاتقان، هەمدە ئۈنىنىڭ يېتىشچە بەلگىلىك بىر مۇزىكىنىڭ ئارىيەسىنى بىجاندىل ئېيتىپ كېتىۋاتقان كىشىنى كۆرگەن ئىدى. كۆرۈنگەندىمۇ ئۇ كىشى ۋېلىسىپىتلىك، ئاپپاق ياقىلىق، كۆڭلەكچان،

گالاستۇكلۇق، تۇفلىيىنى پاكپاكىز پارقىراتقان ھازىرلا ئوپىرانىڭ سەھنىسىدىن چۈشۈپ كېلىۋاتقاندەك ئىدى. شۇ چاغدا ئۇنىڭ ناخشىسىنى باھالىغۇدەك رىيىننىڭ ساھىلىدا باشقا بىرەر ئادەم يوقتەك قىلاتتى، بىراق، ۋىلىسپىتلىك ناخشىچىغا ھېچكىمنىڭ كېرىكى يوق ئىدى، ئۇ ئۆزىگە ئۆزى يەنە بار بولغاندىمۇ بالدۇرلا يولغا چىققان يۈك توشۇغۇچى قېيىقلار بىلەن كىملەر ئۈزۈپ بېرىۋاتقان سۈيى چالقىغان رىيىن دەرياسى بار ئىدى، ئاۋۇ تەرەپتىن قۇياش يېيىلىپ چىققان ئىدى، بورك شادلانغىنىدىن خۇددىنى يوقاتقاندەك ناخشىچىنىڭ ئارقىسىدىن يۈگۈرۈپ ماڭغۇسى كەلدى. شۇنچىلىك شادىمان، كۈلكە كېلەرلىك، يانا روھلۇق ئىدى. رىيىن دەرياسىغا ئۆزىنى تاشلىغۇسى،يەنەبىر چېكى يوق ساھىلدا غىڭشىپ ناخشا ئوقۇپ كېتىۋاتقان ۋىلىسپىتلىك كىشىگە ئۇتتۇرىدىن ئۈزۈپ ئۆتكۈسى، ئاڭا قول پۇلاڭلىتىپ سۇ ئىچىدىن كۆڭۈللۈك بىر نېمە دەپ قىيقىرغۇسى، ئۇنىڭ بىلەن يارىشا يۈگۈرۈپ دۇنيادىكى بارلىق غەم ـ غۇسسىنى ئۇنتۇپ تاشلىغۇسى كېلەتتى....

ئىككەيلەن تېز سۈرئەتلىك تاشيولدا ئۇچقاندەك كېتىۋېتىشىپ، ساراڭغا ئوخشاش يولدىكى بىر كىشىگە قاراپ كۈلۈشتى.

ئەمدى ئۆيگە، ئەمدى ئىشلەش كېرەك، كىشىلەر ھەيران بولۇپ قاراپ قالغۇدەك ئىشلەش كېرەك، دېدى بورك ئىچىدە. يېقىندا قايتىدىن ئۆز ئۆيىدە، ئۆز ئىشخانىسىدا، يېزىقچىلىق شىرەسىدە ئولتۇرىدىغانلىقىنى راھەتلىك ئويلاپ، شۇنى ئويلاپ كېلىۋېتىپ،ئۇ ئىككىلىنىپ قالدى. دائىما بولۇڭاتقاندەك، قايتىپ كېلىڭاتقانلىقىغا، جېسىسى بىلەن ئايرودرۇمدا يولۇقۇشقىنىغا بىر جەھەتتىن يەڭگىللەپ قالغاندەك سەزگەن بولسا شۇ تاپتا كۆزىنى بىر يۇمۇپ بولغۇچە يوق بولغانىنى،ئۆتۈپ كەتكەن كۈنلىرى ئۈچۈن ئۆزىنى ـ ئۆزى ئەيىپلىدى. مۇنداق ئاسان قولدىن چىقىپ كەتكەن ئادەم

نەرقىنى، ھاياتنىڭ بىباھالىقىنى ناھايىتى كېچىكىپ سەزگەن كۈنلەر قانچە قېتىم بولدى، دەيسەن.

بۇ قېتىم ئۇنداق بولغىنى بىلەن ئۇنىڭ كۆنگەن ئادىتىدەك ھېلىقى ئايروپىلانىنىڭ بۆلمىدە بىلگەن نەرسىسىگە ئۇلىنىپ پەيدا بولغان، باشقا بىر نەرسە قوشۇلدى. بۇ تاڭ قالارلىق خەۋەر ئادەتتە مۆجىزىۋى يېڭىلىقلار دۇچار كەلگۈچى تەقدىرنى يالت قىلىپ يانداپ ئۆتۈپ، ئۇندىن كېيىن قايتىدىن ئۆچۈپ قالىدىغان تەقدىرنى كۈتۈپ تۇرغاندەك سېزىلگەن ئىدى. بىراق ئۇققىنى ھەققىدە بورك قانچىلىك كۆپ ئويلانغان بولسىمۇ بولۇپ ئۆتكەن ئىشلارغا ئۆزىنىڭ قانداقتۇر بىر تېگىشلىك مەسئۇلىيىتى بارەدەك نامەلۇم سېزىمگە قاۋىلىپ ھەيرانلىقى تېخىمۇ كۈچەپ تېخىمۇ ئەدەپ كەتتى. ئۇندىن قالسا ئاڭا تاپتاقىر نەتىجىسىز بىر ئىش بارەدەك قىلاتتى، بۇ ۋەقەدىن ھېلىھەم قۇتۇلالمايدىغانلىقىنى، ئۇ ۋەقەنى ئۇنتۇپ قالمايدىغانلىقىنى سەزدى. ئۇ توساتتىن ئۇنداق سوتقا چۈشكەندەك ئوسال ھالدا قالىدىغان ئادەم ئەمەس ئىدى. شۇنىڭ بىلەن بىرگە ئەيىبكارنىڭ جىنايىتى، قىلمىشى ئوقۇلۇپ تۇرغان پەيتتە شۇ زالدا بار بولغانلارنىڭ ھەممىسى سوت جەريانىغا قاتناشقانلىقى ئۈچۈنلا گۇناھكار ھېسابلىنىپ كۈتۈلمىگەن ۋە قۇلاقمۇ ئاڭلاپ باقمىغان ھۆكۈم چىقىرىلغان، سوت زالىغا كىرىپ قالغان بىلەنلا ھەمدە بۇ ھۆكۈمنىڭ ئېلان قىلىنىپ قالغانلىقى ئۈچۈنلا يېنىۋېلىشقا مۇمكىن بولمىغاندەك ئىش ئىدى.

كائىناتتىن كەلگەن يېڭىلىق ھەقىقەتەندىمۇ ئادەمنى قىزىقتۇرىدىغان، تاڭ قالارلىق، كۈتۈلمىگەن ھالدا، چۈشەندۈرۈپ بولغۇسىز دەرىجىدە بۆسۈپ كىردى، مانا ماشىنا رۇلىدىكى جېسسىمۇتەرىگە قارىغاندا، كائىناتنىڭ يېڭىلىقىنىڭ تەسىرىدە كېلىۋاتاتتى، بۇ ئۇنىڭ ئۆڭىدىن، كۆزلىرىدىن

كۆرۈنۈپ تۇراتتى. جېسسىنىڭ خۇدا ئاتا قىلغان نۇر چاقنىغان، چىرايلىق كۆزلىرىنىڭ ھەر بىر بىلىنەر ـ بىلىنمەس كىرپىك قېقىشى، ئۆزگەرگۈسى روھېرت بوركقا كۆپ نەرسىنى ئېيتىپ قويغۇدەك ئىدى. قايسى بىر خەير ـ ساخاۋەتچىلىكنىڭ ناخشا ـ ئۇسسۇل يىغىلىشىدا ئۇ جېسسىنى ياش مۇزىكانتلارنىڭ ئارىسىدىن، جېسسى بولسا ئۇنى تاماشىبىنلار ئارىسىدىن يەنى سەھنىگە يېقىن ئولتۇرغان يەردىن كۆرۈپ تونۇشقان دەسلەپكى كۈنلەردىن تارتىپ ئۇلارنىڭ ئۇچرىشىپ تۇرۇشى باشلانغان شۇ دەسلەپكى كۈندىن باشلاپ ئۇ جېسسىنىڭ كۆزىدىن «ھاياتنىڭ يازى بىلەن قىشى»نى ئوقۇغاندەك بولدى، ئۆگەنگەندەك بولدى ۋە ئۇنىڭ ئوي ـ خىيالىدىكىنىڭ ھەممىسىنى ئوپئوچۇق بىلدى، جېسسىگىمۇ ھەممە ئىش ئايان بولۇپ تۇردى، ئۇلارنىڭ مانا شۇ بىر ـ بىرىنى ئېغىز ئاچۇرماي كۆز بېقىشتۇرغان چۈشىنىشلىرى ئۇلارنىڭ ئىناقلىقىنى، ئائىلىدىكى بەختلىرىنى ئېنىق بىلدۇردى.

بۇرۇن يۇز بېرىپ باقمىغاندەك ھالدا ئۇن ـ تىنسىز قېتىپ، ئويلىنىۋاتقان ئايالىنى ئۇ سۆز بىلەن ئالاقىزادە قىلغۇسى كەلمىدى، جېسسىنى خاۋاتىرگە سالىدىغان تۈپكى سەۋەب يوق ئىدى. مۇنداق ئىشلار ئۇلارنىڭ مۇشۇياش قۇرامىغا كەلگۈچە كۆپ قېتىم سادىر بولغاندەك، ئۇلارنىڭ ھايات تىرىكچىلىكى ئادەتتىكىدىن بەكرەك مەھكەم، چىداشلىق ئىدى، ئۇ بىرلا خۇدانىڭ ئەمرى بىلەن يۇز بەرگۈچى ئىشلارنى ئالدىنئالا مۆلچەرلەپ، ھېسابلاپ ئالالىغۇچى ئەمەس، ھەر بىر ئادەمگە بېرىلگەن ئۆز مۆھلىتى، ئۆز مەزگىلى بولىدۇ، ئەمەسمۇ؟ ھازىرچە ئۇلار مەزگىلىنىڭ ۋە تەن ساقلىقىنىڭ «ئاخىرقى چېكى» پۈتكۈچە ئىجادىيەت مۇمكىنچىلىكلىرىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن قولىدىن كەلگەنچە ھەرىكەتلىنىپ تۇرۇشتى، جېسسىنىڭ مۇنداق جىمىپ قېلىشى كائىناتتىكى كاھىن فىلوفېينىڭ مۇراجىئىتىگە خاۋاتىر بىلەن

قارىغانلىقتىن بولۇۋاتقانلىقىنى بورك چۈشىنىپ تۇردى.

«ئۆيدە سۆزلىشىمىز،دەپ ئويلىدى روبېرت بورك،بەلكىم ئۇنىۋېرسىتېتداش دوستلىرىمنىڭ بىرىگە تېلېفون بېرىشىم مۇمكىن، ئۆيگە بارغۇچە تېلېفوندا سۆھبەتلىشەرمەنمۇ؟

شۇنداق ئويلاپ تۇرۇبكىنى كۆتۈرمەكچى بولۇپ ئاينىپ قالدى، ياق، ئالدى بىلەن كائىناتتىكى دانىشمەنلىكى مۇراجىئەتنىنى ئالدىرىماي ئوقۇپ چىقاي ـ دە، ئۇندىن كېيىن.....»

ـ 60رادىئونى قويايمۇ؟ ـ 60 دېدى جېسسى ئېرىنلىك كۆڭلىدىكىنى تېپىپ.

ـ 60بىھاجەت، ماڭا گاڭىلدايدىغان رادىئونىڭ كېرىكى نېمە؟ ماڭا سەندىن ئارتۇقى يوق.

ـ 60ئىشىنىمەن، ئوبدان ئىشىنىمەن،ـ دېدى جېسسى كۈلۈمسىرەپ، يەنە بىر ماشىنىنى «گۇر» قىلىپ يانداپ كېتىۋېتىپ.

ـ 60ئاۋۇ تەرەپتىن كەلگەن خەۋەر راستىنلا ئېنىق بولسا،ـ دېدى بورك، بېشىنى يوقىرىغا شىلتىپ،ـ ئۇنداقتا، ئەلۋەتتە ھېچكىم ئۇنىڭغا ئېتىبارسىز قالمايدۇ.

ـ 60**ھە**، سەن راستىنلا شۇنداق بولىدۇ، دەپ ئويلامسەن؟

ـ 60بىلمەيمەن، بىراق راستىنلا شۇنداق جاۋاب بولسا ۋەزنى بار جاۋاب بولىدۇ.

ـ 60تىلىڭغا تەمرەتكە چىقسۇن، كېلەچەكشۇناس!،ـ جېسسى راستىنلا چۆچۈپ كەتتى،ـ ئامما كۈچلۈك جاۋاب بېرىدۇ، دېگەن بالا ـ قازا ـ دە!

60ئەگەر ئادەملەر ئۆزلىرىنى چارىسىز ئەھۋالدا بىز، دەپ سېزىشەر بولسا، ئۇندا ئىرىسىيەتشۇناسلىقتىكى، بىئولوگىيىدىكى مەخپىيەتلىكنى يوقىتىپ

ئۇنى سىياسەتكە ئايلاندۇرىدۇ.

61-بەزىدە بەك ئاشۇرۇۋېتىسەن، روبېرت،- دېدى، جېسسى، ئۇدا داۋام ئېتىۋاتقان تىنچسىزلىنىشنى بېسىشقا ھەرىكەتلىنىپ،- بىراق كىم بىلسۇن،- جېسسى ئويلىنىشقا باشلىدى،- مەن ئايردرومغا چىقار ئالدىدا شىنائېرلەر، ئارتور بىلەن ئېلىزابېت تېلېفون بېرىشكەن ئىدى. ئۇلارنىڭمۇ تىنچى خېلى بۇزۇلۇپتۇ، لېكىن بىزنىڭ جون، كوشۇت ئاتلانتادىن تېلېفون بېرىشتى، ئويۇن قويۇپ يۇرۇپتۇ، ئۇياقتا، تارىخنىڭ ئاخىرلىشىشىنىڭ فۇكۇياماليق نەزىرىيىسى بويىچە بەس—مۇنازىرىدە سېنى ئادەمزاتنىڭ ئالدىدا يېڭى تراگېدىيە، يېڭى سىناق تۇرۇۋاتقانلىقىنى ئېيتقان ئىدى دەپ، توساتتىن شۇنى ئەسلىدى، مانا، دەيدۇ، ئۇ،- كېلەچەكشۇناسلىك ئويىغا كەلگەننى ئوتلاپ سالدى،دۇنياۋى ئۇرۇشنىڭ ئورنىغا، ئۆزى بىلەن ئۆزۈڭدىكى، ئىنسانىيەتتە يۇز بېرىدىغان ئۇرۇشنى، پەيدا بولسا بولارمۇ بولماسمۇ ؟دېگەن قىيىن مەسىلىنى، دۇنياۋى ئاپەتنىڭ مەنبەلىرىنى قوچۇپ ئاپەتنى تۆرگە چىقىرىپ ئولتۇرىدۇ، كېلەچەكشۇناسلىك ئۇن چىقارماي جىم يۇرسە، بەلكىم مۇنداق ئىشمۇ يۇز بەرمەس ئىدى، دەيدۇ،- ئەمدى شۇنداق دەپ گەپنىڭ دەرۋازىسىنى ئېچىپ سالدى،

- ھېلىقىسى كەلدى،
- ھېلىقىسى دېگەن نېمە؟-دەيمەن،
- ھېلىقىسى دېگەن ھېلىقى دېگەننىڭ ئېتىمۇ بولمايدۇ؟ دېيىشىدۇ، كىشىلەر.

- 61-كوشۇت شۇنداق دېدى، كوشۇت شۇنداق دەپ يۇرىدۇ، بىراق ئىككى دولىسىنى كىنايىلىك قىسىپ قويدى، بايىقى تاماشاسىنىمۇ ئۆزى تىياتېرخانىدا تراگېدىيىلەرنىمۇ قويۇپ، شېكسپىر، ئېسخىل ۋە باشقىلار

بىلەن دۇنيانى ئوڭتەي ـ توڭتەي قىلىپ يۈرىدۇ ـ دە، مەن ئويىغا كەلگەننى ئوتلاپ يۈرىدىغان ھايۋان ئىمىشمەن، رەھمەت، مېنىڭ بېشىدا قاشقىسى بار دوستۇم شۇنداق.

ـ 62ھوي ،ئۇنىڭ گېپىنى قىلمايلا قوي، ئۇ بىر قىزىق نېمە، ئېسىڭدىمۇ بىر قېتىم مۇنداق دېگەن، ...ئايالىڭ پەيزى...، چېچى پاخپىيىپ تۇرسىمۇ، بايىقىدىكىدەك... بىراق مەندە نېمە بار؟... ئۇ چاغدا سەن ئېيتمىدىڭمۇ، ئايالىمنى تارتىۋېلىشىڭ مۇمكىن... لېكىن چېچىنى، ئالابۇلىماچ قىلىپ پاخپايتىپ تۇرسىمۇ...، ھېچقاچان! تارتىۋالالمايسەن، ئۇنىڭ بولسا ئىككى كۆزى ياشقا تولغان، ۋارقىرىشىمۇ، يىغىسىمۇ ئارىلاش ئارتىست دەپ ....

بورك بېشىنى ئويچان لىڭشىتتى، ئۇ ئارودرومدىن چىقىپ بىسمىللاسىدا ئۆيگە يۈرگەندە بۇرۇن بولۇپ باقمىغان، ئېنىقراق ئېيتقاندا، يەنە تېخى ئاڭلاپ باقمىغان ئېغىر بېسىم بىلەن، سىرتتىن كەلگەن، كۆزگە كۆرۈنمىگەن، بەلگە ـ بېشارەتسىزھالدىكى بۇنىڭسىزمۇ يەنە دائىم كۆڭلىدە بار بولىدىغان ئېغىر بېسىمى بىلەن كېتىۋاتاتتى.

ـ بوب(بوب ـ روبېرت بوركنىڭ ئەركىلەتمە ئىسمى ـ تەرجىماندىن)، سەن ئوكياندىكى كىتلارنى راستىنلا كۆردۈڭمۇ؟62 جېسىسى ئۇنىڭ ئويىنى بۆلدى.

ـ شۇنداق ئىشنىمۇ يالغاندىن ئېيتىپ يۈرەمدىمەن! شۇنى كۆرگەنلىكىم ئۈچۈن ساڭا تېلېفون بەردىم ـ دە، ئۇ قايتىدىن قىزىپ سۆزلەشكە باشلىدى. ئۇ مەنزىرىنى تەسۋىرلەشكە سۆز ـ ئىبارىلەر ئازلىق قىلىدۇ، دېگىنە، ئوكياندا، كۆز ئالدىڭغا كەلتۈرۈپ كۆر، پاراخوتتەك ھالەتتە بەغايەت جانىۋارلار ئاسماندىكى تۇرنىلاردەك ئۈچ بۇرجەك ھالەتتە ئۇزۇپ كېتىۋاتىدۇ، بۇ بىر كارامەت كۆرۈنۈش! يېنىمدا سەن يوق، ساڭا تېلېفون بەرگىنىم ياخشى بولدى، بورك بىر دەم ئۇن

چىقماي قېلىپ، ئاندىن سۆزىنى قايتىدىن داۋام قىلدى، ساڭا قانداق چۈشەندۈرسەم بولار، شۇنى دېمەيسەنمۇ، خىيالىمغا نېمىلەر كېلىۋاتىدۇ، بۇ توساتتىن يۈز بەرگەن ئىش ئەمەس، دېگىنە، شۇ قېتىم فرانكفورتتا مەن تونۇشقانلاردىن باشقا ئاۋسترالىيەدىن كەلگەن ئىشتىراكتىچىمۇ بار ئىدى، مېلبۇرن ئۇنىۋېرسىتېتىدىن، مەيلى قانداق قىلمىسۇن ئاۋسترالىيىلىكلەر بىزنىڭ ھەممە ئىشىمىزدىن بۆلەكچىلا ئايرىلىپ تۇرۇشىدۇ. نېمە ئۈچۈنلۈكىنى بىلمەيمەن، بەلكىم، بۇ ئۇلارنىڭ دۇنيانىڭ بىر چېتىدە بولغانلىقىدىندۇر؟ ياكى شۇ ئىشتىراكچى ئۆزى شۇنداق ئالاھىدىرەكتۇر؟ مەن ئۇ كىشىنى ئۆزۈمچە يۇنۇسبېلىقىشۇناس دەپ ئاتاپ قويدۇم، چۈنكى ئۇ كىشى يۇنۇس بېلىقىغا قىزىقىدىكەن، بۇ قىزىقىش ئۇنىڭ ئىشتىن سىرتقى ئەرمىكى ئىكەن. ئۇ ئادەم شويىنىدەك ئۆزۈن، تىك قۇلاق، ناھايىتى ناتىق ئىكەن. ئۇنىڭ گېپىگە كىتلار ھەققىدە بولۇپ قالدى، يونۇس بېلىقلىرىدىن باشلىدۇق، شۇ كىتلار ھەققىدىكى سۆھبەت، بەلكىم سېنىڭ كۈلكەڭنى كەلتۈرەر، بىزنى ناھايىتى يېقىنلىتىۋەتتى، مەن قىزىقسىنىپ ئاڭلىدىم! ئۇندىن كېيىن سۆھبىتىمىز كىتلار نېمە ئۈچۈن توپ-توپى بىلەن ئۆز جېنىنى ئۆزلىرى ھالاكەتكە تاشلايدۇ، دېگەن سوئالغا بۇگۈنگىچە جاۋاب تېپىلمىغانلىقى ھەققىدە بولدى.

ـ 63كىتلارنىڭ ھېلىقى دېڭىز ساھىلىغا چىقىپ قالغانلىقىنى ئېيتىۋاتسەنغۇ؟ شۇنى دەۋاتامسەن؟

ـ 63شۇنداق، دەل شۇنىڭ ئۆزى، مانا شۇنداق كىتلارنى كۈچ ـ قۇۋەتكە تولغان ئەقلى ـ ھوشى جايىدا دەپ ئىشىنىپ تۇرايلى، ئالىمادىس، ھېچقانداق سەۋەبسىز، يىغلىپ جەم بولۇپ سۆزلىشىپ تۇرغاندەك، تۇن نىسپىدە ساھىلغا كېلىشپ، دېڭىز سۇيى ھوشۇقىغا يەتمىگەن يەرگە ئۆز

تېننىى تاشلاپ، چاڅقاپ ئۆلۈشكە كىتلارى كىم مەجبۇرلاۋاتىدۇ، شۇ جىيەكلەردە ئارقىدىكى ئوكيانغا قايتا كىرىپ كېتىشكە كىچىككىنىمۇ ھەربىكەت قىلىشماي، كىتلار ئۆلۈشىدۇ، ئۇلار نېچۈن مۇنداق قىلىشىدۇ، نە سەۋەبتىن نە ۋەجىدىن؟

ـ 64قويۇپ تۇر گېپىڭنى،ـ جېسسى ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلدى، قىزىقانلىقتىن كۆزلىرى ئويناپ كەتتى،ـ بۇ ھەقتە نەچچىلىگەن يازمىلار ئېلان قىلىندىغۇ، ئۇنداق بولسا، ھېلىقى ئاۋسترالىيىلىكلىڭ بۇنىڭ نېمە سەۋەبتىن يۈز بېرىدىغان ۋەقە ئىكەنلىكىنى بىلەمدىكىن؟

64گەپ دەل شۇنىڭدا، ئۇ ئىككىمىز قانداق ئويلىدۇق؟ بۇ كۆرۈنۈش كىتلارنىڭ ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋېلىشى ـ بىئولوگىيىۋى تەرەپتىن ئۆزىنى ـ ئۆزى ساقلاپ قېلىش قانۇنىيىتىگە زىت. باشقىچە ئېيتقاندا، تەبىئەتكە توغرا كەلمەيدۇ، ئۇچارلىق ـ تىنارلىقلار دۇنياسىدا يەنە مۇشۇنداق ئەھۋال بولمايدۇ.

ـ 64ئۇچارلىق ـ تىنارلىقلار دۇنياسىدا بولمىغان بىلەن ئىنسانىيەت دۇنياسىدا بولۇۋېرىدۇ.

ـ بۇ پۈتۈنلەي باشقا نەرسە، گەپ ئۇ توغرىسىدا ئەمەس، بۇ يەردە دېيىلمۇاتقىنى پۈتۈنلەي باشقا مەسىلە جېسسى.

روبېرت بورك توقايلىقتىن دۆڭگە سۇزۇلغان يول بويىدا پارقىراپ تۇرغان يول بەلگىلىرى بىلەن سالاسۇنلار چوقچىيىپ كۆرۈنگەن كەڭ يولىغا كۆز چاپتۇرۇپ ئۇزايىدىن بېرى تونۇش بولغان كۆپ قېتىم كۆزىگە چېلىققان مەنزىرىگە ئىختىيارسىز كۈلۈمسىرەپ ئۇن ـ تىنسىز ئولتۇردى، ئۇ بىردەم ئۆزىنى تولىمۇ بەختلىك ھېس قىلدى، ئۆيگە كېتىپ بېرىۋاتقاندا، جېسسى ماشىنىڭ رۇلىنى تۇتۇپ ئولتۇرۇپ ئۆزى ئالدىن ئويلاپ قويغاندەك كىتلارنىڭ سىرىنى ئاڭا ئېچىپ سۆزلەپ بەرسە، جېسسى ئۇنىڭ ئېيتقانلىرىغا بەكمۇ

ھەيران قېلىشىنى ئۇ بىلىدۇ، ئۇندىن كېيىن كەشپىياتىنىڭ قىزىقسىنىشلىرىغا پاتقان بىر نېمىلەر ھەققىدە، بۇ تېما ھەققىدە گەپتىن ـ گەپ چىقىرىپ ھەر تەرەپتىن تەھلىل قىلىشىدۇ، مانا مۇشۇنىڭ ئۆزى بەخت، چۈنكى بەخت دېگەن كۆڭۈللەرنىڭ بىر ـ بىرىگە باغلىنىشى ئەمەسمۇ، ئۇندىن كېيىن ئۇلار ئۆيگە كەلگەندىن كېيىن، پىشايۋاندا ئىككەيلەن دەرقەمدە ئولتۇرۇپ جېسسى چالغان مۇزىكىدىن تەڭ بەھرىلىنىپ (ئۇ كىلاسسىك مۇزىكا دېسە جېنىنى بېرىدۇ)، ئۆزى ياخشى كۆرگەن ئاق ھاراقتىن ئوتلىغۇسى كېلىپ كەتتى... بىراق، كائىناتتىكى كاھىن ھەققىدىكى خىيال يالت قىلىپ كاللىسىدىن ئۆتۈپ شۇنداق ئەھۋال ئاستىدا بۇگۈن ئۇنداق ئويلىغاندەك بايا‌شادلىق بولماي قېلىشى مۇمكىن دەپ ئويلىدى.

ـ 65نېمىگە ئۇن چىقارماي ئولتۇرىسەن، بوب، قۇلاق سەندە، كەيپىياتىمنى كۆتۈرەي دەۋاتامتىڭ؟

ـ 65يوقسۇ، ئويلىنىۋاتىمەن، مانا سەن سورىمايۋاتامسەن، ھېلىقى ئاۋسترالىيەلىك كىشىپر دېگەن كىشى كىتلارنىڭ ئۆزىنى ـ ئۆزى ئۆلتۇرۇۋېلىش سەۋەبىنى بىلىدىكەن دەپ، قانداق دېسەم بولار، ئۇ ئادەم باشقىلارنىڭ خىيالىغىمۇ كەلمەيدىغان نەرسىلەرنى ئېيتىپ يۈرىدۇ، بۇ قانداقتۇر بىر لوگىكىلىق تەپەككۇرنىڭ خۇلاسىسى ئەمەس، مەن بۇنى ئالاھىدە ئەدەب ـ ئەخلاقي، پەلسەپىۋى بايقاش، بىلىش دەپ ھېسابلايمەن، شۇنداق، شۇنداق. كۇلمە، ھەيرانمۇ قالما، دەل ئەشۇنداق، ھېلىقى ئاۋسترالىيەلىك دۇنياۋى چۈشەنچىنى قوزغاۋاتىدۇ. بىلەمسەنكى، بارلىق سۈت ئەمگۈچى ھايۋانلار ئىچىدە كىت، يۇنۇس بېلىقى ئەڭ ئەقىللىق جانۋارلار ھېسابلىنىدۇ، ئۇلارنىڭ بىر كەمچىلىكى پەقەت سۆزلەش ئۈچۈن تىلى يوق، مانا مۇشۇ ئەھۋاللار ئىنسانلار بىلەن ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئۆتكىلى بولمايدىغان توسالغۇ

بولۇپ تۇرۇۋاتىدۇ.

ـ ئاھ خۇدا، ئىلمىي دوكلات ئوقۇپ يۈرۈپ كۆنۈپ قاپسەن، روبېرت، بۇ گەپلىرىڭنى بىر ئازمۇ چۈشەنمىدىم، سەن قايسى ئەدەب ـ ئەخلاقىي، پەلسەپىۋى بايقاش، بىلىش ھەققىدە سۆزلەۋاتىسەن؟

ـ بۇ ھەيران قالارلىق ھادىسىنىڭ سىرىنى بىرمۇ زىيالىي چۈشەندۈرۈپ بېرەلمىدى، بىراق قىسقارتىلما سۆز بولسا توساتتىنلا ماڭا ئالەمنى مۇجەسسەملىگەن چۈشەنچىنى ئېچىپ بەرسە بولىدىغۇ؟

ـ ئۇنىڭ قىياسىنىڭ ماھىيىتى نېمە ئىكەن؟

ـ ئۇ ئىلىم ئەھلىدەك خۇلاسە چىقاردى، كىتلارنىڭ توپ ـ توپى بىلەن جېنىدىن ۋاز كېچىشلىرىدىن، ئۇ كىففېر دېگەن كىشى يەر يۈزىدە بولۇۋاتقان ۋەقەلەرگە دۇنياۋى ئەقىل ـ پاراسەتنىڭ تەسىرىنى بىلىۋاتقان ئادەم.

ـ بۇ ئۆز تۇرۇقىدىنلا فانتازىيە، روبېرت!

ـ ئېيتما، بولدى ئېيتما، جېنىم. بۇ بىر قىياسلا خالاس. جېنىمنى ئارامىدا قويمىدى. ئادەمگە ئەقىلنىڭ ئالەملىك بۇرچىنىڭ ئىگىسى بولۇشقا قانداقتۇر بىر مۇتلەق ئارتۇقچىلىق بېرىلگەن. تەرەققىيات قولىمىزدىن كەلمىسە، ھەر تەرەپلىمە جانلىق ئۆزلەشتۈرۈش قولىمىزدىن كەلمىسە، ئۇنداقتا بىزدىن يەنە نېمە تەلەپ قىلىنىدۇ، يەنە بۇ يورۇق دۇنيادا نېمە مەقسەتتە ياشاپ يۈرىمىز؟ دېمەك، ئۇنداقتا بىز ئۆز بۇرچىمىزنى ئادا قىلىپ بولالمىغان مىتىلەر، ساندىمۇ ساپادىمۇ يوق مەخلۇق بىز. كەچۈرۈپ قوي، ھەددىمدىن ئاشتىم، دېمەكچى بولغىنىم، بىزگە، ئادەم بالىسىغا، قانچىلىك رىسىق بېرىلگەن بولسا شۇنچىلىك بۇرچ ئاتا قىلىنغان، ھەممىدىن بۇرۇن ھاياتىمىزنى گارمونىيىلەشتۈرۈش، تەرەققىي قىلدۇرۇش بۇرچى ئاتا قىلىنغان، ھاياتلىقتىكى ئىشلار دېگۈدەك مۇشۇ ئىشلارنىڭ ياكى ماۋۇسىدا

ياكى ئاۋۇسىدا بولىدۇ. هايات گارمونىيىسى! ئۇنداقتىمۇ بۇ تەرەپتىن تەپەككۇر قانچە ئۇلۇغ بولسا هەم شۇنچە ئويلار يارماچ ـ يېرىق پەيدا بولىدۇ، قانچىلىغان هەسەتخورلۇق بىلەن قانچىلىغان پەسلىك بىزنىڭ ئالدىغا ئىرغىپ چىقىپ تۇرىدىغان هەر بىر قەدىمىمىزگە ئەگىشىپ بارىدۇ، بىراق گارمونىيە ـ بۇ ئۆزىنى ـ ئۆزى تەقىب قىلىش، ئۆزىگە ـ ئۆزى جەڭ ئېلان قىلىش، ۋۇجۇدىمىزنىڭ گادايلىشىشى بىلەن كۈرەش قىلىش ئەمەسمۇ؟! مانا مۇشۇ يەردىن بىر تەبىئىي سوئال تۇغۇلىدۇ. هەر بىر ئادەم ئەلمىساقتىن بېرى ئۆزىنىڭ مۇستەقىل دۇنياسىدا، خالىغان ۋاقىتتا، خالىغان هال ـ ئەهۋالدا، ئۆز ئىختىيارى بىلەن چۈشەنگەن ۋىجدان دېگەن نېمە ئۇ؟! يارالمىشىدىكى، تارىخ ئالدىدىكى دۇنيانىڭ كېلەچىكى ئالدىدىكى ۋە ئاخىرەتتىكى، بىزنى ياراتقان يەنە ئۆزىمىز يارىتىۋالغان خۇدا ئالدىدىكى ۋىجدان دېگەن نېمە؟!....

ـ روبېرت،ـ ئايالى چىدىيالماي قالدى،ـ سەن راستىنلا دىنىي ۋەز ـ تەبلىغچى بولساڭ بوپتىكەن، ئەگەردە ئوتتۇرا ئەسىرلەردە ياشىغان بولساڭ، بىراق، دىندارلار بەلكىم دىننى بۇزغانلىقىڭ ئۈچۈن سېنى ئوتتا هېچ بىر ئىككىلەنمەيلا كۆيدۈرۈۋېتىشەتتى، خۇدانى، ياراتقان ئىگەمنى ئۇنداق ـ بۇنداق دېگىنىڭ نېمە ئۇ؟

ـ ئۇنداق بولسا گەپ قىلىپ ئولتۇرمامسەن! مانا، سەن هەتتا جېسىسى ئۇچىغا چىققان دوگمىچى بولۇپ چىققۇدەكسەن، قانداقلا بولمىسۇن، مەيلى قانداقلا بولمىسۇن مېنى كۆيدۈرۈۋېتەلمەيدۇ، سۆز بىلەن يامانمۇ، ياخشىمۇ قىلىۋەتكىلى بولىدۇ.

ـ بەرهەق، بەرهەق، شۇنىڭ ئۈچۈن بىزگە ئەرشتىن كەلمىلەر نازىل بولۇپ تۇرۇۋاتىدۇ، ئۇندىن قالسا ئادەمنىڭ قولىدىن چىققانىنىڭ هەممىسىنىڭ،ئاخىرى كېلىپ نازىل بولغان كەلمىلەرنىڭ هەممىسىنىڭ

ئەمەلىيەتكە ئايلىنىشى دەرياغا سېلىنغان كۆۋرۈكتەك ئىش. كىشىلەردىن بۇرۇن كەلگەنلەر نازىل بولغان. مەن ئۇنىڭدىن باشقا ياققا كېتەي،كەلگەنلەر ،بىزئۆز ماھىيىتىمىز ئىچىدە ياتقان ئەبەدىيلىك ئۇچۇن كەلگەنلەرنى ئوتتۇرىغا چىقىرىمىز، باھانە قىلىمىز، بىر تۇرۇپ قانات باغلاپ چەكسىزلىككە بالقىيمىز، بىر تۇرۇپ خېچىردىنمۇ بەتتەر ھالەتتە تەقدىرنىڭ يۈكىنى ئۈستىمىزگە ئېلىپ، كەلگەنلەرنىڭ يېتەكچىلىكىگە تۇتقۇن بولىمىز، بىراق، ئېيتاي دېگىنىم باشقا مەزمۇندىكى گەپ، باشقا ئىشلار ھەققىدە، تىرىكچىلىكىنىڭ پۈتۈنلەي ئۆز ئارا قارىمۇ قارشى ماھىيىتىنىڭ، ئەڭ دەسلەپكى كەلگەنلەرنىڭ يوق بولغانلىقى ھەققىدە، بۇ بولسا ھەم پۈتكۈل يارىتىلىش ھەققىدە ئىدى، مىسال ئالساق، ھېلىقى كىتلار، بۇ تەرەپتىن مىسال ئالغان تراگېدىيىلىك جانلىقلار. سۆزلەشكە تىلى يوق، بىراق، ئۇلار ئالاھىدە سېزىمگە ئىگە بولۇشقا، بىرلا ئۆزلىرىنى ئۆزىگە خاس ئوي ـ تۇيغۇغا ۋە روھقا ئالاھىدە ئېنېرگىيىلىك ئۇچۇرچىلىقنىڭ بىئو تالاسىغا ئىگە بولۇشقا بۇيرۇلغان، بۇ ھەقتە ئۇلارنىڭ كەنجى ئۇرۇغداشلىرىدىن يۇنۇس بېلىقلىرىنى كۆرۈپ بىر نېمە دېسەك بولىدۇ.

ـ بىراق شۇنداق بولسىمۇ، روبېرت، ئېيتايلى، ساڭا نېمە مەلۇم بولدى؟

روبېرت بورك ئۆزىنىڭ ناھايىتى ئەھمىيەتلىك نەرسىنى دەپ يۈرگەنلىرىنى ئېيتىشنىڭ ئالدىدا ئوي ـ خىيالىنى يىغىپ، ئۇن چىقارمىدى، ھەر قاچان ئايردرومغا بارغاندا ۋە ئايروپورتتىن كېلىۋاتقاندا نېمىگىدۇر قادىر بولالمىغان، ئۆيدە دەرقەمدە ئولتۇرۇپ، سۆزلەشمەي تۇرغان نەرسىلەر ھەققىدە ئېيتقۇسى كېلىۋەرگىنى كاللىسىغا يالت قىلىپ چۈشتى.

ـ 68شۇنى دېمەمسەن،ـ ئۇ گېپىنى ئۇلىدى، كىففېر مۇنداق دەيدۇ، مېنىڭچە ئاساسسىز ئەمەس، كىتلار، بۇلار ئوچۇق ئوكيياندىكى تىرىك رادارلار،

بۇلار كائىناتتىكى يوشۇرۇن بەلگە - بېشارەتلىرىنى ئىگىلىيەلەيدىغانلار؟ بەلكىم دەل، كىتلار، ۋۇلقانلارنىڭ ئېتىلىپ چىقار ۋاقتىنىڭ كەلگەنلىكىنى دەسلەپكىلەر قاتاردا بىلگۈچىلەر يەنە يەرنىڭ تەگ-تېگىدىكى قۇۋۇتلەرنىڭ قىسىلىشىغا ماس هالدا ئۇن-تۇنسىزنالەقىلىشىدۇ، بىراق، بەلكىم دېڭىزدىكى بارلىق كېمىلەر تۇرۇشلۇق،مۇقىملىق بەرمىگەن بەھەيۋەت دولقۇنلار بىلەن بوران-چاپقۇنلارغا پىسەنت قىلمىغان، كىتلار ئۇچۇن ئەڭ مۇھىمى قورقۇنچلۇقى دۇنياۋى روھنىڭ هازىرقى ئەھۋالىدا بىز ئۇچۇن ئادەمنىڭ ئەقلى يەتمەيدىغان تەڭپۇڭسىزلىقنى پەيدا قىلغان ئادەمنىڭ كۆنگەن مۇھىتىنىڭ، ئادەم ئۆزىنىڭ هارام خىياللىرىنىڭ چاقىرىق بەلگىلىرىنى يىغىپ چۇشكەنلىكىدە، كىتلار ئۇچۇن تاغدىن سوققان تەتۇر قۇيۇن سىياقىدىكى، قىيىناپ تۇرغان قىيىناقلار مانا مۇشۇ بولۇشى مۇمكىن، نېمە هەققىدە ئېيتىۋاتقانلىقىمىنى سەن بىلەمسەن، بۇ هەقتە مەخسۇس ئەسەرلەر بار. ئۇ خۇددى تاغ خەلقنىڭ يۈرەك قەلبىنى هالسىرتىۋاتقاندەك شامال، چۇنكى، ۋۇلقان قانچىلىك قورقۇنچلۇق بولسىمۇ، لاۋالارنى پۈركۈپ تاشلايدۇ- دە، ئاندىن كېيىن تىنجىپ قالىدۇ، لېكىن ئادەمنىڭ ئۆزلىرىنىڭ هارام ئويلىرىنىڭ شامىلى بېسىلمايدۇ، ئۆچمەيدۇ، ماهىيەت مانا مۇشۇنىڭ ئۆزىدە، هاياتلىق ئاشۇنداق تۇزۇلۇپتۇ، ياخشىلىق دائىما كەمچىل، يامانلىق هەمىشە ئېشىپ،تېشىپ تۇرغان، تۆكۈلۈپ تۇرغان،يۇزىدە توختىماس بىر ئالامەت بولۇۋاتقاندا يەنىلا بىر ئۇنى ئۆلتۇرمەكچى، يەنچىگۈچى، پارچىلىغۇچى بولىمىز. ئۆزىمىزنى ئۆزىمىز يېرگىنچلىك هالدا كۆڭلىمىزنىڭ تەگ- تېگىدە ۋە ئاڭ - سېزىمىمىزنىڭ مېغىزلىك يېرىدە ئاقلىنىۋاتقاندا، بىزگە قاراشقا ئامالى، ماجالى قالمىغان،هەمدە زورۇققان توپ-توپ كىتلارنىڭ ئۇزۇپ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆز ئالدىڭغا كەلتۇرۇپ كۆرچۇ، چۇنكى، دۇنياۋى ئەقلى -

ھۇشىنى يىغىپ بولغىنى ئۆزىنى ـ ئۆزى يوق قىلغىنى، ھە، دېمەك، يىلان يەر يۈزىنى سىيپاپ يۈرگەندەك يىتىپ كەتكىنىلا قالدى. بۇ ھەر قانداق تىلسىز مەخلۇقنىڭ ھەممىسىنى قىيامەت قايمىنىڭ كېلىشىدىن قورقىدۇ. بۇنىڭدىن تىرىك جانلار ئىچىكى تۇيغۇسى بىلەن قورقىشىدۇ، چۆكۈۋاتقان كېمىدىن ئامەتلەر نېمە ئۈچۈن قېچىشىدۇ دەپ ئويلايسەن؟ دەل شۇنىڭ ئۈچۈن سۆزلەشكە تىلى يوق كىتلار بىز ئۈچۈن قانچىلىك ئازاب چېكىپ تۇرۇۋاتقانلىقلىرىنى ئېيتىپ بېرىشەلمەيدۇ. ئەنە شۇلارنىڭ ئۆزىنى كىتلارنى ئىچ ـ ئىچىدىن ئازابلاپ ئازابىنى سىرتقا چىقىرىشنى، يەڭگىللىتىشنى تەلەپ قىلىشىدۇ. چۈشىنىسەن، بۇنىڭدىنمۇ ئېغىر ئازاب بارمۇ؟! ئېسىڭدىمۇ كېمىدۇر بىرى قاچاندۇر بىر قېتىم بىر كېكەچ قىزنى كۆرگەنلىكىنى ئېيتىپ بەرمىدىمۇ، قىزنىڭ ئانىسىنى قىزنىڭ ياۋۇزئاتىسى ئۆلتۈرۈۋېتىپتۇ، ئۇ بولسا، بىچارە، ئۇيان ـ بۇيان يۈگۈرۈپ، نېمە ئالامەت بولغانلىقىنى كىشىلەرگە چۈشەندۈرۈپ بېرەلمەيدۇ، ئاندىن كېيىن، ئۆزىنى تىرامۋاينىڭ ئالدىغا تاشلىماقچى بولىدۇ، دېمەكچى بولغىنىمنىڭ ئۆزى شۇ، بىراق باشقا، بۇ ئالەملىك ماسىشتابتا كىتلارنىڭ ئۆز بېشىدىن ئۆتكۈزۈۋاتقىنىغا ئوخشايدىغان ئىش. كىتلار بەلكىم، ئوكيانىدا ئۈزۈپ چاراسلاپ كۆيۈۋاتقان ئورمانىدىكى ئوت ئاپىتىگە مۇقىملىق كۆرسىتەر، تاغدىكى يەر كۆچۈرۈشتىن كېيىن، مۇزلۇقلار سەلگە ئايلىنىپ ئۈچرىغانلايەردىكى ھەممە نەرسىنى ئېقىتىپ كېتىۋاتقاندەك پۈتكۈل، بەدىنى تىترەپ كەتسە كېتەر، بىراق ئادەمنىڭ يۈرۈش ـ تۇرۇشىدىكى بۇزۇقچىلىقلارنى، بىر ـ بىرىگە قارا سانىشلىرىنى، ئىپلاسلىقلىرىنى ۋە جاندىن تويۇشىنى، دۇنياۋى ئەقىل ـ ھۇشىنىڭ ئىگىسىنىڭ، ئادەمنىڭ ئاپەتلىك، يامان يوسۇنلارنىڭ كۈچىيىشىنى مانا شۇلارنى ئېنىقراق ئېيتقاندا مەڭگۈلۈكنىڭ ماھىيىتىنىڭ ئىشىلىپ ئاتا قىلغانلىقى ھەققىدە بىز

ئويلايمىزمۇ؟ گۈمانىم بار، قايسى بىر يېرىمىزدە كۆنگەن مۇھىتىمىزدا قالايمىقانچىلىق، قىقاس ـ چۈقان، ئەدەب ـ ئەخلاقنىڭ بۇزۇلۇشى بولۇۋاتىدۇ، شۇنىڭ ئاسارەتى ئالدىدىن يامانلىق بىلەن قاباھەتنىڭ كۆزگە كۆرۈنمەس رادىئاتسىيىسىنىڭ دۇنياغا تارىلىشىدا، كائىناتىي ئادالەتنىڭ بۇزۇلۇشىداشۇنداق بىر سەۋەب بارمۇ ـ يوقمۇ، دەپ ئويلايمەن، تىرىكچىلىكنىڭ گارمونىيىسىنىڭ پارچە ـ پارچە بولۇپ كېتىشىگە، مانا ئاشۇنداق كىتلارمۇ تاقەت قىلىشالمايدۇ، دېگىز ساھىلىغا قاراپ ئۈزۈشۈپ ھەممىسى كېلىشىۋالغاندەكلا ئۆلۈمگە ئۆزلىرىنى ئېتىشىدۇ،ئۆز ھاياتىنى،ئۆزلىرىنى نابۇت قىلىشىدۇ، ئاتلانتىكانىڭ ئوستىدىن ئۇچۇپ كېتىۋېتىپ تۆۋەن تەرىپىگە قاراپ قالسام، بىردىنلا ئايروپىلان بۇرۇلۇپ ئۇچقان يەردە، ئايروپىلان قانىتى ئالدىدا، ئوكياندا كىتلارنىڭ زور توپى ئۈزۈپ بېرىۋاتاتتى، ئاغزىم ئېچىلىپلا قالدى. ئۇلارنىڭ تاغدەك دولقۇنلارنى شىنە قاققاندەك يېرىپ، قاقىرادەك سەپ تارتىپ ئۈزۈپ بېرىۋاتقانلىقىنى كۆرگىنىمدە نەپەسمۇ ئالالماي قالدىم، شۇ چاغدا نېمە ئۈچۈندۇر بۇلار نەگىمۇ بېرىۋاتقاندۇر، ئۇلارنى قانداق كۈچ ھەيدەپ كېتىۋاتقاندۇ، نەگە، نېمە ئۈچۈن؟ دېگەن سوئاللار ئويۇمغا كەلدى.

ـ 71ئايروپىلانىڭ ئىچىدىن ماڭا ئالمان ـ تالمان تېلېفون بەرگىنىڭ ئەمدى چۈشىنىشلىك بولدى، مەن شۇ چاغدا چۈشىنەلمەي قالغان ئىدىم، نەدىكى كىتلاردۇر ئۇ، بۇ نېمىلەرنى دەپ يۇرىدىغاندۇ. ئەلۋەتتە، ئويۇڭغا ھېلىقىدەك نەدىكى بىر نېمىلەر ھەممىسى كەلگەندىن كېيىن قانداقمۇ چىداپ تېلېفون بەرمەي ئولتۇرالايتىڭ؟!

ـ 71دۇرۇس، دۇرۇس، ئايالى ئۇنى كەچۈرگەندەك كۈلۈمسىرىدى،— ھۆرمەتلىك كېلەچەكشۇناسىم ، 71ئۇ ئېرىگە مىيىقىدا كۈلۈمسىرەپ قارىدى، ـ بەزىدە شۇنداق يەرلىرىڭ بار، بىراق قىزىق، بەكمۇ قىزىق. باشقا سۆز

يوق، بۇ بەلكىم ھەقىقەتەنمۇ قارشىلىق كۆرسىتىشنىڭ بىر خىل شەكلى بولۇشى مۇمكىن؟ كىم بىلىدۇ، ھوي، روبېرت ماي قۇيدۇرۇۋالايلى، بېنزىن تۇگەپ كېتىۋېتىپتۇ، ئىككىمىز كىتلار ھەققىدە ئۇزۇندىن - ئۇزۇن سۆھبەتكە چۈشۈپ غۇيۇلداپ ماشىنا بىلەن كېتىۋاتقاندا....

ئۇلار ماي قاچىلاش ئورنىغا قاراپ بۇرالدى، دەررۇ ھەممە ئىش كۈندىلىك تۇرمۇشنىڭ ئىز تەرتىپىگە چۈشتى، كائىناتتىكى كاھىنمۇ شۇنداق قىلدى، كىتلارمۇ شۇنداق، باشقا ھەر قانداق مەۋھۇملۇق ۋە خىيالدىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى چەتتە قالدى. ئاندىن كېيىن شەھەرنىڭ سىرتىدىكى كوچىلارغا جۆنەشتى، بۇ ئۆيگە يېتىشكە ئازلا قالغان ۋاقىت ئىدى.

توساتتىن بورك پۈتۈن بەدىنى بوشىشىپ چارچىغانلىقىنى سەزدى- دە، مۇنداق دېدى:

- 72جېسسى، بۈگۈن تېلېفونىڭ جىرىڭلىشىغا جاۋاب بەرمەيمىز، كەلگەن تېلېفونلارنى ئاپتوماتىك خاتىرىلىنىدىغان قىلىپ قوي، چارچىدىم، ئارام ئالاي....

- بىر تېلېفونغا بىر كۈن بۇرۇن ماقۇل دەپ قويغان ئىدىم، كەچۈرۈپ قوي، بۈگۈن كېچىدە ساڭا ئولۇغ ئوردوك تېلېفون بېرىدۇ، ئاڭا بۈگۈن كېلىشىڭنى ئېيتقان ئىدىم، بولمىسا قاراپ باق، ياۋروپادا ئۇ ساڭا بەرگەن تېلېفونىنى، خاتىرىلىنىپ تۇرۇپتۇ.

- ئولۇغ ئوردوك.

- دەل شۇ ئۆزى، ئۇ پرېزدېنتلىككە ئۆز نامزاتلىقىنى كۆرسەتمىدىمۇ؟ ئۇنى بىلەمسەن؟

- بىلىدىغانلىرىمنى بىلىمەن- دە، ھازىر ئۇلارنىڭ ھەممىسى بىرىنچى قېتىملىق رىقابەتكە چىقىشىمىدىمۇ؟ بىراق ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇش قىيىن،

ناھايىتى گىجىڭ ئادەم، قولى ئاغرىپ تالغۇچە تېلېفونىنى جىرىڭلىتىدۇ.

ـ مېنى كەچۈر، بوب، تېلېفون بەرمەڭ !دەپ قانداقمۇ ئېيتالايمەن.

73 ـ تېلېفون بەرسە بېرەر ئەمدى، مەيلى ئولۇۋېر ئوردوك، بىز كۆپ ۋاقىتتىن بېرى تېلېفونلىشىۋاتقان، ئىككىمىز ئېسىڭدىمۇ؟ ئۇ مۇئاۋىن شتات باشلىقى بولغان، شتاتتىكى ئىلىم ـ پەن ئالماشتۇرۇش، خەلقنى پاراۋانلىق بىلەن غەمسىز قىلىش، سۇغۇرتىلاش تەرەپدارى، بىزدىكى خەلقئارالىق ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنىنى ئۈيۇشتۇرۇشقا ياردەم بەرگۈچى، ئەگەر ئېسىڭدە قالغان بولسا موسكۋاغا گورباچېۋنىڭ ئىسلاھات، قايتا قۇرۇشىنىڭ دەسلەپتكى يىللىردا بىز بىرگە موسكۋاغا بارغان، شۇ قېتىم پۈتكۈل دۇنيانىڭ سىياسەتچىلىرى، كېكەچەكشۇناسلىرى يىغىلىشقا قاتناشقان. قايتا قۇرغۇچى، ئىسلاھاتچى، بىز ھەممىمىز شەرقتىمۇ، غەربتىمۇ گاڭگىراپ، قۇلاق تۇرۇپ قالمىغان بىز، يالغان ئېيتقان بىلەن بولارمۇ! قىزىق مەزگىللەر ئىدى شۇ، ئولۇۋېر ئوردوك مەندىن بىر ئاز ياخشىراق شۇنداق بولسىمۇ، گېزىتلاردا دەل شۇنداق بېسىلىۋاتىدۇ، ئەللىك ئالتىدىكى ئولۇۋېر ئوردوك.

ـ 73ھە، شۇنداق، مۆلچەر بىلەن شۇنداق دەپ ئويلايمەن، بىزنىڭ ئولۇۋېر ئوردوك تەۋەككۈل دەپلا كىرىشكەن ئىكەن، تەلىيىنى سىناي دېگەن ئىكەن. ھۆكۈمدارلىقنىڭ خۇمارى ھە! راھەت! ھە، مۇمكىن بولۇپ قالار، سايلام كومىتېتى ئوچۇق دېڭىزدەكلا دولقۇنسىمان دھۇھلغۇۋاتىدۇ، قارىساڭ دېڭىز جىيىكىگە چىقىپ قالغاندەك بولسەن، ئەگەر جەمئىيەتنىڭ دولقۇنى ساڭا بۇرالسا، سىرىلسە، بۇ تەرەپتىن ئوردوك ئۆزىگەقامچا تەگكۈزمەيدۇ، ئۇ چەبدەس، تېرەن تەپەككۇرلۇق ئەمەس، بىراق دۆت، كالۋامۇ ئەمەس.

ـ 73راست، ئۇ مەزگىللەر ئېسىمدە، قايسى كۈنلۈكى بۈگۈنكىدەك ئېسىمدە شۇ قېتىم موسكۋاغا بىز قاچان بارغانتۇق، ھە، راست 86 ـ يىلدەك

قىلىدۇ، سەن كېيىملىدە، كونا چوڭ زالدا، كېچەشتە ئوتتۇرىغا چىقىپ سۆزلىگەن ئىدىك، يىغىننى گورباچېۋ ئۆزى باشقۇرغان، ئوردوكىمۇ بىز بىلەن بىرگە بولغان. ئېسىڭدىمۇ؟ توغرا سۆزلىگەن، مېنىڭچە...

ـ 74دۇرۇس، خېلىلا دۇرۇس، ئۇنىڭدا ناتىقنىڭ كۈچ ـ قۇدرىتى، چاقىرىق كۈچى بار. ئۇ ھەمىشە شۇنداق مەزگىللەرنىڭ ئادىمى، قەھرىمانى بولۇپ كەلگەن، بىراق تېرەن بىلىمى يەنە دېسەم يوق، ئۇنىڭ ئۇستىگە مۇنداقچە تېرەن بىلىمنىڭمۇ زۆرۈرىيىتى يوقتەك قىلىدۇ، ئامىنىڭ ئالڭ ـ سىزىمى ئۈچۈن ھەمىدىن بۇرۇن نامزاتنىڭ پروگراممىسىنىڭ جىددىيلىكى ئەھمىيەتلىك بولىدۇ، ئىنسانىنىڭ ئۆزىنىڭ ساپا ـ سۈپىتى تېخى.

ـ 74ھوي! روبېرت، بولدى يېتەر، بىزگە نېمە بولدى، بايا تىندىن بېرى كىتلار، ئەمدى ئولۇغبر ئوردوك، باشقا ئىشىمىز يوقتەك بولۇۋاتىدىغۇ، بىر ئازدىن كېيىن ئۆيدە بولىمىز، ئوردوك، ئوردوك... دەپ ئاغزىمىز يېپىلماي قالدىغۇ؟

ـ 74ھازىرقى ئاۋامچىللىقنىڭ ماھىيىتى دەل شۇنداق، جېسسى، بەزىدەئىنسان ئىنسانىنى دەپ ئەقلىدىن ئادىشىدۇ، بىراق ئۇ بولسا ھەممە ئادەم ئۈچۈن ئەقلىدىن ئاداشقاندەك قىلىدۇ. ئامېرىكىدىكى سەن بىلەن ئىككىمىزمۇ شۇنداقلارنىڭ بىرىدىن.

74ـ ئۇ توغرادەيدۇ، بىراق ئۇ نېمە ئۈچۈن ھاپىلاـشاپىلا ياۋروپادا تېلېفون قىلغۇسى كېلىپ قالدى؟ بۇ نېمە قىلغىنى؟

ـ ئۇنىڭ باشقا سىرىمۇ يوق، ئويۇمچە ھېلىقى كائىناتتىكى كاھىن كۆپ ئادەمنىڭ بېشىنى ئاغرىتتى، يەنى، شۇئانلا يولدىن چىقاردى، ئويۇمچە ،سەۋەبى دەل شۇنداق، بىراق كىم بىلىدۇ....

74ـ بۇ يەردە قانداق لازىمىڭ بار؟ شۇنىڭ ئۈچۈن كائىناتنى ئالاھىدە

ھادىسىسى توغرۇلۇق ئوردوكقا سەنمۇ تېلېفون بېرىشىڭ مۇمكىن، ھە، بوب ئامانمۇ سىز، بوۋاي كائىناتتىن ربم پاپاسىغا ئىبەرتىلگەن مۇراجىئەتكە نېمە دېمەكچى سەن؟ دېگەندەك گەپلەر.... ئېسىڭىزدىمۇ موسكۋادا مۇنداق ۋاقىتتا، بۇ مەسىلىنى نېمىگە قوشۇپ ھەل قىلىدىغانلىقىنى سىز بىلەمسىزكى؟ دەپ قويۇشىدۇ ئەمەسمۇ رۇسلار، سەنمۇ شۇنداق قىلماقچى ئىكەنسەن. بۇ ۋەقەنى نېمىگە قوشۇپ يەيمىز، قىممەتلىك ئوردوك، ئەشۇنداق بولسا بولىدىغۇ، دەيمەن.

ـ 75ئەلۋەتتە سەنمۇ شۇنى ئېيتىۋاتسەنغۇ، ساڭا كۆپ كىشى تېلېفون بەردى دەپ،

ـ نېمە ئۈچۈن بۇ كىشىلەر ھېلىقى كائىناتتىكى ئەخمەق توغرۇلۇق دەل مېنى چۈشەندۈرمە بېرىشى كېرەك دەپ ئويلىشىدۇ؟ قانداقلا بولمىسۇن بۇنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى مەن تېزرەك بىلىشىم كېرەك، بۇ «نامىڭ چىقمىسا ئوت قوي» دېگەندەك بىر گەپتۇ؟

75ـ ئۇنداق بولسا ئۇنى ـ بۇنى ئېيتىپ تاماشىغا كىرىپ قالىمىز.

75ـ ئۇنداق ئەمەس، جېسسى يول يەردە، يەر يۈزىدە، ئۆتمەيدۇ، مۇنداق ئىشنىڭ ئاخىرى ياخشىلىققا ئېلىپ بارمايدۇ.

ـ 75مانا ئەمدى،ساڭا باھانە تېپىلدى، شائىرانە فرانسوزلار مېنى قايغۇزمچى دېمىگەن ئىكەن، بۇ گەپلەرنىڭ ھەممىسىنى گۈزىدە يوقىتىپ، ئۆينىڭ بوسۇغىسىغىچە بولسىمۇ ئۇنتۇپ تۇرايلى، بىر قەدەمگە ئۆتۈشمىز تېخىمۇ كۆپ قەدەم پەيدا قىلىدۇ، ئوربېتىدىكى كاھىنغىمۇ شۇنداق، ئوكيانداكى كىتلارنىڭمۇ ھەتتا، مېنىڭ بولسا ئەتە ئوركىستىر بىلەن بەك مۇھىم ئولتۇرۇش مەشىقىم بار... ئۇھ، ياراتقان ئىگەم....

ـ بۇگۈن سەن بىلەن ئازادە، ئەركىن بولغۇم كېلىپ تۇرىدۇ، جېسسى، مانا

كېلىپمۇ قالدۇق.

تۆتىنچى بۆلۈم

بۇلارغا ئازادە، ئەركىن ئارام ئېلىش بۇيرۇلمىغان ئىكەن، كەچكى سائەت سەككىزگە ئاز قالغاندا، تېلېفون جىرىڭلىدى،چاڭلىداپ سۆزلەۋاتقان ئايالنىڭ ئۇنى ئاڭلاندى، بەكمۇ كەچ، بىمەھەل ۋاقىتتا تىنچنى ئېلىپ قويغانلىقى ئۈچۈن كەچۈرۈم سوراپ بولغاندىن كېيىن بورك ئەپەندى پرېزىدېنتلىققا نامزات بولغان ئولىۋېر ئوردوك بىلەن سۆزلىشەرمۇ؟دەپ سورىدى ، ئاڭغىچە ئوردوك سۆزگە ئۆزى ئارىلاشتى، ئۇ ئەزەلدىن گەپتان ھەم ئوچۇق ـ يورۇق نېمە، بۇ قېتىم ئۇ تەستە كۈتكەن، ئۇنىڭ ئۈستىگە تېلېفوندا سۆزلىشىشكە تەلمۈرۈپمۇ تۇرغان ئىكەن. دوستانە ئەمىن ـ ئەركىن سۆھبەت 40 مىنۇتتىن ئارتۇق داۋام قىلدى. روبېرت بورك پاراڭ ئارىسىدا كېرىكى بار ھەم كېرىكى يوق كۆپ سۆزلەرنى ئاڭلىدى، ئۆزىمۇ شۇنداق گەپلەرنى دېيىشكە مەجبۇر بولدى، ھەممە گەپ بۇرۇنقىدەك ئەمىن ـ ئەركىن باشلاندى.

ـ 76ياخشىمۇ سەن؟ روبېرت، كېلىشىڭ بىلەن ساڭا ئېيتىپ قويۇشۇم كېرەك، بۇ قېتىم كېلىشىڭنى ئامېرىكا قىتئەسىدە ھېچكىم مەنچىلىك كۈتمىگەندۇر. ئەلۋەتتە، جېنىڭنىڭ يېرىمى بولغان ئايالىڭنى قوشمىغاندا، سېنى رېيىن ساھىلىنىڭ بىر يېرىدە گۈزەل، كېلىشىملىك فرانكفۇرتلۇق ئايىملارنىڭ ئارىسىدىن ئىستەپ تېپىشقا ئۇمىدلىنىپ ياۋۇزلارنى كۆزلەپ كىچىككىنە سەۋەبتىن خاپىلىقتا قالغىلى تاسلا قالدىم!

76 ـ رەھمەت، ئولىۋېر، فرانكفورتلۇق ئايىملار دېگىنىڭدەكلا ئىكەن، بىراق سەن مېنى شۇ ئىش ئۈچۈنلا ئىزدىمىگەنسەن، بىرەر ئىش بولدىمۇ؟ كۆپتىن بېرى كۆرۈشەلمىدۇق.

ـ 77ئېيتمايلا قوي، بولۇڭاتقان ئىش ناھايىتى كۆپ، بىز خالىغاندىنمۇ كۆپ بولۇڭاتىدۇ، ئۆزۈڭ بىلىسەن، مېنى شەيتان ئازدۇرۇپ، توغرا! ئازدۇرغان شەيتان ھەققىدە يېقىندا بېشىمدىن ئۆتكەن شۇملۇقنى، بىر ۋەقەنى ساڭا ئەينەن ئېيتىپ بېرىمەن، شۇنداق قىلىپ شەيتان ئازدۇرۇپ، سەن ياۋروپانى قىدىرىپ يۈرگەندە.... مەن سايلام ئالدىدىكى كومىتېتنىڭ غەم ـ غۇسسىسىنى شىللەمگە ئارتىۋالدىم.

ـ 77بىلىمەن، بىلىمەن، مېنىڭچە شۇ ئىشلارغا ھەقىقي كىرىشىپ كەتكەنسەن .

ـ 77مۆلچەرلىمەيلا كىرىشىپ كەتتىم، ناھايىتى مۇھىم، ئۇنىڭ ئەڭ ئاساسلىقى، ھەقىقي قىزىققان ئىقتىسادي قوللىغۇچىلارنىڭ ئالقىشلىرى ئىچىدە مەن، بىراق گەپ ئۇ ھەقتە ئەمەس، قانداقلا بولمىسۇن ئۇلار ئورکىستىر ئەزالىرى ھەمدە ئارمىيىدە خىزمىتى بارلار، سېنىڭ ھالى يوغان ھېلىقى دوستۇڭ، باشقىچە ئېيتقاندا، مەن! بۇنىڭ نېمە ئىش ئىكەنلىكىنى ساڭا ئېيتىشتىن باش تارتمايمەن، ئىشقىلىپ ھەممىنى دەپ ئولتۇرماي، ئۆزۈڭ ياخشى چۈشىنىسەن، خەلقنىڭ زور توپى بىلەن ئۇچرىشىشتا، ئۇلارنى شايكا، ياللانما توپ دېگۈم كەلمەيدۇغۇ ـ ياق، ئۇنداق دېمەيلا قالاي، راست، ئەلۋەتتە، جامائەتنىڭ ئەقىل ـ پاراسىتى، مەن بۇنى بارلىق ئۇچرىشىشلاردا تەكىتلەپ كۆرسىتىۋاتىمەن، مەن بارلىق سەۋىيىلەردە جامائەتنىڭ ئەقىل ـ پاراسىتىنىڭ تەرەققىياتىنى ياقلايمەن، سان ـ سىفىرلىق باھا ـ پىكىر يىغىۋاتىمەن، شۇنداقتىمۇ، سېنى ئۆز كىشىم دەپ بىلىپ ئېيتىپ قويماي، توغرا، مەن قاچاندۇر بىر قېتىم ماقالىلىرىڭدىن قوش مەنبەچىللىك، يەنى بىفۇركاتسىيىلىك ئامىللار ھەققىدە ئوقۇپ قالغان ئىدىم، شۇنىڭدىكى ئاۋامچىللىق دېگىنىڭ ھاياتلىق ئۈچۈن قورقۇنچلۇق زوناغا كىرگەن بىلەن

باراۋەر، خاتا سۆزلەپ قويماي، خاتا مېڭىپ قويماي، خاتا قاراپ قويماي، بىراۋ رازى، بىراۋ نارازى، ئۇلارنىڭ ھەممىسى سەندىن بىر نەرسىلەرنى تەمە قىلىشىدۇ، سەن ھەممىگە تەييار تۇرۇشۇڭ كېرەك، بىراق ئەڭ مۇھىمى مەسىلىسىنى ئۆزۈڭ قانداق چۈشىنەرىكەنى كىشىلەرگە يېتەرلىك ئېيتىپ بېرەلەيدىغان بولۇشۇڭ كېرەك، قىيىن مەسىلىنىڭ يېشىلىشى دەل سايلامچىلارنىڭ كۆتكىنىدۇر. شۇنداق، شۇنداق قىيىن مەسىلىنىڭ ھەل بولۇشى، ئالو، ئاڭلاۋاتامسەن، مېنىڭ گېپىمنى؟ مانا مۇشۇنداق روبېرت، سەن مېنى كەچۈرۈپ قوي، ساڭا، سەندەك زىيالىي ئادەمگە شۇ نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى ئېيتىۋاتىمەن، بۇ ئۆزۈمگىمۇ ئوڭاي بولمايۋاتىدۇ، ھازىرقى تەقدىرىم دەل مۇشۇنداق، مېنى ھازىر كوچىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقانلارمۇ چۈشەنگەندەك قىلسا كېرەك.

ـ 78ھەممە ئىش جايىدا ئولۇېر، ئاڭلاۋاتىمەن، ئاڭلاۋاتىمەن، سېنىڭ سۆزۈڭنى.

ـ 78رەھمەت، ئەڭ مۇھىمى ، سايلامچىلارغا ئۆزۈمدىن ئۆزۈمدىن مۇنداقچە ئېيتقاندا ئامېرىكىنىڭ كېلەچىكىنىڭ ئىستراتېگىيىلىك پروگرامىسىنى، دۇنيادىكى ھازىرقى بوھران ئەھۋالىنىڭ مۇشۇ شارائىتىدە ئۇ ماڭا قانداق كۆرۈنسە شۇنداق يەتكۈزۈشكە ھەرىكەتلىنىپ كېلىۋاتىمەن! **ھەي**، تۇرمۇش ھەقىقي يوسۇندا قاچان بوھراندىن قۇتۇلار ئىكەن، دەپ قويىمەن، ئۆز ـ ئۆزۈمگە، ھەر زامانىدىن بېرى ھەمىشە بوھران پەيدا بولۇپ كەلگەن ھەمدە بارلىق ۋاقىتلاردا كىمدۇر بىراۋ باشقىلارنى ئارقىغا سېلىشقا ھەمىشە تەۋەككۇل قىلىپ كەلگەن، بۇ جەھەتتىن ئالغاندا بوھران ئارقاڭدىن ئەگىشىش ئۇچۇن ساڭا ئىشىنىش ئۇچۇن زۆرۈر شەرت، ئاساسىي قانۇنىنىڭ ۋە ھازىرقى قانۇنلارنىڭ خۇدا ئۆمرىنى ئۇزۇن قىلسۇن، بىراق يەر يۈزىدە ھەمىشە ئەيشى ـ

ئىشرەتلىك بولۇپ ماي كۆل، سۇت كۆل ئورناپ تۇرسا كىمنىڭ سۆزىنى كىم ئاڭلايدۇ دەيسەن؟ بوھران بولمىسا كىمگە كىم ئەگىشىدۇ؟ مېنىڭ چۈشەنچىم شۇنداق، بايىقى، ئەڭ مۇھىم ئوقۇملاشتۇرۇلغان مەپكۇرەم مەڭگۈلۈك قىيىن مەسىلىدىن ـ ھەر بىر ئادەمنىڭ ۋە ئومۇمىي ھەممە ئادەملەرنىڭ كەلگۈسىدىكى ھاياتىنى قانداق قىلىش كېرەك، دېگەندىن كېلىپ چىقىدۇ، ئەلۋەتتە ھەر بىر ئادەم ئۆز تۇرمۇشىنىڭ ياخشى تەرەپكە ئۆزگىرىشىنى تىلەيدۇ ـ يا، لېكىن ئۇنى قانداق قىلىش كېرەكلىكىنى ئويلىمايدۇ، ھەمدە بايىاشاتلىقنىڭ ھەممىسىنى «ئۇجمە پىش، ئاغزىمغا چۈش» دەپ تۇرۇشىدۇ، كۇلكەڭ كەلمىسۇن، بىراق ئادەملەر چۈشىنىپ تۇرۇپتۇ، چۈشىنىشمىگەندەك يۈرۈشىدۇ، ئۇلارنى ئىشىنىشكە تىنىمسىز ھەرىكەتلەندۈرۈپ تۇرۇش كېرەك، ئۇلارنىڭ قەلبى مۇشۇنىڭغا چاڭقىغان.

مۇشۇنداق ئەھۋالدا ئوردوك ئۆزىنىڭ ئويلىرى بىلەن كۆڭلىدىكىنى ئېيتىپ تۇرۇۋاتقاندا، بورك ئۇنىڭ سۆزىنىڭ قىياسىدىن پرېزىدېنتلىق ئورۇنغا نامزات بولۇپ تۇرۇۋاتقان ئادەمنىڭ سايلام ئالدىدىكى ئىشلارنىڭ تونۇش مۇددىئالىرىدىنلا ئەمەس، ۋاقتىنچە سۆز ئارىسىغا قىستۇرغان بىر نەرسىنى، قانداقتۇر بىر مەقسەتنى تويۇپ تۇردى، شۇ مەقسىتىگە، مەنزىلىرگە يېقىنلاپ كېلىۋاتقاندەك سەزدى، ئايال ئاستا ـ ئاستا كېلىۋاتاتتى.

سۆزنىڭ مەنىسىگە قارىغاندا ئوردوك سۆھبەتلىشىشتە يېقىملىق تەسىر قالدۇرۇشقا، ھەمدە پۇقرالارنىڭ مەنپەئەتىنى ۋە دېموكراتىيىنىڭ پرىنسىپلىرى ئۈچۈن باتۇرلۇق بىلەن كۆرسەتكەن تەۋەككۇلچىلىكىنىمۇ تەكىتلەپ كۆرسىتىشكە، يەنە سۇدەك راۋان سۆزلىرىنىڭ دالدىسىدا ئۇنىڭ تىنچىنى بۇزغان بىر نەرسىنى ئېنىق ئېچىپ بىلىۋېلىشقا ھەرىكەتلەندى، ئۇنىڭ تېلېفون بەرگەن سەۋەبىمۇ دەل شۇ ئىدى، بۇنى شۇنداق چۈشەنسە بولىدۇ.

تېلېفوننىڭ يەنە بىر ئۇچىدىكى ئوردوكنى بورك كۆز ئالدىغا كەلتۈردى، پارتىيىگە لازىملىق جايدا پارتىيە ئىشخانىسىنىڭ باشلىقى سۈپىتىدە ئاخىرقى ۋاقىتتا ئىگىلەپ تۇرغان، دېرىزلىرى مايماق ـ سىياق كەلگەن، كەڭرى ھەتتا تېلېفونلار بىلەن باشقا كۆركەم ئىشخانا خىزمەت بۇيۇملىرى ئوتتۇرىسىدىكى ئورۇندا قارا بۇلغارى بىلەن قاپلانغان كۇرسىدا سەل چايقىلىۋېلىپ ئالغۇز قۇشتەك بولۇپ 15 ـ قەۋەتنىڭ دېرىزىسىنىڭ قارشىسىدىكى ناھايىتى ئېگىز ئىمارەتلەرنىڭ ئەينەكلىك قەۋەتلىرىگە ئاڭسىز كۆز يۈگۈرتۈپ قويۇپ ئولتۇرغاندۇر. ئولۇېر ئوردوكنىڭ كىشىگە يېقىشلىق ۋە ئوچۇق، ئۆزگىچە ئىكەنلىكىگە قارىماي، ئۇ ھەققىدىكى ھەر قانداق پىكىرلەر ھەم ياقلىغان ھەم يامانلىق پىكىرلەردە بار بولغان. ئۇنىڭ ھەددىدىن ئاشقان ئالدىراڭغۇلۇقى ۋە باشقا، يەنە باشقا قىلىقلىرى ھەققىدە ئۇششاق سۆزلەرمۇ ئېيتىلىپ قالاتتى، ئۇنىڭ سىياسەتچى، ئىجتىمائىيەتچى سۈپىتىدە ئۇنىڭ ئۇچىغا چىققان ئاداۋەتخورلىقىمۇ ئېيتىلغان ئىدى. مۇنداق غەيۋەتلەر كىمنىڭمۇ ئارقىسىدا بولمايدۇ دەيسەن؟ ئۇندىن قالسا تېخى تۇنۇگۈن ئادۋوكاتنىڭ سومكىسىنى كۆتۈرۈپ شاپاشلاپ يۈرگەن كىشى توساتتىن بىر زاماتتا جامائەتنىڭ دىققىتىنى بۇراپ باشقىلارنىڭ ئىچىنى كۆيدۈرۈپ يوق يەردىن مۇۋەپپەقىيەتتىن مۇۋەپپەقىيەتكە يېتىپ ئۆزىنىڭ سىرىنى ياخشى بىلگەنلەرنىڭ ئۆزى ھەققىدىكى پىكىرلىرىگە قارىماي ئىشى ئىلگىرىلەپ كېتىۋاتقان تۇرسا.

ئوردوك كىشىلەردىن خېلى بۇرۇنلا ئىشچىلار ئۇيۇشما ساھەلىرىدە ئاندىن كېيىن مۇھىت ئاسراش ساھەلىرىدە ئىشلىدى. تېلېۋىزىيە ئېكرانلىرىدا ۋە مەتبۇئاتلاردا كۆرۈنۈپ، بۇ قەھەتلەردە دەۋرنىڭ تەلىپىگە لايىق، ياكى ئۆزى تەكىتلەپ بەلگىلىك ئورنىغا ئىگە بولۇشنى ياخشى كۆرگەن ئىدى. كوچىدىكى

بىكار تەلەپلەرنىڭ تەلىپىگە تولۇق جاۋاب بېرەلەيدىغان خىلى يۇقىرى ئىقتىدارلىق كىشى ئىكەنلىكىنى كۆرسەتتى، ئۇ ھەقىقەتەنمۇ كۈسىغا چۈشكەن ئىتتىنمۇ بەتتەر ئىدى. بىكار تەلەپلەرنىڭ ئىجتىمائىي كەيپىياتىنى ياخشى پەملەپ يەنە بۇ ساھەگە تەسىر كۆرسىتىپ ئۆزىنىڭ سەرخىللىقىنى سىنىدى. باتۇرلۇق بىلەن قۇلىقىنىڭ سىرتىدىن كەلتۈردى. ئۇ مانا مۇشۇنىڭدىن ئۆتتى. ئەلۋەتتە، مۇۋەپپەقىيەت ئۈمىد پەيدا قىلدۇردى. ئىشەنچ ئاتا قىلدى، ئادەمنى ئۆزگەرتتى. ھەتتا توساتتىن ئوردوكنىڭ يەنە رەڭگى رويىمۇ تونۇۋالغۇسىز ھالەتتە ئۆزگىرىپ كەتتى .ئۇنىڭ قۇشقاچنىڭكىدەك يۇزى بىلەن تومۇرلىرى كۆرۈنگەن بويىنىنى قاپلاپ تۇرغۇچى چۈشىنىكسىز بوزارغان ئاق داغلار قانداقتۇر بىر سەۋەبلەر بىلەن يوق بولدى، ئۇندىن قالسا تۇنۇگۈن تېخى يېقىندىلا ئىككى كۆزىنىڭ ئالدىدا ئالامەتلىك قارا داغلىرى بار، تېتىكلەشكەن گېپىلىسنىڭ يۇزىگە ئوخشايدىغان يۇزى بىردىنلا شورپا تۆكۈلۈپ كەتكۈدەك ھالەتتە ئەمەسمىدى؟ ئوردوكنىڭ بۇ ھالىتى ھەققىدە ئۇنىڭ دۈشمەنلىرىنىڭ بىرى بولغان ۋىراچ ئۆز ۋاقتىدا: «ئوردوكنىڭ يۇزىدىكى داغلار ئۇنىڭ ئاتاق ـ ئابرويى، ئاشكارە ياخشى كۆرۈنگىنىنىڭ، ھاكىمىيەت دېگەندە جېنىنى بېرىشكە تەييار تۇرىدىغانلىقىنىڭ پىسخىك بەلگىسى» دەپ ئېيتقىنىمۇ بار تېخى. تەقدىر ئاخىرى كېلىپ ئوردوكقا ئىچ ئاغرىتمىسا ئۇنىڭ مۇكچەيمىگەن تېنىنىڭ بېشىدىن ئايىغىچە ھېلىقى ئاپەتلىك داغلار قاپلىغان بويىنى، بېشى گۆر ئاغزىغا كىرسە نېمە بولاتتى. دېمىسىمۇ بولىدۇ، كۆرەلمەسلەر شۇنداق سۆزلەرنى قىلماقچى، بىراق چۈشەنگەن ئادەملەر ئوردوكنى ئاياپ قويماقچى، شۇڭا ئۇ داغلار نېرۋا ئاغرىقىنىڭ نېگىزىدە پەيدا بولغان ناھايىتى ئاز چېلىقارلىق «ھال» دېگەن ئىللەت بولۇپ ھېسابلىناتتى، ھەمدە ئوردوكنىڭ يۇزىدىكى «ئالا داغ» لىرىنىڭ توساتتىن

ئادەمنى تاڭ قالدۇرارلىق دەربجە يوق بولۇپ كېتىشىنى ئۇنىڭ چوڭقۇر قانائەتلىنىشىدىن كۆپتىن بېرى كۈتكەن مەقسىتىگە يەتكەنلىكىدىن كېيىن كۆڭلى بىراقلا كۆتۈرۈلۈپ جان دۇنياسى يېڭىلىنىپ كەتكەنلىكتىن دەپ چۈشەندۈرۈشپتۇ. ئەلۋەتتە، كۈلكە كۈلۈشكە تېگىشلىك چاغدا كۈلىدىغان ئىش. بىراق دۇنياۋى، چوڭ كەمچىلىكىڭ يوق بولۇشى راستىنلا ئوردوكنىڭ سىياسىي قارىشىدىكى مۇۋەپپەقىيەتلىرى بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولۇپ چىقتى. شۇنداق قىلىپ، قېچىپ قۇتۇلغىلى بولمايدىغان تىرىكچىلىكنىڭ سىرتىمىدىن كەلسە ـ كەلمەس، بولار ـ بولماس ماي تارتىشىشلاردىن ئۇنتۇلۇپ قالدۇرۇلدى. ئەمدى ئولۇغبر ئوردوك ئېكراندىن بۇرۇنقىدەك كۆرۈنىدۇ، بايىقى قاچاندۇر بىر چاغدىكى پەيدا بولغان يۈزىدىكى داغلاردىن قىلچىمۇ شەك يوق، ئۇنىڭ ئۆتكۈر، ئۆيناقلىغان قارا كۆزلىرى دائىمابىر نېمىلەرنى ئىزدەپ تۇرغاندەك ئۆتكۈر قارايدۇ، ئوردوك، ئۆزىنىڭ سۆزى بويىچە ئۆزىگە قارشى چىققان كىشىنى ھەر قاچان كۆرگۈسى كېلىدۇ. مانا ئاشۇنداق قىلىپ ئۇ تۈپتۈز بىۋاستە قاچۇرۇپ كىرىپ، ئۇنى ئۇ ھەلقۇمىدىن ئالىدۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئوردوك چېچەن ئىدى. زىل ئۇنى، سۆزنى جايىغا كەلتۈرۈپ دەل ئېيتىدىغانلىقى، پائالىيەت ـ ھەرىكەتلەرنىڭ ئورۇنلۇقلۇقى، قىسقىسى كۆپچىلىكنىڭ كۆڭلىنى لال قىلغۇچى ناتىققا ئوخشاش پاساھەتلىك كەلىمىلەر بىلەن ئىپادىلىيەلەيدىغان دېتىمۇ بار ئىدى.

بىراق، ئوردوكنىڭ پۈتۈنلەي ئەقلىگە سىغماس، بەلكى ناھايىتى ئاز چېلىقارلىق، قىزىقارلىق ئىقتىدارى بوركىنى ئاجايىپ تاڭ قالدۇراتتى، ئۇ شۇنچە ھەيران قالدۇرارلىق ئادەم بولغانلىقتىن ئاڭا ئىشىنىش قىيىن ئىدى. راستىنلا بىرسىگە ئېيتساڭ ئۇنداق بولۇشى مۇمكىن ئەمەس، دەپ ھېچقاچان ئىشەنمەيدۇ. ئۆزى گۇۋاھ بولغان، ھەمدە ئولۇغبر ئىككەيلەن بىر

ئۇنىۋېرسىتېتنى پۈتتۈرگەن ئوقۇغۇچىلاردىن ئىدى. راست، ئۇلار ئوخشىمىغان يىللىقلاردا ئوقۇشقان، بورك بۇرۇنراق، ھېلىقى ئادەم بولسا كېيىنرەك؟ بورك تارىختا، ئوردوك قانۇن فاكۇلتېتىدا، ئۇندىن بېرى خېلى بىر مەزگىل، بىر نەچچە ئونلىغان يىللار ئۆتتى، بىراق'بىر ئونىۋېرسىتېتتا ئوقۇغان بىز 'دېگەن رومانتىك بۇرادەرلىك ئۇلارنى يېقىنلاشتۇرۇپ تۇرغان ئىدى، بۇنىڭدا گەۋدىلەنگەن ئوردوكنىڭ ئاز ـ پاز كۆرۈنۈپ تۇرىدىغان جۆندەم ـ ئىقتىدارى بۇنداق ئىدى، ئۇ ھاياتىدا تېلېفوندا قانچە قېتىم سۆزلەشكەن بولسا شۇنىڭ ھەممىسىنى ئەسلىيەلەيدۇ، باشقىنى ئەمەس، پەقەت تېلېفوندا سۆزلەشكەن سۆزلەرنىلا، ئۇ بۇنىڭدىن 10 ـ 15 يىل ئىلگىرى تېلېفوندا يەنە قاچان كىم بىلەن سۆزلەشكەنلىكىنى، ھەتتا، كەلسە ـ كەلمەس سۆزلەرنىمۇ كۈنى، سائىتىگىچە دەل ئېيتىپ بېرەلەيدۇ. مىسالى، ئايرودرومنىڭ مەلۇمات بۆلۈمىگە تېلېفون چالدى، دەيلى ياكى ئاڭا توساتتىن ماي قاچىلاش ئورنىدىن 1971 ـ يىلنىڭ 12 ـ ئاۋغۇستىدا چارشەنبە كۈنى، كۈندۈزى سائەت ئۈچتە تېلېفون چالدى، دەيلى ئەس قۇۋۋەتنىنىڭ مۇنداق ئالاھىدە ئىكەنلىكىنى، بۇنچىلىك تۈپۈر ـ تۈپۈرگىچە بىلىشنىڭ باشقا ئىچكى سەۋەبىنى ھېچكىم چۈشەندۈرەلمىدى، ئوردوكنىڭ بۇ قىزىقسىنارلىق ئىقتىدارىغا بىر تۈرۈپ ھەۋەسلىنىشىنى، بىر تۈرۈپ قۇيقا چېچى تىك تۇرارىنى روبېرت بورك يوشۇرمايدۇ، بۇ ھەقتە ئۇبىر تۈرۈپ بۇرۇنقىدەكلا نېگىزلىك مەپكۇرە سۈپىتىدە ئويلانسا بىر تۈرۈپ كۈلۈپ ئاندىن يەنە چۆچۈپ ئويغا پاتىدۇ، ئۇندىن قالسا ئادەمگە بېرىلىدىغان مۇنداق يوسۇنسىز جۆندەم ـ ئىقتىدار نېمە ئۈچۈن ئۇنىڭغا ئاتا قىلىنغاندۇر. نېمە ئۈچۈن بېرىلىدىكىن؟ بۇ كۆكتىن ئاڭا مۇكاپات قاتاردا نازىل قىلىندى ياكى ئۇنىڭ تەتۈرىچە، دوزاقنىڭ جازاسى سۈپىتىدە ئىبەرتىلدى؟ كىم بىلىدۇ؟

كەسىپدىشىنىڭ تېلېفونىدا تەمكىن پارىڭىنى ئاڭلاپ تۇرۇپ روبېرت بوركىنىڭ ئېسىگە توساتتىن شۇ خىل خىيال چۈشتى. ئۇنىڭ «ھە، مۇمكىن، ئەگەر ئون يىلدىن كېيىن ئامان ـ ئېسەن بولساق، ھېلىقى بىزنىڭ ھازىرقى سۆزلەشكىنىمىزنى ئەسلەيدۇ، ھە، مەن بولسام ئەلۋەتتە، بۇنىڭ ھەممىسىنى ئۇنتۇپ تاشلايمەن، بىراق كىم بىلىدۇ، بەلكىم مەنمۇ ئەسلەرمەن.... بىراق ئۇنىڭ كېرىكى نېمە؟» دەپ ئويلىدى.

ئاڭغىچە ئوردوك تېلېفون چالغاندىكى مەقتىسىگە ئۆتتى.

ـ 84ئەمدى، روبېرت سۆزۈمنىڭ پوس كاللىسى مۇنداق، سەن كەچۈرگىن، سۆزنىي يىراقتىن باشلاشقا توغرا كەلدى: مەن مەزمۇننىي دەررۇ چۈشىنىشىم ناھايىتى زۆرۈر بولغان بىر ۋەقە بولۇپ ئۆتتى. ئەلۋەتتە، ئۇنى بىلىسەن، ئۇ ۋەقە پۈتكۈل ئامېرىكىنى تەۋرەتتى. ھېلىقى كائىناتتىكى كاھىن، توغرا، ئېتى نېمە ئىدى، ئۇنىڭ فىلوفېيمۇ ئىدى؟ فىلوفېيمۇ؟

ـ 84فىلوفېي دەپ گېپىنى ئوڭلىدى بورك،ـ ئۇنىڭ ئىسمى، مۇراجىئىتىنى مەن بىر سائەت بۇرۇن ئوقۇپ چىقتىم.

ـ 84مەنمۇ شۇنداق ئويلىغان، روبېرت، مەن ئۈچۈن ھېلىقى، كاسساندرا ھامىلىلىرى دېگەن بالايى ـ ئاپەتنىڭ بېشىغا پالتا چاپقاندەك ئىش بولدى. بۇندىن كۆرە يەر تەۋرىسە ياخشى بولىدۇ. بۇندىن كۆرە نېمە بولارىنى بىلمەيمەن، ئۇلار نېمە دېيىشتىكىن، ئىككىلىنىپ قالدىم. كەچۈر، مەن ھېچقاچان مۇنداق ئوسال ئەھۋالغا قالغان ئەمەس، مەن بۇ چاغقىچە ھاڭ دېگەننىڭ نېمىلىكىنى بىلمىگەنمەن، ئەمدى بولسا ئۇنىڭ دەل قىرىدا تۇرۇۋاتىمەن. مەن قارشى پىكىرداشلىرىنىڭ ئىزدەپ تېپىپ ئۇنىڭ بىلەن كىشىلىرىنىڭ كۆز ئالدىدا قارمىشىشقا، ئېلىشىشقا، تۈتۈشۈشقا جۈرئىتىم بار ئادەم. بۇ يەردە بولسا بەلگىسىز . نېمە قىلىش كېرەك. كىم بىلەن تۈتۈشىمەن، ئەگەر زۆرۈر

بولسا كۇچ سىناشقۇچى، رەقىبىم كىم؟ پۈتۈنلەي تاينسى يوق، نائېنسق نەرسە بولۇپ تۇرىدۇ، مۇشۇ مەھەلدە چىن چىڭقىغا كەلگەندە ھەر بىرىمىزگە ۋە بارلىقىمىزغا تېگىشلىك بولغان بىر ئىشتىن، سەن ۋە ساڭا ئوخشىغان زىيادە تالانتلىقلارنىڭلا قارا ھۇجۇمغا چۈشمەي بىخەۋەر قېلىشى مۇمكىن، قالغانلىرىمىزنىڭ ھەممىسى غەپلەتتە قالدۇق.

ـ 85كەچۈرۈپ قوي، ئولۇۋېرـ، دەپ گەپنىڭ ئوتتۇرىسىدىن بۆلدى بورك، ـ مەنمۇ سەن سىياقلىق ۋە سەندىن باشقا بارلىق ئادەملەرگە ئوخشاش بىر خىل ئەھۋالدا، سەن ئۇندىن تېخىمۇ ئوچۇق ئېيتچۇ،نېمە ئۈچۈن بۇ توغرىسىدا ماڭا مۇراجىئەت قىلدىڭ؟ ئىككىمىز بىر ئۇنۇۋېرسىتېتنىڭ مەھسۇلاتىمىز، سۆزۈڭنى ئىختىيارىڭ بويىچە ئاڭلاشقا تەييارمەن، بىراق شۇنداق بولسىمۇ؟

ـ 85ئوچۇقىنى ئېيتاي، ساڭا مۇراجىئەت قىلىش ھەققىدىكى ئوي مۇمكىن بولمايدىغان ئىش، ساڭا مۇراجىئەت قىلىپ، مەسلىھەت سوراشنى يېقىن يارەمچىم ئەنتونى يۇنگېر ئېسىمگە سالدى. ئۇنىڭ ئىشقا تېتىكلىكى بىر ياقتا تۇرۇپ تۇرسۇن، ئۇ ناھايىتى بىلىملىك، پەلسەپە دېگەنگە جېنى تەسەددۇق يىگىت، ئۇنى يۈكسەك باھالايمەن، ئۇ شۇنداق قىلىپ، كېچەشچىلىرىم بىلەن يارەمچىلىرىمگە ئوخشاش ھەر بىرى بىردىن «مۇنبەر» گېزىتى كۆتۈرۈۋېلىشىپ، كۆزلىرى چانىقىدىن چىقىپ، مۇنداقچە ئېيتقاندا، ئەقلىدىن ئادىشىپ كىرىپ كېلىشكەندە مېنىڭ ئەقىل ـ ھۇشۇم بىھۇش بولۇپ قالدى. ئەتە ئەتراپىمدىكى سايلامچىلار بىلەن، كىشىلەر بىلەن بىللە يولدىشىم، ھەمراھىم بولىدۇ، ئۆزۈڭ چۈشىنىسەن،دېموكراتىيە دېگەن سۆز بىلەن خەلق سۆزىنىڭ مەناسى بىر. مەن ھەممىگە تەييارمەن، قانداق سوئاللار بولمىسۇن تەييارمەن، بىراق ھېلىقى كاسساندرا ھاملىلىرى ھەققىدە مەندىن سوئال سورىلىشىنى ئويلىغاندا بىلەمسەنكى، ئالدىمدا

ئارسلان تۇرغاندەك سېزىپ كەتتى. ئۆزۈمنى توساتتىن كائىتتىن چېقىلغان چاقماق چارت قىلىپلا چېقىلغاندەك كىشىنىڭ ئويىغا كەلمەيدىغان ئىش بولدى؟! ئالدىمدا بولسا ساملامچىلار بىلەن پىلانلاشتۇرۇلغان بىر قاتار ئۇچرىشىشلار تۇرۇپتۇ، ئەمدى مۇنداق ئويلىنىپ تۇردۇم، نېمە قىلىش كېرەك؟ بىزنىڭ ئامېرىكىنىڭ سايلامچىلىرى، دۇنيا بىزگە كۆز سېلىپ تۇرماقتا. يەنە بىزنىڭ ئامېرىكىلىقلار ئارىسىدا چىداپ بولالماي ئۇچىيى ئۇزۇلگىدەك كۈلگەنلەرمۇ بار، بىز دېموكراتىيىنى مەقسەت قىلىپ تۇرغان بىز. دەل شۇنداق، بىراق، خۇدا ئۇرغۇ، كەچۈرۈپ قوي، يەنە ئۆزۈمنى تۇتۇۋالالماي قالدىم، نېمە ھەققىدە سۆزلەۋاتاتتىم؟ ھە، ئەتە سايلامچىلىرىم ئازغۇنلۇقلىرىمنىڭ ھەممىسىنىڭ ئورنىدا ئىكەنلىكىنى يەنە مېنىڭ يەڭگىلتەكلىك بىلەن قول شىلتىپ، ئادەم ئۇرىدىغان رەھبەر ئىكەنلىكىم ھەققىدىكى دەلىلنى كۆرۈپ بىلگۈسى كېلىپلا جىم بولۇشمايدۇ، ئۇلار ھېلىقى كائىناتتىكى كاھىنىنىڭ مۇراجىئىتى توغرۇلۇق ئويۇمنى بىلگۈسى كېلىشىدۇ ئەمەسمۇ؟ شۇنداق بولغاندا مەن نېمە دېمەكچى؟ يا يوق، يا بار دېگەنگە يارىماي ئالقىنىمنى يېيىپ تىم بولامدىمەن؟! سىياسەتچى ئۇچۇن بۇ پۈتۈنلەي يارىماسنىڭ ئىشى!

ـ چوقۇم شۇ ھەقدە سوراشقا كۆزۈڭ تولۇق يېتەمدۇ؟

ـ 86كىچىككىنىمۇگۇمانىم يوق!

ـ 86ئۇنداقتا فىلوفېينىڭ كەشپىياتىنىڭ سېزىمىمزنىڭ ئۆزىچە بىر قوزغىلىش ياكى پارتلاش سۈپىتىدە كائىنات ئارقىلىق ئېنىقلانغانلىقىنىئۆزىمزگە ئۆزىمزدىن كىرگۈزگەن ئوخلاش سۈپىتىدىلا قوبۇل قىلىشىمزلا قالىدۇ، كائىناتتىن سۈرۈشتۈرۈش ئارقىلىق يەتكەن ئۆزىمزنى ئىچتىن تونۇشنىڭ يېڭى ئەھۋالى سۈپىتىدە تونۇش كېرەك. شۇنداق ئەمەسمۇ؟

87 ـ بەلكىم شۇنداقتۇر، بىراق بىلمەيمەن، مۇنداق ئېيتىشقا مەن ھېلىھەم تەييار ئەمەس، سەن بىلەن چىرايلىق چۈشىنىشىپ سۆزلەشسەك بولىدۇ، بىراق، كىشىلەرگە شۇنداق تۇزەش، قوشۇمچە كۈتۈنۈشىدە پارتلاش، قوزغىلىشىنىڭ كىچىكلىتىلگەن كۆرۈنۈشى دەپ قانداق چۈشەندۈرىسەن، پەرقى قايسى؟ بۇ كاھىن ئاسماندىن نەدىكى بىر كاسساندرا ھامىللىرى ھەققىدە، ئۇلارنىڭ تۇغۇلۇشتىن باش تارتقانلىقى ھەققىدە ئىش قىلىپ بىز ئۈچۈن تەجرىبىنىڭ چېكىدىن تاشقىرى تۇرغان نەدىكى بىر قۇلاق ئۇققىدەك نەرسىلەر ھەققىدە ئېيتىۋاتىدۇ، بىراق بۇنىڭ ئىلىم ـ پەن ساھەسىگىلا لازىمى بولسا مەيلى ئىدىغۇ، بالايى ـ ئاپەت بېسىپ فىلوفېي ريم پاپاسىغا، دېمەك، ھەقىقەتەندە پۈتكۈل ئادەمزاتىقا مۇراجىئەت قىلىۋاتامدۇ؟ ئەمدى پاپا بۇنىڭغا نېمە دەركىن؟ ئاغزىغا كەلگەننى سۆزلەرمىكىن؟ پاپا چۈشكەن چۈشەكنى بەندىگە بەرمىسۇن، باشقا يەنە مەندەكلەرگە بەرمىسۇن، پاپا ۋاتىكاندا، كاھىن كائىناتتا، لېكىن مەن بولسام ۋاراڭ ـ چۈرۈڭ ئەلنىڭ ئالدىدا مەن!

ـقويۇپ تۇرچۇ، بولدى قىل، ئولۇۋېر، بىرىنچىدىن يالغۇزلا سەن ئەمەس،ـ بورك ئىشىنىڭ ئەھۋالىنى ئىزاھلىغۇسى كەلدى،ـ مانا بارلىقى.....

ـ 87چۈشىنىۋاتىمەن، چۈشەندىم، بىراق، كەچۈرگىن سۆزۈمنىڭ ئايىغىغا چىقاي، نېمە دېمەكچى بولۇۋاتقانلىقىڭنى بىلىمەن، بۇ ناھايىتى زور ئۆزگىچىلىككە ئىگە بولغان قىيىن مەسىلە، بۇنداق، قوزغىلىش، پارتلاشنى قوبۇل قىلامدۇ يوق ھەر بىر ئادەم ئۆزى يالغۇز ھالدا ھەل قىلىشى كېرەك دېمەكچى بولۇۋاتىسەن، توغرا، بىراق بۇ بىر قارىغاندا شۇنداق، روبېرت، دەۋرىمىزنىڭ بولسا كۆپچىلىكنىڭ كوچىغا چىقىپ مۇراجىئەتلىرى بىلەن تەلەپلىرىنىڭ پۈتـ قولىنى بوغۇپ تۇرغان چۈشەكنى مەمۇرىي سىستېمىغا

يۈكلەپ قويۇشنىڭ مەزگىلى ئىكەنلىكىنى ئۇنۇتماسلىقىمىز كېرەك. ھەتتاكى ئەيدىزمۇ مەمۇرى سىستېمىلارنىڭ گۈناھى دېيىلىپ تۇرغان چاغ بۇ، ھازىرقى ئادەملەردە كىچىككىنە بىر ناتوغرا نەرسە بولسا بولدى، ئۆزۈڭ ئەمەس، سىستېمىنى گۈناھكار قىلىپ تۇرغان بەندىنىڭ ئۆزى بولمىدىمۇ، بۇنداق مۆجىزىۋى خەۋەر كائىناتتىكى كاھىندىن كېلىپ تۇرغاندا ئۇنى كىمگە، كىمنىڭ شىللىسىگە ئارتىش كېرەك؟ يەنە نېمە قىلىش كېرەك. ئىش قىلىپ باشنى ئاغرىتىدىغان سەۋەب بار. ئۇندىن قالسا كۆپچىلىكى بۇ قېتىم ھەم ئەپچىللىك قىلىپ كېتىشىدۇ ئەمەسمۇ، مەن ئۆز شېرىكلىرىمنى، سىياسەتچىلەرنى دەۋاتىمەن،ـ ئەپچىللىك قىلغاندىمۇ بۇ ئىشنى سايلام ئالدىدا ئۆزىگە خىزمەت ئۆتۈگىدەك قىلىپ قويۇشىدۇ، قان تۆكۈلگەن ئۇرۇشنىمۇ ئۆز پايدىسىغا، مەنپەئەتىگە بۇراپ قويسا بولىدۇ، ئەمەسمۇ، مەن دەل شۇنى دەۋاتىمەن.

ـ 88ھەي، بۈگۈن تاۋاك بار ئىكەن، دوستۇم، ئەھۋالىڭنى چۈشىنىۋاتىمەن، ئولۇغبر، بىراق، فىلوفېينىڭ سىرلىق مۇراجىئىتىنىڭ جاۋابى مەندە ئىكەن دەپ ئويلىما، مەنمۇ سەندەك ئامالسىز قېلىپ ئولتۇرۇۋاتىمەن، شۇنداقتىمۇ دېگۈم كېلىدۇ، ئەگەر فىلوفېينىڭ ئېيتقانلىرىنى قوللىغۇچىلىرى چەتكە قېقىشالمىسا، يوققا چىقىرىشالمىسا ئەگەر ھەقىقەتەندىمۇ ھەممىسى شۇنداق بولسا يەنە جاننىڭ يارلىشىنىڭ بىئو ـ پسىخولوگىيىلىك ئامىلىغا ،ھامىلىنىڭ بىۋاستە سېزىمىگە لازىملىق، ئاتاپ ئېيتقاندا قىيامەت قايىملىق ئۇچرىشىشقا مۇناسىپ رەۋىشتە راستىنلا كارامەت بىر كەشپىيات ياراتقان بولسا، ئۇنى مەن «فىلوفېينىڭ ئۇچرىشىشى» دەپ ئاتايتتىم، ئۇنداقتا ئۇمەندىن باشقا بۇ ئادەم بالىسىنىڭ تۇرمۇشىدا قورقۇنچ ۋە ئەرك، ھايات ۋە مامات سىياقىدىكى ئورۇن ئىگىلەيدۇ.

ـ 89بولدى قىل، شۇنداقمۇ؟! ياپەرۋەردىگار، بۇ بىر ھېكىمەتقۇ، كېسىپ ئېيتتىڭ!ـ ئوردوكىڭ ئۈنىدىن ھەقىقەتەندىمۇ تاڭ قالغانلىق ۋە خاپا بولغانلىقى بايقالدى، بۇنداق بولغاندىن كېيىن نېمە قىلىش كېرەك؟

ـ 89نېمىلەرنى دېمەكچى سەن؟

89ـ نېمىلەرنى دېسەم بولاتتى؟ ئەتىدىن بېرى ئىككىمىز دېيىشۋاتقان بۇيۇك ماتېرىياللار. ئۇ ئۆز ئالدىغا، بىراق مەن سايلامچىلىرىمىڭ سۈئاللىرىغا دەل جاۋاب بېرىشىم «فىلوفېينىڭ ئۈچرىشىشى»غا ئۆز كۆز قارىشىمنى ئېيتىشىم كېرەكـ دە، بۇ جەھەتتە ئارسالدى بولمىسام بولاتتى.

ـ شۇنداق، ئويۇڭنى چۈشىنىۋاتىمەن،ـ دەپ باش لىڭشىتتى بورك،ـ ئويلىنىش كېرەك،ـ دېدى

ـ 89مەن ساڭا بىر سائەتتىن كېيىن قايتا تېلېفون بەرسەم قانداق، راست بېرىمەن، روبېرت، ناھايىتى بىئارام بولۇۋاتىمەن، تىنچىڭنى بۇزماي، بىراق بۇنىڭدا مېنىڭ لازىمىم بار. بۇنىڭدىن تانمايمەن، مەن ھاكاۋۇر ئادەم،ـ يەنە ئاڭلارمەنلىرىم ئالدىدا ئۆز سالاپىتىمنى كۆرسەتكەنلىكىم پۈتۈنلەي يېتىشسىز بولىدۇ. چۈنكى بۇ، ئېيتقىنىڭدىن كېيىن ئويلاپ كۆرسەم، ئادەم ماھىيىتىنىڭ تاپتاقىر، پۈتۈنلەي يېڭى كۆرۈنۈشى، لېكىن بىز ئامېرىكانلار، ئۆزۈڭ بىلىسەن، ھەممە تەرەپتىن بىرىنچى بولۇشىمىز كېرەك. يەنە بىزنىڭ بارلىق نەرسە ھەققىدىكى ئۆزىمىزنىڭ ئالاھىدە ۋە باشقىلارنىڭ بارلىق ئىشىنى نىشانلىغۇچى ئوي ـ پىكرىمىز بار بولۇشى كېرەك. توساتتىن بۇگۈن ساما يولىدىن باشقا پلانتالىقلار يوپۇرۇلۇپ كىرىپ كېلىشسە، خۇدا ھەممىمىزنى ئامان قىلسۇن! ئەتە بىز ئۇلار بىلەن قۇچاقلىشىپ بىرگە چۈشكەن سۈرەتلىرىمىزنى ئېلان قىلىپ ئىبەرتىشىمىز كېرەك. ئۇنداق قىلمىساق بىز ئامېرىكىلىق ئەمەس.

ـ 90شۇنداق، ئۇنىسى راست،ـدەپ بورك كۈلدى، ھەمدە مۇنداق قوشۇمچىلىدى: ئەلۋەتتە، بۇ يەردە تېلېفوندىكى سۆزدىن كۆپرەك نەرسە قانداقتۇر بىر كېڭەش، قۇرۇلتاي دېگەندەك ئاتايىن ئېچىلغان ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى بىرلا ئەمەس، يەنە بىرلا قېتىم، بىزنىڭ ئامېرىكىدا ئەمەس،ـ باشقا مەملىكەتلەردىمۇ بىر نەچچە ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى ئۆتكۈزۈش تەلەپ قىلىنىدۇ، بۇنىڭغا ئالاھىدە، خەلقلەر زىچ ياشىغان رايونلار، بىرىنچى رەتتە روسىيە، جۇڭگو، ھىندىستان، ياپونىيە ئالاھىدە، قاتتىق ئاۋاز بېرىشىدۇ، ئۇ دۆلەتلەردە «فىلوفېينىڭ ئۇچرىشىشى»نىڭ قانداق ۋەيرانچىلىقلىقا چۈشىشىنى كۆز ئالدىمغا كەلتۈرۈۋاتىمەن، ئەمدى ئۆزىمىزنىڭ سۆزىگە قايرىلايلى، ئەتە نېمە قىلىش كېرەك دەمسە؟ سەن ئولۇۋېر سايلام ئالدىدىكى پروگرامما بىلەن چىقىپ سۆزلىگۈڭ كېلىۋاتامدۇ؟ شۇنداقمۇ؟ بۇ چاغقىچە سايلامچىلىرىڭ بىلەن ئۇچرىشىشلار بولغان، بارلىق تەلەپكارلارىكىدەك، ئۆز... ئۆز دەلىللەرىڭ، ئۆزۈڭنىڭ تەسىر قىلغۇچى شەكىللىرىڭ بار. مەتبۇئاتلاردا باشقانامزاتلارنىڭ سان ـ سىفىرلىق باھا ـ پىكىرلىرى ھەققىدە مەلۇماتلار كۆرۈلۈپ قالدى، پەرەزلەر، ئالدىن مۆلچەرلەشلەر ئاربىسىدا سېنىڭكى يامان ئەمەس ، رىقابەتچىلىرىڭنىمۇ بىلىمەن.

ـ گەپنىڭ بارى شۇنداق بولۇپ تۇرمامدۇ، ناھايىتى كۈچلۈك، تاقابىل تۇرۇش قىيىن ئادەملەر، ئۇلارنى تەسەۋۋۇر قىلىشقا، ئەسلەپ چىقىشقا پەقەتلا بولمايدۇ، ئايرىم ئويۇنغا ھېلىقىدەك كۈتۈلمىگەن ئامىل ئارىلىشىپ تۇرغاندا «فىلوفېينىڭ ئۇچرىشىشى»!

بورك ئۇنىڭ كۆڭلىنى ئەركىن تۇتۇشقا ھەرىكەت قىلدى:

ـ بىراق، ئويۇمچە ھازىر ۋەزىيەت ھېلىھەم ئوپئوچۇق بولۇپ تۇرماقتا، بۇ ھەققىدە ياكى مۇنداق ئىكەن ياكى ئۇنداق ئىكەن، دەپ ئېيتىپ تاشلاش

بالدۇرلۇق قىلىدۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە پرېزدېنتلىككە نامزات قاتاردا بۇ تېمىنىڭ ساڭا تۇزدىن ـ تۇز، بىۋاستە كېرىكى يوق.

ئولىۋېر ئوردوك ئېغىر خۇرسىنىپ قالدى.

ـ ئېيتقىنىڭ ئۇنچە توغرا ئەمەس،ـ روبېرت دەپ قارشى چىقتى ئۇ، ئەلۋەتتە بۇ ۋەقە ئۇچۇن ھېچقانداق جاۋاكارلىقىم يوق، بىراق بۇ ۋەزىيەت سايلام ئالدىدىكى ئىشلىرىمغا قانداق تەسىر قىلىدىغانلىقى تىنچىمنى بۇزدى، ئەمدى سۆزۈمگە قۇلاق سال، روبېرت ،ساڭا مۇراجىئەت قىلىپ تۇرغانلىقىمنى بايا ئېيتىپ ئۆتمىدىمۇ، مەن بۇنىڭ بىلەن ياش مەسلىھەتچىم ئەنتونىي يۇنگېرنىڭ ئىشارىتى بىلەن قىلدىم دەپ، بۇ دېمەك، ھازىرقى ياشلار سېنى ياخشى بىلىشەر ، يەنە روھانىيەت جەھەتتىن ساڭا تايىنىدىغانلىقىنى بىلدۇرىدۇ، كۆپ ۋاقتىڭنى ئېلىپ قويدۇم، بىراق، ساڭا تېلېفون بېرىشىم توساتتىن يۈز بەرگەن ئىش ئەمەس، چۇنكى سەن بەلگىلىك دەرىجىدە كېلەچەكشۇناس ھەم باشقا كەسىپتىمۇ مۇۋەپپەقىيىتىڭ بار ئادەم، ئۇندىن كېيىن بىزگە سىياسەتتىكى ئەمەلىيەتچىلەرگە ساڭا ئوخشىغان تالانتلىقلار مۇھاكىمە بەرمىگەندە كىم بېرەتتى ئەمىسە، سايلامدىكى رىقابەتچىلىرىم ھەر قانداق ئىشتىن يانمايدىغان سىياسەتچىلەر، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا پەقەت بىر ئۆگەنچى ھەۋەسكارمەن، ھازىر ئۆزۈڭ بىلىسەن بىرىنچى تۇر، ئەگەر ئەمدىلەتىن تۇرغۇزۇلۇۋاتسا، سىياسىي قەدەم تاشلىسام، ئۇنداقتا ئويۇن ـ تاماشائۇچۇن مەسخىرە ئوبيېكتى بولۇپ قالىمەن، مۇنداق ۋەزىيەتتە، سايلامچىلار كىمنى ياقتۇرىدۇ؟ قانداق مەۋقەنى ئىگىلەش كېرەك. ئوچۇقىنى ئېيتقاندا، كونىسېرۋاتىپ بولۇپ كۆرۈنگۈم كەلمەيدۇ، ئۇنىڭ پۈتۈنلەي كېرىكى يوق، بىراق ئىنقىلابچى بولۇش دائىم قورقۇنچلۇق ئىش، قانداقتۇر بىر يۈز بەرمىگەن ئىش ئۇچۇن، ئېيتايلى، ھېلىقى كائىناتلىق ۋەقەگە باغلىنىشلىق

ئىشنى باشلىماي تۇرۇپ، يېرىپ ئوتتۇرىغا چىقىش ناھايىتى ئۆكۈنچلۈك. مەن ھەممىسىگە تەييارمەن، سايلام ئالدىدىكى كۈرەشلەرنىڭ ژارىيانتلىرىنىڭ ھەممىسى ئولىمپىك يىغىنىغا كېتىۋاتقان يولدا بولغۇچى ھەر قانداق قىينىچىلىقلارنىڭ ھەممىسى ئەسكە ئېلىنىپ، ئۇي ـ تەپەككۇرنىڭ يېرىدىن، ئېگىز يېرىدىن دەۋسەلدى دېگۈدەكلا بولغان، ئۇنىڭغىچە، ماڭا بۇ بالايىئاپەت چىقىپ كائىناتتىكى كاھىندىن سالام! دەپ ئولتۇرمامدۇ، نېمە قىلارمەن، سەن بىلەن بىرلىشىمەن دېيىشىم كېرەكمۇ، ياكى كائىنات ـ پائىناتىڭ بىلەن ھەممىڭنى ئۇردۇم دەيمەنمۇ؟ راستىنى ئېيتاي، ئۇخلىسىمۇ چۈشىگە كىرمەس ئىش! بىراق ئامال قانچە بۇ ھەقتە مەن ئويۇڭنى قىزىققىنىمدىن ئەمەس، زۆرۈرچىلىك سەۋەبىدىن بىلەي دەپ تۇردۇم، ئۇنى ئۆزۈڭ چۈشىنىسەن، توساتتىن ئاۋاز بېرىلىشتىن ئاجراپ قالمىسام دەيمەن، مەسىلە دەل مۇشۇنىڭدا.

ـ يارايسەن، ئولۇۋېر، مەن ھەممىنى چۈشەنگەندەك قىلىمەن،ـ دېدى روبېرت بورك، ئوردوكنىڭ جاھىللىقى بىلەن ئۆزىنى قاچۇرۇشقا تاڭ قېلىپ (سىياسىي مۇۋەپپەقىيەت ئۈچۈن كۈرەش قىلغۇچىنىڭ كۈنى ئوڭايمۇ؟!).

ـكاھىن فىلوفېينىڭ قۇيرۇقلۇق يۇلتۇز كەبى كۈتمىگەن يەردىن ،كائىناتتىن ئېقىپ كېلىشى، دۇنياغا قانداق غەۋغا سالغانلىقىنى، شۇندىن باشلاپ ئادەملەرنىڭ ئاڭـ سېزىمىنى قانچىلىك ئالاقىزادە قىلغانلىقىنى بورك كۆز ئالدىغا كەلتۈرگەندە قۇلاقلىرى چۇغۇلداپ بېشىدا ئوت كۆيگەندەك بولدى، بۇنىڭ ئاقىۋىتى قانداق بولماقچى، ياخشىلىقمۇ ياكى يامانلىقمۇ؟ بىۋاستەقويۇلغان سوئالغا بىۋاستە جاۋاب بېرىش كېرەكـ تە

ـ 92ئەگەر سەن ئولۇۋېر سايلام ئالدىدىكى رىقابەتكە قاتنىشالمىغان كۈندە،ـ دېدى بورك، سۆھبەتدىشى تېلېفون لىنىيىسىنىڭ يەنە بىر ئۇچىدىن

ئۇنى كۆرۈپ تۇرغاندەك قىلىپ، بېشىنى كۆنگەن پەدىسىگە لىڭشىتىپ، بەربىر مۇنداق ۋەزىيەتتە مەسىلە تەھلىل قىلىنماي يېشىلمەي قالمايدۇ، گەپ فىلوفېينىڭ مۇراجىئىتىنىڭ تەسىرى ئالدىدا تۇرغانلىقىمدا ئەمەس، گەپ، قانچىلىك گۇمانلىنىپ ھەرىكەتلىنىشىمگە قارىماي ھازىرچە ئۇنىڭ يەكۇنلىرىنى چەتكە قېقىشقا نېگىز تاپالماي قالغىنىمدا بولۇۋاتىدۇ، تەتۇرىچە ئىشىنىشكە باشلىدىم.

ـ ئىشىنىشكە باشلىدىم؟ بىراق بۇنىڭ ئاخىرى نەگە بېرىپ توختايدۇ، بوربېرت؟

93 ـ پۇرسەت قاچان كەلسە شۇ چاغقا، مەسىلە ھازىر مۇنداق . ياكى فىلوفېينىڭ كەشپىياتىنى ئەسكە ئالىمىز، ياكى پاكىتلارنى كۆزىگە تۇتۇپ تۇرۇپ، چەتكە قاقمىز ۋە ياكى ھېچقانداق ئىش يۈز بەرمىگەندەك تەرىمىزنى كۆرسىتىمىز. فىلوفېيگە قول شىلتاپ سالىمىز، بۇمۇ شۇ، ئۇمۇ شۇ ماۋۇسىدىمۇ ھازىرچە بىزنىڭ ئەركىمىزدە، شۇنداق، فىلوفېي كۆتۇرۇپ چىققان قىيىن مەسىلىلەردىن قاچساق ھاياتىمىز بۇنىڭغىچە ئۆتۈپ كەلگەن ماقامدا ئۆتۇۋېرىدۇ. بىراق بىز كاسساندرا تامغىسى ھەققىدە ھېچنەرسە بىلمىگەنلىكىمىز. بىر كاسساندرا ھامىلىرىنىڭ ئىرسىي تراگېدىيىسى ھەققىدە چۈشەنچىمىزنى يوقىتىشقا، بەزىدە ئەپلىكىدە ئۇ ھەقتە بىلگىنىمىز يەنە ئۇنىڭغا كۆزىمىز يەتكەنلىكىمىز ئۈچۈن نېمە قىلىش كېرەك؟ پىسەنتىمىزگە ئالماي ئۆزىمىز ـ ئۆزىمىزگە قورقۇنچ تۇغدۇرغۇچىدەك تەرىمىزنى كۆرسىتىمىزمۇ ياكى چىنلىققا بۇاستە قاراپ قىيامەت قايىم بولۇشنى ئالدىنئالا سېزىپ كاسساندرا ھامىلىرىنىڭ تاۋۇشىغا قۇلاق قاقمىزمۇ؟ نېمە قىلىش كېرەك؟ تېخى تۇنۇگۈنلا ئادەمزات ھەممىدىن خەۋەرسىز ئىدى. مانا بۈگۈن بولسا ھەممىنى بىلىپ ئولتۇرىدۇ، مۇنداقچە

ئېيتقاندا، دىئاگنوز قويۇلدى، شۇندىن بېرى ئادەم ئۆزىدىكى ئۆزىنى قايتىدىن زاھىر قىلىپ ئېچىلىپ تۇرغان ھالەتتە، ئۆزىنىڭ تەرەققىي قىلىۋاتقان ۋاقتىدا، جان پەيدا بولۇشىدا، ئۇ ئۆزى كىم؟ بۇرۇنقى بوغۇنلارنىڭ ئەۋلادىدىن ئەۋلادقا ئۆتكەن بۇزۇقلۇقى ئۇنى نەگە، قايسى ئىرسىي خۇيغا ئېلىپ بارىدۇ؟ بىز ئۆزىمىزگە شۇ ئادەم قارىغۇسىز ئەينەكتىن قارىيالامدۇق؟ ياكى كۆزىمىزنى يۇمۇۋېلىپ ئۆزىمىزنى ـ ئۆزىمىز ئۇزلۇكسىز تۇيۇق يولغا تاشلاپ كېتىۋېرىمىزمۇ؟ فىلوفېينىڭ خاس تېمىدىكى ماقالىسىنى شۇنداق چۈشەندىم.

94ـمۇنداق دېگىن،ـ ئولۇۋېر ئوردوك تېلېفونىنىڭ تروبكىسىغا ئېغىر خۇرسىندىـ ده، ئۇن چىقماي قالدى.

ـ گېپىڭنى چۈشىنىۋاتىمەن، ئۇندىمەسلىكىڭنىمۇ چۈشىنىمەن، بىراق پىكىرىم مېنى ھېچ نەرسىگە ۋەزىپىلەندۇرمەيدۇ، ئۇقۇۋاتامسەن؟

ـ شۇنداق، شۇنداق، ئويۇڭنى ئۇقۇپ تۇرۇش ماڭا ئەھمىيەتلىك، روبېرت ، باشقا ئامالىم يوق، يا ئۇتىمەن، يا ئۇتتۇرىمەن، بۇنىڭ بىلەن توغرا پوزىتسىيە ئىگىلەمدىمەن، شۇنىڭغا يارىشا بولماقچى، چۈشەندىڭمۇ؟ ئۇتتۇرۇش پۈتۈنلەي نامۇناسىپ ئىش، نېمىنىڭ شەرپىگە دېمەيسەنغۇ؟ چۈشىنىمەن، مىسالى، ئىش تاشلىغۇچىلار تەرەپكە ئۆتتۈم يا تەتۇرچە ئىرقىي ئايرىمچىلىققا قارشى نامايىشچىلارنىڭ ئالدىنقى قاتاردا يۈردۈم ياكى ئۇنداق قىلغۇم يوق، يەنە شۇ ھالەتتىمۇ دەيلى، ئىش قىلىپ نېمە ئۈچۈن كۆيۈۋاتقانلىقىنىڭ ئۇ يەردە ھەممىگە چۈشىنىشلىك، **ھۇ**، بالا ئۇرغۇر، ئىش ئۈچۈن يەنە بۇ يەردە نېمە ئۈچۈن كائىناتتىكى ئىستانسىنىڭ قەيەردىكى بىر ئەقلىدىن ئاداشقان، ئوزايىدىن يوقىلاڭ قىياس ئۈچۈن مەنسىپىڭنى، بەلكىم دۆلەتنىڭ كېلەچەكتىكى پرزىدىنتلىقىنى تەۋەككۈلچىلىققا سالارسەنمۇ؟ سەپرا بولۇپ تۇرغىنىمنى

كەچۈرۈپ قوي.

95قۇلىقىم سەندە، ئولۇغبەك بىراق فىلوفېينىك كەشپىياتىنى سەن بىكاردىن، يوقىلاڭ قىياسقا چىقىرىلىۋاتقان ئوخشايسەن، ئەلۋەتتە، ئۇ ئۆز ئىشىم دېگىن، بىراق بۇ بىر قىياس ئەمەس، چىنلىقمۇ دەپ چۆچىيمەن، ئۇنداق بولسا بۇ يەر يۈزىدىكى ئادەم ئاتلىقنىڭ ھەممىسىگە مۇناسىپ ۋەقە، فىلوفېينىك كەشپىيات-ئىختىراسىغامۇناسىۋەتلىك كېلەچەككە سېلىشتۇرغاندا ئاۋۇ ياكى بۇ تارماقتىكى ئىش تاشلاشلار شەھەرلەرنىڭ كوچىلىرىدىكى نامايىشچىلار يەنە باشقا سىياسىي ۋەقەلەر نېمە بولۇپ قالغاندۇ- ھە؟ شۇڭلاشقا بىز بۇ يەردە نېمە يۈز بېرىۋاتقانلىقىغا ئەھمىيەت بېرىشكە قەرزدار. ئىككەيلەن تەڭلا ئويغا پېتىشىپ، ئۇن چىقماي قېلىشتى ئۇندىن كېيىن ئولۇغبەك سۆز باشلىدى:

- دېمەك، سەن روبېرت، مۇراجىئىتىگە قارىتا ئەمەلىي يارەم قىلامسەن؟

- شۇنداق، ئولۇغبەك ،سەن باشقىلارنىڭ مەۋقەسىدىن مۇئامىلە قىلىشقا كۆنگەن ئادەمسەن، ئۇ ئىشلار چۈشىنىشلىك، بىراق مەن ھازىر سۇبېيېكتىپ ئويدىن چىقىپ گەپ قىلىۋاتقىنىم يوق، فىلوفېينىك پاكىتلىرىنى ۋە مەنتىقىسىنى ئويلىماسلىققا بولمايدۇ، كائىناتتىكى كاھىنىك كەشپىياتى ئادەمزات ئالدىدا يېڭى سىناقلارنىڭ تۇرغانلىقىنى ئېيتىپ تۇرىدۇ. شۇڭا ،مېنى توغرا چۈشەن. سەن بىر سىياسىئون، مەقسىتىڭ قىيىن مەسىلىلەرنىڭ جىددىيچىلىك پەيدا قىلىشىنى توسۇپ قېلىشتۇر، كەيپىياتىنىڭ ئېقىمىنى تۇتۇپ تۇرۇش، مەن ئوقۇمۇشلۇق كېلەچەكشۇناس مەن، ئويۇمنى بىلگۈڭ كېلىپتۇ، ئەگەر كېرىكىم تەگكەن بولسا خۇشال بولىمەن.

- 95ساڭا زور تەشەككۈر - روبېرت، مەن ئاخبارات ساھەسىنى قارماپ

تۇرغان ئادەم. چۈنكى سەن سۆزسىزلا، بۇ مەسىلە بويىچە مەتبۇئاتقىمۇ، تېلېۋىزىيىگىمۇ چىقاتتىڭ ئەمەسمۇ؟

ـ 96خۇداغا شۈكرى، كەلگەنلىكىم ھەققىدە جېسسى ھازىرچە مۇخبىر ـ ژۇرنالىستلارغا ھېچنەرسە بىلدۈرمەپتۇ.

96 ـ شۇڭا مەندىن زېرىكمە، داجىما، جېسسى سېنى مەندىن يوشۇرۇپ قالالىغان ئەمەس ئىكەن. تارتىنما، مەن يولداشلىق ھوقۇقۇمدىن پايدىلىنىپ كەتتىم، ھەقىقەتەنمۇ ئەدەبسىزرەك تەسىرات باربولۇپ قالدى. ئۇندىن كېيىن ئاغزىم يېپىلماي ۋالاقشۇۋەرگەن نېمە مەن، توغرا، ساڭا شەيتان توغرۇلۇق سۆزلەپ بەرمەكچى ئىدىمغۇ.

ـ 96شەيتان توغرۇلۇق دەمسەن؟ ھە، شۇنداق ئەسلىيەلمىدىم، سۆزلىسەك سۆزلە، ئۇ نېمە بولغان، شەيتان ئىكەن؟

ـ 96بۇ بىر ئاجايىپ ۋەقە، ھە دېمەمسەن، يېقىندا سايلام ئالدىدىكى بىرىنچى قېتىملىق يۇز كۆرۈشۈشۈمنى ئۆتكۈزدۇم، چوڭ زال ئىچى ئادەملەرگە تىقما ـ تىقما بولۇپ كەتكەن ئىدى. بەش مىڭدەك ئادەم بار ئىدى. ھاسىرغىنىمنى دېمەيلا قويغىن، پروگراممىنى ئوتتۇرىغا قويدۇم، ئۇنىڭغا ئۇلىنىپ سوئاللار سورىلىشقا باشلىدى، خۇددى يامغۇردەك ياغدى، نېمىلەرنى سوراشمىدى دېمەيسەن. يىپىدىن يىڭنىسىغىچە، قىز ـ جۈۋانلاردىن تارتىپ خەلقئارالىق مۇناسىۋەتلەرگىچە، تەنتەربىيىگە قاتنىشامسىز؟ ئائىلىڭىز قانداق؟ ياخشى كۆرگەنلىرىڭىز، ئەرمەكلىرىڭىز، خۇشىڭىز نېمە؟ يەنە باشقا يەنە باشقىلار.... ئۇنىڭغىچە مىكروفونغا بىرسى كېلىپ قېلىپ مۇنداق سوئالمۇ سوردى: «ئوردوك ئەپەندى، سىزگە كۆپتىن—كۆپ ئۆتۈنچىمىز، ئېيتىپ بەرسىڭىز، شەيتانغا قانداق مۇناسىپلىقىڭىز بار؟» . ئاغزىم ئېچىلىپلا قالدى، زال تىمتاس بولدى! «شەيتانغا دەمسىز؟ نەدىكى شەيتاننى

دەۋاتىسىز؟»، «سىزنى دەۋاتىمەن، ئوردوك ئەپەندى، سىز شەيتان!»، «چۈشەنمىدىم قانداقچە؟»، « سىز ئوردوك ئەپەندى، تېگى—تەكتىڭىز ھۇنگىر، ھۇنگىر تىلىدا «ئوردوگ» دېگەن سۆز "شەيتان" دېگەن مەنانى بىلدۈرىدۇ، بۇنى ئېسىڭىزدىن چىقارسىڭىز ياخشىلىق بولىدۇ، ئوردوك ئەپەندىم»، زال ئىچى كۆلكىدىن يېرىلىپلا كېتەي دەپ قالدى، مەن چىلىق —چىلىق تەرگە چۆمۈلدۈم، ئۇندىن كېيىنكىسى يەنە «كەچۈرۈپ قويۇڭ! ئوردوك ئەپەندى مەن بۇنى بىكاردىن—بىكار ئېيتىۋاتقىنىم يوق، مەن ئامېرىكىغا بېرىپ تۇرىدىغان دەرىجىلىك شەيتان بولۇشىڭىزنى تىلەيمەن!» دەپ گەپ قېتىپ ئولتۇردى دېمەمسەن؟ زال يەنە كۆلكىدىن يېرىلغۇدەك بولۇپ توختىدى، بۇنى قانداق چۈشەندۈرسەن روبېرت؟

ـ 97بۇ دېگىنىڭ ئادەمنىڭ خىيالىغىمۇ كەلمەس ئىش ئىكەن، جېسىگە ئېيتىپ بېرەي.

ـ 97ئېيتىپ بەر، ئېيتىپ بەر كۆلۈپ ئۈچەيلىرى ئۈزۈلۈپ قالسۇن.

ـ 97خەير ـ خوش بىرەر ئىش بولسا تېلېفون بېرىپ تۇر.

97چوقۇم،ـ دېدى ئوردوك.

ئۇ خوشلاشقاندەك كۆرۈندى، بىراق سۆز توساتتىن باشقا ياققا بۇرالدى، ئاڭلا، روبېرت مېنىڭ ئاڭقاۋ بېشىمغا بىر ياۋا ئوي كەلدى،ـ دېدى ئوردوك ئاڭلاش تروبكىسىنىڭ ئۈنىنى تېخىمۇ ئېنىق چىقىرىپ، ئەگەردە، ئويلىنىپ كۆرگەن، بۇنداقتا شۇنداق، شۇنداق، ھېسابتا .مەسىلەن، يولىمىزغا ھېلىقى كائىناتنىڭ كاھىنى توساتتىن پەيدا بولغانلىقىغا مۇناسىۋەتلىك ۋە ئۇنى نېمە قىلىشىنى ھېچكىم بىلمىگەنلىكتىن دەيلى، مانا شۇ سەۋەبتىن، ئاشۇ سەۋەبتىن سەن يولىمىزدا ھېلىقى كائىناتنىڭ كاھىنى توساتتىن پەيدا بولغانلىقىغا مۇناسىۋەتلىك ۋە ئۇنى نېمە قىلىشىنى ھېچكىم

بىلمىگەنلىكتىن دەيلى، مانا شۇ سەۋەبتىن ئاشۇ سەۋەبتىن سەن بىزنىڭ گوروھنىڭ باش مەسلىھەتچىسى بولۇپ، بەرسەڭ قانداق بولۇر ھە؟ ئەلۋەتتە سايلام رىقابىتى مەزگىلىدە، چوقۇم تېگىشلىك ئىش ھەققى تۆلىنىدۇ، بىراق ،گەپ ئۇنىڭدا ئەمەس، مەن ئۇنى قىستۇرۇپ قويسامۇ بولاتتى، كەچۈرگىن خۇدا ئۇرغۇر.

ـ 98رەھمەت ئولۇغبر تەكلىپىگە رەھمەت دېدى، بورك ئالدىراشقا تېگىشلىك تېمىغا چوڭقۇرلاپ پاتماسلىق ئۈچۈن، ساڭا دەررۇ ئېيتىپ قويايي، ئىشىم ناھايىتى كۆپ ئۇلگۈرەلمەيۋاتىمەن، يېنىڭدا ئەتىدىن كەچكىچە پالاقشىپ تۇرغان ياشلار! جانلىق، تېتىك، ئەقىللىق يىگىتلەر بولۇشى كېرەك، بۇ دېگەن سايلام رىقابىتى، ئاۋازغا ئىگە بولۇش ئۈچۈن، يۈگۈرمەي، بۇنداق ئىشلارنى دەپ قېرىپ كەتتىم، كارغا كەلمەيمەن.

98ـ ئۇنداق دېمە روبېرت، ئۇنداق دېمە سەن ئۆزۈڭ ئويلىغانچىلىك قېرى ئەمەس، ئۆزۈڭنى ئۆزۈڭ قېرىتما، ماڭا ئىشىنىپ قوي، چىن ئىخلاسمىدىن ئېيتىۋاتىمەن، ئوڭاي دەپ قارىساڭ ئويلىنىپ كۆر، ھە، بەلكىم! كائىنات فىلوفېيگە،ئاشۇنىڭغا ئوخشىغان يەرنىڭ ئۆزىگە فىلوفېي كېرەك! قانداق دېدىم.

ـ 98ئەمدى ئۇ ئىشلارنى بىرلىكتە، ھەمدەملىكتە ئويلىشىلى،ـ دېدى بورك ئوڭايسىزلىنىپ زۆرۈرىيىتى بولسا بىر ـ بىرىمىزگە تېلېفونلىشىپ تۇرۇشمىزغا ھېچنەرسە توسالغۇ بولمايدۇ.

98ـ شۇنداق توغرا ئېيتتىڭ، ئامان ـ ئېسەن ئۇخلا، جىسسىگە مەندىن سالام ئېيتىپ قوي.

ـ 98ئۇ ھازىر تېلېۋىزور كۆرۈۋاتىدۇ.

ـ 98بىلدىم، ھازىر ھەممە كىشىنىڭ تىكىلىپ تۇرغان نەرسىسى

تېلېۋىزور، ھەممىسى سىياسىي تەھلىلچىلەرنىڭ ئوي—پىكىرلىرىنى ئۇقۇشۇپ تۇرۇشماقتا، بىراق ئەتە نېمە ئىش بولىدۇ، شامال قايىقتىن سوقىدۇ، كۆرۈشكىچە ئامان بول، روبېرت!

ـ 99خەير، كۆرۈشكىچە.

ئاخىرى روبېرت تېلېفوننىڭ تروپكىسىنى جايىغا قويۇپ بېشىنى چايقىدى، فىلوفېينىڭ مۇراجىئىتى ھەممىسىنىڭ جان يېرىگە تېگىپ تۇرغان ئىكەن، ئەسىرلەر بويى ئەمەلگە ئاشماي كېلىۋاتقان ئىشلار يەر يۈزىدە ئازمىدى، ئەمدى مانا كاسساندار ھامىلىرىنىڭ تېپىشمىقى باشقا چۈشكەن بالا بولدى، ئۇنىڭدىن دۇنياۋى قالايمىقانچىلىق، چۈقان—سۈرەن چىقماقچى، قانچە ئادەمنىڭ بېشى مۇشۇ ئىشتىن ئايلىنىدۇ! پۈرسىتى، ۋاقىت ـ سائىتى كەلدى، كۆز بويىاپ باش تارتىپمۇ، قېچىپمۇ قۇتۇلالمايسەن، بىر ئىش يۈز بېرىدۇ، بوسۇغىدىلا تۇرىدۇ! پىشىپ يېتىلىۋاتقان ۋەقەلەر كوھىقابىدىن چىقا ـ چىقماي تۇرىدۇ، ئەگەردە ئۇ بۇقۇلداپ قاينىغان قان كەبى بازاردا كىمدۇر بىرىنىڭ چىن پۈتكىنىگە، دىنىگە خىيانەت قىلىپ ئابرويىنى تۆكسە، خورلىسا شۇ زامات بۇرۇن كۆرۈلمىگەندەك ۋاراڭ—چۇرۇڭ چىقىپ قالسا، فىلوفېينىڭ مەپكۇرەسى ھەممىدىن بۇرۇن ناھايىتى ئاياۋسىز قارىلىشقا، مەسخىرىگە دۇچار بولىدۇ، يامان ئاتلىق قىلىنىپ قارغىشقا قالىدۇ، يېڭى ئىلاھلار، جاننى ساقلاپ قالغۇچىلار مۇ كىچىك سەپەرلەرگە چىققان قاتىلاڭ دەۋرلەردە مۇنداقلا دائىما باربولۇپ كەلگەن، دائىما شۇنداق بولغان، بىراق بۇ رەت تارىخ راستىنلا قايتىدىن تەكرارلىنارمۇ؟ ئاشۇنداق بولغاندەك ياكى ئۇدۇللۇق ياكى ئۇزاق مۆھلەتلىك ھېچنەرسىنى ئېچىپ تاشلىيالماي ياكى ھېچنەرسىگە يېتەلمەي، ئارزۇسىغا قانماي جىم بولارمۇ؟ ئۇندىن قالسا ھاياتلىقنىڭ ئىمكانىيىتىدىن باش تارتىشقان كاسساندرا ھامىلىرى بوغۇندىن—بوغۇنغا ساقلىنىپ قالغان

يامانلىققا ئۇلىنىپ ئۆسۈپ كېلىۋاتقان، قېلىنلىشىۋاتقان، زىچلىشىۋاتقان قويۇقلۇقنىڭ، ئەسىردىن ئەسىرلەرگىچە تولۇق تولغان يامانلىقنىڭ كاساپىتى سۈپىتىدە يوق بولۇپ كەتمەيدۇ، فىلوفېينىڭ كەشپىياتى بىلەن ئۇلار ھەققىدىكى مەلۇمات ئادەمزاتنىڭ ئازابلىق تەقدىرىنى، قىيامەت قايىمنى راستلاپ بېرىدۇ، ئالدىدا ئۇنىڭدىن باشقا كېلەچەك كۆرۈنمەيدۇ، شۇنىڭ ھەممىسىنى ئويلاش بىلەن روبېرت بورك ئۆزىگە ئۆزى سوئال قويدى، نېمە ئۈچۈن ئۇ بۇنىڭغا بۇنچىلىك ئۆلۈپ بەرگۈدەك ھېرىپ قالىدۇ؟ نېمە ئۈچۈن ئۇ ئۆزىنى ناھايىتى يىراق كەڭلىكتىكى كائىناتنى كاھىن فىلوفېينىڭ قىلغان ئىشىگە بۇنچىلىك يېقىن قىلىدۇ، نېمە ئۈچۈن ئاڭا دىشۋارچىلىق كېلىدۇ؟ نېمە ئۈچۈن ئۇ كاسساندرا ھامىلىسىنىڭ بەرپاچىسىنىڭ قوللىغۇچىسى، پىكىردىشى بولۇپ قالدى؟ شۇنىڭ ھەممىسىنى قانداق چۈشەندۈرسە بولىدۇ؟ بورکنى ھەممىدىن بەك تاڭ قالدۇرغىنى ئۆزىنىڭ بۇنىڭغىچە بولغان ھاياتى، ئۆزى نېمىگە ئېرىشسە، يېتىشسە، ئېرىشكىنىنىڭ، ھەممىنىڭ بارى ئۆزىنىڭ بارلىق تەجرىبىسى بىلەن مانا ئەمدى فىلوفېينىڭ كەشپىياتىغا مۇناسىۋەتلىكتەكلا، ئۆزىنىڭ چىن مەقسىتىگە يەتكەندەكلا كۆرۈندى، بۇ ئۇنى بىر تەرەپتىن تاڭ قالدۇرسا يەنە بىر تەرەپتىن پۈتكۈل ۋۇجۇدى بىلەن بېرىلىپ مۇرادىغا يەتكەندەك سېزىمنى پەيدا قىلدى، يەنە شۇنىڭغا ئۇلىنىپ كائىناتنى كاھىنىنىڭ كەشپىياتىنى ئۆزىنىڭ ئىشىدىنمۇ بەكرەك قوغداشقا تەييار بولغۇسى كەلدى، ئۇ ئۆزىنىڭ سۆزلىمەك بولغان نۇتقىنى ئويلىنىشقا باشلىدى، «كاسساندرا ھامىلىرىنىڭ ۋەھىمىسى نېمىنى بىلدۈرىدۇ؟» دېگەن ماۋزۇ كېلىپ چىقتى.

تۇرمۇشتا تىرىكچىلىكنىڭ ئەڭ يۇقىرى مىنۇتلىرى بولىدۇ، يىلسايىن يىغىلىۋەرگەن، كۈنسايىن بېيىۋەرگەن نەرسە توساتتىن چېقىلغان چاقماقتەك

كۆزۈڭنى ئالاچەكمەن قىلىۋېتىدۇ، بۇنىڭغا، سۆزسىز سىرتتىن قوشۇلغان ئەھۋاللار، ئائىلىگە ئىشتىياق، ئىلمىي ساھەدىكى ئابروي، نوپۇز باشقىچە ئېيتقاندا ھەر كۈنگە، ئادەمنىڭ ئەھۋالىغا، ئىقتىدارىغا تەسىر كۆرسەتكۈچى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىگە، ئەگەر ئىككى يۈزلىملىك قىلماي ۋە ئاددىي ئېيتقاندا، بەخت دەپ ئاتالغان نەرسە تۈرتكە بولىدۇ، بەندىچىلىكنىڭ بەختى، ئاندىن كېيىن ئۇنىڭ ھۆرمىتى تۆۋەنلەيدۇ، دەپ ئويلىدى ئۇ شۇ مەھەلدە.

تۈن خېلى بىر يەرگە يېتىپ قالغان، چارچاپ تۇرغىنىغا قارىماي روبېرت بورك ئىشخانىسىغا جايلىشىپ ئولتۇردى ـ دە، كومپيۇتېرنى ئىشلەتتى، شۇ مەھەلدە جان دۇنياسىنى ئىگىلەپ تۇرغان نەرسىنى قول بىلەن ئىشلەپ چىقىرىش كېرەك، ئويلىغانلىرىڭ ھەممىسىنى قەغەزگە چۈشۈرۈپ سۆز بىلەن بېرىش لازىم بولدى.

ئىشخانىنىڭ قىڭغاي ئېچىلغان ئىشىكىنىڭ يوچۇقىدىن مېھمانخانىدىكى تامەشىنىڭ كۆيۈۋاتقانلىقى كۆرۈنۈپ تۇراتتى، يىل بويى قايسى مەزگىل، پەسىل، بولمىسۇن جېسىسى تامەشىنىڭ ئوتىنى ئۆچۈرۈپ قويمايتتى، جېسىسى ئوتنىڭ چاراسلاپ لاۋۇلداپ كۆيگەن چاغدىكى مۇزىكىسىنى ياخشى كۆرەتتى.

دەسلەپكى ئۇچقۇر جۇملىلەر يەڭگىل چىقتى، يالتىراپ تۇرغان سۇزۇك ئېكراندا جۇملىلەرنىڭ تىزىندىسى ساپان بىلەن ئاغدرۇلغان يەردەك بىرىنىڭ ئارقىسىدىن بىرى رەتلىك تىزىلىۋەردى، ياندىن كەلگەن غۇۋا يورۇق شولا چۈشۈرگەن ئىشخانىنىڭ دېرىزىلىرىدىن كۈزنىڭ ئۇزۇن تۈنىنىڭ غۇۋالاشقانلىقىنى بىلدۈرۈپ تۇراتتى، باغ ئىچىدە تونۇش ئادەم بولسا قارىسى بىلەن بىلىنەر ـ بىلىنمەس كۆرۈنىدىغاندەك ئىدى، يۆتكىلىۋاتقان بۇلۇتلارنىڭ ئارىسىدىن بىر دەم كۆرۈنسە بىر دەم كۆرۈنمەي ئاي ئاسمانىنىڭ بىر

چېتى بىلەن قالقىپ تۇرماقتا.

شادلىنىپ ئىشلەۋاتقان شۇ سائەتلەردە روبېرت بوركىنىڭ كۆز ئالدىغا ئاسمانغا تىرەلگەن تاغنىڭ ئۈستىدىن كۆرۈنگۈچى، كومپيۇتېرنىڭ ئېكرانىدىن تېخىمۇ يېقىن بولغان تۇمانغا يوشۇرۇنۇپ قالغان بىر پۈتۈن دۇنيا تارتىلدى، شۇ سائەتتە، ئادەم بالىسى تۇغۇلغاندىن تارتىپ ئۆلگۈچە مۇتلەق ئىگىلەپ ئالغان ئادەمنىڭ ئۆزىگە ئوخشىغان ئادەملەر ئارىسىدىكى ھاياتنىڭ پۈتمىگەن جان قىيناقلىرى ھەققىدە ۋە ھاياتنىڭ تۈپكى ماھىيىتىنى ئېچىپ تاشلاشقا بولغان ھەرىكىتى ھەققىدە يېزىۋاتاتتى، يارىتىلىشىدىن ئادەم كىچىك پېئىل بولۇپ تۇغۇلمايدۇ، يوقسۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن تېلىقماستىن جان دۇنياينىڭ كۈچ ـ قۇۋۋىتىنى بېغىشلاپ يەنە قول يەتمەس روھانىيەتكە يېتىش ئۈچۈن ھەر بىر قېتىم، ھەر بىر قېتىم يېڭىدىن تۇغۇلغانسېرى ئاڭا قايتىدىن كىرىشىش تەلەپ قىلىنىدۇ، ئادەمنىڭ بارلىق ئىنسانىي قۇدرىتى شۇنىڭغا بېغىشلىنىشى كېرەك، مانا مۇشۇنداق بولغاندىلا ئۇ ئادەم ھېسابلىنىدۇ.

ئادەمنىڭ ھاياتى ھەققىدە ئويلىنىۋېتىپ روبېرت بورك، ئۇنداق بولغىنى بىلەن ئۇ فىلوفېينىڭ مەكتۇبىنىڭ تەسىرىنى بىرمۇ-بىر چۈشىنىشكە ھەرىكەت قىلغان قانچىلىك چۈشەندۈرۈلگۈسىز، مۆلچەرسىز ئىكەنلىكىنى قانچىلىك قارىمۇ قارشىلىق، ۋەھىمىلىك، مەنپەئەتسىز ئىكەنلىكىنى ئويلىغان ئەمەس، پرزىدىنتلىق ئورنى ئۈچۈن كۈرەش قىلىۋاتقان ئولۇغ ئوردوك بىلەن بايىقى سۆزلەشكەن كاھىن فىلوفېينىڭ كەشپىياتىغا ئۆز پىكرىنى ئېيتقان سائەتتىن باشلاپ ئۇنىڭ تەقدىرىنىڭ ھەل قىلىنغانلىقىنى بىلگىنى يوق، شۇ سائەتتىن باشلاپ ئۇنىڭ تەقدىرى ئوردوكنىڭ تەقدىرىگە بېقىندى بولۇپ قالدى. ئىككىنچى بىر جەھەتتىن ھېچ بىر خىيالغا كەچمەس يەردىن شۇ چاغدا ئوربېتىدا كائىناتتا تىمسىقلاپ يۇرگەن

ئەينى ۋاقىتلاردىكى بورك توغرىسىدا بىر نېمىنى چۈشەنگەندەك بولدى ـ دە، قىياس — پەرىزىدە ھېچقانداق نەرسە بىلمىگەن فىلوفېينىڭ تەقدىرى بىلەن باغلىنىپ قېلىۋاتقاندەك بولدى.

مەيلى نېمىلا بولمىسۇن بولار ئىش بولدى، تەقدىرنىڭ تۈگۈنى ئەمدى يەشكۈسىز تەرەپكە يۈز تۇتتى، بۇ ھەقتە ئاشۇ ئايدىڭ كېچىدە يەنىلا ھېچكىم ئەمەس، شۇ تەقدىرداشلارنىڭ بىرى بولسا ماۋۇ، ھەتتا ئۈچىنچىسى. بىراق تەقدىرلەرنىڭ تۈگۈنى مەھكەم چېگىشلىشىپ قالغان ئىكەن.

يەر يۈزىدىكى ئۆزىنىڭ مەڭگۈلۈك سەپىرىنى بەلگىلىگەن سائىتى ۋە مىنۇتىدىن تايماي، ئۇلاپ ئاسماندا ئاي تۇن قويىنىدا ئۇزۇپ بارماقتا، شۇ كېچىسى ئاي كۈنى توشقان سانسىزلىغان ھامىلىلەر ئاينىڭ تارتىش كۈچى بىلەن مەڭگۈلۈكنىڭ ئايلانمىسىنى ئۇلاش ئۈچۈن، تۇغۇلۇش يەنە ئۆلۈش ئۈچۈن دەررۇ ئالەمنىڭ سۇبستانىستىيىسىگە تارتىلدى. ھاياتنىڭ ئەبەدىيلىكى قورساقتا يېڭى پەيدا بولغان ھامىلىلەربىلەن قايتىدىن يېڭىلاندى، شۇ كېچىسى تۆرەلمىلىك بولغان ھەر بىر ئۇرۇغدا كېلەچەكنىڭ ئادەملىرى بەلگىلىنىپ قويۇلغان ئىدى، مانا شۇ ھامىلىلەرنىڭ ھەممىسىگە ئەركىنلىكنىڭ ئىشكىلىرى ئوچۇق ئىدى، شۇ كۈنى ھامىلدار بولغانلارنىڭ قايسىسى بولمىسۇن كېيىن يورۇق دۇنيادا، جاللات، تېخى بېشى كېسىلىدىغان گۇناھكارمۇ، تەقۋا، ئايالسىز ئۆتكەن دىنىي زاتلارمۇ ھەتتا باشقا، يەنە باشقا بولۇشى مۇمكىن ئىدى، بىراق شۇ كېچىسى ھامىلدار بولغانلارنىڭ ئىچىدە ئەبەدىيلىكنىڭ ئەنئەنىسىگە قارشى ھاياتنىڭ چاقىرىقىدىن قاچقان ئىرسىي جۇغلانمىمۇ، كاسساندرا ھامىلىلىرىمۇ پەيدا بولۇشتى، ھامىلدار بولغان ئاياللارنىڭ كاسساندرا تامغىسى بولۇپ ئۆچۈپ يېنىپ ئۆزلىرى ھەققىدە خەۋەر بېرىش ئۈچۈن پەيدا بولۇشتى، تەييارلىنىپ قويغان تەقدىرگە يەنى ئۆگەي

ئانىسىغا چاقىرىق ئىبەرتىش ئۈچۈن پەيدا بولۇشتى، فىلوفېنىك تاپقۇر نۇرىنىڭ ياردىمى بىلەن تاشقى دۇنياغا قورساق ئىچىدە يېتىۋېلىپ ئۆزىنىڭ ئۇنسىز ئۆتۈنچىنى، ياشاشتىن ۋاز كېچىش ئۈچۈن ئۇلارغا رۇخسەت بېرىشىنى بىلدۈرۈش ئۈچۈن پەيدا بولۇشتى.

يىراقتىكى يارداڭلىق ساھىلدا، قاراڭغۇدا غۇۋا يانغان مایاكنى يانداپ ئۆتۈپ شۇ كېچە ئوكيياندا كىتلار ئۇزۇپ بېرىشتى، ئاي يورۇقى مەرۋايىتەك يورۇتغان كىتلارنىڭ يوغان توپى تېخىمۇ كۈچەپ بەقۇۋۋەت بىلەن ئۇزۇپ بېرىۋاتاتتى، بۇلار نەگە كېتىۋاتىدۇ؟ ئۇلارنى نېمە قىزىقتۇرغاندۇ؟ ئۇلارنى شۇنچىۋالا جەلپ قىلىۋاتقان قانداق كۈچتۇر؟ ئوكيانىنىڭ سۈيىدە يەنە كىتلارنىڭ كۆزىدە يورۇقى بىلەن چاقنىغان يار بېشىدىكى مایاك ئۇلارغا نېمىلەرنى دېگەندۇ؟

كېلەچەكشۇناس روبېرت بوركىنىڭ كۆڭلىنى بىردەم خىيال بېسىپ بىردەم ئۇمىد ئىگىلەپ كومپيۇتېر ئالدىدا ئولتۇردى، ئۇ ئوي ـ خىيالدا ئوكيياندا كىتلار بىلەن بىرگە ئۇزۇپ بېرىۋاتاتتى، كىتلارمۇ ئۇنىڭ ئۆزلىرى بىلەن بىللە ئۇزۇپ كېلىۋاتقانلىقىنى بىلىشتى، شۇنداق قىلىپ ئۇلار بىرگە ئۇزۇشتى، شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ تەقدىرى بىلەن كىتلارنىڭ تەقدىرى بارغانسېرى چىرمىلىشىۋەردى، كىتلار ھەيۋەت دولقۇنلارنى يېرىپ قانداق ئۇزۇۋاتقان بولسا ئۇمۇ ئوكيياندا دەل شۇنداق ئۇزۇپ بېرىشتى، يىراقتىكى مایاكنىڭ يورۇقى كىتلارنىڭ كۆز قارىچۇغىدا قانداق ئەكس ئەتسە ئۇنىڭ كۆزىدىمۇ دەل شۇنداق ئەكس ئېتىپ تۇردى.

موسكۋا ۋاقتى بويىچە دەل سائەت ئۈچتە دۇنيانىڭ تۆت بۇلۇڭىغا دۆلەتنىڭ ئۇلۇغلۇقىنى ھەر قاچان نامايەن قىلىپ ئەسكە سېلىپ تۇرغۇچى دائىمي كربىمل قوڭغۇراقلىق سائەتلىرىنىڭ ياڭرىشى بىلەن بىرگە سىپاسكي

مۇنارىنىڭ ئۈڭىسىدىن تىك سانجىلغاندەك شۇ يەرنىڭ مۇشۇك ياپىلىقى(ھۇقۇشى) ئۇچۇپ چىقتى، يېيىلىپ، قاناتلىرىنى تاۋۇشسىز شىلتىپ، كېلەيگەن بېشىنى ئوڭغا ـ سولغا كۆزگە چېلىقتۇرماي ئايلاندۇرۇپ، ئالغاي كۆزلىرىنى تالدۇرۇپ ئالغۇدەك چىمچىقلاتماي تىكىلىپ كۆلەڭگۈدەك بولۇپ كېيىمىل دائىرىسىنى بويلاپ ئۇچۇپ جۆنىدى، ئۇ ھەركىچىسى ئايلىنىپ ئۇچقاندا، ئۇندىن باشقامىدىر قىلالايدىغان بىر جان يوق، سىپاسكىي مۇنارى دەرۋازىسىدىن چىقىپ ھەر بىر قەدىمىنى توغرا تاشلاپ، توغرا سەلتەنەتلىك دىنىي مۇراسىمدىكىدەك قەدەم تاشلىغان قاراۋۇللارنىڭ ھەرنۆۋەتتىكى قاتىرى لېنىن خاتىرە سارىيىغا كەلگەن مەھەلنىڭ دەل ئۆزىدىكىدەك شۇنداق ھالەتتە ئۇچۇپ چىقىدۇ، خاتىرە سارىيى ئۇنىڭ ھۇقۇش بولۇپ شۇ يەردە يارالغان مەزگىلدە پەيدا بولدى، شۇنداق قىلىپ ئۇ قەبرىگاھنىڭ ئىشىكىنى مىنۇت، سىكۇنت، كېچە—كۈندۈز، يىل بويى دائىما مىدىر ئەتمەي قايتۇرۇپ ئۆز مەجبۇرىيەتلىرىنى ئۆتىگەن كۆپلىگەن ھەربىيلەرنى كۆرگەن.

مەيداننىڭ بېشىدىن ئايىغىچە ئۇچۇپ ئۆتۈپ ئايدىڭ يورۇقىغا گرانت تاشلىرى يالت—يۇلت ئەتكەن قەبرىگاھنىڭ ئۈستىدىن بىر نەچچە رەت ئايلىنىپ ئۇندىن كېيىن قەبرىگاھنىڭ ئارقا تەرىپىدە، قارىغايلارنىڭ تۈۋىدە دەل كېيىمىل سېپىلىنىڭ تۈۋىدە جايلاشقان مەملىكەتلىك، خاسىيەتلىك مېيىتلارنىڭ ئۈستىدىمۇ ئايلىنىپ ئۇندىن باشقا، ئۇ ئۆزى كۈتكەن سىرتقى قىياپىتى بىردەك، ئوخشاش مەرتىۋىلىك، ئوخشاشلا كاتتا باش، سىياقى، سالاھىتى ئادەتتە تەڭ كېچىدىن ئاغقان چاغدا پەيدا بولغۇچى شۇ يەرلىك ئىككى ئەلەسنىڭ بۇ قېتىمىمۇ كۆرۈنمەسلىكىگە كۆزى يېتىپ قايتىپ كەتمەكچى بولدى (ھەم ئېيتماقچى بولۇپ كەتتى)، ھۇقۇش كۆزەتتە تاشتەك قېتىپ تۇرۇشقان قاراۋۇللارنىڭ كۆز ئالدىدىن غۇيىيىدە ئاسمانغا بالقىغان

ھالەتتە يوق بولدى، ھۇقۇش ئارماندا ئۇچۇپ كەتتى، ئوخشاش مەرتىۋىلىك، ئوخشاشلا بىردەك كاتتا باش ئەرۋاھلارنىڭ غەيۋەت ـ شىكايەتلىرىنىڭ ئاجرالغۇسىزبولغان بۇ يەردىكى جۇپتى نېمە ئۇچۇندۇر كۆپتىن بېرى قىزىل مەيدانىنى قېدىرىپ، ياشاش ھەققىدە سۆزلىشىپ، مۇنازىرە قىلىشقا كەلمەي قېلىشتى، بۇ ھېلىقى دۇنيانىڭ سۇبيېكتلىرى ئىدى ئۇلار ئۇچۇن باشقا قىلار ئىشلىرى قالدىمۇ؟

راست، ئۇ ئىككىسى مۇنازىرلەشكەن ئىدى، ئۇ بۇ ئىشلار ھەققىدە ئالاھىدە سىياسەت ھەققىدە سۆز قىلغانىنى ياخشى كۆرىدۇ، ئۇندىن كېيىن ئۇ ئەرۋاھلار بايقىماي قىزىپ كېتىپ، قىزىل چېكە بولغانغا قەدەر سۆزلىشىدۇ، ئۇلار تالىشىپ تارتىشماقچى، بىر ـ بىرىنى ئايىماي تىللاپ سۆكۈشمەكچى، بىرسى ھەقىقەتەنمۇ بۇنىڭ تاشايىنىدا ئۇنىڭ بىلەن ھېچقاچان يولۇقماي تۇرغانلىقىنى بىرىنىڭ يەنە بىرىگە بىزار بولۇشى بىلەن بىرگە بولۇشنى خالىماستىن ئېيتىلسا ئىككىنچىسى، ھېچياققا كېتەلمەيسەن، تارىخ دېگەن بىزنىڭ ئەركىمىزدە ئەمەس، ئۆتكەن ئىشلار ئۆتۇپ كەتتى، شۇڭلاشقا بىكاردىن قىزىپ كېتىۋاتىسەن، ئۆلگەن ھامان ساپاقتىن ئاجرىغان ياپراق سەن، شامال خالىغان ياققا ئۇچۇرۇپ كېتىۋېرىدۇ، دەپ جاۋاب بىرىدۇ، خۇدانىڭ قۇدرىتى بىلەن تۇلۇمدىن توقماق چىققاندەك خىيال ۋە ئۇ دۇنيادىكى ئەرۋاھلارنىڭ دەل ئۆزلىرىنى كۆرۈش ۋە سۆزلىرىنى ئۇقۇش ھۇقۇشقىلا بۇيرۇلغان، ھۇقۇش خېلى يىللاردىن بېرى بۇ ئىككەيلەننى ھەمراھ قىلىۋالغان، بۇلارسىز بىرەر نەرسىسى يەتمەيدىغاندەك قىلىپ زېرىكىپ كېتىدۇ، بىراق ھېلىقىلارنىڭ ھېچياققا كېتىۋالماسلىقىنى ئەتە ياكى كەچ كېلىشىنى ھۇقۇش بىلەتتى، مانا يېقىندا مەيداندا چوڭ پارات بولىدۇ، ئۇ ئاياغلىشىشى بىلەن تۇن كىرەر زامات ئەرۋاھلار سۆزسىز رەۋىشتە بۇياققا كېلىشىدۇ، بولۇپ ئۆتكەن ئىشلارنى كۆرگەنگە

تەسىرلىنىپ كۆزلىرى ئويناقشىدۇ، دۇمباق-بارابانلارنىڭ چېلىنىشى، شانلىق مۇزىكا، ئەسكەرلەرنىڭ مەيدانغا تاسلىداپ ماڭغان قەدەملىرى بۇلارنى قاتتىق پۇشايمانغا سالىدۇ، ھەربىي تېخنىكىنىڭ قالايمىقانچىلىقىنى ئېيىت! تەلۈە قوزغىغان ھەربىي يۇرۇشلەر، ھەربىي يۇرۇشلەر، قىيقىراق، چۇقان - سۇرەن، شان - شەۋكىتى تېخىمۇ يۇقىرى كۆتۈرلگەن قەبرىگاھنىڭ ئۈستىدە تۇرغانلارنىڭ پورتىرېتلىرى بىلەن چاقىرىقلار «ھۇررا» دېگەن چاقىرىق، ئاۋاز، مىغ-مىغ قاينىغان ئاۋام، ئەۋلاد قالدۇرۇش ئۈچۈن ئۇرۇغ تاشلىغۇچى بېلىقلاردەك بىر تەرەپكە پالاق - پالاق قىلىپ ئېقىپ ماڭماقتا.

بىراق ئۇ ئەرۋاھلارغا كۈندۈز، يورۇققا كۆرۈنۈش مەۋجۇت بولمىسلا ئۇلار بەلكىم مەزگىل ئېقىمىنى قايتىدىن ئارقىغا بۇراپ يوقلۇقتىن، ئۇدۇللۇق، چىنلىققا قايتىپ كېلىپ ئەل ئارىسىغا ئارىلاشقىلىرى، تۆۋەن تەرەپتە دەريادەك ئاققان، گۈلدىراس چۈشكەن دەريا سۈيىدەك ئەلنىڭ ئۈستىدىن قاراپ قەبرىگاھنىڭ يۇقىرى مۇنبىرىدە تۇرغۇلىرى كېلىپ كېتىشىدۇ، شۇنداقتىمۇ شۇنىڭ ھەممىسى توختا!، دەپ بۇيرۇق بېرىلگەندەك، توساتتىن توختاپ قېتىپ قالسا، تۇنجۇققان سەھنىدىكىلەر ئەبەدىيلىكتە، ئەسىرلەردە، تارىخنىڭ چۈشىنىپ بولماس تەنتەنىسىدە قېتىپ قالسا، شۇيوسۇندا كىرىملىنىڭ ئۈستىدىن ئۇچۇۋېتىپ ئايروپىلانلار قېتىپ قالسا، چۆچۈپ ئۇچۇپ قېچىشقان كەپتەرلەرنىڭ توپى ھاۋادا شۇ ھالەتتە قېتىپ قالسا، ئويناقلىغان كۆزلەر، ئېچىلغان ئېغىزلار ھەتتا سېتىلغان ۋە ۋايىغا يەتكەن تۇنۇق تەپەككۇرلارمۇ ئەھمىيەت بېرىشلىرىدا شۇ ھالەتتە قېتىپ قالسا، شۇنداقتىمۇ يورۇق كۈنمۇ تۇرغان يېرىدە مەڭگۈلۈك تۇرغان ھالەتتە قېتىپ قالسا....

شۇنداقتىمۇ كۈندىلىك تىرىكچىلىكتە ئادەتتىن تاشقىرى يېغىن— چاپقۇندا، قارا بوراندا، شامال سوقۇپ قارلار تۆكۈلۈپ تۇرغان چاغدا، مەيدانda

شامالدىن ئۆزىنى دالدا قىلىدىغان جاي يوقتۇر، قەبرىگاھنى كۆزىتىپ تۇرغان خۇرۇم ئاياغ ئۆتۈكلۈك، قۇلاقچىلىق قەبرىگاھقا قارىغۇچى قاراۋۇللارنىڭ چىقارغان دېمى دەررۇ ئاق قروغا ئايلىنىپ كىيىم ياقىلىرىغا پارات ئۇچۇن ئىشلىتىلىدىغان قوراللارنىڭ ئاغزىغا يېپىشىپ تۇرغاندا، كاتتا باش، تەڭ مەرتىۋىلىك، ئالۋۇندەك ئەرۋاھلار بەلكىم يېغىن—چاپقۇنغا ئۇلىنىپلا تەپرىقىچى، پېتىشمايدىغان بولۇشۇپ ئايغا ئاستىرتتىن كۆز قىيىقىدا قارىشىپ، ئۇندىن كېيىن بىر بۇلۇڭغا نىقتاپ، بىر ـ بىرىنىڭ سۆزىنى ياقتۇرۇشماي قېلىشقاندۇر، بەلكىم. مانا شۇ ۋاقىتتا ھۇقۇشنىڭ قۇلىقىغا ئاچچىقتىن ئېيتقان سۆزلەر تېز—تېز ئاڭلىنىپ تۇردى، «ئېنىقلاشقا ئىمكان بولماي تۇرغاندا مېنى ئىشەندۈرىمەن دەپ ئاۋارە بولمايلا قوي، بولدى! ئۆلۈمگە قارشى چارە ـ تەدبىر بولمايدۇ، بولۇشىمۇ مۇمكىن ئەمەس، ئۆلۈم تەبىئىي ئىش، مەڭگۈلۈك تىرىك بولغۇم كەلمەيدۇ، ئۆلگەندىن كېيىن يالغان ھاياتنىڭ كېرىكى يوق، زادى بۇ قاچانغىچە سوشۇلىدۇ؟! ماڭا ئۆلۈم يوق، ماڭا تىنچلىق يوق، ماڭا كەچۈرۈم يوق! بۇنى بۇرۇن ئويلىغان ئەمەسمەن، ئەمدى بېشىمدىن كەتمەيۋاتىدۇ، مەن نېمىگە تۇغۇلدۇم، ئانام نېمە ئۈچۇن تۇغقاندۇر؟! تۇغۇلغۇم يوق ئىدىغۇ، يوق! ئەمدى مۇنداق قىلىپ تاۋۇتنىڭ تۇتقۇنىدا تۇرىمەن! مانا مۇشۇنىڭ ھەممىسى سېنىڭ قىلغىنىڭ! بۇ سېنىڭ ھەددىدىن ئاشقان ھازارۇللۇقۇڭ، ھەددىدىن ئاشقان قارا نىيەتلىكىڭ، مەن ھېچقاچان بۇنىڭغا بويۇن قايرىمايمەن، ھېچقاچان، ھېچقاچان، بىلىپ قوي!» بۇنىڭغا يېنىدىكىسى گارىرىغان ئۇن بىلەن، مەڭگۈلۈككە ئۆچكەن تاماكىسىنى ئەركىن شوراپ جاۋاب بېرىدۇ. «دىققەت قىل، ساڭا نەچچە رەت چۈشەندۈردۈمغۇ، بۇ پارتىيىنىڭ ئەركى، ساڭا ئېيتمىدىممۇ، سەن پارتىيە مەۋقەسىدە تۇرغان تۇرقۇڭ، سالاھىتىڭ بىلەن كېرەكلىكسەن، سەن ئىنقىلابنىڭ غالچا ئىتى

سەن، شۇڭا ئۇلار سېنى كۈتۈشۈۋاتىدۇ!»، «مەن پۈتۈنلەي خالىمايمەن! مەن ئاڭا قارشى، ھېچبىر ئادەم، ھېچبىر جان ئۆلۈمدىن قۇتۇلالمايدۇ، بۇ سەپسەتە!».

شۇ چاغدا ھۇقۇش ئىككەيلەننىڭ ئۈستىدىن ئايلىنىپ ئۇچۇپ، دۇنيانىڭ ھېچبىر يېرىدە ئاڭلانمايدىغان پاراڭلار ھەققىدە ئىككەيلەننىڭ قىزىل كېكىردەك بولۇپ تالاشقانلىرىغا تاڭ قالىدۇ.

بىراق بۇگۈن ئۇلارنىڭ يېرىم كېچىدىن باشلاپ تاكاللىشىدىغان، ئېيتىشىدىغان ئەرۋاھلىرى يوق، مەيدان كەڭرى، ئادەمسىز....

ھۇقۇش كرېملىنىڭ چىشلىق سېپىلىنىڭ ئۈستىدىن بالقىپ ئۇچۇپ چىمچىقلاتماي تۇرغان كۆزلىرىنى پۈتكۈل ئەتراپقا تىكىپ، باش—ئايىغى بىلىنمەي سوزۇلۇپ ياتقان ئۆيلەرنىڭ دۈمچەك ئۆگزىلىرىنىڭ ئۈستى بىلەن ئاق سارايىنىڭ گۈللۈكىگە كەتتى، بۇ ياقتا ئۇ كۈزگى، زىچ كۆرۈنىدىغان پۈتاقلارنىڭ ئارىسىدا ئولتۇرۇۋېلىپ ئاستا ئۇنلىدى، تۆۋەن تەرەپتىكى دەريانىڭ شاخابچىسىغا ئۇيقۇدىكى ئۆيلەرنىڭ قارايغان دۈمبەچەكلىرىگە چوقچايغان يېرىنىڭ ئۈستىدىن كۆز يۈگەرتتى.

كۆۋرۈك ئالدىدىن لالما ئىتتىنىڭ ھاۋشىشى ئاڭلاندى، توڭغان بولسا كېرەك، قۇلاق ئاڭلاپ كۆز كۆرمەس يىراق تەرەپتىن قانداقتۇر دۇنيانىڭ ئارقا چېتىدىن تۇندىكى ئوكيان ئىچىدە كىتلارنىڭ ئۈزۈپ كېتىۋاتقانلىقىنى بىر ـ بىرىنى قوغلاشقان دولقۇنلارنى تاغدەك تەنلىرى بىلەن يېرىپ توپى بىلەن كېتىۋاتقانلىقى ھۇقۇشقا ئۇقۇلغاندەك سېزىلدى، كىتلار يارغان سۇ يۇمۇلىنىپ شارقىرايدۇ، سۇنىڭ قارشى تەرەپىگە ئەمەس، بەلكى نىشان، بەلگىسىز تەرەپىگە كىتلار ئۆز سەپىرىنى ئۇلاشتۇرۇپ كېتىۋاتماقتا، ئۇلارنىڭ ئىسسىق ۋۇلقاندەك دەم ـ تىنىقلىرى بىلەن ئاپەتلىك بىر نەرسە سېزىلىدۇ.

كىچىملىنىڭ قۇببىلىرىغا قۇنۇۋېلىپ تۇرغان ھۇقۇش يەر ئۈستىدە بىرەر ۋەقە بولۇشىنى سېزىپ تۇردى، دائىم ئاتام ئېيتقان بايقىمىدەك بولۇپ كەلگەن دۇنيا يۈزىدە بىر غەۋغا بولۇش ئالدىداتۇرغاندەك ۋاقىتتا كىتلار جېنىنى قويارغا جاي تاپالماي قالغاندەك ئىدى.

كىچىملىنىڭ گۈللۈكىدىن ھۇقۇش قاتتىق ھۇشقۇرغاندەك ئۈن سالدى، تاڭ تۈن پەردىسىنى سۆكۈپ كېلىۋاتقان ئىدى.

ئەتىكى كۈنى بولۇپ ئۆتىدىغان ۋەقە روبېرت بورك ئۈچۈن كۈتۈلمىگەن ۋەقە ئەمەس ئىدى، ۋەقەنىڭ مۇنداق تەرەققىياتىنى كۈتسە بولغۇدەك، شۇنداق بولسىمۇ بۇنچىلىك تېز بولۇپ كېتىشىنى كۈتكەن ئەمەس، ئەتىسى سەھەر بىلەن، ئۇنىۋېرسىتېتقا لېكسىيە ئوقۇش ئۈچۈن جۆنىگەندە، ئۇ ئۆزىگە ـ ئۆزى ئىگە بولىدۇ، ئۇندىن كېيىن....

چۈشتىن كېيىن بورك ماشىنىدا ئۆيىگە قايتىپ كېلىۋېتىپ دىققىتىنى بىر يەرگە توختىتىپ، پىكىرىنى يىغالمىدى، ئۆيگە تېزراق يېتىپ جېسىسىنىڭ قان بېسىم ئۆلچەر ئاپپاراتىنى نېمە دەپ ئاتايتتى،ئۇ نەرسىنى، ئۆلگۈر، تاپقۇسى كەلدى... جېسسى بەزىدە ئۆز قان بېسىمىنى ئۆلچەپ يېتىپ ئېرىنىڭكىنىمۇ قوشۇپ ئۆلچەپ قويا تتى، ئادەتتە ئۇنىڭ قان بېسىمى نورمال چىقاتتى، تەن ساقلىقىغا كۆڭۈل بۆلىدىغان ئەھۋالمۇ يوق بولاتتى، قان بېسىمىنى ئۆلچەپ بېرەي دېگەندە ئۆز جېنىدەك ئەزىز كۆرگەن ئايالىنىڭ كۆڭلى ئۈچۈن مېيىقىدىن تەبەسسۇم بىلەن ماقۇل بولدۇ، ئەمدى بولسا ھەممە ئىش ئۆز جايىدا بولدىمىكىن؟ ئۆزىنىڭ ئىشەنگۈسى كېلىپ تۇردى، چۈنكى ئۇ نېمە ئۈچۈندۇر ئۆزىنى باشقىچە سەزدى، ئۇنى قانداقتۇر بىر ئاجايىپ، بۇرۇن بولۇپ كۆرلىمىگەندەك قورشاپ تۇرغان دۇنياۋى تۇراقسىزلىق سەزگەن چۈلغۇالدى، ھاياتلىق بىر نەرسىدىن ئازغىشىپ كەتكەندەك قىلاتتى، شامال

ئىرغىتىپ كېتىۋاتقاندەك تۇراقلىقىنى يوقاتتى. ھەتتا ئۆزى كۆپلىگەن يىللاردىن بېرى ئۆز ئارا مەنپەئەتلىشىپ يۈرگەن كىشىلەرنىڭ قارىشىدا كۆرۈنەرلىك ئۆزگىرىپ تۇردى، بەلكىم بۇ ئۆزگىرىشلەر ئۆزىدەيۇز بېرىپ تۇرغان چىقار؟

ھەتتا ناھايىتى قاتتىق يۈرۈش ئۇچۇن ئاتايىن لايىقلاشتۇرۇلمىغان ئەڭ ئۇششاق دېتاللارغىچىلىك بىلىنگەن تېز سۈرئەتلىك تاشيولدىكى نەرسىلەر ئاڭا يات ھالىتىدە كۆرۈندى، ماشىنىنى نېمە ئۇچۇندۇر ئېھتىيات بىلەن ھەيدەپ كېلىۋاتاتتى. توساتتىن ھەممىسى باشقىچە، ئادەتتىكىدەك بولماي قالغان ئىدى.... ھەممىسى ئۆز ئورۇنلىرىدا، ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشقا تەمشەلگەندە ئەپچۆرىسىدىكىلەرنىڭ ھەممىسى بۇرۇنقى ئەھمىيىتىنى يوقىتىپ قويغاندەك قىلاتتى، ئۇ بۇنىڭ نېمە قىلىق ئىكەنلىكىنى چۈشىنەلمىدى.

جېسسىنىڭ ماشىنىسى ئۆينىڭ ئالدىدا تۇرۇپتۇ، جېسسى ھەيدەشكە ئىلدام چۈشتى، دېمەك ئايالى سەل تۇرۇپ مەشىققە كېتىپ قالىدۇ.

ـ 111ھەي ئىشلىرىڭ قانداق، ـ جېسسى ئۇنىڭدىن ئۇتتۇرىلاپ سورىدى، ئۇ بۇرۇنقىدەكلا ئېچىلىپ يايراپ تۇراتتى، نېمە يەنە بىرەر ئىش بولدىمۇ؟ سەن نېمە سەۋەبتىن بۇنداق باشقىچە بولۇپ تۇرسەن، ـ جېسسى ئېرىنىڭ سۆزىدىن ئۇمىدسىزلەندى، ئۇندىن كېيىن، باشتىكى نازلىق ئىپادىسى ماس ھالدا دەررۇ ئۆزگەردى—دە، ـ بىر يېرىڭ ئاغرىۋاتامدۇ؟

ـ ـ ئۇنچىۋالا ئەمەس، جېسسى ئىشىنەمسەن، كىشىلەرنىڭ ھەممىسى سارىڭ—جىندى بولۇۋاتقاندەك كۆرۈنۈۋاتىدۇ!.ـ دېدى بورك، سومكىسىنى دىۋانغا تاشلاپ، چاپىنىنى يېشىپ تۇرۇپ:

ـ ـ قەھۋە ئىچەمسەن؟

ـ112ـ ئىچسەم ئىچەي، تېلېفون بەرگەنلەر بولدىمۇ؟

112ـ ـبولدى، بولۇپتۇ، ئۇندىن باشقا شەھەردە نېمە بولۇۋاتىدۇ، ئېيتچۇ؟

ـ112ـ نېمە بولۇۋاتىدۇ، دېدىڭمۇ؟ نېمە بولۇشقا تېگىشلىك بولسا شۇ ئىش بولۇۋاتىدۇ، توپىلاڭ، ئاخىردا داۋالغۇش پەيدا بولىدۇ، نېمە بولۇپ تۇرغانلىقىنى بىلىشكە قىلغان نەتىجىسىز ھەرىكەتلەرغۇ، ئۇ.

ـ ـ 112ئۇلار تېلېفون بېرىشتى، «سى ـ ئەن ـ ئەن»، «ئامېرىكا ئاۋازى»، «ئازادلىق» رادىئوسى مۇخبىرلىرىمۇ ئۆيگە كېچىدە كېلىدۇ، ـ دېدىم سېنى، ھەي، ـ سۆزۈڭنى ئۇلاپ دەۋەر!

ئۇنىۋېرسىتېتتا ئۇياق ـ بۇياقتا ماڭالمايسەن، ھەممىسى تەلۋىلىشىپ قېلىشقان،يۈزلىرى چوغدەك قىزارغان ھەممىسىنىڭ ئاغزىدا بىرلا نەرسە، كۆرسەن، بىرلا نەرسە بىرلا ۋاقىتتا كۆپچىلىكىنىڭ تىنچىنى ئالسا جىمىسى شۇنىڭغىلا قادىلىپ قالسا بۇ يامان ئىش بولمامدۇ، ئەقلىگە سىغماس نەرسىلەر ئېيتىلىپ قوللاشقا ئېرىشمەكتە، ھېتلىرىنىڭ قانداق قىلىپ جەڭ مەيدانلىرىدا خەلقنى قولغا كەلتۈرگەنلىكى، قانداق غەلىيان پەيدا قىلغانلىقىنى ئەمدى چۈشەندىم.

ـ ـبەلكىم، گېپىڭ توغرا چىقار، بىراق ئۇلار، ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىمۇ روبېرت، ئۇلار ياش، ئۆكتەم، قانلىرى قىزىق، بۇندىن باشقا بۇياقتىن فىلوفېي چىقىپ قالدى.

ـ ـ 112ئۇ، راست، كېنىدىنى ئۆلتۈرۈۋەتكەن كۈنى، ئېسىمده دەل شۇنداق بولغان، بۈگۈن قىيقىراق، ھايت ـ ھۇيت، چاقچىلىكەيچىلىك، قالايمىقانچىلىق بولغان. بىر قېتىم مىسالى، فىلوفېي يارتىلىشىڭ خاسىيەتلىك سىرىغا قول سالدى دېيىشىدۇ، ھەتتا، قايتىدىن شۇ زامات

ئۆزلىرىگە ئۆزلىرى قارشى چىقىشىپ، يارىتىلىشىنىڭ ئېچىلىشىغا چەكلىمە سالغان سىرى بىلدىمەكىن دېيىشىۋاتىدۇ. ھەتتا بەزىلىرى ئۇنداق ئىشلارغا نېمە ئۈچۈن باش ئاغرىتىمىز، بۇ ئىشلارنى كائىناتنىڭ ئاھىنى، ئاقىلغا بەرسۇن، بىزنىڭ نېمىمىز كېتىپ قالىدۇ، بىراۋنىڭ چېكىسىگە ئىشىق چىقسا نېمە ئىكەن دېيىشىدۇ، ئۇنىڭغا جاۋاب قىلىپ: قىمىرلىماي ياتقىنىڭ ، ئەركەكسەن ـ ھە، ھەتتا ئاياللارنىڭ بويىدىكى ھامىلىنىڭ تۇغۇلغۇسى كەلمەي ياتقانلىقىنى بىلگەن ئايال نېمە قىلالايدۇ، ئۇندىن باشقا نېمە قىلىش كېرەك؟ كاسساندرا تامغىسىنى قانداق قىلىمىز؟ بولغان نەرسىنى ئۇنتۇپ قېلىشقا، بايقىماي تۇرۇشقا ئۆزىمىزنى قانداق قىلىپ مەجبۇرلايمىز؟ دېگەنلەرمۇ بار، ھەتتا بىرەر مەست قىلغۇچى دورىمۇ ئارىلاشتۇرۇلمىغان ھالدىكى نەرسىنى دەپ سېلىشتى، شۇنداق قىلىپ ئۇنى ـ بۇنى ئېيتقانلارنىڭ چېكى يوق، ئۇنىڭ ئاخىردا كېلىپ جىمىسى ئىرسىي كودقا قول سېلىپ كېرىكى يوق بولغۇچى، بۇ بۇرۇنقىلىشقامۇمكىن بولمىغان پروگراممىلانغان تەقدىر، مىڭلىغان يىللاردىن بۇيان، ئادەم بالىلىرى تەقدىرنىڭ ھېساب ـ كىتابى بىلەن ياشاپ كېلىشكەن، ئەمدى بىزنىڭ ئەركىمىزگە باش ئەگمىگەن نەرسىنى تەكشۈرۈپ تىنىتىش قىلىشقا ھەققىمىز يوق، دېيىشىپ ھەممىنى ئېيتىپ بېرەلەيسەن، كىمدۇر بىراۋ ئۈچۈن ئۇ بىر چېكە، ماڭلايدىكى ئىشىق، ئەرزىمەس نەرسە، لېكىن بىراۋ ئۈچۈن پاجىئە، شۇنداق، جىمىنى ئېيتىپ بېرىش قىيىن، بىراق ھەممىدىن يامىنى كاسساندرا ئىشقا كىرىشتى. پېتى دەرسخانىدىن قېچىپ چىقىپتۇ، ئۇنىڭ ماڭلىيىدا ھېلىقى داغ، كاسساندرا ھامىلىسىنىڭ بەلگىسى پەيدا بولۇپتۇ، بۇنىڭدىنمۇ يامان بولغان بىر تاسادىپىيلىق سەپەردىكى ئاۋارىچىلىق، ماشىنىنىڭ رولىنى تۇتۇپ ھەيدەپ كېتىۋاتقان بىر ئايال ئەينەككە قاراپ ساپتۇ، قارىسا ماڭلىيىدا

ھېلىقى گۈمانلىق داغ تۇرغاندەك كۆرۈنۈپتۇ، ھېلىھەم ياخشى ئايالنىڭ ئۆزى خەتەر، زىيان ـ زەخمەتكە يولۇقماپتۇ.

ـ ـ 114ئۇھ، ياراتقان ئىگەم،ـ جېسسى ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ كەتتى،ـ مانا بۇ باشقا كەلگەن بالا! ئەمدى نېمە قىلىش كېرەك، بىرەر چارە تېپىش كېرەكـ ته؟!

ـ ـ 114بىلمەيمەن، جېسسى بىلەلمىدىم، نېمە قىل دەيسەن مېنى؟ مەشىققە بېرىشىڭ كېرەك ئەمەسمۇ؟ كەلگەندىن كېيىن سۆزلىشىمىز، ماڭىمۇجېنىمنى قويىدىغان جاي چىقماي قېلىۋاتىدۇ.

ـ ـ 114نەدىكى مەشىق ئۇ! ئەھۋال بۇنداق بولسا نەدىكى مەشىق ئىكەن، ئۇ!

114ـ ـمانا ئەمدى باشلاندى، سەنمۇ قوشۇلدىڭمۇ! سېنى پۈتكۈل ئورکىستېرچىلار كۈتۈپ ئولتۇرۇشسا، سەن بۇ يەردە فىلوفېينىڭ تېپىشمىقىغا بېشىڭنى قاتۇرۇۋاتسەن.

ـ ـ 114ئاغرىپ قالدىم، دەپ تېلېفون بېرىپ قويمەن، ئۇندىن قالسا مەن ھەممىسىدىن چوڭ، ئۇنىڭ ئۈستىگە يېقىندا چوڭئانا بولىمەن، سەن ئۇ ئىشلارنى ياخشى بىلىسەن.

ـ114ـ مېنىمۇ شۇ ئىش كۈتۈپ تۇرىدۇ، بىراق بىر ئەركەك نامى بىلەن دېگىنە، مەنمۇ چوڭ دادىمەن،ـ دەپ ئېرى چاقچاق قىلىشقا باشلىدى. چوڭ ئانا، چوڭ دادا دەپ چىكاكوغا ئەركانىڭكىگە ئۇچۇپ جۆنەپ باردىغان كۈنىمىز قاچان كېلەر، ھازىر بولسا ماڭا ئىشىنىپ قوي. جېسسى، ئۇنداق قىلما، مەشىقنى ئۈزۈپ قويماي جۆنىگىن، ئۇنىڭدىن باشقا پايدا يوق، جېسسى پايپېتەك بولۇشقا باشلىدى.

ـ ـ 114بولۇپتۇ، يەنە تولۇق يېرىم سائەت بار، يېرىم سائەتلا ئەمەس

ئۇنىڭدىنمۇ ئارتۇق ۋاقىت بار، ئەمدى ئۇ نېمە بولىدۇ؟ ئەركىنلىك ھامىلىدار بولغىنىغا مانا يەتتە ئاي بولدى، بەلكىم ئۇنىڭمۇ پېشانىسىدىمۇ كاسساندرانىڭ بەلگىسى پەيدا بولغاندۇ؟ چۈنكى، ئەينى ۋاقىتتا ھېچكىمنىڭ ھېچنەرسىدىن خەۋىرى يوق ئەمەسمۇ ئىدى، ئەگەر ئەركىنلىك ....

ـ ـ 115نېمە بولماقچى ئىدى، ئويلىنىپ كۆرگىن؟! ئۇنداقتا تۇن بويى ئۇخلىيالمايمەن، جېسسى ئۇن چىقماي قالدى، بىر ئاز جىددىيلىكنى تۆگەتكەندىن كېيىن قوشۇمچە قىلدى، ھازىر ساڭا قەھۋە تەييارلاپ قويماي روبېرت، ئاندىن كېيىن مەشىقىمگە باراي.

ـ ـ 115مەن ئورۇن تەييارلىيالايمەن، ئاۋارە بولما.

ـ ـ ياق، مەن ھازىر، يەنە باشقىلار بىلەن بىرگە ئوردوكتىن باشقا ئەنتونى يۇنگېر دېگەن بىرسى تېلېفون بەردى.

ـ 115ـ يۇنگېر؟ ھە بىلدىم .ھە .ئۇ نېمەدېدى

ـ ـ ھازىركېلىپ ئېيتىپ بېرىمەن،

ئايالى كوناھور—بۇسماشىنا دەپ ئاتالغان قەھۋە قاينىتقۇچتا قەھۋە تەييارلىغۇچە روبېرت بورك ئىككى قولىنى ئىككى ياققا تاشلاپ قويۇپ، كىرسىلودا، ئۆز ئۆيىدە ئۆزىنى يات ئادەمدەك سېزىپ ئولتۇردى، ئۇ ئۇدۇل تەرەپكە قاراپ چىقتى، چوڭ ئۆي مەنقۇلاتلىرى قويۇلغان مېھمانخانا ئۆيىنى بىرىنچى قېتىم كۆرۈپ تۇرغاندەك ئايلىنىپ قاراپ چىقتى، قاچاندۇر بىر ۋاقىتلاردا جېسسى ۋىنېتسىيەدىن سېتىۋالغان مەنزىرە سۈرەتلەر ۋە تام مەشىنىڭ ئۈستىگە جايلاشتۇرۇلغان چوڭ ئەينەكمۇ ئاڭا تۇنجى قېتىم كۆرۈلگەندەك بولدى، رويال،ۋىئولونچېل، ئەينەك ئىشكاپلاردا قىرى زەر ھەل بېرىلگەن كىتابلار(كىتابلارنىڭ كۆپچىلىكى ئىككىنچى قەۋەتتە ھۇجرىلارنىڭ قاتارىدىكى كىتابخانىدا ئىدى)، پۈتۈنلەي شۇ ئۆيمۇ كونا ۋىنېتسىيە ئەينەكىدە

ئەكس ئېتىپ تۇرغان ئىدى، ئەسلىدىلا سېرىڭ پاچاقلىق ئايغىرغا ئوخشاش بوي ـ تۇرقى كېلىشكەن، ئۇستىخانلىق، لېكىن چاچقا ئاق كىرگەندەبوي ـ تۇرقى كېلىشمەي قالغان ئۆزىمۇ شۇ سائەتتە نېمە ئۈچۈندۇر ئۆزىگە يات كىشىدەك كۆرۈندى، ئۇ ئۆزىنىڭ ئۆتكەن ئۆمرىنى شۇ ئۆمرى بىلەن مۇناسىۋەتلىك بۇيۇملارنى چالا ـ بۇلا تونۇغاندەك، جىمجىت بولۇپ ئادەتتىن تاشقىرى، ئويغا چۆمۈلگەندەك بولغان ئۆزىنى چەتتىن قاراپ تۇرغاندەك كۆردى، ئۇ «پەقەتلا ماڭىلا لازىمۇ، راستىنلا زامان ئاخىرى كېلىۋاتامدۇ، نېمانچە بۇنداق تېگى يوق خىيالغا پاتىمەن؟! بەلكىم بۇنىڭغىچىلىك بولغان ئۆمرۈمنىڭ بار بولغىنى، ئاخىرلىشىشىنىڭ باشلىنىشىدۇر. شۇنىڭ ئۈچۈن ئەمدى نامەلۇم نەرسىگە دۇچار بولۇپ تۇرغاندۇرمەن؟ قارىغۇ كىشى كۆرمەيلا تۇرغان ئىشكىنى سىيپاپ ئىزدەپ تۇرۇۋاتقاندەك قىلىۋاتقاندۇرمەن، كېلەچەكشۇناسلىق بىلەن ھەپىلىشىپ يۈرۈپ، ئاتاق ـ ئابرويغا ئېرىشكەن زىيالىي سۈپىتىدە نېگىزدىن ئاساىيشلىقتا بىر ئوڭايلىق رېتىمغا چۈشكەن ھاياتنى ئۆتكۈزۈپ يۈرۈپ، مەن نېمىگە يەتتىم؟ ئەمدى مانا كائىناتتىكى فىلوفىي ئىلتىماس قىلغان تەقدىرنىڭ ئاخىرقى قىلمىشى، بۇ نېمە ؟چىنلىقتىن چىققان ئۈچۈرمۇ؟ ئالماقنىڭ بەرمىكىمۇ؟ راستىنلا شۇنداقمۇ، فىلوفىي مەن ئۈچۈن كىم زادى؟ ھېچكىم ئەمەس، ئۇنداقتا نېمە ئۈچۈن جېنىم جاي تاپالمىغاندەك قىينىلىدۇ؟ دېمەك، مېنى ئۇنىڭ بىلەن مۇلاقەتكە سېلىپ تۇرغان بىر نەرسە بارمۇ نېمە؟ كىتلار چۈشۈمگە كىردىغۇ، ئەمدى بولسا...» دەپمۇ ئويلىدى، شۇنداق ئويلاردىن ئاجراپ ئالالمىدى، گۇماندىن قۇتۇلالمىدى، ئەمدى مەيلى نېمە ھەققىدە ئويلىسۇن ئىشنى كائىناتتىكى كاھىنىڭ كەشپىياتىدىن باشلاشقا توغرا كەلدى، ھەممىسىنى سېلىشتۇرۇشقا توغرا كەلدى، بۇ چاغقىچە بولغانلىرىمۇ بۇندىن

كېيىنكىلىرىمۇ....

جېسسى قەھۋە ئىلىپ كەلدى، پاراڭ قايتىدىن بۇرۇنقى نۇقتىغا يۆتكەلدى، كۆرسە، روبېرت بورکنىڭ ئەمگەكلىرىنى ھۆرمەتلىگۈچىلەرنىڭ بىرىمەن، دەپ ئۆزىنى تونۇشتۇرۇپ پرزىدىنتلىققا نامزاتلىققا كۆرسىتىلگەنلەر گورۇھىدىن ئەنتونى يۇنگېر دېگەن تېلېفون بېرىپتۇ، بورکقا ئۇنىۋېرسىتېتىغا تېلېفون بېرىشكە ھەركەت قىلغان ئىكەن، بىراق تاپالمايۋاپتۇ، ھەمدە چۈشتىن كېيىن يەنە تېلېفون بېرىشنى ئېيتىپ قويۇشنى سوراپتۇ، جېسسى بەلكىم بورك ئۆزى تېلېفون بېرەر دېسە، يۇنگېر: «مېنى تاپماق قىيىن، تاپىنىم يەرگە تەگمەي يۈگۈرۈپ قالايمىقانچىلىققا پاتقان كۈنۈم بۇ، ئوردوك سايلامچىلار بىلەن يولۇقۇشىدۇ، ئۇندىن كېيىن چوڭ ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى...، ئىش قىلىپ چۈشەك كۆپ، بىراق بورك ئەپەندى بىلەن سۆزسىز سۆزلىشىشىم كېرەك، سۆزلىشىشنى كۆپتىن بېرى ئۈمىد قىلىپ يۈرىمەن، ھازىر سەۋەب تېپىلىپ يۈرىدۇ، سورىنىمەن، ئېيتىپ قويسىڭىز، مەندە مەلۇمات ۋە سوئاللار بار تېلېفون بېرىشىم ناھايىتى زۆرۈر» دەپتۇ.

جېسسى مەشىققە جۆنەپ كەتكەندىن كېيىن كۆپ ئۆتمەي تېلېفون جىرىڭلىدى، بۇ قېتىم ئەنتونى يۇنگېر تېلېفون بەرگەن بولۇشى مۇمكىن.

ـ ـ117بورك ئەپەندى،ـ سىز ئىككەيلەننىڭ فىلوفېي دېگەن ئورتاق دوستىمىز بار، يەنە ھەم بىز ئىككىمىزنىڭ تونۇشلۇقىمىزمۇ بار، تىلەككە قارشى ھازىرچە تېلېفوندىلا ئۇچرىشىش شۇنىڭ شاراپىتى بىلەن بولۇۋاتىدۇ، دېسەم قانداق دەيسىز؟

ـ ـئۇ دېگىنىڭىز راست، ئاۋۇ كائىناتنىڭ كاھىنى ئەمدى تۇرمۇشىمىزنىڭ كۆپ قىسمىنى ئېنىقلاپ بېرىدۇ.

ـسۆز دەل شۇ ھەقتە، بورك ئەپەندى ئۇندىن باشقا ئۇ ھەتتا بىزگە قارىغاندا

سىزگە بەكرەك بىلىنەرلىكرەك، ئەمدىكى قىيىن مەسىلە، ۋەقە قايسى نىشانغا قاراپ راۋاج تاپىدۇ، رۇسلار ئېيتقاندەك تارىخنىڭ ئوق ياغچى قاياقتا بۇرۇلىدۇ، مانا مۇشۇنىڭدا سىزنى بىلىۋالسۇن، دەپ ماختىنىپ ئېيتىپ قويماي، مەن رۇسچە راۋان، توغرا سۆزلەيمەن، ئوقۇش هاياتىمنى موسكۋا ئۇنىۋېرسىتېتىدە ئۆتكۈزگەن، مەن بۇ جەهەتتىن سىزگە پايدام تەگسە خۇشال بولىمەن.

ئۇھ، ماۋۇ كىشىگىز پۇختا ئىكەن،ـ دېدى روبېرت بورك هەيران قېلىپ، ئىچىدىن ئانتونى يۇنگېرنىڭ ئولىۋىر ئوردوكتەك ئىشەنچلىك ۋە يېقىملىق ئىكەنلىكىنى بايقاپ «ئوبدانلا ساغلام ئادەم ئىكەن!ـ دەپ ئويلاپ قالدى، ئۇ زاتىنىڭ يېشى قانچىلاردا ئىكەن؟» گورباچېۋنىڭ ۋاقتىدا مەنمۇ هەتتا روسىيىدە بولغان.

ـ ـ 118دەپ گەپنى روسلار تەرەپكە ئۆلاپ سۆزلەپ كەتتى، ئۇ، موسكۋا، لېنىنگراد، كىيېۋ، ئېيتكچۇ ئەنتونى، سىز قانچە ياشتا؟ شۇنداقلا بىلىپ قويماي دەپ سوراۋاتىمەن.

ـ ـئۇھ، جان دىلىم بىلەن! سالماق كۆرۈنۈش ئۈچۈن ئوتتۇزدا مەن، بىراق ماڭا هەممىباپلىق، كامالەت كېرەك.

ـ ـ28 ياشتا مەن،ـ دەپ جاۋاب قاتتى ئۇ،ـئەقىل توختىتىشقا ۋاقىت يەتتى، مەيلى نېمە دېگەن بىلەن موسكۋا ماڭا هەممە نەرسىنى ئاتا قىلدى، موسكۋا هاياتىنىڭ ۋە بىلىمنىڭ باشقا بىرقۇتۇبى، بىراق ك. گ. ب دە خىزمەت قىلمىدىم. ئەمدى بولسىمۇ ئەسكەرتىپ قويماي!

ئامېرىكىدا ئېغىزدىن چۈشمەيدىغان بۇ چاقچاققا ئىككەيلەن تەڭ كۈلۈپ كېتىشتى.

ـ ـكەچۈرۈڭ ئەنتونى، ياش جەهەتتىن ئوغلۇمدەك ئىكەنسىز، مەن پەقەت قىزىقىپلا سوراپ قويدۇم، ۋەزىنلىك پىكىر ئالماشتۇرۇشتا

سۆھبەتداشنىڭ ياش قۇرامىنى بىلىش ئەھمىيەتلىك ئىش.

ـ ـ مېنىڭ ئويۇمۇ شۇ، سىز ھەققىدىكى تەپسىلاتنىڭ ھەممىسىنى بىلمەن، كىتابلىرىڭىزنى ئوقۇغان، يېقىنقى ۋاقىتتا «بەغايەت قەسىرنىڭ توققۇز قوۋۇقى» ناملىق ئەسىرىڭىزنى ناھايىتى زور ئىخلاس بىلەن ئوقۇپ چىقتىم.

ـ ـ 119توغرا، ئۇ بىر قېتىملىق كېلەچەكشۇناسلىق ھەققىدىكى دۇنياۋى مەپكۇرەلەرنى سىنتېزلاش ھەرىكىتى بولدى، رەھمەت مەن بەكمۇ رازى، دەپ ئىپادە بىلدۇردى بورك.

119ـ ـ ھە، مەن ئۆزۈمۇ ئاكادېمىيىلىك مەۋقەدىن ئېيتقاندا، ئۆز ئورنىنى قوغدىغان بەندە، ـ دېدى ئەنتونى يۇلتۇزدەك كۈلۈمسىرەپ، ـ بىلمىدىم كالىنىڭ بۆرىكىدەك پارچە ـ پارچەقىلغان، قول يەتكۈزمىگەن نەرسەم قالغان ئەمەس، پەلسەپىدىن يۇلتۇزشۇناسلىققىچە قول ئۇزاتتىم، قاچاندۇر بىر ۋاقىتتا كائىنات ھەققىدە تەسەۋۋۇر قىلغان ئىدىم، ئىشچىلار ئۇيۇشمىسىنىڭ ئىشلىرى بىلەنمۇ، مۇخبىرلىق ئىشى بىلەنمۇ شۇغۇللانغان ۋاقتىم بولغان، ئولۇۋېر ئوردوك بىلەن شۇنداق تونۇشقان ئىدىم، ئۇ ئاۋامچىلىققا تايىنىدۇ، ئۇنىڭ كۈچ ـ قۇدرىتىمۇ شۇ ساھەدە ئىپادىلىنىدۇ، ھازىر سايلام ئالدىدىكى رىقابەتتە ئۇنىڭغا ياردەم بېرىش كېرەك، ھېلىقىدەك بىزنىڭ ھالىمىزنى قويماي تۇرغان ئەھۋالىمۇ دەل شۇنىڭدىن، مەن ئۇنىڭ كوماندىسىغا ئامىمۇى مەلۇمات باغلاشتۇرۇش ئىشىنى ئىشلەيمەن، مانا بۈگۈن مىسالى، ئۈچ سائەتتىن كېيىن «ئالفا بېيسبول» دېگەن تەنتەربىيە زالىدا سايلامچىلار بىلەن ئۇچرىشىش بار، ئادەم كۆپ، بىۋاستە تېلېۋىزىيىلىك ئۇلاپ كۆرسىتىش ئورۇنلاشتۇرۇشى بار. ئاندىن كېيىن كەچرەك ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى بىر نەچچە قانال بويىچە كۆرسىتىلىدۇ، مەن شۇلارنىڭ ھەممىسىنى سىزگە

مۇنداقلا ئېيتىۋاتقىنىم يوق، بورك ئەپەندى، بەلكىم بىزنىڭ، باشقىچە ئېيتقاندا ئوردوكنىڭ نېمىسى دۇرۇس، نېمىسى يالغان، قاراپ كۆرەيلى سىزگە قىزىق بولۇپ يۈرمىسۇن كەچۈرۈڭ، سىزنىڭ ۋاقتىڭىز مەن كوتۇلداۋېرىپ ۋاقتىڭىزنى ئالمىغاندىمەن؟

ـ ـ 120يوقسۇ، يوقسۇ، قۇلاق سەندە ئەنتونى.

ـ 120شۇنىڭغا مۇناسىۋەتلىك بولغان سىزنى بىلىۋالسۇن دەپ ئاتايىن دېگىنىم بۇ، ئەتە يىگىرمە ئەتراپىدا ئادەم، يارەمچىلەر، تېخنىك خادىملار ھەم باشقىلار ئوردوكنىڭ ئىشخانىسىغا يىغىلىمىز، شۇ چاغدا ئۇتېزلا كائىناتتىكى كاھىنىنىڭ مۇراجىئىتى ھەققىدە سىزبىلەن تېلېفوندائۇزاققىچە سۆزلەشكىنىنى ئېيتتى.

ـ ـ120شۇنداق سۆزلەشكەن ئىدۇق، ـ دېدى روبېرت بورك.

120 ـ ھازىر پۇتى بىلەن مېڭىپ، بۇرنى بىلەن تىنىۋاتقانىنىڭ ھەممىسى سۆز قىلىۋاتقان ۋەقە ھەققىدە ئوردوكنىڭ سىز بىلەن كېڭەشكەنلىكى ياخشى بولۇپتۇ، ئۇ نام ـ شەرپى بارغانسېرى مەلۇم بولۇۋاتقان سىياسەتچى، بىراق پەيغەمبەرلىكتىن يىراق، ئۇندىن باشقا، ئەنتونى، ساداغاڭ كېتەي، ـ دەپ بورك ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلدى، ماڭا مۇراجىئەت قىلىشقا ئوردوكقا سېنىڭ مەسلىھەت بەرگىنىڭنى بىلىمەن، بىراق مەنمۇ پەيغەمبەرلىكتىن يىراق، سەن مېنى بىر زاماندا ئۆزى ئېلىشىپ قېلىشقا باشلىغان ئادەم دەپ ئويلىدىڭمۇ؟ شۇ خىل رەۋىشتە يۈز بېرىۋاتقانلارنىڭ چۈشىنىشى ئۇچۇن مەيلى كىمگە بولسا مۇراجىئەت قىلىشقا ئۆزۈم تەييارمەن، سەن بولساڭ مەندەك بىر شۇ ئىشلارنىڭ بىلەرمەنلىرىدىنمۇ بەتتەر تېلېفون بېرىپ تۇرۇۋاتسەن، مەن ئۆز ئويۇمنىڭ دەتالاشسىز ئىكەنلىكىگە كېپىل بولالمايمەن، مانا مۇشۇنى ئەسكە ئېلىش كېرەك!

ـ 121 ـ شۇنداق بولغانغا مەن خۇشھال، ـ ئېيتقان سۆزى مېنى تاڭ قالدۇردى، ئەنتونى يۇنگېر ئۇنىڭ ئۇندىن ببرىلگەنلىكى سېزىلمەپ تۇردى.

ـ 121 ـ سەن نېمىگە خۇشاللىنىسەن؟

ـ ـ 121ئۆز ئىچكى تۇيغۇمنىڭ مېنى ئالدىمغىنىغا، «ئۆز يۇرتىنى پەيغەمبەر چىقمايدۇ» دەپ قويۇشىدۇ ئەمەسمۇ؟ شۇنداق بولسىمۇ مەن يەنىلا بىر ھېسابتا ئىشىنىۋاتىمەن، پرزېدېنتلىق تەختكە ئۇمتۇلغان سىياسەتچى، كېچەشچى مۇتەپەككۇر دەل سىز ئىدىڭىز، ئوردوك بۇگۇن نۇتۇق سۆزلەيدۇ، مەيدانغا پەۋەس تولغان سايلامچىلارنىڭ سوئاللىرىغا جاۋاب بەرمەكچى، گەپ ئۇنىڭ ئىجتىمائىيەتتىكى ئوي ـ پىكىرنىڭ خۇرجىنىنى قولىغا تەگكۈزۈپ ئالالامدۇ ـ يوق، ئەگەر قولىغا چۈشۈرەلىسە خورجىنىنى دولىسىغا ئېسىپ كۆتۈرۈپ كېتەلەمدۇ، ئۇنداقلا ئەمەس، گەپ كۆز قارىشىڭلارنىڭ ئامىمغا تارىغانلىقىدا بولۇپ تۇرامدۇ، مەن بۇنى ئولۇۋېر ئوردوك سەھەر بىزگە ئېيتقاندىن كېيىن ئېيتىۋاتىمەن.

ـ ـ 121ئۇ نېمە دېگەن ئىدى؟

ـ 121ئىش قىلىپ چۈشەنگەنىدىم، بەرگەن باھايىڭىزغا تايىنىپ ھېلىقى فىلوفېينىڭ كەشپىياتىنىڭ جەمئىيەتنىڭ بارلىق قاتلاملىرىدىكى، دۇنيانىڭ پۈتكۈل دۆلەتلىرىدىكى ھەر بىر ئادەم، ھەتتا ھېسابلاشماي قويمايدىغان رېئاللىققىمۇ ئىزاھلىما بېرىدىغان ھالىتى بار. شۇنداق ئەمەسمۇ؟ مېنىڭ ئويۇمچە شۇنداق؟ ئوردوك مۆلچەر بىلەن شۇنداق دېدى.

121 ـ بولغان ئىشلارنى يۈز بەرگەن پېتى ئەسلەپ قويۇش بۇ بىر خىل ياخشى ئىش، بۇ دەسلەپتكى تايانچ! ئۇندىن باشقا نېمە ئىش قىلىش كېرەك؟ كاسساندرا ھامىلىرىنىڭ پەيدا بولۇشىغا ئۇلىنىپ تۇرغان ھادىسىنى نېمىمۇ

قىلارمىز، ئىجتىمائىي، تارىخىي، پسىخولوگىيىۋى جەھەتتىن ئالغاندا بۇ يەردە سوئال تالاي.

ـ 122ئېيتقىنىڭىزدا شەك يوق، بورك ئەپەندى،ـ دەپ، ئەنتونى يەنە باشقا بىر نەرسە ئېيتاي،

ئۇ ئۆز چۈشەنچىنى بىلدۈرەي دېۋىدى، بىراق بورك سۆزىنى يەنە ئۇلاپ گەپ قىلدى.

ـ 122ۋۇجۇدۇم شۇ ۋەقەنىڭ تەسىرىدە، ھەتتا ئۆزۈمگىمۇ تۇنۇگۈنكىدىنمۇ باشقىچە ھالغا كىرىپ ھاياتنىڭ ماھىيىتىنى قايتىدىن ئويلىنىپ چىقىش كېرەكتەك سېزىلدى.

ـ 122فىلوفېينىڭ باياناتى ئادەم تەقدىرىگە بولغان بۇرۇنقى كۆز قارىشىمىزنى يوققا چىقىرىدىغاندەك تۇرىدۇ، بىز بۇرۇن بويىنىمىزغا ئېلىشنى خالىمىغان چىنلىق مانا بۇگۈن مۇشۇيول بىلەن چىقىپ كېلىۋاتىدۇ، ياخشىلىنىشقا يۈزلىنىش مەدەنىيەت ـ ئۇيغارىيەت بىلەن بىرگە يۈرگۈچى تەرس ـ تەتۇر كۆرۈنۈشلەرنى ئۇلار ئۆزلىرى يوققا چىقىرىدۇ، دەپ ئويلىسا بولاتتى، « تارشا ـ شېشىق چۈشمىسەدەرەخنىڭ كېسىلگىلى بىلىنمەيدۇ» رۇسلاردا شۇنداق ماقال بار .

ـ 122شۇنداق، بۇ كەڭرى تارالغان ماقال، ستالىن، مىسال ئۈچۈن، ئامىۋى باستۇرۇپ جازالاشنىڭ تارشا ـ شېشىقلىرىنى شۇنداق كەسكەن، سۆزىڭىزنى داۋاملاشتۇرۇڭ، قۇلىقىم سىزدە.

ـ 122ئۇندىن كېيىن ،شۇ نېمە دېمەكچى ئىدىم، تارىخنىڭ پۈتكۈل تەرەققىياتىدا بوغۇنغا ئادەملەر بىر ـ بىرىنى ۋە ئۆزلىرى ياشىغان دۇنيانى سىستېمىلىق تۇردە تېتىپ كەلگەنلىكىنى، شۇ سەۋەبتىن تەرەققىيات يولىدا كۆپ نەرسىدىن مەھرۇم قالغانلىقىنى، ئۆزنىڭ تارىخىي

تەرەققىيات يولىدا ئىگە بولۇشقا تېگىشلىك نەرسىلەرنى قايتا كەلمەس قىلىپ قويغانلىقىنى فىلوفېينىڭ باياناتى كۆرسەتتى، كۆرسەتكەندەكمۇ رەھىمسىزلىك بىلەن كۆرسەتتى، مانا مۇنداق مىسال بىلەن ئالايلىچۇ، ئەلمىساقتىن بېرى تۈگىمىگەن ئۇرۇشلار، ئۇ ئۇرۇشلارنىڭ ئىچىدىن داڭقىغا تېتىيدىغان دېگەنلىرىمۇ ،ھېلىقى ئىنقىلابلار، قوزغىلاڭلار، كۆتۈرۈلۈشلەر، ھۆكۈمرانلارنىڭ جىنايەتلىرى، تاجاۋۇزچىلىقى، ئىلمىي نىشانلار بىلەن ھەر خىل ئىدىئولوگىيىلەرنىڭ قىياسلىرى مانا شۇلارنىڭ بارلىقى بىرىكىپ كېلىپ ئادەمنىڭ ھاياتىنى ،تەقدىرلىرىنى دائىم تالقانلاپ، بويسۇندۇرۇپ، خەلقلەرنى ھەمىشە بىر-بىرىگە بىلەپ، سوقۇشتۇرۇپ ئادەملەرنى ئاچكۆز قىلىپ كەلگەنلىكىنىڭ ھەممىسى فىلوفېي ئېچىپ تاشلىغان كاسساندرا ھامىللىرىنىڭ ئۇنسىز ئىتىرازلىرىدىن كۆرۈنمەي تۇرمامدۇ؟ ئۇلارنىڭ سانى كۈنسايىن كۆپىيىپ بېرىۋاتامدۇ! ئۇلارنىڭ ياشاشتىن باش تارتقىنى ئاخىر زامانىنىڭ يۈز بېرىشى ئەمەسمۇ؟ ئەمدى مانا قاراپ باقايلى، كور تىرىكچىلىكىنىڭ بىلەن ئايىغىغىچە ئەھمىيەت بېرىپ، ئىشەنمىگەن قىيامەت قايىم ھەققىدىمۇ ئالدىمىزدا كېلىدىغان چىنلىق بولۇۋاتىدۇ ئەمەسمۇ؟ مانا مۇشۇلار ھەققىدە كېچە باشلاپ قويغان ماقالەمگە يېزىپ كىرگۈزۈۋېتەي، دەپ ئويلاۋاتىمەن، ئولۇغ ئوردوك ئەلۋەتتە، فىلوفېينىڭ باياناتىغا يەنە ئۇنىڭ ئۆزىگە خاس يەككە كۆز قارىشى بولار، بىراق مەيلى قانداقلا بولغان بىر ئەھۋالدىمۇ ئۇ، ھەتتا ئۇنىڭ گورۇھىنىڭمۇ.

ـ ـ ھەمىڭلار بىزنىڭ قانداق مۇرەككەپ ماتېرىيالغا دۇچ كەلگەنلىكىمىزنى چۈشىنىشىڭلار كېرەك، تۇنۇگۈن مەن ئوردوكقا مۆلچەر بىلەن شۇنى ئېيتقان ئىدىم.

ـ123 ـ مەن سىزنى بۇگۈنمۇ تېلېفودا ئۇزاق پاراڭغا بەنت قىلغىنىمغا

ئۆكىنىمەن، بىراق ئىچىمدە سۆيۈنۈۋاتىمەن، مەن بىلىشكە تېگىشلىكىنى بىلىۋالدىم. ئەلۋەتتە، ئويىڭىزغا قوشۇلمەن، فىلوفېينىڭ نەزەريىسىدىمۇ كۆپ مەسىلە بار، ئۇلار ھەقتە ئويلىنىدىغان پۇرسەت تېخى ئالدىمىزدا، بىراق نېمىلا بولمىسۇن بېشىمىزنى قاتۇردى، بىرەرمۇئادەمنى قالدۇرماي يەر يۈزىدە «بەندەمەن» دېگەننىڭ ھەممىسىدىن ئىنساپ دەپ مانا مۇشۇنى دە! دېسەك بولىدۇ، فىلوفېي ئالەمنىڭ ئاچقۇچىنى بىر بۇراپ قويدى! ئەگەر بىز، كەچۈرۈڭ ئۆتكەن زامانىڭ بارلىقى ئۇچۇن قىيىنچىلىق تارتىدىغان بولساق،ـ ھېلىھەم ئىشىنىڭ يولى شۇنىڭغا كېتىۋاتىدۇ،ـ ئۆزىڭىز ئېيتقاندەك ئاچكۆز ئادەملەرنىڭ باشقىچە ئېيتقاندا بىزنىڭ، ھەممىمىزنىڭ، بىزنىڭ زامانىمىزغىچە ياشىغانلارنىڭ ھەممىسىنىڭ قولى بىلەن قىلغىنىغا، يامان ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئۇچۇن گۇناھقا پاتىدىغان بولساق، ئۇنى ئۆزىمىزدىن باشقايەنە كىمدىن كۆرىمىز، كىمگە بېرىپ دادلىنىمىز؟! يامانلىقنىڭ يوق بولماسلىقى، ئۇنى كىم قىلسا قىلغان ئادەم بىلەن بىرگە يوقالماسلىقى، ھەمدە ۋاقىت سائىتى كەلگەنگىچە ئىرىسىيەتنىڭ ساقلانمىسىنىڭ بىر يېرىدە تىنىپ يېتىۋېرىشى مەلۇم بولدى، ئۇندىن باشقا كىملەردۇر بىرسى بۇنىڭ ئۇچۇن شامۇ ـ سەھەر ھاياتلىقتىن باش تارتىش بىلەن بەدەل تۆلىشى كېرەك ئىكەن ـ دە؟!

ـ 124شۇنداق، شۇنداق بولۇۋاتىدۇ، ئەنتونىي،گەپ ياخشىلىق بىلەن يامانلىقنىڭ مۇناسىۋىتى ھەققىدە. كۆپ ئويلانمىغانلىقىمىزدا، ئۇلارنى قەتئىي بىر تۇتامدا قارماش بىلەن يامانلىقنىڭ مۇتلەق كۇچ ئىكەنلىكىنى، يامانلىقنىڭ بىزنىڭ تۇپكى ۋەزىپىمىزنى ھەمىشە ئۆلتۈرۈپ تۇرۇشىنى، بىزنىڭ ئالەمنى چۇشىنىشىمىزگە ياردەم بېرىۋاتقان بايلىق مەنبەلىرىمىزنى ئۆلتۈرۈپ تىرىكچىلىكىنىڭ باشقا يوللىرىنى تونۇش ئۇچۇن ئەقلىگە

مۇمكىنلىك بەرمىگەنلىكىنى، شۇنداقلا ئادەم سۆپەت جەھەتتىن ھازىرقىغا ئوخشىمىغان ھالەتتە بولىدىغانلىقىمىزنى ئويلىمىغانلىقىمىزدا.

ـ ـ 125بورك ئەپەندى، تەن قۇرۇلمىمىزدىن ھازىر قانداق بولساق شۇ تەن ـ بويىمىزدىن قېلىش بىلەن بىرگە ئادەملەر باشقا سۆپەتتىكى ئىقتىدارغا ئىگە بولالارمۇ، يۈرۈش ـ تۇرۇشتىن باشقىنى بىلمەيدىغان جاندارلار بولۇپ قالارمۇ، بۇنى قانداق ئويلايسىز؟

ـ 125پۈتۈنلەي مۇمكىن، چۈنكى بىز ئۆز كىندىكىمىزنى ئۆزىمىز كېسىپ قالمىدۇقمۇ؟ ئالەمدىكى بىردىن بىر پەقەتلا ئەقىل ئاتا قىلىنغان جانلىق بىز بولدۇق، ھېچبىر مەخلۇق بىزدەك مۆلچەرلەنگەن ئەمەس، بىزدە روھانىي تەدرىجىي تەرەققىياتنىڭ باشقا تىپى، پرىنسىپاللىق جەھەتتىن باشقا تەرەققىيات بولۇشى مۇمكىنمۇ، بۇ ھەقتە ئويلىنىش، دەتالاش، بەس ـ مۇنازىرە قىلىش كېرەك،پەقەت ئادەملەردىنلا بىرەر نەرسىنى تونۇپ بىلىشكە بولمايدۇ، بىز ئىلىم ۋە تېخنىكىدىن باشقا نېمىگە ېېتىشەيلى ياكى ېېتىشمەيلى بىز ھەمىشە، تىلەككە قارشى بىر ـ بىرىمىزنى ېېگەن يىرتقۇچ ھايۋاندەك مەخلۇق بولۇپ قېلىۋاتىمىز.

ـ 125ئۆكۈنچلۈك،بۇھالىتىمىزناھايىتى ئۆكۈنەرلىك،دېمەك، كائىناتتىكى كاھىن بىزنى ئىرسىي قىلمىشىنىڭ ئۈستىدن قارمىغان ئىكەن؟! بىراق بۇ قانچىلىك ئەخمىقانە ئىش بولسىمۇ بىز ھازىر ھالىتىمىزدىن باشقىچە بولۇشىمىز مۇمكىن ئىدى، دېگەن ئوي مېنى بىر تەرەپتىن نومۇسقا قويىدۇ، بورك ئەپەندى، بۇنىڭدا بىزنى شەھۋانىي سېرىق كويغا سېلىپ كەتكۈچى ئادەتتىكى مەپكۇرەۋى ناخشا يوقمۇ؟

125 ـ ـ ئۇنداقتا، ئورمان ـ توقايمۇ بولۇشى مۇمكىن بولسا قانداق مۇراجىئەت قىلىسىز؟

ـ ـ بىرلا نەرسىنى، ئۆزىمىزدە يېڭى ئەقىل ـ ئەسىنىڭ ئورنىان ـ توقىيىنى ئۆستۈرۈشنى.

ـ ـ بۇنى قانداق چۈشەنسەك بولىدۇ؟

ـ ـ بۇنى قانداق چۈشەنسەك بولىدۇ؟ ناھايىتىمۇ بىر كۈلكىلىك، ھەجۋى مۇخبىر ئىكەنسەن! فىلوفېينىڭ بايانىاتلىرىدىن كەلسە، بۇ: كاسساندرا ھامىللىرىنىڭ بەرگەن مەلۇماتلىرىغا قۇلاق سېلىش، كاسساندرانىڭ ھەر بىر بەلگە ـ مەلۇماتلىرىنى ئەسكەرتىش سۈپىتىدە قوبۇل قىلىش كېرەك، دېگەننى بىلدۈرىدۇ، يورۇق دۇنياغا تۆرىلىشنىڭ ۋەھىمىسىنىڭ بىزنىڭ ئىچىمىزدە يېتىلىشكە باشلىغان تارىخىنىڭ ئايىغىنى شۇنداقلا ئۈزۈپ توختىتىشقا بولىدۇ، ئىرسىي پاجىئە يېقىنلاپ كېلىۋاتىدۇ، دېگەن ئاڭ ـ سېزىم ھەر بىر ئادەمگە يەنە پۈتكۈل ئادەمزاتتا بولۇشى زۆرۈر، مەن دەل شۇ ھەقتە «مۇنبەر»گە بېغىشلاپ يازغان ماقالەمدە شۇلارنى يېزىۋەتتىم، كەچۈرۈپ قوي.

126 ـ ئەنتونى، تېلېفوندا ھەممىنى ئېيتىش مۇمكىن ئەمەس، قىسقارتىپ ئېيتقاندا، ئادەمزاتنىڭ ئەۋلادلار ئالدىدىكى جاۋابكارلىقى ھازىرقى يېڭى تۈسكە ئىگە بولۇۋاتىدۇ، بەلكىم بۇ تەدرىجىي تەرەققىياتنىڭ يېڭى ئۇلاندىسىدۇر. تۇنۇگۈن مەن ئوردوكقا مۆلچەر بىلەن مانا شۇنى ئېيتتىم، ئۇمۇ ئويغا پاتتى.

126 ـ شۇنداق.

ـ شۇنداق ئەپەندى، بۇ قېتىم بىزنىڭ ئوردوكقا ئىككى ھەسسە قىيىن بولغۇدەك، چۈنكى، مۇنداق ۋەزىيەت ئۇنىڭ سىياسىي رەڭۋازلىقلىرىغا كىرمەيدۇ، ئوردوكقا ئوخشىغان سىياسەتچىلەرنى داۋراڭچى سىياسەتۋاز دەپ قويىمەن، ئوردوك دۇشمىنى ئالدىدا تۇرغاندا ئىشەنچلىك ھەرىكەت قىلىدۇ.

مانا شۇنىڭدا ئۇ ھۇجۇمغا ئۆتىدۇ، بۇنداق ئىشلار خەلقنىڭ كۆزىگە كۆرۈلگەن ھالدا، كۆپچىلىك ئالدىدا بولۇشى كېرەك، تار دائىرىدە ئۇ «زۆرۈرىي دۇشمەن» دېگەن ئاتالغۇنى قوللىنىپ قويىدۇ، مانا مۇشۇنداق بولغاندا ئۇ ئالدىغا كىشى سالمايدۇ، ئۇ بۇ يەردە بولسا، قارىمامسىز، نەدىكى بىر مەۋھۇملۇق!

ـ 127پەقەت ئۇنداقلا ئەمەس، ئەنتونى، بۇنداق مەۋھۇملۇق كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچە بولغان ۋاقىتتا كونكرېتلىققا ئايلىنىپمۇ قالىدۇ، ئايلانغاندىمۇ ناھايىتى قاتلاڭ تۈستىكى كونكرېتلىققا ئايلىنىپ قالىدۇ، چۈنكى بۇ ئادەملەرنىڭ ھاياتىغا مۇناسىۋەتلىك بولۇۋاتىدۇ.

ـ 127شۇنداق، ئەلۋەتتە، پەقەتلا ئوردوكنىڭ پىسخولوگىيىسىنىڭ ئۆزگىچىلىكىنى بىلگۈم كېلىدۇ، بىراق ،بۇ ھەتتا ئۇنىڭ سىياسىي ھاياتىنىڭ شەكلى، بىراق بۇنىڭ جىمىسى گەپ ئارىسىدىكى نەرسە، گېپىم تۈگىدى، بورك ئەپەندى كەچۈرەرسىز، سىز بىلەن قىلسام سۆز تۈگەيدىغاندەك ئەمەس، ماڭا قايتا تېلېفون بېرىشكە رۇخسەت بەرمەك، جېنىڭىزغا ئارام بەرمەيمەن.

ـ 127يارايسىز،يارايسىز، ئەنتونى، زۆرۈر بولۇپ قالسا سۆزلىشىشكە نېمىشقا رۇخسەت بولمايدىكەن.

ـ 127ياخشى قېلىڭ، بورك ئەپەندى، توساتتىن بۇبىر ئىشنى كۆرگىڭىز كېلىپ قالسا يىغىلىش، نامايىش «ئالفا بېيىسبول»دا ئالتىدىن سەككىزگىچە، ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى «شېراتون» مېھمانخانىسىدا توقۇزدىن ئونغىچە.

ـ 127رەھمەت، ئۇنتۇپ قالمايمەن....

كۈمۈشتەك جىرىڭلاپ تۇرغان تازا ھاۋا، خىلمۇ خىل يەلكەنلىك كېيىملەرنىڭ كۆز ئالدىدا تاۋۇشسىز غۇلاپ ياتقىنى، شەھەر چېتىدىكى

ئۆيلەرنىڭ ئۆگزىلىرىنىڭ ئۈستىدىن خوشلاشقاندەك ئايلانغان ئۇچارلىقلارنىڭ قايتىپ كېتىۋاتقان توپى، كۈزنىڭ شۇ كۈنىنى سۈرەتلىگۈچىنىڭ رېتىم تاختىسىدا مەڭگۈلۈك قالىدىغاندەك ئادەمنى يالۇۇرغۇزىدۇ... قايسى بىر قېتىم ئارىدىن ئويناپ يۈرۈشكەن بالىلارنىڭ ۋاراڭ ـ چۇرۇڭلىرى ئاڭلىنىپ تۇرماقتا، شۇ ئوچۇق كۈن جان ـ جانىۋارلارنىڭ ھەممىسىگە تىن ـ ئاسايىشلىق ئېلىپ كېلىدۇ، جان تىنچلىقنى تارتۇق قىلىدۇ، ئۆز تىرىكچىلىكىگە نەزەر تاشلاتقۇزىدۇ.

ئاشۇ خۇدا بەرگەن كارامەتلىك كۈن ئۆز نۆۋىتى بىلەن ئۆتۈپ كېتىدۇ، يەنە ئۈنىڭ بۇ ئېقىمغا ھېچنەرسە كاشىلا بولالمايدىغاندەك تۇيۇلغان ئىدى، بىراق، ھېلىھەم كۆزگە كۆرۈنمىگەن، ھېلىھەم يېتىپ كېلىۋاتقان ھەمدە ئۆزى ھەققىدە باشقىلارغا بىلدۈرۈش ئۈچۈن، پىنھان رەۋىشتە قۇۋۋەت يىغىشقا باشلىغان بىر ۋەقە ئاستىرتتىن يېقىنلاپ كېلىۋاتاتتى، بۇنىڭ ئۈچۈن ئادەملەر بىر يەرگە يىغىلىشى كېرەك ئىدى. ناھايىتى كۆپ ساندىكى كىشىلەر يىغىلىپ، بولۇشىغا دېمى ئىسسىپ، ئاممىنىڭ ئەتراپىغا زىچ، ھەمدە مەھكەم توپلىنىشى كېرەك ئىدى.

روبېرت بورك سائىتىگە قاراپ قويۇۋاتاتتى ۋە ئوردوكنىڭ سايلامچىلار بىلەن ئالدىدا بولىدىغان ئۇچرىشىشنى شۇنچىلىك بىر ھاياجانلىنىش بىلەن پرزېدىنتلىق كرېسلوسىغا يېتىش ئۈچۈن بورك ئۆزى نۇتۇق سۆزلەيدىغاندەك، گېزىتچىلار ئېيتقاندەك ئۆتۈۋاتقان ۋاقىتتا قولغا ئېلىپ كىشىلەرنىڭ ئىشەنچىسى بىلەن قوللىشىغا ئىگە بولۇشىنى مەقسەت قىلغاندەك بولۇپ تۇرغانلىقىنى بايقىدى، نېمە ئۈچۈن؟ قانداق سەۋەب بىلەن بۇنچە ئىچ سىقىلىپ تۇرغانلىقىنى بوركنىڭ ئۆزىمۇ چۈشەنمىدى، بار بولغىنى سايلام ئالدىدىكى ئىجتىمائىي پائالىيەتنىڭ يۈرگۈزۈلۈشىدىكى ئادەتتىكى ئىش ـ

كۈشلەرنىڭ بىرى، ئالاھىدە ھېچنەرسىسى يوق، ئۇندىن قالسا دېيىشكە تېگىشكىلى بۇ ھەقتە ئويلاپ كۆرۈشنىڭ كېرىكى بارمىدى؟ قاتاردىكى ۋەقەگە بۇنچە ئەھمىيەت بېرىشنىڭ، ئاڭا ھېچ بىر زۆرۈرىيىتى يوق نەرسە ئۈچۈن بۇنچە سەگىنىشنىڭ كېرىكى بارمۇ زادى؟ ساراڭلىققۇ بۇ! ۋىجدانلىق بولۇپ چىقىپ كېلىۋاتقانلىقىنى قارا.

بىراق، ئۇ ئۆزىگە قانچىلىك تەسەللىي بەرمەسۇن ئوي ـ پىكرى ئورنىغا كەلمىدى، ئۇ جېنىنى قويىدىغان جاي تاپالمىدى، ئۇنىڭ سىرتقا چىققۇسى، كەڭرى باغلارغا بارغۇسى كېلىۋەردى، ئادەتتە يىراقتا بارماي ئۇيان ـ بۇيان مېڭىپ ياكى بولمىسا قۇمغا سىرلىق بەلگىلەرنى قىلىپ ئوچۇق دەرىزە ئارقىلىق ئۇنقويغۇدىن چىققان مۇزىكىنى قۇلاق سېلىپ ئاڭلايتتى، ئۇ ھازىرمۇ ئاڭلاۋاتاتتى. بىتخوۋېننىڭ سىمفونىيەسىدىن، ئۇنىڭ ئالەمىي كامالىتىدىن ۋە كۈچ ـ قۇدرىتىدىن ئۇ كۆڭۈلنى خۇش قىلىدىغان ئاسايىشلىقىنى ئىزلىگۈچى مۇزىكا كۆپ قېتىم ئاڭلىتىلىۋاتقاندەك، ئۇنى ئالاقىزادە قىلىشقا، باشقا دۇنياغا، باشقا ئوي ـ پىكىرلەرگە، كۈتۈلمىگەن ئويلار بىلەن خىيالىلارغا ئېلىپ كېتىشىگە ئىشىنەتتى. چۈنكى، ئۇ يەردە تالاي رەت شۇنداق قىلىپ ئۆزى بىلەن ئۆزىلا بولاتتى، مۇزىكا بۇ كۈننىڭ قۇۋۋىتىنىڭ سانسىز تارلىپ تارقىلىشىنىڭ بىرى، ئۇ كائىناتنىڭ تۈپۈر-تۈپۈرىدىن چىقىدۇ،لېكىن كومپوزىتور بولسا رادارەك، مۇزىكىنى كائىناتتىن ئاڭلايدۇ، ئۇنى فورمىغا سالىدۇ، تەڭكەش قىلىدۇ، كونسېرت ئاڭلانغادەك قىلىدۇ، دەپ تەپەككۇر قىلغانىنى ياخشى كۆرىدۇ، باشقىچە ئېيتقاندا، مۇزىكا بۇ ئالەمدىكى ماكان بىلەن زامانىنىڭ ئاۋازىغا ئايلىنىشى، ئەلۋەتتە، ئۇ ئۆزىنىڭ بۇ «ئىختىرا»لىرىنى ھېچكىمگە تىنىپ باققان ئەمەس، ئېيتسا كىشىلەر ئاڭا كۈلۈشىدۇ، ھەتتا ئايالى جېسسىمۇ بىلمەيدۇ، ئۇنىڭ يەنە تېخى بىر نەزەرىيىسى بولۇپ، ئۇ

نەزەرىيىنىمۇ ھېچكىمگە ئېيتمىدى، بىراق بەزىدە ئۇ نەزەرىيىسى توغرۇلۇق بىراۋلارغا سىر ئاچقۇسىمۇ كېلىدۇ، مۇزىكا دەپ ئويلىنىدۇ، ئۇ گاھىدا ئادەملەرگە ئۆز ئۆمرىنىڭ تراگېدىيىلىك ، ناھايىتىمۇ قىسقىلىقىنى، كەملىكى تولۇقلاش ئۈچۈن بېرىلگەن نەرسە. ئادەم مۇزىكا ئاڭلاۋاتقاندا، مۇزىكىغا بېرىلىپ كەتكەندە ئۇ ئادەمدىن تاشقىرى كاتېگورىيىگە ئۆتىدۇ، مەڭگۈلۈك ئېقىمغا قوشۇلىدۇ، ئاندىن كېيىن ئۇنىڭ ئۆمرى ئۇزىرىدۇ، ئەبەدىيلىك بىلەن ئۈچراشقاندا، بەلكىم، ئونلىغان يىللارغا، يۈزلىگەن يىللارغا ئۇندىن تېخىمۇ ئۇزاق يىللارغا ئۇزىرىدۇ، ھە، بەلكىم ئۇنىڭ تەبئىيىتى ھېچقاچان ئېچىلمايمۇ قالىدۇ.

بۇ قېتىم مۇزىكىنى بۇنداق قوبۇل قىلىشقا مەلۇم بىر ئوڭايچىلىق، مەلۇم بىر خىل كەيپىيات، دۈئا قىلىش ئالدىدىكىدەك، دېڭىزغا سەپەرگە چىقار ئالدىدىكىدەك كەيپىيات كېرەك ئىكەنلىكىنى بورك چۈشەندى، ئاڭا بۇگۈن دەل ئاشۇلار يەتمەي تۇرىدۇ، شۇنداق قىلىپ مۇزىكىمۇ ياردەم بېرەلمىدى، ئۇنىڭ ئۈستىگە جېسسىنىڭ بىر ئىشقا كۆڭلى بارمىدى، ئىش تۈگەپ كىشىلەرنىڭ ھەممىسى ئۆيلىرىگە قايتىپ ياكى شۇنىڭغا مۇناسىۋەتلىك يوللارغا ھەركەت بىلەن جۆنىشىپ، توسالغۇلار كۆپىيىپ تۇرغان چاغ ئىدى، بورك ھەتتا ئۆيدە قاۋىلىپ قالغاندكە بولدى، ئىش يۈرۈشمىدى، شۇنداق قىلىپ تېز پۈتتۈرەي دېگەن نەرسىگە قولى بارمىدى، «مۇنبەر» تەھرىراتىدىكىلەرنىڭ ئۇ ۋەدە قىلغان ماقالىنى ئىمكان بولسا تېزرەك تاپشۇرۇۋالغۇسى كەلدى. ئۇ بولسا گېزىت بەتلىرىدە كۈچلۈك تەسىرىنى چۈشۈرۈپ قويماي، كېچىكتۈرمەي ئېلىش كېرەكلىكىنى بىلىپ تۇرۇپمۇ ئۆزىنى كومپيۇتېرنىڭ ئالدىدا مەجبۇرلاپ ئولتۇرغۇزمىدى، ئانچىكىم بولسا يەنە تېخى تۇن نىسبىدە ئىشلەيمەن، گېزىتتىكىلەرنى ئۇياتتا قالدۇرماي دەپ ئۆزىنى

ربغبەتلەندۇرۇپ، توختىماستىن ئۆزىنى يەنە ھەربىكەتلەندۇردى، ئۆتكەننى يېزىۋالاي، جان سەكراتقا چۈشتى ۋە شۇنىڭ بىلەن بىرگە قەغەزگە پۈختا تېكىست چۈشىدۇ، دەپ ئىچىدىن خۇشال بولدى، ئۇ بۇنى ئۆزىدىن سېزىپ تۇردى، تېكىست ئۇنىڭ كاللىسىدا يامغۇر ـ يېشىندىن كېيىنكى چۆپىتەك ئۆسۈپ چىقتى، مەزمۇننىڭ ئۆزى قەغەزگە ئۆزلۈكىدىن چۈشۈشنى ئۆتۈنۈپ تۇردى.

ئۇ كۈتۈشكە تېگىشلىك بولمىغان، ئاڭا بىھاجەت بولغان، نەرسىنى زارىقىپ كۈتۈپ ئىش قىلمىدى، بۇ شەھەرنىڭ خەلق ئەڭ زىچ ياشىغان ۋاقتىدا كىشىلەر سىقىلىپ تۇرغان مەلۇم تەنتەربىيە زالىدا ئۆتكۈزۈلىدىغان سايلام ئالدىدىكى زور نامايىش، نېمىگدۇر ئۇنىڭ ئۆيىنىڭ يېنىدا پىشايۋاندا، چىملىقلاردا ئۇنىڭ ئېرەم بېغىدا ئۆتكەندەك سېزىلدى، ئۇنىڭ ئۆيىنى زور بىر توپ كىشىلەر قورشاپ ئېلىپ، دېمىنى سىقىپ تۇرۇۋاتقاندەك قىلاتتى، ئۇ ئۆزىنى ئۆزى خىيال ساريغى دەپ تىللىدى، بولمىسا قانداق قىلىپ كۆز ئالدىغا كەلتۈرسۇن؟

ئۇ بىردەم ئۆيگە كىرىپ، بىر دەم قايتىدىن سىرتقا چىقىپ ئۇيان ـ بۇيان مېڭىۋەردى، سائىتىگە قارايدۇ، يېقىملىق مۇزىكا قۇلىقىنىڭ يېنىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتىدۇ، تېلېفوننىڭ خېلىغچە تىنماي جىرىڭلىغىنىغا قارىماي جاۋاب بەرمىدى، مېھمانخانا ئۆيىدىكى چوڭ تېلېۋىزورغا يېقىنلىمىدى، ئالدىنئالا ئۇنى قويغۇسى كەلمىدى، بۇ ۋاقىتتا سانسىز قانالالاردا نېمە بېرىلىۋاتقانلىقىغا قارىماي تۇرۇپلا ئېيتسا بولىدۇ، بايىقى، تېلېۋىزىيىدىكى توپىلاڭغا جېسسىمۇ قارىمالدى، ئۇ جېنىنى قويارغا جاي تاپالماي قالدى، ئۇ ئويىنى بىر يەرگە يىغالمىدى، بىراق تېخىمۇ ئېغىرئويلارمۇ كېلىپ قېلىپ تۇردى، مىسالى، ئۇنىۋېرسىتېتتا، ئۇلار ئەمەس «مۇنبەر»نىڭ مۇخبىرلىرى بىلەن بولغان

سۆھبەتتە، نېمەئۈچۈندۇر كائىنات كاھىنى فىلوفېيىنىڭ مۇراجىئىتىنى، پەقەت رىم پاپاسىغا بېغىشلانغىنى يوق دەپ ئويلاپ قالدى، ئۇ ھەقىقەتەندىمۇ بۇنىڭ بىلەن رىم پاپاسى ناھايىتى مۇرەككەپ ئەھۋاللاردا قالغانلىقىنى ئوڭاي چۈشەنسە بولىدۇ. دە، نېمە قىلىش كېرەك؟ مۇنداق ئادەتتىن تاشقىرى، ھەتتا ئاقىۋىتى جېدەللىك بولۇپ قالغۇچى، نەدىكى بىر ئۆزىنى كاھىن، دەپ ئاتىغان نېمىنىڭ مۇراجىئىتىگە نەشرى ئەپكارلار ئارقىلىق جاۋاب بېرىش كېرەكمۇ ياكى ئۇنداق ئەمەسمۇ، ھەمدە جاۋاب بېرىش كېرەك بولسا نېمە دەپ جاۋاب بېرىش كېرەك؟!

كاسساندرا ھامىلىلىرىنىڭ قىيىن مەسىلىسى ھەممە يەردىكى مۇھاپىزەتچىلەر بىلەن بەس ـ مۇنازىرىلەرنىڭ نۇقتىسى بولغاندا، ھەر قانداق، بىر قانداق دىنلاردا بولۇپ كۆرۈلمىگەن، داۋالغۇشنىڭ باشلىنىشىنىڭ مۇمكىن ئىكەنلىكىنى روبېرت بورك كۆز ئالدىغا ئېنىق دانىمۇ دانە كەلتۈردى، فىلوفېيىنىڭ بايانىتىنىڭ يولىدا تۇرغان قورقۇنچلۇق ئىشلارنىڭ بىرى شۇ ئىدى.

خۇدا بىلەن قول يەتمەس بىرىكىشنى، چاڭقىغان ئادەم روھىنىڭ مەڭگۈلۈك ئۇمتۇلۇشىنىڭ ئازابىنىمۇ، ئەسلىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان دىنلارنىڭ شۇنداقلا دەرىجىدە ئۆز بىلىنگىنى بار، خۇدا خۇداسى بىلەن ئۇندىن قالسا، خۇدا ھەممەيلەنگە ئورتاق، بىراق ئۆزىنىڭكى ئۆزدەك، ئۆزگىنىڭكى ھامىنى ئۆزگىنىڭكى، ئۆز بىلەن ئۆزگە ئۆز ئارا سىغىشمايدىغان نەرسىلەر، ھەر قانداق دىنلارنىڭ چىنلىققا ئىگە بولۇشىدىكى ئۆز بەھرىمەنلىكلىرىنىڭ ئېنىقلىنارىدا خالىسلىقتىن تېيىشچانلىقى قۇرۇپ نۇمۇسچانلىقى، ئۆزۈمچىلىكىمۇ مانا مۇشۇنىڭدىن، بۇ نېگىزدىن داھىيلارنىڭ دۇنياۋى قۇرۇلمىلىرىدا قارىمۇ ـ قارشى تۇرۇشنى يەنە ئۆز نۆۋىتىدە، دىنغا ئىشەنگەن

ئاممىنىڭ بىر-بىرىدىن چەتنىشىنى، ئۆز ئارا چۈشىنىلمەسلىكىنى پەيدا قىلىدۇ، شۇ سەۋەبتىن فىلوفېينىڭ باياناتىنىڭ قانداق ئەھۋالدا بولمىسۇن ياكى كائىنات كاھىنىنىڭ قارغىشىغا تارتىپ يەنە شۇنىڭ بىلەن سىياسىي كاپىتال يىغىپ ياكى كاساندرا تامغىسىنىڭ ئاشكارلىنىشىنى ئۆز تەلىماتىغا ئوڭايلاشتۇرۇپ شۇنىڭ ئۆزى بىلەن تەسىر دائىرىسىنىڭ چوقۇنغۇچىلىرىنى كېڭەيتىش ۋە دىنغا ئىشەنگەنلەرگە تەسىرىنى يۇقتۇرۇش ئۈچۈن ھەر بىر دىنلارغا بەلگىلىك بىلەر كۈچلەر تېپىلىدۇ، دەپ ئويلىدى، روبېرت بورك، دەسلىپىدە بىرەرسىنىڭ چىشىغا تېگىپ قويۇپ ئۇنىڭغا ئۇلىنىپلا ھەر قايسى دۆلەتلەردە قىدىرىپ يۈرگەندىكى ھەر قانداق خەلقئارالىق ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنلىرىدا قىينىلىپ ئويلىنىپ، ئويلىغانلىرىنى تېزدىن تېزئېيتىشقا ئۇلگۈرەلمەي يۈرگەندىكى خىياللار ئۇنىڭ ئويىغا قايتىدىن كەچتى. ئەگەر يەر يۈزىدىكى ھەر بىر كىشىنىڭ بارلىق دىننى قوبۇل قىلىشىغا ئەركى بولسا، ئەگەركىشى ھەممە يەردە ھېچ نەرسە بىلەن كۈچلۈك قائىدىلەنمىگەن بولسا، ئەگەر كىشى ئەلۋەتتە خۇداغا ئىشەنسە، ئۇنىڭغا بارلىق مەۋجۇد دىنلار ئوخشاش ئۆلچەمدە يەنى ئوخشاش بولسا،ئاڭا «ھالەت، ۋەزىيەت» دېگەندەكلەربىلەن تەئەللۇق بولغۇچى ھوقۇق بېرىلگەن بولسا، ئۇ باشقا بارلىق دىننى تونۇمىغان قايسى بىر ئايرىم دىنىي تەشكىلات ياكى جەمئىيەتنىڭ ياكى دىنىي مەزھەبنىڭ ياقلىغۇچىسى بولماستىن دۇنياۋى دىنلارنىڭ قۇرۇلتايلىرىنىڭ ئەزاسى بولالىسا يەنە ئۇ ئۆزىنى خىرىستىيان، مۇسۇلمان، ھىندى دىنى مۇخلىسى دەپ سايلىيالىسا ھەم ھېچقانداق باھانە ـ سەۋەبسىز تونۇلغان بولسا ،يەنە شۇ قاتاردىكى دىنلارغا ۋە ئېتىقادلارغا ئۇنىڭ مۇھەببىتى ۋە ھۆرمىتى بولسا،ئۇنىڭ شۇ چوقۇنغۇچىلىرىنىڭ ھەممىسى ئۇنى تونىسا يەنە ئۇنىڭ مەپكۇرەلىرى بىلەن نۇرمىلىرىنى، مەزھەپچىلىكى بىلەنلا ئەمەس

ھەمە دىنىي ئىدىيىلىرى بىلەن نورمىلىنىپ ئەركىن قوبۇللانسا نېمە بولماقچى؟ ئايرىم ئىنسانىنىڭ تۇرمۇشى قانداق ئازابقا چۈشمەكچى، بۇ ئادەم تەقدىرى قانداق قىسمەتتە بولماقچى، دېگەن ئويلار ئىدى، ئۇنداقتا ئادەملەر ئوتتۇرىسىدا دىنىي مىجەزدىكى يوشۇرۇن ۋە ئوچۇق توسالغۇلار بولمايدۇ، بۇ ناھايىتى چوڭ شەھەرلەردىكى ھەم كىشىلەر زىچ ياشىغان دۆلەتلەردىكى كۆپ دىننى، ئۆزى ئېتىقاد قىلغان، ئاربىلىشىپ ئولتۇراقلاشقان جامە ۋە قەۋملەر ئۈچۈن ئېنىق ناھايىتى مەلۇم، بەلكىم ئىشىنىڭ مۇنداق ئەھۋالى ئادەم ھاياتىنىڭ يۈكىنى خېلىلا يەڭگىللىتىپ تۇرمۇشنى رىتىمغا كەلتۈرۈشى مۇمكىن، بەلكىم بارلىق دىنلار ئۆز ئالدىغا ھەم بىر بىرى بىلەن زىددىيەتتە بولۇشماي، بەلكى ربجەلىشىپ كىشىگە تۇشمۇ ـ تۇشتىن چىقىدىغان شۇنداق بىر تارىخىي دەۋر كەلگەندۇر؟ شۇنداقتا 20 ـ ئەسىرنىڭ ئاخىرىدىكى ئادەم بۇرۇنقى بوغۇنلاردىن پەرقلىنىپ، بارلىق دىنلار مېنىڭكى، مەن بارلىق دىنلارغا چوقۇنمەن، مەن بارلىق دىنلارنىڭ ئىخلاسمەنلىرىنىڭ ئىبادەتخانىلىرىغا كىرىپ تېۋېنىشىغا ھەقلىقمەن، بارلىق ئىبادەتخانىلارغا مەن يات ئەمەس، زىيارەتچى دەپ ئېيتىشقا ھەقلىق بولدۇق، مەن خىرىستىئان بولۇپ تۇغۇلغان، چوقۇندۇرۇلغان، قۇرئان كەرىمنىڭ سۈرىلىرى بىلەن كۆمۈلمەن، بۇگۈن مەن پراۋسلاۋىيانلار بىلەن پراۋسلاۋىيان دىنى مۇخلىسى بولمەن، تۇنۇگۈن، مەن مۇسۇلمانلار ئارىسىدا مۇسۇلمان ئىدىم، ياپونىيىدە بۇددا‌غا تايىنمەن، شۇنتسىيىدە لىيوۋتىرنىڭ تىزىسلىرىنى قايتلايمەن... خۇدا‌غا بولغان ئېتىقاددىكى مەن ھېچكىمگە يات ئەمەسمەن، يەنە بىزنى ياراتقان ئىگەمگە ئامدەمنىڭ بارلىق تىللىرىدا ھەم دىئالېكت ـ شېۋىلىرىدەئىلتىجا قىلغان دۇئالىرىمنىڭ ھېچقايسىسى ماڭا يات ئەمەس، بارلىقىمىزنى بىردەك تەڭشىغان، سادىر قىلغان ئىشلىرىمىزدىن بىردەك

ئازاب چەككەن ھەم ئەقىل ـ پاراسىتىمىزگە ياخشى ئىشلىرىمىزگە ياريشا بارلىقىمىز ئۈچۈن ئالەمنىڭ ئىشىكىنى بىرەك كەڭرى ئاچقان، ياراتقان ئىگەمگە مەن يات ئەمەسمەن....

دىن ئومۇمىيلىق، ئۇ ھەتتا بىر دىندىكى خۇدانىڭ مەپكۇرەسىنى سۇلغۇن قىلىپ كەمسۇندۇرمايدۇ، ئۇنىڭ تەتۈرىچە، ئاڭا ھەممىباب، ئوچۇق دىنامىكىلىق سۈپەت بېرىدۇ، ھەممىدىن ئەھمىيەتلىكى ناھايىتى ئوبدان نەزىرىيەنىلا ئەمەس، بەلكى دىنىنىڭ دەسلەپكى ماھىيەتلىك ئويۇن قاتاردىكى ۋاجىپ ئىشلاردىكى ئاساسىنى، دىنىنىڭ ئادەمنى سۆيۈپ قەدىرلىگۈچى نېگىزىنى ئېچىشتۇر.

بۇ ھەممىدىن بۇرۇن ئادەمنى تاڭ قالدۇرغۇچى ۋەبەلكىم ناھايىتى بىمەنە سەپسەتە كەبى مەپكۇرە ئىكەنلىكىنى، ئۇ ئىشقا ئاشمىسۇن بۇ ھەقتە ئۆز ئالدىغا ئېچ ـ ئىچىدىن ئويلىنىشقىمۇ بولىدىغانلىقىنى، بۇنىڭغا ئوخشىغان دۇنياۋى مىقياسىكى ئويىنى ئېيتىشقا دىنغا ناھايىتى بەك بېرىلگەنلەرنىڭ ئار ـ نومۇسىغا، تىرىكلىك ئۈچۈن ئويلىنىشقا شەك كەلتۈرۈش ئۈچۈن بۇنداق مەپكۇرەنىڭ ئادەمنى دەسمايە قىلىپ سالىدىغانلىقىنى ئەسكە ئالىدۇ، ناھايىتى ساق، ناھايىتى پاك بولۇش كېرەكلىكىنى ئەلۋەتتە بورك چۈشىنىدۇ، دەل شۇ سەۋەبتىن كېلەچەكشۇناس بورك كۆڭلىنىڭ قات ـ قېتىغا ئورنىغان ئويلىرىنى ئاشكارىلىماي غايىۋانە دىنىي دۇنياۋىلىق جىددىيلىكنى چىنىلىقىنىڭ ئۆزى قاتاردا، ئادەملەرنىڭ ھەم دىنلارنىڭ يېڭى روھانىي مۇناسىۋىتىنىڭ ناھايىتى زۆرۈر مودېلى قاتاردا ئۆزىدىن ـ ئۆزى تەيىن بولۇپ تۇرغاندىمۇ، ئېيتىشقا ئاغزىنى شۇمەيلەپ كېلىپ گېپىنى يەنىلا يۈتۈۋەتكەن، بۇ خۇدانى ئىزدىگۈچى، باشقىلارنىڭ «ئاغزى»غا ئۇمتۇلغان، رىقابەتچى مۇخلىسلارنىڭ ھەر تەرەپلىمە ھەركەتلىرى ئەمەس، بەلكىم بىرلەشكەن

قەدىمى ئىدى.

يەككە، كۆپ ئېتىقادچىلىق مەپكۇرەسىنىڭ، مۇرتلۇق روھانىيەتنىڭ ئاشكارىلىنىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدىغانلىقى، قانداق چۈقان-سۈرەن كۆتۈرۈلىدىغانلىقى، ئۇنىڭ شورلۇق پىشانىسىغا قانداق تاشلارنىڭ، چالمىلارنىڭ ئېتىلىدىغانلىقىنى، قانداق گۇناھلار، قانداق ئەيىپ ئارتىلىدىغانلىقىنى، قانداق دۇنياۋى بىدئەتچىلىك بىلەن ئەيىبلىنىدىغانلىقىنى ئۇ ياخشى چۈشىنىدۇ. ئەگەر مەنسەبپەرەستلىك بىلەن مەنپەئەتپەرەستلىك ئادەم تەبىئىتىگە دەسلىپىدىلا تەئەللۇق بولغان بولسا يەنە تېخى ئادەمنىڭ بىئولوگىيىلىك سۈپىتىگە يېقىنلاپ تۇرسا بۇنداق ھەربىكەتلەرنىڭ بولۇپ تۇرغانلىقىدىن شەك كەلتۈرمەسلىك كېرەك. شۇنداقتىمۇ ئۆزىنىڭ ئۇلۇغ پەيغەمبىرى ئۈچۈن ئىزاھ بولغان، باشقا دىنلارنىڭ سەل قارىشى بىلەن قوللاشقا ئىگە بولغان، مۇسۇلمانلار ئىمامى تەرىپىدىن ئۆلۈم جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنغان شور پىشانە سالمان رەشىدنىڭ تەقدىرى ئۇنىڭكىگە قارىغاندا، خېلى بەكلا يەڭگىل ھېسابلانسا بولغۇدەك، مەيلى قانداق بولمىسۇن سالمان رەشىد ھازىرچە پاناھلىنىدىغان چاشقان تۆشۈكىنى بولسىمۇ تاپتى. ئەگەر دىنغا پۈتكۈل ۋۇجۇدى بىلەن بېرىلگەنلەرنىڭ كۆپ دىندارلىققا قېلىشىنى ياقىلىغان ئادەمنىڭ ئۇنداق مۇمكىنچىلىكىنىڭمۇ بولماي قېلىشى تولۇق مۇمكىن،ئاشۇنداق دەرغەزەپلىك دىن مۇخلىسلىرى تەرىپىدىن بارلىق يەردىن قوغلاپ سۈرەپ قىلىنغان يەنە بارلىق يەردىن ھەيدەلگەن ئۇ كاپىرغا يەر يۈزىنىڭ شورلۇق بېشىنى تىقىۋالىدىغان ئورۇن تېپىلماسمۇ؟ ئۇ پاناھ ئالىدىغان يەر ھېچقاچان، ھېچ يەردە بولماسمۇ؟ «مۇنداق ئەھۋالدا ساڭا كائىناتقا، فىلوفېيگە قېچىشلا قالىدۇ، دەپ ئۆز ـ ئۆزىدىن شىلدىڭلاپ، ئويغا پاتتى روبېرت بورك، توساتتىن

ئۇنىڭ بېشىدا بىر ئوي يالت قىلىپ چاقناپ قالدى. ئۇندىن قالسا تەقدىر فىلوفېينى قول يەتكۈزەلمەس بۇيۇكلۇكتىن ئادەملەرگە ئاتىنىڭ قاشقىسىدەك كۆرۈنگەن چىنىلىقنى ئېيتىش بېرىش ئۈچۈن كائىناتىي ئوربېتاغا چىقارغاندۇر؟». مانا مۇشۇنداق ئويلار بىلەن ھالاك بولۇپ يېتىپ، بورك ئاز يەردىن سايلام ئالدىدىكى ئۇچرىشىشنىڭ ئۇلاپ كۆرسىتىلىشىنىڭ باشلىنىشىنى ئۆتكۈزۈۋېتىشكە تاسلا قالدى. سائىتىگە قارىسا ئالتە بولۇپ قاپتۇ، ئۇ مېھمانخانا ئۆيىدىكى تېلېۋىزورغا قاراپ ماڭدى. دەل ۋاقتىدا تېلېۋىزورنى ئېچىپتۇ، رىياسەتچى تېلېۋىزور كۆرۈرمەنلىرىنى «ئالفا بېيسبول» تەنتەربىيە زالىدىن پرزېدېنتلىققا ئۆز ئالدىنچە نامزات بولغان ئولىۋېر ئوردوكنىڭ سايلامچىلار بىلەن يولۇقۇشىنى بىۋاستە ئۇلاپ كۆرسىتىشنى كۆرۈشكە ئېكرانغا چاقىرىدى.

ئاڭغىچە تەنتەربىيە زالىدىن كىشىلەر يايلاقتا يىلقا ئۈيۈرلىرىدەك كۆرۈندى. مىڭ ـ مىڭ ئادەمنىڭ سانى يوق، ئەڤىر مۇنارىدىن ھەرىنىڭ غۇڭ ـ غۇڭ ئاۋازىدەك بوش ئاۋاز ئاڭلاندى، بورکنىڭ كۆز ئالدىدىن ئادەم يۈزلىرى، ئۇلارنىڭ قانداق ئولتۇرغانلىرى، مىڭلىغان ھەر خىل تۈستىكى ئادەملەر بىر ـ بىرلەپ ئۆتۈۋاتاتتى، ئۇچرىشىش بولىدىغان يەردىن كېلەچەكتىكى پرىزدېنتلىق نامزاتىنىڭ گورۇھىدىكىلەرنىڭ راۋۇرۇس ئىشلىگەنلىكىنى بىلىشىپ تۇردى، تەنتەربىيە زالىنىڭ قۇببىسى ئالدىدا ئوردوكنىڭ كۈلۈمسىرىگەن پورتىرتى تارتىلغان زور ھاۋا شارى بوشلۇققا بالقىپ تۇرغان ئىدى، ھەر قايسى يەردە: «ئۇ پۇقرالارنىڭ تەلىپىنى بىلىدۇ!»، «ئوردوك ـ ئەتىكى پرزېدېنت!»، «ئوردوك يېڭى ئېكولوگىيىلىك مەسىلە ھەققىدە ئىلتىماس قىلىدۇ!»، «ئىشسىزلار ئوردوكقا ئىشىنىدۇ!»، «ئايالالار باراۋەرلىكىنى تەلەپ قىلىدىغان خانىم ـ قىزلارئىمتىيازتەلەپ قىلىشماقتا!»،

«ئاۋازىمىزنى ئۆزىمىزنىڭ ئوردوكىمىزغا بېرەيلى!» دېگەندەك لەۋھە، شۇئارلار، تەشۋىقات ۋاراقلىرى، ئوپېراتورلار، پلاكاتلارنى تېخىمۇ ئېگىز كۆرسىتىشىپ، چېۋىر ئىشلىشىپتۇ.

بۇنىڭغا ئوخشاش خېلى كۆپ ئۇچرىشىشلارغا لايىق ھەممە ئىشلار ماسمۇ ـ ماس يۈز بېرىشكە باشلىدى، چۈقان ـ سۇرەن، گۈمبۇرلىگەن مۇزىكا، سىياسىي تەھلىلچىلەرنىڭ كۈچىگەن ئۈنلىرى، تەرتىپنى كۆز چىمىلداتماي كۆزىتىپ تۇرغان ساقچىلار، ئولۇغ ئوردوكنىڭ ئۆزىنىڭ ئولتۇرۇشى ھەم سەلتەنەتنىڭ سەۋەبكارىغا ئېرىشكەنلىك ئىدى. ئۇنىڭ ھەرىكەت ـ قىلىقلىرى ئىشەنچلىك، ئۆزى ئوتتۇرا بويلۇق نېمە، بۇ چوڭ گۆشلۈك، تومۇرلىرى يوغىنىغان بوينىنى سۇرتۇپ بېشىنى يۇقىرى كۆتۈرۈپ مەغرۇر ئولتۇرىدۇ، ئاقارغان، يالانغان لەۋلىرىگە تەبەسسۇمى يارىشىق بېرىپ شۇنداق جانلىق تەبەسسۇمنىڭ ئارقا تەرىپىدىكى ئايارلىقى بىلەن چاپسانلىقىنى كۆزلىرى سىرلىق يوشۇرۇپ تۇردى. ئۇ ئۆز بويىنىڭ پاكارلىقىنى سەگەكلىكى، ئىش ـ ھەرىكەتلىرىنىڭ ماسلىقى ئاۋازىنىڭ ئالاھىدە يېقىملىقلىقى بىلەن تولۇقلانغان، چىش قاققان رىياسەتچىنى ئەسكە سالىدۇ، ئوردوك زالدىكىلەرنىڭ ياخشى نىيەتلىك چاۋاك چېلىشلىرى ئالدىدا، يان بېسىشقان كېچەشچىلىرى بىلەن يارەمچىلىرىنىڭ قوللىشىدا مۇنبەرگە باردى، پرزىدېنتلىككە نامزات كۆرىنۈر زامات توپلىشىپ تۇرۇشقان سۇرەتلىك تەپسىلىي خەۋەر ئىشلىگۈچىلەر پاي ـ پېتەك بولۇشۇپ توغرىلاپ، ئاپپاراتلىرىنى پۈلاڭلىتىشىپ، چىرق ـ چىرق نۇر چاقنىتىشىپ، جانلىرى قىينىلىپ كېتىشتى، ئەفسر ۋاقتىنىڭ بىر مىنۇتقا يېتىپ ـ يەتمىگەن مەزگىلى ئىچىدە كىشىلەر بىلەن ئۇچرىشىشنىڭ ئاتموسفېراسى نامايىش باشلىنار ئالدىدا قانداق بولۇشى كېرەك بولسا نەق ئاشۇنداق بولدى، يەنە بۇ پائالىيەتتىكى ئامېرىكىچە

دېموكراتىيىنى، سايلام ئالدىدىكى ئېجتىمائىي پائالىيەتنىڭ جىددىيلىكىنى يەنە بىر قېتىم ئوچۇق بىلدۈردى.

نېمە بولغانلىقىنى چۈشىنىش قىيىن بولغان بىر كۈن كەچكە تىنچسىزلانغان، زارىقىپ ئىچ ـ ئىچىدىن دەردىنى تىنماي كۆتكەن بوركىنىڭ يۈرىكى بولۇڭاتقان ئىشلارنى سېزىپ رېتىملىق سوقۇشقا چۈشتى، ئۆزىنى ئاشكارە گۇمانخورلۇقى ئۇچۇن ئەيىبلىدى.

ئۇنىڭ كۆڭلى ھەقىقەتەندىمۇ پەقەتلا ئولۇغ ئوردوكقا بۆلۈنگەن كىشىلەرنىڭ بۇ توپىدا مىكروفوندا كۆچەيگەن ئىدى، ئۇنىڭ سۆزى ناھايىتى كەڭرى زالنى زىلزىلىگە سېلىپ، بىر ـ بىرىنىڭ كەينىدىن ئېقىپ چىقىرىلىۋاتقاندا ھەددىدىن ئېشىپ چۈشىدىغان بىر نەرسىنى بايقاش قىيىن ئىدى، ئوردوك خېلى دۈرۈس سۆزلىدى، ھەممە كۆڭۈل بۆلىدىغان مەسىلىلەرنى قوزغىدى، سۆزى جايىغا تەگكەندە، كىشىلەرنىڭ كۆڭلىدىكىنى تېپىپ ئۇنىڭ سۆزى بىر نەچچە رەت چاۋاكلار بىلەن تولۇقلاندى، پرزىدېنتلىققا نامزاتلىقىنى، ئۆزىگە بولسا سىياسىي ئىشەنچ تېپىش ئۇچۇن قولىدىن كەلگەنىنىڭ ھەممىنى قىلدى، كۆپچىلىكنى قانائەتلەندۈرۈشكە، كۆپچىلىكنىڭ كۆڭلىنى مايىل قىلىشقا،بېقىندۇرۇشقا ھەرىكەتلەندى،ئۇ مۆھلىتى پۈتۈپ كېلىۋاتقان پرزىدېنتنى ئاياۋسىز تەنقىدلىدى، پارلامېنت ئەزالىرىنى، ئۇلارنىڭ بەلگىلىك خىراجەتلىرىنى، قايسى بىر ئىجتىمائىي تەشكىلاتلار بىلەن ئىجتىمائىي پائالىيەتلەرنى، مالىيە قۇرۇلمىلىرىنى تەنقىدلىدى، بۇلارنىڭ ھەممىسى بىرگە يەنە ئايرىم ـ ئايرىم بىر ئىشنى ئايىغىغا يەتكۈزگۈدەك قىلمىغان، بىرەر ئىشنى باشتىن باشلاپ پۈتتۈرمىگەن، كىرىملىرىنى يوشۇرغان، مانا بۇ ئولتۇرغانلىرى مۇمكىن بولغان بايلىقنى ئاجرىتىشقان نېمىلەر، لېكىن ئولۇغ ئوردوك بولسا شۇنىڭ ھەممىسىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە يەنە كۆپ

ھەسسلىنىپ قايتۇرۇپ بېرىشكە ۋەدە بەردى، نۇتۇقنىڭ شۇ يېرى كۈچلۈك چىقتى. زال پۈتۈنلەي دولقۇنلىدى. ئوردوكنىڭ كۆڭلى يورۇپ كىشىلەر ئالدىدا يۇلتۇزى ياندى، ئۇنىڭ ئامىتى كەلدى.

روبېرت بورك بىلەن تۇنۇگۈن تېلېفوندا سۆزلەشكەن سۆزلىرىنى قانچىلىك سەۋىيىدە ئېسىدە تۇتۇپ ئالغانلىقىنى بىلىش ئۈچۈن ئوردوكنى مىدىرلاتماي دىققەت بىلەن بايقاپ ئولتۇردى، ياق، كائىنات كاھىنىنىڭ مۇراجىتى ھەققىدە ئوردوك ھازىرچە ئېغىز ئاچمىدى، بەلكىم شۇنداق قىلىشمۇ توغرىدۇر! بەلكىم بۇنداق چوڭ سىياسىي يىغىندا ئۇنداق مەسىلىنى قوزغاشنىڭ كېرىكى يوقتۇر؟ بەلكىم ئوردوك، كۆپچىلىكنى سۆزگە قىزىقتۇرۇپ، كۈندىلىك ھاياتنىڭ ھەممە كۆڭۈل بۆلىدىغان مەسىلىرىنىڭ چاتقال، توقايلىرىغا ئېلىپ كېتىپ، شۇنىڭ بىلەن تەرتىپ-مىزانلارنىڭ ئايىغىغا چىقاي دەپ تۇردىمىكىن؟ بىراق ھەر قانداق بولغاندىمۇ كۆپچىلىكنىڭ كۆڭلىنى ئارامىدا قويماي،فىلوفېي پەيدا قىلغان غەلىتە ھادىسىدىن ئۆتۈش ئوردوكنىڭ قولىدىن كەلدى، زالدىكى مىكروفوندىن بېرىلگەن ئەڭ دەسلەپكى سوئال دەل شۇ ھە قىتە بولدى.

- 140ئوردوك ئەپەندى،- دەپ چاقىرغان ئايالنىڭ سەل چىڭراق ئۈنى ئاڭلاندى،نام -شەرىپىم ئانناسىمىت، مەكتەپتە ئوقۇتقۇچىلىق قىلىمەن، «مۇنبەر»دە ئېلان قىلىنغان كائىنات كاھىنى..... قىستاڭچىلىقتىكى مىكروفوننىڭ يېنىدا تۇپتۇز بولۇپ ئۇلۇغ كىچىك تىنىپ تۇردى.

-توساتتىن قاتتىق دولقۇن ئۇرۇلغان كېمىدەك بولۇپ زالدىكى ئەل قوزغىلىپ كەتتى، گۈلدۇرلەپ چىققان ئۈنلەر تېزلا بېسىلىپ ھەممە جاۋاب كۈتۈپ تۇردى، بۇ ئادەتتە ھالقىلىق پەيت دەپ ئاتاپ قويۇلىدىغان ۋاقىت ئىدى.

ـ 141شۇنداق، ھۆرمەتلىك ئاننىاسىمىت، ـ دېدى بىر تىنىقتىن كېيىن ئولىۋېر ئوردوك ھەم شۇ پەيتتە پۈتۈن بەدىنى قورۇلۇپ، ئۆك ـ سۆلى ئۆزگىرىشكە باشلاپ، ـ بۇ مۇراجىئەتنى ئوقۇپ چىقتىم ھەم ئۇ ھەقتە كۆپ ئويلاندىم، بۇقېتىمقى ئۇچرىشىشىمىزدا مەنمۇ بۇنداق سوئالنىڭ سورىلىشىنى كۈتكەن ئىدىم، يوشۇرغانغا نېمە بولاتتى، ئەلۋەتتە سايلام ئالدىدىكى ئىجتىمائىي پائالىيەتكە ئۇنىڭ تۇزدىن ـ تۇز، بىۋاستە كېرىكى يوق دېگەن، بىراق سىلەرنىڭ تىنچىكلارنى ئالغان نەرسە، ھۆرمەتلىك سايلامچىلار، مېنى دىققەت ـ ئېتىبارسىز قالدۇرمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇ مەسىلە، مېنىڭ ئويۇمچە بارلىقىغا مۇتلەق جاۋاب بېرىشقا تېگىشلىك، شۇنىڭغا مۇناسىۋەتلىك ھالدا ئېيتاي، دېگەن ئويۇم مۇنداق، ـ دەپ سۆزىنى ئۇلىدى ئوردوك، ئەلۋەتتە، مەن بۇنداق سىياسەتتىن چەتنىگەن مەسىلىگە ئانچە نەزەر تاشلىمىغان، بىراق، ئويۇمچە، كاھىنىنىڭ تېخىمۇ ئېنىق ئېيتقاندا، زامانىمىزنىڭ چوڭ ئوقۇمۇشى فىلوفېيىنىڭ بايانىاتى ئادەم بالىسى ئۈچۈن سىناق مەزگىلى كەلگەنلىكىنى ئېيتىپ تۇرىدۇ، ئۆزىمىزنى ھەددىدىن زىيادە باھالاپ يۇرۇپتۇق، ئەستاغپۇرۇللا، ھەممىگلار، گېزىتنى ئوقۇدۇڭلار، گەپنىڭ نېمە ھەققىدە ئىكەنلىكىنى بىلىسىلەر، فىلوفېيىنىڭ بەرگەن مەلۇماتى يېقىنلاپ پاجىئە ھەققىدە ئەسكەرتىش سۇپىتىدە قوبۇل قىلىش كېرەك، شۇنداق ئەمەسمۇ؟!

بۇ چاغدا مۇخبىرلار تېلېۋىزىيە ئوبيېكتلىرىنىڭ كۆزلىرىدىن بىر نەرسىدىن خەۋپسىرەپ كۈتۈپ ئولتۇرغان يۈزلىرىنى، چىرايلىرىنى، ھەر قانداق ئەھۋالدىكى ئۇچۇرلىرىنى چوڭايتىپ كۆرسىتىپ زالدا مېڭىپ يۈردى، روببىرت بورك شۇ پەيتتە زالدا بولماي قالغانلىقىغا ئۆكۈنۈپ، ئېكران ئالدىدا ھاڭۇېقىپ تۇرۇپ قالدى، ئوردوك كىشىلەرنى ئىشەندۈرەلەمدۇ؟

ـ 141ئەمدى نېمە قىلىش كېرەك؟141 دەپ سورىدى ھېلىقى مۇئەللىمە

تىپتىنچ قالغان تىنچلىقتا، ئۇنىڭ سوئالى ئاق كۆڭلىدىن چىقىپ چارىسىزلىكىنى بىلدۈرۈپ تۇراتتى.

142 ـ مېنىڭچە، ـ دېدى ئولۇغبەر ئوردوك، ـ ھەر بىر ئادەم ئۆزى ھەل قىلىشى كېرەك، زال ئىچى غۇلغۇلا بىلەن تولدى، بۇنى تېخىمۇ چوڭقۇرلاشتۇرۇپ ئېيتقاندا، ـ دەپ ئوي يۈگۈرۈتۈشكە باشلىدى ئوردوك، زالدىكى غۇلغۇلىنى بېسىشقا ھەرىكەتلىنىپ، ئۇنداقتا، ئەلۋەتتە مەيلى ئىجتىمائىي، مەيلى فىلوفېي بىلدۈرگەندەك بىئولوگىيىلىك بولسۇن پاجىئەنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن تېگىشلىك پروگرامما ئىشلەپ چىقىمىز، كاسساندرا ھامىللىرىنىڭ قىيامەت قايمىلىق رېئاكسىيىسىنىڭ، باشقىچە ئېيتقاندا، ھاياتلىقتىن باش تارتىشقا ئۇمتۇلغۇچى ھادىسىلەرگە قارشى كۈرەش قىلىش چارىلىرىنى تەييارلىشىمىز زۆرۈر.

ـ 142ماڭا سۆز بېرىڭچۇ؟142 دېگەن يەنە بىر ئايالنىڭ ئۈنى ئاڭلاندى، قايرىلما ياقىلىق، سېرىق كۆڭلەكلىك، قۇلىقىدا مېتال ھالقا ژالىلداپ تۇرغان قارا چاچ، قارا چىرايراق كەلگەن، تەرىگە قارىغاندا، ئارغۇن دەپ ئويلىغۇدەك بىر ئايال قەدىمىنى ناھايىتى تېز ئېلىپ سىقىنچىلىق ۋە قىستاڭدىكى مىكروفونغا كەلدى، ـ مەن گەپ قىلماسلىققا چىدىمىدىم، يەنە تېخى بىر ئېيتماي قويۇشقا تېگىشلىكمۇ ئەمەس، ـ دېدى ئۇ ئىككى تەرىپىگە قارىۋېتىپ،

ـ شۇنداق، بىزنىڭ كوچا ـ كوي، مەھەللىلەردىكى ھاياتىمىز پۈتۈنلەي يەڭگىل ئەمەس، بىراق بىز دائىما بالا تاپساق دەپ كۈتۈپ بالىلارنىڭ تۆرەلگىنىگە خۇشاللىنىپ كەلگەنمىز، شۇڭلاشقا بۇ ھاياتىمزغا ھېچكىم ئارىلاشمىسۇن، كائىناتتىكى كاھىنىنىڭ نېمە كارى بار؟! نېمە ئۈچۈن ئۇ شەخسىي تۇرمۇشۇمغا ئارىلىشىدۇ؟ مەن ئۇنىڭغا پۈتۈنلەي قارشىمەن!

زالدا قايتىدىن غۇلغۇلا باشلاندى، ئولتۇرغانلارنىڭ بەزىلىرى توغرا دېگەندەك باشلىرىنى لىڭشىتتى، ئايرىملىرى ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشۇپ قوللىرىنى پۇلاڭلىتىشتى، قوللاشقانلىرىنى بىلدۇرۇشتى.

ئوردوك نىگىر بىلەن ئاق تەنلىكتىن بولغان ئارغۇن ئايالنى تىنچىتىشقا ھەرىكەتلەندى.

ـ توغرا، مەن سىزنىڭ دېگىنىڭىزنى چۈشىنىۋاتىمەن، ئايىم، بىراق كاسساندرا تامغىسىنىڭ پەيدا بولۇشى بىزگە باش ئەگمەيدۇ، بىز ئۇنىڭغا مەۋجۇت رېئاللىق، چىنلىق سۈپىتىدە قارىشىمىز كېرەك.

143 ـ ئەگەر كېلەچەكتىكى پرزىدېنتلىق ئورۇندۇقىدىن تۇرۇپ ھېلىقى كائىناتتىكى كاھىننى ياقلايلى دېسەك، ئۇنداقتا سۆز باشقا! ئۇنداقتا ئۇ بۇياققا كەلسۇن، بىزگە، ئاياللارغا ئېيتىپ بەرسۇن، ئۆزى بېرىۋېلىپ بىزنى تىللاپ، ئەدەپلەپ تۇرغان ئاسمىنىغا بىز نېمە گۇناھ قىلغان ئىكەنمىز!.ـ ئايال ھالقىلىرىنى تېخىمۇ يالتىرىتىپ، تېخىمۇ ئەدەشكە باشلاپ، چۆرىسىدىكى ئۆزى بىلەن تىلەكداشلارنى ھەۋەسلەندۇردى، بەلكىم ئۇ ئۆزى ئۆيىدىمۇ شۇنداق قىلىپ ھازازۇللىشىدىغان نېمىدۇر ۋە بەلكىم ئۆز ئۆيىدە ئەمەستۇر، «بەختسىز، شورپىشانە،ـ دەپ غودۇرىدى روبېرت بورك،ـ نېمە دېگەن پاجىئەلىك يېڭىلىشىش، ئۇ بايقۇش ئازاب تارتىۋاتىدۇ، ئۇنى توغرا چۈشەنسەك بولىدۇ».

ئايال بولسا بايىقىدىنمۇ كۈچەپ يۇلقۇنۇۋەردى:

ـ 143ئۇنى دانىشمەن، ئوقۇمۇشلۇق دەپ سىزگە ئېيتىش ئوڭاي، ئۇ بىزنىڭ كۆزىمىزنى ئاچقان ئىمىش، ئۇ مەن ئۈچۈن ئوربېتادىكى بۇ تىپ 143 ئەخمەق!.ـ دەپ قىيقىرىدى ئايال تىلىدىن زەھەر چىقىپ، شۇ ۋاقىتتا غولغۇلىغا تولغان زال ئىچى تىمتاس بولۇپ كۆزلەرمۇ چىمچىقلىتىلماي

قالدى. ھېچكىم ئۇنى چەكلىگىنى يوق، ھېچكىم جامائەت تەرتىپىنى ساقلاشنى ئېسىگە ئالمىدى، ئوڭايسىز ئەھۋالدا قالغان ئولۇغ ئوردوكىمۇ ئۇ ھەقتە ئەسكەرتىش قىلمىشقا ئۇرۇنمىدى، ئۇنىڭغىچە ئامېرىكىدا شۇ سائەتتە تېلېۋىزور كۆرۈپ ئولتۇرغانلارنىڭ كۆپىنىڭ ئاغزىنى ئاچقۇزۇپ، كۆڭۈلنى لال قىلغان كۆرۈنۈش بولدى.

ـ 144مانا، كۆرۈڭلار، يوشۇرىدىغان ھېچنەرسەم يوق، مانا قاراڭلار، مەن نېمە قىلىشىم كېرەك؟! دەپ قىيقىرىدى ئايال، ئەمدىلا دەم ئېلىپ ئاندىن كېيىن ئۆزىنى ـ ئۆزى كۆرسەتكۈچ بارمىقى بىلەن كۆرسىتىپ، ـ مانا بىر نەچچە كۈندىن بېرى چېكەمدە ھېلىقى پالاكەتلىك داغ، كاسساندرا تامغىسى كائىناتتىكى شەيتانىنىڭ ئېيتىشى بويىچە بۇ شۇملۇق، شۇنداق ئاتىلارمىش!، ـ ئايالنىڭ يۈزى تېلېۋىزىيە ئېكرانىدىن شۇ چاغدا چوڭ كۆرسىتىلىپ چىقىپ قالدى، ماڭلىيىدىكى كۆرۈنۈپ تۇرغان قارامتۇل قىزىل داغ، خەۋەر بېرىۋاتقاندەك ئۆچۈپ ـ يېنىپ دانەك ھالىتىدە كۆرۈندى.

ـ 144مەنمۇ نېمىلەرنى قىلمىدىم، يۈز ماي، ئۇپىمۇ ئىشلىتىپ كۆردۈم، ـ دېدى ئايال لەۋلىرىنىڭ دىرىلدەپ تىترىشىنى ئالقىنى بىلەن توسۇپ، پايدىسىز، يوقىتالمىدىم، كۈندۈزىمۇ، تۈن نىسپىدىمۇ دېمەك مەن ھېلىقى كائىناتتىكى يالماۋۇزنىڭ نازارەت ئوبيېكتى ئىكەنمەن ـ دە؟ دېمەك، ئۇ مېنى كۆزگە نۇقتا قىلىپ كۆرۈپتۇ، ئۇ، سېنىڭ ھامىلەڭ، ساڭا قارشى، ئانىسىغا قارشى، ھاياتقا قارشى ئۇنى ئۆلتۈرسۇن! دەپ مەلۇمات بېرىپ تۇرىدۇ، دېگىنى توغرا! دېمەك، ئۇنىڭ تۇغۇلغۇسى كەلمەيدۇ، ياشاشتىن قورقىدىكەن ـ دە؟ شۇنداقتىمۇ؟ ئۇنى ھاياتتىن كۆڭلىدىن قالدۇرغان كىم؟ تېخى تۇغۇلمىغان نېمىسىنى ئۆلۈمگە كىممۇ تۇرتىدۇ، يورۇق دۇنيادىن باش تارتىشقا ئۇنى كىم مەجبۇرلاۋاتىدۇ، كىم ئۇنى مېنىڭ شەخسىي تۇرمۇشۇمغا ئارىلاشقان؟

مېنى كائىناتتا تۇرۇپ نەدىكى بىر بالايى ـ ئاپەتنى تاپقۇچى نۇرلار بىلەن نۇرلاندۇرۇشقا قانداق ھەققى بار؟ بىز بۇ يەردە ئولتۇرمىز، ئۇ بولسا، ھېلىقى بىزگە دانىشمەن دېگەن فىلوفېي كائىناتتىن نۇرلار ئىبەرتىپ، ئاياللاردىن كاسساندرا ھامىلىلىرىنى ئىزدەۋاتىدۇ، ئامالىمىز قانچە؟ مېنى يالغۇز دەپ ئويلامسىلەر؟ شۇ زالدا ماڭا ئوخشاش ئاياللارمۇ بەلكىم ئولتۇرغاندۇر، بەلكىم ئۇلار ھېلىھەم پىشانىسىدە كاسساندرا تامغىسى بار ئىكەنلىكىنى بىلىشمەس؟! قېنى، ئەمدى مېنى نېمە قىل دەيسىلەر، ئەل ـ جامائەت، مەن قانداق قىلىشىم كېرەك؟ ياشاشتىن قورقىدىكەن، دەپ ئىچىمدىكى ھامىلىنى ئۆلتۈرەيمۇ؟ دېمەك، مەن، مېنىڭ تەقدىرىم، ھاياتىم ئاڭا بىر تىينىچلىكمۇ ئەرزىمەيدىكەن ـ دە؟ ياكى بولمىسا مەن ئاڭا يەر يۈزىدىن بېھىش تەييارلىشىم كېرەكمۇ؟! قانداق قىلىپ تەييارلايمەن، يا پەرۋەردىگار ئۇنداق بولسا قېنى! بىراق دۇنيانى تۇز يولغا سېلىش قولۇمدىن قانداقمۇ كېلىدۇ؟ ياكى مەن ئېسىلىپ ئۆلۈشۈم كېرەكمۇ؟145 ئايال شۇنداق دېدى ـ دە، بۇقۇلداپ يىغلاپ كەتتى، بېشىنى ئۇيان ـ بۇيان چايقاپ چېچىنى يۇلۇشقا باشلىدى، ئالدىنقى قاتاردىن كىمدۇر بىراۋلار يۈگۈرۈپ كېلىپ، قۇچاقلاپ، قارماپ ئېلىپ چىقىپ كېتىشتى.

زالدا قايتىدىن گورىستاندىكىدەك تىنچلىق ھۆكۈم سۈردى، مىڭلىغان كىشىلەر ئۇندىمەي ئولتۇرۇشتى، ھەممىسى دېگۈدەك ئولۇغ ئوردوكنى پۈتۈنلەي ئۇنتۇشۇپ قېلىشقاندەك ئىدى، تېلېۋىزىيە كامىرالىرى سەھنىدىكى ئولۇغ ئوردوكنى كۆرسىتىشمەي، بىردەم ئولتۇرغانلارنىڭ چىرايلىرىنى كۆرسىتىپ، بىردەم ئومۇمىي مەنزىرىنى بېرىپ تۇردى، بىر مەھەلدىن كېيىن ئېكراندا ئوردوك كۆرۈندى.

ـ 145بۇ يەردە بارلىق سوئاللارغا جاۋاب بېرەلەيمىز دەپ ئويلىمايمەن،

بەلكىم ئاتايىن، ـ دەۋاتقاندا ئۇنىڭ نۇتىقىنى زال ئىچىدىكى بىرسىنىڭ ئۇنى بۆلۈۋەتتى.

ـ كەچۈرۈڭ، ئوردوك ئەپەندى، ـ دەپ گەپ باشلىدى، چەت تەرەپتىكى مىكروفوندىن بىر ئەركەك، مېنىڭ ئاتايىن دېگىنىم، سىز ئويىڭىزغا ھېچقانداق يامان بىرنەرسىنى ئالماڭ، بىز سىزنى قوللايمىز، بىراق كۆرۈپ تۇرغانسىز، ھەممەيلەن تەڭلا قاتتىق دىلغۇل بولۇشۇۋاتىدۇ، مەن ۋىراچ، شۇنداق بولسىمۇ بۇنىڭ بىر مۆجىزە ئىكەنلىكىدىن تانمايمەن، بۇ ئايالنى مەن چۈشىنىمەن، ئۇنىڭ ئېغىر قايغۇسى بار، مۇنداقلاردىن يەنە قانچىسى بار دەيسىز! ئۇ ئۆزى كىم بولمىسۇن، كىمدۇر بىرسىنىڭ تۇرمۇشىمىزغا شۇنداق ئارىلىشىشىغا رۇخسەتمۇ؟! بىرىنچىدىن بۇ بىزنىڭ ئاساسىي قانۇنىمىزغا بۇزغۇنچىلىق قىلغانلىق، بۇنىڭدا بىر سوئال پەيدا بولىدۇ، بىر دېموكراتىك دۆلەتتە ياشاۋاتامدۇق ـ يوق؟ ئىنسانىي ھوقۇقىنى ساقلاش، ھۆرمەت قىلىش دېگەن نەدە؟ ئىنسانىنىڭ ھوقۇقىنى دەپسەندە قىلىشقا كىم پېتىنالايدۇ؟ مەيلى ئۇ ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى بولغان كۈندىمۇ، كىم بىزنى نەدىكى بىر نەزەرىيىگە يارىشا ياشاشقا ۋە ئىش قىلىشقا مەجبۇرلىيالايدۇ؟ ئەگەر مەن ئۇنى، ھېلىقى ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىنى، قوبۇل قىلمىسام، ئەگەر ئۇ ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى مەنپەئەتلىرىمگە توغرا كەلمىسە، ئۇنداقتا ماڭا لابىراتورىيىلىك يول بىلەن ئاۋۇ ياكى بۇ ھايات ئوڭايلىقىنى تاڭغۇچى ھېچكىمنىڭ ھەققى يوق، مەن فىلوفېينىڭ مۇراجىئەتنىنى دەققەت بىلەن ئوقۇپ چىقتىم، كۆپ ئويلىدىم، ئۇندىن كېيىن بۇ يەردە، سىزنى بەكمۇ ھۆرمەت قىلغانلىقىمغا قارىماي، سىزگە ماقۇل بولمايمەن، ئوردوك ئەپەندى، مەن فىلوفېينىڭ ئىلتىماسلىرىنى قوللاشقا مۇمكىن ئەمەس، دەپ ھېسابلايمەن، ئىلمىي كۆز قاراشتىن ئالغاندا، بەلكىم ئۇنىڭكى توغرىدۇر، بىراق

ئەمەلىيەتتىن ئۆتمىگەن، ئۇنىڭكى توغرا ئەمەس، تەجرىبە قىلىش مەنپەئەتى، مەقسىتى بىر ئەمەس!

147 ـ توغرا ئېيتىدۇ! ئەزىمەت! بەكمۇ توغرا! ـ دەپ ئورنىدىن تۇرۇپ ۋارقىرىغان ئاۋازلار ئاڭلاندى، زال ئىچى قىقاس ـ چۇقان بولدى.

تېلېكامىراچىلار بىردەم ئۇ، بىردەم بۇ ۋارقىراۋاتقان سايلامچىلارنىڭ يۈزىنى كۆرسىتىۋاتاتتى، ئۇ چاغلاردا تېلېۋىزىيە ئوپېراتورلىرى ئوردوكنى يىرىك پىلان بىلەن كۆرسەتتى، ئۇنىڭ ھالىتى ئادەمنىڭ ئىچىنى ئاغرىتقۇدەك ئىدى، ئۇ زالدا باشلانغان قىقاس ـ چۇقان قانداق قىلىپ بېسىقتۇرۇشنى، نېمە قىلىشنى بىلمەي مۇنبەردە ئامالسىز تۇردى، دەل شۇ مىنۇتلاردا بورك ئوردوكنىڭ يۈزىدە قايتىدىن پەيدا بولغان تويۇقسىز قانداقتۇر ھېلىقى بىر يىراق تەرەپتىن چىقىپ كەلگەن، خۇپىيانە ئاچچىقلانغانلىقتىن كۆزگە سەت كۆرۈنىدىغان شورپىنىڭ كۆيدۈرۈشىدىن پەيدا بولغاندەك داغلارنى بايقىدى، يۈزىگە توساتتىن چاچرىغان بۇ شورپا قىزغۇچ تارتىپ، ئىششىق ھەم سۇلۇقتەك كۆرۈندى، ـ يىراقتىن، ئېكراندىن دەل شۇنداق تەسىرمۇ ئەكس ئېتىپ قالدۇرۇلدى، بولۇۋاتقانلارنىڭ يۈزىدىكى ئىپلاسلىقلارنىڭ بۇلىقىنىڭ ئۆزلىرى ئىكەنلىكىنى، ئادەملەرنىڭ بىلگۈسى كەلمىگەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ، بورکنىڭ ئۆزىگە يامان بولدى، بەرھەق، فىلوفېينىڭ چەتكە قېقىشقا مۇمكىن بولمىغان بۇيۇك كەشپىياتنى چۈشىنىشنى خالىمىغانلىق، بورك ئوردوكنىمۇ راستىنلا ئاياپ قالاي دېدى، ئۇ بەكمۇ خۇرسىنىپ، كەمسۇنغاندەك، يۇلتۇزى يەرگە چۈشكەندەك ئولتۇردى، «تەلىيى يوق بولسىمۇ، دەپ بورك مەسىلەكدىشىغا ئىچى ئېچىشتى، ئەڭ ياخشىسى ئۇلارنىڭ قىزغىنلىقى سوۋۇپ كەتمىسۇن دېسەك، ئەپلەپ زالدىكىلەرنى ئىشەندۈرۈپ ئۆز كۆز قارىشىنى قوغداپ قالسا ئىكەن، مانا شۇندا ئۇ بۇرۇنقى پوزىتسىيىدە بولىدۇ، بىراق ئاشۇ

قولىدىن كېلەرمىكىن؟ ئاھ، ياراتقان ئىگەم، بۇ نېمە قىلغىنىڭ! بىزنىڭ كۈنىمىز يامان بولدى، بىزدە گۈناھ يوق، بىراق ئۆزىمىزگە كەلگەندە يارامسىز يەنە قارىغۇلارچە قالدۇق! شور پىشانە فىلوفېي، ھازىر مۇشۇ زالدا بار بولسىچۇ!».

148ئوردوك ئەپەندى، سىزدىن سورىنىمەن، ئۆز نامىدىن، ئەگەر قوشۇلمىسا، سايلامچىلارنىڭ نامىدىنمۇ سورىنىمەن، بۇ ئىشنى شۇ پېتى قالدۇرۇشقا بولمايدۇ!ـ دەپ قىقاس ـ چۈقانغا قارىماي، بايىقى مەن ۋىراچ دېگەن كىشى مىكروفونغا قىيقىرىدى، ئامېرىكىنىڭ پۈقرالىرىغا قانداق تەجرىبە بولسۇن تەجرىبە قىلىشقا ھېچكىمنىڭ ھوقۇقى يوق! ھېلىقى كائىناتىي كاھىن دېگەن نېمە پۈتكۈل ئادەمزاتقا قارىتا ئېيتمۇاتىدۇ، ئۇ ئۇنىڭ ئۆز ئىشى، بىزنىڭ ئەمەس، لېكىن بىز ئامېرىكىلىق، بىز ئەركىن، ھوقۇقدار ئادەملەر بىز! قوشما شتاتلارنىڭ چەك ئىچىدە تەكشۈرۈشلۈق تىنىتىش بىلەن نۇرلاندۇرۇشىنى يۈرگۈزۈشنى مەنئىي قىلىش زۆرۈر. ئۆز گېپىنى قىلسۇن ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىدىكىلەر! ئۆز گېپىنى قىلسۇن قوشما شتات ئورگانلىرى!

ـ 148توغرا ئېيتىشىدۇ! چەكلىمە سېلىش كېرەك!ـ دېگەن ۋارقىراشلار تۇشمۇ ـ تۇشتىن ئاڭلاندى، مەنئىي قىلىش كېرەك!

ـ 148تىنچلىنىڭلار، ئىشتىراكچىلار، سىزلەردىن ئۆتۈنىمەن، خانىملار،ـ دەپ سەھنىدىكى رىياسەتچى ئۆز مىكروفوندىن تەرتىپكە چاقىرىشقا ھەرىكەتلەندى، ئۇ قىممەت باھالىق چوڭ جاھازلىق كۆز ئەينەك تاقىغان، پارقىرىتىپ مايلانغان چېچى يۆنلىشى بىلەن تەكشى تارالغان، كىيىنىشى قۇسۇرسىز، سالاپەتلىك ئادەم ئىدى، تەرىگە قارىغاندا ئىشىنىڭ مۇنداق بولۇپ كېتىشى، ئۇنىڭ ئۇچۇنمۇ پۈتۈنلەي كۈتۈلمىگەن نەرسىدەك كۆرۈندى، ئۇ نېمە

قىلارنى بىلمەي گاڭگىراپ، گالىستۇكىنى ئارقا ـ ئارقىدىن ئوڭلاۋەردى،ـ مىكروفونغا نۆۋەت بىلەن كېلىشىڭلارنى سورىنىمەن!ـ دېدى ئۇ،ـ مەن سىزگە سۆز بېرىمەن، بىراق نۆۋىتى بىلەن، سىزدىن سورىنىمەن، نۆۋەت بىلەن، بىراق كەچ بولۇپ قالغان ئىدى، قىستاڭچىلىقتا مىكروفونلارنىڭ دەررۇ بىر نەرسە بىلدۇرۇشىنى، بۇرۇن ئېيتىلغانلارغا قوشۇمچە، ھەتتا بىر نەرسە ئېيتىشنى بەكمۇ خالىغانلار توختىلىپ تۇرۇشتى .

شۇنداق قىلىپ رىياسەتچى مىكروفونلارغا نۆۋەت بېرىشنى قولاي قىلىش بىلەنلا ھەلەك بولۇپ قېلىشتى.

149ـ بىرىنچى مىكروفۇن! سۆز ئىككىنچىدە! مەرھەمەت! ئۈچىنچى مىكروفۇن! بەشىنچى، يەتتىنچى، ئونىنچى....

مىكروفوندىن مىكروفونغا چىقىپ سۆزلىگۈچىلەرنىڭ تېز ئۈچۈرلىرى كۆزگە كۆرۈنمىگەن ئوت بولۇپ يۇگۈردى، ئويلار بىرـ بىرىگە ئەگەشتۈرۈلگەنسېرى گەپنىڭ پوس كاللىسى ئېيتىلىپ،ئويلارنىڭ ماھىيىتى فىلوفېينىڭ كەشپىياتى بىلەن مەپكۇرەلىرىنى قەتئىي قوبۇل قىلماسلىققا، ئۇنى ئوربېتادىن قوغلاپ چىقىرىشقا، كەسكىن چاقىرىقلارغا، كائىناتتا دۇنياۋى چېقىمچى، ئاي ـ ئالەمنى قالايمىقان قىلغان جېدەلخور لۈكچەك دېگەنگىچە بېرىپ تاقالدى؛ تېخى يەنە بىراۋ، رۇس مۇھاجىرلىرىدىن بولسا كېرەك، فىلوفېينى ھەتتا ك. گ. ب نىڭ جاسۇسلىرىنىڭ بىرى، بۇزۇق ئاياللارنىڭ ئارقىدىن نازارەتكە سېلىپ قويغان كائىناتتىكى مۇشتۇمزور ئايغاقچى دەپ تاشلىدى، ھەتتا بىراۋ: بۇ فىلوفېي دېگەن روسىيىنىڭ كائىناتقا تاشلانغان تىنچ ئۆزگەرتكۈچى جاسۇسى، ئاڭا ئامېرىكىنى ئىچىدىن بۇزۇپ يېرىپ يوق قىلىش، جەمئىيەتتە ئىرسىي بومبىنىڭ پارتلىتىشىنى پەيدا قىلىش تاپشۇرمىسى بېرىلگەن دېسە، ئۇندىن كېيىنكىسى بۇ خەلقئارالىق قارا قول

تەشكىلاتىدىكىلەرنىڭ قىلغىنى، ئۇ ھازىرقى جەمئىيەتنى قىلچىمۇ ئۆزگەرتمەي نازارەتكە ئېلىش ئۈچۈن قانداقتۇر دۇنياۋى پائالىيەت ئويلاپ تېپىپ ئولتۇرىدۇ، دېگەن پەرەزلەرنى ئېيتتى، يىغىلغانلارنىڭ بېشىغا كەلگەن يەنە ھەر قاندىقى بىرىدىن - بىرى قورقۇنچلۇق پەرەزلەرنى ئېيتىشتى، ئۇندىن سىرت قارا نىيەتلىك بىلەن يۈزى قارالىققا ئەزەلدىن قوللىنىلىپ كېلىۋاتقان، ئەمەلگە ئاشقان سۆزلەر ئېيتىلىپ، ئاڭا كائىناتىي دېگەن ئېنىقلىغۇچىنى قوشۇپ،«كائىناتىي فائوست» قىلىپ چىقتى.

بىراق قانداقلا قىلمىسۇن كۆپچىلىكى چىن دىلدىن كاللىسىدا بار بولغان چۆچۈشلىرىنى يوشۇرماي ئېيتىشتى، ئەلۋەتتە جىمى ئادەم بىر كىشىدەك فىلوفېيگە، ئۇنىڭ ئىجتىمائىي، بىئولوگىيىلىك كەشپىيات - ئىختىرالىرىنىڭ رايىنى ئۈچۈرغان ئاڭ - سېزىم بىلەن ئەقىل - ھۇشىنىڭ قانداق بولمىسۇن ھەيدەپ چىقىشىنى كۆزلەپ، قارشى بولۇشتى، بۇ چاغدا ئۇلار ھەممىدىن بۇرۇن،ئەسىرلەردىن ئەسىرلەرگە ھېچقانداق «كاسساندرا بەلگىسى» بىلەن كارى يوقلا ئۆلۈپ، ئۆسۈپ يەنە گۈللەپ راۋاج تېپىپ كېلىۋاتقان ئىنسانىيەت تارىخىغامۇراجىئەت قىلىشتى،ئاشۇنىڭ ھەممىسى ھەقىقەتەندىمۇ قاتتىق تەسىر قالدۇرۇدى، بولۇپمۇ ئايالىلار كۆز ياشلىرىنى ئاقتۇرۇپ، ساقلاپ قېلىڭلار، ئۇلارنىڭ شەخسىي تۇرمۇشلىرىدا تاپقۇر نۇرلارنى ئارىلاشتۇرماي قوغداپ قېلىڭلار دېگىنىدە، ئۇندىن كېيىن ئاخىرىدا سۆزنىڭ يۇرۇشىدە كائىناتىي كاھىنىنىڭ مەركىزىي ئاخبارات ئىدارىسىنىڭ ئۆزى قولغا ئالسۇن، ئادەمزاتنى قوغداپ قېلىش مەقسىتىدە چارە كۆرۈش ئۈچۈن مەركىزىي ئاخبارات ئىدارىسىغا مەسىلە- پىكىر قويۇلسۇن، دېگەن تەلەپلەر ئېيتىلدى.

مانا مۇشۇلارنىڭ ھەممىسىنى كۆرۈپ ئولتۇرۇش روببرت بوركقا ئېغىر، ئازابلىق بولدى، ھەمىشە ئېتىراپ قىلىش ئانچە قىيىن بولمىغان، يارالغان

كۇندىن تارتىپ كۆتۈلۈپ كېلىۋاتقان تاشقى دۇنيانىڭ دۇنياۋى پاجىئەسى بىلەن ئەمەس، بەلكى تۇغمەس ـ پۈتمەس، ئۇلاشقانسېرى ھېيلىگەرلىكى ۋە باغرى تاشلىقى ئارتىپ بېرىۋاتقان، قارا سانىغان، ھارام ئىشلارنى پەيدا قىلغان، نەسىل قوغلىشىشنىڭ تېگى ـ تېگىدە پىنھان ئېلىپ بېرىلىۋاتقان، كېلەچەكتىكى ئاخىر زامانىنىڭ ھە قىقىي ماھىيىتىنى ئېچىپ كۆرسىتەي دېگەن فىلوفېينىڭ ھەرىكىتىنى كىشىلەرنىڭ كۆپچىلىكى چۈشەنمەي تۇرغانلىقىغا روبېرت بورك قايغۇرۇش بىلەن ئۇناۋەردى، ئەلمىساقتىن بېرى قىلىپ كېلىۋاتقان ھارام ئىشلىرى ئۈچۈن، خۇدا بەخشەندە قىلغان ھايات ئالدىدىكى گۇناھى ئۈچۈن جاۋاب بېرەر كۇن كېلىدۇ، دېگەن ئادەمدىكى مەڭگۈلۈك، تۇغما تۇيغۇ بىلەن كەلگەن قورقۇنچ ئۇنى قويۇۋەتمىدى، ھەمدە ھايات ئاڭا بىرلا قېتىم ھەدىيە قىلىنغان بولۇپ قايتىلانمايدۇ، ھەر بىرى مەڭگۈلۈك ئەمەس، ئۇزاق ۋاقىتقىچە بېرىلگەن.... ئۇزايدىن ھاياتلىق زامان بىلەن ماكاندا ئاخىرقى چەككە يەتكەن يەنە چەكلەنگەن.

ئولۇۋېر ئوردوكنىڭ ئەھۋالى كۆڭۈلنى غەش قىلىدىغان ئىدى، ئۇنىڭ بىر پۈتىنىڭ گۆرگە ساڭگىلاۋاتقانلىقىنى بورك بىلىپ يەتتى.ئوردوكقا قانداقتۇر بىر سەۋىيىدە ئەسكەرتسىمۇ،ۋەقەنىڭ مۇشۇنىڭغا يېتەرىنى ئالدىنئالا كۆرەلمىگىنىگە ئۆزىنى گۇناھكار ھېسابلىدى.

ئوردوك ھەقىقەتەندىمۇ ئەخمىقانە ئەھۋالدا قالدى، ئاڭا ھېچكىم دىققەت بۇرىماي قالدى، بۇ ئۇچرىشىشقا لازىمى يوقتىنمۇ بەتەر ھالەتتە ئوردوك مۇنبەردە يالغۇز قېلىۋەردى، بارلىق ئېيتىلغان سۆزلەر ۋە تەنىلەر پۈتۈنلەي فىلوفېيگە بېغىشلاندى، قەلبىنىڭ چوڭقۇر يېرىدە ھۆرمەتكە سازاۋەر كىشى مۇشۇ يىغىلىش ئۇيۇشتۇرۇۋاتقان ئوردوك ئەمەس ئىدى، كائىنات چەكسىزلىكىنىڭ قايسى بىر

يېرىده يۈرگەن فىلوفېي بولدى، قىستاڭچىلىقتىكى مىكروفونلارنى ئاڭا، پرزىدېنتلىق نامزاتلىقىغا ئەمەس، كاھىن فىلوفېيگە بىر نەرسە ئېيتىش ئۈچۈن يۇلغانلار ئىگىلىۋالدى، ئۇ نېمىگىدۇر مۇنبەردە چوقچىيىپ تۇرۇۋەردى، ئۇنىڭ كۆز ئالدىداھەمە بازارغا ئايلاندى،ئۆز بۇرچىنىڭ ئەھمىيەتلىك ئىكەنلىكى ھەققىدىكى ئويغا سايلامچىلار بىلەن تېلېۋىزىيە كۆرۈرمەنلىرىنى ئىشەندۈرۈش ئۈچۈن ھازىرلانغان تەييارلىقلار بىلەن چارىلەرنىڭ ھەممىسى زايا كەتتى، ئوردوكنىڭ كۈلۈمسىرىگەن پورتىرىتى ئېسىلغان تەنتەربىيە زالىنىڭ قۇببىسى ئالدىدىكى ھاۋا شارى كۈلكە قوزغايدىغان بىر نەرسىگە ئايلاندى، ئۆزى بولسا چارىسىز قېلىپ، ئۇنىڭدىن، تېيىپ، نېمە قىلارىنى بىلمەي دەلدەيدى. ئاڭا كېچەشچىلىرى بىلەن يارەمچىلىرى يۈگۈرۈپ كېلىشىپ، بىر نەرسىلەرنى پىچىرلاشماقتا، بىراق ئۇ بولسا خۇددى بىراۋنى كۈتۈۋاتقاندەك مۇنبەردە تۇرىدۇ، كۆزلىرى ئالاچەكمەن ئېچىلىپ، يۈزىنى پۈتۈنلەي شورپىنىڭ كۆيدۈرگىنىدەك داغلار قاپلىغان، بۇ تولۇق ۋەيران بولۇش، پۈتكۈل مەملىكەت ئالدىدا ۋەيران بولۇش ئىدى.

نامايىشچىلار دەريا سى باشقا ئېقىم بىلەن ئاقتى، ئەگەر چۆكۈپ بېرىۋاتقان بىر تال سامان تاشلانمىغاندا، كىم بىلىدۇ ئاخىرى نېمە بولىدۇ، سەھنىگە ئاڭغىچە جانلىق چامداپ قەيەردىندۇر بىر ياش يىگىت سۈرۈلۈپ چىقىپ كەلدى، ئۇمۇ گالاستۇكىنى تەكرار ئوڭشاپ قويۇپ چىقىپ سۆزلەشكەنلەرنىڭ تەرتىپىنى ساقلىتىشقا، پايدىسىز ھەرىكەت قىلىشنى داۋاملاشتۇرۇۋاتقان رىياسەتچىنىڭ يېنىغا كەسكىن سىڭىپ كەلدى ـ دە، بىر نېمە دەپ تۇرۇپ، قايرىلىپ قاتتىق ئۈن چىقاردى:

ـ توساتتىن كېلىپ قالغانلىقىم ئۈچۈن كەچۈرۈپ قويۇشۇڭلارنى سورىنىمەن، بەكمۇ ئەھمىيەتلىك بىر نەرسىنى ئېيتقۇم كېلىۋاتىدۇ!

ـ غولغۇلا پەسىيىشكە باشلىدى، زال خېلىغىچە گورىستاندەك تىنچىپ قالدى، ئەمدى بىر سىكۇنتىنىمۇ بىكارغاكەتكۈزمەسلىك كېرەك ئىدى.

ـ نام ـ شەرىپىم ئەنتونى يۈنگېر، ـ دەپ ئۆزىنى تونۇشتۇردى توساتتىن پەيدا بولغان يىگىت.

ـ 153ئەنتونى يۈنگېر، مۇشۇ ئىكەندە كۆزگە سىغىشلىق يىگىت ئىكەن!» دەپ ئويلاپ قالدى روبېرت بورك.

ـ ئىسمىم سىلەرگە ھېچنەرسە بىلدۈرمەيدۇ، ـ دېدى يۈنگېر، بىراق مەن يەنە بىزنىڭ گۈرۈھنىڭ سىلەردەكلا سايلامچىسى مەن، ئۇنىڭ ئۈستىگە مەن ئوردوك ئەپەندىنىڭ گۈرۈھىدامەن، ئۇنىڭ مەسلىھەتچىلىرىنىڭ بىرى بولىمەن، دىققەت ئاغدۇرۇپ قويۇشۇڭلارنى ئۆتۈنىمەن، بۇ يىغىلىشىمىز بىزگە كائىناتتىن تاشلانغان مەسىلىلەرنىڭ مۇنازىرىسى ئەمەس، بەلكى پرزېدېنتلىككە نامزات بولغان ئادەم بىلەن ئۇچرىشىشقا بېغىشلانغان، شۇڭلاشقا سايلام ئالدىدىكى مۇنازىرىمىزنى داۋاملاشتۇرغىنىمىز تۈزۈك، ھەمدە فىلوفېي ھەققىدە باشقا بىر پۇرسەتتە سۆز قىلساق، چۈنكى بايقىشىمىزغا قارىغاندا، بۇ ئاجايىپ خەۋەر توغرىسىدا يەنە كۆپ قېتىم ئويلىنىشقا يەنە بەس ـ مۇنازىرە قىلىشقا توغرا كېلىدۇ، شۇڭا بەلگىلىمە بويىچە ئىشلەشنى، ئىلتىماس قىلىمەن، ئوردوك ئەپەندىنى فىلوفېينىڭ مەسىلىسىگە ئالدىراتماي، ئۆزىنىڭ يەكۈن سۆزىنى ئېيتىپ بېرىشىنى سورىنىلى.

بۇ بەكمۇ دەل جايىنى تاپقان تەدبىر، چاتاقنىڭ تۈلۈمى تېشىلدى، بورك ئەنتۇنى يۈنگېرگە رازى بولدى، پەرەز بىلەن ئۇنى ئاشۇنداققۇ دەپ ئەسلىگەن ئىدى، ئۇندىن باشقا ھېچكىم، ئۇنىڭ ئىچىدە بورك ئۆزىمۇ كۈتمىگەن ئىش بولدى.

ـ ئوردوكمۇ باھا بېرىش كېرەك، ـ ئۇ مەدەتلەرنى قولغا كەلتۈرۈش

مۇمكىنچىلىكىنى كەتتۇرۇپ قويغىنى يوق.

ـ 154-توغرا، سۆزۈمنى داۋاملاشتۇراي،ـ دەپ دەررۇ تەييار تۇردى ئۇ، مۇشۇ ۋاقىتتا ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن قانداقتۇر بىر ئۇچقۇن يالت ئېتىپ قالدى، كۆز ئېچىپ يۇمۇشنىڭ ئارىلىقىدا ئۆزگەرگەن يۈزگە قارىغاندا، ئۇنىڭدا بىر نېمە بولۇپ ئۆتتى،ـ شۇنداق، ھۆرمەتلىك سايلامچىلار، ھازىر ئەنتونى يۇنگېر ئېيتىپ ئۆتكەندەك بۇ يەردە سۆزۈمنى داۋاملاشتۇرۇش ئۈچۈن تۇردۇم، بىراق، بىر ئەرزىمەس تۈزىتىش كىرگۈزمەكچىمەن،ـ ئۇ ئولتۇرغانلارنى قىدىرىپ سىناق كۆزى بىلەن قاراپ تىنىم تاپتى ـ دە، مۇنداق چۈشەندۈردى: مەن دەل ئاشۇ فىلوفېي توغرىسىدا ئېيتماقچى مەن،ـ دەپ تەكىتلەپ كۆرسەتتى، مەن بۇ يەردە مىكروفونلاردىن ئېيتلغانلارنى داۋاملاشتۇرۇپ،بىزگە كائىناتتىن پىسخولوگىيىلىك ھۈجۈم قىلغانلىقىغا مۇناسىۋەتلىك نەرسىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش، ئىرسىي ۋەزىيىتىمىزنى كەسكىن رەۋىشتە تەنقىدلەپ سۆزلىگۈم كېلىدۇ، مەن بۇلار توغرۇلۇق بىرىنچى قېتىم سۆز قىلماقچىمەن، چۈنكى، مەن سايلامچىلارنىڭ، كىشىلەرنىڭ ئويى بىلەن ياشايمەن، بىز مانا بۇ يەردە جىمىمىز بىللە، ماڭا بۇ ھەممىدىن ئەھمىيەتلىك، بۇ يەردە مىكروفونلاردىن ماڭا روھىي جەھەتتىن يېقىشلىق سۆزلەر سۆزلەندى، مەنمۇ بۇ توغرۇلۇق، ئامېرىكىنىڭ دېموكراتىيىسى ئۈچۈن بېرىپ تۇرغان يوقىرى نەرق بولۇپ سانالغان، بىزنىڭ ھوقۇقلىرىمىزغا يەنە ئەركىنلىكىمىزگە كائىناتتىن قىلىنغان قۇلاق ئاڭلىماس مۇداخىلە توغرۇلۇق، پەرەز بىلەن شۇنداق ئويلىدىم، فىلوفېي كائىناتتىن بىزنىڭ تۇرمۇشىمىزغا ئارىلىشىۋاتىدۇ، دەپ بۇ يەردە توغرا بەلگىلەندى، مەنمۇ ئاشۇنى توغرا دەپ ھېسابلايمەن، مەن ھەتتا بىر نەرسىنى قوشۇمچە قىلار ئىدىم، ئۇ بۇنى خالامدىكىن، خالىمامدىكىن، ئاخىرى كېلىپ بىزنىڭ دېموكراتىيىگە يەنە ھارام ئىش قىلىۋاتىدۇ، مۇنداق

قارىغاندا مۇمكىن ئەمەستەك، بىراق ئاشۇنداق، بۇ قارا نىيەتلىك بىلەن ئادەمنى ئۆچ كۆرەرلىك بىلەن ئويلاشتۇرۇلغان يامانلىق، سىلەر بىلەن يەنە بىر قېتىم گۇۋاھ بولۇۋاتىمىز، شەيتانىنىڭ قارا يۈزلۈكىگە ھەقىقەتەندە چەك يوق، سۆزۈمنىڭ بېشىدا ئۆزۈم سۆھبەتلىشىپ كۆرگەن، بىلىملىك ھەم نوپۇزلۇق ھېسابلانغان، ئايرىم بىر بەلگىلىك ئادەملەرنىڭ پىكىرلىرىنى ئېيتىپ كېلىپ، ئۇندىن كېيىن ھەقتە ئۆز ئويۇمنى ئوتتۇرىغا سالماقچىمەن، بىراق سۆزۈمنىڭ ئىككىنچى بۆلۈكىنى ئۆتەشكە، فىلوفېينىڭ مۇراجىئىتىگە ئۆزۈمنىڭ شەخسىي مۇئامىلەمنى بىلدۈرۈشكە، ئۆزۈڭلار چۈشىنىڭلار، تېخى ئۇلگۈرمىدىم، مىكروفوندىن ئېيتىلغانلارنىڭ ھەنىۋاسى مەن ئاتايىن دېگەنلەر بىلەن دەل كېلىدۇ، مانا مۇشۇنىڭ ئۆزى پەيزى، مۇشۇنىڭ ئۆزى پوزىتسىيەمنىڭ توغرىلىقىغا مېنى ئىشەندۈرىدۇ، ھازىرقى جەمئىيەتكە توساتتىن بۇرۇن كۆرۈلۈپ باقمىغان قورقۇنچ تۇغۇلدى، دېگەن ئوي ـ پىكىرنى تولۇقى بىلەن قوللايمەن، ئۆزىنى كاھىن فىلوفېي بولىمەن، دەپ ئاتىۋالغان ئادەمنىڭ بۇ پائالىيىتى، مۇنداقچە قارىغاندا ئىرسىيەتنى تەتقىق قىلىشقا بېغىشلانغاندەك كۆرۈنگىنى بىلەن، چىن ـ چىنىغا كەلگەندە، بۇ بىر خىل مۇداپىئە، بىزنىڭ روھىمىزنى، بىزنىڭ ئۆزىمىزگە تارىخىي ئېتىقادىمىزنى، بىزنىڭ مەدەنىيىتىمىزنى، ئېتىقاد ـ ئىشەنچىمىزنى دەسسەپ چەيلىتىش، ئۇندىن بايقىساڭلار بۇنداق مۇداخىلە كائىنات بۇيۇكلۇكىدىنلا يۈرگۈزۈلمەيۋاتىدۇ، فىلوفېي ئۆزىگە مەسىلەكدارلىرىنى يەردىن تېپىپ ئولتۇرىدۇ، ئۇلار بىزنىڭ ئىلىمده يەنە ئىجتىمائىي تۈرمۇشتا چوڭ، قەدىرلىك ،پەرقلىق، دەپ ھېسابلانغان ئايرىم ئادەملىرىمىزدۇر، ئىشىنىڭ ئەھۋالى مانا مۇشۇنداق! مانا مۇشۇ كىشىلەر فىلوفېي بىلەن بىرىكۈپلىپ، ئۆزلىرىنىڭ كائىناتتىكى ئىلھاملاندۇرغۇچىسىنىڭ شۇئارىنى چاقىرىپ، ئۇنىڭ ئىسمى

بىلەن يەردە قۇلاق ئاڭلاپ، كۆز كۆرەلەيدىغان توپىلاڭ كۆتۈرۈشكە، بىزنىڭ مەدەنىيىتىمىزنىڭ ئېنىق ئىكەنلىكىگە شەك تۇغدۇرماقتا، يەنە ئەڭ مۇھىمى بىزنىڭ ئاياللارغا جىن ـ شايتانلىرىڭ بەلگىسىنى ـ كاسساندرا تامغىسىنى بېسىپ شەرمەندە قىلىشقا، ئۆزلىرىنىڭ ۋاقىت ـ سائىتىنى كۈتۈپ تەييار تۇرۇشماقتا، تاپقان ئىشلىرىغا قاراڭلار، كاسساندرا تامغىسى، ئەلگە كېلىدىغان ئاپەتلەرنىڭ ھەم قايغۇ ـ ھەسرەتىنىڭ ئالدىنئالا بېشارەتچىسى! ئۇندىن قالسا ئادەتتىكىدەك ئاشۇنداق ئاتاپ ئولتۇرۇشقان يوق، نېمە دېگەن قارا نىيەتلىك نابۇت قىلىش بۇ؟ ئاشۇنداق بولغانلىقتىن تەييار تۇرۇشىمىز زۆرۈر! بارلىق مىللەتلەر تەييار تۇرۇشى كېرەك! ئاكادېمىيىنىڭ ئالىي تونىنى يېپىنىشقان فىلوفېينىڭ پىكىرداشلىرى ئادەملەرگە ئامىۋى تەشۋىقات ۋاستىلىرى ئارقىلىق تەسىر كۆرسەتمەكتە، كائىناتتىن كەلگەن يالغان پەيغەمبەرنىڭ ئېيتقانلىرىغا ئۇلارنى ئىشەندۈرۈشكە تەييار تۇرۇشماقتا، بۇنىڭدا قىلچىمۇ مۇبالىغە يوق، ئىشىنىپ قويۇڭلار، بۇ پۈتكۈل ئىنسانىيەتكە قارشى ۋاقتىم، مانا مۇشۇنداق! بىئاراملىقىمىمۇ مۇشۇ، مۆھتىرەم سايلامچىلار!

زال قارىسا شۇنىلا كۈتۈپ تۇرۇپتۇ، پرزىدېنتلىق نامزاتىنىڭ نۇتۇقىدا نامى ئاتالغان كىشىلەر ئۇنىڭغا ھەيرانۇ ـ ھەس بولۇشۇپ قاراپ ئولتۇرۇشتى، ھازىر ئولىۋېر ئوردوك ئېيتىۋاتقاندەك ھەممىسى ئۇنىڭغا يۈرىكىدىن تۈنەك تېپىپ، تولۇق قوللاشقا ئىگە بولدى، «ئالفا بېيسبول» تەنتەربىيە زالىدا ئولتۇرغانلار ئاشۇ سائەتتە نەپەس ئېلىشماي ئولىۋېر ئوردوكنىڭ چاقىرىقىغا، سۆزلىرىگە ھەممىسى بىر ئادەمدەك قۇلاق تۈردى، ئەلۋەتتە ئاشۇ غەلىبە كىشىلەر ئالدىدا يۈز ـ ئابرۇي چۈشكەندىن كېيىنكى ئوردوكنىڭ پۈختا غالىبىيىتى بولدى، ئۇ غالىبىيەتكە يول تاپتى، غالىبانە مانىۋېر قىلدى، ئىستراتېگىيىسىنى تەرتىپلىك ئۆزگەرتتى، ئەمدى ئاخىرقى پەللىگە يېتىشنى كۆرۈپ ئولتۇرىدۇ.

ئوردوكنىڭ ئۆزىمۇ بايىقى ئۆزى ئەمەس ئىدى. ئەمدى مۇنبەردە پۈتۈنلەي باشقا ئادەم تۇراتتى، ئولتۇرغانلارغا ئۇنىڭ ھەر بىر سۆزى زايا كەتمەي تەسىر كۆرسىتىپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ، ئوردوك تېخىمۇ يېلىنجىغان ئىلھام بىلەن سۆزلەپ كەتتى. بۇ ئۆزىگە - ئۆزى رازى بولۇشنىڭ، سۆز يەتمەس، كۆز يەتمەس مۇڭۇپپەقىيىتىنى سېزىشنىڭ ئاز كېلىدىغان پۇرسىتى، سۆزنىڭ ئالاھىدە قۇدرىتىنىڭ ھەم قۇۋۋىتىنىڭ ئەھۋالى ئىدى، ئاڭا ئۇنىڭ سۆزلىرى، ئاغزىدىن تېتىلىپ چىقىپ، ئەتراپىدىكىلەر بىلەن يەنە ھەممىدىن بۇرۇن، كۆزلىرىنى چەكچەيتىپ قاراپ ئولتۇرغان ئاياللار بىلەن يۇغۇرۇلۇپ كېتىۋاتقاندەك، ئۇندىن كېيىن ئۇنىڭ ھەننىۋاسى، جىمىسىگە قارىماي ئەركەكلىرىمۇ، ئاياللىرىمۇ ئاڭا جان دىللىرى بىلەن قوبۇل قىلىۋاتقاندەك سېزىلدى، يەنە داۋام ئېتىپ ئاڭا ئۈيۈردىكى بىيەلەرگە يېڭى ئات قوشۇلغاندەك ھەر بىر سۆز ئۇنىڭ كۈچىگە كۈچ قوشتى ھەم شۇنچىلىك ئېنىتىزار قىلغان، بىراق مۇڭۇپپەقىيەتكە يېتەي دەپ قالغان يوشۇرۇن ھۆكۈمرانلىق بىلەن يۇغۇرۇلۇپ كېتىشىنىڭ يېقىنلاشقانلىقىنى بويسۇندۇرۇشقا ھارماي چاقىرىق بىلەن ئۆزىنىڭ مەنپەئەتىگە تۇشمۇ-تۇش كەلگەنلەرنى قولدىن چىقارماسلىققا، يوقاتماسلىققا يىرتقۇچلۇق ئەركى كۆرۈنۇۋاتقاندەك قىلاتتى. بىراق، ھۆكۈمدارلىقنىڭ ھەۋىسىگە پاتقۇچى ۋاقىتتا يول يامغۇردەك تۆكۈلگەن سۆزلەرگە لايىقىدا جاۋاب بېرىش بىلەن مېڭىلىدۇ، توختىماي سۆزلەنگەن نۇتۇققا ماس ھالدا قاتار تىزلىپ ئالدىدا تۇرغان سەپنى، فىلوفېينىڭ مەپكۇرەلىرىنى ۋە ئۇنىڭ پىكىرداشلىرىنى غۇلىتىش باشلاندى، ئۇ ھازىر ئولتۇرغانلارغا ئۇ توغرۇلۇق سۆز يورغىلىتىپ «ھازىر مەن بىلەن بېرىشىڭلار، بەرگەن بېشارىتىم بويىچە قارماشقا چىقىڭلار!» دېگەننى بىلدۈردى.

ھاي! بۇ ئولۇغ ئوردوكنىڭ ئامىتى كېلىپ تۇرغان پەيت بولدى. زالدا

ئولتۇرغانلارنىڭ ئىچىدىن ئېكراندىن بىر نەچچە رەت مۇنبەرنىڭ يېنىدا ئولتۇرغىنى بىلىنەر ـ بىلىنمەس كۆرۈنگە يالغۇز بىراۋدىن باشقىسىنىڭ ھەننىۋاسى ئوردوكقا ھەيرانۇ ـ ھەس بولۇپ قاراپ ئولتۇرۇشتى، ئەنتونى يۇنگېرلا بىرەر نەرسە ئىرغىتىلىپ تەگمىسۇن دېگەندەك قىلىپ، ئىككى قولى بىلەن بېشىنى بېسىپ، سەھىنىنىڭ چەت بۇرجىكىدە قىستىلىپ ئولتۇرغان ئىدى، ئۇنىڭ شادىدەك قولىدىن قان تومۇرلىرى بۆرجۈپ كۆپۈپ چىققانلىقى كۆزگە چېلىقىدۇ، ئۇ قىينىلىپ ئولتۇردى.

ئولىۋېر ئوردوك بولسا ھۇجۇمنى داۋاملاشتۇرۇۋە ردى، ئۇ سۆزنىڭ زالدا ئاڭلاپ ئولتۇرغانلارنىڭ ۋە ئۇندىن ئىرسىي جۇغلانمىلارنى بۇزۇشقا، ھەم پارچىلاپ خانۇ ـ ۋەيران قىلىش نىشانلانغان سەييارىلەر ئارا تەجرىبىلىرىدىن، بىزدىكى ھاياتقا ئۇمتۇلغۇچى باشلىنىشنىڭ يوق بولۇشىغا ئېلىپ بارغۇچى، جەمئىيەتكە غەلىيان سالغۇچى مەقسەت كۆزلەنگەن تەجرىبىلەردىن ئۆزىمىزنى قانداق قىلىپ ساقلىشىمىز كېرەك.

ـ 158ئۇنداق بولمايدۇ! ـ دېگەن ئاچچىقلانغان ئاۋازلار ئاڭلاندى، زالدىن، ـ بىز ئاڭا يول بەرمەيمىز!

ـ 158مەنمۇ شۇنداق ئويلايمەن، ـ دەپ داۋام قىلدى ئولىۋېر ئوردوك، ـ يەنە بۇنىڭ ئۈچۈن يېتەرلىك كۈچ ـ قۇۋۋىتىمنى سەرپ قىلىمەن، مېنى ھېچكىم، ھېچنەرسە توختىتالمايدۇ، بىراق، كېلىپ چىققان كائىناتنى ۋەھىمىنى يەنى يەردە تۇرۇپ فىلوفېينى قوللاپ، ۋەزىيەتنى قىزىتىۋاتقانلارنى، مۇنداقچە ئېيتقاندا، سۇنى لېيىتىپ بېلىق تۇتماقچى بولغانلارنى، قانداق قىلىپ، قانداقچە زىيانسىزلاندۇرىمىز؟ سۆز ئادەملەرنىڭ ۋە ئۇنىڭ تەقدىرى توغرىسىدا بولۇۋاتقاندا ئۆزۈمنى ئومۇمىي چاقىرىق تاشلاش بىلەن جىم بولغان سىپايە ئىشتىراكچى سۈپىتىدە كۆرسەتكۈم كەلمەيدۇ، فىلوفېيچىلەر بىلىپ

قويۇشسۇن، ئۇلار قانچىلىك ئالىي، ئەقلىي دەللىلەرنى كەلتۈرۈشمىسۇن، بىزنىڭ ئۇلار بىلەن تىل بىرىكتۈرۈشمىز بولمايدۇ ۋە بولۇشمۇ مۇمكىن ئەمەس، ھەمدە ئۇلار بىلەن بىرگە ئىرسىي پىستىرما بېرىش سەندىن ئايلانسۇن، ئاتاپ ئېيتقاندا، مەن بىر كېلەچەكشۇناس بىلەن، ئىلمىي ساھەدە بەلگىلىك دۇنياۋى نام ـ شۆھرىتى بار، بىراق ئىش يۈزىدە كائىناتتىكى كاھىنىڭ مۇھىم ياقلىغۇچىسى، ھەتتا ئىدىئولوگىيىلىك بالا ئەسكىرى بولغان بىر ئادەم بىلەن خېلى ۋاقىتقىچە سۆزلەشتىم، سوۋېتلەر ئىتتىپاقىدا يول باشچىسىغا ئاق نىيىتى بىلەن خىزمەت قىلغان ھەم ئۇنىڭ ئۈچۈن ھاياتتىن ۋاز كەچمەكنى بەختىم دەپ ھېسابلىغان ئوغلان ـ قىزلىرى، يېڭىلىشسام كوممۇنىستىك ياشلار ئىتتىپاقىنىڭ ئاكتىپلىرى،مۇنەۋۋەرلىرى دەپ ئاتىلاتتى، فىلوفېينىڭ يارەمچىسى، يېشى خېلى چوڭىيىپ قالغانغا قارىماي، ئاشۇلارغا ئوخشاش، ئۇ بىزنىڭ ئۇنىۋېرسىتېتتا ئىشلەيدۇ ھەم شەھەرنىڭ چەت ياقىسىدىكى شەھەرچىلەرنىڭ بىرىدە ياشايدۇ، ئۇ ئادەمنىڭ ئىسمى روبېرت بورك!

تىمتاسلىق بولۇپ قالدى، ئولتۇرغانلار تىنىق ئالالماي قېلىشتى، ئۇندىن كېيىن بىر ئېغىزدىن: «روبېرت بورك! بۇ روبېرت بورك! نەدىكى بىر روبېرت بورك!» دېگەن غۇدۇر ـ پۇدۇر سۆزلەر شامالدەك ئېسىپ جۆنىدى.

159شۇنداق، مۆھتىرەم سايلامچىلار، روبېرت بوركنىڭ ئىلمىي دەللىلىرىنى دىققەت قىلىپ ئاڭلاش بىلەن مەن تىرىك ئادەملەرنىڭ تەقدىرىگە سەل قاراشقا ھېچكىمنىڭ ھەققى يوق ئىكەنلىكىگە، ئۇنىڭ ئەس ـ ھۇشىمىزنى قانچىلىك بۇراشقا ھەرىكەت قىلغانلىقىمغا قارىماي، فىلوفېي مەيلى قانداق ئىلمىي مەقسەتنى ئالدىغا قويمىسۇن،ئۇنىڭ تۇرمۇشىمىزنى بۇزۇۋاتقانلىقىغا دىققەت ئاغدۇرۇشقا قانچىلىك ھەرىكەتلەنگەنلىكىگە

قارىماستىن مەن بۇ ئادەمنىڭ فىلوفېيدىنىمۇ ئېشىپ چۈشۈشىگە كۆزۈم يەتتى. دۇنياۋى ۋەھىمە ئېنىق بولۇپ كۆرۈنگەن مانا مۇشۇنداق ئادەملەرنىڭ ئىچىدە يوشۇرۇنۇپ ياتىدۇ! روبېرت بورك ئۇچۇن ئۇنىڭ بىلەن سۆزلەشكەن ئادەملەرنىڭ ھەم ئىتىرازچىلارنىڭ بېشىنى تۇمانلاتقان پەلسەپىۋى جۆيىلىشىلىرى، ئۇنىڭ پۈتكۈل ئالەملىك مەپكۇرەلىرى قاتاردا ياشىغان، ئاددىي ئادەملەرنىڭ تەقدىرىدىن ئالقانچىلىكمۇ ئەھمىيەتلىك ئەمەس، بۇ ئاددىي ئادەمنى، ئۇنىڭ بارلىق مەسىلىلىرىنى يەنە قىينىچىلىقلىرىنى روبېرت بورك پىسەنتىگىمۇ ئېلىپ قويمايدۇ، مەيلى قانداق ئىلمىي كەيپىياتتىكى مەقسەتلەر قويۇلمىسۇن، ئادەم نەسلىنىڭ ئۇلىنىشىنى بوغقان، بىزنى كېلەچىكىمىزدىن ئاجراتقان فىلوفېينىڭ ئۆز ئىلمىگە ئاشۇ ئاددىي ئادەملەر قۇربان قىلىندۇ، روبېرت بورك قارىغۇلارچە چوقۇنغۇچى ھەمدە جان دىلى بىلەن فىلوفېي تەرەپتە ۋە ئاڭا شەيتانغا خىزمەت قىلغاندەك خىزمەت قىلىۋاتىدۇ.

ـ 160كەچۈرۈڭ، ئوردوك ئەپەندى! بۇ ئىككىڭلارنىڭ ئاراڭلاردىكى خۇسۇسىي سۆھبەت ئەمەسمۇ؟ـ دەپ چىدىماي قالدى ئەنتونى يۇنگېر، رىياسەتچىنىڭ مىكروفونىغا يۈگۈرۈپ كېلىپ، ئۇنىڭ ئاۋازى بوغۇلۇپ، كاكىراپ بۇزۇلۇپ كەتكەن ئىكەن، ئىككى ئادەم ئارىسىدىكى پاراڭنى كىم خەلقنىڭ تەھلىلىگە ئېلىپ چىقىشقا بولارمۇ؟!

ـ 160بورك بىلەن ئىككىمىزنىڭ سۆزلەشكەن پارچىمىزنى يوشۇرۇن سىرغا ئايلاندۇرغۇم كەلمەيدۇ،ـ دېدى ئوردوك بىخىرامان،ـ ئەگەر ئىككەيلەن ئارىسىدىكى پاراڭ ئادەمزاتنىڭ تەقدىرىنىڭ قانداق بولارىنى قوزغاپ قويسا، ئەگەر روبېرت بوركقا ئوخشاش ئادەملەر فىلوفېينىڭ ئىشىنى ياقلىسا ۋە ئادەملەرنىڭ ئەقلىدىن ئۇنىڭ نەزەرىيىسىگە كەڭرى يول ئېچىپ بېرىۋاتسا،

پۈتكۈل دۇنيا ئۇستىدىن نازارەت قىلىشقا ئاڭا يول ئېچىپ بېرىۋاتسا، نېمە ئۈچۈن ئاڭا سىپايىگەرلىك قىلىشىم كېرەك بولىدىكەن؟

گۈلدىراس چاۋاكلار «ئالفا بېيسبول»نىڭ تورىسىنى ئېچىۋەتكۈدەك ياڭرىدى، تېلېۋىزىيە ئوپېراتورلىرى ئولۇۋېر ئوردوكنىڭ يەنە بىر جەڭدىكى غەلىبىسىنىڭ بۇرۇن بولۇپ كۆرۈلۈپ باقمىغاندەك بۇ سەھنىسىنى كۆرسىتىش ئۈچۈن ئادەملەرنىڭ چىراي كۆرۈنۈشلىرىنى چۈشۈرۈپ، زالدا ئۇيان-بۇيان يۈگۈرۈپ يۈرۈشتى.

ئەنتونى يۇنگېر بىر نەرسە ئېيتىشقا ھەرىكەتلەندى:

ـ 161ئوردوك ئەپەندى، سىزدە بۇنىڭغا ھوقۇق يوق... بىراق، زالدىكىلەر ئۇنىڭ سۆزىنى ئاخىرىغا چىقارغۇزمىدى، ئاڭا سۆز-گەپ قىلدۇرماسلىق ئۈچۈن، ئۇنى تۇرغان يېرىدە يوق قىلىش ئۈچۈن ھەممەئادەم بىر كىشىدەك چاۋاڭ چېلىپ تۇرۇۋېلىشتى.

يۇنگېر ئۇنىڭغا قارىماي، سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇۋەردى، ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلاتقۇزماي چاۋاك چېلىۋاتقانلارنى ئۇقسۇن دېگەنچىلەپ، قىيقىراپ سۆزلەپ، قوللىرىنى پۇلاڭلىتىپ، جان قىينىلىشقا چۈشتى، بىراق بۇ ئوتقا ياغ قۇيغاندەك بولدى، يۇنگېرنىڭ بىر تالاي سۆزلىگەنلىرىنى يوق قىلىش ئۈچۈن، ھەممەيلەن قىيقىراشقا باشلىدى: «ئوردوك! ئوردوك! ئور... دوك! ئور... دوك!».

ئۇنىڭدىن كېيىن بۇيرۇق بېرىلگەنچىلەپ، ھەممەيلەن بىردىنلا ئورۇنلىرىن تۇرۇشتى- دە، ئالقانلىرىنى بىر - بىرىگە ئۇرۇشۇپ: «ئوردوك! ئوردوك! ئوردوك!» دەپ قايتىلاۋەردى.

شۇنداق قىلىپ ئوردوكنىڭ سەلتەنىتى يېتەر يەرگە يەتتى، بۇنداق سىياسىي مۇۋەپپەقىيەت ئۇنىڭ رىقابەتچىلىرىنىڭ ھېچكىمنىڭ چۈشىگىمۇ

كىرگەن ئەمەس،تەقى ـ تۇرقى كۆزگە سىغماس، شەلۋەرىگەن قۇشقاچنىڭكىدەك يۈزىنى سەپكۇن باسقان، نېمىسى بىلەندۇر، گېببىلستى ئەسكە سالغان ماۋۇ ئومۇمىي داۋالغۇش باش ئايلاندۇرىدىغان بۇيۇكلۇككە، سىرلىق مۇۋەپپەقىيەتنىڭ چەمبىرىكىگە شۇنچىلىك تېزلىك بىلەن كۆتۈردى دەيسەن، ئوردوكنىڭ شۇئان ئاشۇ مىنۇتلاردا شادلىقىدىن هوشىدىن كېتىپ يېقىلىپ قالىدىغاندەك ئەهۋالغا كەلگەنلىكى هېچكىمنىڭ ئويىغا كەلمەس ئىش ئىدى، شۇنداقتىمۇ ئۇ غەيرىتىنى يىغدى، ئىشنىڭ باشلارنى باشلىدى، ئەمدى ئىشنى ئاياغلاشتۇرۇش كېرەك ئىدى، مۇۋەپپەقىيەتنى مۇستەهكەملەش كېرەك ئىدى، لېكىن زالدىكىلەر يەنىلا: «ئوردوك! ئور...دوك!» دەپ قىيقىراۋاتاتتى. ئۇ قايتا ئوڭشالدى، قولىنى پۇلاڭلىتىش هەم رازىمەنلىك تەبەسسۇمى بىلەن زالدىكىلەرنىڭ چاۋكىنى، ۋارقىراشلىرىنى توختاتتى، ئۇندىن كېيىن جىمجىت بولۇپ قالغاندا مۇنداق دېدى:

162كىمدۇر بىراۋغا روبېرت بورك هەققىدە ئېيتقىنىم ياقماي قالدى بولغاي، روبېرت بوركنىڭ نېمىسى بار؟ ئاڭا كىم توسالغۇ بولۇۋاتىدۇ، بورك كىشىلەر ئالدىغا كەلسۇن، ئۆزىنىڭ ئۇنداق ئادەم ئەمەسلىكىگە ئىشەندۈرسۇن، كائىناتتىكى فىلوفېي ئىككى ئادەملەرگە، كىشىلەرگە، مىللەتلەرگە، كەلگۈسىدىكى بوغۇنلارغا پايدا يەتكۈزىدىغانلىقىغا خۇشتار ئىكەنلىكىگە ئىشەندۈرسۇن، ماڭا نەق بىر جاۋاب بېرىپ، ئاشكارىلىسۇن! مۇهەببەت! بىز، خۇداغا شۈكۈر، بېرىپ تۇرغان دېموكراتىيىلىك مەملىكەتتە ياشاۋاتىمىز، بەرهەق، بورك قولىنى قوۋۇشتۇرۇپ، چەتتە ئولتۇرۇپ قالىدىغان ئادەم ئەمەس، ئۇ چىقىپ سۆزلەيدۇ دەپ ئويلايمەن، ئەگەر ئۇ توساتتىن ئېسىگە كېلىپ، فىلوفېي قوللاشتىن ئاينىسا، ئۇنداقتا، چۈشەندۈرەر، مېنىڭ ئويۇمچە، گۇناهىنى بويىنىغا ئالار، ئىش قىلىپ خالىغانچە قىلسۇن، ئامېرىكىنىڭ

گېزىتلىرى بىلەن ژۇرناللىرى ئۇنىڭ خىزمىتىدە بولماي نېمىلەر ئىدى. ئۇندىن قالسا ئامېرىكىنىڭكىلا دەمسىلەر؟ ھە، رادىئو، ھە تېلېۋىزىيە نېمە؟ ئوي ـ خىيالىلىرىنى ئوتتۇرىغا قويسۇن، بىراق مەنمۇ چەتتە قالمايمەن، سىلەرگە ئېيتىپ قويماي ھۆرمەتلىك سايلامچىلار، مەنمۇ ئامېرىكا تەشۋىقات ۋاستىلىرىدىن ئۆزۈمگە ئاددىي ـ ساددا بولسىمۇ بىر ئوتۇن سورايمەن، بىراق زامانداشلىرىمنى ئۆزۈمنىڭ كېلەچەكشۇناسلىق نەزەريىلىرىم بىلەن تاڭ قالدۇرۇش ئۈچۈن ئەمەس، مەن ئوت بىلەن ئويىنىشىشقا بولمايدىغانلىقىنى، بورك بىلەن فىلوفېينىڭ دۇنياۋى ئوت چىقىرىشقا تەييار ئىكەنلىكىنى ھەر بىر ئادەم چۈشەنگۈدەك بولغان سائەتتىن باشلاپ، مەندە ئارام يوق، ئۇنىڭ ئويلىرى مۇجىمەل ۋە ۋەھىمىلىك، ئۇ ھەمە يەردە ئاياللارنىڭ بىرەرسىنىمۇ قالدۇرماي تاپقۇر نۇرلارغا نۇرلاندۇرۇش مەپكۇرەسىنى يېيىشقا ۋە قىلغان گۈناھى ئۈچۈن مۇتلەق رەۋىشتە ئادەمزاتتىن كەچۈرۈم سوراشنى تەلەپ قىلىشقا تەييار، ئۇندىن كېيىن شۇلارنىڭ بارى، ئەنئەنىۋى دىنلارنى سۈرۈپ چىقىرىۋېتىش ئۈچۈن، ئادەم يېنىغا مونوپولىيىلىك ھاكىمىيەت يۈرگۈزۈش ئۈچۈن يېڭى فىلوفېي دىنغا بېرىپ تاقىلىدۇ، دۇنياۋى دىنلارمۇ مۇندىن باشقا قانداق كۈنگە قاپسىلىدىغانلىقلىرىنى ئويلاشسۇن، مانا مۇشۇلار توغرىسىدا ئالدىنئالا غەم قىلىش كېرەك، مەن مانا ئاشۇلار ھەققىدە يازمەن ۋە ئېيتىمەن، بىز ئەينى ۋاقىتلاردا بۇ ئوقۇمۇشلۇق ئادەملەرنى ئوربېتىدىن فىلوفېيگە، يەردىن بورکقا يۈگەن، ئېغىزدۇرۇق سېلىشمىز كېرەكلىكى ھەققىدىمۇ تەكىتلەيمەن ۋە يازمەن، مەن مانا مۇشۇ يەردە قاتنىشىپ ئولتۇرۇشقان بارلىق مۇخبىرلارغا بۇنى بىلدۇرىمەن، ئەلۋەتتە، ئەنئەنە يولى بىلەن، پەقەت ئەنئەنە تەرىقىدە ئېغىزدۇرۇق سېلىش كېرەك! مۇنداق تەجرىبىلەرگە دۇنياۋى مەنئىي سېلىشنى كىرگۈزۈش يولى بىلەن بۇ ئىشتا مەن سىزلەرنىڭ قوللىشىڭىزلارغا

ۆە ئىشىنىشىڭىزلارغا تايىنىمەن!

يېرىلىپ چىققاندەك قىقاس ـ چۈقان ۆە چاۋاكلارنىڭ گۈلدىراسلىرى ئاڭلاندى، ھەممەيلەن ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشتى ـ دە، قوللىرىنى تېخىمۇ قىزغىنلىق بىلەن چېلىشىپ، قايتىدىن ۋارقىراشتى.

«ئور...دوك! ئور...دوك!» ئوردوك قايتىدىن كىشىلەرنىڭ چاۋاكىنى توختىتىپ تۇرۇشى راھەتلىنىپ ھەم ئوڭايسىزلىنىپ سوراندى.

ـ 164مەن سىزلەرنىڭ يەنە بىر نەچچە مىنۇتلىرىڭىزلارنى ئالاي، مەن مۇشۇ ئېيتقانلىرىمنى ئەمەلىيلەشتۇرۇش ئۈچۈن يەنە قوشۇمچە قىلدىم.

توساتتىن تەنتەربىيە زالىدىن تېلېۋىزىيىلىك يەتكۈزۈش چورت ئۇزۇلدى، ئېكران ئۆچتى، كىمدۇر بىراۋ تىترىگەن قولى بىلەن تېلېۋىزورنى ئۆچۈردى، ئۇ جېسسى ئىدى، ئۇ ئۆيگە قاچان كەلدى، قانداق كىردى، بايىاتىن نەدە ئولتۇردى، چەتتە ئولتۇرۇۋېلىپ، ئاشۇلارنىڭ جىمىسىنى كۆردىمۇ، ئۇندىن كېيىن كۆرگەنلىرىدىن بارغانسېرى پاراڭچ بولۇشۇپ، مىدىرلىيالماي قالدىمۇ؟ يا ئەمدىلا كەلدىمۇ؟164 بورك بىلگەن يوق، كۆز ئالدىدا بولۇپ ئۆتكەنلەرگە گاڭگىراپ قېلىپ، بىر پۈتى گۆرگە ساڭگىلاۋاتقاندەك، قانداقتۇر بىر بوشلۇقنى سەزمىگەندەك، كېيىنلودا ئولتۇردى.

ـ قانچىگىچە كۆرۈشكە بولىدۇ زادى؟! ئاشۇنىڭغا قانداق قىلىپ چىداپ قاراپ ئولتۇرىسەن؟!ـ جېسسى ئېرىگە ئاچچىق ھەم قاتتىق سۆزلەپ بىر تەگدى، يېتەرلا بولدى! ئۇ ئۇن چىقارمىدى.

ـ خانەدىكى تېلېۋىزورنىمۇ ئاچقۇچى بولما!ـ دېدى جېسسى ئاچچىقلىنىپ،ـ ھازىر بارلىق تېلېفون سىملىرىنى سۇغۇرۇپ تاشلايمەن، جىمىسىنى پالاكەت باسسۇن، جىمىسىنى يىلان سىيپىسۇن، بىردەم بىراۋ، بىردەم جان، بىردەم تېلېفون بېرىش بولمىسۇن! ھازىر ھەمىسى تېلېفون

بېرىشكە باشلايدۇ، قولى بىكارنىڭ بار، سېنىڭ ئولۇغبر ئوردوكنىڭ ئۇياقتىكى قىلمىش ـ ئەتمىشلىرىنى كۆرگەنلەرنىڭ جىمىسى! نېمە دېگەن بىمەنە سۆزلەر! نېمە دېگەن ئىپلاس يوسۇن! بورك ئۇن چىقارمىدى.

ـ 165سەن نېمىشقا گەپ قىلمايسەن؟! ـ دەپ چاڭقىلداپ سۆزلەپ كەتتى جېنى چىدىماي قالغان جىسسى، ـ مۇنداق ئىش هاياتىمدا بولغان ئەمەس!

ـ 165بوش سۆزلە، خۇدا ئۇرغۇر، ـ دېدى روبېرت بورك، ـ ۋاقىرىغىنىڭ بىلەن هېچنەرسە ئۆزگەرمەيدۇ.

ـ لام ـ جىم دېمەي دومسايغىنىڭدىنمۇ هېچنەرسە ئۆزگەرمەيدۇ.

ئىككەيلەن تەڭ چىچاڭشىپ، هۆرپىيىشىپ، تالىشىپ ئولتۇرۇپ قېلىشتى، سىرتتا گۇگۇم كىرگەن ۋاقىت ئىدى، مەڭگۇ ئەستىن چىقمايدىغان كۇزنىڭ ئاجايىپ كارامەت كۇنى ئۆز نۆۋىتى بىلەن ئۆتۇۋاتاتتى، ئارقىغا ئارمان ـ ئىستەك هەم خىياللارنى قالدۇرۇپ كېتىۋاتاتتى. نېمە بىلەن كېلەرى نامەلۇم يېڭى كۇنلەرگە ئۇدۇللۇق ئۆتۇپ بېرىۋاتتى....

ـ 165ئۆزۇمگە ئۆزۇم ئىشەنمەيمەن، ياق ئىشەنمەيمەن، ـ روهىنى چۇشۇرۇپ تىنچلىقنى جېسسىنىڭ دىرىلىگەن ئۇنى بۇزدى، ـ بۇ نومۇسلۇق ساڭا هېلىقى مەسىلەدىن كەلگەن، بىراق، ساڭا شۇنچە پەس هەم ئىپلاس مۇئامىلە قىلار، دەپ ئويلىغان ئەمەسمەن! ئۆزىنىڭ شەخسىي هەۋەس ـ قىزىقىشى ئۈچۇن ئادەمنى پۈتكۇل دۇنيادا شۇنچىلىك مەسخىرە قىلىشقا بولامدۇ؟! مەن بۇ ئەبلەخنى هازىر ئۆلتۇرۇۋېتىشتىن يالتايماس ئىدىم! كېيىن ئاشۇمۇ ئامېرىكىنىڭ پرىزىدېنتى بولۇشى مۇمكىن؟! بۇ تەڭرى دېگەن نەدە؟! جېسسى بۇلدۇقلاپ يىغلاشقا باشلىدى، بورك ئورنىدىن تۇرۇۋېلىپ ئايالىغا سۇ ئېلىپ كېلىپ سۇندى، جېسسىنىڭ لەۋلىرى تىترەپ، ئىستاكاننىڭ گىرۋىكىگە چىشلىرى تاسلىداپ تېگىپ، سۇنى تۆكۈپ،

چېچىپ، يېتىپ ئىچتى.

ـ 166سەۋر قىل، جېسىسى، ئەمدى ،سۆزۈمنى ئاڭلاپ تۇر،ـ دەپ بورك ئايالىنى بېشىدىن سىيلىماقچى بولدى، ئايالى بېشىنى تارتىۋالدى.

ـ 166ئاڭلىمايمەن، ھېچنەرسىنى ئاڭلىمايمەن، ماڭا ھېچگەپ دېمە، باي بولغۇر!ـ ئۇنىڭ ھەلقۇمىنى ياش بوغدى.

ـ 166ئۇنداقتا كەچۈرۈپ قوي، يېنىڭدا تۇرۇپ تۇراي... كەچۈرۈپ قوي....

ئايالى پۈتكۈل تېنى لاغىلداپ تىترەپ كربىسلوغا يۆلەنگەن ھالىتىدە ئۆكسۈپ يىغلاپ كەتتى، چېچىمۇ ئاقىرىپ كېتىپتۇ، شۇنداقلا توساتتىن قېرىشقىمۇ باشلاپتۇ، بورك بۇنىڭغا بۇرۇن ئەھمىيەتمۇ بەرگەن ئەمەس ئىكەن، مانا مۇشۇنىڭ ھەممىسى ئاشۇ كۆڭۈل يېرىم بولغان، جان قىينالغان مىنۇتلاردا كۆرۈلۈۋاتىدۇ.

روبېرت بورك تۇماندا قالغانىدەك، ئۆز ئۆيىدە ئەمەس ئىدى، يوچۇن بىر ياقتا يۈرگەنىدەك خانەدە ئۇيان ـ بۇيان مېڭىۋەردى، نەدىكى بىر ھاڭغا چۈشۈپ كېتىدىغانىدەك، ماڭسىمۇ، جىم تۇرسىمۇ ئاڭا ھەممە ئىش قورقۇنچلۇقتەك تۇيۇلدى.

166بۆكتۇرمىدىن ئۇرۇلغان كۈتۈلمىگەن زەربىنىڭ كۈچى شۇنچىلىك ئەس ـ ھۇشىنى يوقىتىدىغانىدەك ئىدى.

گاھىدا بوكسيۇرلۇق مەيدانىدىكى بوكسيۇرچىلارغا تېلېۋىزوردىن قاراپ تۇرۇپ، بورك چارىسىز قالغان بوكسچىغا ئىچى ئېچىشىپ، بىر ئۇرۇش بىلەن قايتا تۇرغۇسىز بولۇپ يېقىلغان بوكسچى ئۆزىنى قانداق سېزەر بولىدىكىن، يىقىلغۇدەك ئۇرۇلغان، باشقا سەييارىدىن چۈشۈپ قالغانىدەك كەلگەن مېتىرونت تاشنى، تۇشمۇ تۇش تەرىپىدىن كەلگەن زەربىنى سەزمەي قاربغان

ھالەتتە ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا نېمە ئالامەت بولمىدىكەن، دەپ ئويلىنار ئىدى، ئۇ نېمە ئىكەنلىكىنى ئەمدى بىلىدۇ، ئۇنى قورشاپ تۇرغان دۇنيا، ئۆز ئورنىدا قېلىۋېرىش بىلەن بىرگە، ئادەمنىڭ ئۆزىدە، ئۇنىڭ ئىچىدە پۈتۈنلەي ئاداشقان، كوچىدا ئاققان يېغىن سۇيىدەك، باشتا مەۋج ئۇرۇۋاتقان تومۇرلىرىدا، ئاشۇ سارىڭ ـ جىنىدى ئېقىم يەپ كەتكەن ھالىتىدە، ئۆينىڭ قارايغان تاملىرىدا، ئوي ـ خىيالىنىڭ گاڭگىرىغان قالايمىقانچىلىقىدا تۇرۇپ كېتىدۇ، ئەمدى ئۇ بۇنى بىلىپ يەتتى.

ئۇ ئۇزاققا، ئۇزاققىچە قىينىلىپ مېڭىپ يۈردى، لېكىن ئاپەتتىن قىينالغاندا پەيدا بولغان پىكىر ـ خىيالى بولسا ھېلىقى قارا كامارda، بىر سائەت بۇرۇن ئۆزى ئۇچۇن ئۆزى نېمە بولسا شۇ بولغان، ئۆز «جېنى» بىلەن بولغان، ئۇنىڭ ئىنسانىيلىقىنى ئېنىقلىغان، ئۆزىگە ئوخشىغان باشلىنىشى بولغان ئۆتمۈشىنىڭ خارابىسىدە روھىي جەھەتتىن قالايمىقان بولغان. ھازىر ئەمدى شۇلارنىڭ جىمىسى ئولۇغ ئوردۇك ۋە ئۇ يولدىن چىقارغان كىشىلەر ئاممىسى تەرىپىدىن بىر زاماتتا ئاستىن ـ ئۈستۈن قىلىندى، دەپسەندە قىلىندى، كۆيدۈرۈلۈپ يوق قىلىندى، ئۇ دەسسەپ چەيلەنگەنلىكى ۋە كۆيدۈرۈلگەنلىكىنى ۋۇجۇدى بىلەن سەزدى، تېنى ئالاۋلىنىپ كۆيدى، ئۇنىڭ ئۆمرىدە مۇنداق قىلىپ كىشىلەر ئالدىدا زورلۇقتا ئۇچرىغان ئەمەس، ئۇندىن كېيىن دەررۇ: بۇندىن باشقا نېمە قىلىش كېرەك؟167 دېگەن سوئال پەيدا بولاى، ياكى ئار ـ نومۇسنى كۆپچىلىكىنىڭ كۆز ئالدىدا نامايىشچىل بۇ قارا كۈچگە بېقىندۇرۇش ياكى ئەھۋالدىن قۇتۇلۇشنىڭ بۆلەك يولىنى تاپالماي، ئۆزىنى ئۇدۇلغا ئېتىش قالدى، ـ دەپ ئويلىدى، ئۇ مۇشۇ سائەتتە، ـ ئادەم بارلىق ۋاقىتلاردا يەنە پەۋقۇلئادە مەغلۇبىيەتكە دۇچار بولغان پەيتلەردە قەتئىي ئىشىنىپ كەلگەن نەرسىلەرگە، ئادالەتنىڭ، چىنلىقنىڭ،

ھەقىقەتنىڭ، . . . . بۇنىڭمۇ كۆپلىگەن ئاتلار بار، ئاخىرى ئىشىنىپ سەلتەنەت قۇرۇشىغا ئىشىنىش بىلەن كۈچ يىغىپ، تۈتۈشۈشقا چىقىپ قالدى، ئۇ بار يا يوق، يا ھايات، يا مامات، ئۆزىگە مۇنداق قاتتىق ھەم بۈاستە ئېيتمىدىغان كۈن ۋە سائەتنىڭ كېلەرىنى ھېچقاچان ئويلىغان ئەمەس، شۇ مىنۇتلاردا ئۇ ئۆزىگە تېخى بىر غەملىك كەشپىيات ئىختىرا قىلدى، جىسسى ئۈچۈن ئۇنىڭ تراگېدىيىسى ئۆزىنىڭكىدىن ئاللىقانچە ئېغىر بولىدۇ، شۇنىڭغا ئەگىشىپ جېنى بۇرۇنقىدىنمۇ قاتتىق ئازاب تارتتى، ئايالىنىڭ قايغۇسىنى يېنىكلىتىدىغان چارە تاپالمىدى، سۆز تېپىلمىدى، سەۋەبى ئايالى بولۇۋاتقان ۋەقەنىڭ ماھىيىتىنى ئاشكارە، ياخشى چۈشىنىپ تۇرۇۋاتاتتى.

ـ روبېرت، ـ دېدى جېسسى تىترەپ.

168 ـ ھە، جېسسى، ئاڭلاۋاتمەن، بىرەر گېپىڭ بارمۇ؟

ـ 168روبېرت بورك، مەن ھازىر ئويلاندىم. . . ـ دەپ توختاپ قالدى، بورك كۈتۈپ تۇردى، ماڭا ۋاننىدىن لۆڭگە ئېلىپ بەرچۇ، خۇدا ئۇرغۇر.

بورك لۆڭگە ئېلىپ كەلدى، ئۆڭگە بىلەن يۇزىنى سۈرتۈپ ھەلقۇمىغا كەلگەن يېشىنى بېسىشقا تەمشىلىپ، جېسسى ئۆزىنى تۈتۈۋېلىشقا ھەرىكەتلەندى.

ـ 168نېمىنى ئېيتاي دېگەن ئىدىڭ، جېسسى؟

ـ 168بۇگۈن بېشىڭغا كەلگەن نەرسە، بۇلا ئەمەس، ئۇ ياقتىمۇ، كائىناتتا يۈرسىمۇ، فىلوفېينىڭمۇ بېشىغا كەلگەن نەرسىمۇ، ـ بۇ ئىدىئالىزمنىڭ تراگېدىيلىرىنىڭ بىرى دېگەن ئويغا كەلدىم، مەن، سەن ھۆرمەت قىلغان سوقراتنى ئەسلىدىم، شۇ ۋاقىتتىكىدەكلا، ئۇندىن خېلى مەزگىل كېيىنمۇ ئىدىئالىستىك ئوتوپىياغا لۇكچەكلەر توپى قارشى تۇرۇشقان، كىمدۇر بىراۋ باشقا قاپ، تاغار كىيگۈزىدۇ. ئۇندىن كېيىن ھەممىسى بىرسىنىڭ ئۈستىگە

ھەممىسى ئۆزىنى ئاتىدىغان «تۆگە باستى» ئويۇنى قىلىپ يېتىپ قېلىشىدۇ.

ـ 169بەلكىم شۇنداقتۇر، ـ دەپ جاۋاب قاتتى بورك توختاپ.

169بۇ ئاشۇنداقمۇ، يا ئاشۇنداق ئەمەسمۇ؟ ئوردوك ھەققىدە گەپ قىلمىدىم، بىز ئۇنى ياخشىراق بىلگەن ئەمەس ئىكەنمىز، سەن ئۇنىڭ بىلەن سۆھبەتلەشسەڭ بولىدىكەن، ئۇ بىر روھىي كېسەلدەك نېمە، پرزىدېنتنىڭ ئورۇندۇقىغا ئولتۇرۇش ئۈچۈن ئۇ نېمىلا بولمىسۇن، يالغان ئېيتىشقا، يالغان ـ يالا ۋە غەيۋەت ـ شىكايەت تارقىتىشقا تەييار، ئۇ توغرۇلۇق مەخسۇس توختىلىۋاتىمەن، ئۇ قارا يەرگە كىرسۇن، بىراق ھېلىقى چوڭ تەنتەربىيە زالىدا ئولتۇرۇشقان لىق كىشىلەرنىڭ ھالىتى نېمىدىگەن بىر ۋەھىمىلىك كۆرۈنۈش، مالىنىڭ سانسىز قوزىلىرى دەپسەندە قىلىنىپ كەتكەندەك ئىش. بۇنى كۆرۈپ كېيىن ۋۇجۇدۇڭدا گۈل ئۆسمەي، پەقەتلا خوخا تىكەن ئۆسىدۇ، بوغۇلۇپلا ئۆلگۈڭ كېلىدۇ، كۆزۈڭ كۆرگۈلۈك قىلمىسۇن! ئوھ، روبېرت، بۇ لۈكچەكلەر، ھايۋانلار!، بۇ ئاجايىپ ۋەقە، بۇ بىر ياۋايى كۆرۈنۈش! ئاھ، ياراتقان ئىگەم! ئۇ يۈزىنى لۆڭگە بىلەن بېسىۋېلىپ قايتىدىن ئۆزىنى باسالماي يىغلاپ كەتتى.

ـ 169سەۋر قىل، جېسسى، ئۆزۈڭنى بېسىۋال، سەندىن سورىناي، بۇنى كۆڭلۈكگە بەكمۇ ئېلىۋاپسەن، سېنى چۈشىنىۋاتىمەن، بىراق ئويلىنايلىچۇ، بىر ئاز باشقىچىرەك قارايلىچۇ،ـ دەپ ئۇ ئايالىغا تەسەللىي بەردى، ئايال كىشىنىڭ تەسەللىي بىلەن كۆڭلىنى ئېچىشقا ئالدىرىماسلىق كېرەك دېگەن مەنتىقىگە تايىنىشقا چارىسىز بولدى، ئۆزىمۇ بىر ئاز تېتىكلىشىپ قالدى،ـ ئەلۋەتتە كۆپ جەھەتتىن ئېيتقىنىڭ توغرا، سوقراتنىڭ تراگېدىيەسىنىڭ مۇشۇ مەزگىلىگە يېقىنلاپ كېلىۋاتقانلىقى چىن، بىراق مانا ئويلاپ كۆرچۇ، ماقۇل شۇنداقمۇ بولسۇن، ئامما دېگەن بىر ئۇيۇرلۇك مال ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش

بىر نېمە، يا سەن ئېيتقاندەك، ئەۋلادلار، بىراق ئۇلار شۇنىڭ بىلەن بىرگە ئىجتىمائىي تۇرمۇشنىڭ تىرىكى، ھېچ قۇتۇلالمايسەن! ئۇلار دېگىنىڭ ھاياتنى قۇرغۇچى ھەم ياشناتقۇچى ئىنسانىي ماتېرىيال، ھاياتنىڭ تۇزۇلۇشىدە، مەن ئېيتار ئىدىم، تۇرمۇش دىئالېكتىكىسىدا بىر ئەنئەنىۋى ئالاھىدىلىك بار، ئۇ، مەڭگۈلۈك تراگېدىيە، ئاقىل ئادەم غەم ـ قايغۇلۇق جەمئىيەتنىڭ ئىستىقبال ۋە تەرەققىيات يولىنى ئاچىدۇ، لېكىن جەمئىيەت بولسا ئۇنى قارغاپ ئۇنىڭغا ناله ياغدۇرىدۇ، بىر مەزگىل ئۆتكەندىن كېيىن دەپ شۇ كەشپىيات ـ ئىختىرالارنى قايتا قوللىنىشىدۇ، تونۇش ئارقىلىق كۆزى ئېچىلىدۇ.

ـ 170روبېرت، دەپ ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلدى، جېسسى، ئۇنىڭ ئاۋازىدا ۋە كۆز قارىشىدا ئەيىبلىگەنلىك بىلىنىپ تۇردى، ـ خالىغىنىڭدەك ئېيتساڭ بولىدۇ، بىراق كېيىن كۆزى ئېچىلىدۇ، دەپ مېنى ئىشەندۈرىمەن دەپ ئاۋارە بولمايلا قوي، دەسسەپ پايمال قىلغاندىن كېيىن، ئۆزى ئېچىلامدۇ؟ شۇنداق دېمەكچىمۇسەن، ياق، بۇنىڭغا قوشۇلمايمەن، ھازىر ئىككىمىزنىڭ پەلسەپىدىن سۆز قىلىدىغان ۋاقتىمىز ئەمەس، تۇن كىرىپ كېلىۋاتىدۇ، ئەتە سەن ئۆز سۆزۈڭنى ئېيتىشىڭ كېرەك، ئەگەر ئېيتقۇڭ كەلسە، ئېيت.

ـ 170شۇنداق، ئېيتىمەن.

ـ 170روبېرت، بۇنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى مەن چۈشىنىمەن، ئوردوكنىڭ ئارقىدا ئامما بار، سەندە ھېچكىم يوق، ھېلىقى ياش يىگىتتىن باشقا، كىم ئىدى، مىكروفونغا يۈگۈرۈپ كەلگەنچە.

170 ـ ئەنتونى يۇنگېر.

ـ 170ئۇنىڭغا تېخىمۇ تەشەككۇر، بىراق چۈشىنەرلىك، روبېرت، ساڭا ئوچۇقلا چاقىرىق تاشلاندى، سەن ئۇنى قوبۇل قىلماي تۇرالمايسەن، قاراپ تۇر، ئەگەر چىنلىق راستىنلا فىلوفېي ئىككىڭلار تەرەپتە ئىكەنلىكىگە كۆزۈڭ

يەتسە، ئۇنداقتا ھېچنەرسىگە قارىماي تۇرۇپ، ئاشۇ چىنلىقنى دەلىللەش، ئۆز چۈشىنىكۈڭنى ئوچۇق ئېيتىش سېنىڭ ھوقۇقۇڭ.

171 ـ مانا بۇنىڭ ئوبدان توغرا، جېسسى، بىرلا يول بار، ئوچۇق ئېيتىش كېرەك، مەن ئۇيولنى ئويلىنىپ قويغان ئىدىم، «مۇنبەر»دە ماقالە ئېلان قىلىنغاندىن كېيىن، مەن دەررۇ ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنى بېرىشكە ھەربىرىڭلارنى تەكلىپ قىلىپ ماقالىنىڭ كۆچۈرمىسىنى تارقاتتىم، بۇلارنىڭ ئىچىدە ئۇنىۋېرسىتېت مۇدىرى، پروفېسسور ۋاڭ جۈنمۇ بار ئىدى، ئۇ ماقالىنى ئالدىن ئوقۇپ چىققان ئىكەن، ئۇ يىغىنغا كېلىشتىن ئىلگىرى ماڭا تېلېفون قىلىپ، ماقالىنىڭ ئاساسلىق پىكرىنى ئاڭلىتىپ، ماڭا ئىلمىي ئاساستا ئۆز پىكرىنى ئوتتۇرىغا قويۇشنى ئېيتتى، مەن ئۇنىڭ ئىلتىپاتىغا رەھمەت ئېيتىپ، ئۇنىڭ پىكرىنى ئاڭلاشنى ئۈمىد قىلىدىغانلىقىمنى بىلدۈردۈم.

ـ 171ئۇنداق بولسا ۋاقىتنى چىڭ تۇت، ئۆزۈڭ چۈشىنىسەن، بىز ئەقىل ـ ھۈشىمىزنى يىغىشىمىز كېرەك، بۇ دېگەن ئۇرۇش، مەن ئاشۇنداق ئويلايمەن، روبېرت بورك، قەدىمكىدەك سوقۇش!

171توغرا، بىراق بۇ ئۇرۇش رەقىپ ئۇچۇن، دۈشمەن ئۇچۇن، ئۇنىڭ ئۇچۇن ئۆزى ئاداققىچە يېڭىش ئۇچۇن ئۇرۇشتۇر، مەن زالدا چاۋاك چېلىۋاتقانلارنى ئېيتىۋاتىمەن، بۇ ئۇرۇشنىڭ ماھىيىتى مانا مۇشۇنىڭدا جىسسى.

ـ 171چۈشىنىمەن، بىراق ئۇنىڭدىن جېنىم ئارام ئېلىپ قالغان يېرى يوق، خالىمايمەن، تېخىمۇ ئوچۇق ئېيتقاندا، بۇنداق بولۇشنى قوبۇل

قىلالمايمەن، ئۆزۈمنى چېكىندۈرەلمەيمەن، مېنى كەچۈرۈپ قوي، دۈشمەنگە غەمخورلۇق قىلىشمۇ، مۇنداقچە ئېيتقاندا، ئۆزۈڭنى ئۆلتۈرگەننى رەھىم قىلىپ ساقلاپ قېلىشمۇ؟ ھەتتا ھېلىقى خرىستىئان دىنى ھەقىقەتلىرىمۇ؟

ـ 172ئالدىرىما، بۇ خرىستىئانلارغىلا ئەمەس، بىرى قالماي ھەممىسىگە لازىملىق، تىلەككە قارشى، بارلىق بالانىڭ جىمىسى، بىز، ئادەملەر، ئەقلى بار مەخلۇقلار، ھېچنەرسىگە قارىماي، دائىما بۇرۇلۇپ كېلىۋاتقان ھايات ئۈچۈن جاۋابكارلىقنىڭ قانداق رەۋىشتە بولسا تەدبىرنى تېپىپ قۇتۇلۇپ كېتىش ئۈچۈن سەكراتقا چۈشكەنلىكىمىزدىن، يەنە قارىنى ئاقتىن پەرقلەندۈرمەي ھەم ئۇنىڭدىن قىلچىمۇ قورقۇپ قويماي، ئەپلەپ ـ سەپلەپ قۇتۇلۇپ كەتسەك دەپ ئۇنىڭ ئۈچۈن سانسىزلىغان باھانە تاپقانلىقىمىزدىن چىقىپ تۇرغانلىقىنى كۆپچىلىكىنىڭ چۈشەنگۈسى كەلمەيدۇ، ئاشۇنداقلا ياشاش كېرەك، باشقىچە بولۇشقا مۇمكىن ئەمەس دەپ ئۆزىنى ـ ئۆزى بەزلەشتىن بولۇۋاتىدۇ، ئۇندىن قالسا سايلام ئالدىدىكى يىغىلىش شۇنى كۆرسەتكەن ئەمەسمۇ؟! يەر يۈزىدە ئۆزىمىزدىن، ئادەملەردىن باشقا يامانلىقنى پەيدا قىلىدىغان ھېچكىم يوق، شۇنىڭغا قارىماي ھەر بىر ئادەم يامانلىقنىڭ بۇلىقىنى باشقىدىن، ئۆزىدىن، يىراقتىن، ئۆز توپىدىن مەرتىۋىسىدىن، مىللىتىدىن، ۋەتىنىدىن يەنە ئۇندىن باشقا ئىرقىدىن، دىنىدىن، ئىدىئولوگىيىسىدىن يىراقتىن كۆرىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ھايات يامانلىق بىلەن يۇغۇرۇلۇپ كېتىۋېرىدۇ، بۇ تۆرەلمىلەرنىڭ ھاياتلىققا قارشى چىقىشىغىچە بارىدۇ، بولدى! ئۇندىن باشقا بارار يەر يوق! ئۇندىن باشقىسى بولسا ئاينىش ۋە نەسلىنىڭ بۇزۇلۇشىدۇر! شۇلارنىڭ جىمىسى ۋەيران قىلىنىدۇ، بىر تېخنىكىۋى جەھەتتىن قانچىلىك قۇۋۋەتلىك بولساق، يېڭىلىشىمىزنىڭ، ئۈياتسىزلىقىمىزنىڭ ۋە بۇزۇقلۇقىمىزنىڭ دەرىجىسى شۇنچىلىك قورقۇنچلۇق، فىلوفېي تولغىقى يانغان ئىرسىي

ئورکېستىرنىڭ بىرلا تىلىغا تېگىپ قويغان ئىدىغۇ، قانچە،قانداق ئاچچىقلىنىش پەيدا بولدى...!

ـ ھاي روبېرت، ماڭا يېتەر،ـ دېدى جېسسى، سەن ئۇندىن كۆرە مۇشۇ ئويلىرىڭنى ئوچۇققا چىقار، كىشىلەر ئۇقسۇن.

ئۇلار ئۇن چىقارماي قېلىشتى، جېسسى ئۆزىنى تۇتۇۋېلىشقا قانچە ھەرىكەت قىلغان بولسىمۇ قايتىدىن ھەلقۇمىدىن ياش بوغۇشقا باشلىدى.

ـ مېنى كەچۈرۈپ قوي، روبېرت، ئەسلىمىگە كېلەلمەيۋاتىسەن، بولالمايۋاتىسەن، كۆرۈپ، ئاڭلىغانلىرىڭغا شۇنچە نومۇس قىلمەن،ـ دېدى ئۇيىغا ئارىلاش، ھېلىقى لۈكچەكلەر توپنىڭ ياۋايىلىقىدىن كېيىن مەن ئۆزۈمنى كۆيدۈرگەن، كۆيۈپ كۈلىلا قالغان ئورماندا سەنتۈرۈلۈپ يۈرگەندەك سەزدىم، ئەتراپىدىكىلەرنىڭ جىمىسى، پۈتاقلار، قارىغاي، داۋۇ ـ دەرەخلەر، ھەممىسى كۆيدۈرۈلگەن، ئەتراپ يىلان سىيىپاپ ماڭغاندەك ئىنسى جىن يوق، ھەنىمۇاسى قاپقارا ۋە جانسىز، نېمە بولار؟ نېمە بولار؟ بىر نەرسە دەپ غودۇرلىدى جېسسى.

بورك ئايالىغا تەسەللىي بېرىشتىن باشقىغا يارىمىدى، ئايالىنىڭ بۇنچىلىك ئازابلىق زار قاقشىغىنىنى ئۆكۆرگەن ئەمەس، قاچان بولسا چاقماق، ھەمىشە ھەر قانداق ئىشلارنى تېز پۈتتۈرۈشكە ھەرىكەتلەنگەن ۋە ئېرىگە قارىغاندا ئاللىقانچە ئورۇنلۇق ئىش قىلىدىغان جېسسى ئوردوكنىڭ قارا يۈزلۈكىدىن ئۆزىچە ئىزا تارتقاندەك بولدى.

173ـ سېنى چۈشىنىمەن، روبېرت،ـ دېدى جېسسى سەۋر قىلىشقا تەمشىلىپ، ئىشخانىغا بار، ئىشلە، ماقالەڭنى پۈتتۈر، قەھۋە خالىساڭ،ـ ئاشخانىدا بار، خالىساڭ ئېلىپ بېرىمەن، ئىشلە، ھەرىكەتلەن، مەن مېھمان كۈتىدىغان ئۆيگە كەتتىم، كۈي چالغۇم كېلىپ تۇرۇۋاتىدۇ، شۇۋتاكوۋېچىنىڭ

كۈيىگە، بەشىنچى سىمفونىيىسىگە چالغۇم كىلىۋاتىدۇ، لېكىن سەن يېزىۋەر، ئېيتىمدىغان ئويۇڭ بارلىقىنى بىلىمەن، ھېچياققا تېلېفون بەرمە، سورىنىمەن! تېلېفونلارنى يىغىشتۇرۇۋەتتىم، ئۇچىلىسىلا تەڭ، قايتا ئورناتما، بار، تۆۋەندىكى ئۆيدىن سەن تىۋىشلىرىمنى ئاڭلىيالمايسەن، ئىشىك بىلەن دەرىزىلەرنى يېپىپ قويىمەن.

مۇزىكىنىڭ تاۋۇشى گاھىدا مېھمانخانىدىن ئىككىنچى قەۋەتكە ئاڭلىنىپ قالاتتى، شۇ كېچە بىئولونچېلىدىنچىققان مۇزىكا بۇ دۇنيادا ئۇنىڭ تەقدىرىنى، بەلكىم، بېشى گۆرگە كىرگۈچە كۆرگۈلۈكىنى تەڭ كۆرىدىغان ئايالى بار ئىكەنلىكىنى چارەسىزلىكتىن بوركىنىڭ ئېسىگە سالدى، بەلكىم ئۇلارنىڭ جېنى ئامان بولسا، كېيىن بىر ـ بىرىدىن خەۋەر ئېلىشار ۋە بۇگۈنكى ئۇيقۇسىزلىقتىكى ئىسكىرىپكىنىڭ ئاۋازىنى ئارىلىقىنىڭ ئارىلىقىدىن ئاڭلىشار.

شۇ كېچىمۇ، ئەتىكى گېزىت تېكىستلىرىنىڭ ئېلېكترونلوق قۇرلىرى ئېتىلىپ چىقىپ زىچ يۇگۇرگەن كومپيۇتېرقۇرلىرىنىڭ ئالدىدا ئولتۇرۇپ، ئۇ ئوكياندىكى كىتلارنىڭ خەۋپلىك دەملىرىنى ئاڭلىدى، ئۇلارنى نەگە جۆنەشكەندۇر؟ دېمەك يەر يۈزىنىڭ قايسى بىر يېرىدە بىر نەرسە بولغانمۇ؟ ھەتتا ئادەملەرمۇ ئورنى تولدۇرغۇسىز ئىش قىلىۋاتقانغۇ؟ تاغدەك دولقۇنلار قارشى تەرەپتىن دولقۇنلاپ، سۇلار تاشقىنلايدۇ، كىتلار ئۇزۇپ كېتىشمەكتە، كۆپ ئۆتمەي ئۆزىمۇ ئۇلارغا ئارىلىشىپ كەتتى، ئوكيان كومپيۇتېر ئېكرانىنىڭ جىمىرلىغان يورۇقى بولۇپ، قاراڭغۇدا يالت ـ يۇلت ئېتىۋاتاتتى، شۇ ۋاقىتتا كومپيۇتېر يىراقتىكى كائىناتتىمۇ، ئۇنىڭ سۆزىنىڭ ئۆزىنى مەزمۇن ماھىيىتىنى تاپقان مەڭگۈلۈكىنىڭ بىردەك داۋام ئېتىشىدىكى ئانىنىڭ ھامىلىدار بولۇشىنىمۇ ئۆزىگە مۇجەسسەملىدى، يەنە، ئوكياندا ئۇزۇپ، ئۇ

يەردىكى بارلىق نەرسىنىڭ ئاجرىغاندىكى ۋە بىرىككەندىكى بارلىقى ئۇچۇن يالغۇز ھەم ھەر بىرىدە ئۆزىنىڭكى بولغان دۇنياۋى جانلىنىڭ ئوبرازىدا مەڭگۈلۈك دېگەن نېمە ئىكەنلىكىگە ئىزاھ بېرىشكە ھەرىكەتلەندى، شۇنداق قىلىپ، پۈتۈنلەي بىر تېكىستنى ھاسىل قىلغان قۇرلار بىرىنىڭ ئارقىدىن بىرى ئېكرانىدا پەيدا بولدى.

«كاسساندرا تامغىسى، يەككە سىياسىي مەقسەتلىرىنى كۆزلىگەن ئايرىم ناتىقلار بىزنى ئىشەندۈرۈشكە ھەرىكەت قىلىشۋاتقاندەك، خورلۇقنىڭ يەنە كەمسۇندۇرۇشنىڭ بەلگىسى ئەمەس، ئۇ كۈتۈلمىگەن، بۇرۇن ئادەملەرگە نامەلۇم دۇنياۋى ماسىشتابدا كۆز يەتمەس يىراق ئاپەت بەلگىسى يەنە شۇڭلاشقا ئادەمزاتى ئۇچۇن تەقدىرنىڭ ئىجتىمائىي، بىئولوگىيىلىك ھادىسە قاتارى ئالاھىدە مۇئامىلىنى تەلەپ قىلغان، بىزنىڭ غايەت زور ئاپىتىمىز ھەققىدىكى قىلچىلىك بەلگە، فىلوفېينىڭ كەشپىياتى، ئالڭ ـ سېزىمىمىز ئىرسىي سەۋىيىدە شەكىل ئۆزگەرتكەنلىكىنى بوغۇندىن ـ بوغۇنغا دۇنياۋى جانلىنىڭ ئىدىيالىغا قارشى ياشىغان ئادەملەرنىڭ گۇناھى بىلەن شەكىل ئۆزگەرتكەنلىكىنى دەللىلەيدۇ، تراگېدىيە سايلام ئالدىدىكى يىغىلىشتا كۆرۈنگەندەك، كاسساندرا تۆرەلمىلىرى ياشاش ئۇچۇن كۈرەشتىن باش تارتىشقا مەجبۇرلىغان سەۋەبلىرىنى ئېتىراپ قىلىشتىن قاچقانلىقىمىزمۇ، ھەر قانداق ھىيلە ـ چارە بىلەن باش تارتقىنىمىزمۇ، ھاياتقا نىسبەتەن ئۇمىدنىڭ ئۆچۈشى، دۇنياۋى مەدەنىيەتنىڭ ئۆچۈشى دېگەن سۆز، ئاخىر زامان، قىيامەت دېگەن سۆز! باشقىچە ئېيتقاندا، ئاخىر زاماننىڭ كېلىشىنى بىز ئۆزىمىز شەرتلەيمىز.

سەزگۈسى كۈچلۈك كاسساندرا تۆرەلمىلىرى شۇنى سېزىۋاتىدۇ ـ دە، ئالەملىك كومپيۇتېرنىڭ ئېكرانىدىكىدەك، قوشقات ئايالارنىڭ چېكىسىگە

پەيدا بولغان كاسساندرانىڭ دېغى ئارقىلىق هايات ئالدىدىكى ئۆز قورقۇنچى هەققىده بىزگه خەۋەر بېرىۋاتىدۇ، كاسساندرا تامغىسىنىڭ ئۆزىدىن ئەمەس، بۇ قىيامەت قايمىلىق ئىلگىرىلەشنىڭ ئىرسىيەتنىڭ قات-قېتىدا پەيدا قىلغان سەۋەبلەردىن قورقۇش كېرەك، بىز زور مەغلۇبىيەتكه ئۇچرىغان بولىمىز، فىلوفېي زىددىيەت تېرىغۇچى ئەمەس، ئۇ كائىناتنىڭ پەيغەمبىرى...».

ئاشۇ تەڭ كېچىدىن ئاغقان مەزگىلده سپاسكىي مۇنارىسىدىكى سائەتنىڭ تىلى هۇيتقۇشنىڭ سائىتىگه - تۇنكى سائەت ئۇچكه يېقىنلاپ قالغان، هۇيتقۇش دۇنيانىڭ تۆت تەرىپىگه، كېرىمىلىنىڭ قوڭغۇراقلىق سائەتلىرى ئۇچ قېتىم قوڭغۇراق ئۇرغۇچى قەرەلىدىكى ۋاقىتنى كۆتۈپ تۇردى، ئۇرۇلۇشى بىلەن ئۇ ئورنىدىن قوزغىلىپ، مۇنار ئېگىزلىكىدىن شۇڭغۇپ تىك تۆۋەنگه ئۇچۇپ كېلىپ، مەيداننى قاپلىغان چاسا تاشلارغا تەگگۈدەكلا بولۇپ، قايتا قېيىپ كۆتۈرۈلۈپ، ئۇندىن كېيىن كېرىمىل سېپىلىنى بويلاپ ئۇچۇپ، ئۇندىن باشقا، ئادەتلەنگىدەك قىزىل مەيدان ئۇستىده شەپسىز ئايلىنىپ، قەبرىستانلىق ئۇستىده ئۇيان - بۇيان روهلىنىپ يورۇق دۇنيادا نېمه بولۇۋاتقانلىقىنى كۆرمەكچى، بۇ قېتىمۇ هۇيتقۇش مەرتىۋىلىك كاتتا باشلار بىلەن ئۇچرىشىمەن، دەپ كۆتكەن، ئادەتتىكىدەك ئۇلارنىڭ نېمه هەققىده گۇڭۇر - مۇڭۇر پاراڭنى ئاڭلاشقا ئۇمىدلەنگەن، بۇ قېتىم ئۇلار دېيىشىدىغان گەپ كۆپ ئىدى، بەكمۇ كۆپ ئىدى! چۈنكى شۇنىڭ ئالدىدا قىزىل مەيداندا ئادەمنىڭ ئىمانىنى ئۇچرىدىغان ۋەقه روي بەرگەن ئىدى، ئۇزاق ئۆمرىده بېشىدىن كۆپ ئىسسىق - سوغۇقنى ئۆتكۈزگەن هۇيتقۇش مۇنداق ئەهۋالنى تۇنجى رەت كۆرۈپ ئولتۇرماقتا، يەنه مۇنداق ئىش بۇلارنىڭ مۇمكىنلىكى ئويىغىمۇ كەلگەن ئەمەس.

بىراق، باشقا جەھەتتىن ئېلىپ قارىساق، شۇ ئەرۋاھلار بىلەن سۆھبەتلەشكەن، يا قۇش، يا روھ ئىكەنلىكى نامەلۇم بۇ ھەيران قالارلىق مۇنارنىڭ ھۇيقۇشى بۇياقتا تۇرسۇن، ئەقىل ـ ھۇشى جايىدا بولغان ئادەملەر دۇرۇس چۈشىنەلمىگەن نەرسىنى نەدىن بىلسۇن ھەم نەدىن چۈشەنسۇن.

ھەممە ئىش بۇنىڭدىن باشلاندى، ھەربىي ھازىرلىقلارنى كېڭەيتىش، دۆلەت مۇداپىئەسىنى كۈچەيتىش، ھەربىي سانائەت جۇغلانمىسىنى ساقلاپ قېلىش بويىچە نامايىش ئۆتكۈزۈش ئۈچۈن قىزىل مەيدانغا مىڭلىغان كىشىلەر ئېقىپ كېلىشكە باشلىغان كۈزنىڭ چۈش مەھەلى ئىدى، مۇخبىرلار يازغاندەك ئىسلاھات ۋە قايتا قۇرۇشنىڭ زويوم ئالماشتۇرۇلۇشى «دۆلەت مۇداپىئە ئورۇنلىرى»نىڭ تامغىغا تېگىلغان سۆڭەك بولدى،يىرىك مەملىكەتنىڭ ئارقىغا كېتىۋاتقان كۈچ ـ قۇۋۋەتنى ھەربىي ھازىرلىقلارنى كۈچەيتىش، دۆلەت مۇداپىئەسىنى قېلىپلاشتۇرۇش بىلەنلا ساقلاپ قېلىشقا بولىدۇ، دېگەندەك غۇدۇر ـ غۇدۇر نارازلىقلار مەلۇم بىر دائىرىدە كۆپتىن بېرى ئېيتىلىپ كېلىۋاتقان، شۇنداق، بۇنداق ئوي ـ پىكىرلەر توقايدىكى ئوتنىڭ تۈتۈنىدەك بولۇپ ئەل ئارىسىدا تاراپ يۈرگەن، مانا ئەمدى تۈتەپ كۆيۈشكە باشلىدى، ئاڭا ھازىر ئۇنىڭ مەھسۇلاتىنى يىغىۋېلىشقان مىللەتچىلەرنىڭ مىللىي ئۆچمەنلىكلىرىنى قوزغاتقۇچىلار، قايتا قۇرۇش ئىسلاھات دېگىنىڭ يەنە رادىكال دېموكراتلار دەپ ئاتىلىشقانلار غەربنىڭ قىزىقچىلىقى ئۈچۈن يوق قىلىپ قويۇشقان دېگەن قۇرال ـ ياراق سېتىشنى قايتىدىن باشلاشقا، ھەربىي ھازىرلىقى بىلەن دۆلەتنىڭ مۇداپىئەسى كۈچلۈك مىللىتارىستلىق مەملىكەتنىڭ ئونۇۋېرسال دۆلەت كۈچىنى قايتا ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە ئىجتىمائىي پىكىرنى زورلۇق بىلەن كۆندۈرۈشكەن، دالدىدا تۇرۇۋېلىشىپ غۇدۇراشقان يوشۇرۇن كۈچلەر كۆپ يارەمدە بولۇشتى.

قىزىل مەيدانغا كىشىلەر ھەممە تەرەپتىن ئېقىپ كېلىۋاتاتتى، نامايىشىگە بېرىۋاتقانلارنىڭ كۆپى سىرتتىن، بۇرۇن «پوچتا ساندۇقى» دەپ ئاتالغان ۋە تېگىشلىك نومۇرلار بىلەن سىفىرلاشتۇرۇلغان ھەر قايسى «يېپىق» شەھەرلەردىن كەلگەنلەر ئىدى.

ئالماشتۇرۇشلارنىڭ ئېلىپ بېرىلىشىدا دەل شۇ سىر ـ تىلسىمى سىرتىغا چىقىرىلغان «ساندۇق»لاردىن، موسكۋانىڭ بارلىق ۋوگزاللىرىغا كېلىۋاتقان پويىزلاردىن توپ ـ توپ بولۇشۇپ كىشىلەر چۈشۈۋېتىشاتتى، ئۇلار ئاپتوموبىللىق مۇساپىلەرنى بېسىپ كېلىۋاتقان بولۇپ، شەھەرنىڭ ئوتتۇرىسىغا غول ـ غولى بىلەن جۆنەشتى، ئۇلارغا موسكۋانىڭ دۆلەت مۇداپىئە تەرەپدارلىرى، مىللەتچى ۋەتەنپەرۋەرلەر ستالىننى ئەسلىگەن پېنسىيىچىلەر ۋە باشقا، باشقىلارمۇ موقوشۇلۇشتى، نامايىشچىلار ئېغىر قەلب زەربىسىدىن ئارام ئېلىش ئۈچۈن ھازىرلا يىغىۋېلىشقان، ئۆتكەن مەزگىلنىڭ قالدۇق قىزىقچىلىقلىرىنى كۆتۈرۈپ چىقىشقان نېمىلەرنىڭ سىياقىدا بولدى، ئۇلار ئازلا ۋاقىت بۇرۇن كوچىلاردا قوش ـ قوشلاپ قارغىشقا قالغان، ياخشى ـ يامان سۆزلەرگە قالغان قان تىرناقلىق دىكتاتۇرلارنىڭ ئۆلۈپ تىرىلگەن پورتىرتلىرىنى ئېگىز كۆتۈرۈشۈپ يۈرۈشكەن ئىدى.

نامايىشچىلارنىڭ سانى بارغانسېرى كۆپىيىۋەردى. بۇ دۆلەت مۇداپىئەسى ھەربىي سانائەت ۋە ھەربىي ھازىرلىقلارنى كۈچەيتىشنىڭ يوشۇرۇن جايلىرىدا بۇرۇنقى مەزگىللەردە قانچە كۆپ،كۈچلۈك ئادەملەرنىڭ ئىشلىگەنلىكىنى ئېنىق گۇۋاھلاندۇرۇپ تۇردى، بۇلار دۇنيانىڭ يېرىمىنى قورالاندۇرۇشقان، ئەگەر ئىشلەپچىقىرىشنى قايتىدىن قۇرمىسا دۆلەت مۇداپىئەسى،**ھەربىي سانائەت** ۋە ھەربىي ھازىرلىقلارنى كۈچەيتىش ساھەسىدە ئىشلىگەنلىرىنى، دۆلەت مۇداپىئەسى ۋە ھەربىي ھازىرلىقلارنى كۈچەيتىش ساھەسىنىڭ

نېسىۋېسىز قالدۇراردىن ئەمدى بۇلار سېزىپ جان ھالاكەتكە چۈشۈپ تۇرۇشماقتا، شۇنداق قىلىپ ئۇلار جۆنەۋېرىشتى، بۇ ھەيۋەت ئېقىم كۆز ئالدىدا ئۆركەشلىدى ـ دە، تاشلىرىمۇ، ئۆيلەرنىڭ تاملىرىنى ئۆرۈپ ھەممىنى قويماي ئاققۇزۇپ جۆنىگەن ۋە ھېچقانداق كۈچ توختىتالماس توپان بالاسىنى ئەسكە سالدى، شۇ سائەتتە توپان بالاسى ھالىتىدە ئۆزىنىڭ زورى بىلەن قالدۇق نەرسىلىرىنى، تاشلىرىنى ۋە قومۇرۇلغان ئۆي ـ ئىمارەتلىرىنى يالماپ كېتىدىغاندەك ھەممىدىن قورقۇنچلۇق بولغان «زايومچىلىق توختىتىلسۇن!»، «ھەربىي سانائەتنى بۇلاش ـ تالاشقا يول قويمايمىز!»، «روناق تاپسۇن!ھەربىي سانائەت.»، «دۆلەت ـ ھەممىدىن ئەلا»، «مەملىكەتكە قارشى ئىسلاھاتلار يوقالسۇن!»، «تانكا ـ مۇقىملىقنىڭ كاپالىتى»، «قۇرال ـ ياراقلارغا تاشقى پرىۋوت!»، «دۇنياۋى قۇرال ـ ياراق، ھەربىي ھازىرلىقلار رىقابىتىگە توسالغۇ بولماڭلار!»، «مۇڭاپىق قۇراللىنىشقا قارىتا چالۇاقىغان سۆزلەر توختالسۇن!» دېگەندەك نەق، جايىدا ئېيتىلغان چاقىرىقلار بىلەن تەلەپلەرنى، ئۇندىن قالسا بىلگەنلەر ئۇچۇن پۈتۈنلەي بىمەنە بولغان «پوچتا ساندۇقلىرىنى قايتۇرۇپ بېرىش!»، «پوچتا ساندۇقلىرىدا ئىشلەۋېرىمىز ھەم ياشاۋېرىمىز!»، يەنە ئاخىرىدا، «ياشىسۇن قورال ـ ياراق ئىشلەپچىقىرىش كۈچ ـ قۇدرىتىنىڭ ھەم دۆلەت بايلىقىنىڭ بۇلىقى!»، «ئىشسىزلىققا يول بەرمەيمىز ! ئەقلىي مۇلۇكنىڭ چەتئەلگە ئېقىپ چىقىپ كېتىشىگە يول بەرمەيمىز!»، «ياشىسۇن قانۇنسىز ئۇرۇش !»،« تېخنىكىۋى تەرەققىياتنىڭ ھەرىكەتلەندۇرگۈچ كۈچى!»، «ساتقىن، ساختا ئىنسانپەرۋەرلەر يوقالسۇن!» يەنە باشقا شۇ خىل تېخمۇ كۆپلىگەن داۋراڭ ـ شۇئارلىرىنى كۆتۇرۇشۇپ، كوچا ـ كويلاردا لىق بولۇپ جۆنەۋېرىشتى، راست، قەغەزدىن بىر يۇلۇم ئېلىنىپ قورال قىلىنىسمۇ، بۇنداق قورال ھېچ نەرسىگە ئەرزىمەيدىغاندەك

قىلسىمۇ، بىراق بۇنداق قورالمۇ بەزىدە بەلگىلىك تەسىرگە، باشنى ئايلاندۇرۇۋىدىغان كۈچكە ئىگە بولىدۇ.

يىرىك مەملىكەتنىڭ ھەربىي سانائەت،ھەربىي ئارتۇقچىلىقىنىڭ زۆرۈرلۈكى ھەققىدە تىنماي كاكىرىغان سىياسەتۋازلار ۋە ئالىي ھوقۇقدارلار بىلەن جۇمھۇرىيەتچىلەر دەپ ئاتىلىشقانلار بۇنى خالامدۇ ياكى خالىمامدۇ؟ قورال ـ ياراقلارنىڭ خەلقئارالىق يەرمەنكىسىنى ئۇيۇشتۇرغانلار خالامدۇ؟ ئۇ بويىچە بولغاندايەرمەنكىدە، سودا ـ سېتىقتا بىرىنچىلىكنى يېڭىپ ئېلىش، مەملىكەتنىڭ مەنپەئەت ـ قىزىقچىلىقى ئۈچۈن مۇقەددەس ئىشقا تەڭلەشتۇرۇلگەن ھەم ئەڭ مۇھىمى، ساپ پايدىغا مىلياردلىغان دوللارنى بەرلىشى لازىم ئىكەن. بۇنى ئۇققان ـ ئاڭلىغان ئادەمنىڭ دېمى توختاپ قالغىلى تاسلا قالىدۇ، چۈنكى ئاشۇ مىلياردلىق سوممىلارنىڭ ئۈچتىن بىرىنى ھەر قاچان ئىشلەپچىقارغۇچىلارنىڭ تۇزدىن ـ تۇز ئۆز چۆنتەكلىرىگە سېلىپ بېرىشقا ۋەدە بېرىپ كېلىشكەن. تارىختا نامى ئۆچمەس قورال ـ ياراقلارنى داڭلاش بويىچە ئاممىۋى تەشۋىقات ۋاستىلىرىدە ئىجتىمائىي پائالىيەت باشلىغانلار بۇنى خالىغانمۇ؟ ئەمدى ئۇلارنىڭ ھېچقايسىسى ئويغانغان ئىشنى توختىتالمىغۇدەك ئەمەس.بۇنىڭ جىمىسى ئوبورۇت ـ ئايلانمىدىكى ئېشىنىدىدىن ئىبارەت.

قىزىل مەيدانda سانسىز باشلار كۆرۈنىدۇ.ھەربىي سانائەتنى قوللاش يىغىلىشىگە كېلىۋېلىشقان نەچچەمىڭلىغان كىشىلەر مەيدانغا تولدى. « ھەربىي سانائەت»، «ھەربىي سانائەت»، «كرېمىل بىزنىڭكى!»، «كرېمىل بىزنىڭكى!» دېگەن ۋارقىراشلار ئاسمانغا ياڭرايتتى.

سۇرەتكە ئېلىش تىك ئۇچارلاردىن يۇرگۈزۈلدى، بىراق ئۆركەشلىگەن بۇ كۆرۈنۈشلەرنىڭ بەغايەت ماسىشتابىنى ئاشۇ ئاسماندىن ئېلىشمۇ مۇمكىن

ئەمەس ئىدى، قەبرىستانلىقتىكى رادىئو كۈچەيتكۈچ ئارقىلىق تۈش ـ تۈشلارغا ياڭرىغان ئومۇمىي يىغىلىش، سۆزلەنگەن نۇتۇقلارنىڭ ئاۋازلىرى بىلەن، مەيداننىڭ ھەر قانداق يېرىدە شۇئارلىرى، پورتېرىتلىرى ۋە ۋارقىراقلىرى بىلەن ئۆزىچىلا چاققان ناماينىشچىلار پەيدا بولۇپ قالدى. مەيداننىڭ «باتالكا» دېگەن يېرىدە فىدېلچىلەر توپلىنىۋېلىشقان، بۇ ئۇلارنىڭ كۆتۈرگەن پورتريېتىدىن ۋە ئۇرانىدىن كۆرۈنۈپ تۇردى، «فىدېل ـ بىز سېنىڭ بىلەن!»، «ياكى سوتسىيالىزم ـ ياكى ئۆلۈم!». تارىخىي مۇزىينىڭ يېنىدىكى ئۆتەر يولىنى ئىگلىۋالغان ساددامچىلارنىڭ: «سادام ـ سەن بىزگە قېرىنداش!»، «سادام ـ سەن بىزگە بىر قېرىنداش!» دېگەن ۋاقىرىقى ھەيۋەتلىك ۋە دەرغەزەپ بىلەن چىقىۋاتاتتى، يەنە بىر يېقىملىق ئاڭلىنىدىغان چاقىرىق مۇشتۇملىرىنى پۇلاڭلىتىپ يۇقىرى كۆتۈرۈش بىلەن ئېيتىلماقتا: «كاززا، كاززا، كاززا، كاززا، كاززا، كاززافى!».

كۆپلىگەن يىللاردىن بۇيان قۇرال ـ ياراقلار ئامىۋى يوسۇندا يەتكۈزۈلۈپ تۇرغان دېيەرلىك بارلىق مەملىكەتلەرنىڭ مەيدانىدا بۇنىڭغا ئوخشاش قىقاس ـ چۇقانغا چۈشكەن قوللىغۇچىلىرى بار ئىدى، جۇڭگوغا، ئىرانغا، پاكىستانغا، شىمالىي كورىيىگە ۋە ئالاھىدە ئەرەب ۋە ئافرىقىلىق ئىتتىپاقداش سېتىۋالغۇلارغا ھەمدەم بولغانلار ئۇلارنىڭ ھۆرمىتىگە ئۇسسۇل ئويناپ تۇرۇشتى، دېمىسىمۇ چۈشىنىشلىك، جۇڭگونىڭ ئۆز مىقياسىغا ۋە نوپۇستىكى پەرقىگە ياراشازىيادە كۆپ قوللىغۇچىلىرى بار ئىدى، «مىلىتىقتىن ھاكىمىيەت چىقىدۇ!»، «مىلىتىقتىن ھاكىمىيەت چىقىدۇ!» ئۇندىن قالسا ستالىنچىلار ئېيتىپ يۈرگەندەك «ستالىن ياشىسۇن!» دەپ كېلىشتۈرۈپ ۋارقىراشتى ۋە گېنېرالىسسىمۇسنىڭ كېلىشتۈرۈلۈپ تارتىلغان پورتېرىتلىرىنى باشتىن يوقىرى پۇلاڭلىتىشىپ كۆتۈرۈشتى. بىراق، شۇ

قىقاس ـ چۇقانلار ئىچىدىكى ئەڭ قىيىنى سەلتەنەت قۇرغان كالاشىنكوۋنىڭ ئاپتوماتى بولدى، «كالاش ـ كربىمىل بىزنىڭ» دېگەن شۇئار ـ ئۇران بارلىق قىيىقىرىق بىلەن چىقىراقنى بۆسۈپ ئۆتۈپ تۇردى.

ئاشۇلار بىلەن بىرگە: «مىلىتسق كۆككە ئېتىلسۇن، كۆكتىن ئالماس چېچىلسۇن!» دېگەن چۇشىنىشكە قىيىنراق تاپاۋەتمۇ ئېغىزدىن چىقىپ كېتىۋاتاتتى، مانابۇنى: راكېتا ئاسمانغا ئېتىلغاندا ئۇستىدىن ئالماس يامغۇردەك ياغىدۇ، دەپ چۇشىنىش كېرەكمۇ؟ ئۇنداق بولسا قېنى شۇئالماسلار، ئۇ ئالماسلار مانا ئاشۇنىڭ ھەممىسى ئورتاق روھىي ئەسەبىيلىكنىڭ قازىنىدا بۇلدۇقلاپ قاينىاپ شۇلارنىڭ ھەممىسى بىرلەشتۇرۇپ كۈچ ـ قۇۋۋەتنى، قىسسىنىڭ يېزىقچىلىقىنى، ئىتتىپاقلىق ئاڭ ـ سېزىمىنى قوزغىدى.

مانا ئاڭغىچە بىرەر ئىش بولىدۇ. ئۇندىن كېيىن، شۇنىڭدا خۇمارلىق ئوتىنىڭ ئالاۋلىرى يالت ـ يۇلت ئويناپ يېرىلىپ يېلىنجايدۇ، ئۇندىن كېيىن ئۇ كۆپچىلىكنىڭ ئارزۇسىنى ئاتقۇرۇشقا قوزغىلىدۇ. بىراق ئۇ كىم؟ ئۇ دېگەن باشقا ،سۆزنىڭ كېرىكى نېمە؟ ئۇ! ئۇ....!

بىراق، قەبرىستانلىقتىن ئېيتىلىۋاتقان مۇھىم نوتۇق، سۆز مەنىلىرى، سۆزلەر ئۆزىچىلا ئورۇنلۇق ھەم ئىشەنچلىك بولاتتى. قۇرال ـ ياراق ئىشلەپچىقىرىشنى توختىتىش ئىقتىسادقا ھېچقانداق ياخشى نەپ بەرمەيدۇ، بار بولغىنى دۇنياۋى بازار ئىقتىسادى ئېشىپ تېشىپ ئامېرىكىنىڭ قولىغا ئۆتۈپ كېتىدۇ. ئامېرىكا بولسا قول قوۋۇشتۇرۇپ ئولتۇرۇۋالغىنى يوق، قۇرال ـ ياراق دېگەننى يىلىغا كېچەيۇ كۈندۈز ئارقا ـ ئارقىدىن چىقىرىۋاتىدۇ. يەنە بارلىقىنى كەم قالدۇرماي قورالاندۇرۇشقا يەنە ھەممىنى بويسۇندۇرۇشقا تەمشىلىۋاتىدۇ، ئامېرىكىدىن نېمىمىز كەم؟ يەنە بىر دەلىل بار بولىدىغان، ئۇ

بولسىمۇ زايومچىلىقدىن چىققان ئىشسىزلىق ئېغىر ئىجتىمائىي نارازلىقنى ئېلىپ كېلىدۇ، ھەتتا زايومچىلىق دۆلەتنىڭ ناھايىتى قۇۋۋەتلىك ئەقلىي يوشۇرۇن كۈچىنى يوق قىلىدۇ، ھەتتا، ئېيتىلغان سۆزنىڭ بارلىقى نىشانغا ئېنىق تېگىۋاتاتتى، يەنە ھەر بىر دەل تەگكەن سۆز ئۆچەكىشىشنىڭ ئامىۋى راھىتىنى پەيدا قىلىۋاتاتتى.

بىراق باشقاخىل كۈچمۇ بار ئىدى، شۇ مەھەلدە نامىز مەيدانىدا، زايومچىلىقنىڭ دۈشمەنلىرىنىڭ يىغىلىشىنى پەيدا قىلىپ ئۆتەۋاتقان، مىغىلدىغان پەقەت تىزما قاتارلا ئايرىلىپ بۆلۈپ تۇرغان چېگرىداش باشقا مەيداندا يەنە باشقا بىر يىغىلىش شىددەت بىلەن چۈقان ـ سۈرەن چىقىرىۋاتاتتى.

بۇ يەردە باشقا جامائەت، جەمئىيەتنىڭ باشقا بۆلۈكى، دېموكراتلار، ئىسلاھاتلار، تىنچلىقپەرۋەرلەرلائىسلاھات ۋە قايتا قۇرۇشنىڭ نەتىجىلىرى، ئىش قىلىپ ئەركىنلىكنى سۆيگۈچىلەر ۋە ھەر قانداق مۇددىئا، تىلەكتىكى لېبراللار يىغىلىش قۇرۇۋاتىشاتتى، ئۇلارمۇ كۆپ ئىدى، ئادەمنىڭ كۆپلۈكىدىن مەيدان لۆمشۇاتاتتى، ئۇلارنىڭ ئۆز ئېتىقادلىرى، قەتئىيلىكى ۋە زەربىدارلىقى جەھەتتىن قېلىشمىغان چاقىرىقلىرى ۋەشۇئار- ئۇرانلىرى بار، بۇ يەردىمۇ: « ھەربىي سانائەتگە ئىمتىيازلار توختىتىلسۇن!»، **«ھەربىي سانائەتكە** تۇتقۇن بولغىمىز يوق!»، «ھەربىي سانائەت- مىللىتارىزمغا يارەمچى!»، «ھەربىي سانائەت- ئۆلۈمنىڭ ھۆددىگەرى!»، «ھەربىي سانائەت- بىر پارتىيە ھۆكۈمرانلىقىنىڭ زەنجىرىدىكى ئىتى!»، **«ھەربىي سانائەت- ئەلنىڭ قاتىلى!»** دېگەندەك لەۋھەلەر بىلەن پلاكاتلار يايراپ يۈرىدۇ.

قىزىل مەيداندا قانداق بولغان بولسا شۇنىڭغائخشاش كۆرۈنۈش. لېكىن مەزمۇنى تەتۇرىچە.

نامايىشچىلار، بۇ يەردىمۇ ئۆزلىرىنىڭ چوقۇنغۇچىلىرىنىڭ ۋە مەدەتكارلىرىنىڭ پورترېتلىرىنىڭ ئېگىز كۆتۈرۈۋېلىشىپ ئەل، يۇرتقا كۆرسەتمەكتە.

بەزىدە شۇ يىغىلىش، بەزىدە بۇ يىغىلىش، بەزىدە قىزىل، بەزىدە نانېژ مەيدانىغا ئاپپاراتلارنى كۆتۈرۈۋېلىشقان، ماجالى قالماي يۇگۈرۈشكەن، مۇخبىرلار بىلەن تەپسىلىي خەۋەر يازغۇچىلار ئۇچۇن بۇ ۋەقەلەر ئالدىراش كۆرسىتىلىدىغان ماتېرىياللارنىڭ بۇرۇن بولۇپ كۆرۈلمىگەن مولچىلىقى ھېسابلىناتتى، بىراق ئاشۇنداق بولسىمۇ پىشقان تەپسىلىي خەۋەر يازغۇچىلار ئىككى پلاكاتقا دىققەت قىلىشمايدىغاندەك ئەمەس، ئىككى پلاكات باشقىلىرىغا پۈتۈنلەي ئوخشىمايدىغانلىقى بىلەن ئۆزىدىن-ئۆزى كۆزگە چېلىقىپ تۇرىدۇ، بىر ئوغۇل بىلەن بىر قىز، سىرتقى تەرىگە قارىغانداستودېنتلار، پلاكاتلارنى ئېگىز كۆتۈرۈۋېلىشىپ كىشىلەرنى ئارىلاپ يۈرۈشتى. لېكىن، كۆرگەنلەرنىڭ ئېيتىشىدا، ئىككەيلەن كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا بىر - بىرىدىن يىراقلاشماي، سۆزلىشەلمىگۈدەك ئارىلىقتا، بىر - بىرىدىن كۆزلىرىنى نېرى - بېرى قىلماي يۈرۈشۈپتۇ، ھېچكىم بىلەن تالاش - تارتىشقىمۇ چۈشمەپتۇ، ھەمدە پەقەت ئۆزلىرى بىلەنلا بولۇشۇپ چەتنىگەن ھالەتتە ئىكەن. ئوغۇل بالا كۆتۈرگەن پلاكاتتا، قارا بوياق بىلەن: «ئادەم يورۇق دۇنياغا قورال - ياراق ياساش ئۇچۇن كەلگەن ئەمەس!» دەپ يوغان يېزىلغان، قىزنىڭ پلاكاتىدىكى يېزىق پۈتۈنلەي ئادەمنىڭ رايىنى قايتۇرىدىغان گەپلەر ئىكەن: «ئەگەر كرېمىل رىقابەتكەلايىق قورالالاندۇرۇشنى قايتا باشلايدىغان بولسا ئۆزۈمنى كۆيدۈرۈۋالمەن!».

ئۇلار بىپايان دېڭىز كەڭلىكىدە ئاداشقان قېيىقتەك بولۇشۇپ مىڭ - مىڭ كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا يۈرۈشتى. بىراۋنىڭ كۆزىگە چېقىلسا، بىراۋنىڭكىگە چېقىلمىدى. كىمدۇر بىراۋلار بۇنداق كۆرۈنۈشلەرنى چۈشەندى، كىمدۇر بىراۋغا

ئۇلار بىر نەرسىنى بىلدۈرۈپ تۇردى، لېكىن كىمدۇر بىراۋغا ھېچنەرسە بىلدۈرمىدى، ئۇمۇ مۇمكىن ئىدى، چۈنكى ئاۋۇ تەرەپتىمۇ بۇ تەرەپتىمۇ قىزىل مەيداندىمۇ مانېۋىر مەيدانىدىمۇ ھەر قانداق باياناتلار، چاقىرىقلا، شۇئار ـ ئۇرانلار، ئىتىرازلار، ئەسكەرتىشلەر، كەسكىن ئۇيان ـ بۇيان ئېيتىلغان پوپوزا سۆزلەر نامايىشچىلارنىڭ بېشىغا يامغۇردەك يېغىۋاتاتتى. ئىش قىلىپ، بولغۇلۇق بولدى، كىشىلەرنىڭ ئادەتتە ئىش يۇز بەرگەندىن كېيىن ئۆكۈنۈپ قالمايدىغانلىرى بار. ئۆزىنىڭ توساتتىن بۇ ۋەقەدە بولغانلىقى بىلەنمۇ، يەنە پىشانىگە پۈتۈلمىش ئىشلارنىڭ روي بەرمەي قويماسلىقى بىلەنمۇ ھەيران قالدۇرغان ۋەقەلەر بۇلدۇقلاپ قاينىغان كۆپچىلىك يىغىلىشىدا ئامىۋى ئەسەبىيلىك، روھىي كېسەلچىلىك بىلەن دۇرت قىلىپ ئوت تۇتاشقاندىن كېيىن يەنە بىر رەت يۇز بېرىدىغانلىققا چىن پۈتۈشىدۇ.

كۈننىڭ بۇرنى كېرىمىل سېپىلىدىن ئۇياققا قىيسايدى. ۋاراڭ ـ چۇرۇڭغا چۈشۈپ غەزەپلەنگەن توپقا ئالا كۆلەڭگۈ چۈشۈپ كېلىۋاتاتتى، ھەمدە بىر تاناپ دائىرىسىدىكى مەيدان نامايىشچىلىرىمۇ شاخارەك قاينىاپ ئۆركەش ياساۋەردى، ياڭراتقۇلاردىن ياڭرىغان مەسىلىنى ئەۋجىگە چىقىرىدىغان ھەم غەزەپلىك سۆزلەر يىغىلغانلارنىڭ ۋۇجۇدىغا ۋە ئەقىل ـ ھۇشىغا كۆپرەك غەلىيان سېلىپ بىر جېدەل بۇلارنى سەزدۈرۈشكە باشلىدى، ھەر بىر تەرەپ، ئۇ ياكى بۇ مەيداندىكىلەرمۇ ئادالەتلىككە چاقىرىلىشتى. ھۆكۈمدارلارغا ۋە ئەلگە مۇراجىئەت قىلىشتى، ئۆزلىرىنىڭكىنىلاھەقىقەت دەپ ھېسابلاپ، ئۆزلىرىنىڭ كۆز قارشىنىلا توغرا دېيىشتى. دۇنياغا ئۆزلىرىنىڭ مەۋقەلىرىنى ۋە يەكۈنلىرىنى سۇنۇش ـ ئىلتىماس قىلىشىپ، قانلىرىنى قاينىتىشتى، جىن ـ ئەرۋاھلىرى كەلدى. توختاۋسىز ھەربىرەتكە ئۆتۈش كېرەكلىكىنى، يىغىلىپ قالغان ئېنېرگىيىسىنى چىقىرىش زۆرۈرلۈكىنى سېزىشتى. ۋاراڭ

ـ چۇرۇك كۆچەيگەندىمۇ كۆچىدى. ياڭراتقۇلاردىن بىر ـ بىرىنى ئەيىبلەش، قورقۇتۇپ ئۇركۈتۈش، تەھدىت سېلىش، يامان، ياخشى ئېيتىشىشلار ياڭرىدى، ھەر بىر تەرەپ باشقا، ئۆچ كۆرگۈچى تەرەپنى ئانا ۋەتىنىمىزنىڭ نومۇسسىز دۈشمەنلىرى دەپ ئاتاشتى، ئاڭغىچە دەسلەپكى قېقىلىشلارمۇ باشلاندى، ئالاھىدە ساقچى ئەترىتىنىڭ ئارىسىدىن ئۆتۈپ بېرىشىپ «مىللىتارستلار» بىلەن «مىللىتاربستلارغا قارشىلار» بىر ـ بىرىلىرىنىڭ ياغاچقا بېكىتىلگەن پلاكات، پورتربېتلىرى بىلەن ئۇرۇشۇشقا باشلىدى. ئايالار چىرقىراپ، ئەركەكلەر قىيقىراپ تىللىشىۋەردى. ساۋاش باشلاندى. ئالاھىدە ساقچىلارنىڭ ساۋاشقانلارنى چەكلەيمىز، چاتاقنى باسمىز، دېگەندىكى ھەرىكىتى ئىككى تەرەپنىڭ چاڭچىلىسىنى تېخىمۇ كۈچەيتتى. كىشىلەر شۇ بولغۇلۇقنى كۈتۈشۈۋاتقاندەك، يالغۇزلا شۇنىڭ ئۈچۈن يىغىلىشقاندەك بىردەمنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئومۇمىي ئىت ئۇرۇشى، ساۋاش باشلاندى. پەخىرلىنەرلىك كۆتۈرۈلگەن پورتربېتلار بىلەن پىلاكاتلارنىڭ شۇجېدەلگە كېرىكى ئوبدانلا تەگدى. ئاشۇلار بىلەن بىر ـ بىرىنىڭ بېشىغا، كۆزىگە ئۇرۇشۇۋەردى، ئاققان قان، كۆز ياش، ئونلىغان، يۈزلىگەن كىشىلەرنىڭ، ئەركەكلەر بىلەن ئايالالارنىڭ، ياشلار بىلەن قېرىلارنىڭ ساۋىشىپ تۇرغانلىرى ئۈجۈر ـ بۈجۇرىگىچە، ھەمدە ئۇيان ـ بۇياندىن، تۆپىسىدىن، تىك ئۇچاردىن، يەر ئۈستىدىكى مۇمكىن بولغان بارلىق ئوڭايچىلىقلاردىن تارتىۋېلىنىپ، پۈتكۈل دۇنياۋى تېلېۋىزىيىلىك كۆرسىتىلىشلەرنىڭ ئېكرانلىرىغا يامرىتىلىپ چىقىرىلدى.

مانا مۇشۇنداق قىلىپ بايىقى ئىككەيلەن، ئوغۇل بالا بىلەن قىز بالا، ۋەقەنىڭ دەل ئوتتۇرىسىدا قېلىشتى. ئۇلار كۆتۈرۈپ يۈرۈشكەن پلاكاتلىرىنى ساۋىشىشىدا قوللىنىشىمىغىنى ئۆزلىرىنىڭ شورىغا ئايلاندى، قىزىل

مەيداندىكى ھەربىي سانائەت تەرەپدارلىرى زايومچىلارنى ساۋاشقان چاغدا، توساتتىن ھەربىي سانائەتچىلىكىنىڭ بايىقىدەكلا پلاكاتىنى يوقىرى كۆتۈرۈشكەنلەر ئىچىدە ئاچچىقى چىرايىغا چىققان ۋەتەنپەرۋەرلەرنىڭ بۇرنىغا تاقاپ كۆرسىتىۋاتقان ھالەتتىكى بايىقى يىگىت كۆرۈندى.

ـ 187ھوي! شۇنداقمۇ، تارت بۇ نېمەڭنى، كىمنىڭ بۇرنىغا تاقاپ كۆرسىتىۋاتىسەن، كىمنىڭ بېشىنى ئايلاندۇرۇماقچىسەن؟!ـ دەپ ۋارقىرىدى قول سالغانلارنىڭ بىرى، دېمەك، تۇغۇلماي ئۆلۈشىمىز كېرەك ئىكەندە؟! ھوي، ئاناڭنى! ....شۇنداق قىلىپ ئۇرۇش،ساۋاشنى داۋام قىلىشتى. پلاكاتنى تىتىپ ئىرغىتىپ تاشلىۋېتىشتى. دەل شۇ پەيتتە، ئادەمنىڭ ئىمانىنى ئۇچۇرىدىغان، ئەگەر كېرىمىل رىقابەتكەمۇۋاپىق قوراللىنىشنى توختاتمىسا، ئۆزىنى كۆيدۈۋېلىشقا قەسەم بەرگەن لەۋھەسىنى كۆتۈرۈپ ئۇ يىگىتكە بولۇشۇش ئۈچۈن بايىقى قىز يېتىپ كەلدى.

قىزنىڭ ئاشۇنداق لەۋھە بىلەن يىغلىشقا بېرىشى توغرىمۇ؟ مەقسىتى نېمە ئىدى؟ ئۇ نېمە ئۈچۈن مۇنداق قىلدى، ياشلىقىدىنمۇ؟ ياكى يامانلىقىدىنمۇ؟ ۋە ياكى تەتۈرچە، بۇنداق قەدەم بېسىشقا ئۇنىڭ ئېتىقادى بىلەن چارىسىنىڭ تۈگىگەنلىكى مەجبۇرلىدىمۇ؟ ئۇنىڭ ئاخىرىدا، دۆلەت مۇداپىئەسى ۋە ھەربىي ھازىرلىقلارنى كۈچەيتىشنى قوللىغۇچىلار دەسسەپ، پايمال قىلىۋاتقان شېرىكىنىڭ يېنىغا بېرىشتىن بۇرۇن ھېلىقى نەس لەۋھەنى نېمە ئۈچۈن ئىرغىتىپ تاشلىۋەتمىدى؟ ئۇنداق قىلىشنىڭ ئورنىغا قىز جېدەللىك پلاكاتنى قولىدا قارمىغان ھالەتتە شېرىكىگە ئۇمتۇلدى.

ـ 187بۇ نېمە قىلغىنىڭلار؟ تەگمەڭلار! ئۇنى ئۇرۇشقا نېمە ھەققىڭلار بار؟ تەگمەڭلار دەيمەن! توختىتىڭلار!ـ دەپ ۋارقىرىدى قىز.

سۆزى بىكارغا كەتتى، يىگىتنى بەشى دومبالاۋاتاتتى، يۈز، كۆزى ئالا كۆك

بولغۇچە دۇمبالاپ قويۇۋېتىشسە بولاتتىغۇ! بىراق ،بۇ جاڭجالنىڭ ئاخىرىنىڭ نېمە بولارىنى، ئاچچىقى بېسىلماي، ئوغىسى بېشىغا چىققان، غەزەپلەنگەن لۇكچەكلەرنىڭ نېمە قىلارىنى كىم بىلىپتۇ؟!

دۆلەت مۇداپىئەسىنى، ھەربىي سانائەتنى كۈچەيتىشنى قوللىغۇچىلار قىزنى ئاغزىغا كەلگەن يامان سۆزلەر بىلەن تىللاپ قارشى ئېلىشتى:

188ـقېنى! قانجۇق، ئامان ـ ئېسەن بۇ يەردىن يوقال، بولمىسا ساڭىمۇ كۆرگۈلۈكنى كۆرسىتىمىز!

شۇ يەردىن ئاغزىدىن ئاق ئىت كىرىپ، قارا ئىت چىقىپ ۋالاقلاۋاتقان بىر خوتۇن دەل جايىغا تەگكۈزۈپ گەپ قىلدى:

ـ 188ھە، سەن چېقىمچىمۇ سەن؟ ئۆرتىنىپ ئۆلمەكچىمۇ؟ ھوي، خالايىق، قاراڭلار، نېمە قىلاي، مانا بۇ ساتقۇن قانجۇق ھازىر ئۆزىنى كۆيدۈرۈپ ئۆلىدۇ ـ دە، بىزنىڭ كېيىمىل چىرىپ تۇگەيدۇ! ھازىر، كۆز ئالدىمىزدىلا تۇمشۇقىنى ئېزىۋېتىڭلارچۇ، ئۆيىنى تاپالماي قالسۇن! ـ قىزنى ئىتىرۋەتتى، چاپىنىدىن ئايرىپ تاشلىدى، قىزنىڭ يۈزى قانغا بويىلىپ كەتتى.

ـ قولۇڭلارى تارتىش، ئەبلەخلەر! ـ دەپ ۋارقىرىدى قىز يۈزىدىكى قاننى ئېرىتىپ. قىزنىڭ پلاكىتىنى دەل شۇ زامات تىتىپ ئىرغىتىپ تاشلاشتى.

ـ 188ھە، ئەمدى قانداق قىلارسەن؟ئۆرتىنىپ ئۆلەمسەن ياكى مۇشتىنى ئاز يېدىڭمۇ؟ بىلجىرلاپ سۆزلىگەن سۆزنى يېزىشتىن بۇرۇن ئويلانغان بولغۇيتتۇڭ! نېمە ئۈچۈن ئۆزۈڭنى كۆيدۈرۈپ ئۆلىسەن؟

جېدەل كىرپىكنى بىر قاققۇچە يۇز بەردى.

ـ 188سەن ماڭا سەرەڭگە يېقىپ كۆر!ـ دەپ ۋارقىراپ تاشلىدى قىز، پۈتكۈل بەدىنى تىترەپ، زەھەر خەندە كۈلكە ئالدىدا. شۇ مازات كىمدۇر بىراۋ ياندۇرۇش ئۈچۈن سەرەڭگىنىڭ قۇتىسىنى ئالدى.

ـ كىمدە ئوت بار؟ خا، خا، خا!

ـ سەن ئۇندىن كۆرە چاقماقنى ئاۋۇنىڭغا ياندۇرا!ـ دەپ يەنە بىرى مەسلىھەت بېرىپ قويدى.

ـ 189توختا! ئۇنداق قىلماڭلار!ـ دەپ ۋارقىرىۋەتتى قىزنىڭ شېرىكى، دۇمبالاۋاتقانلارنىڭ قولىدىن سۇرۇلۇپ ئۇلگۈرمىدى. چېقىلغان سەرەڭگە قىزنىڭ دولىسىغا، ئاندىن كېيىن بىرىكمە تالالىق كۆڭلىكىگە چۈشتى ـ دە، دەررۇ كۆيۈشكە باشلىدى.

ھەيمەيلەن ھەيران قېلىشتى. ئۇندىن كېيىن داجىشىپ چاچراپ قېچىشتى. ھەمدە ئوت ئىچىدە پۇچۇلانغان قىز قۇلاق مېڭىنى تىندۇرۇۋەتكىدەك چىقىراپ، چېپىپ يۈردى، شۇ چاغدا قىزىل مەيداندىكى كۆرۈنۈش دەۋزەختىن كەم بولغان ئەمەس، كىشىلەر يىغىلغان يەردىكى غەلىيان ئۇلارنىڭ شاخارەڭ قاينىغان، ۋەيران قىلغۇچى يانغىنەكلا قورقۇنچلۇق ئەمەسمۇ... يېقىنلا يەردە كىمدۇر بىراۋغا بىر شۇملۇق، جېدەللىك ئىش بولۇپتۇ، دېگەن كوچا خەۋىرى چېقىلغان چۈشكەنەڭ تاراپ، نامايىش ئۆتكۈزۈاتقانلارنىڭ بېزىگە ساجىلغانەڭ ئۆرە ـ تۆپە قىلىۋەتتى، كىشىلەر ھەممىنى ئۇنتۇپ قېلىشىپ، بىر ـ بىرىنى ئىتتىرىشىپ، مۇدۇرۇلۇپ، يىقىلىپ، قىيقىراق، چىقىراقلار بىلەن ھەر قانداق زۆرۈرلۈكى بولمىغاندىن ھەم بولۇشمۇ مۇمكىن ئەمەستىن بەتتەر، مۇقەددەس بىلگەن پورترېتلىرىنى ھەم يالقۇنلۇق چاقىرىقلىرىنى يەرگە تاشلىۋېتىپ رەستەـ كوچىلار ئىچىگە قېچىپ يۈرۈشتى. كىشىلەر ئەقلىدى ئاداشقان ھالدا تەمتىرىشىپ قېچىپ كېتىشىۋاتاتتى.

شۇ ئىشلارنىڭ نە ھاجىتى بولسۇن؟كرېمىلنىڭ يېنىدا چۇقان ـ سۈرەن سېلىشنىڭ نە ھاجىتى بار ئىدى؟ ھېچكىم ئۆزىگە جاۋاب تاپالمىدى ياكى

چاتاق چىقارغۇسى ياكى تاماشا كۆرگۈسى كەلگەنلىكتىنمۇ ياكى راستىنلا شۇنداق بولغانلىقتىنمۇ ئەيتاۋۇر ئۆزىنى - ئۆزى كۆيدۈرۈۋالمەن، دېگەن قىز «گۈررىدە» كۆيگەن سىكۇنتتىن باشلاپ، ۋاقىتنىڭ يېڭى سانىقى ئېچىلدى، ئۇنىڭ چىقىراپ، ئوتتا چۈچۈلىنىپ قېچىپ بېرىۋاتقانلىقىنى يېقىن يەردە تۇرغانلارنىڭ جىمىسى كۆرۈشتى. قىز يەرگە گۈپپىدە غۇلىدى، ئاڭا ھېلىقى يىگىت ۋە ئۇنىڭ ئارقىسىدىن يۈگۈرۈشكەن بىر نەچچە ئالاھىدە ساقچىلار يېتىشىپ كېلىشتى، ئۇلار كىيىملىرى بىلەن كۆيۈۋاتقان قىزنىڭ بەدىنىدىن ئوتنى ئالدىراپ ئۆچۈرۈشكە كىرىشتى، بىراق كېچىككەن ئىدى، ئۇنىڭ ئامالى قالمىغان شېرىكى بېشىنى قامالالاپ چۆكۈلۈپ يىقىلدى، ئاڭغىچە بىز زاماتتا جىمىگەن مەيدانغا تىك ئۇچار قوندى. قارىغاندا، بايا تىندىن بېرى تېلېۋىزىيە ئۇچۇن سۈرەتكە ئېلىپ يۈرگەن بولسا كېرەك، قۇلاقنى تىندۇرغۇدەك غۇيۇلدىغان ھەممىنىڭ ئالدىدىن، شامالدەك ۋە غۇيۇلدىغان ئاۋازى بىلەن تۆۋەنگە لەيلىشىپ چۈشۈپ كىشىلەر يۈگۈرۈپ كېلىشتى. يەردىن قىزنىڭ تېنىنى كۆتۈرۈپ ئېلىشتى. ھېلىقى يىگىتنى ۋە ئىككى ئۇچ ئالاھىدە ساقچىنى بىرگە ئېلىشىپ، ھەممىسى ئاسمانغا كۆتۈرۈلۈشتى. بىراق، ئۇلارنىڭ ئىچىدىن بىراۋ قىلچىلىكمۇئۇنۇتماي، بولغۇلۇقنىڭ ھەممىسىنى فىلىمگە ئېلىۋېلىشقا ئۇلگۈردى.

تىك ئۇچار قىزىل مەيداننىڭ ئوستىدىن ئۇچۇپ ئۆتتى. مۇنارنىڭ قىلدەك چوقىسىغا تەگلەشتى - دە، تاش كۆۋرۈكنىڭ ئوستى بىلەن يەنىمۇ يىراق ئۇچۇپ، ئۇندىن كېيىن موسكۋا دەرياسىنى بويلاپ ئۇچۇپ كۆرۈنمەي قالدى.

تىك ئۇچار بىلەن بىللە ئورمانغا كىرىپ يوق بولغان قاناتلىق پەرىشتىدەك، ئۆزلىرى جان پىدالىق بىلەن ئۆز مەپكۇرەلىرىگە شۇنچىلىك بېرىلگەن، كىشىنىڭ كەيپىنى شۇنچىكى ئۇچۇرىدىغان ھەم ئارقىغا

يانمايدىغان، ئۆزلىرىنى قۇربان قىلىشقان ئىككى ياشنىڭ ئاقىۋىتى، يەنى ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ تراگېدىيىسى شەھەر قوينىغا سىڭىپ يوق بولدى.

ئىشقا ئاشماس قۇرۇق خىياللارغا بېرىلگەن ھەم ئۇلارنىڭ ھۆرمىتى ئۈچۈن نېمىلا بولسۇن جاندىن ۋاز كەچكەن پاك مۇھەببەتنىڭ كۈچى ـ ھەي!

شۇ كۈنى كېچىدە شەھەرنىڭ مەركىزى كۈندۈزى بولغان ۋەقەدىن كېيىن ئۇزاققىچە تىنجىغىنى يوق، قانلىرى داۋالغۇپ قالغان ئادەملەر تىنچىپ يېتىشالماي كوچىدا يۇرۇشتى، ئۇلارنىڭ كۆڭۈللىرىنىڭ جايىدا ئەمەسلىكى سۆزلىگەن سۆزلىرىدىن، ئۆڭلىرىدىن، باسقان ـ تۇرغانلىرىدىن سېزىلىپ تۇردى، كىشىلەر توپ ـ توپ بولۇشۇپ بىر يەرگە كېلىشىۋېلىپ، تالىشىپ، تارتىشىپ، ئۇنى ـ بۇنى ئويلاپ دەپ بېقىشتى، بەلكىم ئۇنىڭ كىيىمى تېزلا كۆيۈپ ئوت ئالغۇچى ئالاھىدە سۈيۇقلۇق تەركىبىگە قاندۇرۇلغاندۇر، بىراق سۆزسىزلا شۇ قىز ئۆلۈپ كەتكۈچە بېرىش كېرەكمۇ؟ بەلكىم ئۇنداق ئەمەستۇر، بەلكىم پۈتۈنلەي باشقا، ئادەم ئۆزىنىڭ چېكىگە يەتكەن ئىچكى چىڭقىلىشىغا چىدىمايى، كۆيۈپ كېتىدىغان قانداقتۇر بىر ئەقىل يەتمەس يارىتىلىشىنىڭ مېتافىزىكىلىق ھادىسىسىدۇر؟ ئۇندىن قالسا تۇن نىسپىدە فوسفۇر يورۇقى يېنىپ تۇرىدىغان ئادەملەرمۇ بولىدۇ، دەپ كىشىلەر يۇرۇشمەمدۇ، قانداقلىقىنى كىم بىلسۇن؟

ئاڭغىچە قاشمۇ قارىيىپ،كەچ بولۇپ قالدى. كوچىلاردا كىشىلەر شالاڭلىشىشقا باشلدى. ئاپتوبۇس، ماشىنىلارنىڭ ئىشكىلىرىنى جاق ـ جۇق يېپىپ، شۇلا يەردە قاراقچى ـ بۇلاڭچىلارغا بېرىدىغانلىرىنى بېرىشىپ، كېچىلىك بەزمىنى ياخشى كۆرىدىغانلار پائالىيەتلىرىگە كېلىشتى. كېچىلىك پائالىيەت ئورۇنلىرىنىڭ ئوتلىرى ياندى، ھاياتلىق سىرىنى جانلاندۇرغۇچى

چىراغلار غۇۋالاشتى، ئېلېكترونلۇق مۇزىكىلار ياڭراپ، كۆكرەكلەر چايقالدى، سورۇنلار كەڭرى يېيىلدى، ھەممىنى ئۇنتۇلدۇردى، ھېچنەرسىنى ئەسكە ئالماسلىق، ئۆزگىدىن خالىي بولۇش، خۇدادىن غىپپىدە خالىي بولۇش كېرەك ئىدى.

شۇ كېچىدىكى قىزىل مەيدان جىمجىت ئىدى. قىمىر قىلغان جان يوق، كۈندۈزدە ئادەملەرنىڭ ھارام كۈچى ئويناقلىغان، جىن ـ شەيتانىنىڭ ئوردىسى بولغان، قان ئېقىپ، ئەجەل قاپلىغان يەردە ھېچكىمنىڭ بار بولغۇسى كەلمىدى، غۇۋا يورۇق بارئىدى، بارلىق يەردە، مەيدان دالدىسىدا تاشلانغاندەك نامايىشچىلار مۇشتلىشىشتا يەنە بىر ـ بىرىدىن قېچىۋاتقاندا، چەيلەنگەن پورتربېتلار، شۇئار ـ ئۇرانلار، پلاكاتلار ياتاتتى، ئۇ نەرسىلەر بىلەن ھېچكىمنىڭمۇ كارى بولغىنى يوق.

ئاي كرېملىنىڭ ئاسمىنىدا بالقىپ ئېگىز تۇردى. ھېلىقى ئۆزىنىڭ زارىققان سائەتى كەلگەندە ھۇيتقۇش ئۇچۇپ چىقتى. يوغان قاناتلىرىنى شەپسىز شىلتىپ، دۇپدۇگلەك ئۇيقۇسىزلانمىغان، چەكچىيىپ يالتىرغان كۆزلىرى بىلەن چوڭ بېشىنى ئايلاندۇرۇپ قاراپ، ھېلىقى كۆلەڭگۈلەردىن بەتەر ھالدابەزىدە ئۇ، بەزىدە بۇياقتا قېيىپ يۈردى. ھۇيتقۇش ھەم تەشنالىقتا ھەم خاپىلىقتا ئىدى، قەبرىستانلىقنىڭ ئۈستىدىن شەپسىز ئايلىنىپ، ئۇنىڭ ئىشىكىدە تاشتەك قېتىپ تۇرۇشقان كۆزەتچىلەرنىڭ كۆز ئالدىدىن ئۆز قارىسىنى كۆرسىتىپ قويۇپ ھۇيتقۇش مەرتىۋىلىك كاتتا باش ئەرۋاھلارنى ئىزدەپ ئۇندىنمۇ نېرى ئۇچتى، ئۇندىن كېيىن ئۇلارنى كرېملىنىڭ خىش سېپىلىنىڭ سايە چۈشكەن جايىدىن تاپتى. ياق! ئۇلار بۇ قېتىمقى ھېچبىرىيېڭى گەپ دېيىشمىدى، ئۇلارنىڭ بۇ سەپىرىمۇ كۆڭۈلدىكىدەك بولمىدى، بىراق سېھىرلەپ قويغاندەك ئىدى، «ياكى سوتسىيالىزم ـ ياكى

ئۆلۈم!» دەپ نامايىشتا ۋارقىرىشىۋاتقانلارنىڭ سۆزىنى ئەسلىدە تۇتۇپ قالغان كاتتا باشلار مەرتىۋىلىك قول تۇتۇشۇۋېلىپ، بىر يەرنى نىشانلاپ بىر خىل ئۇسسۇل بىلەن بىر قېلىپتا قايتىلاۋېرىشتى. شۇنداق، ئۇئىككەيلەن چارچىماي بۇرۇن ئاڭلانمىغاندەك، كۆرۈنمىگەندەك قىلىپ، ئادەمنى بىزار قىلغۇدەك دەرىجىدە «ياكى سوتسىيالىزم ـ ياكى ئۆلۈم!» دەپ قايتىلاۋېرىشتى.

ئۇسسۇلنىڭ بۇ رىتىمى ھۇيتقۇشنى تېزلا زېرىكتۈرۈپ قويدى. ھۇيتقۇش ئۇ ئىشلارنى كۆرۈشتىنمۇ نېرى ئۇچۇپ جۆنىدى. ئۇندىن كېيىن سپاسكىي دەرۋازىسىنىڭ يېنىدىن يولى چىقىپ تىك ياندى، نەدىن كېلىپ قالغىنى نامەلۇم مەست خوتۇننى يولۇقتۇردى.

چۇۋۇق چاچ، ئېتىكى يېيىلغان، نومۇسىنى يوقاتقان مەست خوتۇن بىر ئارمانلىق ناخشىنى سوزۇپ ئوقۇپ كېچىدىكى قىزىل مەيداندا تەنھا كېتىۋاتاتتى:

ھەي، ئارمان ھەي، نېچۈن؟
تۇغۇلغاندۇرمەن.
ھەي، جان ئانا ھەي، نېچۈن؟
تۇغقاندۇرسەن؟

ھەي، ئارمان، ھەي نېچۈن؟
بويلۇق بولغاندۇرسەن؟
تۇغدۇڭ مېنى جان ئانا،
ئويلۇق بولغاندۇرمەن؟

ھەي، ئارمان ھەي، نېچۈن؟
تۇغۇلغاندۇرمەن؟
خالىمىغان ئىدىم ئانا جان،
بىكار تۇغقاندۇرسەن؟

ھەي، ئارمان ھەي، نېچۈن؟
تۇغۇلغاندۇرمەن؟
ھەي، ئانا جان ھەي نېچۈن؟
تۇغقاندۇرسەن؟

ئايال مەيداننى يانتۇ كېسىپ، دەلدەڭشىپ، مۇدۇرۇلۇپ، چايقىلىپ كېتىپ بېرىۋاتاتتى. بىر مەھەلدە ماگىزىنىڭ، سودا ـ سېتىق ئورۇنلىرىنىڭ دالدىسىغا كىرىپ كۆرۈنمەي قالدى. ئۇنىڭ يۈرەك باغرىدىن چىققان ئارمان ناخشىسى يەنە بىر ئاز ۋاقىت ئاڭلىنىپ ئۇندىن كېيىن جىمجىت بولۇپ قالدى.

ھۈيتقۇش بولسا كرېمل سېپىلىنىڭ ئۈستىگە ئېگىزلەپ چىقتى ـ دە، باغلارغا قاراشقا باشلىدى. ئۇندىن كېيىن ئاشۇ يەردىن، قېلىن پۇتاقلار ئارىسىدىن توساتتىن، ھېلىقى خوتۇنىنىڭ تېخىمۇ بەتەر، ھۆكۈرىگەندەك ئۈنى ئاڭلاندى،ئارمانلىق «ئۇھ» دېدى. ئاي كرېمىل سارىيىنىڭ ئۆگزىسىدىكى قۇببىلارنى، مۇنارلارنى، چېدىرسىمان قۇرۇلۇشلىرىنى مەڭگۈلۈك نۇرى بىلەن شولالاپ تۇرغان سانسىز يۇلتۇزلار ئارىسىدا ئېگىزلەپ تۇراتتى، شۇنىڭ بىلەن ھۈيتقۇشقا، قايتىدىن ئوكياندا ئۇزۇۋېتىشقان يىراقتىكى كىتلارنىڭ دېمى ئاڭلىنىۋاتقاندەك سېزىلىپ كەتتى، ئۇلار نەدە؟ نېمىگە ئالدىرىشىۋاتىدۇ؟ ئەمدى ئۇلارنىڭ جېنى ئارامدا بولمايدۇ، ئەمدى دولقۇنلار تىنچىمايدۇ.

«مۇنبەر» ئۇچۇن يېزىلىۋاتقان ماقالىنىڭ كۆپچىلىك بۆلىكى تەييار بولۇپ قالغان ئىدى، ئەمدى ئۇنى خۇلاسىلەش كېرەك ئىدى، بىراق ئىش ھەل بولۇشىغا قانچىلىك يېقىنلىغانسېرى بوركنىڭ بىئارامليقى شۇنچىلىك كۈچىيىشكە باشلىدى، كاسساندرا تامغىسىنىڭ ئالاھىدە ھادىسىسىنى ئىلمىي جەھەتتىن چۈشەندۈرۈشكە ئوشۇقچە شۇڭغۇپ كەتمىدىكىن، شۇ چاغدا كىشىلەرنىڭ زور كۆپچىلىكى ئۇچۇن ۋە بەلكىم مۇتلەق كۆپچىلىكى ئۇچۇن، كاسساندرا ھامىللىرىنىڭ بەرگەن بەلگىلىرى ھەققىدە ھېچنەرسە كۆرمەي، ھېچنەرسە ئۇقماي، ئامال بار ئۇنتۇپ كېتىش ئۇچۇن كائىناتتىكى فىلوفېيىنىڭ «غەيۋەتخورلۇق» ھەربىرىدىن قانداق تەدبىر بىلەن بولسىمۇ قۇتۇلۇش ئەھمىيەتلىكتۇر، ھىيلىگەر سىياسەتۋاز ئولۇۋېر ئوردوك دەل مۇشۇنى سەزدى ـ دە، شۇنىڭغا ياريشا ئىش قىلدى، شۇنىڭ بىلەن مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشتى، سۆزسىز، ئۇ سىياسىي غەلىبىگە يەتتى، ئەلۋەتتە، ئۇ ئالدامچىلىق يولىدىكى غەلىبە، بىراق كىشىلەرنىڭ ئامىمۇى تۇردە ئۆزىنى ـ ئۆزى ئالداشنىڭ يولىغا چۈشۈپ كەتكەنلىكىنى ئۇلارغا قانداق قىلىپ چۈشەندۈرىسەن، قانداق قىلىپ ئىشەندۈرىسەن؟

ئوردوكقا قارىغاندا ئۆزىنىڭ سىياسىي تەجرىبىسى، سىياسىي ئىقتىدارىنىڭ يېتەرسىز ئىكەنلىكىنى بورك چۈشىنىدۇ، شۇنداق، ئەمدى ئۇلار دۈشمەن بولۇپ قېلىشتى، شۇنچىلىك كۈتۈلمىگەن يەردىن شۇ دەرىجىدە قارشىلاشقان دۈشمەنگە ئايلىنىشتى، بورك ئۇنى خالامدۇ ياكى خالىمامدۇ، ئالدىدا كۈرەش، قەتئىي يۈز بېرىدىغان كۈرەش تۇراتتى، ئوردوكنىڭمۇ كۈتكىنى شۇ، ئارزۇ قىلغان پرزىدېنتلىق يولىدا، ئەل ئالدىدا تۇتۇشۇش، بۇ جەھەتتىن ئالغاندا، تەقدىر ئۇنىڭ قولىغا مەردلىكى ۋە ئوڭايلىقى بىلەن كائىناتتىن فىلوفېيىنى، يەردىن بوركنى سېلىپ بەردى.

شۇ ھەقتە ئويلىنىش بىلەن، ۋاپاسىز سىياسىي كۈرەشكە قانداق تېز تارتىلىپ كېتىشكە مۇمكىن ئىكەنلىكىگە، تىرىشىشنىڭ، قان قىزىققان خۇمارىنىڭ ۋۇجۇدىنى قانداق ئازغۇرۇش بىلەن مەھكەم ئىگىلەپ ئالارنى روھبىرت بورك كۆزەتتى، ئوردوك بىلەن كۆزمۇ ـ كۆز يولۇققۇسى كەلدى، ئۇنىڭ قېشىغا بېرىپ كۆزىگە تىكىلىپ قاراپ تۇرۇپ، سۆڭىكىدىن ئۆتۈپ، يىلىك ئىچىدىكى چۇچۇقلا يەتكۈدەك قىلىپ ئۇنىنى قاتتىق چىقارماي: «قارا يۈزلۈكۈڭ مانا مەن دەپلا چىقىپ تۇرمامدۇ!» دېگۈسى كەلدى، ئۇندىن كېيىن ھەممەيلەنگە: «ئوردوك قارا يۈز، مۇنداق نېمىگە ھۆكۈمدارلىقنى بەرمەسلىك كېرەك، چۈنكى ئۇ ھۆكۈمدارلىقتا ئەزرائىلنىڭ ئۆزى بولۇپ كەلگەنلىكى بىلەن باراۋەر بولماقچى، ھەممىدىن قورقۇنچلۇقى ـ ئۇنىڭ ئەزرائىل ئىكەنلىكىنى ھېچكىم بىلمەي قالدى!» دەپ ئېلان قىلغۇسى كەلدى، «ياق، ياق ! خىزمىتىم سىياسىي كۈرەش ئەمەس، ۋەزىپەم كاسساندرانىڭ بەلگىلىرى ھەققىدىكى رېئاللىقتىن قېچىش بىلەن يۈلۈنى بوشلۇق قىلىپ، مەسىلىنى يىلتىز تارتقۇزۇپ بالا ـ قازانى باشلىرىغا يىغىۋاتقانلىقلىرىنى كىشىلەرگە دەللىلەپ بېرىش، بىراق بۇ ۋەھىمىلىك رېئاللىق ئىكەنلىكىگە، شۇنىڭغا قارىماي ئۇنىڭدىن قاچماسلىق كېرەك ئىكەنلىكىگە، ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇشنىڭ يولىنى ئىزدەش زۆرۈرلۈكىگە، ئۇلارنى قانداقچە، قانداق قىلىپ ئىشەندۈرىمەن؟!» .

بورك ھاۋا يېيىش ئۈچۈن بالكونغا چىقتى، كېچىدىكى ھاۋا سالقىن بولۇپ، كۆز پەسلى ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈپ تۇراتتى، قاراڭغۇدا يوپۇرماقلار تىنىمسىز شىلدىرلاپ ئۈچۈپ چۈشۈۋاتاتتى، بورك سەل توڭۇشقا باشلىدى، ئاي تېز سۈرەتلىك تاش يولغا چىقىشىدىكى توقايلىق دۆڭگە تېگەر ـ تەگمەس بولۇپ، يېڭى چىقىپ كېلىۋاتىدۇ، بورك ئېگىزلىكى ۋە قاتمۇ ـ قات دېڭىز

جىيىكىدىكى قۇم دۆۋىلىرى ئەسكە سالغان توقايلىق دۆڭلەرنىڭ نېرى تەرىپىدىكى گولف توپ دالىلىرىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈردى، ئۇ ياققا بۇرۇنقى يىللىرى توپ ئويناش ئۈچۈن بېرىپ قالاتتى.

ئۇندىن كېيىن، قىزىق، ئۇنىڭ ئېسىگە قاچاندۇر بىر كۆرگەن چۈشى كەلدى، كۆرسە، چۈش دېگەن قاچانقى بىر بولغان چىنلىق ھالىتىدە ئادەمنىڭ ئېسىگە قايتىدىن چۈشۈپ تۇرىدۇ، قايسى بىر كېچىسى، قىياسەن، يېقىندىلا، ئۇچۇش كۆرىدۇ، چۈشىدە ئەتراپىدىكىلەر، پۈتۈنلەي گولف توپ ئويناۋاتقان كۆك مايسىرەڭ دالا، تۇن، ئاي نۇرى يەرگە تېگىپ تۇرىدۇ، كۆڭلى ئېچىلدى، سەگەك، بىراق ئوڭاي بولماي ئۇۋىدىكى توپ تاياقنىڭ زەربىسىنى پۈتۈنلەي پىسەنتىگە ئالمايدۇ، قانچىلىك كەلتۈرۈپ تۇرۇپ ئۇرمىسۇن، تاياقنى قانچىلىك كۈچىنىپ شىلتىسۇن، توپ دۈگۈلەپ قويمايدۇ، ئورۇندا قالغىنى قالغان، ئۇندىن كېيىن قانداقتۇر ئاسمان تەرەپتىن ئۇ دۇنياغا ربھلەت قىلىپ كەتكەن، كافېدرادا بىللە ئىشلىگەن خىزمەتدىشى، پروفېسسور ماكس فرائىد پەيدا بولىدۇ، ـ يۇرە، ـ دەيدۇ، ئۇ پروفېسسور ،ـ ئايغا ئۈچۈپ كېتىمىز، ئۇياقتا شۇنچىكى بىر گۈزەل دالالار بار، ئۇ يەردە گولف توپىنى ئويناپمىز، ـ ماكسنىڭ ئېيتقىنىغا كۆنۈپ، ئەگىشىپ ماڭىدۇ، ئۇلار گولف دالىلىرىنىڭ ئۈستىدىن لەيلەپ ئۈچۈشىدۇ، ئارقىدىن بولسا ئۇنى قايتىدىن چاقىرىپ، جېسسى يۈگۈرۈپ كېلىۋاتىدۇ، نېمە ئۈچۈندۇر يىغلاپتۇ، بۇ قانداق چۈش؟ تاڭ قالارلىق، يەنە مۇنداق ئويلاپ كەلگەننى ئانچە ھەيران قالارلىق دېگىلىمۇ بولمايدۇ، ماكس قانچە ھېساب بىلەن ئۈتۈشنى ياكى ئۈتتۈرۈشنى يۇلتۇزلارغا قاراپ ئېيتىشقا تەمشىلەتتى، ئۇنىڭ ئالدىن كۆرەرلىكى گاھىدا دەل كېلىپ قالاتتى، بىراق كۆپچىلىك ۋاقىتتا سەگەكلىك،«كۆزى ئوچۇقلۇق»ئۇنى مەسخىرىگە قالدۇراتتى، بەلكىم ئۇ دۇنيادا ماكسنىڭ روھى بىر نەرسىنى سەزگەندۇر،

ماكسىمنىڭ ئۆز سۆزى بىلەن ئېيتقاندا، ئۇ ئەكسىچە بىر مۇنەججىملىك ئامىلىنىڭ يېقىنلاپ كېلىۋاتقانلىقىنى قەرەلىدىن بۇرۇن كۆرۈپ، دوستىنى زەربە ئالدىدا زەربىدىن ئامان قالدۇرۇش ئۈچۈن ئايغا چاقىرغاندۇر، ھېلىقى چۈشكە كىرگىنى ئالدىنئالا ئەسكەرتىۋاتىدۇ.

توغرا، ماكس تىرىك بولسا نامايىشتىكى ئىشلارنى كۆرگەندىن كېيىن، كېچىچە، ئۇلارنىڭ قېشىغا، نىيۇبېرىگە يېتىپ كېلىدۇ، ئۇندىن كېيىن بىر نەرسە ئۆزگىرىپ كەتمىسىلا ئۇ ئاشۇنداق شوخ، بىراق ناھايىتى كۆڭلى يۇمشاق، رايىش ئادەم ئىدى، گاھىدا رويالدا ئاددىي مۇزىكىلارنى جېسسىنى خۇش قىلىپ چېلىپ قويىاتتى،خېلى يامان ئەمەس چالاتتى، جېسسى زوقلىنىپ قالاتتى: « دوستلىرىڭنىڭ ھەممىسى، بوب، ماكسقا ئوخشايدۇ، كلاسسىكىلىق ۋاريىانتتىكى كۈلكە قوزغايدىغان تالانت ئىگىلىرى دېگەنلەر دەل سىلەردەك كاھىنلار، بۇرادەرلىكنى قايتا تۇزسەڭلار بولىدىكەن، سەن ئوردىنىڭ تاجىدارى، يەنى ھەر جەھەتتىن ھۆكۈمدارى بولساڭ، ھەمدە كېلىشكەن يىگىت ماكس ئوڭ قولۇڭ بولسا، ھەممىگە ئۇلگۈرەلىگۈدەكسىلەر»، بىچارە ماكس، جېسسىگە خۇپىيانە ئاشق ئىدى، ئۇنى گاھى ـ گاھىدا گەپ ـ سۆز بىلەن تاماشاغا ئايلاندۇراتتى، كەيپ،مەستخۇش بولۇپ تۇرغان چېغىدا كۆڭۈلدىكىنى دېۋېتىش مەقسىتى بار ئىدى.

«ھە، دېمەمسەن، روبېرت، كۆزۈڭگە قارىتىپ ئېيتاي، ھاياتىمغا چوڭ كاشىلا بولدۇڭ»، «بۇ نېمە دېگىنىڭ؟»، «ئەگەر سەن بولمىساڭ ئىدىڭ، مەن جېسسىگە ئاشىقلىقىمنى ئېيتماقچى ئىدىم»، «ئويۇمچە، ھازىرمۇ كېچىكمەيسەنغۇ؟»، «ياق، ئەگەر توغۇلمايلا قالغان بولساڭ، مانا شۇ چاغدىلا ئېيتماقچى ئىدىم»، «ئۇنداق بولسا قىلچىمۇ چارە يوق ئىكەن، تۇغۇلۇشۇم ئۈياقتا تۇرسۇن، تېخى يېنىڭدا ئولتۇرمامدىمەن»، «گەپنىڭ ھەممىسى دەل

مۇشۇ يەردە، ئەمدى چۈشەندىگىمۇ، ماڭا قاتتىق توسالغۇ بولغانلىقىڭنى...»، «ماكس، دوستۇم، سەن تۇغۇلۇپ قالغان ئادەم ئالدىدا بايقاپ كۆر، ھەمدە سەن خالىغان ماسمۇ ـ ماس كەلگەن شەرتتە بۇنىڭ ھېچ قىزىقى يوق»، «ياق، ئالدىڭدا كۆزگە چېلىقمايمەن، پۈتۈنلەي...»، «قويساڭچۇ !سېنى ئايالالرنىڭ ھەممىسى ياقتۇرىدۇ، تەقى ـ تۇرقۇڭ كېلىشكەن، مۇنداقچە ئېيتقاندا، چىرايلىق يىگىت سەن، قاچاندۇر بىر ۋاقىتتا موتوسىكلىتتە غۇيۇلدىغان ئىدىڭ، ھەممەيلەن ئېغىزلىرىنى ئېچىشىپ قېلىشقان ئىدى، ئۇندىن باشقا سەن مەندىن ياخشىراق سەن»، «ھەئە، موتوسىكلىتچىمەن، سەن بولساڭ دۇنياغا تونۇشلۇق ئوقۇموش سەن، مەن موتسىكلىتچىمەن، سەن بولساڭ، باي ئادەمسەن، يازغان كىتابلىرىڭغا زور قەلەم ھەققى ئالىسەن، پەيزى نېۇ بېرىدە چىرايلىق ئۆيۈڭ بار، ئايالىڭ ساڭا باخىنىڭ، بىتخوۋۇبىنىڭ مۇزىكىلىرىنى ۋىئولونوچېدا ئورۇنلاپ بېرىپ تۇرىدۇ، مەن موتوسىكلىتتە قالايمىقان چېپىپ يۈرىمەن، سەن مودىلاشقان نېۇبېرىدە گولف توپ ئويناپ يۈرسەن، مەن بولسام موتسىكلىتتە چېپىپ يۈرىمەن، سەن كرېملىدە، ئاقسارايلاردا مۇنبەرگە چىقىپ نۇتۇق سۆزلەيسەن، مەن بولسام موتسىكلىتتە چېپىپ يۈرىمەن...».

«توختا، توختا! ماكس دېگەندەكلا بىچارە بولۇپ قاپسەن ـ دە، سەن موتسىكلىتچى ئەمەس سەن، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇ چاغلار ئۆتۈپ كەتتى، سېنىڭ ئۆز ئىلىمڭدە، سىياسىي جۇغراپىيىدە داڭقىڭ تاشنىمۇ ياردۇ، پۈتكۈل سەييارىمىز قولۇڭدا، ئاندىن قالسا گەپ...»، «سەييارىدىلا ئەمەس، سەييارە نېمە بولۇپ قاپتۇ؟ سەن ئاۋايلا توساتتىن بىر ئىش بولمىسۇن، ئاننا ئوماق پولەك قىزلىرىنىڭ پۇختىسىنىڭ پۇختىسى، ئۇقۇپ قالسا نامىڭ نېمە بولىدۇ؟! جاڭجال چىقارمامدۇ، موتوسىكلىتىڭ يارەم بېرەلمەيدۇ! ئاننا بولسا

خىيالىدا سېنى ھېچكىمگە تەڭ قىلمايدۇ»، «راست، روبېرت، سەن مېنى سۆز بىلەن قارمىدىڭ، ئاننا ھەققىدە ئېيتقىنىڭ توغرا، ھەمدە ھېلىقى پلانېتا ھەققىدە ئېيتقىنىڭ ئانچە توغرا ئەمەس، سىياسىي ئىشلاردا ھەممىنى بىلىش كېرەك، ئۇنىڭسىز ،يەنى ھەممە ئىشنى بىلمەي تۇرۇپ سىياسىغا ئارىلىشىشنىڭ ئورنى يوق، بۇ ئالاھىدە، ھەممىنى ئۆز ئىچىگە ئېلىشقا تەييار تۇرغان ئىلىم، بۇ، مەن ئېيتاتتىمغۇ، مەن مەلۇماتلارنىڭ بانكىسى، شۇنداق بۇ جەھەتتىن ئالغاندا مەن دۇنياۋى بانكىر، 20 ـ ئەسىرنىڭ روتشىدى دېسەڭمۇ بولىدۇ، ھەممىدىن خەۋەردارمەن، ھەممىنى ئۇقمەن، ئۇندىن كېيىن نېمە بولىدۇ؟ ئاسماندا خۇدامۇ ھەممىنى بىلىپ، ھەممىنى كۆرۈپ ھەممىنى ئاڭلاپ تۇرىدۇ، دېيىشىدۇ، بىراق خۇدانىڭ قولىدىن ھېچنېمە كەلمەيدۇ.»

بۇگۈن يوق، ماشىنا ۋەقەسىدە جان تەسلىم قىلدى، ئۇچۇپ كۆيۈپ يۇردى، ئاننا دەررۇ قېرىشقا باشلىدى، ئوغلى ئۆيلەنگەن، ئۆزى ئايرىم ياشايدۇ، جىسسى ئىككىسى تېلېفون بېرىشىپ تۇرۇشىدۇ، بەزىدە كۆرۈشىدۇ، ئاخىرقى رەت ئاننا ۋاقتىدا كەلدى، ساپ ھاۋادىن دەم ئېلىپ، سەيلە قىلىش ئۈچۈن، ئويلىغانلارنى كۆرۈش ئۈچۈن ھەممىسى گولف توپ مەيدانىغا بېرىشتى، ياخشى ئارام ئېلىشتى، شۇ تەرەپتە، دۇڭگۇر(گولف) توپ كۇلۇبىدا چۈشلۈك غىزا يېيىشتى، ئۇندىن كېيىن ئۆتكەن كۈنلەر ھەققىدە سۆز ئۆز ـ ئۆزىدىن چىقىپ كەتتى، كۆپ گەپ قىلىشتى، مەرھۇم شۇ يەرلەرنى ياخشى كۆرەر ئىدى، غۇرۇلداپ كېلىپ قالدى....

ۋاھ، ھەيرانمەن، دوستۇم ماكس فرايىد، سەن ھېلىقى ئادەملەرنىڭ ئەقلى بىلەن ۋۇجۇدىغا، مۇنداق قىلىپ غەم ـ غۇسسە چۈشۈپ، دۇنيادا بولۇۋاتقان ئىشلارنى كۆرسەڭ نېمە دەر ئىدىڭ، نېمە قىلار بولغۇيتۇڭ، كۆزگە كۆرۈنمەس

ئىرسىي قۇيۇن كۆتۈرۈلۈپ، پەلەكنىڭ چاقى ئايلىنىۋاتىدۇ، ئەمدى ئىككى ئىشنىڭ بىرسىنى قىلىش كېرەك، باشقىلار نېمە بولسا شۇ بولسۇن، ئۆزۈم ئامان بولسام بولدى، دەپ كۆپچىلىكنى ئويلىغاندەك «كۆزۈم كۆرمىسىلا مەيلى، كاسامنى بۆرە يېسۇن» دېگەندەك قىلىپ، قورققاندا بېشىنى قۇمغا تىقىۋالغان تۆگە قۇشنىڭ خۇيىنى چىقىرىش كېرەك ياكى يالتايماي، تەڭرىنىڭ كۆزىگە تىك قاراپ تەڭرىنىڭ كىشىلەرنى ئاگاھلاندۇرۇشنى قوبۇل قىلىش كېرەك، چۈنكى تەڭرى ئاگاھلاندۇرۇپلا قويىدۇ، كېلىشىش ئۆزىمىزدىن بۇ جەھەتتە ماكس فرايدنىڭ دېگىنى چىن بولدى، ھېلىقى چۈشكە كىرگىنى بىكاردىن ئەمەس، دېمەك، ئالدىنئالا سېزىپ، خەۋپلەندى، ئاپەتتىن بۇرۇن ساقلاپ قالغۇسى كېلىپ چاقىردى، ئايدىكى گولف توپ مەيدانىغا چاقىردى، بىراق ئەمدى ۋەزىيەت قانداق بولار، چۈنكى ئوردوك ھەقىقەتەندىمۇ مەسىلىنى بۇرمىلاپ قويدى، ئەل ـ جامائەتنى كۆز قىرىغىمۇ ئېلىپ قويمىدى، ئالاقىزادە قىلىپ قويدى، شۇنىڭ بىلەن بىرگە قىران بۇركۇت بولۇپ كۆرۈنۈش ئۈچۈن بورکنى كىشىلەر ئالدىدا سىياسىي جەڭگە چاقىرىپ قويدى، ئەمدى بورك تەييارلىنىشى كېرەك، ھېلىقىنىڭ چاقىرىقىنى قوبۇل كۆرۈپ كاسساندرا تامغىسى ھەققىدە ئۆز سۆزىنى ئېيتىشى فىلوفېينى ھەر خىل كۈشكۈرتۈشلەردىن يەنە سىياسىي پۈرسەتپەرەسلەرنىڭ قىلتىقىدىن ساقلاپ قېلىشى كېرەك، ئۇندىن كېيىن ئوردوكنىڭ ھېلىقى قىلىقىنى بۇندىن باشقا نېمە دېمەكچى سەن، ئاھ، ياراتقان ئىگەم، كېچە سائەت ئىككى بولاي دەپ قالغاندا، قوياي بولدى، ئولتۇرۇپ ئىشلەي، دەپ بورك ئېسىگە كېلىشكە باشلىدى، توختاۋسىز ھەرىكەتلىنىش كېرەك، چېكىنىشكە يول يوق، ئىشخانىغا قايتىپ كېلىپ، كىرەردىكى ئەينەك ئالدىدا توختىلىپ قالدى، ئۇيقۇسىز قالغان ئىككى كۆزى چوغدەك قىزىرىپ خىيال بىلەن قايغۇغا تولغان

ئىدى، چاچلىرى پۈتۈنلەي ئاقىرىپ كېتىپتۇ، ھېلىمۇ ياخشى باشقىلارنىڭكىدەك بولۇپ چۈشۈپ كەتمەيدۇ، يېقىندىلا گېرمانلار بىلەن مۇخبىرلار بىلەن يېنىدىن كېمىدە ئۇزۇپ ئۆتكەن رېيىن ساھىلىدىكى ھېلىقىدەك ئوخشىتىش، چاقچاقلار بىلەن بەھەيۋەت، ئېگىز تاغ قىرىدەك قېرى ئۇچۇن ئۇلار ئۇنىڭ سۆھبەت خاتىرىسىنىڭ «بەھەيۋەت ئېگىز تاغ بىلەن سۆھبەت» دەپ نام قويۇشۇپ قالدى، بىراق كۆپ ئۆتمەي، بورك ئاتلانتىك ئوكيانىنىڭ ئۈستىدىن ئۇچۇپ كېتىۋاتقاندا، كاھىن فىلوفېينىڭ چاقماق ـ يىلدىرىمى چاراقلاپ، كۈن توسۇلۇپ شەيتانىنىڭ شاپىلىقىدەك بولغان ئولۇۋېر ئوردوك دېگەن نېمىنىڭ چىقىپ قېلىشىنى ئۇلار بىلگەن ئەمەس، شۇنداق قىلىپ تۇتۇشۇشقا توغرا كەلدى.

بورك كومپيۇتېر ئالدىدا ئولتۇراي دېگەندە تىۋش ئاڭلاندى، تۆۋەن تەرەپتىن جېسسى كېلىۋاتاتتى.

ـ 202ھەي ئىشىڭ قانداق؟ ئۇ بوسۇغىدىن سوراپ قالدى.

ـ 202قانداق بولاتتى، ئىشلەۋاتىمەن،ـ دېدى ئۇ، نېمىگىدۇر ئېسىگە كېلىپ قالغان قاچانقى بىر چۈشنى ئۇنىڭغا ئېيتىشقا ئاغزىنى ئۇمىللەپ كېلىپ، جىم بولۇپ قالدى.

جېسسى چارچىغان ھالەتتە كۆرۈندى، شۇنداق بولسىمۇ ئۇنىڭ كۆزلىرىدە قانداقتۇر بىر ئۇچقۇن چاقناپ تۇراتتى.

ـ 202ساڭا توسالغۇ بولماي دېگەنتىم، بوب، بىراق سېنى تاڭ قالدۇرغۇم كېلىۋاتىدۇ.

ـ 202قېنى، مېنى سەن قانداق ھەيران قالدۇرماقچى؟

ـ 202مانا، بىر قۇچاق قەغەز ئېلىپ كەلدىم، بەلكىم ساڭا كېرىكى بولۇپ قالار.

ـ 203ئۇ نېمە قەغەز ئىكەن؟

203 ـ فاكس، كىمنىڭ دېگىن، ئەنتونى يۇنگېرنىڭ.

203 ـ ئەنتونى يۇنگېرنىڭمۇ، ـ دەپ قايتا سوردى، ـ نېمە دەپ يېزىپتۇ؟!

ـ 203يەنە مەن ساڭا بارلىق تېلېفونلارنى ئۇزۇۋەت سوررىمەن، دەپ ئېيتمىدىمۇ، ھارماي تېلېفون بەرگەن بولسا كېرەك، بىراق ئۇنىڭ تېلېفون بېرەرنى كىم بىلىپتۇ، ئۇدا ئەمدى ئايۇاندىكى فاكسنى ئۆچۈرۈشنى ئۇنتۇپ قاپتىمەن، خىيالىمغا كەلمەپتۇ، بىر مەھەللەردە شىرق ـ شىرق ئۇن چىقىدۇ، قارىسام، تۇرمەك ـ تۇرمەك قەغەز، مە، ئوقۇ، ھەر بىر ۋاراقنىڭ بېشىغا «خۇدا ئۇرغۇر، فاكسنى ئۆچۈرمەڭ!» دەپ يېزىپتۇ، ئۇ، ھازىرمۇ ئۇنىڭ فاكسى ۋاراق ئارقىدىن ۋاراق بولۇپ كېلىۋاتىدۇ، ئاڭا نېمە بولۇپ كەتتىكىن؟ بىچارە يىگىت، سەن ئوقۇۋەر مەن قالغانلىرىنى يەنە ئېلىپ كېلىپ بېرىمەن.

كۇتۇلمىگەن ئىش، كېچە سائەت ئىككى، كىمدۇر بىرسى ۋاراق ئارقىدىن ۋاراقتا خەت پۈتۈپ فاكس ئىبەرتىۋاتىدۇ، يازغاندىمۇ، ئۇنى مەن بىلەن تېلېفوندا بىر قېتىم سۆزلەشكەن چالا تونۇش ئەنتونى يۇنگېر يېزىۋاتىدۇ، بىراق سايلام ئالدىدىكى نامايىشتا كۇشكۇرتۇش ۋە ئېزىقتۇرۇشنىڭ يايداق ئېتىنى يۈگەن، ئېغىزدۇرۇقسىز مېنىۋېلىپ چېپىپ كېتىۋاتقان ئوردوكنى، نەتىجىسىز بولسىمۇ تىزگىننىنى تارتىپ توختىتىشقا پېتىنىش بىلەن پرىنسىپال، رەسمىي قەدەم تاشلىمىدىمۇ ـ ئۇ، ئوردوكنىڭ گورۇھىدىكى ئادەم، كۆپچىلىكنىڭ كۆز ئالدىدا ئۆزلىرىدىن بۆلۈنۈپ ئۇنىڭ سىياسىي قۇربانلىقىنىڭ تەرىپىگە ئۆتۈپ كەتمىدىمۇ، نامايىشتىن كېيىن ئۇ قانداق ئەھۋالدا قالغانلىقىنى ئويلاش ئانچە قىيىن ئەمەس، ئوردوك ئۆزى يەنە ئۇنىڭ ئىخلاس بىلەن بېرىلگەن گورۇھى، سۆزسىزلا خائىنەكلا يۇنگېرنى گۇناھكار دەپ قارىدى، ئوردوكنىڭ قانىتىنىڭ ئالدىدا مەنسەپكە ئېرىشىش ھەققىدە

ئەمدى ئويلىماي تۇرسا بولىدۇ، تەڭتۇش قۇرداشلىرى شىلدىڭلاپ كۈلۈپ تۇرۇشقان بولسا كېرەك، مۇنداق قىلىپ ئۆز يولىنى ئۆزى توربغان بولۇپ بۇرۇن كۆرۈلمىگەن ئىش، مانا مۇشۇنىڭدىن قىيىن بولغىنى ئۇ ئوردوك ئابرويىنى خېلىلا تۆككەن، ئاممىۋى نامايىشقا قاتناشقان ئادەمگە ياردەم بېرىشكە پېتىنىپ ئولتۇرىدۇ، ئەنتونى يۇنگېرنىڭ ئالدىدا بورك ئۆزىنى ئوڭايسىز سەزدى، بىراق، شۇنداق بولسىمۇ كۆڭلى بىر ئاز ئارامىغا چۈشتى، ھېچقاچان، ھېچكىمنىڭ ئاڭا باغرى ئاغرىپ ياردەمگە قول سۇنۇپ باققان ئەمەس، چۈنكى، ئۇ ھەمىشە كۈچلۈك، ئۆزىگە ـ ئۆزى ئىشلەنگەن يىگىت، ئەمدى بولسا بوكس مەيدانىغا كۈچ بىلەن سۆرەپ چىقىرىلدى ئەمەسمۇ؟! كۆپچىلىكىنىڭ ئالدىدا كۆك ئالا قويدەك سويۇلۇپ، بوكس مەيدانىغا دۈم چۈشتى، يەنە ھازىرچە كىشىلەرنىڭ كۆزىگە كۆرۈنمەي تۇرۇپ ئۆزىنى كۈچەيتمەكتە، ئەمدى ئۆز ئەركى بىلەن، ئۆمرىنى تەۋەككۈلغا سېلىپ، قايتىدىن تۇتۇشۇشقا، ھۇجۇمغا چىقماقچى، مانا مۇشۇنىڭ ھەممىنى چۈشەنگەن يۇنگېر ھەر بىر ۋاراقنىڭ بېشىدا: «خۇدا ئۇرغۇر، فاكسنى ئۆچۈرۈپ قويماڭ!» دەپ يېلىنىپ ئولتۇرىدۇ.

«بورك ئەپەندى، ئۆيىڭىزدىكى تېلېفونلىرىڭىزنىڭ نېمە ئۈچۈن ئىشلىمەي قالغانلىقىنى چۈشىنىۋاتىمەن،ـ دەپ يېزىپتۇ يۇنگېر، سىزنى ھېچقاچان زېرىكتۈرمەس ئىدىم، بىراق ئەھۋالىمنىمۇ چۈشىنىپ قويسىڭىز، ئەگەر ھازىر ئالدىڭىزدا ئېگىلىپ تۇرۇپ، سىزگە ئېيتىپ قويۇشقا قەرزدار بولغان نەرسىلەرنى فاكستا بولسىمۇ بىلدۈرۈپ قويمىسام بۇ مەن ئۈچۈن ھەقىقەتەندىمۇ ئۆلۈم بىلەن باراۋەر، سايلام ئالدىدىكى نامايىشتا بولغان ۋەقەدىن كېيىن، جېنىمنى قويىدىغانغا يەر تاپالمىدىم، مەن ھەممىگە، ھەتتا جان پىدا قىلىشقىمۇ تەييار مەن، ئەگەر ئۇنىڭ قانداقتۇر بىر ياردىمى بولىدىغانلار بولسا، ئاشۇنداق كەيپىنى ئۈچۈرار سۆزۈم ئۈچۈن مېنى كەچۈرۈپ

قويۇڭ، بىراق ئوردوك بىلەن بولغان بۇنداق ئادەم يىرگىنىدىغان ۋەقەگە سىزنى تارتىپ ئولتۇرمامدىمەن، بۇنداق مەيدىسىگە ئۇرىدىغان، ئۆز نامىنى ئۆزى چاقىرغان ۋىجدانسىز، سىياسەتۋازغا سىزنى نىشان قىلىپ بېرىۋاتىمەن، مەن كىمگە خىزمەت قىلىپ، كىمنىڭ كەتمىنىنى چاپقان، تەلەيسىزلىكىم بىلەن بىرەر ئىشقا ئاسان ئىشىنىدىغانلىقىمۇ مېنى شۇ كۈنگە قويىدۇ، ماڭا تېخى ئازلىق قىلىدۇ، بىراق ھازىر سۆز مەن ھەققىدە كېتىۋاتمايدۇ، كەچۈرۈڭ، خۇدا ئۈچۈن، گەپ ئەمدى بۇنىڭ تاشايىنىدا نېمە قىلىش كېرەكلىكىدە، شۇ ھەقتە، كاسساندرا تامغىسىنى نېمە قىلىمىز، دېمەكچى بولغىنىم...».

بۇ يەردىن بىر ۋاراق خەت تۈگەپ كېيىنكىسى بايىقى ئۆتۈنۈش بىلەن باشلىنىدىكەن، «فاكسنى ئۆچۈرمەڭ، خۇدا ئۇرغۇر!».

شۇنداق قىلىپ، بورك ئەپەندى، بۇندىن سىرت نېمە قىلىش كېرەك؟

بۇ ئىشتا ئۆزۈمنىڭ ئەخمىقانە ئىش قىلغانلىقىمغا قارىماي، ئايرىم بىر ئويلىرىمنى ئېيتىشقا رەھىم قىلىڭ، بەلكىم پايدىسى تېگىپ قالار.

بورك ئەپەندى، ئېيتىشقا قانچىلىك ئېغىرلىق قىلغان بولسامۇ ئېيتاي، سىزگە ئاشۇلارنى ئىلتىماس قىلغانلىرىمغا پېتىنغانلىقىمغا ئالدىنئالا ئۆكۈنىمەن، بىراق، ئەمدى ئۆزۈمنى ئاياپ ئولتۇرغۇدەك يېرىم يوق، سىزنىڭ ئالدىڭىزدا كۆڭلۈم شۇنچىلىك، ئەمدى ماڭا ھەمىسى بەربىر.

ئېيتاي دېگىنىم ـ بولارى بولغاندىن كېيىن ئوردوكنى يالغان ئېيتقانلىقى ئۈچۈن ئەيىبلەشكە بولىدۇ، چۈنكى ئۇ سىز بىلەن روبىرو سۆھبەتلىشكەنلىكىگە تايىنىۋاتامدۇ؟! ئۇنىڭ بىلەن تېلېفوندا سۆزلەشكەن،ۋە بەلكىم سۆزلەشمىگەنسىز، سۆزلەشكەندىمۇ باشقا ئىش ـ نەرسىلەر ھەققىدە سۆزلەشكەنسىز، بۇ شۇنداقلا ئوردوكنىڭ ئۆزىگە يارىشا مۇئامىلىنىڭ جايىدا

بولغىنىدۇر. ئۇنىڭ قارا يۇزلۇكىگە ياريشا قىلىنغان مۇئامىلە ۋە سۆزلەشكىنىڭلار يېزىلىپ قالمىدى، مەن ئۇنى بىلىمەن، كېيىل بولالمايمەن، ئويلىنىپ كۆرۈڭ، شۇنداق قىلىشقا بولىدۇ دېسىڭىز مەن ئۇنىڭ ئابرويىنى قاتتىق تۆكىدىغان كۇچلۇك تەسىردە ئىش ئۇيۇشتۇرىمەن، ئۇنداقتا ئاممىۋى تەشۋىقات ۋاستىلىرى ھەممە يەرنى قاپلاپ كېتىدۇ، بىراق، كۆرۈشتىن، ئاڭلاپ تۇرۇشتىن ئەلۋەتتە باشقا يولىمۇ بار، ئەگەر بورك ئەپەندى فىلوفېينىڭ ئېيتقانلىرىنىڭ توغرا ئىكەنلىكىگە ئىشەنسىڭىز، يەنە چىنلىق ئۈچۈن ئۆز پىكرىڭىزدە چىڭ تۇرسىڭىز، سىز بىلەن ئاداققىچە چىڭ تۇرىمەن، ئەلۋەتتە، بۇ يەردىمۇ خىزمىتىم غەۋغالىق،شۇملۇق بولماقچى . سىزنىڭ يېقىن يارەمچىڭىز بولۇپ ببرەلەيمەن، بۇنىڭدا سىز باش تارتمايمەن دېسىڭىز، ئالدىمىزدا چوڭ ئۇرۇشۇش تۇرغانلىقى ئايدىنمۇ ئوچۇق كۆرۈنۈپ تۇرىدۇ.

ۋەزىيەت شۇنداق بولۇۋاتىدۇ، ھازىرقى ۋاقىتتا سىز مەيداندىكى يالغۇز چەۋەنداز، كائىناتىي كاھىننى ئوچۇقتىن ـ ئوچۇق ياقلىغان، ئۇنىڭ قىيامەت قايىملىق ئۇقۇم ۋە كۆز قاراشلىرىنى قوللىغان ، بەلكىم، پۈتكۈل سەييارىدىكى يەككە ـ يىگانە ئادەمسىز، سايلام ئالدىدا يۇز بەرگەن ۋەقەدىن كېيىن، ئوردوكنى يۇزمۇ ـ يۇز تۇرۇپ قوللىغان «بىرلىككە كەلگەن خەلق فرونتى»دىن كېيىن فىلوفېينىڭ ئىختىراسىنى قوللاپ ئېيتار سۆزى بار بەزى كىشىلەرمۇ ئېھتىيات قىلىشىپ ئۇن چىقىرىشماي قالدى، شۇنداقلا خەلقنىڭ زور كۆپچىلىكى...».

«فاكسنى ئۆچۈرمىسىڭىز ئىكەن، خۇدا ئۇرغۇر! شۇنداق قىلىپ بورك ئەپەندى !يىغىلىشتىكى سايلامچىلارنىڭ تەرىگە قارىغاندا، خەلقنىڭ مۇتلەق كۆپچىلىكى، ھەتتا تىلەككە قارشى دۆلەتنىڭ پۈتكۈل خەلقى دەپ ئېيتسىمۇ

بولىدۇ، كاسساندرانىڭ تامغىسى بويىچە ئالەمنى تەجرىبىگە قارشى، كاسساندرا ھامىللىرى ھەققىدە خەلقنىڭ بىرەر نەرسىنى ئاڭلىغۇسى يوق، بىلگۈسى يوق، ئاياللار تاپقۇر نۇرلارنىڭ نازارىتىدە بولۇشنى خالىمايدۇ، «ئالفا بېيسبول» دىكى يىغىلىشتا بولغان ۋەقەنى بارلىق مەلۇماتچى، ئاگېنتلار بەردى، شۇنىڭغا ئەگىشىپ شتاتلاردا ئوردوكنىڭ قەدىر ـ قىممىتى دەررۇ كۆتۈرۈلدى، ھازىر ئۇ ئىنسانىي ھوقۇقنى روبىرو تۇرۇپ قوغدىدى، ئايال، ئانىنىڭ ئەزەلدىن بېرىكى مۇقەددەسلىكىگە چاڭ قوندۇرماسلىق يەنە ئۇ ئېيتقاندەك فىلوفېيچىلارنىڭ كىمى بولمىسۇن، ئۇلار قانداق يەرلەردىمۇ يۈرمىسۇن مەيلى يەر يۈزىدە، مەيلى كائىناتتا بولسۇن ئۇلارنىڭ قارا سانايدىغان ئىشلىرى بىلەن جان ئايىماي كۈرەش قىلىشى ھەققىدە كىشىلەرگە بىلدۈرۈش قىلدى، تۆمۈرنى قىزىقىدا سوقاي دېدى، سىزنىڭ فوتو سۈرەتلىرىڭىزنى، بورك ئەپەندى مۇشۇ تاپتا تېلېۋىزىيە ئېكرانلىرىدا ئېنىق كۆرسىتىشىپ تېگىشلىك چۈشەندۈرمىلەر بىلەن بىرگە نامايەن قىلىۋاتىدۇ، موسكۋادىن فىلوفېينىڭ فوتو سۈرەتلىرى تېپىلىپتۇ، ئۇ سۈرەتلەرمۇ ئىشلىتىلدى.

بۇلارنى يېزىۋاتقىنىمدا تېلېفونلارنىلا ئەمەس، تېلېۋىزورلىرىڭىزنىمۇ ئۆچۈرگەن بولسىڭىز كېرەك دەپ ئويلىدىم، سىزنى نامايىشنىڭ نەتىجىلىرىنىڭ ، ۋەقەلەرنىڭ بەتتەر، تېخىمۇ ئەۋجىگە چىقىۋاتقانلىقى ھەققىدە بىلىۋالسۇن دېگىنىم، بۇ جەريان كۈچ ئالىدۇ، تېخىمۇ كۈچىنىپ لاۋۇلدايدۇ، دەپ قورقىمەن.».

فاكسنى ئۆچۈرمىسىڭىز ئىكەن، خۇدا ئۇرغۇر! شۇنداق قىلىپ بورك ئەپەندى، بۇ بولغۇلۇق كۈچىيىپ لاۋۇلدايدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن سىز مۇنداق ۋەزىيەتتە ھەمىدىن بۇرۇن قانداق پوزىتسىيىنى ،ھەربىرەكتلىنىشنىڭ قايسى يولىنى تاللاپ ئېلىشىڭىزنى ھەل قىلىۋېلىشىڭىز كېرەك دەپ ئويلايمەن،

چۈنكى، «جۇغلانمىنىڭ نازارەت قىلىنىشى» غا ئۇلار مۇشۇنداق نام بېرىشتى، قارشى تەكشى قىيقىرىپ چىقىشلار باشلىنىشى مۇمكىن، ئەگەر سىز «مۇنبەر»گە ماقالە تەييارلاپ تۇرسىڭىز، ئۇنداقتا تەھرىراتقا بېرىشىڭىز كېرەكمۇ ياكى ئۇندىن كۆرە ماتېرىيالنى فاكس، تېلېكس ياكى كىمدۇر بىراۋ ئارقىلىق ئىبەرتىشىڭىز دۇرۇسمۇ، شۇنى ئويلىنىڭ، چۈنكى ،ئاڭلىغىنىمغا قارىغاندا، تەھرىراتنىڭ ئىشكىنىڭ ئالدىدا لەۋھەلەرنى كۆتۈرۈشكەن نامايىشچىلەر يىغىلىشىپ، قورقۇتۇپ، ئۇركۈتۈپ، قىيقىراپ تۇرۇشۇپتۇ، گېزىتخانىنىڭ ئىمارىتىنى كېچىمۇ ـ كۈندۈز بولسىمۇ تەقىبكە ئالىمىز دېيىشىپتۇ، مۇنداق ۋاقىتتا غەزەپلەنگەن كىشىلەرگە ساقچىلار دائىما چىداشلىق بېرەلمەيدۇ، بىلدۇرگەن خەۋىرىم بىردىن ـ بىرى سوغۇق، شۇم. كەچۈرۈپ قويۇڭ.

يەنە قايتىلاپ ئېيتاي: سىز جەڭ مەيدانىدىكى يالغۇز چەۋەندار، فىلوفېي كائىناتتا دۈشمەنلىرىنىڭ قولى يەتكۈسىز يەردە، شۇنىڭ بىلەن بىرگە يەنە تىلەكداشلىرى بىلەن بىللە ھەربىكەتلىنىشكە مۇمكىنچىلىكىدىن ئاجراپ تۇرماقتا، قايسى يولنى تاللىۋېلىشىڭىزنى ھەل قىلىڭ.

سىز باشقىلار چۈشەنمىگەن، ئۇدۇللۇق ئوڭايچىلىققا قاراپمۇ چۈشەنگۈسى كەلمىگەن، كور بەندىلەر چۈشەنمىگەن نەرسىنى چۈشىنىپلا قالماي، يەنە قوللاپ چىقتىڭىز، سىز تەنھا، بۇ يالغۇز ئادەمنىڭ بۇرچى، چوڭ، ئۇلۇغ ئىشنىڭ ھەممىسى كۆپ ۋاقىتلاردا تەنھا ئادەمنىڭ بۇرچى بولۇپ قالىدۇ، نېمە ئۈچۈن تۇرمۇشتا شۇنداق ئەھۋاللارنىڭ بولۇپ قالغانلىقىنى بىلمەيمەن، قانداق، بولغان كۈندىمۇ مەن سىز بىلەن بىرىكمەن، سىزگە تىرەك بولۇشقا تەييارمەن، باشتا يازغىنىمدەك سىزنىڭ ئالدىڭىزدا ئۆز گۇناھىمنى سەزگەنلىكتىنلا ئەمەس، بەلكى سۆزلىشىشنى ئوردوكقا ئىلتىماس قىلغان

مەن، ئەڭ دەسلەپكىسى، فىلوفېينىڭ مەپكۇرەلىرىگە ئۆزۈم بېرىلىپ قالغانلىقىمدىن، ئادەمزاتنىڭ كېلەچىكىگە ئۇ ئىككىڭلارنىڭ مەھكەم باغلانغانلىقىڭلارنى چۈشەنگەنلىكىمدىن شۇنداق قىلماقچى مەن، بەلكىم شۇ ۋاقىتقىچە ئادەم ئادىشىپ كېلىپ، ئەمدى ياكى ئەقلىڭگە كەل! ئوڭلان ياكى نەسلى قۇرۇپ يوق بولۇپ كەتكەن چۈپپۇرپىلدەك، قەدىمكى جانلىقلار ئىلمىي ھاسىل قىلغان قاتلىمىغا قېلىشقا تەييارلان! دەپ ئۆزىگە خىتاپ قىلىدىغان مەزگىل كەلگەندۇر.

كەچۈرۈڭ، بۇ ۋاراقمۇ تۈگەي دەپ قالدى! «فاكسنى ئۆچۈرمەڭ، خۇدا ئۇرغۇر، ھېلىھەم ئېيتىدىغىنىمنى ئېيتىپ پۈتتۈردۈم، بورك ئەپەندى، كەچۈرۈپ قويۇڭ، گېپىمنىڭ نان بېرىدىغان يېرىگە ئۆتەي . ئويۇمچە، ئەتىسى يوق بولغان، لېكىن بۈگۈنكىسى بولۇپ بولغان كۈن كۆپ نەرسىنى بىلدۈرىدۇ، جاھاننى زىلزىلىگە سالىدىغان خەۋەرلەر بىلەن مىش ـ مىش گەپلەر ئاھاڭداش باشلاندى، بۇ ئالامەتتە يەككە ـ يېگانىلىك، ماسلاشماسلىقلار بولسا سىزنىڭ ئېيتىدىغان سۆزىڭىز، سىزنىڭ كۆپ قارىشىڭىز ھەم ئويىڭىزنىڭ نېگىزى بولماقچى، قانداق ھەرىكەت قىلاي دېدىڭىز؟ ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىغا چىقامسىز؟ ئۇنداق بولسا ئۇنى ئۇيۇشتۇرۇشقا، قاتنىشىشقا، نېمە كېرەك بولسا ياردەمگە تەييارمەن.

ئۇندىن باشقا، سىزگە، نيۇبېرىگە تاڭ سەھەرى بىلەن يېتىپ كەلگۈچىلەرنىڭ ناھايىتى كۆپ بولۇشى شەك ـ شۇبھىسىز، ئايرىم زىيارەتچى مۇخبىرلارمۇ بىشارەت بەرمەي كېلىشىدۇ، ئەگەر ھېچكىم بىلەن يولۇقۇشقىڭىز كەلمىسە كۆرۈنەرلىك بىر يەرگە: «ھېچكىم بىلەن ئۇچراشمايمەن، يەنە تىنچىمنى ئالماسلىقىڭلارنى سورىنىمەن» دەپ يېزىپ ئىلىپ قويۇشنى ئۇنۇتماڭ.

مەن نيۇيبىرىدە گولۇق توپ مەيدانلىرىدا، شەھەر سىرتىدىكى باغچىلاردا بولغان، ئۇ يەر مەن تۇرغان رىدىنگتىن ئوتتۇز مىنۇتچىلىك يول، ئەگەر خالىسىڭىز كېلەي، سىز بىلەن ئىشنىڭ تېگىنى تەھلىل قىلايلى، شۇندىن كېيىن سىزگە ئادرىبسىمنى بىلدۇرۇپ قويايي.

بورك ئەپەندى، كېچە سائەت تۆت بولاي دەپ قالدى، فاكسىم قولىڭىزغا تېگىپ ئوقۇيدىغۇ دېگەن ئۈمىد بىلەن تىنماي يېزىۋاتىمەن، سىزگە ئېيتىدىغىنىم شۇنچىلىك كۆپ ئىدى! چۈنكى دۇنيادىكى بولۇۋاتقان ۋەقەلەرنى ھەتتا كۈنسايىن نەشىر ئەپكارلار خەۋەر قىلىپ تۇرغانلارنىمۇ، يازاي دېگەن ئىدىم، كۈلتۇر، بۇ ئىشلار مەدەنىيەتنىڭ بوھرانىنى بىلدۇرۇپ تۇرمامدۇ؟! شۇ شەرتلەردە يورۇق دۇنياغا بوۋاقنىڭ كېلىشى مانا ئەمدى كەڭرى دالاغا چىقىپ كېلىۋاتقاندەك سېزىلىدۇ، بىراق ئۇ نەدە، شۇ مانا كەڭرى دالا، ھاياتلىقنىڭ قايسى چەكلىرىدە يوشۇرۇنغان، بۇلارنى ئادەمنىڭ ئوي ـ خىيالىدىمۇ، ئىش ـ ھەرىكەتلىرىدىمۇ دۇنياۋى ئىلىملاردىمۇ ياكى كۈندىلىك ئىشلىرىدىمۇ كۆرسەتكۈچ بارماق بىلەن كۆرسىتىش مۇمكىن ئەمەس.

مانا ھازىرلا تېلىۋېزىيىدىن كۆرسىتىشتى، موسكۋادىكى قىزىل مەيدانداً، ئۇ يەردە مېڭىپ يۈرۈشنى ياخشى كۆرەتتىم. ئادەم كەيپىنى ئۇچۇرىدىغان ۋەقە بولۇپتۇ. نامايىشچىلارنىڭ ئىككى سېپى توقۇنۇشۇپتۇ، ئېغىر سانائەت يىغىندىلىرىنى ياقلىغۇچىلار بىلەن زايومچىلىقنى قوللىغانلار... نەتىجىدە، بىر قىز ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالدى، كۆپچىلىكنىڭ كۆز ئالدىدا كۆيۈپ ئۆلدى، ئادەم چىداپ بولالمايدىغان كۆرۈنۈش سىياسىي ئوبزورچىلارنىڭ ئېيتىشىغا قارىغاندا، بالانىڭ ھەممىسى شۇ كۆيۈپ ئۆلگەن قىزنىڭ ئالىي مەكتەپتە ئوقۇۋاتقان ھەمراھىنىڭ نامايىشقا كۆتۈرۈپ كەلگەن پلاكاتىدىن باشلانغان ئىمىش، ئۇ پلاكاتتا... مەن ھازىر ئاخىرىنى دەيمەن، ژاراق تۇگەي دەپ قالدى...».

«فاكسنى ئۆچۈرمەسكەز ئىكەن، خۇدا ئۇرغۇر، قىزىل مەيداندا روي بەرگەن ۋەقەنى ئېيتىپ بېرەي... بورك ئەپەندى، گەپنىڭ ھەممىسى شۇ پلاكاتتا: «ئادەم يورۇق دۇنياغا قۇرال ياساپ چىقىرىش ئۈچۈن تۇغۇلغان ئەمەس!» دەپ يېزىلغانلىقىدا، گەپ ئۆزىدىن - ئۆزى چۈشىنىشلىك، مۇنداق يېزىش روسىيىدە «دۆلەت مۇداپىئەچىلىرى» دەپ ئاتالغانلارنىڭ مەملىكەت ۋە قەۋم باشقىچە ئېيتقاندا تەقدىرى تەرىپىدىن ئادەملەرنى قىرىپ يوقاتقۇچى قۇرال - ياراقلارنى نۇقۇتتەك ئوقتىن باشلاپ («دۆلەت مۇداپىئەچىلىرى» دۇنيا مىقياسىدا ھەر بىر ئادەمنى يۇزدىن ئوق بىلەن غەمسىز قىلىشقا كاپالەتلەندۇرىدۇ) ئاۋازدىن تېزئۇچار ئايروپىلانلارغا كۇن - تۇن دېمەي ئوكيان چوڭقۇرلىقىدا مۆكۈپ، بۇيرۇق كېلىشى بىلەنلا قىتئەلەر ئارا راكېتالارنى ئېتىشقا تەييار تۇرغان ئاتوملۇق ئېغىر سۇ ئالدىدىكى پاراخوتلارنى ئىشلەپ چىقارغۇچى سانائەت ساھەسىدە ئىشقا چېگىلگەنلەرنىڭ ئوغىسىنى قاينىتتى، بۇ ساھەگە كەتكەن ئەمگەك، سەرپ قىلغان ئىقتىساد، - دەيدىكەن ھېلىقى ئەقىللىق ستودېنت ھەتتا، بىزنىڭ ئامېرىكىنىڭ ھەربىي سانائەت يىغىندىلىرىمۇ مۇشۇنداق مۇئامىلىگە ئەرزىيدۇ، ئامېرىكىمۇ ئۆزىگە ئوخشىغانلارنى قىرىپ يوقاتقۇچى قۇرال - ياراقلارنى ياساۋاتىدۇ، ئامېرىكىمۇ بۇنى قوغدىنىش ھاجىتىمىزدىن ياساپ تۇرۇۋاتىمىز، دەپ ئۆزىنى ئاقلايدۇ.

بىراق ئىككىنچى تەرەپتىن ئالغاندا، ھېلىقى «ئۆزىگە ئوخشىغانلار»مۇ پەرىشتىلەردىن ئەمەس، ئۇلارمۇ ئايىماي قوراللانغان ھەم ئۇلارمۇ ئۆزلىرىنىڭ ناھايىتى قىممەت ئىدىيىلىرى (ھازىر ئەڭ تەسىرلىك شۇئار-ئۇرانلار بولسا مىللەتچىلىك شۇئار-ئۇرانلىرى) ھۆرمىتىگە، ھەققانىيەتنىڭ ھۆرمىتىگە، يەنە ئۇندىن باشقىسىغا ئەھمىيىتى كەم ئەمەس، ئۆز ئىقتىسادىياتىنىڭ قىزغىنلىقلىرىنىڭ ھۆرمىتىگە بولساقىرىپ يوقىتىشنى ئويلىشىدۇ.

شۇنداق قىلىپ ھەممىسى بىر - بىرى بىلەن مۇناسىۋەتلىك، ئۇندىن قالسا، ئۇلارنىڭ مۇناسىۋەتسىز ۋاقتى بولغان ئەمەس، دائىما مۇناسىۋەتتە بولۇپ كېلىشكەن، ئۇنىڭغا ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى قانداقمۇ قىيقىرماي تۇرالىسۇن، ئۇنداق ئىشلارغا قانداق قىلىپ، ئادەم بالىسىغا تىل چىققاندىن بېرى كۆڭلىدە قاينىاپ كېلىۋاتقان ئۇرۇش بىلەن قورال - ياراقنىڭ سەلتەنىتى ئەقىل - پاراسەتكە ھۆكۈمرانلىق قىلىپ كېلىۋاتقان، نەچچە ئەسىرلەردىن بېرى ئادەم جېنى جاكارلاشقا ئۇمتۇلۇپ كېلىۋاتقان نەرسىنى پلاكاتقا ئۆز قولى بىلەن يازماي قويالىسۇن، ژودورود بومبىسىنى ياسىغان ساخاروۋ روسىيىدە دەل شۇنى چۈشەندى، تىك توختاپ، قەددىنى رۇسلاپ تەقدىرگە قارشى قەدەم تاشلىدى.

قۇرال - ياراق يەر يۈزىدە كۆپەيگەندىن كۆپەيدى، پۈتى بىلەن مېڭىپ، بۇرنى بىلەن تىنغانىنىڭ ھەممىسى قۇراللانسام دېگەندە، چىك قىلىپ چەككەننى تاق قىلىپ ئۇرىدۇ، قوشقات ئايالىرنىڭ چېكىسىدىكى كاسساندرانىڭ تامغىسى شۇنىڭدىن بېشارەت بېرىپ تۇرۇۋاتىدۇ - ئەمەسمۇ؟ قورساقتىكى كاسساندرا ھامىلىلىرى شۇنى ئۇنسىز نىدا قىلىپ تۇرۇۋاتىدۇ - ئەمەسمۇ؟! ئۇندىن قالسا، يورۇق دۇنياغا كەلگەن دۇنيادىكى ھەر بىر ئادەمگە ئاز بولغاندىمۇ يۈزدىن قوغۇشۇن ئوق تەييارلىنىپ قويۇلسا، يەنە ئۇ ئادەم ۋاقتى قەرەلىدىن بۇرۇن بىراۋنى ئۆلتۈرۈشكە ياكى ئۆلتۈرۈشكە بۇيرۇلسا قانداق قىلىدۇ؟! ھېلىقى ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى شۇ ئىشلار ھەققىدە قانداقمۇ ئېيتماي تۇرالىسۇن؟! ھېلىقى قىزىل مەيداندا ئۆزىنى - ئۆزى كۆيدۈرۈۋالغان بەختسىز قىزنى ئېيتمامسىز، ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا كاسساندرانىڭ يىغىندىسى بىلەن بەلگىلەنگەن ھامىلە مەزگىلىدە ئۇقۇلماي قالغان ھەم بېسىلىپ تاشلانغان نەرسەدەك ئويغاندىمىكىن؟ ئۇنىڭ مەھشەر كۈنىدىكى قىيىنلىشى

بىلەن كىمنىڭ كارى بولىدۇ دەيسىز؟

ئادەمزات قۇرال ـ ياراق ئىشلەپ چىقارماي ئۇرۇش دېگەننى بىلمەيلا ياشىسا، ئۆسۈپ تەرەققي قىلسا نېمىلەرمۇ بولۇپ كېتەر، ئىدىئالىستىك تەرەپتىن بىمەنىلىك بولسىمۇ، ئوي پەيدا بولىدۇ، شۇنداً ئادەم ھازىرقىدەك بولاتتىمۇ؟ شۇنداً مەدەنىيەت ھازىرقىدەك بولاتتىمۇ ياكى يەر يۈزىدە پۈتۈنلەي باشقا تەرەققىيات ھۆكۈم سۈرەرمىدى؟ يەنە ئادەم سۈپەت جەھەتتىن باشقىچە بولارمىدى؟ نېمە، تەرەققىياتنىڭ باشقىچە يولى باشلىنىشتىلا باشنىدا مۇمكىن ئەمەسمىدى؟ ئەگەر مۇمكىن ئەمەس بولسا، ئەگەر ئادەمگە ئەقىل ـ ئەس يوقىرىدىن نازىل قىلىنغان بولسا، ئەگەر ئەقىل ـ ئەس بىئولوگىيىلىك ماھىيەتتىن تاشقىرى نەرسە بولسا ئۇنداقتا سەۋەبى نېمىدە؟

ئەنە فىلوفېي، كائىناتقا كېتىپ قېلىپ دۇنياۋى پەردىنى قايرىپلا ئاچتى، ئادەملەر مەخپىي قارغىش ھەققىدە بىلىشنى خالىمايدىغاندەك دەررۇ بىلىندى.

بورك ئەپەندى، فىلوفېينىڭ مەلۇماتى قارشىلىقتىن باشقا نەتىجە بەرمىگەن كۇندىمۇ، بەربىر ئۇنىڭغا ئىشىنىمەن، مەن ئۇنىڭدىن قايدا بولمىسۇن جان ـ دۇنياۋى، ئەدەب ـ ئەخلاقي ياقتىن ۋەيران بولۇشى بىلەن تېرەنلىشىپ بېرىۋاتقان روھنىڭ قىيامەت قايىملىق بولۇشىغا قىينالغانلىقىنىڭ جاۋابىنى تاپمەن.

قارا باغدا، ئەرمەنلەر بىلەن ئازەر بەيجانلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا كۆپ يىللاردىن بېرى داۋام ئېتىپ كېلىۋاتقان جىنايەتكارانە ئۇرۇشتا، دالا كوماندىلىرى دەپ ئاتالغان نېمىلەر قۇربان بولغانلارنىڭ جەسىتىنى سېتىشقانلىقىنى ئۇقتۇرۇپ ئىختىيارسىزلا خۇدا بىزنى نېمە ئۈچۈن ياراتتىكىن دەپ سالىسەن، جەڭ مەيدانىدا شەھىد بولغانلارنىڭ مېيىتىنى يەرگە قويۇش ئۈچۈن بىر

تۇغقانلىرى ھەم يېقىن ئادەملىرى سېتىۋېلىش كېرەك ئىكەن. ئۇنى سودىغا ئايلاندۇرۇۋېلىشىپتۇ، ئۆلۈكنى سېتىپ پايدا ئېلىش ئۈچۈن ئۆزىنىڭ، سەپدىشىنىڭ ئارقىدىن ئېتىپ ئۆلتۈرگەن ۋاقىتلارمۇ بولغان دېيىشىدۇ، بۇ ھەقتە گېزىتتىن ئوقۇغىنىمدا قۇيقا چېچىم تىك تۇردى. شۇنداق ھارام ئىشلار ئادەملەرنىڭ ۋۇجۇدى بىلەن قان تېنىغا ئۆزكاساپىتىنى يەتكۈزمەي قويارمۇ، بۇنداق ھاراملىقلار ئاستا-ئاستا نەسىل قوغلىشىشنىڭ قۇرۇلمىسىنى ئۆزگەرتمەي كېيىنكى بوغۇنلار ئۆتمەي قالارمۇ؟!

يەنە ئادەمنىڭ ئەقلى يەتمەيدىغان تاجاۋۇزچىلىقنىڭ بىر مىسالى، سالمان رەشىدنى قوغدىغان ئەدەبىياتچىلارنىڭ مۇھاكىمە يىغىنى بولۇۋاتقان تۇرکىيىنىڭ بىر شەھىرىدىكى مېھمانخانىغا ئوت قويۇلغان، ئۇ يەردە مۇھاكىمە يىغىنىنىڭ ئىشتىراكچىلىرىلا ئەمەس، خىيالىدا يوق ياشاپ كېلىۋاتقانلارمۇ تىرىكلا كۆيدۈرۈلدى، ئۇ ۋەقەنىڭ ھەممىنى تېلېۋىزىيە ئاخباراتچىلىرى سۈرەتكە ئېلىۋېلىشتى، ئىمارەت لاۋۇلداپ كۆيۈۋاتىدۇ، تىرىكلا كۆيدۈرۈلگەن كىشىلەر ئوت ئۆچۈرۈشكە ھەرىكەت قىلىۋاتقان ئوت ئۆچۈرگۈچىلەر ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئەكسىيەتچىلەرنىڭ ياشلىرىنىڭ چوڭ توپى مەيدانىدا توۋلىشىپ، خۇشھال بولۇشۇۋاتىدۇ، ئۇلار ئوت قويغانلارنى ماختىشۋاتىدۇ، سەكرىشىپ ئۇسسۇل ئويناشىپ چۈقان - سۈرەن سېلىشىپ بۇ ئالامەت كۆرۈنۈشنىڭ ئەركىن - ئازادە، ئەيش - ئىشرەتلىك راھىتىنى سۈرۈۋاتىدۇ، ياشلارنىڭ تەلۈلەشكەن، خۇشامەتلىك يۈزلىرىنى ئوتنىڭ ئۆلۈمىنى ئارزۇ قىلغان يالماپ يۇتۇۋاتقان يېلىنى يورۇق قىلدى، تېلېۋىزىيىگە ئېلىشمۇ داۋاملىشىۋاتاتتى، مانا مەن دېگەندەكلا قەدىمكى كىنونىڭ ئۆزى!

بىز نەدە يۈرىمىز، بىز نېمە بولۇپ كېتىۋاتىمىز؟ گېرمانىيىدە تىرىكلا كۆيدۈرۈلگەن! تۇرك ئائىلىلىرى ھەققىدىمۇ ئۆزىمىزگەئۆزىمىز شۇنداق سوئال

بېرىشىمىز كېرەك بولۇپ يۈرمىسۇن؟ سىز گېزىتلەردىن ئوقۇغان بولغۇيتتىڭىز؟

بۇنداق رەزىللىكلەرنى دەۋەرسە تۈگىمەيدۇ، يەنە دېگەنسېرى بىردىن ئىككىنچىسى ئېشىپ چۈشىدۇ، ئۇندىن قالسا ھەر قايسى مەملىكەتلەردە بولۇۋاتقان رەزىل، ھارام ئىشلار بارغانسېرى ئادەمنىڭ ئوغىسىنى قاينىتىدىغان بولۇپ، ئەۋج ئېلىپ بېرىۋاتقانلىقى تۇيۇلىدۇ، مانا شۇنىڭ ھەممىسى يىغىۋېرىپ، ئىرسىيەتكە تەسىرىنى تەگكۈزۈپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى فىلوفېي دەلىللىدى.

بۇرۇن ئالەمنىڭ ئەڭ يۇقىرى پەللىسى دەپ ئەقىل ـ پاراسەتكە ئىشىنەتتىم، يۇقىرى پەللە شۇ ئىدى. بىراق بىلىپ كۆرسە ئەقىل ـ پاراسەت ھارامليقنىڭ مەڭگۈلۈك تۇتقۇنى ئىكەن، ئۇ قاچاندۇر بىر چاغدا ئۇنىڭدىن بوشىنىدىكەن؟ ئۇندىن قالسا كاسساندرانىڭ تامغىسى شۇ ھەقتە قاڭقىر قاقشاپ تۇرغىنى يوقمۇ بىزگە؟!

كەچۈرۈڭ، بورك ئەپەندى فاكسنىڭ قەغىزىنى ئالماشتۇرۇۋالاي....

بورك ئەپەندى، خۇدا ئۈچۈن ماڭا ئاچچىقلانماڭ، مېنىڭ ئويلىغىنىم ناھايىتى ئۇزۇن، سىزگە تۇنۇگۈن كېچە بىلەنلا ۋۇجۇدۇمنىڭ قاپقىسى ئېچىلدى، ئەھۋالىڭىزنى چۈشىنىۋاتىمەن، سىزنى ئويلاپ چۆچۈپمۇ قالىمەن، بىراق غەيرىتىڭىزگە ئىشىنىمەن.

پەيدا بولغان ۋەزىيەت ھەققىدە ئويلاش بىلەن فىلوفىي ئوربېتىدا يۈرسىمۇ، يەردە بولۇۋاتقان ۋەقەلەرنىڭ سىرتىدا قالمايدۇ، دېگەن يەكۈنگە كەلدىم، ئەگەر قارشى چىقمىسىڭىز، ئۇنىڭ بىلەن تېزدىن مۇناسىۋەتلىشىشنىڭ يولىنى تېپىش كېرەك ئىدى، تېخنىكىلىق جەھەتتىن بۇ ناھايىتى مۇرەككەپ ئىش. بىراق، بۇنى تېلېۋىزىيە شىركەتلىرىدىكى ھەم

ئالەم تەتقىقاتى ئىنستىتۇتلىرىدىكى دوستلىرىم ئارقىلىق قىلىشقا ھەرىكەت قىلار ئىدىم، مۇنى قانداق دەيسىز؟ ئەگەر ماقۇل بولسىڭىز ماڭا بىلدۈرۈڭ، ئۇندىن كېيىن مۇنداق ھەرىكەتنىڭ قانچىلىك ئىشقا ئېشىشنىڭ مۇمكىنچىلىكىنى سىزگە خەۋەر قىلىمەن.

ئاخىرىدا، ئويۇمچە ئەڭ دەسلەپكىسى، ئەلۋەتتە فىلوفېي بىلەن مۇناسىۋەتلىك. ئۇنى ئېكراندىن كۆرۈپ ئۇچرىشىپ قويۇشلا كۇپايە قىلمايدۇ ـ دە؟! ئويۇمچە، ئۇ جاۋاب بېرىشكە تېگىشلىك كاسساندرانىڭ تامغىسىنى ئۇ قانداق يول بىلەن تاپتى يەنە ئۇ بەلگە باشقا بىر نەرسە ئەمەس، بەلكى ھامىلىنىڭ كېلەچەك ھاياتقا قارشى بولغان مۇئامىلىسىنىڭ كۆرۈنۈشى ئىكەنلىكىدىن گۇمانىم يوق، رىم پاپاسىغا يازغان مەكتۇبىدا بۇ ئۇنچىلىك ئېنىق ئەمەس، بۇ جەھەتتىن قانداقتۇر بىر مۇجىمەللىك تۇرغانلىقىنى سىزمۇ بايقىغاندۇرسىز، ئاڭا بۇ سوئالنى باشقىلارمۇ، ئايرىم ئوقۇمۇشلۇق بىئولوگلارمۇ قويۇشلىرى مۇمكىن. مانا شۇ فىلوفېينىڭ مۇجىمەل قالغان نەرسىنى چۈشەندۈرۈپ سوئاللارغا جاۋاب بەرگەنلىكى ماڭا ئەھمىيەتلىك سېزىلدى.

فىلوفېي بىلەن مۇناسىۋەت قىلىش مۇمكىنچىلىكىنى ماڭا قويۇپ بېرىڭ، سىز بولسىڭىز ...سىزگە ئەقىل ئۆگەتكۈچى مەن ئەمەس، تېزدىن زۆرۈرىي پەلسەپىۋى نېگىز، مەۋقە تەييارلاپ ئىبەرتىڭ.

بىز ئولۇۋېر ئوردوكىنىڭ بېشىنى ئايلاندۇرغان، كوچىنىڭ ئەسەبىيلەشكەن خەلقى بىلەن توقۇنۇشماي تۇرالمايمىز. تەقدىر دېگەن شۇ! بىز يېڭىپ چىقىشىمىز كېرەك، شۇ كوچىدىكىلەرنىڭ ھۆرمىتى ئۈچۈن!

سىزنىڭ ئەنتونى يۇنگېرىڭىز.

P.S. ئىز ـ دېرىكىم كېرەك بولسا، ئۆيۈمدىكى فاكسىڭ، تېلېفونىڭ نومۇرلىرى، ئادرىسىم، ھەممىسى مۇشۇ ۋاراقلاردا. خىزمىتىمگە

مۇناسىۋەتلىكلىرىنىڭ كېرىكى يوق، ئەمدى خىزمەتكە بارمايمەن.

سەھەر سائەت تۆت يېرىم بولۇپ قالغان ئىدى، روبېرت بورك يېزىقچىلىق ئۇستىلىنىڭ ئۇستىدىكى يېيىلغان فاكسنىڭ قەغەزلىرىنى قارماپ ئۇنسىز ئولتۇردى، يېنىدا جىسسى،فاكسلارنى ئۇمۇ ئوقىدى.

ـ 217ئاھ خۇدا، نېمە بولۇۋاتىدۇ، نېمە ئىشلار يۈز بېرىۋاتىدۇ، ـ دەپ ئارقا ـ ئارقىدىن ئۇھسىندى ئۇ، بىر ئاز بولسىمۇ ئۇخلىساڭچۇ،ـ دېدى ئېرى،ـ يالغۇز قالغۇڭ كەلسە مەن نېرى كېتەي، بىراق بەربىر ئۇخلىيالمايسەن، بۇ ۋاقىتتا نەدىكى ئۇيقۇ ئىكەن ئۇ، بولۇۋاتقانىنىڭ ھەممىسىنىڭ ناھايىتى مۇھىم ئىكەنلىكىنى چۈشىنىۋاتىمەن. بىراق، مۇمكىنچىلىك مۇرەككەپلىشىشىنى خىيالىمغا كەلتۈرمىگەن ئىدىم، ئەمدى نېمە دېيىشمىنىمۇ بىلمەيمەن.

217شۇنداق جېسسى، ئەنتونى يۇنگېرنىڭ ئېيتقانلىرى توغرا، ئەڭ توغرا،ـ بورك ئويلىنارلىق گەپ قىلدى، ئۇنى بىزگە تەقدىر ئىبەرتىۋاتىدۇ، ئۇنىڭ بۇ ھەرىكىتى يېڭى ئەۋلادنىڭ ھەرىكىتى، بۇ دۇنيانى باشقىچە قوبۇل قىلىش، ھەرىكەتلىنىشنى بىلىش دېگەن شۇ، دەررۇ سېزىلىپ تۇرىدۇ، ئۆزۈم ماقالىدىن باشقا، ـ ماقالە ناھايىتى چوڭ بولۇپ قالدى، پۈتۈن بىر بەتنى ئىگىلەيدۇ، نېمە بولار بىلمەيمەن، بىرەر ئىشنىڭ پەيدا بولۇشىنى كىم بىلىدۇ، ئىككىمىز ئۆيگە ھىم بېكىنىۋالدۇق، بىراق يۈز بېرىۋاتقانلاردىن پۈتۈنلەي ئۆزىمىزنى قاچۇرالمايمىز، بۇ ھېلىقى ئوردوكنىڭ قىلغان قارا نىيەت ئىشى....

ـ 217قاۋغان ئىتنى بوشىتىپ ھەيدىگەنلىكىنى دېمەمسەن!

217ـ شۇنداق، قاۋغان ئىتنى بوشاتتى، شۇ بوشىتىلغان غالجىر ئىت، ناھايىتىمۇ غالجىر، ئوردوك فىلوفېي ئىككىمىزنى ئاممىغا ئاتايىن ئەيىبلەتكۈزۈۋاتىدۇ.

218ـ ساڭا قارشى چىقىپ قالغان شۇنچە كىشىنى ئىشەندۈرەلمىگەن ئىشەنمەمسەن؟

ـ 218مەن ئارقىمغا قايتمايمەن، دەللىلەيمەن، بىراق نەتىجىسى قانداق بولىدۇ، ئېيتىش قىيىن. كاسساندرا ھامىللىرىنىڭ ئالاھىدە ھادىسىسىنىڭ ئاشكارىلىنىشى ئېلىپ كەلگەن چۈشىنىكلىرىگە، ھازىرقى ھاياتلىق يولىمىزغا، تەپەككۇرىمىزغا، كونا ئۆرپ ـ ئادەت ۋە كونا قائىدىلىرىمىزگە قاتتىق زەربە بېرىدۇ.بۇ كاسساندرا ھامىللىرىنىڭ مەشھەر كۈنىگە بېغىشلانغان جاۋابىنى ئېتىراپ قىلىش دېگەنلىك.دېمەك،بۇ بېشىدىن ئايىغىچە ھەممىدىن، بۇرۇنقى سىياسىي، ئىجتىمائىي تۈزۈلۈشلەردىن، ئەخلاقىي قېلىپلاردىن گۇمانسىراش دېگەننى بىلدۈرىدۇ، ئەلۋەتتە بارلىق كونا ئۆرپ ـ ئادەتلەرنىڭ مۇنداق ۋەيران بولۇشى ھېچكىمگە،يەنى ئېغىر ئۇستخان ئاياللاردىن ئوردوكقا ئوخشىغانلارغىچە ياقمايدۇ، ھېلىقى مۇداخىلىگە يېتىپ بېرىۋاتقان قارشىلىق مانا شۇنىڭدىن.

ـ بىراق ئۇلارفىلوفېينىڭ ئۆزىنى مۇداخىلىچى دەپ تونۇۋاتامدۇ!

218ـ بەرھەق، ئۇلار ئۇنى مۇداخىلىچى دەپ بىلىشۋاتىدۇ، ماڭا ئۇ پەيغەمبەر، باشقىلارغا شەيتان ھالىتىدە پەيدا بولدى، بۇرۇنقىدەك ياشاپ كەتسەك، شۇنداق ياشاۋېرىمىز ياكى كاسساندرا ھامىللىرىنىڭ سانىنىڭ كۆپىيىپ بېرىۋاتقانلىقىنى چۈشىنىپ قىيامەت قايمىنىڭ مۇقەررەر روي بېرىشىنى ئالدىنئالا چەتكە قاقمىز، ئادەمزاتنىڭ ئالدىدا مانا مۇشۇنداق مەسىلە تۇرۇۋاتىدۇ.

ـ 218فىلوفېي ئۆزى يېزىۋاتامدۇ، ئۇنىڭ مەلۇماتى كىشىلەر ئۈچۈن ئاسماندىن يەنە بىر كۈن پەيدا بولۇپ چىققاندەك كۈتۈلمىگەن ۋەقە، بىراق بۇ ئىككىنچى كۈن ھاياتلىقنىڭ ئەسىرلەردىن بېرى قېلىپلىشىپ قالغان

ئوڭايچىلىقنىڭ ۋەيران بولۇشى مۇمكىنغۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە سىلەرنىڭ دۈشمەنلىرىڭلار فىلوفېينى، ئۇنىڭ تەجرىبىلىرى ئىنسانىي ھوقۇقنى بۇزغانلىق دەپ گۇناھ ئارتىپ تۇرۇشمامدۇ، مانا مۇشۇنىڭ ئۆزى گەپ ئەمەسمۇ؟ ماۋۇنى قانداق دەيسەن؟

ـ 219ياق، بۇ ئىنسانىي ھوقۇقنى بۇزغانغا يەتمەيدۇ! كۆز قارىشىمدا، ياق، بۇزۇلمايدۇ، ئۇنى يازدىم، ئوقۇساڭ بولىدۇ، كاسساندرا تامغىسىنى بىلىش بۇ پەرزىمىز، جامائەتنىڭ پەرزى، يەنە ئىنسانىنىڭ پەرزى، ھەممىدىن بۇرۇن ھامىلىدار ئايالنىڭ پەرزى، ئەگەر كېرەك بولسا، ئۇنىڭ قورسىقىدىكى ھامىلە قىيامەت قايىملىق بەلگىلەرنى بېرەمدۇ ـ يوق، تەكشۈرۈپ بىلىش ئۇنىڭ ۋەزىپىسى، كاسساندرا ھامىلىلىرىگە مۇناسىپ ئىستاتىستىكىلىق مەلۇماتلار كېيىن بېرىپ جەمئىيەتنىڭ ئەھۋالى ۋە تەرەققىياتى ھەققىدە ئالدىن بىلدۈرگۈچى بىردىنبىر قەدىرلىك ئىجتىمائىي رەھنەما بولۇپ قالىدۇ.

ـ 219ماقۇل، سېنىڭكىنى توغرا دەي، روبېرت، لېكىن شۇنىڭ ھەممىسىنى باشقىلار قوبۇل قىلىشمىسچۇ؟ تاسادىبەن، ھېچكىمنى قايىل قىلدۇرالمىساڭچۇ؟ ئۇنداقتا نېمە بولىدۇ؟

219كۆپ نەرسە ئەھۋالغا، ئومۇمىي ۋەزىيەتكە مۇناسىۋەتلىك بولىدۇ، ئەنتونى يۇنگېر توغرا ئېيتىدۇ، بۇنىڭغا فىلوفېينىڭ ئۆزىنى ئارىلاشتۇرۇش كېرەك، ئۇنىڭ دەسلەپكى كوزۇرى بولسا كاسساندرا ھامىلىلىرىنىڭ جاۋابىدىن زامان ئاخىرى بولىدىغانلىق ھالەتنى ئېنىقلىغان ئىلمىي بايقاشلار، ئۇ شۇ ئىلمىي بايقاشلارنى كىشىلەرگە يېيىشى زۆرۈر. شۇنىڭ بارىدىن بىرگە ئېلىپ بىئولوگىيىلىك ئامىللاردىن تارتىپ ئۇندىن كېلىپ چىققان! پەلسەپىۋى يەكۈنگىچە يەنە بىر قېتىم كىشىلەر ئالدىدا تەستىقلاش كېرەك، ئالساق، ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىندا، فىلوفېي ئۆزى تۇز، بىۋاستە ئەفىرنىڭ

ئىكران ۋە خەۋەر - پروگراممىلىرىدا پەيدا بولغىنى ناھايىتى ئەھمىيەتلىك، ئەگەر يۇنگبىر ئويىنى ئىشقا ئاشۇرالمىسا مۆجىزە بولىدۇ، مەن بار كۈچۈن بىلەن قوللايمەن، ھازىر ئاڭا فاكس يوللايمەن، قالغان ئىشلارنى باشقا كەلگەندە كۆرەرمىز....

ئىككەيلەن تەڭ جىمجىت بولۇپ قېلىشتى، خالاتچان، ياداڭغۇ، ئۇيقۇسىز ئۆتكۈزگەن تۈننى ياڭاقلىرى ئولتۇرۇشۇپ، كۆزلىرى ئولتۇرۇشۇپ كەتكەن، ئۆزلىرىگە ئۆزلىرى يات ئادەمىلەردەك قىياپەتتە ئولتۇرۇشتى، ئۇلار ئۆمرىدە بىرىنچى رەت شۇنداق خەۋپلىك تۈنگە قاۋىلىشتى، ئۇ تۈن ئۇلارغا كۈندىلىك خەۋەر بېرىپ تۇردى، ئالەم شۇنداق قايغۇ-ھەسرەت ۋە ئازاب بىلەن كېڭىيىدۇ.

سىرتتا يەرگە يورۇقلۇق چۈشۈپ تاڭ ئېتىپ قالدى.

كۈن تۈنۈگۈنكىدەكلا ئوچۇق، كۈزنىڭ كۈنىدىكىكە سالقىن ھەم يېقىملىق بولىدىغانلىقى سېزىلدى، يىراقتىن قۇشلارنىڭ سايرىغىنى ئۇقۇلدى، قايتىدىن تاڭ سەھەردە يىراقتا ئۇچۇپ كېتەر توپ يىغىلىپ تۇردى، توقايلىق دۆڭنىڭ ئالدىدىكى گۈلۈ توپ مەيدانلىرىنىڭ ئۈستىدە ئۇلارنىڭ قانداق ئايلىنىپ تۇرغانلىقى، قانداق قىلىپ ئوكيانىنىڭ ساھىلىنى بويلاپ تۆۋەن تەرەپكە شارپىلداپ شاۋقۇن سېلىپ تۇرغان ئاق يايلىلىق دولقۇنلارنىڭ ئۈستىدىن ئۇچۇپ، يىراق سەپەرگە چىقىشلىرىنى روبېرت بورك كۆز ئالدىغا كەلتۈردى، ئۇلار بىرگە بۇ يەردىن ئۇچۇپ كەتكۈسى كەلدى، بىراق ئۇنىڭ ئالدىدا توساتتىن ھاياتىدىن باش تارتقۇسىز ئىشى بولۇپ چىقىپ كەلگەن نەرسىنى ئۇلاشتۇرۇپ تۇرغان.

يورۇق دۇنيانىڭ ئۇلارغا قول سېلىنمىغانلىقىنى ئۇلارنى ئۇنۇتمىغانلىقىنى ھەم ئۇنۇتقۇسى كەلمىگەنلىكى تاڭ ئاتار بىلەن مەلۇم بولدى، بۇ ئۇنىڭغا چىكاكودىن كەلگەن فاكستىن باشلاندى، ئەركا ھەيران

قېلىپ، چۆچۈپ تۇرۇپ يېزىپتۇ: «كېچىچە تېلېفون بېرىپ ئالالمىدىم، تېلېفۇنۇڭلار ئىشلىمىدى، فاكسىڭلار بوش بولسىدى، دادا، نېمە بولۇۋاتىدۇ؟ بۇ نېمە قىلغىنىڭ؟ چىكاكودا پاتپاراقچىلىق ھەممە ئادەم نارازى، جون بىلەن ئىككىمىز داڭ قېتىپ قالدۇق، سورىناي، توختات، ئاپا، دادامنى قوي! دېسەڭ بولار؟!».

جېسسىنىڭ ئەلۋەتتە كۆڭلى ئارامىدا ئەمەس:

ـ 221قىلىمىز، روبېرت، سەن بالىنىڭ دادىسى، قىزىڭ خاپا، ئۇنىڭ بويىدا بار، كۈيئوغۇلىمىزنىڭمۇ خۇشال تەرى يوق، مەن ئۇنى چۈشىنىمەن، جون دېرىكتورلۇق كېچىشىنىڭ ئەزاسى، ئۇ مەسىلىسىنى چۈشەندۈرۈشى كېرەك، بىز شۇلارنى ئويلىمىساق بولمايدۇ.

ـ 221توغرا، ھەممە گېپىڭ توغرا،ـ بورىنىڭ ماقۇل بولماسلىق چارىسى قالمىدى. بىراق، مۇندق ۋەزىيەتتە نېمە دېسەم بولار؟ بۇ ئائىلە مەسىلىسى بىلەن پۈتىدىغان ئىش ئەمەس بولسىلا بولاتتىغۇ ئىلاھىم! سەن ئاڭا ئىنتىلمە! جېسسى، كومپيۇتېرئېكرانىغا يازمەن، تېلېفۇن بېرىمەن، چۈشەندۈرىمەن، ئۇنىڭ كۆڭلىنى تىندۇرۇشقا ھەرىكەت قىلىمەن، ياشلارنىڭمۇ ئۆز ئەقىللىرى ئۆزىدە بولۇشى كېرەكـ ده، ئەلۋەتتە، ئۇلارغا، بولۇپمۇ جونغا، شىركىتىنىڭ تەرەققىياتى ھەممىدىن ئەھمىيەتلىكـ ده، بىراق ئىجتىمائىي پائالىيەتلەردىن تاشقىرىمۇ ياشاش بار، يەنە ئۇنىڭدىكى مەسىلىلەر بارلىق ھەم ھەر بىر ئادەم ئۈچۈنمۇ ئەھمىيەتلىك، راست، ئۇ ئىككەيلەن خۇدا قوشقان قوشماق، ئىتتىپاقلىق دېگەن شۇنداق بولسۇن ئىلاھىم، بىراق ئۆزۈڭ چۈشىنىسەن، مەنپەئەتپەرەسلىك، ئىجتىمائىي مەنپەئەتپەرەسلىك دېگەننىڭ قانداقتۇر بىر چېكى بولۇشى كېرەك.

ـ 221ھوي روبېرت، ساڭا لېكسىيە بولسىلا بولىدىغۇ، قولۇڭ بوشىغاندا

ئېكرانغا فاكس يوللاشنى ئۇنۇتما ـ ،دەپ قويۇپ، جېسسى يۇك كوپتىسىنى دولىسىغا ئارتىلدۇرۇپ سېلىشكە تۇتۇندى، يۇنگېرنىك كېڭەشكە ئالدىراپ، بېشارەتسىز كەلگەن كىشىلەردىن «تىنچىمىزنى بۇزمىساڭلار ئىكەن» دېگەن ئۆتۈنچ ھەم ساڭا مۇناسىۋەتلىك كەچۈرۈم سوراپ يازغان ئۇقتۇرۇشنى ئېلىپ قويۇش ئۈچۈن جۆنىدى.بۇ ئۆزلىرى ئۆيدە مۇشۇك، ئىت... دەپ قويىدىغان ئادەتتىكى ئىشدەك بولمىسىمۇ، شۇنىڭغا قاتتىق ئوخشىغان ساقسايغان مۇشۇكنىك ھالىدا،ئۇنىك ھەمراھلىقىدا ھۇجرىدىن چىقىپ كەتتى.

جېسسى يېنىدىكى مۇشۇك، ئىتقا بىر نېمە دەپ چېچىنى تاراۋېتىپ ئىشىكنى يېپىپ چىقىپ كەتكەندە روبېرت بورك تۇن بويى ئولتۇرۇپ پۈتتۈرگەن ماقالىسىنى «مۇنبەر»گە بېرىش ئۈچۈن فاكس ئالدىدا ئولتۇردى. تەھرىراتنىك خىزمەتچىلىرى كەلگەندە، ماتېرىيال ئۈستەل ئۈستىدە يېتىشى ھەم دەررۇ نۆۋەتتىكى سانىغا بېرىلىشى ئىدى، ماقالىنىك تېز بېسىلىشىدىن ئۇنىك ئەنسىرىشى يوق بولاتتى، ھەتتا روبېرت بورك: «تېكىست ھېچقانداق ئۆزگەرتىلمەي، مۇئەللىپ قانداق سۇنغان بولسا دەل شۇنداق بېسىلسۇن!» دېگەن تەلەپنى قوشۇپ يېزىپ قويدى، ماقالىنىك بېسىلىشىدىن بوركنىك گۇمان قىلمىغان سەۋەبى، «مۇنبەر»نىك بېسىپ ئېلان قىلىشتىن باشقا چارىسى يوق ئىدى، فىلوفېينىك كائىناتتىن يوللىغان مەكتۇبىنى بېسىشقا بەل باغلىغان گېزىت تەھرىراتىدىكىلەر ئەمدى ئۆز پوزىتسىيەسىدىن باش تارتالمايدۇ، ئۇنىك ئۇستىگە گېزىتمۇ ئۆز قەدىر ـ نەرقىنى ساقلاش كېرەكتە، گېزىت تەھرىراتىدىكىلەر شۇنداق قىلىپ يا بار، يا يوق ئەھۋالدا كېسىپ ئېيتقان چاغ بىر ھېسابتا بۇرۇن كۆرۈلۈپ باققان ئەمەس.

بىراق، بۇ ماقالىدىن كېيىن نېمە بولارى ناھايىتى ئېنىق ئىدى، گېزىتنىك يۈزىدە بېسىلغان يازمىش ھەققىدىكى فىلوفېيغا مۇناسىۋەتلىك

بولغان هەمدە ئۇنىڭ، بورکىنىڭ، ئىسمىغا دۇچ كەلگەن قاپسىلىشلار تاڭنىڭ دەسلەپكى سائىتىدىن باشلاپ ئاياۋسىز ھەم قاتتىق بولىدىغاندەك تۇيۇلدى، ئوچۇقىنى ئېيتقاندا، ئالدىدا ئۆلمىگەن يەردە قالىدىغان قاپسىلىش تۇرغان ئىدى....

ھەر بىر پائالىيەتتىن بەلگە بەرگۈچى قوڭغۇراقتەك تاق-تاق قىلىپ سۇنۇلغان ئورگىنالنى ھىم قىستۇرۇپ فاكس ۋاراق ئارقىدىن ۋاراق چىقىرىۋاتاتتى. فاكس بېرىشكە ئۇلگۈرگىنى ياخشى بولدى،ئىش پۈتەر زامات سىرتتا قانداقتۇر بىر ماجرانىڭ باشلانغانلىقىنى روبېرت بورك سەزدى، ئۆيگە تۈكلىرىنى دۈگدەيتىپ، ھۇرپەيگەن مۇشۈكى كىرىپ كەلدى، ئۇ مۇشۈك سىرتتىن ئۆچ كۆرىدىغان لالما دۆبۈتنى يولۇقتۇرغاندا شۇنداق بولۇپ قالاتتى، بىراق ئۇنىڭ ئارقىدىن روبېرت دەرىزىدىن قانداقتۇر بىر قەغەزلەرنى ھەم خەرىتىنى قارماپ پىشايۋاندا ئۆينى كۆزلەپ يۈگۈرۈپ كېلىۋاتقان جېسسىنى كۆردى. ئۇ ئالاقىزادە بولۇپ ھاسىراپ كىرىپ كەلدى. تەرىگە قارىغاندا ئۇنى كوچىدا بىرسى مۇشۇ ئەھۋالغا سېلىپ، جېسسى بولسا دەل مۇشۇنداق ئەھۋالغا چۈشۈپ قېچىپ كېلىۋاتقان ئىكەن دېگەندەك ئىدى.

- 223نېمە بولۇپ كەتتى؟ - 223 دېدى، ئېرى ئاڭا ئىختىيارسىز ئۇمتۇلۇپ،- روبېرت، بۇ بىر ئاجايىپ ھادىسە، شورى قۇرسۇن، سىرتقا چىقسام ئاۋۇ بۇلۇڭدا نەدىكى بىر لۈكچەكلەر ماشىنىلىرىنى توختىتىپ قويۇپ تۇرۇشىدۇ، مانا قارا، نېمىلەرنى چاپلاپ قويۇشقانلىقىنى، جېسسى گېزىتلەر بىلەن بىرگە سىرتتا تامدىن سىرىپ ئېلىپ ئۆيگە ئېلىپ كەلگەنلەرنىڭ ھەممىسىنى بويىق بىلەن ئالدىراپ - سالدىراپ يېزىلغان ئۇياتسىز، بىئەدەب، ھاقارەتلىك، ئادەم خورلىغان يازمىلارنى ئۇستەل ئۈستىگە تاشلىدى، ئۇلارغا قاراپ ېېقىپ بورکىنىڭ ئۆزىمۇ مادارسىزلاندى، غەمگە چۈشتى، «بورکىنىڭ

بىزنىڭ كوچىدا ياشىغانلىقىدىن ئۈيلىمىز!» دېگەن خەت ئىدى. قوشنىلارنىڭ بىرسى يازغان بولسا كېرەك. يەنە «ئاياللارنى ئۆزۈمنىڭ دەپ يۈرگەن، قورساقتىكىلەرنى ئۆجۈقتۇرغان بورك بىزنىڭ نېمىبېرىدىن چىقىپ كەت!»، «نېمىبېرىنىڭ ئاياللار ئازادلىقى تەشەببۇسىدىكى ئاياللىرى بورکنى ئۆچ كۆرىدۇ!». باشقىلىرى بۇنىڭدىنمۇ يامان «بورك خائىن!»، «بورك ـ ك.گ.ب نىڭ جاسۇسى!»، «بورکنى خىزمەتلىرىدىن ئېلىپ تاشلاش كېرەك!». «ماڭا ئۇچرىشىپ قالىدىغان بولساڭ قېرى، مانا ئەمدى ئۆلتۈرىمەن! ھۇ كاسساندرانىڭ ھامىلىسى».

224ـدېمەك، تاڭ ئاتماستىنلا باشلايلى دېيىشكەن ئىكەن!ـ دەپ غۇدۇرىدى، تەئەججۇبلىنىپ قالغان بورك.

224ـتاڭ ئاتماي، كۆرۈپ تۇرمىدىڭىزمۇ، تاڭ ئاتماي ئەمدى بۇنىڭ ئارقىدىن نېمە ئىش يۈز بەرمەكچى، روبېرت، نېمە ئىش يۈز بەرمەكچى؟ بۇ ئەقىلگە سىغماس ئىش بولدىغۇ!

روبېرت بورك ئاقسىغا ئالغان ئىككى قولىنىڭ ئاغرىغىنىغا قارماي ئارقىغا قوۋۇشتۇرۇپ تۇتۇپ تۇرغان يېرىدىن ھۇجىردا ئالدى ـ ئارقا ئۇياق ـ بۇياق ماڭدى.

ـ 224ھەممىسىگە تەييار تۇرۇشمىز كېرەك،ـ دېدى، ئۇ ئايالىغا قىيقىراپ ئۇنى سىرتقا چىقارماسلىققا ھەرىكەتلىنىپ، قېنى قىزىپ تۇرغان چاغدا سەۋر قىلىشمۇ ناھايىتى قىيىن ئىشتە، ئىشنىڭ باشلىنىشى شۇ بولغاندىن كېيىن، ياخشىلىق كۈتۈش كېرەك، تۇنۇگۈنكى نامايىش يۈز بەرمىگەن بولسا ئىدى، بۇنىڭ ھەممىسى ئازدۇر ـ كۆپتۇر مەدەنىيلىكنىڭ چېكىدە ئۆتۈشى مۇمكىن بولسا ئىدى، ھېلىقى جىن ئۇرغان ئوردوك كۈشكۈرتۈپ ئىبەرتمىدىمۇ؟ بىر نېمە دېمەك تەس.

225ھېلىقى بۇلۇڭدا تۇرغانلارنى سەن كۆرگەن ئىكەنسەن ـ دە! جېسسى سىرتنى ئىما قىلدى، تۇرغان تۇرقلىرى يامان، تەرى سوغۇق، ماشىنىلىرىنىڭ يېنىدا تاماكا چېكىپ تۇرۇشىدۇ، مەن بۇلارنى تاملاردىن سىيرىپ ئېلىۋاتسام ماڭا ئىسقىرتىشىپ، ۋارقىرىشىپ ھەجىيىپ تۇرۇشتى.

ـ ئەپتى ئەنگىزىگە قارىغاندا كىملەردەك كۆرۈندى، مۇشۇ يەرلىكلىرىمۇ؟

225 ـ نەدىن بىلەي، بايىقى پادىچى ئىشتان ـ چاپان كىيگەنلەرنىڭ ئارىسىدا ئاياللارمۇ بارەك قىلىدۇ.

225 ـ چۈشىنىشلىك، ـ دەپ قويدى غۇدۇراپ بورك، چۈشىنىشلىك ھېچنەرسىنىڭ يوقلۇقىغا قارىماي.

225ساقچىلارغا مەلۇم قىلىش كېرەك، روبېرت ساقچىلارغا تېلېفون بەرگىنە، چارە كۆرۈشسۇن.

225 ـ جىددىيلەشمەي تۇر، تېلېفون بېرىشكە ئۇلگۈرىمىز، كۈتۈپ تۇرايلى، ئەگەر بىرەر ئىش بولسا، ئۇنداقتا ئەلۋەتتە تېلېفۇن بېرىمىز.

ـ 225بۇندىن ئارتۇقمۇ بىرەر ئىش بولارمۇ، بولسىمۇ بولارى دەل مۇشۇ، ھە، سەن قويۇپ تۇر دەيسەن! ـ جېسسى ئۈستەلدە ئولتۇرۇپ كەتتى، يەنە يىغلاشقا باشلىدى.

225 ـ جېسسى، جېنىم! شۇنداق بولسىمۇ، سەۋر قىلغىن، ـ دەپ بورك ئۇنىڭ ئۈستىگە يېقىلىپ، ماغدۇرى كەتكۈدەك بولۇپ غۇدۇرىدى، جېسسى بولسا سۆزلەشكە دەرمانى كەلمەي ۋايساۋەردى:

ـ 225بۇ نېمىدىگەن شۇملۇق! بۇ نېمىدىگەن شۇملۇق!

ـ 225مەن ھازىر دورا ئېلىپ كېلىمەن، ھازىر، جېسسى سەۋر قىلغىن، ھازىر كېلىمەن.

ئۇ جېسسى ياتىدىغان ھۇجرىغا دورىغا يۈگۈردى، پايپاسلاپ بېرىۋېتىپ

ئىشكىنىڭ قانىتىغا سوقۇلۇۋالدى، شۇ پەيتتە بۇلۇڭدا يېيىلىپ ياتقان قەغەزلەرگە كۆزى چۈشتى، جىسسى كېلىۋېتىپ ھېلىقى قەغەزلەرنىڭ بىرىنى ئىرغىتىپ تاشلىۋەتكەنلىكىنى ئۇ چۈشەندى، جېسسى شۇنچە پاپياسلىغىنىغا قارىماي ئېرىم كۆرمىسۇن دەپ ئىرغىتىپ تاشلىغان بۇ قەغەزدە نېمە بارىدۇر؟ ئۇ قولىغا ئېلىپ ئوقۇدى ـ دە، چۈشەندى، كۆزى قاراڭغۇلىشىشقا باشلىدى، «بورك كۆتۈڭنى فىلوفېيگە تۈتۈپ بەر، ئۇ شورى قۇرغۇرغا كائىناتتا خوتۇن دېگەن يوق ئەمەسمۇ!» ئۇنىڭ بىلەن بىرگە شۇ مەزمۇنغا ماس سۈرەت تارتىلغان، تۆۋەن تەرىپىدە: «سالام، كاسساندرا ھامىلسى».

ئۇ قورۇغا، ئۆزىنىڭ ھېلىقى كەڭرى بېغىغا قانداقچە چىقىپ كەتكەنلىكىنى بىلمەي قالدى، ئەخلاقسىز جەھەتتىن، كىم ئەقىللىقتىن ھەم نادانلىقتىن نېمە قىلىپ نېمە قىلمايۋاتقانلىقىنى بىلمىگەن ئادەملەرگە كەچۈرۈم بېرەي، بۇنداق ئىپلاسلىقتىن يۇقىرى تۇراي، دەپ ئۇ ئۆزىنى قانچىلىك تەسەللىي تاپقۇزۇغىنى بىلەن، كۆڭلى ئارامىغا چۈشمىدى، ئەمدى مانا، ئۇنىڭ بېشىغا ئەڭ بۈيۈك ئويلار كەلگەن ھەم ئىچكى سېزىمگە سۆز بىلەن چۈشەندۈرسە يىراق مەڭگۈلۈكنىڭ مۇمكىنچىلىكى غۇۋالاشقان ئۇندىن كېيىن ئۇنى چۈشەندۈرۈشكە ھەرىكەتلىنىپ قۇمغا قانداقتۇر بىر خۇپىيانە، تىلسىملىق چەگمەچلەر چېگىلگەندە، ئايالى قاقاھلاپ كۈلگەن يەردە مۇنداق ھايۋاندىن بەتتەر خورلىنىپ، ھاقارەتلىنىپ بېشىنى تىك كۆتۈرەلمەي ئولتۇرىدۇ، بۇ نېمە، ئۇنىڭ ئاق سۆڭەكلىكى ھەم بۇنىڭ بۇنداق ھالىتىگە لايىق كەلمىگەن، زىيادە ئاق كۆڭۈللۈكى ئۈچۈن تەقدىرنىڭ قاقاھلاپ كۈلۈشمۇ؟ قارىسا ئۇ تەجرىبىسىز تۇرمامدۇ؟ تۇرمۇشنىڭ شۇنچىلىك تاش يۈرەك، رەھىمسىز ئىكەنلىكىنى بىلەلىگۈدەك تۇرمامدۇ، مانا ئەمدى ئۇلغىيىپ قالغان چاغدا مۇنداق زەربىلىك تاياق بېشىغا تېگىپ ئولتۇرىدۇ.

بالقىپ چىقىۋاتقان قۇياش ئاڭا بەربىرەك، كىرەكسىزدەك سېزىلدى، ھېچنەرسىنى كۆرگۈسى، ھېچنەرسىنى ئۇققۇسى كەلمىدى، ئۇ نېمە ئۈچۈندۇر ئۆيدىن قارماپ گېزىتنى تاشلىۋەتتى، بۇ يەرلىك نيۇبېرى گېزىتچىلىك تېز چىقىرىلغان سانى ئىدى، ئۇ قاپقاندىكى بۆرە بولغانلىقىغا يەنە بىر قېتىم ئىشەندى، بىرىنچى بېتىدە ئولۇۋېر ئوردوكىلىك سايلام ئالدىدىكى يىغىلىشتىن كېيىن بەرگەن ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىلىك خۇلاسىنى بېسىلغان، ماتېرىيال ئاسسوش، ئەتىد نەشرىياتىدىن ئېلىنىپتۇ، مۇنبەردە قولىنى ھەيۋەت بىلەن شىلتىگەن ئوردوكىلىك فوتو سۈرىتى بىرلا ئەمەس، كەڭرى سەھىپىلەر بويىچە بېرىلگەن، ئالدىدا چوڭ ھەرپىلەر بىلەن يوغانتىپ يېزىلغان ئۇنىڭ نۇتقى «ئىرسىي جۇغلانمىنى بولشۇېزملىق تازىلاشقا يول يوق!».

قارا، فىلوفېي رۇس، دېمەك، سۆزسىز بولشېۋىك، سەپسەتە، بىراق، تەشۋىقاتىمىنىڭ ئوتتۇرىسىغا چاپلانغان چاراقلىرىنىڭ بىرىدە نېمە ئۈچۈن بورکنى ك.گ.ب نىڭ جاسۇسى دېگىنى ئەمدى چۈشىنىشلىك بولدى، ھەممە ئىشىنىڭ بۇلغانغان بىر بۇلاقتىن چىقىۋاتقانلىقى توغرا، بۇ توغرىلىق سۆزلىگۈسىمۇ، ئويلىغۇسىمۇ كەلمىدى، كۆڭلى بۇزۇلۇپ ھايات ۋاپاسىز بىلىندى.

ئۇ يان تەرىپىدىن ئايالىنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپ بۇرۇلدى، يىغىدىن ئىككى كۆزى ئىششىغان جېسسى غەيرەتلىك بولۇشقا بەل باغلىغاندەك تۇراتتى.

227ئەنتونىدىن ھازىرلا جىددىي فاكس كەلدى، مانا،ـ دەپ جىسسى ئېرىنىڭ يېنىدا ئولتۇردى، «بورك ئەپەندى،ـ دەپ يېزىپتۇ، ئەنتونى يۇنگېر، ـ بىز تېلېفون بىلەن تېزدىن سۆزلەشمىسەك بولمايدۇ، سورىنىمەن، تېلېفونلىرىڭلارنى ئىشلىتىپ ئالاقە قىلىڭلار، سۆزىمىز كائىنات بىلەن

تېلېۋىزىيىلىك مۇناسىۋەت ھەققىدە، ئۇنى ئىشقا ئاشۇرالىساق، ئۇنداقتا بىز كىشىلەرنىڭ كۆزىنى قانداق ئاچالايمىز، سۆزلىشىشىمىز كېرەك، بىز تېخنىكىنى ئۆيىڭىزگە بورك ئەپەندى، بىزگە ھەممە جەھەتتىن ھۇجۇم قىلىشقا باشلاشتى، بىراق بېشىڭىز ھەرگىزمۇ تۆۋەن بولۇپ قالمىسۇن، مەن ئون مىنۇتتىن كېيىن تېلېفۇن بېرىمەن، سىزنىڭ ئەنتونى يۇنگېرىڭىز.»

ـ 228بۇ ياخشى گەپ، ئەنتونى يۇنگېرنى ئىشقا كىرىشكەن ئىكەن!ـ بورك جانلىنىشقا باشلىدى، كەل تېلېفونلارنى ئىشلىتەيلىچۇ، جېسسى، تېلېفون بەرسە بېرىشسۇن، بەربىر قۇتۇلالمايمىز، قۇلاق، بۇرنىمىز كېسىۋېتىلگەندەك بولۇپ بۇرۇختۇملۇقتا ئولتۇرغاندىن ياخشى!

ـ 228ئۇ دېگىنىڭمۇ راست، ئاۋۇسىغا ئۇدا كەلگەن يەنە بىر فاكس مانا،ـ دېدى جېسسى، بۇ ئۇنىۋېرسىتېتنىڭ باشلىقىدىن كەپتۇ، «بورك ئەپەندى، قىزىقسىنىدىغان ئىشىڭىزنى ئويلىغاندىكى ئۆتۈنۈشۈم: لېكسىيە ئوقۇش ئۇچۇن ئۇنىۋېرسىتېتىگە كەلمەي قويۇڭ»،ـ دەپ يېزىپتۇ، ئۇ.

ـ 228ھەممىسى چۈشىنىشلىك،ـدېدى بورك،ـ يۇر تېلېفونغا، شۇ پالاكەت باسقان تاڭدا ئەنتونى يۇنگېرنىڭ بەرگەن تېلېفونىنىڭ قوڭغۇرىقى يورۇق نۇردەك سېزىلدى.

ـ 228بورك ئەپەندى، سىزنىڭ ئاۋازىڭىزنى ئاڭلىغىنىمغا خۇشالمەن، فاكس ياخشى، بىراق ئاۋازنى ئاڭلاش ئۇنىڭدىنمۇ ياخشى.

ـ 228ئەلۋەتتە، ئۇنى بىردەمسەن، ئىككى دەمسەن،ـ دەپ بورك خۇشاللىق جاۋاب بېرىشكە تەمشەلدى.

228ـ ئايالىم جېسسىمۇ ساڭا سالام ئېيتىۋاتىدۇ،

ـ ئوبدان، ياخشى، مەنمۇ ئۇ كىشىگە رازى، بۇگۇن ھەممىز كۆرىشىمىز دېگەن ئويدىمەن،ـ ناھايىتى ياخشى،

ـ بولامدۇ، ئەنتونى يۇنگېر.

ـ 229سۆز سەندە، ئەنتونى يۇنگېر، ئىلتىماسىڭنى ئېيت. كېچىدىكى فاكسىڭ بىزنى زىنداندىن سورۇغۇچ چىققاندەك بولدى، شۇنداق قىلىپ ئۆزىمىزگە ئۆزىمىز كۈلۈمسىرىمسەك بولمايدىغاندەك قىلىدۇ، قېنى، ئەمدى نېمە قىلساق بولىدۇ، ئىستىقبالى بولامدىكىن؟

ـ ئىشىنىڭ كەڭرى پروگراممىسى بار، بىراق ھەممىدىن بۇرۇن سىزگە ئېيتىپ قويايي، سىز بىلىۋېلىڭ، بورك ئەپەندى، تەھرىراتقا ئەۋەتكەن ماقالىڭىز، بەلكىم، ئەمدىلا كائىناتقا، فىلوفېيگە بېرىۋاتىدۇ، مەن ئۇنى بىر نەچچە مىنۇتتىن كېيىن سۇرۇشتۇرىمەن، بۇ فىلوفېينى كائىناتىي ئىرىسىيەتشۇناسلىق بويىچە ئۇنىڭ يەردىكى دەسلەپكى تەرەققىياتى بولغان، سىز بىلەن مەن سىزنى شۇنداق ئاتاپ قويايي تونۇشتۇرۇش ئۈچۈنلا قىلىنىۋاتقىنى يوق، شۇنداق قىلىپ فىلوفېي، بەلكىم، ئەمدىلا سىزنىڭ يازمىڭىز بىلەن تونۇش بولۇۋاتىدۇ، بىز تېلېۋىزىيىلىك مۇناسىۋەت ئۇيۇشتۇرۇپ، فىلوفېي ئىككىڭلارنىڭ ئىشتىراك قىلىشىڭلار بىلەن مۇھاكىمە ئۆتكۈزىلى، دەپ ئولتۇرىمىز.

ـ 229ئەنتونى يۇنگېر، ساداغاڭ كېتەي، بۇ ئويۇڭ لايىقىدا ئىكەن. بىراق ،ئۇنى قانداق ئۇيۇشتۇرۇشۇڭنى ئويلاپمۇ يېتەلمەيۋاتىمەن، ئۇنىڭ ئۈستىگە ۋاقىت قىس تۇرسا.

ـ 229ئۇنىڭ ياردىسى يەڭگىل، بورك ئەپەندى، مەن يالغۇز ئەمەس، ئىشەنچىلىك دوستلىرىم، كەڭ مۇناسىۋەت دائىرەم بار، «مۇنبەر» پۈتۈنلەي، بىز تەرەپتە، ئۇ تەھرىرات كېرەك بولسا ئۆز جېنى ئۈچۈن ئىشلەۋاتىدۇ، بىراق ئەڭ مۇھىمى تېلېۋىزىيە مۇناسىۋىتىنىڭ بارلىق ئۇلاپ كۆرسەتكۈچى تارماقلىرى، بۇنى دۇنياۋى ۋەقە سۈپىتىدە كۆرۈپ بەكمۇ قىزىقىشۋاتىدۇ، ئۇلا

ئەمەس، مۇز تەپكەنلەرنىڭ كۈتمىگەن يەردىن چۈشكۈچى پايدىنى ھەسسىلەپ يوغانتىپ تۇرۇشقان چېغى، شۇڭلاشقىمىكىن جېنىنى سەكراتقا چۈشكەندەك ئىشلىتىشىۋاتىدۇ.

ـ 230چۈشەندىم؟ مۇز تەپكەنلەر كىم؟

ـ 230كەچۈرۈڭ، ئاددىي، قوپال سېلىشتۇرۇپ قويغاندەك قىلىمەن، شۇنداق، بىز مۇز ئۈستىدە، بوپتۇ، ئۇنى قويۇپ تۇرىلى ھازىر، كەچۈرۈڭ، مەن ئۆزۈمنى توختىتىۋالدىم، ۋاقىت قىس، سۆزۈمنى ماشىنىدىن ئۇلاي، بىز سىزگە، نيۇبېرىگە كېتىۋاتىمىز، بىز تۆتىمىز، مەن، يەنە ئۇچ يىگىت، كائىناتىي مۇناسىۋەتنى پۇختا ئىگىلىگەن زىيالىيلار، شۇنداق قىلىپ تۆتىمىز ئىككى ماشىنا بىلەن كېتىۋاتىمىز، ماشىنىنىڭ بىرسى بولسا تېخنىكا بىلەن جابدۇلغان جىپ، فۇرگون ماركىلىق جىپ، قالغان ئىشلارنى يولدا كېتىۋېتىپ چۈشەندۈرىمەن، بىز نيۇبېرىدە قىرىق مىنۇتتىين كېيىن بەلكىم ئۇنىڭدىنمۇ بۇرۇن پەيدا بولىمىز، دەپ ئويلايمىز، خەرىتىدىن مۆلچەرلىگەندە ئۆيىڭىز «كونفېرانس» دېگەن تاللا بازىرىدىن يېرىم مىل نېرى تۇرىدىكەن، شۇنداقمۇ؟

ـ 230شۇنداق، توغرا، ئۇچ بۆلەك نېرىدا، ياخشى، دېمەك بىز يولغا چىقتۇق، شۇنداق قىلىپ، شىلدىڭلاپ كۈلمەك، مەن شىتابنىڭ باشلىقى، فىلوفېي كائىنات مارشالى، سىز،ـ مەن جىسسىنىڭ قارمىقىدىكى پودپولكوۋنىك دەپ بورك سۆزنى ئىزاھلاپ كەتتى، ئەمدى، بىز مۆھلەتكە، ئەنتونى، ۋاقىتنىڭ قىسقا ئىكەنلىكىنى بىلىمەن، سەن ياش يىگىت، ئۇندىن باشقا سەمىدە بولسۇنكى مېنىڭ ئويۇمنىڭ ئىشقا ئاشۇرۇلماقچى بولغاندىكى كائىناتىي مۇناسىۋەت چىقمىنى ئۆز بوينۇمغا ئالىمەن.

230ـكېچىكىپ قالدىڭىز، بورك ئەپەندى، بۇ ئىشقا قىزىققان

تېلېۋىزىيە ئورۇنلىرى ھەممە خىراجەتنى سەرپ قىلىدۇ، ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىنىڭ كۆزلىگەنلىرى بار، خاۋاتىرلەنمەك، ئۇندىن قالسا قولۇمدىن يەنە بىر ئىش كېلىدۇ، دادام بەلگىلىك تەسىرى بار ئادۋوكات، شۇڭلاشقا، ئۇ جەھەتتىن ئويلانمىسىڭىزمۇ بولىدۇ، فىلوفېي ھەققىدە ئويلىنىڭ ـ ئوردوك ھەققىدە ـ دەپ قوشۇمچە قىلدى بورك.

231بىرىنچى قىسىمدا ئۇ ھەتتا بىلىكىنى تۇرۇپ ئىشقا كىرىشتى، ئۇنى يولغا چىققاندا ئېيتىمەن، سەل تۇرۇپلا بورك ئەپەندى، كەچۈرۈڭ، بىراق سىزگە ھەم رەپىقىڭىزگىمۇ ئۆيدىن چىقماسلىقنى ئىلتىماس قىلىمەن، ھەتتا تاللا بازارغىمۇ، چىداپ تۇرۇڭلار، بۇگۈن سىرتقا چىقىشقا بولمايدۇ، بىز ھەممە نەرسىنى ئېلىپ بارىمىز، بىز يولغا چىقتۇق.

بىر ئازدىن كېيىن، ئۇ يولدىن تېلېفون بەردى، شۇ ئىككى قېتىملىق تېلېفون جىرىڭلاشنىڭ ئارىلىقىدىكى بىر ئاز ۋاقىت بوركنىڭ رەپىقىسى بىلەن بىر ئەسىرەك يۈك ـ تاقلىرىنى كۆتۈرۈپ پويىزغا ئولتۇرغاندا بۇ چاغقىچىلىك بولغان ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئارقىدا، ئۈپۈق سىزىقىدىن نېرى يوق بولغاندەك، پويىز بولسا تېخىچە ئورنىدىن قوزغالماي تۇرغاندەك، ۋاقىت مىدىرلىماي تۇرۇپ قالغاندەك سېزىلدى، ئۇلارنىڭ ھاياتى ئەمدى باشقا، بىر ۋەقەدىن ئىككىنچى ۋەقەگىچە مىنۇتلار بىلەن ئۆلچەنگەن تەتۈر ساناق ئالغانلىقىنى، ئۇلار تەقدىرنىڭ بەلگىلەنگەن پەيتىنىڭ يېقىنلاپ كېلىۋاتقانلىقىنى توساتتىن چۈشەندى، قانداقتۇر بىر تىلسىماتلىق، قانداق بولۇشى نامەلۇم تەقدىرگە ئەمەس، بەلكى ئۇلارغا يېقىن كىرىپ كەلگەن زوراۋان كۈچلەرنىڭ ئوي ـ مەقسەتلىرىدىن يەنە ھەربىرىدىن كېلىپ چىققان تەقدىرگە دۇچار بولىدىغانلىقىنى چۈشىنىشتى.

ـ 231بىز ئاپتوبۇسقا چىقىۋاتىمىز،ـ دەپ خەۋەر قىلدى، ئەنتونى

يۇنگبر، ـ پائالىيەت بۇرۇنقىدەكلا، ھېلىلا كۆرۈنمەيدۇ، مۆلچەردىكى ۋاقىتتا بېرىپ قالارمىز دەپ ئويلايمەن، ئاڭغىچە ئىش ـ ھەرىكىتىمىز ھەققىدە سۆزلىشىپ تۇرايلى.

ـ 232قۇلاق سەندە، ئەنتونى، سىرتقا نېمە بولۇۋاتقانلىقىنى بىلگۈم كەلدى، جېسسى بىلەن ئىككىمىز ھەممىدىن قول ئۇزۇپ قالدۇق، ئۇندىن باشقا تېلېۋىزور بىلەن رادىئونى ئۆچۈرۈپمۇ قويدۇق،

ـ بورك ئەپەندى، راستىنى ئېيتاي، ئەھۋال ناھايىتى ئېغىر، بىلىۋېلىشىڭىز كېرەك، ھەممە يەردە ھەممە مەملىكەتلەردە ئەھۋال بىردەك، ھەممە يەردە ئاممىۋى نارازلىق بار.

ـ ھىم، ھە، ـ دەپ غۇدۇرىدى بورك تۇرۇبكىغا ، ـ ئەنتونى، بىلىشىمچە، كىشىلەر كاسساندرا ھامىلىلىرىنى تۇرمۇشتىكى مەۋجۇت بولغان چىنلىق سۈپىتىدە قوبۇل قىلىشماي تۇرۇشىدۇ، شۇنداق، ئەلۋەتتە، بۇ پسىخولوگىيىۋى جەھەتتىن ناھايىتى ئېغىر زەربە دېگىن، بۇنىڭچىلىك بولغان ھاياتنىڭ ھەممە نېگىزىدىن، تۈپكى تومۇرىدىن باشلاپ قايتا قاراش زۆرۈرچىلىكى كېلىپ چىقىدۇ، ئۇندىن كۆرە، گۇمانىڭ زەھەرلىك يىلىنىنى چەتكە قېقىپ يانچىپ سالغان ياخشى....

ـ 232توغرا ئېيتىپسىز، ـ دېدى ئەنتونى، ـ مەن بۇنى مۇنداقچىلا سېلىشتۇراتتىم، مىسالى، سان ـ فرانسىسكودىكى كۆۋرۈكنىڭ قۇرۇلمىلىرىدىن يېرىق تېپىلىپتۇ دەيلى، بىراق ھازىرچە ئۆتۈشكە توسالغۇ بولمايدۇ، ئۇ ھەقتە ئويلاشنىڭ نېمە كېرىكى بار؟ يۈكلەرنى تېز ـ تېز كۆپرەك توشۇپ ئۆتكۈزۈۋېلىش كېرەك، كۆۋرۈكنى نېمە قىلىشنى كېيىن باشقىلار ئويلىسۇن، بىراق ، دىققىتىمىزنى بىر نەرسىگە بۇراي دېدىم، بورك ئەپەندى، ھازىرچە يولدا ۋاقىت بار چاغدا ئوپېراتورلارنىڭ بىرسىنىڭ قولىدا ماشىنىنىڭ

رولى بار، شۇنداقتىمۇ سىز بىلەن يىراق ئاربىلىقتا تۇرۇپ سۆزلىشىۋەرسەم بولىدۇ، ـ ئەمدى دىققىتىڭىزنى بىرەر قىزىقسىنارلىق نەرسىگە بۇراي، ئۆزىڭىز يەكۈن چىقىرىڭ، گېزىتىلەرنى ۋاراقلاپ چىقتىم، رادىئودىن ئاڭلاپ، تېلېۋىزورغا قارىدىم ـ دە، فىلوفېيىنىڭ مەلۇماتىغا قارىتا تەتۇر، دۇشمەنلىك خاھىشلارنى بايقىدىم، فىلوفېيىنىڭ مەلۇماتى مىللىي ئار ـ نومۇسقا قاتتىق تېگىپتۇ، بۇ ئىسرائىلىيىدە يەھۇدىيلارنىڭ ئىرسىي جۇغلانمىسىنى بىراقلا يوق قىلىشقا ئۇرۇنغان ھەرىكەت سۈپىتىدە قوبۇل قىلىندى، تاپقۇر نۇرلارغا قارشى قالقان تېپىش، فىلوفېيىنىڭ نۇرلارندۇرۇشنى يوق قىلىدىغان بىر نەرسە سۈپىتىدە ئويلاپ چىقىش كېرەك! ـ دېگەن شۇئار تاشلاندى، روسىيىدە بولسا ناھايىتى كۈچلۈك قارشىلىق كۆرسىتىش پائالىيىتى، فىلوفېي تېزدىن كائىناتتىن چۈشۈرۈلسۇن، ئۇ ھېچقانداق كاھىن ئەمەس، ئۇندىن قالسا، ئەڭ مۇھىمى، بىزگە بىر قېتىملىق ئىسلاھات ۋەقايتا قۇرۇش يېتىشىدۇ، گايدارنىڭ ئىسلاھاتلىرى يېتىپ ئاشىدۇ، ئەمدى رۇس ئېلىنىڭ ئىرسىي جەھەتتىن قايتا قۇرۇلۇشىغا يول بەرمەيمىز، فىلوفېي دېگەن كائىناتتىكى گۈرباچېۋ! ئۇ ئامېرىكىغا سېتىلغان ئادەم! ئۇ روسىيىنى چۆكتۈرگىلى تەييارلىنىۋاتىدۇ! ـ دېگەن تەلەپلەرنى قويغان، شۇئارلارنى توۋلاشلار نامايىشقا ئايلاندى، ۋەقە مانا مۇشۇنداق تەرەققي قىلىشقا باشلىدى.

ـ 233بۇ ناھايىتىمۇ قايغۇلۇق، ئاڭلاشقا ئېغىر ۋەقە، جېنىم قورۇلۇۋاتىدۇ، نېمە قىلىش كېرەك؟ روبېرت بورك ـ ھۇلۇقۇپ قالدى.

ـ ئۇنىڭدىن كېيىنكىنى ئاڭلاڭ، جۇڭگودا ۋەھىمىلىك باشقا بىر كۆتۈرۈلۈش، بۇ ئۇلارنىڭ نوپۇس جەھەتتىكى ئارتۇقچىلىقىنىڭ ئەھمىيىتىنى يوققا چىقىرىش ئىكەن، ئۇلارنىڭ شۇئارى، «نوپۇس جەھەتتىكى جان سانىنى تېز ئاشۇرۇشقا يول بەرمەيمىز!» ھىندىستانغا بولسا «كاسساندرانىڭ تامغىسى

دىنىي مۇراسىملىق بەلگە بىلەن بويالسۇن!» دېگەن چاقىرىق تاشلاندى.

234ـ هوي، هوي،ـ بۇ نېمە ئىشلار بۇ دەپ ھەيرانۇھەس قالدى.

ـ 234بىراق، مېنى ھەممىدىن بەكرەك ھەيران قالدۇرغان باشقىسى، بورك ئەپەندى، قىزىق ، بۇنىڭغا نېمە دەيسىز، ھامبورگدا ھېلىقى داڭلىق، پورتنىڭ ھەممە يېرىدە ئېقىپ يۈرۈشىدىغان پاھىشۋازلار بىلەن ئاشنىدارچىلىق قىلىدىغانلار چۈقان سېلىپ قارشى چىقىشتى، ستىسلىيىدە قارا قول پارتىيىسىدىكىلەر پالېرمونىڭ ساھىلىدا، مۇنداقچە ئېيتقاندا پۈتكۈل خەلق بويىچە يۈرۈش قىلىشنى ئۇيۇشتۇرۇشتى، لاتىن ئامېرىكىسىدا ستىخىيىلىك ھالدا كۆپ سانداكى قارشى چىققۇچىلار، قەتئىي مەخپىي ئەپيۇن ئۆسۈملۈكلىرىنى تىرىشقان رايونلاردا بولۇۋاتىدۇ، بۇندىن سىرت شەھۋانىي فىلىم ـ كىتاب، ئەسەر ئىشلەيدىغانلارمۇ چەتتە قالغىنى يوق، ئۇمۇ قارشى چىقىۋاتىدۇ، توۋا، تېررورلۇق تەشكىلاتلىرى ھەتتا،ھەر قانداق ئىنقىلابچىلارنىڭ ھەممىسى پۈتۈنلەي قارشى، ئەگەر فىلوفېي قول يېتىمدىغان يەردە بولسا ئىدى، ئۇنداقتا ئۇلار ئۇنى... دېمەكچىمەنكى، ھەر قايسى دۆلەتلەردكى ھەربىي دائىرىلەرمۇ بەك نارازى، ھەممىدىن چۈشۈنۈكسىز بولغىنى شۇكى بىر مەھەل زىلزىلە قوزغىغان كىنو فىلىملىرىنىڭ فىلىم ئىشلىگۈچىلىرىمۇ نارازلىق بىلدۇرۇۋاتىدۇ.

ـ234مۇنداق دېگىن، ئەنتونى،ـ دېدى روبېرت بورك،ـ بۇ يەردە بىر خىل كەسپىي ئۇيۇشچانلىقى بار ئىتتىپاقلىق بىلىنىپ تۇرۇۋاتىدۇ، قانداقلا ئۇيۇر ،پادابولمىسۇن ياشىغۇسى، كۆپەيگۈسى كېلىدۇ، مەن شۇنداق دەر ئىدىم، كاسساندرا تامغىسى بولسا ئۇلارنىڭ چېكىسىگە چىققان چىيقان، كېلەچەكتە ئۇلارنىڭ ۋەھىملىك بولۇپ قېلىشى ۋەھىملىك، جەمئىيەتتە بۇ ئۇيۇرلارنىڭ كۆپىگە تەلەپ سولغۇنداپ قالىدۇ، شۇنداق قىلىپ ئۆزىنى ـ ئۆزى ساقلاپ

قېلىش ئىقتىدارىمۇ ئويغاندى، ئۇيۇر ئوڭايسىزلىقىنى ۋە زىددىيەتنى سەزدى، ئۇلارنى چۈشىنىمەن، ۋەي! ۋەي! ئەنتونى، ياخشى ئاڭلانماي قالدى، بۇ نېمە ئىش.

ـ ئۇنىڭىزنى ئەڭ ياخشى ئاڭلاۋاتىمەن، ئېيتىۋېرىڭ، تەپەككۇر ـ ئويىڭىز ناھايىتىمۇ جەلپكار ئىكەن.

ـ 235مانا شۇنداق، توغرا، ئوقۇلۇشى ئوڭلاندى، دەۋېرەي، سۆزلەۋېرەي، ئەگەر فىلوفېينىڭ باياناتىنىڭ تەسىرىدە ئادەم بالىسىنىڭ ئادىمىيلىكى ئۆزگەرسە، ئەگەر ئادەمزاتى دائىم ھامىلىلەرنىڭ بەرگەن بەلگىسىگە قۇلاق تۇرۇپ ئۆزىگە باشقىچە قارىغان بولسا، ئۇنداقتا ئىنسان خاسلىقىنىڭ ئۆزىنى ئەكس تەرەپتىن كۆرسىتىشكە كۆنۈشى ئازىيىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ھاجەتمەنگە تەلەپ قويۇلماي قالغان جەمئىيەتتە ئاشنادارچىلىقنى كەسىپ قىلىدىغان ئادەمدۇ بولمايدۇ، ھامىۋۇرگىدىلا ئەمەس، شاپاقچىلارنىڭ بۇرۇنقىدەك ئەلۋان ھارخىل توپىمۇ بولمايدۇ، قارا قول پارتىيىسىدىكىلەر دەل شۇنىڭ ئۆزى، باندىتلىق، جىنايەتچىلىك ھەممىسى بىر ـ بىرىگە مۇناسىۋەتلىك ئەگەر كاسساندرا تامغىسى ئۇيات ئەمەس ئاگاھلاندۇرۇش بولسا، ئەڭ مۇھىمى ئادەملەر پۈتۈنلەي ئۆزى ـ ئۆز تەرەققىياتىغا ئۆزىنى تەتۇر تەرەپتىن كۆرسىتىشكە ئىرسىي جەھەتتىن كۆنۈشى يوق بولسا، ئۇنداقتا ھازىرقى بېشىمىزدىن كېچىۋاتقان بوھران ئاقلىنىدۇ، ئىختىيارسىز بىر سوئال تۇغۇلىدۇ....

ـ 235ئوتتۇرىغا قويۇشقا نېمە ئۈچۈن بولمايدىكەن؟ مەسىلە باشقىدا: كىشىلەر سۆزۈمنى قۇلاق سېلىپ ئاڭلارمىكىن؟ چۈنكى ھېلىقى سەن دېگەن قارشى چىققۇچىلار ئۆزلىرى يېڭىلىپ قېلىشتىن قورقىشىدۇ ـ دە، ئاساىيشلىق، پاراڭانلىقتىن ئاجراپ قېلىشتىن قورقىشىدۇ ـ دە، چۈنكى ئۇندىن باشقا تەپەككۇر تۈپكى تۇمۇردىن ئۆزگىرىشكە تېگىشلىك، ئۇ، ھېلىقى

كاسساندرا هامىلىلىرى ئۆزىدە ئەسلىي بار بولغان ئىقتىدارىدا شۇنچىلىك چۆچىگەن ھالدا ھاياتتىكى ئىپلاسلىقىنى، ھارامتۆشلۈكىنى چەتكە قاقىدۇ، ئاڭ ـ سېزىم ئۇندىن قالسا ئەخلاقى ياخشى نىيەتلىك خالىسلىقلارغا مۇناسىۋەتلىك ھالدا ئۆزگەرمەيدۇ، ئامان قېلىش بىلەن تەرەققىياتنىڭ بىردىنبىر چىن شەرتى شۇ بولىدۇ، ھازىرقى شەرتتە شۇنىڭ ھەممىسىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرەلىشى مۇمكىن ئەمەس، بورك ئەپەندى، ھەر قانداق دىنىي جەمئىيەتلەرنىڭ قارشى بولۇشلىرى ھەققىدە كۆپلىگەن مەلۇماتلار چۈشۈپ تۇرماقتا.

ـ 236ئۇ چۈشىنىشلىك ئىش، كاسساندرا تامغىسى ئۆز تەبىئىيىتى بىلەن بىرەك دەرىجىدە، مۇتلەق رەۋىشتە ھەممىسىگە لازىم، بۇ مەنادىن ئالغاندا كاسساندرا هامىلىلىرىنىڭ رېئاكسىيىسى ھەممىباب ئادەمزاتىنىڭ توپلارغا، گورۇھلارغا، ئېقىملارغا ،ئۆز ھەم ياتقا بۆلۈنگەنلىكتىن پايدىلىنىپ مۇنداق بۆلۈنۈشتىن ھەم قارىمۇـ قارشى تۇرۇشلاردىن روھانىي مۇداخىلە قىلغان كۈچلەرگە كاسساندرا هامىلىلىرى بۇلار ئۈچۈن كاشىلا ئاپەتلىك دىنىي مەزھەپچىلىكلا ئەمەس، ئومۇمىي قىيىن مەسىلە، ئۇنداق كۈچلەر فىلوفېينى يەنە ئۇنىڭ مەلۇماتىنى بارلىق تىللاردا ھالىنىڭ يېتىشچە، بولۇشىغا يامان كۆرگەن سۆزلىرى بىلەن ئېيتىدۇ، شۇڭلاشقا مېنى تاڭ قالدۇرار ھېچنەرسە يوق بۇ يەردە....

236ـ بۇ ئويىڭىزغىمۇ قوشۇلىمەن، بورك ئەپەندى، بۇ پاراڭ كۆزۈمنى بۇرۇنقىدىنمۇ كۆپرەك ئاچتى، كەچۈرۈڭ، بۇ مۆھلەتكە، مېنى كود ـ نومۇر بويىچە تېلېفونغا جىددىي چاقىرىشۋاتىدۇ، ياق، ياق، تۈرۈكىنى قويماڭ، نېمە ئىكەنلىكىنى ھازىرلا بىلەي، ئۇندىن كېيىن سۆھبەتلىشىمىزنى يەنە ئۇلايمىز، (ـ ھەي! ھەي! قانداق يېڭىلىقلار؟ ئاشۇنداقمۇ؟ ھەقىقەتەنمۇ، شۇم خەۋەر

ئىكەن، بۇ قېتىم ھەممەيلەن چۈشىنىشلىك ھەرىكەت قىلىمىز.) بورك ئەپەندى، كەچۈرۈڭ، كەلگەن مەلۇماتقا قارىغاندا ۋەزىيەت يامانلىشىۋاتىدۇ، مەن سىزدىن يەرلىك ساقچى ئورگانلىرىغا تېلېفون بېرىپ، تاللا بازاردىن ئۆيىڭىزنى كۆزلەپ نامايىشچىلارنىڭ چوڭ توپىنىڭ قاراپ كېتىۋاتقانلىقىنى ئېيتىپ قويۇشىڭىزنى سورىنىمەن، دەرىزىڭىزنىڭ تۆپىدە تۇرۇۋېلىشىپ نارازىلىق بىلدۈرۈشى، قىيقىراپ، ھۆكۈرەشلىرى تۇرغانلا گەپ.

ـ 237يارايسىز، ئەنتونى، ھازىر ساقچى ئورۇنلىرىغا تېلېفون بېرىمەن، ئايالىم بايا تېخى ئېيتقان، ئۆزۈم ئېرەن قىلماي قويدۇم، بىزگە قارىتا ئۇلار تاڭ سەھەرلا ھەر خىل ۋاراقچىلارنى تاملارغا چاپلاپ بولۇشقان، جېسسى ھازىر ئۆزى بېرىپ ساقچىلارغا تېلېفون بېرىدۇ.

ـ 237شۇنداق بولسۇن، بورك ئەپەندى، سۇ كەلگۈچە توغان سېلىش ئارتۇقلۇق قىلمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە ماڭا ھازىرلا خەۋەر كەلدى، ماقالىڭىز بېسىلغان «مۇنبەر» ئوقۇرمەنلەرنىڭ قوللىرىغا تېگىپتۇ، ھېلىقى تېز چىقىرىلغان سانى ئىكەن.

ـ 237شۇنداقمۇ؟! ـ دەپ سالدى ئەقلى ـ ھۇشى جايىدا بولماي تۇرغان روبېرت بورك، ـ دېمەك، گېزىتچىلار ۋاقتىنى بىكار كەتكۈزمەيدۇ ـ دە، ئۆزىدىن مەلۇم، سىزدەك بەلگىلىك تەسىرى بار كېلەچەكشۇناسنىڭ ھەر بىر سۆزى ھازىر ئالتۇنغا باراۋەر، ئەلۋەتتە، ماقالىڭىزنى چۆرىدىگەن ھالدا ئەمدى ھەر قانداق تالاش ـ تارتىش بولىدۇ دەڭ! بۇ مۇھاسىرده قالغان سېپىلدىن بىرىنچى قېتىم ئېتىلغان زەمبىرەكنىڭ ئوقى، بىراق بۇ ئوردوكنى كۆزلەپ ئېتىلغان يەككە ـ يىگانە تۆھمەتقۇ، بۇ ئىشقا قاتتىق خاپا ئىكەنلىكىمنى يوشۇرالمايمەن، پوزىتسىيىڭىزنى بىلىشكەن كىشىلەر بار ھەم ئاز ئەمەس دەپ ئويلايمەن، كاسساندرا ھامىلىلىرىنىڭ پەۋقۇلئاددە ھامىلىسى زېرەك، زەكىي

ئىقتىساسلىقلارنى ئويلاندۇرماي قالمايدۇ، بۇ ئۆزىمىزنى ئۆزىمىز چۈشىنىپ بىلىشىمىزدىكى بۇرۇلۇش ياساش پەيتى ئەمەسمۇ؟ تارىختا قاچان يەنە مۇنداق بولىدۇ؟ بۇ ھادىسىنىڭ ماھىيىتىنى چۈشەنگەنلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ ياز پەسلىدە بېغىدا سايرىغان قۇشتەك كۆڭۈللىرى يايراپ قېنى قىنىغا پاتماي قېلىشى كېرەك ـ دە، بىراق تىلەككە قارشى ئىقتىساسلىقلارنىڭ زور كۆپچىلىكى زەربىسى قاتتىق ئېقىمغا قارشى مېڭىشقا پېتىنالايدۇ، مەن بۇنى نان يېگەندەك بىلىمەن، جەمئىيەتكە سەر خىللارنىڭ ھۆكۈمرانلىق قىلىشى سۈبيېكت دېگىنىڭىز شۇ، قاتتىق قارشىلىق يوق، بارمايدۇ، ئاۋازىنى قاتتىق چىقارمايدۇ، دالدىدا كۈتۈپ تۇرىدۇ، بۇ چاغدا ئوردوك قولىغا مەشئەل ئېلىپ يۈگۈرۈپ ئەقىل ـ ھۇشى بىلەن جىمىسىنىڭ ئوتىنى، دۇنياۋى ئوتىنى يېقىپ يۇرۇپ قاراپايىم خەلقنى ئۆزىگە تارتىپ كۆتۈرۈپ چىقىشقا ئۇلگۈردى، ھەممىسى شۇئار توۋلىشىپ ھەركەت قىلىشقا لۈكچەكلەر شايكىسىگە بېرىپ قوشۇلۇشقا ئالدىراشماقتا، پاھىشۋازلار ئۇيۇشقان ھالەتتە نامايىشقا چىقىپ يېتىشسا، باشقىلار ھەققىدە تېخىمۇ ئېيتىمىز؟!

ـ 238ئەنتونى، كەچۈرۈڭ، يېشى چوڭ ئادەم سۈپىتىدە سۆزىگىزنى بۆلۈپ قويای، مەن بەكمۇ ياش ھېلىقى پاھىشۋازلار ھەققىدە ئېيتقاندا، گەپ قىلغاندا... كۈلكىڭىز قىستاپ كەتتى، ئۇنى بىلىمەن، ماڭا بولسا بۇ ناھايىتىمۇ قايغۇلۇق سېزىلىدۇ، ئەلۋەتتە، بارلىق مەزگىللەردە ئۇلارنىڭ يۈرۈش ـ تۇرۇشى ،قىلغان ئىشلىرىغا يارىشا ئىشلار، مۇئامىلىلەر بولۇپ كەلگەن. بىراق، مۇنداق ئىشنى، پاھىشۋازلار توپ ـ توپى بىلەن كىشىلەر ئالدىدا نارازىچىلىق نامايىشقا چىققىنىنى كەچۈرۈڭ، ھېچقاچان ئاڭلىغان ئەمەسمەن، ئۇلار ئۆزلىرىگە خاس مىجەزدىكى ئۆزلىرىنىڭ كەسپي قاشقىسىنىڭ بارلىقىغا ھەم مەندۇرمەنلىكىگە قارىماي بىچارە پاھىشۋازلار شۇ

يەردىمۇ ئۆزلىرىنىڭ ياشاش ئەھۋالىغا بېقىندى ئىكەنلىكىنى سېزىشىپتۇ، ھەقىقەتەندىمۇ كاسساندرا تامغىسى بولسا بۇ مانا ئاشۇلارغا ئوخشىغان ئىرىسىيەتشۇناسلىقنىڭ چىت- چاتقال ئورمىنىدا سۇلغۇن گۈللەرگە قاراپ بوزلاپ يىغلاپ تۇرغاندەك ئەمەسمۇ؟

239ئۇلارنى نامايىشقا سىياسىي ئاشنادارچىلىقتىكى ئەر - ئاياللار ئازدۇرۇپ چىقاردى. باشقىلارنىمۇ ئازدۇرۇپ چىقارغانمۇ دەل شۇلار، ھازىر، ئەينەك كولىبىدىن ئۆزىنى ئۆزى چىقارغان سارائ ئوردوك، ئەمدى ئۆزى باشقۇرۇپ ئالالماي قالدى دەپ ئويلايمەن، مىسال كەلتۇرۇش ئۈچۈن يىراقلاپ كېتىشنىڭ ھاجىتى يوق. مانا، يولدا نېمىلەرنىڭ بولۇۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتىمەن، بىزنى قوغلاپ سېزىپ تۇرۋاتىمەن، ماشىنىلاردىكىلەرنىڭ ھەممىسى دېگۈدەك ماڭا ئوخشاش تېلېۋىزىيىدىن بىر - بىرىگە بىر نەرسىلەرنى دەپ قىيقىراشماقتا، ئۇلارنىڭ ئەپتى-ئەنگىزىدىن ياخشىلىقنىڭ نىشانى بىلىنەشمەيدۇ، ھەر بىر ماشىنىدا كىشىلەر پەۋەس ئولتۇرۇشۇپتۇ، ماڭا دېگەنلەرگە قارىغاندا، بۇلار تاللا بازارنىڭ يېنىدىكى ماشىنا توختاش مەيدانىدا ئۇچرىشىدىكەن.

239-مۇنداق دەڭ، ئەنتونى، ئۇ يەر شۇنىڭغا ئوخشىغان يىغىلىشلار ئۈچۈن بەكمۇ قولاي.

- 239شۇ يەرلا بولسا مەيلى ئىدىغۇ! كەچۈرۈڭ ھەتتا مېنىمۇ ئالاقزادە قىلىپ قويۇشتى، (-ۋەي، ئاڭلاۋاتىمەن، شۇنداقمۇ، ئەنتونى يۇنگبىر، بۇ مەن، چۈشىنىشلىك، شۇنداق، ھە، ئېيت، ئاڭلاۋاتىمەن، شۇنداق بولىدۇ دەپ ئويلىغان، يارايسەن! ماڭا دائىم بىلدۇرۇپ تۇر، چۈشەندىم، خوش!) بورك ئەپەندى ھازىرلا ماڭا خەۋەر قىلىشتى، نيۇيوركنىڭ كوچىلىرىدا تىقما - تىقما نامايىشلار، ھەتتا ب د ت نىڭ ئىمارىتىنىڭ ئالدىدا كىشىلەر كۆپ

يىغىلىۋاپتۇ، ساقچىلار تەستە تۇرۇۋېتىپتۇ، نامايىشچىلار فىلوفېيىنى كائىناتتىن ئېلىپ چۈشۈشنى تەلەپ قىلىشىۋاتقان ئىكەن، بۇ بولسا خەلقئارالىق ھەربىكەتكە ئايلاندى، ئۆزىدىكى بار ئەھۋالغا يارىشا، ئالدىنقى قاتارلاردا بويىشىپ: «قاراڭلار!بىزگە كاسساندرا تامغىسى بېسىلغان، بىزنى ئاسراپ قېلىڭلار!» دېگەن پلاكاتلارنى كۆتۈرۈشۈۋېلىشىپتۇ، يەنە كۆپلىگەن ئەرلەر ھەم ئاياللار، تىلەكداشلىقىنى بىلدۈرۈشۈپ چېكەلىرىگە قايچىنى بەلگە قىلىشىپ بىللە كېلىشمەكتە، ۋەزىيەت مانا مۇشۇنداق.

ـ ئۇچراشقاندا سۆزلىشەرمىز، يېقىندا بېرىپ قالمىز، ئەڭ مۇھىمى بورك ئەپەندى، ئەسۋاب ـ ئاپپاراتلارنى ئورنىتىپ، فىلوفېي بىلەن مۇناسىۋەت تۈزۈپ، ئۇندىن كېيىنكىسىنى جىددىي ئويلىنىمىز.

240ـكۈتىمەن، ئەنتونى، ئۆينىڭ يېنىدىن قانداقتۇر بىر ئاۋازلار ئاڭلىنىشقا باشلىدى، جېسسى ماشىنا ئۆيىمىزنى ئېتىۋەتكىلى كەتتى، دەرىزىدىن كۆرۈپ تۇرۇۋاتىمەن، كىمدۇر بىراۋلار سۇ ئۇزۇش كۆلچىكىمىزگە تاش ئىرغىتىپ، زوراۋانلىقىنى قىلىۋاتىدۇ، ساقچىلار ھازىرلا كېلىشكە تېگىشلىك ئىدى، كۈتۈۋاتىمەن، يەنە بار، ئەنتونى، كەچۈرۈڭ، فىلوفېي بىلەن ئالاقىنى تاماملاشقا قانچىلىك ۋاقىت كېتىدۇ؟

ـ 240بالىلار ئېيتىشىۋاتىدۇ، بىر سائەت چامىسىدا، بەلكىم بىر ئاز ئۇزاقراقتۇر، ئىش كۆرگۈزىدۇ، شۇنداقتىمۇ سىز، مۇنداقچە ئېيتقاندا فىلوفېي بىلەن يۈزمۇ يۈز سۆزلىشىسىز، ماڭا خەۋەر قىلىشتى، ئۇ فاكس بويىچە ماقالىڭىزنىڭ تېكىستىنى ئېلىپتۇ، ئىستراتېگىيە ۋە تاكتىكا، ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىنى قانداق ئۆتكۈزۈش ھەققىدە سۆزلىشىۋېلىش كېرەك، كەلگەندە يەنە سۆزلىشىمىز، بىز ئاندىن كېيىن بارىمىز، كۈتۈڭ!

كوچىدا چۈقان ـ سۈرەن ئەۋج ئالدى، ماشىنىدىن چىققانلارنىڭ ھەم تاللا

بازاردىن بۇياقتا پىيادە كېلىۋاتقانلارنىڭمۇ يامراتقانلىقىمۇ دەرىزىدىن كۆرۈنۈپ تۇردى، يىغىلغانلار قوروقنىڭ سىرتىدىكى باغلارنىڭ تۈۋىدە بىر نەرسە ھەققىدە قىزىق سۆزلىشىپ بويالغان پلاكاتلارنى ھەم چاقىرىقلارنى تېخىمۇ كۆرۈنەرلىك قارماپ تۇرۇشتى، ھەممىسىنىڭ دەيدىغىنى بىر، ئوچۇقتىن - ئوچۇق قورقۇتۇپ ئۇركۈتتى، «بورك ساڭا ساۋاب يوق!»، «يالغان ئىلىمنى ياراتقان شەيتاننى ياتقان يېرىدە جايلايمىز!»، «پروفېسسورنىڭ چېكىسىگە كاسساندرا تامغىسىنى بېسىش كېرەك!»، «ئىنسانىي ھوقۇقنى دەپسەندە قىلغان ئادەم ئۆزى دەپسەندە بولىدۇ!»، « ئىلىمنىڭ تېرورزىمچىسىغا چىداشقا سەۋر قىلمايمىز!»، «بورك - شەيتانىنىڭ شاپىلىقى!»، «فىلوفېي بىلەن بورکنى بىر تۇۋرۇككە باغلايمىز!» يەنە باشقا، باشقىلار....

دىققىتى بىر يەردە بولمىغان بورك ئويغىنىۋەردى بۇلار كىملەر، بۇ كىشىلەر؟ نېمە ئۈچۈن، نېمە سەۋەبتىن بۇلار بۇ يەرگە يوپۇرۇلۇپ كىرىپ كېلىشتى؟ بۇرۇن بىلىشمىسە، كۆرۈشمىسە بىر - بىرىنىڭ بۇ دۇنيادا بار - يوق ئىكەنلىكىدىن خەۋرلىرى بولمىسا، ئەمدى مۇنداق قىلىپ مەزگىل پەيتى كېلىپ ئۈچرىشىۋاتىدۇ، ئەمدى ئۇلار قانداقتۇر بىر ۋەقە بولۇشىنى كۆتۈرۈشۈپ، كوچىدا چۇقان - سۈرەن قىلىشىپ، قارا، ئاق، ئەرلەر، ئاياللار، ياشلار ھەم قېرىلار، بەزىلىرىدە ياڭراتقۇلار، بەزىلىرىدە فوتو ئاپپارات ۋە تېلېكامىرالار بار، كۆپچىلىكى قولفونلۇق، ئۇلار ئاللىقانداق بىر كىشىلەر بىلەن قىزغىن سۆزلەشمەكتە، بۇ كۈچلەر بورك بۇرۇن ماي بويىاق ياكى باشقا سىزما رەسىملەرنىڭ تاختاي - رەختلىرىدە، تىياتىرخانىلارنىڭ سەھنىلىرىدە ھەم كىنو سىيۇزىتلاردا تەسۋىرلەنگەنلەرنى كۆرۈپ، تارىخىي ئىزدىنىشلاردىن، نەزەريىۋى ماقالىلاردىن ئوقۇپ يۈرۈپ، ئۇنىڭ مۇئەللىپلىرى قەھرىلەنگەن كىشىلەر توپىنى سۈرەتلەپ يېزىپ، ئۇنىڭ يۈرۈش - تۇرۇشلىرىنى مۆلچەرلەپ

بولغۇسىزلىقىنى، سەۋەبى نېمىدە ئىكەنلىكىنى چۈشىنىشتە ھەربىرىڭ قىلغان ھېلىقى كۈچلەر دەل شۇلار ئىكەنلىكىگە ئىشىنىش شۇنچىلىك تاڭ قالارلىق ئىيالغا كەلمەس ئىش ئىدى.

ئەمدى مانا، بايىقى قەھرىلەنگەن توپ بولۇپ شەكىللەنگەن بىرنېمىلەر بۇ يەردە تۇرۇشىدۇ، ئۇلار ئۆزىنى ئايلاندۇرۇپ توسۇۋالغان توسمىغا تەرەپكە قادىلىپ قاراپ تۇرۇشماقتا، دەرىزىدىن ئۆڭ ـ چىرايلىرى كۆرۈنۈپ تۇرۇشماقتا، بۇلار نېمىلەرنى خالايدىكىن؟ خالايدىغانلىرى نېمە بولۇشى كۈتۈپ تۇرۇشماقتا، ئۇلارنىڭ قوللىرى كۆزگە كۆرۈنمەس مەشئەل يېقىش كېچىسىنىڭ كۈچ ئۇلاپ يۇتكۇرۇش ئوتىنى يېقىشتا، ئۇلارنىڭ پۇتلىرى رىم قوزغىلاڭلىرىنىڭ قانغا بويالغان تاشلىرىغا ئۇرۇنماقتا، ئۇستى تەرەپلەردە ئوغىسىنى تۆكۈشكە ھەربىرى قىلغان بۇلدۇقلاپ قاينىغان ياۋايى ھەرىلەرنىڭ ئۈنى ئاڭلانماقتا، بۇ ئۇلارنىڭ گۈناھىمۇ ياكى باشلىرىغا چۈشكەن قارا ئاپەتمۇ ياكى قانداقتۇر بىر زۇلۇم قارا كۈچ ئۇلارنى جازالاش ئۈچۈن بۇ يەرگە ھەيدەپ كەلدىمۇ؟ نېمە قىلىش كېرەك؟ تۇنۇگۈن يېقىندىلا ھېسابلاپ كۆرسە ئۆزى بىلەن كەتكەن داھىيلارنى كۆرگەندە شادلانغانلىقلىرىنى ھەم بېرىلگەنلىكلىرىنى بىلدۇرۇپ مەيدانلاردا يۈز مىڭلىغان ھەلقۇملاردىن چىققان ئاۋاز بىلەن يەر ـ سۇنى بۇزۇپ لەرزىگە كەلتۈرۈشكەن ئۇلارنىڭ قولىنىڭ شىلتىلىشى بىلەن غەربكىمۇ، شەرققىمۇ، شىمالغىمۇ، جەنۇبقىمۇ تېزدىن قان كېچىپ تالاپ، قاۋاپ يۈرگەن ئىتتەك يۇلقۇنۇپ ئېتىلغانلارغا نېمە دەرسەنكىن تاڭ، تۇنۇگۈن، يېقىندىلا ئىشتىنىغا سىيىۋەتكۈدەك دەرىجىدە ياخشى كۆرگەن ئادىمىنى كۆزنىڭ قىيقى بىلەن بولسىمۇ بىر قارىۋېلىش ھەم شۇ زامات ئۇنىڭ بىلەن بىللە ئۇ دۇنياغا ئاتلىنىۋېرىش ئۈچۈن ئېيتىلغانلارنىڭ، دارغا ئېسىلغانلارنىڭ، قىتئەسىنىڭ ئۇستىدىن قارا قۇيۇن بولۇپ ئۇچۇپ كېتىش ئۈچۈن ستالىننىڭ تاۋۇتى ئالدىدا

بىر-بىرىنى دەسسەپ- چەيلىشىپ ئۆلتۈرۈشكەنلەرگە نېمە ئېيتماقچى سەن، كېچىلا تۇنۇگۈنكى تېھرانىنى ئوڭتەي-توڭتەي قىلىپ، يەر-سۇنى بۇزغان چۇقان - سۈرەن بىلەن تاش بارانغا قېلىپ ئۆلۈمدىن قاچقان ئىرانلىق داھىيسى ئۇچۇپ چىقىپ كېلىۋاتقان ئايروپىلانىنى ئاز يەردىن ئايروپىلانلىق ئۇچۇش-قونۇش جاھازلىرىدىن قارماپ بۇزۇپ ئالغانلارغا نېمىلەرمۇ دېيەلەيدىغانسەن؟ ئەقلىدىن ئاداشقان، قەھرىلەنگەن كىشىلەر توپى ئۇچۇش مەيدانىدا، دالىلىرىدا يەنە دالالارغا يۈگۈردى، ئاسمانىدا بارغانسېرى ئېگىزلەپ كېتىۋاتقان ئايروپىلانلىق ئوتى ئۆچۈپ يېنىپ كېتىۋاتاتتى، ئادەملەرنىڭ يۈلۇشقا مادارى يەتمىگەن يۈلتۈزلار ئاسمانىدا جىمىرلاپ تۇرۇشتى، ئۆكۈنچى ئىچىدە قالغان ھېلىقىلار كۆيۈپ پىشىپ، يەرنى تېپچەكلەپ ھېلىقى ئايروپىلانىنى تېزدىن قايتا قوندۇرۇپ بېرىشنى ئاللادىن يېلىنىپ، سورىنىپ تۇرۇشتى، ئەمدى شۇ قەھرىلەنگەن توپ بۇ يەردە، ئۇنىڭ ئۆيىنىڭ ئالدىدا يېڭى بىر ئىش چىقىرىشنى، بىرەر ۋەقە بولۇشنى كۈتۈپ تۇرماقتا.

ئۇ دەرىزىدىن قاراپ تۇردى، يېنىدا جېسسى ئۇلارنىڭ پاراڭلىرى نېمە ئۇچۇندۇر ھاۋاسىز بوشلۇقتا لەيلەپ يۈرگەندەك بىلىندى.

- 243قارىمامسەن، روبېرت بۇلارنىڭ راستىنلا ئەلپازى يامان.

243-بۇنىڭدىنمۇ يامان بولۇشى مۇمكىن ئەمەس.

- ئويۇمچە، ئۇلارنىڭ ئالدىغا چىقىشىم كېرەك، بېرىش كېرەك.

- 243بۇ نېمە دېگىنىڭ، روبېرت، كاللاڭ جايىدىمۇ؟

- 243كاللام جايىدا، مېنى ئۇلار مۆكۈۋالدى دەپ چۈشىنىشمىسۇن، قوزغىلاڭ ئىرسىي چېكىنىشنى توختىتىپ قويمىسۇن، ئەكسىچە، زورلۇق قايتا قىيامەت قايىمنىڭ بولۇشنى تېزلىتەرنى چۈشىنىشسۇن دەۋاتىمەن، كاسساندرا تامغىسى بولسا بىرگە تاشلانغان تەقدىرنىڭ قارا تېشى

ئىكەنلىكىنى ئېيتقۇم كېلىدۇ، ئۇلارغا كاسساندرا ھامىلىلىرى بىلدۈرگەن ھەر بىر بەلگە ھەممىزگە تەئەللۇق، ئەگەر بىز شۇنى چۈشەنسەك، ئامال تېپىلىدۇ، ئۈمىد پەيدا بولىدۇ، ئالدىدا نېمە بارلىقىنى بىلىش ئۈچۈن ئارقىغا بۇرۇلۇپ قاراش كېرەك.

ـ 244ئەھمىيىتى يوق، بىراق كىشىلەردىن بۇرۇن ئويلانغىن، روبېرت بورك، سەن بۇنى كىمگە ئېيتىپ چۈشەندۈرۈۋاتسەن، بۇ ئۇنىۋېرسىتېتتىكى لېكسىيە ئەمەس، گېپىڭنى كىم ئاڭلايدۇ؟ بۇ يەرگە سۆزۈڭنى ئاڭلىغىلى كەلگىنى يوق!

244ـ باشقا چارەم يوق.

ـ بۇ نېمە دېگىنىڭ؟ ئۆزۈڭ ئېيتمىدىڭمۇ ھازىر ئەنتونى كائىنات بىلەن مۇناسىۋەت قىلىدۇ، فىلوفېي بىلەن كۆرۈشسەن، ئۇندىن كېيىن ئىككىڭلار ھەممىنى سۆزلىشىسىلەر، كېچىدە بولسا فىلوفېي ئىككىڭلار ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى ئۆتكۈزسەڭلارمۇ قىيىن مەسىلە توغرۇلۇق ئۆز كۆز قارىشىڭلارنى ئوتتۇرىغا سالىسىلەر، ئاندىن كېيىن كىشىلەر ئاخىرى سىلەرنىڭ ئۇلارغا يامانلىق قىلمىغانلىقىڭلارنى چۈشىنىدۇ دەپ ئويلايمەن.

ـ ئېيتقىنىڭنى ئاڭلاۋاتقاندا دېگەنلىرىڭ ماڭا توغرا سېزىلىدۇ، جېسسى، بىراق گېپىڭنى ئاڭلاۋاتقان ۋاقىتتىلا، چۈنكى ھېلىقى تۇرغانلار ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىنى كۈتۈشمەيدۇ، بۇلار بۈگۈن دەررۇ چىقىرىلىشى كېرەك، بۇلارنىڭ قوللىرى قىچىشىپ ئاران تۇرۇشماقتا، ئۆزۈڭ قاراپ باققىن، كۆردۈڭمۇ بىرىنىڭ ئارقىدىن بىرسى ئېقىپ كېلىۋاتىدۇ، كىشىلەر قانچىلىك كۆپەيگەنسېرى بۇلارنىڭ قېنى شۇنچىلىك قىزىپ بارىدۇ، ھېلى كەچ بولسا ئۆزۈم شەخسەن چىقىپ ئۇلار بىلەن ئوچۇق سۆزلىشىشىم كېرەك.

ـ 244چۆچۈپلا تۇرۇۋاتىمەن، روبېرت، ئۆزۈڭنى تەۋەككۈلغا سالمىساڭچۇ.

ـ 245تەۋەككۈلغا سالمىسام قانداق بولىدۇ؟ ئۇلارغا فىلوفېينىڭ باياناتى ھەققىدە ئويۇمنى ئېيتىمەن.

ـ 245سەن ئۇنى ماقالەڭدە ئېيىمىدىڭمۇ؟

ـ 245ئۇ ئاز ياكى پۈتۈنلەي يوق بىر نېمە، ئاۋۇ كىشىلەر ماقالە ئوقۇشمايدۇ.

ـ 245روبېرت، قارىساڭ، ئۇلارنىڭ قىلمۇاتقانلىرىنى، سۈرىتىڭنى كۆيدۈرۈشمۇاتىدۇ!

ـ سۈرىتىمنى؟ مەن كىم، سىياسىي رەھبەر، بىلىمەن؟

ـ 245قارا، فوتو سۈرىتىڭنىڭ چوڭايتىلغان كۆچۈرۈلمىسى ئىكەن.

ـ 245نېمە دېمەكچىسەن؟ قەغەزنى كۆيدۈرۈپ قىلمۇاتقانلىرى ئۆكۈنەرلىك.

ـ 245ساقچى دېگەنلەر نەدە؟

ـ 245ساقچىلارنىڭ بۇ يەردە ھاجىتى بار؟ ساقچى كەلگەن، ئاۋۇ كىرىش ئېغىزىدا ئۇچى تۇرمامدۇ؟ سەن ئۇلارنى بايقىمىدىڭمۇ؟

245ـ بار بولغىنى ئۇچۇنمۇ؟ نېمە ئۇچۇن جىم تۇرىدۇ؟

ـ 245ئۇلار نېمە قىلسا بولاتتى؟كىمدۇر بىراۋنىڭ يەنە بىراۋنىڭ پورتېرىتىنى كۆيدۈرگەننى ياخشى كۆرىدىغاندۇ، بولغىنى ش.ذ.

ـ 245مۇنداق ئەھۋالنى تېلېۋىزوردىن نەچچە رەت كۆرگەن ئىدىم، ئەمدى نەق ئۆزىنى كۆرۈۋاتىمەن، قاچاندۇر بىر قېتىمقى ھىندىستاندىكىدەك ۋەقەنىڭ ئۆزىلا ھاي، ئەنتونى كەلسە ئىكەن تېز، ئۇلار نېمىشقا ھازىرغىچە يوق، يا؟

ـ بىلمەيمەن، بۇنداق چاغدا سىياقلانغۇچىلارمۇ بار بولىدۇ، سەنمۇ بىلمىسەن.

ـ ئىككەيلەن جىمىپ قېلىشتى، ئۆرە تۇرۇشنىمۇ، ئولتۇرۇشنىمۇ،

سۆزلەشنىمۇ، سۆزلىمەسلىكنىمۇ خالاشمىدى.

ـ ئاڭغىچە قەھرىلەنگەن كىشىلەر دۈپۈرلىشىپ، قوزغالدى ـ دە، كوماندا بېرىلگەندەك: «بورك جازالانسۇن! بورك جازالانسۇن!» دەپ بىرلا ئاۋاز بىلەن قىيقىراپ قېلىشتى.

غەزەپ ـ نەپرەتلىك قىقاس ـ چۈقان ئەۋج ئالدى، چىداش قىيىن بولۇشقا باشلىدى، ھېلىقى غەزەپلىك كىشىلەر روبېرت بوركنىڭ چىقىپ كېلىشىنى تەلەپ قىلدى، نەدىن كەلگىنى نامەلۇم چېكىلىرى بويالغان ئاياللار پەيدا بولدى، ئۇلار «مۇنبەر» گېزىتىنىڭ يېڭى ساننى پۇلاڭلىتىشىپ چۈقان بىلەن كىرىپ كېلىشتى، «بورك خائىن»، باشقا بىر توپتىكىلەر «ئوردوكنىڭ سۆزى ھەق! ئوردوكنىڭ سۆزى ھەق!» دەپ ۋاقىراشتى.

ۋەزىيەت قىيىنلاشتى، قەھرىلەنگەن كىشىلەر پېتىراشقا باشلىدى، ساقچىلار ياردەم بېرىشەلمىدى، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى بىرسى توپنىڭ ئارىسىدىن زوربغا سۈغۇرۇلۇپ چىقتى ـ دە، ماشىنىدىن قانداقتۇر بىر يەرگە تېلېفون بېرىشكە باشلىدى، ئۇنىڭ تۇرقىدىن ياردەم سوراۋاتقانلىقىنى بىلگىلى بولاتتى.

قەھرىلەنگەن ئەسەبىيلەشكەن شايكىلار يولنى سەلدەك قاپلاپ ئۆينى كۆزلەپ ماڭدى، كۆپچىلىكنىڭ قىسىمىدىن ئۇرۇندۇقلار پارە ـ پارە قىلىنىپ ئورمانغا پۈركەنگەن يولدىكى چىراغلار يەرگە غۇلاپ چۈشتى، كانايلىرى يىرتىلغۇدەك قىيقىرىشىپ ئادەم چىدىغۇسىز، چۈقان ـ سۈرەن كۆتۈرۈلدى، ئېرىنىڭ چاپان كىيىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ جېسسى قورقۇپ، چۆچۈپ كەتتى.

ـ 246نەگە بارىسەن؟ سىرتقا چىقما!

246بورك جېسسىنى نېرى ئىتتىردى، شۇ دەقىقىدىن باشلاپ ئۇنىڭ دەررۇ قاراڭغۇلىشىشقا باشلىغان كۆزلىرىدە دۇنيا ئۇنىڭ بۇرۇنقى قوبۇل

قىلىشنىڭ چېكىدىن قانداقتۇر باشقا ياققا ئېغىپ كەتتى، ئىككەيلەننىڭ كۆز نۇرلىرى ئۇچراشتى، ۋۇجۇدى خۇش كەيپ تۇردى، يايرىدى بىراق نەدىكى بىر يىراق تەرەپتە يۈرگەن ھالەتتە ئىدى.

ـ مېنى تۇتما، تەقدىرىمگە يېزىلغانىنى كۆرۈشۈم كېرەك، ـ دېدى، جېسسىنىڭ چارىسىزلىقتىن چىرايى تاتىرىشقا باشلىدى.

ـ ئۆلۈمگە قاراپ كېتىۋاتىسەن!

ـ ئامال قانچە، ـ بورك مۇرىسىنى كۆتۈرۈپ قويدى، بەرىبىر بېرىشىم كېرەك.

ـ ئۇ نېمە ئۈچۈندۇر كىيىم ئىلغۇچتىن قالپىقىنى ئالدى ـ دە، سىرتقا كۈچلۈك قەدەم تاشلىدى، سىرتقا چىقتى، شۇ زامات ئۇنى ئىسسىق بىر سېزىم قاپلاپ، ئۇنى تاقەتسىز كۈتۈپ، تىرىكلا يېلىنجاپ تۇرغان كىشىلەر توپىنىڭ دولقۇنى ئۇردى، ئۇ كۆرۈنۈشى بىلەنلا بىراقلا پەيدا بولغان چۇقان ـ قىيقىرىقتىن ھاۋا تەۋرەندى، لوزۇنكىلار بىلەن پلاكاتلار دەررۇ شاراق ـ شۇرۇق قىلىپ ھەربكەتكە كەلدى، ھەر بىر ئۆز پلاكاتلىرىنى بوركنىڭ كۆزىگە سانجىپ كۆرسىتىشكە تەييارلاندى، بورك ئالدىدا تۇرغانلارنىڭ ھەممىسىگە بىر باشتىن قاراپ لېكىن بىرەرسىنىڭمۇ چىرايىنى پەرق ئېتەلمەي ھېلىقى ئۆزىنىڭ شەخسەن ئۆزى كۆرۈشۈش نىيىتىدە كۈلۈمسىرەپ ئىشكىنىڭ ئالدىدا تۇردى، ئالدىن كېيىن قالپىقىنى شاپپىدە كىيدى ـ دە، كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچە بولغان ئارىلىقتا ئادەتتىكى ھالىتىگە كەلدى، كەڭ پىشانە، يورۇق يۈز، سەل جۇدەڭگۈ، چوڭقۇر قوي كۆزلۈك ، ئېڭىكى ھەم بوينى رۇس، مەھكەم، ئاق چاچ. مەزمۇت قەددى ـ قامىتى بولدى ـ دە، شۇقالدى، ئۇ ھازىر يەنەبىر قېتىم فرانكفورتلۇق مۇخبىرلار ئېيتقاندەك بەھەيۋەت، ئېگىز تاغنىڭ ئۆزىلا بولدى.

بىر تىنىقتىن كېيىن ھودۇققىنىدىن گاڭگىرىغان ئاۋازى بىلەن بورك

بىر نەچچە ئېغىز سۆز قىلىشقا ئۇلگۈردى.

ـ 248كاسساندرا ھامىلىلىرى، ئۇمۇ سەۋەنلىكىمىز ھەم گۇناھىمىز، ئۇنىڭ ئالدىدا جاۋابكار بولۇشىمىز كېرەك!

بىر ئايال ئاڭا مۇشۇكتەك ئېتىلدى.

ـ 248سەن مانا ماۋۇنى كۆردۈڭمۇ؟ دەپ داغ چۈشكەن چېكىسىنى كۆرسەتتى.

248بۇ تامغىنى ماڭا ھېلىقى كائىناتتىكى شەيتان بېسىپ ئولتۇرىدۇ، مانا ئوقۇ! شەيتاننىڭ ناخشىسىنى، شەيتان بىللە ئوقۇشۇپ بېرىشىدۇ،ـ دېدى ـ دە، كېلەچەكشۇناسنى ئۇنىڭ ئۆز ماقالىسى بېسىلغان گېزىت بىلەن يۈزىگە شاقىلدىتىپ ئۇرۇشقا باشلىدى، گېزىت تىتىلىپ كەتتى، قالپاق بېشىدىن ئىرغىدى ـ دە، دەررۇ دەسسەپ چەيلەشلەردە قالدى، ئايال بولسا تېخىمۇ كۈچەپ قىيقىراۋەردى، بەلكىم ئۆيدە شۇنداق ۋارقىراپ، جارقىراپ كۆنگەن نەرسە بولسا كېرەك،

ـ بۇنىڭ يازمىكەشلىكىنى قارا، سېنى يازدۇرىمەن! ھېلىقى كائىناتقىچە يېتىمەن! ھېلىقى فىلوفېي دېگەن شەيتاننى مۇنداق قىلىپ ئۆلتۇرىمەن.

ـ 248ئۇر، ئۇنى، ئۇر!ـ دەپ ۋارقىراشتى، ئايالنىڭ زورۇقۇشى بىلەن قانلىرى قىزىشقان ئەتراپتىكىلەرـ بۇياققا تارت ئۇنى، بۇياققا سۆرە! ـ دەپ ۋارقىراشتى. ئارقىدا تۇرغانلار ئۇندىن كېيىن بورکنى كۆزلەپ مۇشتلىرىنى تۇگگەن پېتىچە جۆنەشتى. ئاڭا ئونلىغان قوللار ياماشتى، ئاندىن كېيىن روبېرت بورك ئۇلارنىڭ ئارىسىدا پومىداقلىنىپ كەتتى، جېسىسى تۇرتۇلۇپ قالدى، ئۇنىڭ يالۇۇرغىنىمۇ، كۆز ياشلىرىغىمۇ ھېچكىم پىسەنت قىلمىدى.

مانا مۇشۇنداق ياۋايى مەنزىرىنى سۇرەتكە ئېلىشقا ھەرىكەت قىلىشقان تېلېۋىزىيە خادىملىرىنىڭ توپىمۇ دۇمبالاندى، ئاپپاراتلىرىمۇ دەسسەپ پايمال

قىلىندى، قانداقتۇر بىر چارە قىلىشقا تەرەددۇتلانغان بىر نەچچە ساقچىلارنىڭ ئۆزلىرىمۇ ئايلانمىدىكى پاتپاراقچىلىقتىن يامان ئەھۋالغا دۇچار بولدى، روبېرت بورکنى بولسا بىر ياققا، نەدە ئىكەنلىكى نامەلۇم، بىراق بىر ياققا سۆرەپ بېرىشتى، ئۇنىڭ ھەلقۇمىدىن، چېچىدىن تارتىشىپ ئۇياق ـ بۇياققا سۆرەپ يۈزىنى تونۇغۇسىز قىلىپ قانغا بويياپ، ھەر بىرى ئۆز تەرىپىگە سۆرەپ كەتتى، قەھرىلەنگەن ھېلىقى كىشىلەر ئۆزىنى ئۆزى دەل شۇنىڭ ئۆزىدە ئەدەتكۇزدى، مانا شۇ قالايمىقانچىلىق يۈز بېرىپ ئەۋجىگە چىققاندا ھەددىدىن ئاشقان بىر توپ كىشى كېلەچەكشۇناسىنىڭ كەڭرى بېغىغا، شۇ ئۇزۇش كۆلچىكىنىڭ قېشىغا كېلىشتى، ئۇدۇل شۇ يەردە دۇنياۋى روھنىڭ مەخپىي تىلسىملىرىنى ئاچماقچى بولۇپ قۇمغا قانداقتۇر بىر تېپىشماقلىق تۇگۇنلەرنى سىزىپ چەگكەن ئەمەسمىدى؟ مانا دەل شۇ يەردە بولار ئىش بولدى، كىمدۇر بىرسى نەدىندۇر تاپقان تۆمۇر تاياق بىلەن بورکنى، چىشىنى چىشلەپ تۇرۇپ باشتىن ئاياغقىچە ئۇرۇۋەردى، بورك قاتتىق ۋارقىراپ سالدى ـ دە، ئىككى قولى بىلەن بېشىنى بېسىپ ھۇشىدىن كەتتى، ئۇنىڭ قانغا بويىلىپ تاياق يەپ ياتقىنىغا قارىماي يەنە بەزىلىرى ئۇنى تېپىۋاتاتتى.

ئاڭغىچە لۇكچەكلەر توپىدا قانداقتۇر بىر يېڭى ھەركەت پەيدا بولدى، قانداقتۇر بىر كۇچلۇك ئادەملەر بورکنى كۆزلەپ ئۇمتۇلۇشۇپ يولدىكىلەرنىڭ ھەممىسىنى تۇشمۇ ـ تۇشتىن ئىرغىتىپ تۇرتۇپ كېلىۋاتاتتى، بۇ كائىنات بىلەن مۇناسىۋەتلەشمەكچى بولۇشقان ئەنتونى يۈنگېر ۋە ئۇنىڭ يولداشلىرى ئىدى، ئۇلارنىڭ ئارىلىشىشىنىڭ ئەمدى بۇ يەردە قىلچىمۇ كېرىكى يوق بولغان ئىدى. ئۇلار ئۆلگۈچە تېپىك يەپ ياتقان بورك تەرەپكە تېزلا يېتىپ كېلىشتى.

ـ 249بۇ نېمە قىلغىنىڭلار؟ بۇ كىمنىڭ قولىدىن كەلگەن ئىش،ـ ئەنتونى يۈنگېر قولىغا تەگكەنلىكى ئادەمنىڭ ھەممىسىنى ـ ھەممىڭلار

جىنايەتچى ئىكەنسىلەر، ئادەم ئۆلتۈرگۈچىلەر، قانخورلار!ـدېدى

كۆكتىن ساقچىنىڭ تىك ئۇچارى تۆۋەنلەۋاتاتتى، تىك ئۇچارنىڭ قۇلاقنى پاڭ قىلغۇدەك ئاۋازى يەردىكى قىيقىرىقىنى ئاڭلاتقۇزمىدى، قاتتىق شامال كۆتۈرۈلدى، بۇ ئاۋازسىز فىلىمدىكى مەنزىرىنى ئەسلىتەتتى، ئۇن چىقماستىن ھەيۋەتلىك بىر توپ تىك ئۇچار قوندى، ئۇندىن كېيىن كالتەكلەرنى تۇتۇشۇپ ساقچىلار سەكرەپ چۈشۈشكە باشلىدى، ھېلىقى غەزەپلەنگەن كىشىلەر شۇندىلا ھەربكەتلىرىنى يىغىشىپ ھەر تەرەپكە چاچراپ قېچىۋەردى، كۆپچىلىكى تاللا بازار تەرەپكە، ماشىنىلىرىغا بەدەر قېچىپ كېتىشتى، خېلى بىر قىسىملىرى ھاپىلاـشاپىلا ماشىنىلىرىنى بۇرىشىپ بىردەمدىلا كۆزدىن غايىپ بولۇشتى، بىر نەچچە مىنۇتتىن كېيىن ئىنسى ـ جىن قالمىدى.

ئەنتونى يۇنگېر ئىككى يارەمچىسى بىلەن روبېرت بوركىنىڭ يەنچىلگەن تېنىنى كۆتۈرۈپ، يەنە بىرى ھۇشىدىن كېتىپ مۇدۇرۇپ چايقىلىپ كېلىۋاتقان جېسسىنى قولتۇقىدىن يۆلەپ كېلىۋاتاتتى.

ئۇلارنىڭ ھەممىسى ساقچىلار بىلەن بىرگە تىك ئۇچارغا چىقىشتى، ئۇندىن كېيىن يۇنگېرنىڭ يارەمچىلىرى قايتىدىن يەرگە چۈشۈپ كائىنات بىلەن مۇناسىۋەت قىلىش ئاپپاراتلىرى بىلەن جابدۇلغان ئۆز ماشىنىلىرىدا ئولتۇرۇشتى. تىك ئۇچار ئاسمانغا كۆتۈرۈلۈشكە باشلىدى، تىك ئۇچار ئۆيدىن تىك يۇقىرىغا كۆتۈرۈلۈپ چىقتى، ئەتراپ جىمجىت بولۇشقا باشلىدى.

شۇ ئەتراپتا ھېچقانداق بىر جاندار قالمىغان. ئىشىك ـ دەرىزە، پەنجىرىلەر پاچاقلانغان. ئورۇندۇقلار ھەر تەرەپكە ئىرغىتىلغان. چىراغلىق تۈۋرۈكلەر بۈزۈلغان. قومۇرۇلۇپ تاشلانغان ھەم ئېلىشمان ئادەملەرتەرىپىدىن كېلەچەكشۇناسنىڭ كەڭرى بېغى پېتىقلىنىپ مالىماتاڭ قىلىنغان.ئۆينىڭ ئەتراپىدا قىمىر قىلىدىغان جاندار، چارپايەلەرمۇ يوق، پەقەت قالغىنى تاش

تالقان بولغان كەڭرى تالا ئىدى.

بىر مىنۇتتىن كېيىن تىك ئۇچار ئايروپىلان گولف توپ مەيدانلىرىنىڭ ئۈستىدىن ئۇچۇپ ئۆتۈشكە باشلىدى. روبېرت بورك قاچاندۇر بىر چاغدا شۇ يەرگە بېرىپ تۇرۇشنى ياقتۇراتتى. تۈنۈگۈن يېقىندىلا شۇ غۇۋا مۆلدەرلەپ تۇرغان يېشىل ساسلىق چۈشىگە كىرىپ، مەرھۇم دوستى ماكس فرايد ئۇنى چۈشىدە گولف توپ مەيدانلىرىغا چاقىرغان ئىدى.

تىك ئۇچار ئايروپىلان دوختۇرخانىسىغا قاراپ ئۇچتى.

ئەنتونى روبېرت بوركنىڭ ئۈستىگە ئېڭىشتى، ئۇ ئۆزىنىڭ ئۇچىسىدىكى كۆڭلىكىنى يېشىپ ئېلىپ بېشىنى تاڭدى. بۇ قان توختىتىشنىڭ چارىلىرىنىڭ بىرى ئىدى. ئۇ روبېرت بوركنىڭ كۆڭلەك بىلەن ئورالغان بېشىنى تىزىغا قويۇپ تىرىكلىكىنىڭ نىشانى بارمۇ ـ يوقمۇ؟ دەپ سەپ سېلىشقا ھەرىكەتلەندى، بىرەر مۆجىزە پەيدا بولۇشقا ئۈمىدلەندى، قايسى بىر كۆز چىمچىقىدا كېلەچەكشۇناسنىڭ ئۆڭ ـ سۆلىگە جان كىرگەندەك قىلىپ كۆزىنىڭ قاپاقلىرى بىلىنەر ـ بىلىنمەس مىدىرلىدى، يۈنگېر بۇنى بايقاپ قالدى. ئىككەيلەننىڭ كۆزلىرى ئۇچرىشىپ قالدى. بورك يۈنگېرنى بەلكىم تونىدى. ئۇلار ئۆز ئۆمۈرلىرىدە تۇنجى رەت يۇز كۆرۈشتى ھە شۇ زاماتلا خوشلاشتى. بىردىنلا، مەڭگۈلۈك، روبېرت بوركنىڭ بېشى شىلىق قىلىپلا چۈشتى.

يۈنگېر ھۆڭرەپ يىغلاپ تاشلىدى. جېسسى جانسىز ياتقان ئېرىغا نېمە ئىش بولغانلىقىنى چۈشەنمەي گاڭگىراپلا قاردى. ساقچىلار باشلىرىنى ئۇنسىز چايقىشىپ قايغۇرغانلىقلىرىنى بىلدۈرۈشتى. تىك ئۇچار دوختۇرخانا ئۈستىدىن تۆۋەنلەشكە باشلىدى. بىراق كەچ بولۇپ قالغان ئىدى.

251 251 251شۇ چاغدا ئوكياندا قاتتىق دولقۇن باشلاندى،

مېتېروئولوگىيە خىزمەتچىلىرى كومپيۇتېرلىق قاناللار بويىچە ئاتلانتىك ئوكيانىنىڭ جىيىكىدىكى قاتتىق دولقۇن ھەققىدە خەۋەرنى تېزلا تاراتتى. ئاتلانتىك ئوكيان بوشلۇقى ئۇستىدىن ئۇچۇۋاتقان ئايروپىلانلار قاتتىق سىلكىندى، ئايروپىلانىنىڭ رەھبەرلىرى يولۇچىلارنىڭ بەلۋاغلىرىنى چىڭ باغلىشىنى، ئورۇنلىرىدىن تۇرماسلىقىنى سورىنىپ ئۇچۇشنىڭ مۇرەككەپلىكى ھەققىدە يەردىكى خىزمەتچىلەرگە رادار بىلەن خەۋەر قىلىشۋاتاتتى، ئايروپىلان مۇلازىملىرى كۇلۇمسىرەش بىلەن يولۇچىلارغا مۇئامىلە قىلىشقا باشلىغىنى بىلەن پايدىسى بولمىدى. ئاتلانتىك ئوكيانىنىڭ قەھرى ئېشىپ باردى.

كىتلار ئالەمنىڭ رادارلىرىغا ئوخشاش، ئادەتتىكىدەك ئۆزلىرىنىڭ سەزگەنلىرىنىڭ ھەممىسىنى ۋۇجۇدىغا تۇيغىنىنىڭ ھەممىسىنى، ئالەم سادالىرىنى ئۆزلىرىگە سىڭدۈرۈۋاتاتتى. شۇنداق قىلىپ، كىتلار تۇرنىدەك سەپ تارتىپ ئوكيانىنى شىنە قاققاندەك يېرىپ ئۇزۇپ كېتىشۋاتاتتى. ئوكيان ئۇلارنىڭ بۇ تەرتىپىنى بۇزۇشقا، قايتىدىن ئارقىغا بۇراشقا ھەرىكەتلەندى. بىراق، ئۇلار تاغدەك دولقۇنغا بەزىدە كۆمۈلۈپ قېلىشىپ بەزىدە قايتىدىن لەيلەپ چىقىپ ئۇندىن كېيىن قايتا كۆمۈلۈپ، جىمىكى كۇچ ـ قۇۋۋىتى بىلەن ئۇزۇپ كېتىۋېرىشتى.

ئۇلارغا بۇنچىلىك مەدەت بېرىپ، مۇنداق ئەگىشىپ بېرىۋاتقان كۇچ قايسى؟ ئۇلار نېمە ئۇچۇن يەنە قەيەرگە ئۇزۇپ كېتىشىۋاتىدۇ؟

موسكۇا. قىزىل مەيداندا كېچىنىڭ بىر گۇگۇم ۋاقتى. ھۇقۇش ئۇچۇپ چىقىدىغان مەھەل كېلىۋاتىدۇ، ھۇقۇش ھازىر سپاسكىي مۇنارىسىنىڭ ئالدىدا مۇگدەپ ئولتۇرىدۇ، تۆۋەنگە ئۇچۇپ چۈشىدىغان پۇرسەتنى كۈتمەكتە. بۇگۇن غەيرىي بىر خەۋپلىك دۇنيادا بىر ماجرا بار. ھۇقۇش ئۇنى

سەزمەكتە،... بىر ماجرا بار.

ئالدىراش ئېلان قىلىنغان «كائىنات- يەر» دېگەن ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى شۇ كۈنى بەلگىلەنگەن سائەتتە بولدى ھەم بارلىق ئاساسلىق قانالالاردىن بېرىلدى.

بىراق، ئاڭغىچىلىك تېلېۋىزىيە شىركەتلىرى «ئەفسر ئالدىدىكى بوران - چاپقۇن»غا قاۋىلىپ قېلىشتى. كېلەچەكشۇناس روبېرت بوركىنىڭ ئۆلۈمى ھەققىدە خەۋەر ئاڭلانغان زامات دۇنيانىڭ يەنە بىر تەرىپىدىن تېلېفونلار تىنىمسىز جىرىڭلاپ كېلىپ سورامچىلاش كۈچەيدى. ئايرىم ئەزەلدىن بولۇپ كۆرۈنمىگەندەك مۇنداق ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى ئۈچۈن تېلېۋىزىيىلىك تارقىتىشنى پىلانلاشتۇرۇپ قويۇشقان ھەر قايسى مەملىكەتلەرنىڭ،ھەرقايسى تىلدىكى تېلېۋىزىيە شىركەتلىرىدىن كۆپ تېلېفون كېلىشتى. بۇ تراگېدىيىنىڭ نەتىجىسى نېمە بولىدۇ؟ فىلوفېي بىلەن تېلېۋىزىيە مۇناسىۋىتى قىلىشقا مۇمكىنلىك بولارمۇ؟ ئۇنىڭ بىلەن كىم سۆھبەت قىلىدۇ؟ ئەمدى دەپ بېقىڭلارچۇ ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى بولۇشنى كۈتۈش كېرەكمۇ ياكى كېرەك ئەمەسمۇ؟ دېيىشىپ ھەممەيلەننىڭ تېزدىن بىلگۈسى كەلدى.

يەر بولسا ئادەتلەنگەن ئايلىنىپ چۆرگىلەش قېلىپىدىن ئازماي ئۆز ئوقىدا ئايلىنىۋەردى. مۆلچەردىكى ۋاقىت سائىتى يېقىنلاپ كېلىۋاتاتتى. ھەممەيلەن تاقەتسىزلىنىپ كۈتۈپ تۇرۇشتى.

بىر چاغلاردا تېلېۋىزورنىڭ ئېكرانىدىن كۆپچىلىكنى كۈتتۈرگەن يېزىقلار كۆرۈندى. ئارقىدىن دىكتور ئايال چىقىپ روبېرت بوركىنىڭ ئۆلۈمىگە دۇنيادا بولۇۋاتقان ئىنكاس ھەققىدە ھەم شۇنىڭغا مۇناسىۋەتلىك ئاممىۋى مەلۇمات دېتاللىرىنىڭ چۈشەندۈرۈشلىرى ھەققىدە كۆرۈرمەنلەرگە بىلدۈرۈپ قويۇشى

تېلېۋىزىيىلىك كۆرسىتىشلەرنىڭ ۋەزىپىسى دەپ ھېسابلانغانلارنى ئېلان قىلدى.

چۈشەندۈرۈشلەرنىڭ بەكمۇ بىر تەرەپلىمە بولغانلىقىنى ئېيتماي كېتىشكە بولمايدۇ. ئۇلار بايىقى ئېيتىلىپ يۈرگەنگە ھەمقايغۇ بولۇش، كۆڭۈل ئېيتىشىش... قاتارلىق ئومۇمىي سۆزلەردىن باشلاندى. ئاندىن كېيىن دىكتور ئايال ئۆز كۆز قارىشىدىن بايقىلىپ تۇرغان قىممەتلىك تەبەسسۇمىنى ئاران يوشۇرۇپ رەسىملىك چۈشەندۈرۈشنى ، فىلوفېي كاسساندرا تۆرەلمىلىرى ھەققىدىكى ئاقلىغۇچىنى، دىكتور ئايالنىڭ ئېيتىشىدا، روبېرت بوركىنىڭ «لىنچ سوتى»غا دۇچار بولغانلىقىغا مۇناسىۋەتلىك بولغان سوراپ ئېنىقلاشنىڭ نەتىجىسىنى ئالدىراپ تىنەپ كۆرسەتتى. «نەتىجىسى ناچار ھەم مۇشۇ ۋاقىتتىلا ھەيران قالارلىق، ئۆزۈڭلار كۆرۈڭلارچۇ، ھۆرمەتلىك كۆرۈرمەنلەر!» دېگەن بىر ـ بىرىدىن دانىمۇ ـ دانە ،ئايرىلىپ تۇرسۇن ئۇچۇن تۇرلۇك رەڭگە بويالغان كىچىك مومىلارغا ئوخشاش رەڭلىك جەدۋەللەردىن كۆرۈنۈپ تۇردى. سوئالغا جاۋاب بەرگەنلەرنىڭ 11 پىرسەنتى قەھرىلىك ياۋايى توپنىڭ جىنايەتكارانە ئىشىنى ئەيىپلىشىپ ئۇ ۋەقەدىن جامائەتنىڭ ئەخلاقىي جەھەتتىن بۇزۇلۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈشكەن ئىكەن. ھەمدە جاۋاب بەرگۈچىلەرنىڭ قالغان، ئازراق بۆلىكى ۋەقەگە پۈتۈنلەي سەل قارىغانلىقىنى بىلدۈرۈشۈپتۇ.

ئۇندىن كېيىن تېلېۋىزىيە كۆرۈرمەنلىرىگە شۇ كۈنكى ئاممىنىڭ كوچىغا چىقىشلىرىنىڭ ئىجتىمائىي تەھلىللىرىنى خۇلاسىلەپ كۆرسىتىشتى. ئۇ دۆلەتلەردىن، شەھەرلەردىن، رايونلاردىن يەنە ئادەم جەمئىيەت ھەم باشقا توپلارنىڭ شۇ ۋەقەگە قاتناشقانلارنىڭ ئۇزۇن تىزىملىكى ئىدى، بۇندىن بەتتەرى بولسا پۈتكۈل دۇنيا دېيەرلىك، خەلقنىڭ بارلىق قاتلاملىرى

ھېلىقىدەك ياكى بۇنداق شەكىلدە كائىنات كاھىنىنىڭ كاسساندرا دېغىنى تېپىش ئۈچۈن يەرگە تاپقۇر نۇرلارنى چېچىشقا قارشى نارازلىق تۇغدۇرغانلىقى ئېنىق بولۇپ تۇردى، مۇنداق بولغاندا كىشىلەرنىڭ ئوي ـ خىيالىدا، يۇرۇش ـ تۇرۇشلىرىدا مىللەتچىلىك ئامىللىرىنىڭ كۆپ تەسىر قىلغانلىقى كۆزگە چېلىقىدۇ.

بىراق ھەممىدىن يامىنى ھە پىسىلەردە بولۇپتۇ، بەلكىم بۇ قاچاندۇر بىر چاغدىكى كاسساندرا تۆرەلمىسى تۇغۇلۇشقا مەجبۇر بولغان، ئەمدى مۇنداق قىلىپ يورۇن دۇنياغا يامان كۆزگەنلىكلىرىنىڭ يەرلىردە ۋايساپ يۈرگەن، ئۇندىن قالسا مۇنداق قىلىپ قوزغىلاڭ بىلەن پۈتكەن، چۈشىنىپ سەزمىگەن جاۋابىدۇر، ئۇنداق بولمىسا بۇنداق ئادەمنىڭ رايىنى ئۇچۇردىغان ئىشلارنى بۇ كۆزەتكۈچىلەر ھەم قوشۇمچە يارەمگە كېلىشكەن ساقچىلار بىلەن بولغان جېدەل ـ ماجرانى نېمە دەپ چۈشەندۈرۈشكە بولىدۇ. ئىككى تەرەپ بىر ـ بىرىگە روبىرو چىقىشمىدىمۇ؟ بىر تەرەپنىڭ باشلىرىدا دۇبۇلغا، قوللىرىدا تاياق ھەم قالقان، ئىككىنچى تەرەپنىڭ قولىدا ھېچ نەرسىسى يوق، بىراق كۆكرەكلىرىدە ئۆچمەس ئۆچ، ئىزا. جاندىن كەچكەنلىكنىڭ قەھرى. ھەر قايسى دۆلەتلەردىكى ۋە ھەر قايسى شەھەرلەردىكى گۈندىپايلار قوزغىلىڭنىڭ قانداق تاشقى سەۋەبى بولمىسۇن، بالا ـ قازانىڭ ھەممىسى قىلغان جىنايەتلىرى ئۈچۈن جازا مۆھلىتىنى ئۆتەۋاتقانلار تەرىپىدىن ناھايىتى يامان دەرىجىدە قوبۇل قىلىنغان ئاپەتلىك كاسساندرانىڭ بەلگىسىدە ئىدى.

شۇ كۈننىڭ ھەتتا خېلى ئېغىر جاڭجاللىرىنى مۇخبىر ـ ژۇرنالىستلار خەۋەر قىلىشتى، مىسالى، دېڭىزچىلار نارازلىق بىلدۈرۈشۈپ دېڭىزغا چىقىشتىن باش تارتىشقان، قايسى بىر پورتتىن ئېنىقلانغان تەپسىلىي خەۋەرشۇنكى، ئىلگىرى تاشلاپ كەتكەن كەڭ ـ كۈشادە ئۆيلەرگە ئوخشاپ

قالغان هالدا كىملەر جىيەكتە تۇرۇشماقتا.

ئۇندىن قالسا ھەممىسىنىڭ تىلىكى-كائىناتلىق چېقىمچى فىلوفېيىنى راكېتا بىلەن ئېتىپ چۈشۈرۈش! ئۇنىڭ ئوربېتىلىق ئىستانسىسى بولغان تاپقۇر نۇرلارنىڭ چەشمىسىنى يوق قىلىش.

سەييارىنىڭ ئۇدۇلمۇ - ئۇدۇل تەرىپىدىن ئېلىنغان شۇنىڭغا ئوخشىغان ۋەقەلەرگە تېلېۋىزىيىلىك كەسپىي ئوبزور قىلغاندىن كېيىنلا ئاخىرى ئېكراندىن ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى باشلىناي دەپ تۇرغان زال كۆرۈندى. زالدا ئەلنىڭ مىڭ - مىڭ ئىكەنلىكى دەررۇ كۆزگە كۆرۈندى. كىشىلەر تاملارغا يۆلىنىپ تۇرۇشتى. قىستاڭچىلىق يەردە ئولتۇرۇشتى. ئولتۇرغانلارنىڭ كۆزى سەھنىدە ئوربېتىدىن فىلوفېي كۆرۈنۈپ تۇرغان چەكسىز نۇقسانسىز لايىقلاشتۇرۇلۇپ ياسالغان چوڭ ئېكراندا بولدى.ئۇ زالنىڭ يان تەرىپىگە كەلتۈرۈلۈپ، سەھنىنىڭ يان باغرىغا قويۇلغان ئىدى، سەھنىدىكى شىرەنىڭ يېنىدا ئىككەيلەن: ئەنتونى يۇنگېر بىلەن تېلېۋىزىيە ئۇچۇرلىرىنى سىنغا ئالغۇچى كەڭرى يەلكىلىك ئۇئولتىر شېرمەت ئولتۇرۇشتى. ھەر بىرىنىڭ ئالدىدا مىكروفونلارنىڭ تۈگۈنچىكى. زالدىكىلەرنىڭ ھە مەسى قاتتىق دولقۇنلىنىپ تۇرۇشقان، ئولتۇرغانلارنىڭ ئۆڭۈپ، تاتارغان يۈزلىرىدىن خەۋپسىرەش، مۆلدۈرلەپ تۇرۇۋاتقان كۆزلىرىدىن، سۈزۈلغان بويۇنلىرىدىن بايقىلىدۇ، جاللاتنىڭ ئۆزىنى دەل يالتايماي تارتىپ ئېلىشقا ئۇلگۈرۈشكەن ئۇستا فوتوگرافلارنىڭ ئاپپاراتلىرىنى قارماپ تۇتۇشقان قوللىرى بىلىنەر - بىلىنمەس تىترەپ ئالدىدا شارىلداپ ئاققان سۇدىن كېچىشتىن قورقۇپ، جىيەكتە توپلىشىۋالغان ئۆچكىلەردەك بولۇپ تۇرۇشماقتا.ئادەتتە سۆزلەپ كۆنگەن ئادىتىگە قاشقا باش، ئۇ ئولۇۋېر شېرمەتنىڭ كەسپىي ئادىتىنى ئىشقا سېلىپ ھېجىيىشى، سىلىق- سىپايىلىكى، تەخسىكەشلىكى ئانچە

ياريشىپ كەتمىدى، ئۇنىڭ نۇقسانسىز ياسانغىنى، گاڭگۇڭ، باتۇرلۇقى بۇ قېتىم غەيرىي كۆرۈندى، ۋەزىيەتكە لايىق كەلمىدى، ئەنتونى يۇنگېر تەتۇرىچە ،ناھايىتى خىيالچان ئولتۇردى، ئۇنىڭ قايغۇدىن ھەسرەتلىنىپ ئولتۇرغىنى بىلەن ھېچكىمنىڭ كارى يوق بولغاندەك ۋە ئايماي تىرىشىش بىلەنلا ھەممە ئەركىنى يىغىپ چىداپ ئولتۇردى. چۈنكى، مىليۇنلىغان كۆرۈرمەنلەر ئالدىدا كائىنات كاھىنى فىلوفېي بىلەن سۆھبەت قۇرۇشقا قاتنىشىشى ھەمدە ئۇۋۇقەنىڭ ئورنىغا روبېرت بوركىنى ئالماشتۇرۇشى كېرەك ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە شۇ كۈنى كېچىدە دۇبلىنىدىن رەپىقىسى كەتتى، ئەتىسى ئىككەيلەن ئۇچۇپ كېلىشمەكچى. ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى سەۋەبىدىن ئۇلارنى ئايروپورتتىن كۈتۈۋېلىشقا ئۆلگۈرمەي كۆڭلى يېرىم، ياڭاق گۆشلىرى تۇگۈلۈپ، چىشلىرىنى چىشلەپ ئولتۇردى، ئۇنىڭ ئۆز ئالدىدىلا قازا قىلغان روبېرت بوركىنىڭ تاللاۋالغان يولىنىڭ توغرا ئىكەنلىكىگە ئىشەنگەن ئۇ يا تۇرۇشلۇق بەرسۇن ياكى كوچىنىڭ ھەم ئۆزلىرى كۆرسىتىپ قويغان سەۋدايىلاشقان كىشىلەرنىڭ توپى سىرتتىن كۆز سېلىپ يۇنگېرنىڭمۇ بورك كۆرگەننى كۆرۈپ قېلىشىنىڭ ئەجەپ ئەمەسلىكى ھەققىدە سۆزلىشىپ تۇرۇشقان ئىدى. ئوردوكنىڭ گوروھىدىكى تۇنۇگۈنكى يولداشلارنىڭ مەسخىرىلىك كۈلۈمسىرەشلىرى ۋە ھەيران قالغاندەك دولىسىنى قوۋۇشتۇرۇشلىرى ئالدىدا «ئۆلسۇن!» دېگەندەك تەقدىرنىڭ ئۇنى ۋەقەلەرنىڭ تەۋەككۈلچىلىقىغا چىقىرىپ تاشلىغانلىقىنى ئەنتونى چۈشىنىپ تۇردى.

ئاڭغىچە توپلانغان كۆپچىلىكنىڭ چىدامچانلىقى يېتەر چېكىگە يەتتى، ھەممەيلەن ھەل قىلغۇچ پەيتنى يەنى فىلوفېينىڭ تېلېۋىزىيە ئېكرانىغا چىقىشىنى كۈتۈپ قېلىشتى. شۇنداق قىلىپ، سىياسىي تەھلىلچىلەردىن كىمدۇر بىرسى ئېيتقاندەك ئۇنى قامالغا ئېلىپ ئۆچەكىشىشنىڭ دۇنياۋى

ئوتىنى تۇرتۇپ كىرگۈزۈشمەكچى. ھەممىسى شۇنداق بولىدىغاندەكلا كۆرۈنۈپ قالدى. پارتلاشقا يېقىنلىشىشتا ھەر بىر سىكۇنتنى تەتۇرىچە سانىغاندەك، كۇتكەن ۋاقىت يېقىنلاپ كېلىۋاتاتتى.

كۇندۇز دوختۇرخانىدا روبېرت بورکنىڭ باشقىلار تەرىپىدىن ئۆلتۈرۈلگەنلىكى ھەققىدە يەكۇن چىقىرىغاندا كۆز يېشىنى ئاران توختىتىپ جېسسى مۇنداق دېگەن ئىدى.

ـ 258ئەنتونى يۇنگېر، ئەگەر سېنى روبېرت بورکنىڭ تەقدىرى كۇتسە، ئۇنداقتا دەيدىغان سۆزۈم يوق، ئۇنىڭ ئۇچۇن ھەقىقەت ھەممىدىن ئەلا ئىدى، ئۇ شۇنىڭ كۇنىگە يەتتى. بىراق، ئۆزۈڭ ھەققىدە ئويلان، سەن ياش، ئىقبالىڭ ئالدىڭدا. روبېرتنىڭ ئارقىدىن ئۆمرۈڭنى تەۋەككۇلغا سېلىشىڭنىڭ ھاجىتى بارمۇ؟

سۆزنى ئۇزارتىپ سۆزلەش بۇ چاغدا ئېغىر كېلەتتى، ئەنتونى قىسقىغىنا جاۋاب قايتۇردى:

258ـ ئېيتقىنىڭىزنى چۈشىنىمەن، جېسسى .بىراق، مەنمۇ روبېرت بورك تەمتىرىمىگەن نەرسىدىن تەمتىرىمەس ئىدىم.

ئۇلار ئاغرىقخانىنىڭ دەھلىزىدە دەرىزىنىڭ يېنىدا ئاغرىق ـ سىلاقلار بىلەن دوختۇرلاردىن خالىي تۇرۇشتى. سېخىي قۇياش نۇرى ئەينەكتىن ئۆتۈپ دەھلىزىگە تۆكۈلۈپ تۇراتتى. ئاسمانمۇ ئەينەكتىن قارىغاندا نۇر چۈشۈرۈپ جىمىمەكتە. ھېلىقى ئىش يۇز بەرگەن ئاۋۇ تەرەپتە كېلىندون دەرەخلىرى ئۆز ساپاقلىرىدا دىرىلداپ تىترەپ سارغايماقتا. كېلەچەكشۇناسنىڭ تۇل قالغان ئايالى جۇدالىقتىن مۇكچىيىپ دۇنيا كۆزىگە كۆرۈنمەي قالدى.ئۇ شۇ پەيتتە نېمە سەۋەبتىندۇر يار بېشىدا قاۋغان ئىگىسىز لالما ئىتنى ئەسكە سالاتتى. جېسسى بىرەر ئىش قىلىشنىڭ چارىسىنى بىلمىدى. كۆز يېشى توختىماي

ئېقىۋەردى. ئۇندىن كېيىن بەلكىم ئۆزىنى ئەپلەپ تەسەللىي تاپقۇزۇش ئۈچۈن ئۆز خىيالدىكىلەرنى ئۇن چىقىرىپ غۇدىراۋەردى.

ـ 259روبېرت دائىما، مۇھەببەت ـ بۇ ئىككى دەريانىڭ قوشۇلۇپ ئېقىشى،ـ دەيتتى، مەن كۈلەتتىم، پاساھەتلىك سۆزلەرنى بەكمۇ ياخشى كۆرىسەن ـ ھە، بوب(بوب ـ«بورك» دېگەن ئىسىمنىڭ ئەركىلەتمە شەكلى.) ئەمدى ئىشىنىپ ئولتۇردۇم مانا، ئەمدى دەريايىم يوق. توختىدى. سۈيى تارتىلدى، ئۇ بولسا دەريائىدى ،ئەمدى مەن بولسام جىيەككە سۈزۈلۈپ قېلىۋەردىم.

ئۇندىن كېيىن ئۇ تېخىمۇ كۈچەپ سىرلىق سۆزلىدى.

259ـ ئۇھ شور پىشانە كىتلەر، ۋىئولوۋېچېلدا كۈي ئورۇنلاۋاتقاندا سىلەرنى ئەمدى كىم ئەسلەيدۇ؟

ئېيتىلغان سۆزلەرگە ئەنتونى بەكمۇ ھەيران قالدى، بۇ نېمە دېگىنىڭىز؟ دەپ ھەتتا سوربغۇسمۇ كەلدى.بىراق سوربمىدى. جۇدالىقتىن ئېيتىلىۋاتسا كېرەك، دەپ ئويلىدى.

ئۇندىن كېيىن خوشلىشىشقا توغرا كەلدى. ئەنتونى تېلېۋىزىيىلىك مۇناسىۋەتكە تەييارلىنىشى كېرەك ئىدى، ۋاقىت بەكمۇ ئاز قالغان ئىدى. جېسسى چىكاكودىن كېلىدىغان قىزى بىلەن كۈيئوغلىنى كۈتۈپ ئاغرىقخانىدا قالدى.

شۇنىڭ بىلەن ئۇلار تاڭ ئاتقۇچە خوشلاشتى، ئەنتونىنىڭ بىر يەردىن يولى بولدى. ئۇ ئاغرىقخانىدىن دۇبلىنگە تېلېفون بېرىپ سەپەرگە چىقىۋاتقان كەتتى بىلەن سۆزلىشىشكە ئۇلگۈردى. دەلدەڭشىشكە باشلىدى. چۈنكى، ئۇلارنىڭ كېلىشى بىلەن ئۇلارنى قونالغۇغا ئورۇنلاشتۇرۇش ھەققىدە غەم قىلىش كېرەك ئىدى.

شۇنداق قىلىپ، بەربىر ۋاقىتقا توغرا كېلىپ قالدى. مۇنداق بولارنى كىم مۆلچەرلەپتۇ. زامان بىلەن ماكانىنى تېشىپ ئۆتۈپ بىر ـ بىرىگە ئۇدۇللاپ ئۇچقان مېتېئورنتلارلا شۇنداق دەل سوقۇلۇشى مۇمكىن.

كەتتى بىلەن سۆزلىشىشمۇ ئاسان بولمىدى. كەتتى ئۇنىڭ تېلېفون بېرىشىنى كۈتۈۋاتقان يەنە ئۇنىڭ ئېنىق ئاۋازى كۆز نەزەرىگە بەخت ـ سائادەتنىڭ ئۆزىنى ئېسىگە قايتا سالدى. ئاڭا كەتتىنىڭ ھەممە تەقى ـ تۇرقى ، كىرپىكلىرىنىڭ بىر ـ بىرىگە تېگىشكىنىمۇ، نەپەس ئالغىنىمۇ، باسقان ـ تۇرغىنىمۇ بەخت ھېسابلىناتتى. دەللەشمۇ، راسلىنىشىمۇ تەلەپ قىلىنمىغان بەخت بولاتتى.

ـ 260ئەنىم ئىككىمىز يېرىم سائەتتىن كېيىن يولغا چىقىمىز، سېنىڭچە قانداق؟ ئەنتونى، كۈتۈپ تۇرامسەن؟260 ھوي ئەنتونى، بۇ سەنمۇ!ـ دەپ قۇۋانىپ كەتتى،ـ سېنى قاچان تېلېفون بېرەر دەپ خېلى كۈتمىدىمۇ، تروبكىدىن سېزىلگەن تونۇش نەپەستىن ئۇ ئىسسىپ چىقتى.

ـكەچۈر، كەتتى تىنچىم خېلى بەك بۇزۇلدى، تېلېفون كەلگەنگە ئۇلگۈرمەي قالامدىمەن،ـدەپ قورقتۇم.

ـ 260ئۇنىڭ ھېچنەرسىسى يوق، يېقىندا كۆرۈشەرمىز، مۇنداقلا ئۇنۇڭنى ئۇققۇم كەلگەن.

260ـ ھە دېمەمسەن، بىر زۆرۈر ئىش چىقىپ قالدى، ھازىر چۈشەندۈرۈپ ئولتۇرۇشقا ۋاقىت يوق، ھەممىنى كېيىن ئېيتىپ بېرىمەن، سەن نامىمدا ئاناڭدىن كەچۈرۈم سوراپ قوي، تىلەككە قارشى سىلەرنى ئايروپورتتىن كۈتۈۋالالماي قالدىم، تاكسىغا ئولتۇرۇڭلار، ئۇندىن كېيىن....

260ـ نېمە بولدى ئەنتونى؟ شۇنچە ئېغىر بىرەر ئىش بولدىمۇ؟

ـ 260ھەئە، ناھايىتى ئېغىر، دەپ كەلسەك،.. ئۇزۇن سۆزنى قىسقىلا

ئېيتاي، بۇگۈن كېچىدە مەن، ۋاپات بولغان روبېرت بوركىنىڭ ئورنىغا ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىغا قاتنىشىشىم كېرەك.

261 ـ قانداقچە؟ ئۇنى قەھرلەنگەن نامايىشچىلار ئۆلتۈرۈپ تاشلىدى، دەپ رادىئودىن ئاڭلاتمىدىمۇ، لېكىن ئۇ يەردە نېمە لازىمىڭ بار؟

ـ 261چۈشەنسەڭ، شۇ فىلوفېي بىلەن كائىناتلىق مۇناۋىسۋەتنىڭ تەشكىللىگۈچىسى مەن.

ـ 261فىلوفېي بىلەنمۇ؟ ھېلىقى فىلوفېي بىلەنمۇ؟

تشۇنداق ئەنتونى بىلەن روبېرت بورك بىرگە چىقىپ سۆزلىمەكچى.

261 ـ ھېچنەرسە چۈشەنمىدىم، ئەنتونى! ھېچنەرسە!

ـ كېيىن ئېيتىپ بېرىمەن، ۋەزىيەتكە ياردىشا فىلوفېي بىلەن ئەمدى سۆھبەتلىشىشىم كېرەك بولدى، مەن كېيىن ئاپام ئىككىڭلارغا چۈشەندۈرۈپ بېرىمەن. بىراق، باشقا چارە يوق... كەتتى ئۇنىنى تۆۋەنلىتىپ چىقىرىپ قالدى. تېلېفوننىڭ تروبكىسىنى قولى بىلەن دالدىلاپ ئالغانلىقىنى ئەنتونى چۈشەندى.

ـ 261يارايسەن، ئەنتونى، كېيىن ئېيتىپ بېرەرسەن، ھازىرچە ئاپامغا ھېچنەرسە ئېيتماي قويايلى، كائىناتنىڭ نەدىكى بىر سارىڭى پۈتكۈل دۇنياغا قالايمىقانچىلىق سالدى، دەپ ئۇنىڭ تىنچى بەكمۇ بۇزۇلدى، نارازى بولدى، مېنىڭمۇ قۇۋانغىنىم يوق.

261 ـ ئىككىڭلارنى ئوخشاش دەپ چۈشىنىمەن، ـ دېدى ئەنتونى، بىراق سوربىدىغىنىم كەتتى، ئاپاڭ قۇرۇق، بىكارلا تىنچسىزلانمىسۇن، ئېيىت، كېيىن ھەممىنى ئالدىرماي ئېيتىپ بېرىمەن. سېنى كۈتىمەن كەتتى. سېنى سۆيىمەن. ئايروپورتتىن تاكسىغا ئولتۇر ـ دە، تېز كەل، ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى تۈگىشى بىلەن تېلېفون بېرىمەن، ئاندىن كېيىن

ئۇچرىشىمىز. باشقىسىغا تۇتۇلۇپ قالما، ئايروپلانغا كېچىكىپ قالمىغىن، كۆرۈشكۈچە ئامان بول، سېنى سۆيىمەن.

ـ 262كۆرۈشكىچە ئامان بول، ئەنتونى، كۆرۈشكىچە... ھەممە ئىشنىڭ ياخشى بولۇشىنى خالايمەن، دائىم يېنىڭدىمەن.

ـ 262مەنمۇ كۈتىمەن.

كەتتى ئانىسى ئىككەيلەن ئولتۇرغان ئىرلاندىيىدىن ئۇچۇپ چىققان ئايروپىلان ئاتلانتىكنىڭ ساھىلىغا يېقىنلاپ قالغان بولسا كېرەك دەپ ئويلاپ قالدى. بۇچاغدا ئەنتونى يۇنگېر سەھنىدە ئولتۇرۇپ بولغان ئىدى، زالدا بولسا بۇ چاغدا كائىنات مۇناسىۋىتىنىڭ باشلىنار مەھەلگە ساناقلىق سىكۇنتلار قالغان ئىدى. شۇنداق قىلىپ، پۈتكۈل ئادەمزاتىنى دەۋرەتكەن فىلوفېي دېگەن نېمە ئەل ئالدىغا چىقىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بارلىق گۈناھى ئۈچۈن جاۋاب بېرىدۇ. بارلىق گۈناھى ئۈچۈن جازالىنىدۇ.

شۇ كۈنى ئەنتونى يۇنگېرنىڭ بېشىغا «مۇنداق ئاپەت تاسادىپىي ئائىلىمىزنىڭ بېشىغا چۈشسە كاسساندرا تامغىسى كەتتىنىڭ ماڭلىيىدا پەيدا بولسا قانداق قىلارمىز؟ ئۇنداقتا نېمىمۇ قىلارمىز؟ چۈنكى ئۇ كاسساندرا ئادەم تاللاپ يۈرمەيدۇ، ھەممىنى تۇگەشتۈرىدۇ، ھېچكىمۇ ئۆزىنىڭ ئىرسىي تىپىدىكى ھاياتقا بولغان بالا ـ قازانىڭ يوشۇرۇنۇپ ياتقانلىقىدىن قۇتۇلۇپ كېتىمەن دەپ ئېيتالمايدۇ» دېگەن ئوي بىر نەچچە رەت كەلدى.

زالدىكىلەرنىڭ كائىنات بىلەن ئالاقە قىلىشىنى تاقەتسىز كۈتۈپ ئولتۇرغىنىغا قارىماي سىگنال ئاڭلىنىپ ئېكران يورۇق بولغاندا كۆپچىلىكى تەخىرسىزلىكتىن چۆچۈپ كېتىشتى، زال تىمتاس بولۇپ قالدى، رىياسەتچى ھاپىلا ـ شاپىلا كىشىلەرگە قايرىلدى.

262ئەمىسە، بىز ئۆزىنى كائىنات كاھىنى فىلوفېي مەن دەپ ئاتىغان

ئوربېتىلىق ئىستانسىدىكى زىيالىي، بىئولوگىيىلىك ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىنى يەتكۈزۈشكە باشلايمىز، ھەممىڭلارغا مەلۇم بولغان پاكىتنى يەنە فىلوفېيىنىڭ ربم پاپاسىغا مۇراجىئەت قىلغىنىنىڭ غەيرىي ئىش ئىكەنلىكىنى ھەم ئۇندىن كېيىن ئۆتكەن قايغۇلۇق ۋەقەلەرنى قايتىلاپ ئولتۇرمايمەن، ھازىر بولسا دىققەت قىلىپ قويۇڭلار!

ئېكراندىن بىر نەچچە رەت ئەفسۇنىلىك ئۆچۈپ يانغان دولقۇنىدا گاڭىلدىغان مۇجىمەللىك بىر نەرسىنىڭ قارىسى پەيدا بولدى. ئۇندىن كېيىن كۆرۈنۈش ئېنىقلاشتى ـ دە، ئېكراندىن ھەممىگە نەۋاخ مەلۇم، بىراق تېلېۋىزور كۆرۈرمەنلىرىنىڭ ئالدىغا بىرىنچى قېتىم كۆزمۇ كۆز چىقىپ تۇرغان ئادەمنىڭ يۈزى كۆرۈندى. ئۇندىن كېيىن دەل شۇ ۋاقىتنىڭ ئۆزىمۇ مۇشۇ ۋاقىچە ھېچكىم ئېغىز ئېچىپ گەپ قىلمىغان ۋاقىتتا ئورۇنلىرىدىن سەكرەپلا تۇرۇشقان فوتوگرافلار فىلوفېيىنىڭ تەقى ـ تۇرقىنى ئېكراندىن سۈرەتكە تارتىشىپ ئىشقا كىرىشتى.

رىياسەتچى ئۇئولتېر شېرمەت چاراسلىغان نۇرلاردىن كۆزىنى توسۇپ تۇرغان بولسىمۇ نارازلىقىنى بىلدۈرۈشكە ئامالسىز قالدى.

263ـ كۆزىمىزنى ئۇيالدۇرۇپ چاراس ـ چۈرۈس چاقنىغان نۇرلارنى توختىتىڭلار! بىز ئىشنى باشلايمىز.

چاراقلاپ يېنىۋاتقان نۇرلار ئازىيىشقا باشلىغاندا فىلوفېيىنىڭ يۈزى چوڭىيىپ كائىناتتىن بىر جانلىقنىڭ ئۆڭى يېقىنلاپ كەلدى. بۇ ئادەمنى گاڭگىراتقان ۋاقىت ئىدى. ھە ياكى ئۇلۇغ پەيغەمبەر ياكى چوڭ سارايڭ، ياكى بىر ھەددىدىن ئاشقان شەيتان ئىكەنلىكى نامەلۇم نېمە شۇ ئەمەسمۇ! مانا توپىلاڭ بىلەن ئاپەتلەرنىڭ گۇناھكارى! مانا تاپقۇر نۇرلار بىلەن كائىناتتىن ئايالالارنى نۇرلاندۇرغان! مانا كاسساندرانىڭ بەلگىسى ھەققىدە بالايى قازالىق

ئىلمىنىڭ بەرپاچىسى!

ئۆڭ ـ سۆلىگە قارىغاندا فىلوفېينىڭ ئەللىكتىن ئەمدىلا ئاشقاندەك تەرى بار. جۇدەنگۇ، ئاق سارغۇچ چېچى سەل دوك كەلگەن دولىسىغىچە يەتكەن. ساقىلىنى ئاق ئارىلىغان كىشى ئىكەن. ئۇ ئېكراندىن زالدىكىلەرگە قولىدىكى ھاسا تايىقى ھەم بوغچىسى بار. ھازىرلا بولسا سىگنال، ئۇچۇر يېتىدىغان يېرىگە توغرا بېرىۋاتامدۇ، ياقمۇ؟ دەپ شۇنى بىلىش ئۈچۈن توختاپ قالغاندەك توساتتىن يولدىن يولۇققان يوچۇن يولۇچىدەك قارىدى، كەچمۇ كىرىۋاتىدۇ، ئۇلگۇرەرمەنمۇ دېگەن قىياستا، كۆز قارىشىدا خاۋاتىرلىنىش ھەم سالاپەت بار، ئەنتونى يۇنگېر مۆلچەر بىلەن ئۇنى شۇنداق ئويلىغان ئىدى، ھازىر بولسا ئويىنىڭ دەل كەلگەنلىكىگە ئىچ ـ ئىچىدىن سۆيۈنۈپ ئولتۇرماقتا. كائىناتىي كاھىن ئۆزىنىڭ چىركاۋنىڭ كونا سۇرەتلىرىگە ئوخشىغان تەقى ـ تۇرقىغا قارىماي، ئوربېتىلىق ئىستانسىنىڭ ئىچكى بېزىلىشىگە تولۇق باب كېلىپ تۇراتتى. ئۇنىڭ ئولتۇرۇشىدىن ئىشىنەرلىك ھەم جەبدەسلىك چىقىپ تۇراتتى. بەلكىم بۇنداق بولۇشىغا ئۇنىڭ يەردىن ناھايىتىمۇ يىراقتا ئىكەنلىكى ھەم تىكەندەك يالغۇز قېلىپ پۈتكۈل قان ـ تەرىنى بېغىشلىغان ئىشى سەۋەب بولغاندۇر. تېرەن يۇز قورۇقلىرى، سالپايغان قاپقى، ئۆتكۇر كۆزلىرىنى تارتىپ ئالغۇچى ۋە قايغۇلۇق بىر نەرسە يوشۇرۇنۇپ تۇراتتى.

يەتكۈزۈلۈشىنىڭ باشلىنىشىدا ئەنتونى يۇنگېر ئىنگىلىزچىنى قانچىلىك بىلىدىغاندۇر؟ دەپمۇ خاتىرجەمسىزلەندى. چۈنكى، ئادەم كۆپ چاغدا چەتئەل تىلىدا بىمالال يازغىنى بىلەن ئەلنىڭ ئالدىدا ناھايىتى ئەركىن، ئالاھىدە سۆزلىيەلمەسلىكى مۇمكىن. بىراق، فىلوفېينىڭ دەسلەپكى سۆزىدىن كېيىنلا ئەنتونىنىڭ خىيالى تىنچىدى. بىر ئاز چاندۇرۇپ سۆزلىشى بولمىسا، تېگى ـ تەكتى رۇس بولغان كائىناتتىكى كاھىن ئىنگىلىزچىنى قەدىمكىدەك

سۆزلەيدىكەن.

ئۇئولتېر شېرمەت ياسالما ئوچۇق-يورۇقلۇق، ئالاھىدە پەرق بىلەن، ھەتتا خوشامەتچىلىك بىلەن:

- 265سالامەتسىزمۇ، فىلوفېي، قېرىندىشىم! كەچۈرۈڭ، سىزگە شۇنداق مۇراجىئەت قىلساق توغرا بولامدىكىن؟- دېگەندىن باشلاپ سۆھبەت باشلىنىپ كەتتى.

265-شۇنداق، بولىدۇ،- دېدى كائىنات كاھىنى،- خالىغانلىقى ھەممىسىگە مەن قېرىنداش.

- 265ئەگەردە ئاغا - ئىنى بولۇشنى خالىمىغانلار بولسىچۇ؟-265 دەپ يۈز - خاتىرىسىز سۆزلىدى، ئولتېر شېرمەت.

- 265ئۇ ھەر كىمنىڭ ئۆز ئەركى، خاپىلىق يوق. بىراق، ئاشۇ مېنى خالىمىغانلار ئۈچۈنمۇ كۆڭلۈمدە ئۆزۈمنى قېرىنداش ھېسابلايمەن.

- 265نېمە ئۈچۈن شۇنچىلىك ئىشەنچىلىك ئېيتمىسىز؟ شۇسەۋەبدىن سىز بىزنىڭ ۋاپاسىز دۇنيادىن يۇقىرى تۇرغانمۇ؟

- 265ماڭا قانداق مۇئامىلە قىلىشمىسۇن، ھەر بىر بەندىنىڭ قايغۇ - شادلىقىغا ئورتاق بولۇش ئادەمىي بۇرچۇم.

- 265بوپتۇ دەيلى، مەيلى ،ياخشى، بىراق ئۇچقاشقىنىمىزنى مۇشۇ ئەھۋالدىكى ئۆز ئارا كۆڭۈل چۈشەندۈرۈشتىن باشلىمايلى،- دەپ تاشلىدى ئۇ ئولتېر- بۇندىن ئېغىرى، ئۇندىن باشقا ئۆزىڭىز چۈشىنىپ تۇرغاندۇرسىز، قورقۇنچلۇق ئىشلار بار! يەنە سىز بىلەن، فىلوفېي قېرىندىشىم، مۇنداقچە ئېيتقاندا سىزنىڭ ئوبېتىلىق ئىستانسىنىڭ تۇرالغۇ سۇپىسىدىكى ئىش - ھەربىرىڭىز بىلەن بىۋاستە، تۇزدىن - تۇز ئالاقىدە، ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىمىزغا كېلىپ ئولتۇرغانلارنىڭ كېلىش سەۋەبىمۇ شۇ، ئەمدى،

سۆھبەتنى باشلاشتىن بۇرۇن سىزگە ئولتۇرغانلارنى تونۇشتۇرۇپ ئۆتەي، زالدا ئاخباراتچىلىقىنىڭ مۇھىم ئىش، مۇھىم ئادەملىرىنى بىۋاستە، تۈز تېلېۋىزىيىلىك يەتكۈزۈش بولۇۋاتىدۇ، مەن رىياسەتچى، نام ـ شەرىپىم ئۇ ئولتېر شېرمەت. يېنىمدىكى ئەنتونى يۇنگېر. بۇ ئەنتونى يۇنگېر بۇگۈن تاڭ سەھەر بىلەن ئامېرىكا نارازىلىق بىلدۈرۈشىنىڭ نەتىجىسىدە قازا قىلغان كېلەچەكشۇناس روبېرت بوركىنىڭ ئورنىغا تېلېۋىزىيىلىك ئالاقە قىلىشقا قاتناشماقتا، كەچۈرۈڭ، بولغاننى بولغانچە ئېيتىشقا توغرا كەلدى. شۇ قايغۇلۇق ۋەقەنىڭ سەۋەبچىسى سىز بولۇپ تۇرۇۋاتىسىز، قىسقىسى، ئەنتونى يۇنگېر ئۆزىنى تونۇشتۇرۇپ ئوي ـ پىكرىنى ئېيتىدۇ.

ـ 266رەھمەت، ئۇئولتېر شېرمەت، مەن ئەنتونى يۇنگېرنى بىلىمەن، فىلوفېي ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلۈپ كۆز قىرىنى ئەنتونى يۇنگېر تەرەپكە تاشلىدى، ـ مەن ئەنتونى يۇنگېرنى سايلام ئالدىدىكى نامايىشتىن كېيىن بىلگەن ئىدىم، تېلېۋىزوردىكى خەۋەرنى كۆرگەنمەن، سۆزىگىزنى بايقىماستىنلا بۆلۈپ ۋە ئۆچۈرۈۋەتكەندىن كېيىن ئېيتىشقا تېگىشلىكىنى ئېيتاي، مەن مۇشۇ پەيتتە، مۇشۇ ئۇچرىشىشنى كۈتكەن ئىدىم، ماڭا يەنە تېخى سىز ئەسكە سېلىپ كەتكەن ئىش ھەققىدە، ئەقىلنى ھەم ۋۇجۇدىنى كۆيدۈرگەن ئوتنىڭ يېلىنىنىڭ كائىناتتىكى ماڭا قانداق يېتىۋاتقانلىقى ھەققىدە ئېيتىشقا مۇمكىنىيەت بەرسىگىز، ئەلۋەتتە، ئۇ ئوتنى مەن تۇتاشتۇردۇم، ئەلۋەتتە، بۇ چىنلىق.بىراق، مەن ئوت ئۇچقۇنلىرىنى ئۇلغايتىش، ئوتنى تېخىمۇ كۆيدۈرۈش ئۈچۈن ئەمەس، ئادەملەرنىڭ ۋۇجۇدىنى يورۇق قىلاي دېگەن ئوي بىلەن كۆتۈرۈپ چىققان ئىدىم، ئىش ئويلىغان يەردىن چىقمىدى، قايتىدىن جىمىكى نەرسە قاراڭغۇ تۇنگە ئايلاندى، ئۇمىدمۇ بولمىدى دەپ قورقمەن، بەلكىم مەن مۇشۇ ياشقا كېلىپ يۇۋاشلىق بىلەن، دەرھەقىقەت، يۇۋاشلىق ـ

چىنلىق ۋە سەلتەنەتنى قوۇرىدۇ دەپ ئۇمىدلەنگەن ئىدىم، يېڭىلىشىپتىمەن، ئىنسان ۋۇجۇدىنى يورۇق قىلغانىنىڭ ئورنىغا توپىلاڭ قوزغاپ، نارازىلىق تۇغدۇرغان ئىكەنمەن، ئۇنىڭ ھەممىسىنى تېلېۋىزىيە ئېكرانىدىن كۆرۈپ تۇرىدۇم، بۇگۈن نيۇيورىدە بولغان ۋەقەنىمۇ كۆردۇم، روبېرت بورك بىلەن تېلېۋىزىيە ئارقىلىق ئۇچرىشىشنى كۈتكەن ئىدىم، ئۇ ھەقتە كىشىلەر خەۋەر قىلىشقان، ئۇ كىشى بىلەن سۆزلىشىشكە جان دىلىمدىن خۇشتار ئىدىم، بىراق، ئادەمنى ئۆز ئۆيىنىڭ يېنىدىن يىرتقۇچلاردەك تالاپ كېتىشكەنلىكلىرىنى كۆردۇم، خۇددى رۇسلار ئېيتقاندەك بىئەقىل ھەم ئاياۋسىز توپىلاڭنى كۆردۇم. ئۇمۇ گۇناھىم، كائىناتتا يۇرۇپ ماڭا خۇدانىڭ سۆزىنى ئەۋەتكەن پىكىردىشىمنىڭ ئۆلۈمىنىڭ بىۋاستە سەۋەبچىسى بولدۇم، ئالدىڭلاردا چۆكۈلۈپ كەچۈرۈم سورايمەن، ئادەملەر! بىراق، ئەمدى كەچۈرۈشىڭمۇ كېرىكى يوق بولۇپ قالدى، باشقىلار ئۆلتۈرگەن روبېرت بوركنى ئۆز جېنىمدىن كەچكەندىمۇ تېرىلدۇرۇلمەيمەن، ئۇنىڭ ئۈچۈن جېنىمنى قۇربان قىلىشقا تەييار ئىدىم، ئەگەر. . . .

سوئاللىرىڭلارغا جاۋاب بېرىشتىن بۇرۇن يەنە بىر نەرسىنى ئېيتقۇم كېلىۋاتىدۇ، بەلكىم زالدىكىلەرنىڭ ھەممە سوئاللىرىغا جاۋاب بېرىشقا ئۇلگۈرمەسمەن، ئالدىنئالا كەچۈرۈم سورايمەن، مەن ئۇ دۇنياغا كېتىدىغان كىشى، ياشايدىغانلار سىلەر، ھايات دېمەك ـ جاۋابنى ئۆزى تېپىش دېمەكتۇر، مېنى چۈشىنىڭلار، يەنە قولۇڭلاردىن كەلسە، كەچۈرۈڭلار، خوشلىشىش ئالدىدا بىر سۆزۈمنى ئېيتاي دېگەن ئىدىم، ئۆز كەشپىياتلىرىمنى، نام ـ ئابروي ئۈچۈن، مەنمەنلىك ئۈچۈن ھەم ئۆزۈمگە ئوخشىغان بەندىلەردىن ئۆزۈمنى ئالاھىدە ئورۇنغاقويۇش ئۈچۈن ئومۇمغا يېيىپ ئولتۇرغىنىم يوق. بۇ كەشپىياتلار نامەلۇم قېلىۋېرىشى بىلەن دۇنيا بۇنىڭغىچىلىك بولغان

ۋاقىتتىكىدەكلا ھېچنەرسىدىن خەۋەرسىز بايىاشادچىلىقتا ئۆتۈۋېرىشى مۇمكىن. بىراق، دائىما تەرەققىي قىلىپ يالجىپ تۇرغۇچى، تونۇپ بىلىش ئارقىلىق دۇنياغا كۆزىمىز ئېچىلىش ئۈچۈن بىز مەڭگۈلۈكنىڭ مەناسى ھەم ماھىيىتى سۇپىتىدە يارىتىلغان ئەمەسمىزمۇ؟ ئۇنىڭسىز يورۇق دۇنيانىڭ مەۋجۇتلۇقىدىن نە پايدا؟ ئەگەر مەڭگۈلۈك ئېھتىياجىمىز بولمىسا ھەم ئۇنى پەملەپ چۈشەنمىسەك ئۆزىمىزگە كېرەك بولغانىنى ئۆز ئاجىزلىقىمىزدىن ھەم خارلىقىمىزدىن، ھەقىقەتتىن، ئۆز بۇرچىمىزدىن قېچىپ تۇرساق، ئۇنداقتا ھېلىقى مەڭگۈلۈكنىڭ بولغانلىقىدىن نە پايدا!؟ بىز ئەقىل ـ ھۇشى بار جانلارنىڭ ئورۇن، مەۋقەسىنى تۆۋەنلىتىپ تۇرۇۋاتامدۇق؟ ئۇندىن قالسا خۇدامۇ يوق، ماتېرىيەمۇ يوق ئەمەسمۇ؟! ئەگەر بىز تەرەققىياتنىڭ يولىنى بىر مەلۇمات دەپ ھېسابلىساق ئۇنداقتا مەڭگۈلۈكنىڭ ماھىيىتىغا ئەگىشىپ يېڭى، ھەممىنى تۈگەل ئۆز ئىچىگە ئالغان مەلۇماتنىڭ ئۈزلۈكسىز ئېقىمىدا ئەمەسمۇ؟ ئاڭنىڭ چەكسىزلىكى تونۇپ بىلىشنىڭ چەكسىزلىكىدە. بىراق، بۇيەردىكى ئۆزىمىزنى تونۇپ بىلىشتىن قېچىپ تۇرۇشىمىز، دەل ئېيتقاندا، چىنلىقنى بىلىشتىن قېچىشىمىز ئەمەسمۇ؟ شۇنىڭ بىلەن بىز شۇنچىلىك زارىقىپ كۈتكەن مەڭگۈلۈكتىن قېچىۋاتامدۇق؟

ئېنىق كونكرېت ئەھۋاللار بويىچە ئابستراكت ئوي ـ تەپەككۇر يۈرگۈرتكەنلىكىم ئۈچۈن ئولتۇرغانلاردىن كەچۈرۈم سورايمەن. بىراق، بۈگۈن بىز روبېرت بوركىنى ئۆلتۈرگەندە ئۇنىڭ بىلەن قوشۇپ مەڭگۈلۈك ماھىيەتنىڭ بىر بۆلۈكىنى قوشۇپ ئۆلتۈردۇق، مېنى كەچۈرۈڭلار، مەن....

ـ 268قويۇپ تۇرۇڭ، قويۇپ تۇرۇڭ، فىلوفېي قېرىندىشىم ،ـ دەپ ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلدى، ئۆزىنى ئاران تۇتۇۋالغان ئۇئولتېر شېرمەت، ئەلۋەتتە، بۇيۇك ماتېرىيە ھەققىدە تەپەككۇر قىلىش ياخشى، مەڭگۈلۈكنىڭ پەلسەپىسى

ناھايىتى قىزىقسىنارلىق. بىراق سىز ئادەمنىڭ تۇغۇلۇشىنىڭ مەخپىي سىرلىرىغا ئارىلىشىپ تۇرۇۋاتامسىز؟، ھامىلىدار ئاياللارنىڭ ماڭلىيىدا كاسساندرا بەلگىسىنىڭ پەيدا قىلغۇچىسى بولغان سىزنىڭ كائىناتىي تەجرىبىلىرىڭىز ھەققىدە گەپ قىلىۋاتىمەن، مەنپەئىتىمىزگە پۇتۇنلەي يول بېرىلگۈسىز قوشۇن تەشكىللەۋاتىسىز، ھەمدە بۇنىڭغا، ئېسىڭىزگە سېلىپ قويۇشقا رۇخسەت قىلىڭ، ماقۇل بولۇشقا يەردە پەقەت ئازغىنا ئادەم تەييار! ئېسىڭىزگە سالاي! يەردە، بىز گۇناھقا پاتقان يەردە. ئۇندىن سىز ھەممەيلەننىڭ، قەھرىلەنگەن ئەلنىڭ قولى يەتمەس كائىنات بوشلۇقىدا تۇرۇۋېلىپ تەپەككۇر بەرمەڭ، ئەلنىڭ قەھرىنىڭ ئۆزى ئوبدان بىر ئادالەت، پوزىتسىيەمنى ئېچىپ قويغانلىقىم ئۈچۈن كەچۈرۈپ قويارسىز، بىراق ھازىر رىياسەتچىدەك سىپايىلىق قىلىدىغان چاغ ئەمەس. شۇڭا، مەن ئىش-ھەرىكىتىڭىزگە نارازىلىق بىلدۈرمەي تۇرالمايمەن، مەيلى قانداقلا ياخشى نىيەتتە بولماڭ، ئۆز ئىلمىي كەشپىياتلىرىڭىزنىڭ ھۆرمىتى ئۈچۈن گەپ قىلاتتىم، ئۆزىڭىز قانائەت ھاسىل قىلىش ئۈچۈن سەييارىمىزنىڭ خەلقىگە توپىلاڭ ،قالايمىقانچىلىق سېلىشقا سىزگە كىم يول بەردى؟ قانداق كۈچ تۇرتكە بولدى؟! ئۇندىن قالسا ئۆزىڭىز، رۇس مىللىتىنىڭ دىنىي داھىيلىرى، روھانىيلىرى ئېيتىشى بويىچە، مەيلى ئۆزىڭىزگەئۆزىڭىزئات قويغان كۈندىمۇ، كاھىن بولۇۋالسىڭىز ،شۇنىڭ ھەممىسى تەكەببۇرلۇق ئەمەسمۇ؟سىز خۇدانىڭ قۇدرىتىگە شەڭ كەلتۈرۈۋاتامسىز؟! مۇقەددەس كىتابدا: «نەسىل قالدۇرۇڭلار ھەم كۆپىيىۋېلىڭلار» دەپ يېزىلغان ئەمەسمۇ؟ دەل شۇنداق يېزىلغان، سىزبولسىڭىز ھېچكىمنىڭ نەزەرگە ئېلىنمايدىغان نەرسىنى تەكشۈرمەكچىسىز، تۇغۇلۇشنىڭ مەخپىي سىرىنى دوزاخنىڭ كۈچلىرىگە قۇربانلىق قىلغان ئەمەسمۇسىز؟ كۆز قارىشىمدا بۇ دەل شۇئىشنىڭ ئۆزى!

ئوردوك ئەپەندى بۇ ھەقتە سىياسەتۋاز كەبى سۆز قىلغان بولسا مەن مىليونلىغان ئەلنىڭ تەپەككۇرىنى ھۆرمەتلىگەن ئاخباراتچى قاتاردا سۆز قىلىمەن.

مۇشۇ يەردە، زالدا قىقاس ـ چۈقان باشلاندى. بۇ بىر ھەيران قالارلىق، ئەقىلگە سىغماس مەنزىرە ئىدى. ئاخباراتچىلار، ئۇلارنىڭ ئالدىدا كائىناتتىن بېرىلىۋاتقان تېلېۋىزىيە ئېكرانىدىكى سۈرەت ئەمەس. بەلكى سەھنىدە فىلوفېينىڭ ئۆزى تۇرغاندەك كۆرۈنۈپ ئورۇنلىرىدىن ئىرغىپ تۇرۇشۇپ، مىكروفونلارغا يۇلقۇنۇپ بېرىشىپ قوللىرىنى شىلتىپ تۇرۇشۇۋاتاتتى، فىلوفېي بولسا سەۋر قىلىشقا ھەرىكەتلىنىپ،ئويناقلىغان كۆزلىرى بىلەن ئاچچىقتىن لەۋلىرىنى چىشلەپ بولغۇلۇقنى ئېكراندىن كۆرۈپ ئاڭلاپ تۇردى.

قايغۇدىن ئۇنىڭ ئۆڭى بۇزۇلۇپ كەتكەنلىكى بايقالدى.بۇنداق يىغىلىشنىڭ ئەمدى نامايىشتىن پەرقى يوق ئىدى. مىكروفونغا قولى يەتكەن ھەر بىر ئاخباراتچى نام ـ شەرىپىنى، گېزىتنى، ئاگېنتلىقىنى ئېيتقان زامات دەررۇ كائىناتتىكى كاھىننى جاۋابقا تارتىشقا تەلەپ قىلىشۋاتاتتى، بۇنداق پەلسەپىگە يول نەدە، كۇندىلىك ھايات ھەممىدىن يۇقىرى تۇرىدۇ ئەمەسمۇ؟ فىلوفېينى ئېغىز ئاچقۇزۇشمىدى.ئۇنىڭ ئەھۋالى يامان بولغاندەك كۆرۈندى. ئۇ توساتتىن ئېكراندىن يوق بولۇپ كەتتى. زالدا غەلىيان باشلاندى. ئېكران بوش قالدى.

ـ 270نەگە كەتتىڭىز؟ سىزگە نېمە بولدى؟ ـ 270 دەپ قىيقىرىدى ئۇئولتېر شېرمەت.

ئاڭغىچە ئۇ قايتا كۆرۈندى، قولىدا ئالەمكارنىڭ ئالەم كىيىمى.

زالدىكى قىقاس ـ چۈقان بىر پەس تىنچىپ قالدى، بۇ نېمە قىلغىنى، دېيىشىپ ھەممىسى ھەيرانلىقتا قاراشتى، فىلوفېي ئۇن چىقارماستىن ئالەم

كىيىمنى كىيىشكە باشلىدى، ئەنتونى يۇنگېر شۇ ئارىلىقتىن پايدىلاندى، ئۇ ئورنىدىن تۇرۇپ زالغا قايرىلدى.

ـ مەن 271مۇشۇ تېلېۋىزىيىلىك ئالاقىنى ئۈيۈشتۇرغۇچىلارنىڭ بىرى ئىدىم، شۇڭا ئولتۇرغانلاردىن ماڭا قۇلاق سېلىپ قويۇشنى سورىنىمەن، مۇشۇ ئىش ھەققىدە ئۆز بۇرچۇم ۋە ھوقۇقۇمۇ بار، باشقىلاردىن بۇرۇن ئۇئولتېر شېرمەتنىڭ ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىغا رىياسەتچىلىك قىلىشنى ماڭا بېرىشنى سورىنىمەن، سىز دەيدىغىنىڭىزنى دەڭ،

ئۇئولتېر شېرمەت ھەمدە تۇرغانلارنىڭ تىلىكىكە قارشى بۇ مۇخبىرلارنىڭ تېز ئۇچرىشىشىغا كۆپ ئوخشىماي قالدى، ئاخبارات ئېلان قىلىش دېگەن سوئال ـ جاۋاب بىلەن ئېلىپ بېرىلىدۇ، ھازىرغىچە بىرەرمۇ تېگىشلىك سوئال سورالمىدى، ئەقىل ئىشلىتىشنىڭ ئورنىدا ئاچچىق سۆزلەر ئېيتىلىۋاتىدۇ، مەن كۆپلىگەن ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنلىرىغا قاتناشقان، بىراق مۇنداق خىلدىكىنى كۆرگەن ئەمەسمەن، ھەتتا يېقىندا ئىرانىڭ چەت يېرىدە ئۇرۇش ـ جېدەل چىقىپ كەتكەندىمۇ ھەر قانداق سوئاللار سورىلىپ، ھەر قانداق پوزىتسىيىلەر بىلدۇرۇلگەن ئىدى. ھازىر بولسا بەزىبىركىشىلەر خوردا ئاۋازىنى بولۇشىغا قويۇۋەتكەندەك قىيقىرىشىپ ئۇندىن كېيىن شەرتسىز رەۋىشتە ھەممىسى بىر ئېغىزدىن بىر ھۆكۈمگە قول قويۇشقا تەييار.

ـ 271كەچۇرۈڭ، ئەنتونى يۇنگېر ـ ئۇئولتېر شېرمەت چىدىماي قالدى، ئۇنداق بولسا نېمە ئۈچۈن سىز ئاڭلارمەنلەرگە، ئاڭلارمەنگىلا ئەمەس، پۈتكۈل دۇنياغا ئۆز ئويىڭىزنى تېڭىشقا ئۇرۇنسىز؟ مەزكۇر ۋاقىتتا نېمە ئۈچۈن دەل مۇشۇ ۋاقىتتا ئۇچرىشىشنىڭ باشقا ئىشتىراكچىلىرىنى ئۆز كۆز قاراشلىرىنى بىلدۇرۇش ھوقۇقىدىن ئايرىۋېتىسىز؟!

ـ 271مۆھتىرەم ئۇئولتېر شېرمەت، چۈشىنىمەن،ھازىر ۋەزىيەت

شۇنداق، تېلېۋىزىيىدىن خەلق ئاممىسىغا ئۆزىگىزنىڭ بېرىلگەنلىكىگىزنى كۆرگۈزۈپ،جامائەتچىلىكىنىڭ مەنپەئىتىنى تاماشادەك كۆرۈگەن پەيتتە سىياسىي قەدىر ـ قىممەتكە ئېرىشسىگىز بولىدۇ، راستمۇ؟ بىراق ئۇنىڭدىن چىنلىق ئېنىقلىنىشقا باشلىنىدۇ، ۋەزىيەت باشقا، شۇڭا مەن كېچىكتىم، سىياسەتتىن ۋە ئۇنىڭ ئازغۇرلۇقىدىن باش تارتىشنى ئۆتۈنىمەن، شۇنداق، بىزياخشى كۆرگەن سىياسەتتىن. مەيلى ئۇ سىياسەت قانداق شەكىلده بولمىسۇن، ئەگەر بۇ قولىمىزدىن كەلسە ئوڭاي بولىدۇ. سىياسەتسىز قىيىن مەسىلىلەرنىڭ نېگىزىگە يېقىنلىيالمايمىز. ھەقىقەتكە يېتىش باتۇرلۇقنى ھەم ئەمەلىيەتنى تەلەپ قىلىدۇ.

272ـ ھەقىقىتىگىز بىلەن باتۇرلۇقىگىز نېمىدە؟ـ272 دەپ ۋاقىراپ قالدى زالدىن بىراۋ.

ئۇئولتېر شېرمەت قانائەتلەنگەندەك باش لىڭشىتىپ تەكەببۇرانە كۈلۈمسىرىدى. زال ئىچى جىمىپ، جىمجىت بولۇپ قالدى.

ـ 272باتۇرلۇق ھەققىدە،ـدېدى ئەنتونى يۇنگېر سۆزىنى كۈچەيتىپ سۆزلەپ، ئۇنىڭ مەندە قانچىلىك ئىكەنلىكىنى باشقىلار ئېيتىپ بېرەر، ئەمدى بولسا ئىشقا ئۆتەيلى، مانا ئالدىمىزدا ئېكراندا بۇيۇك ئىلمىي كەشپىيات ياراتقان ،ھەتتا مەنمۇ تارىختا بولۇپ كۆرۈنمىگەن دېسەممۇ بولىدىغان ئادەم ئولتۇرىدۇ. ئۇ بىزگە ياقامدۇ، ياقمامدۇ؟ بۇ باشقا مەسىلە، بۇ ئىلىم ـ پەن. قېرىندىشىم فىلوفېي ماڭا ھەم مۇقەددەس ئاتىنىڭ پەرزەنتلىرى ئۈچۈن تەكىتلەنگەن كاسساندرا تۆرەلمىسىنىڭ قىيىن مەسىلىلىرىنىڭ ئەھمىيىتىگە كۆزىمىزنى ئېچىپ قاراشقا ھەرىكەت قىلىپ تۇرۇۋاتىدۇ. بۇگۈن ئالا توپىلاڭچىلارنىڭ قولىدا قازا قىلغان يەنە بىر كۆزگە كۆرۈنگەن زامانداشىمىز كېلەچەكشۇناس روبېرت بورك فىلوفېينىڭ كەشپىياتىنى ئادەمزاتى روھىنىڭ

تەدرىجىي تەرەققىياتىدىكى يېڭى قەدىمى دەپ باھالىدى. ئۇ مەتبۇئات يۈزىدە يېزىپ ئېلان قىلدى. ئۇ ئۇنىڭ ئاخىرقى نۇتقى، ژەسىيىتى بولۇپ قالدى. مەن ئۆزۈم يالغۇز ئالاھىدە بىرباھالاشقا يەكۈن چىقىرىشقا ئۇمتۇلمايمەن. بىراق ئېيتاي دېگىنىم: كۈندىلىك مەنپەئەتلىرىمىزنى كۆزلەپلا كاسساندرا تۆرەلمىلىرىنىڭ مەسىلىلىرىگە سەل قارىماسلىقىمىز كېرەك. سۆز مانا مۇشۇ نىڭدا، ھەمدە ئۆزىمىزگە يەنە چۈشىنىشلىك سەۋەبلەر بىلەن فىلوفېي مۇقەددەس ئاتىنىڭ ئۆزىگە سوئال قويايلى، كىشىلەرگە تونۇش بولغان كاسساندرا تۆرەلمىلىرىنىڭ ئالدىدا ئەمدى ئادەم نېمە قىلىشى كېرەك؟

ـ 273يۇنگېر ئەپەندى،ـ دېگەن ئايالنىڭ ئۇنى ئاڭلاندى، كەچۈرۈڭ، بۇ سوئالىڭىز بەكمۇ ئۆكتەملىك ئەمەسمۇ؟ كىمنىڭ ئالدىدا، تۆرەلمىلەرنىڭ ئالدىدىمۇ؟ تېگىشلىك سوئاللارنىڭ سورىلىشىنى خالىغان ئىدىڭىز، ئۇنداق بولسا مەتبۇئاتتىكى بېسىلغان مەكتۇب ئۇچۇن ئەقلىدىن ئاجراپ گاڭگىراشقا، چارىسى تۈگەشكە سىلەر قاپساۋاتقان مىليونلىغان ئوقۇرمەنلەر ۋە تېلېۋىزىيە كۆرۈرمەنلىرى ئۇچۇن ئوچۇق ھەم تۈز جاۋاب بېرىڭچۇ، سىلەردىن ھېچكىم، بىرىمۇ سوراپ قويمىسا نېمىشقا سىلەر، فىلوفېي ئىككىڭلار، جامائەتچىلىككە ھېلىقى ئاپەتلىك قىيىن مەسىلىنى شۇنچىلىك جان تالىشىپ تېڭىۋېرىسىلەر؟

ـ 273گەپ شۇ، سوراۋاتقىڭىزدا، خانىم، بىراۋلا ئەمەس، سانسىز جان ئىگىلىرى سورىشىۋاتىدۇ، تۆرەلمىلەر نىداسى بىلەن بىزگە مۇراجىئەت قىلىشىپ، ئۆزلىرىنىڭ قۇلاق قېتىپ زېھىن سېلىپ ھەم يالۋۇرۇپ سورىشىۋاتىدۇ. لېكىن، بىز بولساق جاۋاب قىلىشتىن قېچىپ قورقاقلىق قىلىۋاتىمىز، ئۇندىن قالسا، بۇ شور پىشانە تۆرەلمىلەردىن قۇتۇلۇش ناھايىتى ئوڭاي، بۇنىڭ ئۆزىلا ئۆزىمىزنى ئۆزىمىز ئالداش، يەنە ئۇلار ئۇچۇن ھەممىمىز،

مانا مەن بىلەن سىزمۇ، خانىم، بۇرۇنقى ئابا ـ ئەجدادلىرىمىزمۇ گۈناھكار، ھەممىمىزگە مۇراجىئەت قىلىشقان بۇ نىدالارنى تەكرارلايمەن. ئۇلارغا قۇلاق سېلىشقا، گۈناھلارنى ئاجرىتىپ تونۇشقا، تەپەككۇر يۈرگۈزۈشكە مۇھتاجمىز، بۇيۇك فىلوفېي مانا شۇنى ئىشقا ئاشۇردى، مەن ئۇنىڭ كۆز ئالدىمىزدا تىكىلىپ ئېكراندىن بىزگە قاراپ ئولتۇرغىنىدا، ئۇنىڭ بۇيۇكلۇكى ھەققىدە ئوچۇقلا ئېيتىپ قويۇشقا مەجبۇر بولۇپ ئولتۇرۇۋاتىمەن، مەندە باشقا چارە يوق، شۇنداق، ئۇ بۇيۇك، دانىشمەن ئادەم، مانا سىز مېنى ھەم سىز ئېيتقاندەك، ئاپەتلىك قىيىن مەسىلىنى جامائەتچىلىككە تاڭغاندا بىزنى نېمىنىڭ تۇرتۇپ تۇرغانلىقى ھەققىدە چۈشەندۈرۈپ بېرىشىمنى تەلەپ قىلىۋاتىسىز. ئالايلى، ئېينىشتېيىن نىسپىيلىك نەزەريىسىنى بىراۋنىڭ زورلىشى بىلەن ئوتتۇرىغا قويدىمۇ؟ فىلوفېي شۇ ئېينىشتېيىنگە ئوخشايدىغان زىيالىي، ئۇ داھىي، ئۇ تەجرىبىلەر بىلەن كەشپىيات، ئىختىرالارنىڭ ساھىبى، ئۇنىڭ قىلغىنى ئەقىلنىڭ ئىشى، مەن شۇنداق چۈشىنىمەن، تاغنىڭ ئۇ تەرىپىدىن قۇياشنىڭ بالقىپ چىقىشىغا ھېچكىم توسالغۇ بولالمىغاندەك ئىش بولۇپ، كەشپىياتقىمۇ توسالغۇلۇق قىلىش مۇمكىن ئەمەس، بىز ئادەملەر، جامائەتچىلىك مۇئامىلىمىزنى ئىزاھلاپ ئېلىشىمىز كېرەك، گەپ مانا مۇشۇ ھەقتە... بىز ئۆز ـ ئۆزىمىزگە ئېيتىشىمىز كېرەك، ئادەمزاتى بۇندىن باشقا، ئۆزگىچە ھاياتنىڭ يېڭى ئىستراتېگىيىسىگە مۇھتاج.

شۇ ۋاقىتتا ئۇئولتېر شېرمەت ئالدىدىكى شىرە ئۈستىدە تۇرغان تېلېفون تروبكىسىنى شاپىدە كۆتۈرۈپ ئالدى ـ دە، كىمدۇر بىراۋغا قىسقا تىلىكىنى بىلدۈردى.

ـ 274باش ئاپپارات، سىز تەييارمۇ؟ ـ ئۇندىن كېيىن تروپكىنى تۇتقان ھالەتتە ئەنتونى يۇنگېرگە ئۇدۇل قايرىلدى.

ـ 275فىلوفېي ئىككىنچىلارنىڭ نۇتۇق سەنئىتىنىڭ خەلقئارالىق جامائەتچىلىكىنىڭ جاۋابىنى ئۇققىنىز بارمۇ؟ ئىشەنگۈنىز كېلەمدۇ؟

275ـ نېمىنى دەۋاتىسىز؟

ـ 275بىزنىڭ ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىمىزنىڭ تەسىرىنى.

دۇنيانىڭ ھەممە بۇلۇڭ ـ پۇچقاقلىرىدىكى شەھەرلەرنىڭ مەيدانلىرىدا كۆرسىتىلىۋاتقانلىقىنى ئېيتماقچى مەن، دەررۇ تەرجىمە قىلىنىپ بېرىلىۋاتىدۇ، قېنى؟ سەييارىمىزدە نېمە بولۇۋاتقان ئىكەن، كاھىن فىلوفېي بىلەن ئۇنىڭ ياقىلىغۇچىلىرىنىڭ خىيالىغا كەلگەن ئاممىسىنىڭ جاۋابى قانداق ئىكەن، مۇشۇ يەردە ئولتۇرغانلارنىڭ بارى بىرگە قاراپ كۆرەلەيدۇ، يەنە سەمىگىلارغا سالاي،ـ دۇنيانىڭ يەر ـ يەرلىرى، بىر سۇتكىنىڭ ھەر قانداق ۋاقتى ھەر خىل تىللار، قېنى، دىققەت ئاغدۇرۇڭلار!ـ دەپ تېلېفون تروپكىسىدىن بۇيرۇق بەردى:

ـ مەركىزي كۆرۈنۈشنى قوشۇڭلار، قېنى، باشقىلاردىن بۇرۇن بىزگە تىيەنئەنمىن مەيدانىغا بېرىڭلار، خەلقى ھەممىدىن كۆپ مەملىكەتنىڭ مەركىزىدە، بېيجىڭدا نېمە بولدى ئىكەن؟ كۆرىلى.

سەينانىڭ ئوتتۇرىسىدا يالتىرىغان چوڭ ئېكراندىن ئۇدۇل كۆرۈنۈشتە يولباشچىنىڭ بوز رەڭلىك جوڭسەنفۇسى بىلەن تارتىلغان ماۋزېدۇڭنىڭ ھەممىگە تونۇش بولۇپ كەتكەن پورتېرتى قادالغان، تىيەنئەنمېنىنىڭ كىشىلەر بۇقۇلداپ قاينىغاندەك مەيدانى كۆرۈندى، ماۋزېدۇڭنىڭ سۈرىتى ئالدىدا مەيداندىكى ئادەمنىڭ رايىنى ئۇچۇرىدىغان پەيتتە مىڭ ـ مىڭ كىشىلەر گۈرگىرەپ، بۇزغۇنى كۆككە ئوخچۇپ تۇرغان ئادەم ئوكيانىنى ئەسلىتىدۇ، جۇڭگولۇقلار خۇددى ئوت ـ چېقىن چاقناپ كېتىدىغاندەك، چۇقان سېلىشىپ، قىيقىراپ ھۆكۈرەشمەكتە ئىدى، بۇنداق مەنزىرىنىڭ ستودىنتلاردولقۇنى

باستۇرۇلغان1989ـ يىلىلابولغانلىقىنى باش ئاپپارات خەۋەر قىلدى.

ـ تىيەنئەنمىن مەيدانىدىن بىر ئېغىزدىن چىققاندەكلا چىقىقان قىيقىراقنى ئاڭلاڭلار!ـ دەپ سۆزىنى ئۇلىدى. باش ئاپپارات ئۇ مۇنداق دېدى:

ـ فىلوفېيگە ئۆلۈم! سوتسىيالىزمنىڭ دۈشمىنى راكېتا بىلەن ئېتىپ چۈشۈرۈلسۇن.!

زالدىكىلەرنىڭ غۇدۇرۇشۇۋاتقاندا بۇلارنى ئېكراندىنمۇ بايقىغان فىلوفېي مىكروفونىنىڭ يېنىدا تىنىق ئالماي قېتىپ قالغان ئەنتونى يۇنگېرگە، بۇيرۇق بېرىۋاتقان ئۇئولتېر شېرمەتكە قاراپ تۇردى:

ـ ئەمدى موسكۋاغا، قىزىل مەيدانغا دىققەت ئاغدۇرۇڭلار!

قىزىل مەيدانىمۇ شۇ خىل كۆرۈنۈش تاڭدىكى بىلىنەر ـ بىلىنمەس ھەر قايسى يەردە يېقىلغان گۈلخان، توپ ـ توپ كىشىلەرنىڭ ۋارقىراشلىرى: «ئۆزىگە ـ ئۆزى ئات قويغان فىلوفېيگە ئۆلۈم! باشقۇرۇلىدىغان بومبا بىلەن ئېتىپ چۈشۈرۈلسۇن!» ئۇندىن كېيىن شۇ قېنى قىزىغان، كۈۋەجەپ دولقۇنلاۋاتقان توپنىڭ ئۈستىدىن ئېكراندىن بىر نەچچە رەت قارىسىنى كۆرسەتكەن، ئولتۇرغانلارنىڭ ئىختىيارسىز دىققىتى تارتىلغان ھۇقۇشقا ئوخشاش كېچىلىك ئۇچارلىق ـ تىنارلىقنىڭ كۆرۈنگىنى ھەيران قالارلىق ئىش بولدى، ھېلىقى قاناتلىق مەخلۇق، كۆزگە كۆرۈنمەس يىپ بىلەن باغلاپ قويغاندەك، بەزىدە قەبرىستانلىك، بەزىدە كرېمىل ئۈستىدىن ئۇندىن كېيىن قىيقىراپ، ھۆكۈرگەن ياۋايىلاشقان كىشىلەر توپنىڭ ئۈستىدىن بىلىنەر ـ بىلىنمەس سەكراتقا چۈشۈپ، سىلكىنىپ ئۇچۇپ يۈردى.

ئۇئولتېر شېرمەت دۇنيانىڭ باشقا يەرلىرىدىن ـ بېرلىن، ۋارشاۋا، مونرېئال، رىئو دېژانېيىراۋدىن ئۇزۇندە ئېلىپ كۆرسىتىشكە دەمۇ دەم كوماندا بېرىپ تۇردى، شۇنىڭدەكلا ھەممە يەردە بايىقىدەكلا قىيقىرىق بىلەن ۋارقىراق

ئاڭلىنىپ بايىقى «فىلوفېيگە ئۆلۈم!»، «خۇمپەرنى راكېتا بىلەن ئېتىپ چۈشۈرۈش كېرەك!» دېگەن ھۆكۈم چىقىپ تۇردى.

277- يېتىدۇ! ماڭا قۇلاق سېلىپ قويۇڭلار! دېگەن سول ياقتىكى ئېكراندىن فىلوفېينىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى.

-- قۇلاق سىزدە، باغرىم فىلوفېي،- دەپ لىپىلدىدى يەنىمۇ بەك خورازدەك بويۇنداپ، لايىقىدا سىپايىلەشكەن ئۇئولتېر شېرمەت،- دېموكراتىيىنىڭ شۇنداق نەرسە ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ تۇرۇپ نېمە دېمەكچىسىز؟ 277 ئۇ گېدىيىپ قەددىنى تۇزىدى، ئاياغ بېشى كۆككە تاقاشقاندەك كۆرۈندى.

-بۇنىڭغىچىلىك نېمە دېگەن بولسام يەنە شۇنى دەيمەن،- دېدى فىلوفېي، شۇنداقلا ھەممىگە قايىل بولغىنى، ھەممىدىن ۋاز كەچكەنلىكى ئۈنىڭ چىرايىدىن ئېنىق كۆرۈندى، سىزگە مەن رازى، ئۇ ئولتېر شېرمەت، مەن ئۇچۇن دۇنيانىڭ تۇش-تۇشىدىن تەپسىلىي خەۋەر ئۇيۇشتۇرغانلىقىڭىزغا مۇشۇنىڭدىن كېيىن كۆڭلىدە خۇدۇك قېلىشى مۇمكىن ئەمەس، ھەممە ئىش تولۇن ئايدىنمۇ ئوپئوچۇق، ھەيران قالدىم، ۋەزىپەم ئادەمزاتىنىڭ قەلبىنى ۋەيران قىلىشتىن قۇتۇلۇپ كېتىش مۇمكىنچىلىكىگە، ھەتتا تەدرىجىي تەرەققىياتنىڭ يېڭى باشقۇچىغا ئۆتۈش مۇمكىنچىلىكىگە بۇراش ئىدى، ئۈنىڭ يولى بىرلا، يەنى كاسساندرا تۆرەلمىلىرىنىڭ قىيامەت قايىملىقىنىڭ بەلگىلىرىگە قۇلاق سېلىش ھەم ئومۇمىي جەھەتتىن جامائەتنى ۋە جامائەت ئىچىدىكى بىزنىڭ ھەر بىرىمىزنى تەرەققىي قىلدۇرۇش زۆرۈرىيىتى ھەققىدە يەكۈن چىقىرىش، نەتىجە- سوڭۇچىنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتىسىلەر، ھەربىرىكەتلىرىم زايا كەتتى، قاڭقىر قاقشاشلىرىمنى زامانداشلىرىم، تاپتاقىر تەتۇر قوبۇل قىلىشتى، بوينۇمغا ئېلىپ ئېتىراپ قىلىمەن، مەن يېڭىلدىم. ئەمدى گەپ

تامام .ئەمدى يەكۈن چىقىرىشنىڭ مەزگىلى كەلدى.

ـ- باغرىم فىلوفېي، مانا ئەمدى سىز نەق ھالدىكى ئەھۋالنى چۈشەندىڭىز، گەپ مانا مۇشۇ ھەقتە: ئەمدى ئەلنى، جامائەتچىلىكنى تىنچىتىش كېرەك، شۇنداق ئەمەسمۇ؟ـ- دېدى ئۇ ئولتېر شېرمەت ئاقىللىشىپ.

ـ- توغرا، دېمەك شۇنداق،ـ دەپ باش لىڭشىتتى فىلوفېي روبېرت بوركنى ئۆلۈمگە دۇچار قىلغان، كۆرۈلۈپ باقمىغان نارازىچىلىقنىڭ گۇناھكارى بولغاندىن كېيىن خۇدا ئالدىدىمۇ، ئەل ئالدىدىمۇ جاۋابكار مەن، مانا ئەمدى مەزگىلى، قول بىلەن قىلغاننى بويۇن بىلەن تارتىدىغان مەزگىل كەلدى، مېنىڭ شادلانغىنىم، تەقدىرىم ھەل بولۇش سائىتىدە مېنىڭ ئومۇمىي خەلق ئالدىدا بولغانلىقىم ھەم ئۇلارنىڭ مېنىڭ ئېيتقانلىرىمنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە ئىشەنگەنلىكى.

ـ- باغرىم فىلوفېي،ـ دەپ قوشۇق سالدى بايىقى ھالەتتىكى ئۇئولتېر شېرمەت، ئۆزىنى پۈتكۈل دۇنيانىڭ كۆرۈپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى ۋە ھەر بىر سۆزنىڭ ئالتۇنغا ئەرزىيدىغانلىقىنى چۈشىنىپ،ـ فىلوفېي باغرىم،ـ دېدى ئۇ قايتىدىن،ـ سىزدىن ھېچقانداق پائالىيەت قىلىشنى تەلەپ قىلمايمىز، ئاممىنىڭ قېنى قىزىپ تۇرغىنى راست، بىراق ئۇلارنى شۇنىڭغا مەجبۇرلىدىڭىز....

ـ- توغرا، توغرا، ئۇنى چۈشىنىپ تۇردۇم،ـ دەپ جاۋاب قاتتى فىلوفېي ئىللىق سۆزىڭىز ئۈچۈن رەھمەت. بىراق مەن قىلغان ئىش ئالدىن ئويلانماي قىلغان ئىشلارنىڭ بىرى ئەمەس، ئۇ ئىشىم ئۈچۈن جاۋابكارلىق بېرىشىم كېرەك، ئەگەر ئىختىرا ـ كەشپىياتىمنى، مەپكۇرەمنى يەرىۋىزدىكىلەرنىڭ ئىنسان ۋۇجۇدىنىڭ ئۆزىنى ـ ئۆزى يېڭىچە تونۇپ بىلىش قاتاردا قارىشىنى

ياكى مەقسىتىمگە يېتەرىمنى، ۋەيران بولۇپ يېڭىلىپ ئۆز كەشپىياتىمىنىڭ قۇربانى بولارىمنى، ئۇنىڭ ئاسارىتى ئالدىدا قېلىپ ئۆلەرىمنى بىلمەيمەن، باشقىچە بولۇشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى، ئۆزۈمنىڭ بېشىمنى نېمىگە تىققانلىقىنى بىلمەن، ئاخىرقى سۆزۈم ماناشۇ، ئادەملەرگە قانداقتۇر بىر شۇملۇق قىلاي دېگەن خىيالدىن يىراق. مەن، بىراق ئىش يۈزىدە ھەممە باشقىچە بولۇپ چىقتى. ياخشى ئويۇم يامانلىققا ئايلاندى. ئەمدى، ئۇنىڭ ئالدىدا ھەممىز ھالسىز، بىراق كەشپىياتىمىنىڭ ئۆزىدىن، كاسساندرا تۆرەلمىلىرىنىڭ غەلىتە ھادىسىسىدىن، ئۇلارنىڭ قىيامەت قايىم بولىدىغانلىق خەۋىرىدىن تىنىپ باش تارتمايمەن، قىيامەت قايىمىنىڭ كېلىشى ئۆزىمىزدە ھارام تۆشلۈك يېيىلغاندا، ئويلىغان ئويىمىز بىلەن قىلغان پائالىيەتلىرىمىزدە ئىكەنلىكىنى ھەم ئۇلار بوھرانغا يېقىنلاپ قالغان ئادەمزاتىنىڭ ئىرسىيىتىگە تەسىر كۆرسىتىدىغانلىقىنى كىشىلەر بىلىشى كېرەك، ئۇنىڭسىز ھەممىدىن كېچىكمىز....

زال ئىچى قىقاس-چۇقان بولدى، نارازى ئاۋازلار ئاڭلاندى، ئولتۇرغانلارنىڭ بىرسى مىكروفونغا ئاچچىقلىنىپ ۋارقىراشقا باشلىدى:

-- قورقۇتۇشىڭىزنى توختىتىڭ! جامائەتنى قورقۇتۇشنى دەررۇ توختىتىشنى تەلەپ قىلىمەن! ئوچۇقلا ئېلان قىلىپ قويای، بىز ئادەمزاتىغا كائىناتتىن زومىگەرلىك قىلىشنى كۆزلىگەن شەيتاننى كۆرۈپ تۇرۇۋاتىمىز، توغرا، بۇرۇنقى ھاكىمۇتلەقلەرنىڭ بىرىمۇ بۇنداق زومىگەرلىك قىلىشنى ئويلاپمۇ بېقىشقان ئەمەس، لېكىن، بۇ فىلوفېي بولسا كائىناتتا تۇرۇۋېلىپ قورقۇتۇش، ئۇركۈتۈش ئارقىلىق دۇنياۋى ھۆكۈمران بولۇشقا ئۇمتۇلماقتا. فىلوفېي ھازىر ئەلنىڭ قەھرىدىن يىراقتا، ئۇ شۇنىڭغا ئىشىنىۋېلىپ ئادەمزاتىنى ئۆز خاھىشىچە قوداڭشىتىۋاتىدۇ.

ئەنتونى يۇنگېر چىدىماي قېلىپ، ئۇمۇ مىكروفوننى يۇلۇپ ئالدى.

ـ ئەپەندى ، نام ـ شەرىپىڭىزنى بىلمەيدىكەنمەن، مىكروفوندا ۋارقىراپ سۆزلەشتىن بۇرۇن، ھېچ بولمىغاندا كىملىكىمىزنى زالدىكىلەرگە ئېيتىپ قويۇشىڭىز كېرەك.

280ـئاتىلىپ كېلىۋاتقان ئىسمىم سىمىت، جون سىمىت.

ـ ئەمىسە مۇنداق، جون سىمىت! مەلۇم مەقسىتىڭىزنىڭ بارلىقىدىنمۇ ياكى بىلمىگەنلىكىڭىزدىنمۇ؟ بىلمىدىم.بىراق،ئىشنىڭ ھەقىقىتىنى بۇرمىلاۋاتىسىز. ئەركىڭىز بىلەن ھوقۇقىڭىزنى ھېچكىم بۇزۇۋاتقىنى يوق. ئۆزىڭىز خالىغاندەك ياشاۋېرىڭ، بىراق كەشپىيات قىلغان، ئادەمزات تارىخىدا بۇيۇك كەشپىيات ياراتقان زىيالىي سىزنىڭ كۆڭلىڭىزگە ئارامسىزلىق چۈشۈپ قالىدىكەن دەپ ئۆزىنىڭ ئىلمىي ئىزدىنىشلىرىنىڭ نەتىجىلىرىنى جامائەتتىن يوشۇرۇپ قالالمايدۇ، يەنە بىزنىڭمۇ يوشۇرۇشىمىز لازىم ئەمەس، فىلوفېينى ھەقىقەتتىن تېيىشقا، ئۆزىگە قارشى چىقىشقا مەجبۇرلۇشقا بولىدۇ. بىراق، فاكىت دېگەن فاكىت. كاسساندرا تۆرەلمىلىرى بار ھەم مەۋجۇد بولۇۋېرىدۇ. بۇندىن سىرت، كاسساندرانىڭ بەلگىسى ئۆزىمىزنى تىز پۈككۈزۈۋاتقان ھاراملىق ھەققىدە بىلدۇرگىنى بىلدۇرگەن. شۇڭلاشقا، ئۆزىمىزنى ئالدىماسلىقىمىز كېرەك، بولغان ئىشنى ئۆزىمىزدىن يوشۇرماسلىقىمىز كېرەك. تەتۇرىچە، بىز، قانداق دېسەم ئېنىقراق بولاركىن؟ ئوققا كۆكرەك تۇتۇپ بېرىشىمىز كېرەك.

ـ ھەي، ھەي، مۇشۇنداق دېيىشكە قانداق ئاغزىڭىز بارىدى؟ ئوققا كۆكرەك تۇتۇش؟!ـ دەپ، ئوقنى كىمنىڭ كۆكرىكى بىلەن توسماقچى سىز؟ ئاياللارنىڭ كۆكرىكى بىلەن توسماقچىمۇ سىز، ئاياللارنىڭ كۆكرىكى بىلەنمۇ؟!ـ دەپ زالنى قاپلىغان بىر ئايالنىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى. سىزنىمۇ

ئەركەك دەيدىكەن ـ ھە! ئەرلەر ھوقۇقدارلىقى تەرەپدارىنىڭ شۇ يەردىمۇ ئۆزىنى كۆرسەتكۈسى بار! مەن ئوققا كۆكرىكىمنى تۇتمايمەن! پىشانەمگە ھېلىقى ئىپلاس ۋە رەسۋا كاسساندرانىڭ بەلگىسىنىڭ چىقىشىنى خالىمايمەن!

ـ كەچۈرۈڭ! ـ ئېكراندىن فىلوفېينىڭ ئۈنى ئاڭلاندى، ـ كەچۈرۈڭ، خۇدا بار، سۆزىڭىزنى بۆلەي دېگەن ئويۇم يوق ئىدى. بىراق، كاسساندرانىڭ بەلگىسى ئىپلاسلىقلا ئەمەس، ئۇياتمۇ ئەمەس ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ قويۇشۇم كېرەك. پۈتۈنلەي ئۇنداق ئەمەس، مەن ھېلىھەم چۈشەندۈرىمەن. ئۇ بوغۇندىن ـ بوغۇنغا يىغىلىۋېرىپ ئۆزىمىزدە يىغىلىپ قالغان يامانلىق، ھارامتۆشلۈك ھەققىدە ئەسكەرتىش بېرىۋاتقان كاسساندرا تۆرەلمىسىنىڭ رېئاكسىيىسى ـ جاۋابى، ئاخىرى قىيامەت ئۆزىمىزدە يوشۇرۇنۇپ ياتىدۇ، بۇ تامغا بىزگە مانا شۇنى بىلدۈرىدۇ. سىزلەردىن سورىدىغىنىم، ئاخىرقى سۈتكىلاردا ئاڭلىغانلىرىمىنىڭ ھەم كۆرگەنلىرىمىنىڭ بارلىقى ئۆز كەشپىياتىم!! قەرەلىدىن، چېكىدىن بۇرۇنلا يارىتىلغانلىقىنى، ئۇنى زامانداشلىرىمىنىڭ چۈشىنەلمىگەنلىكىنى بىلدۈرۈپ تۇرىدۇ، مانا شۇ سەۋەبتىن مەن يوق بولۇشنى، بۇ ھاياتتىن ۋاز كېچىشنى، ھېچكىمگە يامانلىق تىلىمەي كېتىۋېرىشنى خېلى ئۇزۇن جەريانىدىن كېيىن قارار قىلدىم، بىر ياخشى يېرى، بۇنى كائىناتتا، ھېچكىم ماڭا توسالغۇ بولماي تۇرغان ئەھۋالدا قىلىمەن، مانا شۇ ئاخىرقى مىنۇتلاردا سۆزۈمنى ئاڭلاپ، مېنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتقانلارنىڭ ياكى مەن ھەققىدە كېيىنچىرەك بىلگۈچىلەرنىڭ ئالدىدا بېشىمنى ئېگىپ، كەچۈرۈم سورايمەن، ياخشى نىيەت بىلەن قىلغانلىرىم سىزلەرنى جاپا چەكتۈرۈپ قويدى، ئەمدى مېنىڭمۇ سەپرىم قېرىدى، مەن ھازىر ئوچۇق كائىناتقا چىقىمەن ـ دە، ھايات مۇساپەمنى ئاياغلاشتۇرىمەن، تەقدىر شۇ، بۇ قەدەمدە تەييار بېشىمغا دۇبۇلغا كىيىشىملا قالدى، بىراق ئۆزۈم ياخشى

كۆرگەن پۇشكىننىڭ: « ئېسىت، بۇلۇتنىڭ ئۇستىدىكى پەرىشتىلەر قەسىرلىرىگە خۇداغا قوشنا بولۇپ يوشۇرۇنسام.» دېگەن مىسرالىرىنىڭ پىشانەمگە پۈتۈلگىنىدەك ئۆسۈپ يېتىلگەن ئۆزۈمىمۇ يەتسەم دەپ ئارزۇ قىلغان يەردىكى ھەم ئۆزۈمنىڭ كائىناتتىكى پاناھگاھىمنى تاشلاپ كېتىشتىن بۇرۇن، مۇشۇ ئاخىرقى قەدىمىنى تاشلاش ئالدىدا، مېنى ئاڭلاپ ھەم كۆرۈپ ئولتۇرغانلارغا ئېيتارىم شۇكى ـ تاپقۇر نۇرلار بىلەن سەييارىمىزنى نۇرلاندۇرغۇچى بارلىق جابدۇق يوق قىلىندى، بارلىق ھېسابلاشلار ۋە ئىشلەپ چىققان سان ـ سىفىرلار، يازمىشلار، كاسساندرا تامغىسىنىڭ غەيرىي ھادىسىسىنى ئېچىشقا مۇناسىۋەتلىك بولغانىنىڭ بارلىقى يوق قىلىندى. شۇلارنىڭ جىمىسى يوق بولىدۇ، مەن بىلەن قوشۇلۇپ كېتىدۇ، بۇندىن سىرت، ھېچقاچان، ھېچنەرسە بولمىغاندەك، جىمىنى ئۇنتۇڭلار ـ دە، بىخىرامان ياشاۋېرىڭلار، بەلكىم قانداقتۇر بىر ۋاقىتتا ئادەمزاتى ئەقىل ـ ئويى بىلەن بۇلارغا يەنەمۇراجىئەت قىلار. بىراق، ئۇنداق ئىشلار بىزدىن كېيىن بولماقچى، ئۇ كېلەچەكنىڭ ئىشى، ھازىرچە ھەممىسى قايتىدىن ئۆز ئورنىغا كېلىدۇ، ھېچقانداق ئىز قالمايدۇ، ئەگەر مەندىن كېيىن ئوربېتىلىق ئىستانسىنى كىمدۇر بىراۋ تىنىتىپ قارىسا كۆزىگە چېلىقارلىق يالغۇز نەرسە ــ دەل بۇ ئۆز ئۆمرۈم ھەققىدە يازغانلىرىم، تەقدىر ھەققىدە، مەزگىل ھەققىدە ماڭا كاسساندرا تۆرەلمىلىرىنىڭ قانداق قىلىپ ھەم نېمە ئۈچۈن زاھىر بولغانلىقى ھەققىدە ،كائىناتتىكى كاھىنىنىڭ ئەسلىملىرى ئۆزۈمنىڭ كېيىنكىلەرگە قالدۇرغان يالغۇز نەرسەم شۇ، ئەگەر كۆڭلۈڭگە مۇۋاپىق كەلسە، ئوغلۇم ئەنتونى يۇنگېر، ئۇ يازمىشلارنى ساڭا مىراسقا قالدۇرىمەن، ۋەسىيىتىم بولسۇن، قىممەتلىك ئەنتونى، سېنى ئوغلۇم دېگىنىم ئۈچۈن كەچۈرۈپ قوي، بىراق بۇ قەلبىمنىڭ ئەركى، يەنە سېنى ئەل ئالدىدا ئوغلۇم دەپ ئاتاشقا مەجبۇر قىلغان

تەقدىرگە رازىمەن، تەقدىر ئىكەن، ئەۋلادسىز قالدىم، شۇنداق بولۇپ ئاخىرقى سىكۇنتىلاردا روھانىي ئوغلۇم ئەنتونى يۇنگبېرىم بار دەپ ئويلىيالمىدىم.

زالدىكىلەر قىمىر قىلماي قالدى، ئۇندىن كېيىن قايتىدىن فىلوفېينىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى.

ـ 283ـ مېنى كەچۈرۈڭلار، خالايىق! خوشلىشىۋاتقاندا ھەممىنى ئېيتالمايمەن. بىراق، كېتەر ۋاقىتتا بىر نەرسىنى ئېيتماي تۇرالمايمەن، مېنى ئۆزىگە ـ ئۆزى ئات قويغان كاھىن، ئۆز ئېتىنى ئۆزى فىلوفېي دەپ چاقىرغان دېگەنلەرمۇ بولدى، ئۇنىسى راست، كاھىن قىلىپ ھېچكىم چېچىمنى قىرقىغان ئەمەس. بىراق، بۇ ئىشنىڭ ئەھمىيىتى چېركاۋنىڭ قائىدە ـ رەسىملىرىدىكىدەك ئەمەس، ئەھمىيىتى بولسا، مەپكۇرەگە ئىشەنگەنلىكىنىڭ كۈچىدە، مانا شۇ جەھەتتىن مېنى توغرا چۈشەنسەڭلار ئىكەن دەيمەن.

ـ قەرەلى كەلدى، سىلەر بىلەن خوشلىشاي، سەييارە بىلەن خوشلىشاي، مەن سەييارىمىزنى ئېكرانلارنىڭ بىرىدىن تولۇقى بىلەن كۆرۈپ تۇرىمەن، باشقا ئېكرانداا سەييارىمىز ئۈجۈر ـ بۈجۈرگىسىگىچە ئالقانغا سالغاندەك دانە، چوڭايتىلىپ كۆرسىتىلگەن ئايرىم دالدىرمىلەر باغۇ ـ بوستان، چۆپ ـ ئۆسۈملۈكلەر، تاشلار، يەنە ھېلىقىدەك قانداقتۇر بىر تاڭ قالارلىق، ھازىرچە ئانچە چۈشۈنىكسىز، قانداقتۇر ئەقىلگە سىغماس كۆرۈنۈش، ئەگەر ئوربېتىلىق كۆرۈنۈشتىكى كۆرۈنۈۋاتقاننى يەرگە ئېلىپ بېرىشكە تېخنىكىلىق جەھەتتىن مۇمكىنچىلىك بولسا ئۇنى ئۆزۈڭلار كۆرۈڭلار، ئەنە، مېنىڭ ئوڭ تەرىپىمدىكى ئاتلانتىك ئوكيان! قاراڭلار، تاغدەك دولقۇنلار جىيەككە سېلىپ ئۇرۇلماقتا، ئاندىن ئاۋۇنى كۆرۈۋاتامسىلەر، نېمە بولۇۋاتقانلىقىنى؟! سىلەر كىتلارنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتامسىلەر؟! ئاۋۇ، ئالاھىدە بىر ئۈيۈر! ئۇلار تاغدەك بولۇپ ئوكياندىن ئۇزۇپ

چىقىشتى، ئەنە، قاراڭلار، ئاھ شۇملۇق، ئاھ، پالاكەت، كىتلار شىددەت بىلەن بېرىپ ئۆز تېنىنى ساھىلغا ئۇرماقتا، قاراڭلار، بۇ نېمىدېگەن ئاجايىپ بىر مۆجىزە؟!ـ ھە! بۇلار جېنىدىن كەچكەن كىتلار! ئۇلارغا نېمە بولدى؟ نېمە ئۈچۈن ساھىلغا ئۆزىنى تاشلاپ ياتىدۇ؟! ئۇلارنىڭ جېنىدىن كېچىشكە نېمە سەۋەب بولدى؟ بۇ قىلغىنى نېمىسى؟ بۇ كىتلەربىلەن بىزنىڭ ئاخىرقى نىيىتىمىزنىڭ بىر ـ بىرىگە دەل كېلىپ تۇرغىنىدۇر؟ سائىتى ـ قەرەلىگە! كىتلارنىڭ ئۆلۈمگە جان قىيغانلىق سەۋەبىنى مەن چۈشىنىشكە باشلىغاندەك قىلدىم، بۇ ھادىسىنىڭ ماھىيىتىگەتېرەن كىرەلمىگەنلىكىمنىڭ ئۆزى روشەن بولدى، ھاياتنىڭ بۇ مۆجىزىۋى سىرىنى بىلىش ئۈچۈن ئەمدى ۋاقىت يوق، روبېرت بوركىمۇ مۇشۇنىڭ ئۆزى، ئۇنىڭ ماقالىسىنى ئوقۇپ چىقىپ، تەپەككۇرىنىڭ تېرەنلىكىنى چۈشىنىشكە باشلىغان ئىدىم، بىراق يېزىلغانلارغا ئېيتىلمىغان يەنە بىر نەرسە قېتىلىپ تۇرىدۇ، مەن بىرـ بىرىمىزگە يارەمدە بولۇپ ئۆز ئارا كەمتۈكلۈكلەرنى تولۇقلايمىز، ئۇندىن كېيىن بىزگە روھنى يېڭىچە چۈشىنىش زاھىر بولىدۇ، دەپ كۈتكەن ئىدىم، بىراق ئۇلگۈرمەي قالدۇق، تەقدىر بۇيرۇماپتۇ، كىتلارمۇ شۇنداق بولدى، ئەگەر ئۇلارنىڭ تىلى بولسا ئىدى، بىر قانچىلىغان نەرسىنى بىلگەن بولار ئىدۇق، مەن قارمىلىپ قالدىم، مەن ئۇلارنىڭ نالەشلىك ئۇنىنى ئۇققاندەك بولۇۋاتىمەن، كىلار مېنى ئۆزلىرى بىلەن بىرگە چاقىرماقتا، مەنمۇ ئۇلارنىڭ ئارقىدىن كەتتىم، مەنمۇ شۇ خىل تېنىنى ساھىلغا تاشلاپ، جېنىدىن كەچكەن كىتىنىڭ ئۆزى، ئاخىرقىسى روبېرت بوركقا مۇراجىئەتىم، مەن ئالدىڭدا ئەيىپلىك، مەن كىتلار بىلەن قوشۇلۇپ ساڭا جۆنىدىم، قوشۇۋېلىڭلار!

ئۇندىن كېيىنكى كۆز ئالدىدا بولۇۋاتقانلار كۆرگۈچىلەرنى ھەيران قالدۇردى، فىلوفېي پۈتكۈل دۇنيانىڭ، شۇ ۋاقىتتىكى تېلېۋىزىيە

ئېكرانلىرىنىڭ ئالدىدا ئولتۇرغانلارنىڭ جىمىسىنىڭ ئالدىدا ھايات بىلەن خوشلاشتى، كاھىنىڭ ھەر بىر ھەركىتى ئۇنىڭ ئۆز ئەينەن ،قايتمايدىغانلىقىنى راستلاپ تۇردى، ئادەمنىڭ ئۆز جېنىدىن ئۆزى قىيىپ تۇرۇۋاتقانلىقىغا گۇۋاھ بولۇپ ئولتۇرۇشقانلارنىڭ جىمىسى بىلىپ تۇردى، فىلوفېينى ئويلىغان ئويىدىن تارتىشقا، ئۆلۈم بوسۇغىسىدىن ئۇنى قايتىشقا چاقىرىشقا ھېچكىمنىڭ مۇمكىنچىلىكى يوق ئىدى.

زال تىمتاس بولدى ـ دە، ھېچكىم ئورنىدىن قوزغالمىدى، ھېچكىم لام ـ مىم دېمىدى، ھەممەيلەننىڭ كۆزى كائىناتىي كاھىنىڭ ھاياتىنىڭ ئاخىرقى كۆز چىمىلداشلىرى ئۆتۈۋاتقان ئېكرانغا قادالدى، ئۆلۈم ئەركىنلىكى ھېچنەرسە بىلەن ئورۇننى تولدۇرۇالغۇسىز، ھېچنەرسە بىلەن ئۆلچىگۈسىز روھنىڭ مۆجىزىسى، بىر تراگېدىيىسى ئىكەنلىكىنى، ـ دەپ ئويلىدى، توساتتىن ئەنتونى يۇنگېر، ئاڭغىچە فىلوفېي بېشىغا ئېغىر كائىناتىي دۇبۇلغىنى كىيىدى، ئۇنىڭ خىزمەت كىيىمىنىڭ ياقا تۆگمىلىرىنى ئېيتىۋاتقانلىقى كۆرۈنۈپ تۇرىدۇ، مانا شۇ ۋاقىتتىن تارتىپ ئۇنىڭ ئۆڭى غۇۋا ـ شىرە بولۇپ قالدى، ھەممە تەييار بولدى، ئەمدى ئالەم كېمىسىدىن سىرتقا چىقىشلا قالدى، فىلوفېي قايرىلىپ قارىدى، بەلكىم بىر نەرسەنى ئېيتقان بولۇشى مۇمكىن، بىراق سۆزى ئاڭلانمىدى، خوشلىشىش ئۈچۈن قولىنى پۇلاڭلاتتى ـ دە، ئوچۇق ئالەمگە ئۆزىنى تاشلاش ئۈچۈن قاپاقاقا قاراپ قەدەم شىلتىدى، قاپاقانىڭ قانىتى يېنىك ئېچىلدى ـ دە، فىلوفېي بوشلۇققا قەدەم تاشلىدى.

ئۇ يۇلتۇزلار ئارىسىدىكى چەكسىزلىككە قەدەم تاشلىدى، ئۈستىمۇ، ئاستىمۇ سول تەرىپىمۇ، ئوڭ تەرىپىمۇ، گوررىنتىمۇ، پايانىمۇ،چەن ـ ئۆلچىمىمۇ بولمىغان چەكسىزلىككە تاشلاندى.

ئۇ لەيلەپ قالدى، ئۇندىن كېيىن ئالەم كېمىسىدىن يىراقلاپ، تەرەپسىز

لەيلەپ كېتىۋاتاتتى، ئۇ سالماقسىزلىقتا لەيلەۋېرىپ بىر مەھەلدە كۆرۈنمەي قالدى.

ساھىلغا ئۆزىنى تاشلىغان كىتلار، كۆزلىرى چانىقىدىن چىقىپ، سۈيى تېيىز ساھىلىدا جان تالىشىپ قىينىلىپ ئۆلۈپ يېتىشتى، ئوتتا پۈچلانغان تاغدەك تېنى قارىيىپ، ئۇلارنىڭ گەۋدىلىرى ھەر ياندا ياتتى.

يەر شارى بولسا ئادەتتىكىدەك قۇياشنى ئايلىنىۋەردى.

ئەتىسى سەھەر بىلەن پۈتكۈل دۇنيانىڭ گېزىتلىرىنىڭ جىمىسى بىرىنچى بەتلىرىدە «ئالەم بوشلۇقىدا بىرىنچى قېتىم ئادەم ئۆز جېنىدىن قىيدى!»، «كائىنات كاھىنى فىلوفېي ئادەمزاتنى كاسساندرا تامغىسىنىڭ ئېغىر سىنىقىدىن قۇتقازدى!»، «جېنى جەننەتتە بولسۇن!» دېيىشىپ بىر ئېغىزدىن جار سېلىپ چىقىشتى، شۇنىڭغا ئوخشىغان كۈچلۈك، تەسىرلىك كەيپىياتتىكى يەنە باشقا كۆپلىگەن بايانلار گېزىتلاردىن، تېلېۋىزىيە ئېكرانلىرىدىن ھەم رادىئو قاناللىرىدىن جار سېلىندى.

«مۇنبەر»دە ئەنتونى يۇنگېرنىڭ نامىدا تېزلا بىر نەچچە قۇرلار ئېلان قىلىندى: « ئاتىلىرىم فىلوفېي بىلەن روبېرت بورك»، «چىغىر يول، ئىز سېلىپ كېتىشتى، مەن شۇ چىغىر يول ۋە ئىزنى بويلاپ ئۇلاردىنمۇ يىراققا كېتىمەن».

بىراق تەبەسسۇم بىلەن مەسخىرىلىك، يىغىرىنى تاتىلىغان قىيقىرىقلارمۇ بولدى: «ئۆزىگە ـ ئۆزى ئات قويغان كاھىنىڭ ئېتىنى كۆككە كۆتۈرۈپ ماختاش تەلەپ قىلىنمايدۇ، ئۇنىڭ ئاللىبۇرۇن قورسىقى يوغىناپ ھامىلىدار بولۇپ، كائىناتتا!».

يەنە باشقا تاڭ قالدۇرارلىق يېڭىلىقلارنىڭ ئارىسىدا، بۇنىڭدىن بۇرۇنمۇ نەچچە رەت ئېلان قىلىنغان، سىرلىق بايانات كېزىپ يۈردى: «ئاتلانتىك

ئوكيانىنىڭ غەربىي ساھىلىدا كىتلارنىڭ چوڭ توپى ئوكياندىن قۇرۇقلۇققا ئۆزىنى تاشلىدى، جانۋارلارنىڭ بارى ئۆلدى».

يەنە بىر تاڭ قالارلىقى، روسىيىنىڭ گېزىتلىرىدىن ئېلىنىپ بىمەنە خەۋەر بولۇپ مۇنداق بىر يازمىش ئېلان قىلىندى، «تۇنۇگۈن كېچە قىزىل مەيدانىدا نامەلۇم بىراۋ قەبرىگاھقا قاناتلىق ھايۋانىنىڭ تاپى يەنى ھۇقۇشنى تاشلاپ كەتكەن، تەكشۈرۈلگەندە ئىچىدە پارتلاتقۇچ يوق بولۇپ چىقتى».

ئىككى كۈندىن كېيىن روبېرت بوركىنىڭ مېيىتى يەرلىكىگە قويۇلدى، قەبرىستان جىمجىت، كۆز، قۇياش ئوپئوچۇق، خوشلىشىش زىيارىتى ۋاقتىدا ئەنتونى يۇنگېر ئاسمانغا كۆز يۈگۈرتتى ـ دە، ئويلاپ قالدى: ئىككەيلەن تەڭ ھەقىقەت يولىغا چۈشۈپ، ماڭلايلىرىغا پۈتۈلگەن جاينى ئىگىلەشتى، بىرى :287كائىنات بوشلۇقىدىن، چەكسىزلىكنىڭ ئېقىمىدىن، ئىككىچىسى يەر يۈزىدىن، مەڭگۈلۈكنىڭ قۇچىقىدىن جاي تېپىشتى.

ھەقىقەتمۇ ئۇلار بىلەن....

« ئۆمۈر سەپىرىم قېرىدى، پانىيلىق شارابىنى ئىچەرىمگە ساناقلىقلا ۋاقىت قالدى، كومپيۇتېردە ۋىدالىق مەكتۇبۇمنى يېزىپ ئۇلگۈرۈشكە ئالدىراۋاتىمەن، مانا قىزىق، ھاياتىمدا بۇ ئويغا كەلگەنلىكىمنى قارا، مەن ھازىر يەردە يورۇق كۈن ئاستا ـ ئاستا قاراڭغۇلىشىپ تۇنگە ئايلىنىپ بېرىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتىمەن، ئۇندىن كېيىن ئۇ قايتا يورۇق بولۇپ، يېڭى كۈنگە ئايلىنىدۇ، مانا بۇ مەڭگۈلۈكنىڭ كۆزگە كۆرۈنۈپ تۇرغان ئېقىمى مانا بۇ مەزگىلنىڭ كۆز ئالدىدىكى چەكسىزلىكى، بىراق ئوربېتىدىن قاراپ تۇرغان سۇبېيېكت ئۇچۇن چەك قويۇلدى.

ئالەم ماسىشتابىدا ئادەم ئۆمرى چىۋىنىنىڭ ئۆمرى، بىراق ئادەمگە ئەقىل ـ ھۇش بېرىلگەن،يەنە ئادەمنىڭ ئۆمرىمۇ ئۇزارتىلغان شۇ، بىراق تەتۇرىچە

بولدى، ئەقىل ـ ھۇش ئۆمۈرنى كەسكىن قىسقارتىۋاتىدۇ، كۈننىڭ تۇن بىلەن ئالمىشىشنىڭ مەخپىي سىرىغا مەن قانچە رەت دىققەت قىلدىم، شۇنىڭ بىلەن ئۆزۈمگە ـ ئۆزۈم ئاخىرقى چېكىتىنى قويۇشنى ئويلىغان ئەمەسمەن، چۈنكى ھۆكۈم كۈنۈم ، مەندەك بەندىنىڭ بىۋاپا ھاياتىنىڭ ئاخىرقى كۈنى كەلدى، ھەر بىر ئادەمنىڭ ئۆمرى بىلەن مۇناسىۋەتلىك بارلىق نەرسىگە ئوخشاش، ھۆكۈم كۈنۈم بىللە كېتىدۇ، ھۆكۈم كۈنۈمنى ئۆزۈمگە ئۆزۈم بەلگىلىدىم، قايغۇلۇق ئارتۇقچىلىقىمىمۇ، يانىماس خاتالىقىمىمۇ شۇنداق.

شۇ ھايات سەپەرىمنى يېزىپ پۈتتۈرۈش بىلەن ئەگەر مۇمكىنچىلىك بولسا، كائىناتىي ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىغا چىقىمەن، ئۇندىن كېيىن ھاياتلىق بىلەن خوشلىشىمەن، ئۆز جېنىمدىن ئۆزۈم ۋاز كېچىشىم كېرەك، ئۆزۈمگە چىقارغان ھۆكۈمۈم شۇنداق، مەن جامائەتنىڭ ئادەتكە ئايلانغان ئاڭ ـ سېزىمنى ۋەيران قىلدىم، مىليۇنلىغان ئادەملەرگە ئۆچ كۆرۈندىغان بولدۇم، مەن روبېرت بوركىنىڭ ئۆلۈمىنىڭ سەۋەبچىسى، مەن تۈيۈق يولغا قاۋالدىم، يوق بولۇشۇم، ھاياتتىن قول ئۈزۈشۇم كېرەك، باشقا يول يوق!.»

كىشىلەر سەكراتتا ئادەمگە نەپەس يېتىشمەي قالدۇ، دەپ قويۇشىدۇ، شۇنداق بولسىمۇ، ئېيتار سۆزۈمنى ئېيتىۋالاي، يەردىكىلەرنىڭ جىمىسىنىڭ قارغىشىغا قالغان ئادەمنىڭ ئۇنى ئۆچ كۆرىدىغان دۇنيانىڭ نېمە بولۇشى بىلەن نېمە كارى؟ ماڭا دېمەكنىڭ ھەممىسى يىلان سىيپىغاندەك دۇنيا ئېلىپ كەتسۇن دېسەم بولاتتىغۇ! بىراق، ئۆز ـ ئۆزۈمگە ئۆلۈم تەييارلانغان ۋاقىتتىمۇ ئۆزۈمنىڭ چۆچىگەنلىكىمنى يوشۇرالمايمەن، ئادەملەر قانداق قىلار ئىكەن؟ كاسساندرا تامغىسى بىلەن بولغان ۋەقە كېلەچەكتە ئادەملەرنىڭ ئەقلى بىلەن ۋۇجۇدىغا قانداق تەسىر بېرەر ئىكەن؟ ئۇندىن قالسا ھەرقانداق بولغان كۈندىمۇ قارغىشقا قالغانلىقى بىلەن يەنىلاھەقىقەت بولۇشتىن قالمايدۇ ـ دە، بۇگۈن

چەتكە قېقىلغان قىيىن مەسىلە ئەتە قايتا لەيلەپ چىقىدۇ، ئۇنىڭدىن قېچىپ قۇتۇلۇش مۇمكىن ئەمەس.

ھۆكۈم كۈنۈم كەلدى، ئۇ كەلمەي قويمايتتى، ماڭا چېكىنىش يولى يوق، مەن سىلەرگە، ئادەملەر! ئۆزۈمنىڭ جان سىرىمنى قالدۇرۇۋاتىمەن، ئۇندىن كېيىن سىلەر ئۆزىنى كېيىن كائىناتتىكى كاھىن دەپ ئاتىۋالغان مېنىڭ كىم ئىكەنلىكىمنى، نەدە تۇغۇلغانلىقىمنى قانداق ياشىغانلىقىمنى، نېمە ئىش قىلغانلىقىمنى، بالايى ئاپەتلىك كاساندرا تامغىسىنىڭ سىرىنىڭ ماڭا قانداق ئېچىلغانلىقىنىڭ تىلسىمىنى بىلىسىلەر....

خوشلىشۇۋېتىپ يەنە ئېيتاي، ئەڭ كۈتۈلمىگەن ئويلار يەنە خىياللار ماڭا ئالەمدە يۈرگىنىمدە كەلدى، ئۇنى نېمە دەپ چۈشەندۈرۈشۈمنى بىلمەيمەن، كائىناتتىن بۇلۇت ئارىسىدىكى يەرگە قارىغانسېرى خۇشاللىنىپ ئويلىنىمەن، ئۇھ خۇدا، يەر شارى نېمىدېگەن كارامەت يارالغان! ئەدناسى كۈنمۇ كىشىلەر ياشىغان يەرنىڭ ھۆرمىتى ئۈچۈن يارالغان بولسا كېرەك، بولمىسا شۇنىڭ بارىنىڭ ماھىيىتى قايسى؟ دۇنيا ئادەمگە كېرەك، شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ مەۋجۇت، شۇنىڭ ئۈچۈن ئادەم ئۇنى تۈيۈپ سېزىدۇ، تۈيۈپ سەزگەنلىكى ئۈچۈن ئۇ بار، بولمىسا مانا بۇ سامان يولىنىڭ نېمە كېرىكى، نېمە؟ بىراق ئاشۇ پانىيلىقنىڭ ھەممىسىگە ئادەم ئۆزى ئەرزىمدۇ؟ مانا مۇشۇ ئەقىل يەتمەس دۇنيانىڭ تۈزۈلۈشىگە؟ مانا ئادەمنىڭ تىلسىمى!

ۋاقتىم پۈتتى،ناھايىتى ئاز قالدى،بىر ئازدىن كېيىن ئىستانسىدىن ئۆزۈمنى تاشلايمەن،سەكرەيمەن،يەردىن يىراق،ناھايىتى يىراق، شۇنىڭ بىلەن ئۇنۇم ئۆچىدۇ، مېنى كەچۈرۈپ قويۇڭلار.

فىلوفېي»

كائىناتىي كاھىنىنىڭ بۇرۇنقى ياشىغان جايىغا ئەرشكارلارنىڭ گۈرۈپپىسى

كەلگەن دەسلەپكى كۈنلا فىلوفېينىڭ مەكتۇپى بىلەن جان سىرىنىڭ تېكىستى رۇس تىلىدا يەرگە ئىبەرتىلدى، ئالەم كېمىسىنىڭ كوماندىرىنىڭ تېزلا بەرگەن بايانىدا شەخسىي كومپيۇتېرنىڭ ئىچىدە فىلوفېي قالدۇرغان ۋەسىيەت ساقلانغانلىقى، ئۇ ئالەملىك ئىستانسىنىڭ كەلگۈچى شەخسىي كومپيۇتېردا ساقلانغان ئۇنىڭ جان سىرىنى ئەنتونى يۇنگېرگە بېرىپ قويۇشنى سورىغانلىقى ئېيتىلىدۇ، «ئەنتونى يۇنگېر يازغانلىرىمنى خالىغانچە پايدىلىنىشقا ھەقلىق».

تېكىست: «سەن بىلەن ھەم سەندىن كېيىنكى كەچۈرمىشلىرىم» دەپ تەقرىب قويۇلغان، ئۇندىن باشقا تۆۋەندىكىلەر يېزىلغان:

«ئالەمدىكى ئوربېتىلىق ئىستانسىغا دۇچار بولىمەن دەپ بۇرۇن ھېچقاچان ئويلىمىغان ئىدىم، ئاڭا مېنى ئىلىم ـ پەن يولى ئېلىپ كەلدى، بىراق ، ئالەمگە يالاڭلا ئىلمىي مۇدىئا بىلەن جۆنىمىگەنلىكىمنى، ئۆزىنى ـ ئۆزى يەر يۈزىدىن قوغلانغاندىن كېيىن ئۆزىنى ـ ئۆزى كائىنات كاھىنى دەپ ئاتىغان قوغلاندى ئىكەنلىكىمنى ھېچكىم بىلمەيدۇ، ئىلگىرى سىياسىي ياكى قانداقتۇر بىر سەۋەبلەر بىلەن چەت دۆلەتتىن ماكانىغا، سوۋېتلەر ئىتتىپاقىغا كېلىشتىن باش تارتىشقان، شۇنىڭ بىلەن پۈتكۈل دۇنيانىڭ كۆز ئالدىدا يىرىك مەملىكەتنىڭ ھاكىمىيىتىگە قارشى چىققان ئادەملەر ئۆزلىرىنى ‘‘قايتماس’’لار دەپ ئاتاپ قويۇشاتتى، شۇلاردەك مەنمۇ ئۆزۈمنى’’يالتايماس‘‘دەپ ئاتاپ قويسام بولغۇدەك.

بىراق، يوق، ئۇ سۆز بۇ يەرگە توغرا كەلمەيدۇ، مەن سۈرگۈن قىلىنغۇچىمۇ، داجىغاقمۇ ئەمەس، بۇ بولسا چۈشەندۈرۈلۈشى مۇرەككەپ بولغان كىشىلەردىن قېچىش، كائىنات ئارقىلىق كىشىلەردىن بېكىنىش، روھنىڭ كائىنات بىلەن بىر گەۋدىلىشىشنىڭ ناھايىتى ئەپسىز ئاڭلانغانلىقىغا

قارىماي، مەن مۇشۇنداق قىلىپ قويار ئىدىم، بىراق كائىناتتا ئۆتكەن ئۆمرۈم پۈتكۈل هاياتىمنىڭ مەنتىقىي خۇلاسىسى، تەرەققىياتىمنىڭ ئەڭ ئالىي هەم ئاخىرقى نوقتىسى بولدى، بۇ ئۆز زۆرۈرلۈكى ئالدىنئالا بەلگىلەگلىك تەقدىر بولسا كېرەك، شۇنداق بولارغا مۇمكىن ئىكەنلىكىگە ئىشىنىش قىيىن. بىراق، يورۇق دۇنيادا نېمىلەر بولمايدۇ، نېمە ئىشلار يۈز بەرمەيدۇ.

تەقدىرنىڭ باغلىنىشى كىشىلەرنىڭكىدەك ئەمەس، باشقىچە بولدى، شۇ سەۋەبتىن ئۆمۈر بويى تۆرىلىشىمنىڭ، تېخىمۇ ئېنىق ئېيتقاندا، تۇغۇلغانلىقىمنىڭ سىرىنى ئېيتىشتىن قېچىپ ئۆمۈر بويى ئۇنى ئارقىمۇ ـ ئارقا يامانلىققا تۇرتۇشكە هەرىكەتلىنىپ كېلىۋاتىمەن.

بوۋاق ۋاقتىمدا يوتقانغا ئوراپ تۇرۇپ بالىلار باغچىسىنىڭ ئىچكى بوسۇغىسىغا، ئۇدۇل كىرگەندىكى يېرىگە تاشلاپ كېتىپتۇ، مېنىڭ تەگاتىمنىڭ كىرىلېتسوۋ(كىرىلېتسوۋ ـ دېگەن تەگات، رۇس تىلىدا بوسۇغا، دەهلىز دېگەن مەنانى بىلدۇرگۈچى سۆزدىن كەلگەن. ئۇيغۇرچىگە تەرجىمە قىلغۇچىدىن)بولۇپ قالغانلىقىمۇ دەل شۇنىڭدا، بۇ تەگات بالىلار باغچىسىدا قويۇلغان، ئېتىمنى ئاندرېي قويۇشۇپتۇ ـ دە، ئاتامنىڭ ئېتىنىمۇ شۇ سۆزدىن ياساپ ئاندرىيېۋىچ دەپ ئاتىشىپتۇ. كىرىلېتسوۋ ئاندرىي ئاندرىيېۋىچ دېگەن نامنىڭ ئۆزى بۇ بىر پاجىئە، ماڭا كېيىن باشقىلارنىڭ ئېيتقانلىرىغا قارىغاندا 1942 ـ يىلىنىڭ ئايىغىدا قىشنىڭ قاراڭغۇ تېڭىدا بولغان ئىكەن، ئۇ تاڭ ئېسىمدەبار، خىرە ـ شىرە يادىمدا ئەلۋەتتە، بۇنىڭغا هېچكىم ئىشەنمەيدۇ، شۇنداق بولسىمۇ، ئامال قانچە؟ بولغان ئىشلارنى ئۆز ئەينى ئېيتىۋاتىمەن، ئاپام ماڭغاندا چىققان قارنىڭ غىچىرلىغان ئاۋازى ئېسىمدە. شۇ قىشنىڭ سەهەردە ئۇنىڭ ئالدىراش كېلىۋاتقانلىقىمۇ ئېسىمدە. ئۇ مېنى كۆكرىكىگە مەهكەم بېسىپ ئىككى تەرىپىگە ئالاڭ ـ بۇلۇڭ قاراپ، دۇگدىيىپ ماڭغان

ئىدى، ئۇنىڭ يۈرىكىنىڭ دۈپۈلدەپ قاتتىق سوققانلىقى ئاڭلىنىپ تۇرغان. ئۇ قاتتىق ھاسىراپ قۇلىقىمغا بىر نېمىلەرنى شۇرلاپ، يىغىنى ھەم كۆز يېشىنى توختىتىشقا ھەرىكەت قىلىپ كېلىۋاتاتتى، بالىلار باغچىسىنىڭ بوسۇغىسىغا مېنى تاشلاپ قويماقچى بولۇپ كېلىۋاتقان چاغدا مەن يۆگەك ـ كۆرپەمنىڭ ئوچۇق يېرىدىن ئۇنىڭ ئۆڭىنى، قار يېپىشقان كىرپىكلىرى بىلەن كۆزلىرىنى، بوزارغان ئاسمانىنى، لەپىلدەپ چۈشۈۋاتقان قارنى كۆرگەن ئىدىم، قار ئوك ـ تەتۈر ئايلىنىپ بولۇشىغا يېغىۋاتاتتى، بەلكىم ئاپام ماڭا شۇ چاغدا «سەن يىغلا، كىشىلەر تېز بايقىسۇن» دەپ شۇرلىغاندۇر؟

ئاپام مېنى بوسۇغىغا قويغاندا ئۇنىڭ بۇ ئىشىنىڭ نېمە ئىش ئىكەنلىكىنى دەررۇ چۈشەنگىنىم يوق، سوغۇقتىن ئۇشۇدۇم، ئۇ قايتىپ كېلىپ، مېنى باغرىغا بېسىپ ئالىدۇ، دەپ كۈتتۈم، بىراق ئاپام دەرەخلىككە يوشۇرۇنۇپ، چەتتە قار كۈرتۈكىدە تۇردى، كەلمىدى، شۇنىدىن كېيىن يىغلاپ كەتتىم، قاتتىق يىغلاپ كەتتىم، ئۇنىڭغىچە ئىشىك ئېچىلدى ـ دە، كىمدۇر بىراۋ كېلىپ مېنى قولىغا ئېلىپ كۆتۈرۈپ ئېلىپ كەتتى.

كۈرتۈك، يەنى قار دۆۋىسى دېگىنىم. كېيىن باشقىلاردىن تىكەندەك يالغۇزلۇقتا ئاڭلىغانى سۆزۈم شۇ بولدى، «ئاپامنىڭ ئىزىنى قار كۈرتۈكىدىن كۆردۈق، ـ بولدى، باشقا ھېچقاچان، ھېچقاچانقى يەردە ئىز قالغانلىقى كۆرۈنمىدى...».

ھازىر مەن كۆز ئالدىمغا كەلتۈرەلەيمەن، بىر ياقتا تاشلاپ قويغان بالىسى ۋارقىراپ ياتسا كەلمەي، دەرەخلەرنىڭ دالدىسىدا قانداقمۇ چىداپ تۇرغاندۇ؟ دائىما بىر چۈش كۆرىمەن، قېلىن قار كۈرتۈكىنى يېرىپ ئۇنىڭ ئىزىغا قارايمەن، ئىزى قويۇق ئورمانغا كىرىدۇ، قورقىمەن، سوغۇق قارغا پاتىمەن، كېيىن: «ئاپا! ئاپا!» دەپ قىيقىراشقا باشلايمەن ـ دە، ئويغىنىپ كېتىمەن.

بىراق شۇ بالايى ـ ئاپەتلىك تاڭدا مېنى شۇنداق بالايى ـ ئاپەتلىك تاشلاندى قىلىشقا ئانامنى نېمە مەجبۇرلىغان ئىكەن؟ ئېسىت، بىلسەمچۇ؟ دادام كىم ئىكەن؟ ئانام دادامنى ئۆزىلا بىلمىدىغاندۇ بەلكىم، مانا مۇشۇنىڭغا ئوخشاش كۆپ سوئاللار ماڭا جاۋابسىز، ئۆمۈرلۈك تېپىشماق بولۇپ قالدى، بالىلار باغچىسىدا بۇ ئەھۋالدا ماڭا ھېچكىم نەزەر تاشلاپ قويغاندەكمۇ قىلمايتتى، گاھىدا ئۆز سىرىمنى كىمدۇر بىراۋ بىلەن بۆلۈشكۈم كەلگەن بىلەن ئۇنداق قىلىشقا ئۇنچىلىك خۇشتار ئەمەس ئىدىم، ئۇنىڭ ئۈستىگە، شۇ قار يېغىپ تۇرغان قىشقى تاڭدا ئانام مېنى باغرىغا بېسىپ كۆتۈرۈپ ماڭغاندىن باشقا ئەسلىگۈدەك ھېچنەرسە يوق. ئۇندىن قالسا، بىر ئىشنى يادىمدا قالدۇرۇپ قالغانلىقىمغا ھېچكىممۇ ئىشەنمەيتتى.

بىراق، ئېيتقانلىرىمغا قىلچىمۇ ئىشەنمىگەنلىكىنى بىلدۈرمەي ئاڭلىغۇسى كەلگەن يورۇق دۇنيادا تىكەندەك يالغۇز ئايال ژالېرىيا ژالېنتىنوۋنا بار ئىدى، خىزمەتداشلىرى ئۇنى ژاۋا دېيىشەتتى، بىزمۇ شۇنداق ئاتىشاتتۇق، بالىلار ژاۋا، ژاۋا ئاچا دەيتتۇق، يەنە شۇنداق ئۆزىدە قانداقتۇر بىر ئائىلە كىشىلىرىدەك يېقىنلىق، ئىللىقلىق بار ئىدى، ئۇندىن كېيىن ئەلۋەتتە، ژاۋا ئاچا ھەممىزنىڭ سۆيۈملۈك تەربىيىچىمىز ئىدى.

بالىلار ئۆيىمىز رۇزا شەھىرىنىڭ چەت ياقىسىدا، مالىيۇكا يېزىسىنىڭ يېنىدا، ئۇ يەر مۆلچەر بىلەن موسكۋادىن يۈز چاقىرىمچە نېرى، بىزنىڭ 751 ـ نومۇرلۇق بالىلار باغچىسى، مەيدان، ئوچاستىكا يېتىم بالىلارغا باشپاناھ بولغان بولۇپ موسكۋا شەھەر ئەتراپىدىن گېرمان ئەسكەرلىرى چېكىنىپ كېتىشى بىلەن شەكىللەنگەن ئىكەن، شۇ چاغدا ژاۋا بولسا ئورمان ـ توقايىنىڭ ئىچىدە، قوشنا جايلاشقان كومپوزىتورلارنىڭ ئۆيىدە ئىشلەيتتى، بۇ ھەقىقەتەندە سوۋېتلەر ئىتتىپاقىلىق كومپوزىتورلارنى يېتىشتۇرۇپ

چىقارغۇچى جاي ئىدى، بۇ يەردە، خەزىنىدەك بايلىق بار جايدا، ھەر بىرى يەككە بىر قورۇدا ياشىغان ،ھەر قايسى رايونلاردىن ھەم جۇمھۇرىيەتلەردىن كېلىشكەن كومپوزىتورلار يۈز يىلغا يارايدىغان مۇزىكىلارنى يارالغاندىن تارتىپ پەقەتلا ئۇلۇغلاردىن ئۇلۇغ بولغان يول باشچى ۋە ئەللەرنىڭ ئاتىسى يولداش ستالىننى مەدھىيىلىگەن سەلتەنەتلىك مەدھىيە خورلىرى بىلەن دىنىي مەدھىيە ناخشىلىرى كەبى مەدھىيىلەرنى يېزىشقان، بۇ يەرگە گاھىدا ئۆتۈكچىنىڭ ئوغلىدىن 20 ـ ئەسىرنىڭ ھۆكۈمدارىغا ئايلانغان بۇ ئادەمگە بېغىشلانغان ئەسەرلەرنى ئاڭلاپ، تەنقىدي پىكىر بېرىش ئۈچۈن پارتىيىنىڭ ئالىي ئەربابلىرى كېلىشكەن، گاھىدا بۇ يەردە ھەربىي ناخشا-ئۇسسۇللار كۆرسىتىلەتتى، ئاڭا بىزمۇ، بالىلار باغچىسىدىكىلەرمۇ كېلەتتۇق، ۋاۋا ئاچا ئىجادىيەت ئۆيىنىڭ باشلىقى ئىدى، بىراق ئۇ ئۆزىمۇ ئادەتتىكى پىيانىنوچى ئەمەس ئىدى، شۇ سەۋەبتىن ئۇرۇشتىن كېيىن ئۇ بالىلار باغچىمىزغا مۇزىكا يېتەكچىسى بولۇپ كەلگەن ئىكەن .

1941 ـ يىلىنىڭ كۈزىدىن 1942 ـ يىلىنىڭ يېزىغىچە روزادا يەنە ئۇنىڭ چەت ياقىلىرىدا گېرمانلارنىڭ تانكىلىق ئەسكەرلىرى تۇرغان، ئۇ ۋەقەلەرگە، ئەلۋەتتە ھېچقانداق چېتىشلىقىم يوق ئىدى، بىراق تۇغۇلغان ۋاقتىم بىلەن تاشلاندىلىق تەقدىرىنىڭ ئوتتۇرىسىدا، كۆرۈنۈشتە، قانداقتۇر بىر مۇناسىۋەت بارەك قىلاتتى. نېمىلا بولمىسۇن ۋاۋا ئاچا بۇ ھەقتە ئويلانغان، ھەم مەن بىلەن سۆزلەشكەندە، جان ـ جىگىرىمىزنى تۆكۈپ قالغان چېغىمىزدا، شۇنى قىيىتىپ ئېيتىپ قويىاتتى، ئۇ ئۆزىمۇ يېرىم يىلغىچە گېرمانلارنىڭ تاجاۋۇزىدا قالغان، ھەممە ئىش ئېسىمدە ئىكەن، ئۇ مېنى نوتىغا ئۆگىتىپ، مۇزىكا بۆلۈمىدە ئىككىمىز قالغان چاغلاردا، پارتىمىز مۇزىكىلىق ساۋاتتىن چىقىپ كېتەر ئىدى.

ژاۋا، ژاۋا! كۆز ئالدىمدا بايقالماي قېرىۋاتقان جان ـ دىلىم، يېقىنىم، مېنى ئۆز باغرىدىن چىققان بالىدىنمۇ ئارتۇق كۆرگەن شۇنداق كىشىنىڭ ئانام بولۇپ قالغىنى نېمىسى! ھەممىدىن قىزىقى، ھېچقاچان يېنىمدا ئانام بولغان ئەمەس، لېكىن ژاۋانكىمۇ بالىسى بولغان ئەمەس، ئۇنىڭ يېتىم ـ يېسىرلەرگە ئامراق بولۇپ قالغانلىقىنىڭ سەۋەبى تەنھالىقىدىن بولدىمىكىن؟!

ـ ئاندرىيۇشا، ـ دېدى ئۇ ماڭا، ئەلۋەتتە تاشلاندۇق بولۇپ قالغانلىقىڭغا ھەسرەت چېكىسەن، سېنى چۈشىنىمەن، ئارمان قىلماي تۇرالمايسەن، بىراق ئۇندىن باشقا چارىمۇ يوق، ئۇندىن كۆرە،ئۆزۈڭگە سىرتتىن كۆز يۈگۈرتۈپ باققىن، شۇنىڭدىلا باشقا نەرسىنى كۆرىسەن، ئەگەر يېڭىلىشمىسەم، ئاندرىيۇشا، خۇدا ساڭا چوڭ ئىقتىدار بەرگەن، سۆزۈم ھەق، مۇشۇ ئېيتقىنىمنى قاچاندۇر بىر ئەسلەرسەن، ئەقلىڭ پاك، بەكمۇ ئىقتىدارلىق بالىسەن، مانا بۇ مۇزىكىنى مىسال ئالايلى، سەن پۈختا مۇزىكانت بولۇپ چىقىشىڭ مۇمكىن، بىراق كىم بولۇشۇڭنى ئۆزۈڭ ھەل قىل، مۇزىكا ئۆزۈڭ ئۈچۈن، لېكىن ئەلگە باشقا ئىشىڭ بىلەن خىزمەت قىلىشىڭ مۇمكىن، مانا مەكتەپنى پۈتتۈرۈپ ئوقۇشۇڭنى داۋاملاشتۇرساڭ، ئۇ چاغدا ھاياتىڭ ئۆز قولۇڭدا بولىدۇ، ئۇندىن كېيىن مۇشۇ ئىقتىدارىڭ بىلەن ئاندرىيۇشا، ئاق يولۇڭ ئېچىلىدۇ، ساڭا ھېچنەرسە توسالغۇ بولالمايدۇ، شۇنداق، ساڭا ئاناڭ ھەققىدە ھېچنەرسە نامەلۇم دەيلى، بىراق ئاناڭنىڭ كىم ئىكەنلىكىمۇ پۈتۈنلەي نامەلۇم ئەمەسمۇ، يەنە بالىسىدىن ژاز كېچىپ، يىتىپ كېتىشكە ئاناڭغا نېمە تۇرتكە بولغان، ئۇنى نېمە مەجبۇرلىدى؟ ئېيتىش ئۈچۈن ھەر قانداق ئىش بولۇپ كەتكەن كۈنلەردىمۇ ، ئويۇمچە، ئاڭا گۈناھ ئارتماسلىقىڭ كېرەك، ياق، ئانىنى ئۆچ كۆرىدىغان پەرزەنتىمۇ بولمايدۇ، سەن خاپىلىما، بىراق مەن ئاڭا رازى بولۇشۇڭ كېرەك دېمەكچى، شۇنداق! سەن تاڭ قالما، بىراق

ئۆزۈڭ ئويلاپ كۆرگىن، ئاندرىيۇشا، ئوقۇشقا، بىلىم ئېلىشقاھىرىسىمەن بولۇشتەك ئىقتىدارىڭ ئاناڭدىن، ئاتاڭ بىلەن ئاناڭدىن، سەن بۇ ئىقتىدارنى ئەجدادىڭدىن، بولۇپمۇ ئاناڭدىن ، ئاناڭ ئارقىلىق ئالدىڭ، سېنى تاشلاپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن ئۇنىڭ بېشىدىن نېمىلەرنىڭ كەچكەنلىكىنى بىلگىلى بولمايدۇ، بىراق ئۇ شۇنداق قىسمەتلەرگە دۇچار بولغاندىن كېيىن، دېمەك، ئۇنىڭ باشقا چارىسى قالغان ئەمەس، بۇنداق قىلىش، دېمەك، سېنى ئامان ساقلاپ قېلىشنىڭ بىردىنبىر مۇمكىنچىلىكى بولسا كېرەك، نېمە ئۈچۈنلۈكىنى ئېيتالمايمەن، بىلمەيمەن، ھېچكىم بىلمەيدۇ، بىراق ئاناڭنىڭ باشقا ئامالى قالمىغانلىقىغا سېنى شۇنداق قىلىپلا ئامان ساقلاپ قېلىشى بولغانلىقىغا ئىشىنىمەن، شۇنداق قىلىپ ئۇ زور تەۋەككۈلچىلىققا پېتىنغان، بىراق مانا، ئامان ـ ئېسەن يۈرۈۋاتىسەنغۇ، باشقىنى بىلمەيمەن، بىراق بالىلار باغچىسى دېگەن بىزنىڭ مەملىكەتتە قۇرۇق گەپ ئەمەس، ئۆزۈڭدىنلا بايقىساڭ بولىدۇ، يەنە بولسا بۇ تېخى ئاناڭدىن، ئاناڭ ئارقىلىق، ئۆڭ ـ چىرايىڭ، بوي تۇرقۇڭ، سۈمبات‌ىگۈمۇ، خۇداغا شۈكۈر! ساڭا كۆپ نەرسە ئاناڭدىن يارىتىلىغان . . . ، دېمەك، ئاناڭدىن كەلگەن، ساڭا مەسلىھەتىم، ئاناڭنى باشقا بىرەرمۇ چارىسى قالمىغان ئىكەن دەپ يۈر، چوڭ بولۇپ ئەر بولغىنىڭدا تېخىمۇ كۆپ نەرسىلەرنى چۈشىنىسەن.

يىللار ئۆتكەنسېرى ۋاۋانىڭ ئوچۇق تەھلىل قىلىشقا بولمايدىغان، قانداقتۇر بىر ئالاھىدە ئەھۋالنى تەكىتلەپ سۆزلىگەنلىكىنى چۈشەندىم، ئۇنىڭ ئۆز پەمىگە قانچىلىك ئىشەنگەنلىكىنى ئېيتىش قىيىن. بىر قانچە يىلدىن كېيىن، مەن موسكۋا ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئوقۇپ يۈرگەن چاغدا، ۋاۋا مەكتۇلۇك كۆز يۇمدى، شۇنداق قىلىپ ۋاۋانىڭ توساتتىن تىلغا ئالغان بىر سۆزى، ھېچقانداق، يا ئېنىقلىغۇچى، يا چەتكە قاققۇچى پاكىتى يوق مۆلچەر

بىلەن ئېسىمدە مەڭگۈ قېلىشۇەردى.

مەن توققۇزىنچى سىنىپتا ئوقۇپ يۈرگەندە، يېنىمىزدىكى مالىيەڭكا دېگەن يېزىدابىر چوڭ ئاپەت روي بەردى، بىر ئايال ئون يەتتىگە كىرىپ قالغان قىزى بىلەن ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋېلىشتى.

ئانىسى ئېسىلىپ ئۆلۈۋالدى، ئەگىشىپ قىزىمۇ شۇنداق قىلدى، ئۇلار پەقەت شۇ ئىككىلا جانلىق ئائىلە ئىدى، ئانىسى كومپوزىتورلارنىڭ ئىجادىيەت ئۆيىنى يۇيۇپ تازىلىغۇچى، قىزى مەكتەپتە ئوقۇپ، ئۆسۈپ بوي تارتىپ كېلىۋاتقان ئىدى، بىراق ئايال قىزىنى گېرمان ئەسكەرلىرى ئەتراپىدىن چېكىنىپ يېرىم يىلدىن كېيىن تۇغقانلىقىنى ھەمەيلەن بىلىشەتتى، يەنە ئۇ ئايال ئۆز قىزىنى گېرمان سولداتىدىن، مۇنداقچە ئېيتقاندا، باسقۇنچىدىن، تاجاۋۇزچىدىن، فاشىستتىن يەنە باشقا شۇنىڭغا ئوخشاشلاردىن تۇغقانلىقى ھېچكىمگە يوشۇرۇن ئەمەس ئىدى، قوشنىلىرى ئۇ ئايالنى كۈن ئالالماس قىلىپ قويغان، مەكتەپتە قىزنىڭ ئاڭلىمىغان بىرەرمۇ مەسخىرە ـ مازاقلىرى يوق ئىدى، بۇ قايغۇلۇق ۋەقەدىن ئۆزىنى يوقاتقان ۋاۋا شۇ كۈنى بىر قىزىقسىنارلىق سۆزلەپ سالدى، بەلكىم ئۇ گەپلەرگە ئۆزىمۇ پىسەنت بەرمىگەندەك قىلاتتى، بىراق ئۇنىڭ سۆزلىرى كۆڭلۈمگە شاپپىدەبىر نەرسىنى كەلدۈردى ـ دە مەڭگۈ ساقلىنىپ قېلىشۇەردى، مۇشۇ ۋاقىتقىچە ئۆچمىدى، ناتالىيا، ـ دېدى ئۇ تەرىبىيىچىلەرنىڭ بىرىگە، نېمىدېگەن شۇملۇق! شۇنچىلىكمۇ رەھىمسىز ئۆلۈم بولامدۇ، ئانىسىمۇ، قىزىمۇ ئۆزلىرىنى ئۆزى ئۆلتۈرۈۋېلىش... نېمە شۇملۇق بۇ؟... ئادەمنى شۇنداق ئەھۋالغا يەتكۈزگەنلىرىگە قارىمايسىلەرمۇ! بۇلارنىڭ گۇناھى نېمە؟! شۇنداق! ئۇرۇش دېگەن ئۇرۇش، ئۇنىڭ ئۆز ھېسابى بار، ئۇرۇشتا قان ئاقىدۇ، كىشىلەر ئۆلىدۇ، بىراق شۇنچىلىك رەھىمسىزلىككە، زوراۋانلىققا، خورلاشقا، غەزەپلىنىشكە

بولارمۇ؟! مەيلى ! بولار ئىش بولۇپتۇ، شور پىشانە ئاجىزە گېرماندىن تۇغۇپ قويۇپتۇ، بولارى بولۇپتۇ- دە، ئۇنىڭ نېمىسىگە كىشىلەر مۇنچىلىك قەست قىلىپ قويۇشتى، نېمىدېگەن ياۋايىلىق؟! ئۇ قىزنىڭ گۇناھى نېمە؟ ئۇندىن قالسا ھېچكىم ئاتا - ئانىسىنى ئالدىن تاللىۋالالمايدۇ، خۇدا كىمنى بەخش ئەتسە شۇ ئاتا - ئانا بولىدۇ، ئۇلار نە گۇناھى ئۈچۈن ئېسىلىۋېلىشتى؟! نېمە، ئانىسى ئەپلەپ - سەپلەپ بالىسىنى ئەل قاتارى بولسۇن ئۈچۈن بىراۋنىڭ ئىشكى ئالدىغا بالىسىنى تاشلاپ قويۇپ ئۆزى بولسا «ئىنس - جىنسىنى بىلدۇرمەي، يەر يۈتۈپ كەتكەندەك كۆزدىن غايىپ بولۇپ تىرىكلا ئۆلسە ياخشى بولاتتىمۇ؟».

شۇندىن بېرى مەھەلى كەلگەندە تۇخۇمدىن چېكىلىپ چىققان چۆجىدەك بولۇپ كۆڭلۈمگە بىر ئوي غىلىتتىدە كېچەتتى، ھە بەلكىم، ئاتامۇ دەل شۇنداق ئادەم بولسىچۇ، ئۇندىن كېيىن ئانام بېچارىنىڭ بوۋاقنى ئىشكىنىڭ ئىچىگە تاشلاپ قويۇپ، ئۆزى مەڭگۈ، قايىتا كەلمەس بولۇپ كۆزدىن غايىپ بولۇشتىن باشقا چارىسى قالمىغان بولسىچۇ؟

مۇنداق ئىشنىڭ قانداق شەرتىتە، قانداق قىلىپ، قانداق مۇمكىنچىلىكتە روي بېرىشىنى كۆز ئالدىمغا كەلتۈرۈشكە ھەرىكەت قىلدىم، ھەر خىل ئويلارنى ئويلىدىم، ھەر ياڭزا تۇگۇنلەرنى يەشتىم، شۇلاردىن ھاڭغىرقاي پايانسىزلىقنى، تەنھالىقنى،رەھىمسىزلىقنى سەزدىم، مۇنداق ئەھۋال پەقەت سۇلىرى چالقىغان دېڭىزدا كېمىنىڭ سىرتىدا قالغان ئادەم ئۇچۇن سادىر بولۇشى مۇمكىن.

بىرەركىمنىڭ قىيقىرغىنىغا، چاقىرغىنىغا قارىماي قارىسىنى يوقاتتى، ئەتراپىدا بىرەر جاندارمۇ يوق، دولقۇنلار، دېڭىزلار، ساھىلمۇ يوق. بىراق ،ئۇنى بۇ دېڭىزغا كىمدۇر بىراۋ تاشلاپ كەتتى- دە؟! كىم؟

شۇ سوئالغا جاۋاب ئالغۇم، بىلگۈم كەلدى، بۇنى نېمە ئۈچۈن بىلگۈم كەلدى، ئۇنىڭ نېمە ئەھمىيىتى بار بولار؟ چۈشەنمەيمەن، راست ئۇ ماڭا نېمىمۇ ئاتا قىلار؟ ھېچنەرسە، بىراق شۇنچىلىك بىلگۈم كەلدى، ئەگەر ھەقىقەتەندىمۇ گېرمان سولداتى ئاتام بولسا، ئۇ كېيىن نېمە بولدىكىن؟ ئۇندىن كېيىن بېشىمغا توساتتىن بىمەنە ـ ساندىراق ئويلار كەلدى، نېمە ئۈچۈن ئۇ ئاتام بولۇشى كېرەك ئىدى؟ كىم ئۇنى سوردى؟ مېنى تۆرەلدۈرۈپ قويۇپ، ئاندىن يىتۈپ كېتىش ئۈچۈن «پۈتكۈل ياۋرۇپانى بېسىپ ئۆتۈپ كەل!» دەپ ئۇنى كىم چاقىردى؟ بەرھەق، ئۆزۈمنىڭ تېگى ـ تەكتىگىنى بىلگۈڭ كېلىدۇ، بىراق بىلەلمەيسەن، ئويلىنىۋېرىسەن، تۇغقان ئانامنىڭ نەگە كەتكەنلىكىنى بىلگۈم كېلىدۇ، بەرھەق، شۇ گېرمان سولداتنىڭ، ئاتامنىڭ تەقدىرى نېمە بولدىكىن؟ تىرىك قالغانمىدۇ، يا قۇربان بولغانمىدۇ ۋە بەلكىم تىرىك، ساق سالامەت، گېرمانىيىنىڭ بىر يېرىدە بۇ يورۇق دۇنيادا 1942 ـ يىلى بالىلار باغچىسىنىڭ بوسۇغىسىغا تاشلاپ قويۇلغان ئوغلى بار ئىكەنلىكىدىن خەۋەرسىز يۈرگەندۇ، مانا شۇ ئوغلى مەندۇرمەن، ئۇنىڭ بولسا كارى يوق، توساتتىن مۆجىزىۋى سېزىپ كېلىپ قالسىچۇ؟! مانا كەلدىم، ئوغلۇم نەدە؟ دېسە، شۇنىڭ بىلەن نېمە بولماقچى ئىدى؟ بىراق بۇ قۇرۇق خىيالنىڭ كېرىكى نېمە؟ ھەممە ئىش شۇنداق بولغان كۈندىمۇ ئاڭا، ئۇ گېرمانغا بىر تۈكۈرۈك سىياقىدا ئۇنتۇلغان شۇ ۋەقەنىڭ نېمە كېرىكى بار، ئۇ نېمە ئۈچۈن ئازاب چېكەر؟

مانا شۇنىڭغا ئوخشىغان ئەپسىز، ئەقىلگە سىغمىغان ئويلار كاللامدىن چىقىپ كەتكىنى يوق، ئۇنىڭغا ئۇلىنىپلا ئويغا نېمىلەر كەلمەسۇن، ئادەم تەقدىرلىرىنىڭ ئاچال يوللىرىدا سۆزسىزلا ئۇرۇش ھەمىشە يۈز بەرگەن، شۇنداق بولۇپ ئاتا ـ ئانىلىرى تۇرمۇشنىڭ ھاڭلىرىغا چۈشۈپ كېتىپ يوقالغان، ئۇرۇشتا ئانا قورسىقىدا تۆرەلگەن بالىلارنىڭ تراگېدىيىسى كېلىپ چىققان،

ئۇلارنى كوھىقاپنىڭ ئىزغىرىن شامىلىدىن باشقا يېتىرقاشنىڭ، چەتلەشنىڭ، ئۆچ كۆرۈشنىڭ بىر ئۇچى سوقۇپ تۇرىدۇ، ئۇندىن كېيىن شۇنىڭ بىلەن كۆڭلۈمدە مەندىن پەرقلىنىپ، بارلىق «نورمال تۇغۇلغانلارغا، دۇنياغا ئىچ ـ ئىچىمدىن قارشى پەرقلىنىپ تۇرۇش سېزىمى پەيدا بولىدۇ، ئۇلارغا، يورۇق دۇنياغا ياخشى يول بىلەن كەلگەنلەرگە ئېنىق ئارتۇقچىلىقىمنى دەلىللىگۈم كېلىدىغان بولدى، جامائەت غەيرىي ئىنسان ئىكەنلىكىمنى كۆرسە، داھىيلىقىمنى كۆرسە يەنە مېنىڭ دانىشمەنلىكىمنى ئېتىراپ قىلىشقا مەجبۇر بولسا دەپ ئويلايتتىم، كۈچكە كۈچ بىلەن، يامانلىققا يامانلىق بىلەن جاۋاب بېرىشكە دائىما تەييار تۇرغۇم كەلدى».

تۇرمۇش يولىغا شۇنداق ئوي ـ سانا بىلەن چىققان ئىدىم، مەن بۇ دۇنيادا تىكەندەك يالغۇز، يەككە ـ يىگانە ئىكەنلىكىمنى ئېسىمدىن بىراقلا چىقىرىۋەتكۈچى ئەمەسمەن، ئاتامۇ، ئانامۇ، ئاغا ـ ئىنىمۇ، ئاچا ـ سىڭلىمۇ، يەڭگەمۇ، جىيەنىمۇ، ئانىسىنىڭ ئاكىسى ياكى ئۇكىسى دېگەندەكلەرمۇ، ھېچكىمىم يوق ئىدى، مەن ئاسماندىن چۈشۈپ قالغاندەك جان ئىدىم، بەلكىم ماڭا دەل شۇ شېپا بولىدىغاندەك ئوخشايدۇ، بەرھەق، مەن مۆجىزىدەك ئىلمىي مەقسەتكە يەتتىم، مەن ئۆزۈمنى جان دىلىم بىلەن ئىلىمگە ئاتىدىم، شۇنىڭ ئۆزى تاللىۋالغان نىشانىمدا ئۇلۇغ كەشپىيات يارىتىشقا جۆر بولۇشقا مۇمكىنلىك بەردى، بەرھەق، بۇ راست! ئىلىم ـ پەنگە خىزمەت قىلدىم، لېكىن ئىلىم ـ پەن ماڭا، داڭقىمغا، مەغرۇرلىنىشىمغا، ئەھۋالىمغا، جېنىمىڭ بايىاشادلىقىغا خىزمەت قىلدى....

شۇلارنىڭ جىمىسى كېلىپ، مېنى كائىناتقا، ئىستانسىغا ئېلىپ چىقتى، مۇشۇ تەقدىرگە دۇچار قىلدى، ئۇندىن كېيىن ئۆز ـ ئۆزۈمنى كائىنات كاھىنى دەپ ئاتىۋالدىم، بۇ ئامالسىزلىقىمنىڭ ئاشقان چېكى بولدى، ماڭا

يەردىن جان تېپىلمايدۇ، مەن بۇنى چۈشەندىم.

ئاخىرىدا، تەقدىرنىڭ ماڭا ياشاپ ئۆتكەن ئۆمرۈمنى، باشتىن كەچۈرگەنلىرىمنى ئوچۇق يازغۇدەك ئاز ئۇچرايدىغان مۇمكىنچىلىك بەرگەنلىكىنى يەنە مېنى كائىناتقا قاچۇرغانمۇ شۇ ئىكەنلىكىنى مەن مۇشۇ يەردىن، كائىناتتىن چۈشەندىم، شۇندىلا ئۆزۈمگە:«سەن روي بەرگەنىڭ ھەممىسىنى سەۋر بىلەن چۈشىنىشكە، بارلىق ئىشلارنى ئۆزۈڭگە ۋە باشقىلارغا ئېيتىپ بېرىشكە قەرزدار سەن» دېدىم، جان سىرىمنىڭ ماھىيىتى شۇنىڭدا، شۇڭا،ئۆزۈڭنى ئايىماسلىقىم كېرەك، جىمىنى، بولغانىنى بولغاندەك تۇگەل ئېيتىش كېرەك.

ئەيتاۋۇر ،بۇ ۋەقەلەرنىڭ بارلىق بولار ۋەبولماستىن ، ئانامنىڭ بوينىغا پۈتۈلۈشۈمنىڭ ھەم ئادەمنىڭ يورۇق دۇنياغا كېلىشىنىڭ، مەخپىي تەتقىق قىلىشىنىڭ پېيىدە يۈرگەن مىدىتسىنا ئىنستىتۇتىدىكى دەرسخانا مۇنازىرىسىدىن باشلاندى دېسەم بولغۇدەك. جان يېرىمگە تەگكەن بۇ تېمىنى كۇندىلىك تۇرمۇشۇمدا ھېچكىم بىلەن ھېچقانداق سۆزلەشمىسەمۇ، ئۇنىڭ ئۇستىگە ئەپچۆرەمدە مۇنداق سۆزلەرنىڭ قوزغالماي تۇرغانلىقىنىمۇ تەكىتلىگۈم كېلىدۇ، شۇنداق بولسىمۇ قىزىقسىنىشىمنى ئاڭ ـ سېزىمىمنىڭ تېگى ـ تەكتىدە ساقلانغان «مەن بىر تاشلاندۇق» دېگەن ساقايماس يارا قوزغىغان بولسا كېرەك.

ئۆزۈم بىلەن ئىشلىگەنلەر ئۇچۇن ھەممىدىن بۇرۇن ئىلمىي يېتەكچى سۈپىتىدە، مۇرەككەپ رەھبەر، ئالىي ھوقۇقتىكىلەرنىڭ قوللىشىغا ئىگە قەدىر ـ قىممەتلىك ئادەم سۈپىتىدە ئەتىۋارلىق بولسام كېرەك دەپ ئويلايمەن، يوشۇرغانغا نە پايدا، ئادەم بالىسىنىڭ قارغىش تەگكەن بەندىچىلىكىگە يات ئەمەستۇرمەن، ئابروييپەرەستلىككە، يەنە مەنسەپخورلۇقىمۇ يات ئەمەستۇرمەن،

مەن ھەمىشە ئۆزۈمدىنمۇ، ئۆزگىدىنمۇ بەكرەك كۆزگە كۆرۈنۈشكە، ئۆزۈمنىڭ قەدر ـ قىممىتىمنى مەھكەملەشكە ھەربىكەت قىلىمەن، ئارقامدىن: « تۇغما تالانتلىق كىشىمىز» دەپ شۇئرلىشىپ قالغاندا، ئۇ دېگەن « باش دېرىكتورىمىز» دېگەننى بىلدۈرمەيدىغان،بەلكى ئۇ « باش تۇغما دىكتاتورىمىز» دېگەن ئىبارىسى ئىدى، دەيتتىم ئىچىمدە، مەن ئاڭا قىلچىلىكمۇ ئۆڭايسىزلانغۇچى ئەمەسمەن، تەتۈرىسچە، بۇنى چۈشەندۈرۈش قىيىن، بىراق ھۆكۈمرانلىقىنى قارشىلىق قىلغانىنىڭ ئەدىبىنى بېرىش ئۈچۈن چاڭقاپ كۆزلەش ـ ھەقىقەتەندىمۇ ئادەم بالىسىنىڭ ئەقىل يەتمەس تېپىشماقلىرىنىڭ بىرى، يەنە مەن ھۆكۈم يۈرگۈزۈشنى ئۈمىد قىلغۇچى، مەن مەدھىي ـ تەرىپنى تەلەپ قىلغۇچىمەن، ئۆزۈمنىڭ «يېپىق» تەجرىبىخانامنىڭ خىزمەتكارلىرىدىن، كېيىن دېرىكتور بولغانلاردىن ،كېيىنكى ئىنستىتۇتنىڭ خىزمەتكارلىرىدىن غىڭ قىلماي باش ئېگىشنى تەلەپ قىلمەن، تالانت ھەم تەرتىپلىك كادىرلارنى تاللاشتا تۇتقان پىرىنسىپىم مۇشۇ.

مانا شۇنىڭدىن بېرى، مەن تەجرىبە سايمانلىرىغا ئوخشاش، بىئولوگىيىدە يېڭى، كۈتۈلمىگەن نىشانىنىڭ تايماس باشلامچىسى سۈپىتىدە كۆڭۈلنىڭ قات ـ قېتىدا بولۇۋاتقان شۇ مەزگىلدە، ئىلىم ساھەسىدىلا نامىم چىقماستىن، تەشكىلاتچى، يېتەكچى سۈپىتىدە قەدىر ـ قىممەتكە ئىگە بولۇپ قالغان ئىدىم، بەرھەق يولۇم مەنسەپكە كەڭتاشا ئېچىلدى، كېيىن بايقىسام ئۇ قىزىققان مەمۇرىي تارماق ۋە تەشكىلاتلارنىڭ يارىدەمسىز بولۇپتۇ. بىراق، ئۇ ئالاھىدە سۆز بولغۇچى نەرسە، مەن بولسام، مۇۋەپپەقىيەتكە تولغان جېنىم بىلەن، ئىلىم ساھەسىنىڭ ئۈستىدىن، كۈچىنى توپلىۋېلىپ ئالدى ـ ئارقىغا قارىماي ئۈچۈۋاتقان ھەسەل ھەرىسىدىن بەتەر ئۈچۈپ بېرىۋاتاتتىم،

بۇرۇن ھېچكىمنىڭ ئەقلىگە كەلمىگەن ئويلارنىڭ يېتەكلىشى بىلەن، بۇ تەرەپتىن مەڭگۈلۈكنىڭ تېخنولوگىيىسىنىڭ بەرپاچىسىنى، ياراتقان ئىگەمنىڭ ئۆزىنىمۇ چەتكە قېقىپ تاشلاشقا تەييار تۇرغان مەن ئارقا ـ ئارقىدىن بىر كەشپىياتتىن ئىككىنچى بىر كەشپىياتقا ئۇچۇپ باراتتىم، ئۇندىن قالسا، مەيلى ئىلمىي تەجرىبە سايمانلىرىنىڭ چېكىدە بولسىمۇ، ياراتقان ئىگەمنىڭ يورۇق دۇنياسىغا كىمنىڭ تۇغۇلۇشىنى، ئۇلارنىڭ نەسلىدىن نېمە يارىتارىمنى، ئۇلار ئۇنى خالامدۇ،خالمامدۇ ؟ ئاڭا قارىماي ئەگەر بىلگۈڭلار كەلسە، يالغۇز ئۆزۈم ھەل قىلىمەن.

ھازىر ئەمدى ئۆزۈمگە: مەنمەنچىلىكىڭمۇ شۇنىڭدىن! دەپ ئېيتقانلىقىم تاڭ قالارلىق ئەمەس، ئېيتىپ ئېيتماي نېمە بوپتۇ، راستىنلا ئادەمنىڭ ھامىلدار بولۇشىنى ھەم تۆرىلىشىنى باشقۇرۇشنى بىلگەنلىكىمگە ئەقلى ـ ھۇشۇمنى ئالدۇرۇپ قويغان ئىكەنمەن.

سۈنئىي ئۇرۇقلاندۇرۇش يولى بىلەن يوشۇرۇن تۆرەلگەن ئادەملەرنى يارىتىش ھەققىدە ئوي بىرىنچى قېتىم مال ـ چارۋىلارنى سۈنئىي ئۇرۇقلاندۇرۇشقا سېلىشتۇرمىلىق كېلىپ چىققان، زوئولوگىيىلىك تېخنىكا بۇ ھەمىشە دەلزەرب مەسىلە بولۇپ كەلگەن، ئادەم ئۆزىنىڭ ئىقتىسادىي ئىگىلىك مەنپەئەتلىرىگە لايىق ھالدا مال ـ چارۋىلارنىڭ ئەۋلادىنى ئۆزگەرتكەن.

ئۇندىن قالسا پەنشۇناسلىق مەقسىتىدىلا ئەمەس، باشقۇرۇش ئۇچۇن، تېخىمۇ ئېنىق ئېيتقاندا، ئادەمنىڭ تۆرىلىشىنى ئاپتوماتىك كونۇپكىلىق باشقۇرۇش ئۇچۇن ئادەمنى سۈنئىي يول بىلەن ئاپىرىدە قىلىش مەسىلىسىگە كىرىشىش بىلەن تەجرىبىچىلىك، بىئولوگىيە بۇندىن قانچە ئۇزاپ يىراقتا كەتتى!

بەرھەق، ئىلىم ـ پەننىڭ قاراڭغۇ قىسىلچىقىدىن شىددەت بىلەن ئۈچۈپ چىققانلىقىمنى، قانداقچە بولۇپ كەتكەنلىكىنى مەن ھازىر پەملەشكە ھەرىكەتلىنىمەن، ئىلىم بولسا ئۆزىنىڭ يەككە ئەھمىيىتىدىن باشقىنىڭ جىمىسىگە سەل قاراشتۇر. بىراق بۇ ئەدەب ـ ئەخلاقنىڭ چېكىدىن يىراق چىققان، ئادەم بالىسى ئۈچۈن قورقۇنچلۇق ئىشقا ئالدى ـ ئارقامغا قارىماي كىرىشىپ كەتكەنلىكىمنى مەن ئۇنداق ئويلىغان ئەمەسمەن، مەن ئۈچۈن، ئۇ ۋاقىتتىكى ياش زىيالىي ئۈچۈن، يەككە ـ يىگانە ئۆلچەم ـ مىزان، ئىلمىي جەھەتتىن ئارتۇقچىلىقلار بار ئىدى، شۇنداق قىلىپ ئىلمىنىڭ سەلتەنىتىنىڭ ھۆرمىتى ئۈچۈن ماڭىچىلىك بىرمۇ ئادەم قەدەم تاشلاشقا پېتىنمىغان ياققا، بارلىق دىنلار، دىنلار ئۈچۈن مەنئىي قىلىنغان ساھەگە قەدەم تاشلىدىم، بوسۇغىغا يېتىپ، خۇدا ئالدىدا تەزىم قىلىشنىڭ ئورنىغا تەكەببۇرلۇق بىلەن خۇدانىڭ دەرۋازىسىنى تەپتىم.....

مانا،بۇ خۇدۇڭنى بىلمەي كىرىشىپ كەتكەن تەرىپىڭ! ئۇندىن كېيىن كۈنلەرنىڭ بىرىدە تەتقىقات ئىنستىتۇتىنىڭ پارتكومىغا چاقىرىپ، ناھايىتى سىلىق ـ سىپايە، ياخشى نىيەت بىلەن ھەتتاكى ئارقا ـ ئارقىدىن ھالى قالمىغۇدەك كەچۈرۈم سوراش بىلەن ساڭا ئەمگەكلىرىڭنىڭ پىنھان دەپ ھېسابلىنارىنى، قەدر ـ قىممەتلىرىڭ ھەققىدىكى ماتېرىياللارنىڭ مەتبۇئاتلاردا، چەتئەلنىڭ مەتبۇئاتلىرىدا ئۇندىن كۆپ، ئوچۇق ئېلان قىلىنماسلىقى تېگىشلىك ئىكەنلىكىنى خەۋەر قىلغان شۇئەھۋالدىمۇ بۇنىڭغا كۆڭۈلشىمىدىڭ، لېكىن بۇ ئەمەلىيەتتە تانابىڭنى تارتىشنىڭ دەسلەپكىسى ئەمەسمىدى! كېيىنچەكتىكى بۈيرۇتمىچىلار سەندىن ئۆزلىرىگە كېرەكلىك ئىجراچىنى تەييارلاۋاتقان، سەن ئۈچۈن بولسا باشقىسى ئەھمىيەتلىك ئىدى، «ئالدىدىكى ئىشنى ئاتقۇرۇش، ئىلمىنى ئالدىغا ئىلگىرىلىتىش»، راستىنى

ئېيتقاندا، سەن بىئولوگىيىلىك سەزگۈرلۈك، سەگەك ئەقىل، قايتا ـ قايتا پەملەش، سەن جىمىدىن يۇقىرى قويغان ئوقۇمۇشلۇقنىڭ سۈپەتلىرى مانا مۇشۇلار، مانا شۇ ئاپەتلىك يوللاردا شۇنچىلىك قۇدرەت بىلەن كۈچ ـ قۇۋۋەت سەرپ قىلىشقا سېنى نېمە تۈرتتى، سەن ئۆز رولۇڭنى ئاقلىغۇچى سەۋەب ـ باھانە ئىزدىمەكچى ھەم ئالدى ـ ئارقاڭغىمۇ قارىغۇڭ كەلمىدى، ھەممىدىن بۇرۇن تاشلاندۇق بالا ھېچكىمنى ئالدىغا سالمىغان، يۈزىلىنىڭ تالانتى بولۇشقا مۇناسىپ كەلگەنلىكىڭنى كىم بىلىپتۇ؟ بالاغا قالغۇر ئىلمىي، قىيىن مەسىلىگە باشچىلاپ كىرىپ كېتىپ، سەن ياخشىلىق بىلەن يامانلىقنىڭ كەينى تەرىپىدە قالغىنىڭنى ئۆزۈڭ بايقىمىغان، ئادەملەرنىڭ، ئۆز ۋەزىيەتلىرىنىڭ ياراتقۇچىلىرى بىلەن تۇتقۇنلىرىنىڭ مەڭگۈ تارتىپ كېلىۋاتقان ئازاب ـ ئوقۇبەتلىرىگە تەلمۈرۈپ قاراپ ئۇ ئىشلار ئۈچۈن ئەمگەك سەرپ قىلمىدىڭ، ئەسىرلەر بويى ھايات ماھىيىتىنى ئىزدەش ئۈچۈن ھالاك بولۇپ كېلىۋاتقانلارغا سەن سەل قارىدىڭ، ھەمدە بۈيۈك پەيلاسوپ لوسېۋنىڭ، سېنىڭ ماكاندىشىڭنىڭ، سېنىڭ زامانداشىڭنىڭ ئادەمزات تارىخىدىكى ئىلىم ـ پەننىڭ رولى ھەققىدە تەپەككۇر قىلىۋاتقان، ئاتايىن سەن ئۈچۈن دەلىرەب مەسىلە سۈپىتىدە پەيدا بولغان تەپەككۇرىنى سەن ئۆزۈڭدىن نېرى يەرگەتۈرتۈپ قويدۇڭ، لوسېۋ ئۇنداق قىلغىنى بىلەن، جەمئىيەتنىڭ يەنە مەدەنىيەت ـ ئۇيغارىيەتنىڭ چەكسىز جەريانى ھەققىدە يېڭى ياۋرۇپالىقلارنىڭ تەلىماتلىرىدا نېگىلىزمغا قارىتا يەنە مۇنداق يېزىلغان: «ياۋرۇپالىقلار ئەنئەنىگە لايىق، بىرلا دەۋردە ئۆزىدىن يېڭى ئۆزى مەزمۇنغا ئىگە بولمىغان. ئۇندىن كېيىن، ئۇمۇ كېيىنكى دەۋر ئۈچۈن. دېمەك، بارلىق كېلەچەكتىكى دەۋر ئۈچۈن قىغ بىلەن مۇنبەت يەربولغان، مۇددىئا بولسا ھەمىشە يەنە قەتئىي رەۋىشتە بارغانسېرى باشقا چەكسىز زامانغا سۈرۈلگەن. ئۇزلۇكسىزرەۋشتە

يېڭىلىقلارنى بەرپا قىلغۇچىلارنى ئاقلاپ يۈرۈشكەن»، لوسېفىنىڭ بۇ تېرەن تەپەككۇرىنى سەن ئۆز پاناھگاھىڭنىڭ ئەركىن ـ ئازادىلىكىنى تېخىمۇ غەمسىز قىلىشقا، پەقەت ئۆز مەسئۇلىيىتىڭنى كېيىنكى بوغۇنلارغا يۈكلەشكە ئۇمتۇلۇشۇڭغا يارىشا ھەل قىلدىڭ. ۋەزىپەڭ «ئىلىمنى ئىلگىرى سۈرۈش»، كەشپىياتلارنى يارىتىش . ئۇلارنىڭ نەتىجىسىنى بولسا باشقىلار ھەل قىلسۇن دەپ ئىشەندۈردۈڭ ئۆزۈڭنى. ئىشىڭ سۈنئىي نەسىللەندۈرۈش جەھەتتە ئۇرۇغ ئۆستۈرۈش، ھەمدە سۈنئىي يول بىلەن يارىتىلغان ئادەملەر نېمە بولسا شۇ بولسۇن، ساڭا لازىمى يوق.

ھازىرقى كۈندىلىك تۇرمۇشتا: «ئۇ سىزنىڭ قىيىن مەسىلىڭىز» دېگەن ئەدەبسىزلەر سۆزى ئاشكارە بولغان تاراپ كەتتى. لېكىن، سەن ئاشۇ پىرىنسىپىنى قارمىغۇچى، بوينىغا سۈنئىي ھامىلە چۈشكەنلەرنىڭ تەقدىرى ھەققىدە ئۆزۈڭنىڭ قارشى پىكىرىدىكىلىرىڭگە: بۇ شۇلارنىڭ ئۆز ئىشى، ئۇلارنىڭ يەككە، قىيىن مەسىلىلىرىنى ئۆزلىرىگە قالدۇرۇش كېرەك، دەپ جاۋاب بېرىسەن، ئىجتىمائىي ئەھۋاللارنىڭ مەۋقەسىدىن ئالغاندا، باشقىلار بىلەن بىردەك شەرتتە تۇغۇلغان ئۇلارنىڭ، ئاڭقۇرتقا ھامىلىدار بولغانلارنىڭ ئالدىدا، باشقىلاردەكلا ئۆزلىرى ھەققىدە ئۆزلىرى ئويلاش كېرەكلىكى تاشلىنىپ تۇرغان بولسىمۇ بۇلارنىڭ بارلىقىنىڭ ئىلىمگە ھېچقانداق لازىمى يوق، دەپ ھېسابلىدىڭ، سۈنئىي بالا تۇغدۇرۇشنىڭ تېخنىكىسىدىن تاشقىرى تۇرغانلارنىڭ مەرتىۋىسى تىنچىڭنى ئالىدىغاندەك،بېئارام قىلىدىغاندەك ئەمەس.

بەرھەق، سەن ئاشۇنداق، بەلكىم ئۆزۈڭنىڭ ئىلمىي ئىشلىرىڭدە سەن ھەقىقەتەندىمۇ دۇنياۋى كەشپىياتلارنى يارىتىشقا، يەنە ئىلىمنىڭ ئۇندىن كېيىنكى تەرەققىي قىلىشىغا خوجا بولۇپ ئالدىن بىلەرلىك بىلەن بىشارەت

بېرىشكە مۇۋەپپەق بولغان تالانت ئىگىسى بولغاندۇرسەن. بىراق، جەمئىي ئىشلىرىڭغا ھېلىقى تاشلاندۇق بالا بىشارىتىنى كۆرسىتىپ تۇردى، سەن ئۇنى ئېتىراپ قىلمايسەن، بىراق قاچاندۇر بىر چاغدا بوسۇغىغا تاشلانغان تاشلاندۇق بالا بولماسلىقىمنى بىلدۇرمەن، دەپ قەرەلىدىن بۇرۇن ئالدىئالا باغدارمالاشتۇرۇلغان ئادەملەرنىڭ تۇغۇلۇشىغا ھۆكۈم يۈرگۈزگەن دەپ پۈتكۈل دۇنيانى دەلىللەشكە ھەمشە بۆلۈنۈپ تۇرىسەن، تەجرىبىخاناڭدا شۇ تەقدىرلەرنى ھەل قىلدىڭ، سەن باشقا ھېچكىم پېتىنمىغان ھەم بىلمىگەن نەرسىلەرنى ياراتتىڭ، ئۆز ئويۇڭ ھەم خىزمەت پىلانىڭ بويىچە قولدا قۇرۇلمالاشتۇرۇلغان ئادەملەرنى ياساپ چىقاردىڭ، سەن ئادەملەرگە يۈرگۈزۈلگەن كۆزگە كۆرۈنمەس ھۆكۈمرانلىقىڭدا دەۋر سۈردۈڭ، ئەقلىڭدىن ئاداشتىڭ!

ئۇندىن كېيىن ئىككى ئىشنىڭ بىرسى دەپ سەن پۈتكۈل دۇنيا جۇغراپىيەۋى سىياسىتىنىڭ ماسىشتابىدا بېشىڭدىن ئۆتكۈزۈۋاتقان ھەم يېتىشكەن نەرسىدىن 20 ـ ئەسىرنىڭ باشلانمىسىدا، مۇقەددىمىسىدە سېزىشتىن، ھېسسىي بىلىشتىن ئۆزۈمگە ئاقلىنىش تاپتىڭ، ئۇندىن قالسا ئىسسىقلىق يادروسىنىڭ كەشپىياتلىرىنىڭ جىددىي ۋاقىتلىرىدا كوھنقاپ ئالدىدا ھېچكىم ئىلمىنىڭ چېپىپ كېتىۋاتقان ئېتىنى تىزگىنىدىن توختاتقان ئەمەس، شۇ ساھەدە ھەربىكەتلەنگەن ئوقۇمۇشلۇقلارنىڭ ھېچكىمى قايتا ئارقىغا قايرىلغان ئەمەس، قۇرۇقدالغان، تىرىكچىلىكتە غايەت زور قورقۇنچ ئېلىپ كېلىۋاتقان دۇنيانىڭ ئەجەلگە قالغان نېگىزلىرىگە قاپسالماسلىقى ئۈچۈن ئۆزىگە ـ ئۆزى قارشى چىققان ئەمەس. ئىلىم ـ پەن ئىستراتېگىيىلىك مەقسەتلىرىگە ئەگىشىپ ئىسىمسىز قالغان، بىراق مەزگىل ئۆتكەنسېرى ئاتوم بومبىلىرىنىڭ ئاتىسى دەپ ئېلان قىلىنغان، ھاياتنىڭ ئاخىرىغا يېقىنلاپ كېلىۋاتقانسېرى نامەلۇم قالمىغايتىم دەپ شۇنچكى كۆپرەك رىيازەت

چەككەن ئادەملەرنى پۈتكۈل دۇنياۋى شان ـ شەرەپكە نائىل قىلىپ، كەشپىياتلارنىڭ قالتىس مۇكەممەللىكى ۋە ھەربكەتلىرىنىڭ جىنايەتكارلىقىنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئېرەن قىلماي تەڭ سالماقلىقىنى ساقلاپ كەلدى، ئۇندىن كېيىن ئۇلارنىڭ ئىلىم ـ پېنى ئالغا بېسىۋەردى، چۈنكى، زىيالىي ـ ئوقۇمۇشلۇقلار ئۇچۇن ئاتومنىڭ ئۇجۇر ـ بۇجۇرى ۋە چوڭقۇرلۇقىغا شۇڭغۇش ئەھمىيەتلىك ھېسابلىنىدۇ، ھېچنەرسىگە ئىككىلەنمەي، يەنە ھېچنەرسىگە قارىماي، ئادەم بالىسىنىڭ ئاجىزلىقىغا قارىماي، ئۇلارغا ئالەمگە يېتىيدىغان كۈچ ـ قۇۋۋەتكە ئىگە بولۇشقا مۇمكىنچىلىك بەرگۈچى شۇ ئەزرائىلىنىڭ كۈچىگە تېزدىن ئىگە بولۇش ئەھمىيەتلىك ئىدى، ھەمدە بۇ ئىلمىي مەپكۇرەلەرگە قارىغۇلارچە چوقۇنۇشتىن كېلىپ چىققان ئۆلۈم ۋەھىمىسىگە كەلسەك، يادروشۇناسلارنىڭ كەشپىياتلىرىنىڭ يۇز بەرمەي بولمايدىغان نەتىجىلىرىگە كەلسەك، ئۇنىڭدا بۇ ئازاب ـ ئوقۇبەتلەر كېيىنكى ئەۋلادلارنىڭ زىممىسىگە قالىدۇ، ئاتىلارنىڭ جىن ئۇرغاندەك كەشپىياتلىرى ئۇچۇن شۇلار ئازاب چېكىدۇ، نېمە قىلىش كېرەك، ئۆزىگە لازىم بولغىنى ئۇچۇن بۇندىن باشقا ماتېرىيالنى قانداقچە شەكىلگە ئۆزگەرتىش كېرەك، ئۇنى مانا ئاشۇلار ئويلىنىپ، ئاشۇلار ھەل قىلىدۇ، ھازىرغىچە ھەممە ئۆز جايىدا، سەن شۇنىڭدىن ئۇمىدلەنگەنسەن.

توۋا، ئادەمنىڭ ئالدىدا خۇدا ھېچقانداق جاۋاب بەرمەي تۇرغاندەك قىلاتتى، ئۆزۈڭنىڭ مۆجىزانە تەتقىقاتلىرىنىڭ نەتىجىسى ئۇچۇن جاۋاب بەرمەسلىكىگە سەن چىڭ ئىشىنىسەن، شۇنداق قىلىپ ئۆزۈڭنىڭ ئالىي بۇرچۇڭغا بولغان مەسھلىك ئىشەنچىڭنى قوزغاشقا ھېچكىمنىڭ كۈچى يەتمەيدۇ، سېنى ھېچنەرسە ھولۇقتۇرۇپ ئالالمايدۇ.

بەرھەق، سەن ئاشۇ ئالاھىدە كۆزدىن پىنھان ھالدا ئىلىم دۇنياسىدا

پارلىغان يۇلتۇز ئىدىكى، ئايالىكى يېڭىنىيە كۇنلەرنىكى بىرىدە سەندىن قارا زۇكامدىن قاچقاندەك قېچىپ، ئوبلاستلىق تىياتىرخانىنى قىدىرىپ يۈرگەندىن كېيىنمۇ ئاڭا تىياتىرخانىلاردىن قايغۇلۇق قېرىغان ئاياللارنىكى رولىنى ئېلىش تەگسە تېگىپ، تەگمىسە يوق بولدى، ئۇ سەن بىلەن يۈرۈپ كۆرگەنلىرىنىكى يەنە بېشىدىن كەچكەنلىرىنىكى ھەممىسى سەۋەبىدىن، كېيىن توساتتىن بەكمۇ تېز قېرىپ كەتتى، شۇنداق قىلىپ ئايالىكى قېچىپ كەتكەندىن كېيىنمۇ سەن ھۇشۇڭغا كەلمىدىكى، چۆچىمىدىكى، ئۇدۇلغا كۆز يۈگۈرتۈپ ئۇنىكى ئارقىسىدىن چاپمىدىكى، ھەممىدىن مۇھىمى ئايالىڭنىكى كۆز ئالدىدا شۇنچىلىك ۋەھىمىلىك كۆرۈنگەن ئىشنىكى نېمە ئىكەنلىكىنى كۆزۈكى بىلەن كۆرۈشكە ھەرىكەتلەنمىدىكى، يېڭىنىيە تەتقىقاتلىرىڭنىكى ئەھمىيىتىنى دەررۇ بىلەلمىدى. تەجرىبىلىرىڭنىكى ماھىيىتىنىكى نېمە ئىكەنلىكىنى دەررۇ پەرقلەندۇرەلمىدى. ئۇ ئىلمىي قىزىقىشتىن يىراق ئىدى، ئۇ باشقا ساھەدە يەنى سەنئەت ساھەسىدە ياشاۋاتاتتى. بىراق، يەنىلا ساڭا يېقىن ئىدى. سەن بىلەن كۆپ يىللاردىن بېرى بىرگە ياشىدى. كۆرگەن، باققىنىڭنىكى سېنىڭلا يالغۇز ئىشىكى ئىكەنلىكىگە ئۇ چىدىدى. كېيىن ئۇ ئىشلارنى ئويلاپ سەن قاتتىق ئۆكۈندۈكى. چۈنكى، ئۆزۈڭگە نورمال ئايالدا بولماس يىرگىنچىنى تۇغدۇرۇپ، ئائىلىنىكى بەخت ـ سائادىتىنى، قىزىققىنىڭنى چۈشەندىكى، ئاشۇلارنىكى بارى سېنى توختاتقان ئەمەس. سەن ئىلىم ـ پەنگە باشچىلاپ كىرىپ كېتىپ باشقىلارنىكى، ھەممىدىن بۇرۇن مېنى سۆيگەن ئايالنىكى سېزىملىرى ۋە ئويلىرى بىلەن ھېسابلاشماي قويغىنىم توغرىمۇ؟، دەپ ئويلىنىپمۇ قويغان ئەمەسسەن، تەتقىقاتىڭنىكى نېمە ئىكەنلىكىنى يىللار ئۆتۈپ نېمىگە كەلگىنىڭنى ۋە كۆزلىگەن مەقسىتىڭنى بىلگەندىن كېيىن، ئۇ ئالدىڭدا تىز پۈكۈپ يىغلىدى، ھەممىنى تاشلاپ

موسكۇادىن يىراق بىر ياقتا، يىراق شەرقتە كېتىپ ياشايلى، دەپ يېلىنىپ يالۇۋردى، ئۇ ياقتىمۇ ئىلىم مەركەزلىرىدىمۇ ئىش قىلغىلى بولىدۇ، ئۇ ياقتىمۇ پروفېسسور بىلەن تەڭ ئونۇاندىكىلەرمۇ موسكۇادىكىدىن يامان ھەق ئالمايدۇ، ئۇ ياقتىكى تىياتىرلىك مۇھىتتىن ئۆزىمۇ ئوروۇن تېپىۋالاتتىم، يېڭى تۇرمۇش باشلايلى، بالا باقىلى دەپ زارلىدى، بىراق سەن ئايالىڭنىڭ ئېيتقانلىرىغا كۆنگەن ئەمەس، ئۆزۈڭ ئېيتقاندەك ، تەجرىبىلىرىڭنىڭ ئالدىدا ئۇنىڭ يۇمشاق باشلىقى، قورقۇنچاقى، ئۇنىڭ ھېس-تۇيغۇلىرى ساڭا تەسىر قىلمىدى، سەن ساڭا ئىشىنىپ بېرىلگەن ئىشنى تاشلىغۇڭ كەلمىدى، كېيىن قانچىلىك ئۆكۈنگۈنۈڭ بىلەن، بارمىقىڭنى قانچىلىك چىشلىگىنىڭ بىلەن كېچىكتىڭ، تۇرمۇش بىر ئورۇندا تۇرمايدۇ ھەم ئارقىغا قايرىلمايدۇ.

مەنمەنچىلىكىڭگە چەڭ قويۇلمىدى، يېۋگېنىيە ئاخىرى كېتىپ قالدى، بىراق سەن ئاڭا بۇنچە قايغۇرۇپ نېمە قىلىمەن، باشقىسىنى تاپىمەن، مانا بىر ئاز قولۇم بوشاپ قالسا ئىككى تەرەپكە كۆز يۈگۈرتىمەن، ئەتراپتا ئايال دېگەن كۆپ، سۆزسىزلا ئۆزۈمگە ياققانىنى، ئەڭ ئالدى بىلەن ئەخلاقسىز ئۆلچەملىرى يوق بولغانىنى، ئىشىڭدىن ئەدەب - ئەخلاق جەھەتتىن كۆپ شەكلىنىپ كەتمەيدىغاندىن بىرنى تاللاپ ئالمەن دەپ ئويلىدىڭ، شۇنداق قىلىپ ئۇ ئايالنى ئۆزۈڭنىڭ يېنىدا شۇنداق ئاتومشۇناسلارنىڭ چاھارباغلىرى جايلاشقان، تاللانغان ئادەملەر ئۈچۈن ئارنالغان «فېئودالىق» ھەشەمەتتىكى ئاكادېمىيىلىرىنىڭ چاھار بېغىغا ئېلىپ كېلىسەن، بىراق ئورۇنلىشىشقا تولۇق مۇمكىن بولۇپ يەنە مۇڭۇپپەقىيەتلىك بولۇپ كۆرۈنگىنى بىلەن، ئۇلارنىڭ بىرەرسىمۇ شۇ ئورنىدىن ئۇتۇق بىلەن چىققان ئەمەس، ئۇنىڭ ئۈستىگە يېڭى ئەھۋاللار كۆرۈلۈپ، ئۇنىڭ جىمىسىگە چاماڭ يەتمىدى، مانا مۇشۇلار كېيىنكى ھاياتىڭنى يەنە كېيىن كائىناتقا، ئوربېتىلىق ئىستانسىغا

كېتىپ قېلىشىڭغا، ئۆزۈڭنى« كائىناتنىڭ كاھىنى مەن» دەپ ئېلان قىلىشقا مەجبۇرلىغان شەرتلەرنى ئېنىقلىدى.

ئۇ ۋاقىتلاردا سەن ئاكادېمىيە بىلەن مۇناسىۋەتلىك مۇھىتتا يېتىشەرلىك، بەلگىلىك كۆزگە كۆرۈنگەن ئادەم بولدۇڭ ھەم ئىلمىنى ھامىي قىلغان سىياسىي ئورگانلارنىڭ ئالاھىدە نەزەرىدىن پايدىلىنىپ قالغانسەن، خاسلىقنى ئېيتىش كېرەك، بۇ جەھەتتىن س س س مەركىزي كومىتېتى تېگىشلىك سەۋىيىدە بولۇپ چىقتى، شۇنداق ئىكەنلىكىگە سەن ئۆز تەجرىبەڭدىن نەچچە رەت كۆزۈڭ يەتكەن، مەركىزي كومىتېتنىڭ نازارەتلىرىدىن، كۆزەت كۆزىدىن تۇزۇلگەن ھېچ ئاۋازسىز يەنە «ئاگاھلاندۇرۇشسىز»لاتەتقىقات ئىنستىتۇتىڭغا، ھەممىدىن بۇرۇن مەلۇم بىرتەجرىبىخاناڭغا خالىغانچە ئىقتىسادلار بىلەن ئىمتىيازلار بېرىلىپ تۇردى، ئۇھ، يۇقىرى ھوقۇقتىكىلەرنىڭ كۆيۈمچانلىقىغا ئىمپېرىيىلىك ساراينىڭ يۇمشاق قوللۇقىغا، ئاق سۆڭەكلەرچە مېھرىبانلىقىغا ئادەم قانداقچە تېز كۆنمەيدۇ دەيسەن، دۇنيادا ھەمىشلا ئاشۇنداق بولاتتىمۇ يەنە دائىما شۇنداق بولامدۇ دەپ سورايسەن، ھازىر ئۆزۈڭدىن مىسال ئىزدەپ يىراقتا چېپىشىڭنىڭ كېرىكى يوق، پەنلەر ئاكادېمىيىسىنىڭ باشلىقى، يېتەكچىسى، ئاتوم تەتقىقاتچىسى، تېلېفوندىن يەنە شەخسىي سۆزلىشىش كەلگەندە ئېسىڭگە سېلىشنى ئۇنتۇمايا: «ئاندرىيېۋىچ، خۇدا ھەققى، نېمە كېرەك بولسا ئېيتىپ تۇرۇڭ، خاتىرجەم ئىشلەڭ، باغدارلىمىڭىزنى دۆلەت زۆرۈر نەرسىلەرنىڭ جىمىسى بىلەن غەمسىز قىلىشقا تەييار، نېمە... ترانسپورت، قىسقىسى نېمە كېرەك بولسا ھەممىسىنى سورىسىڭىز...، تارتىنماڭ، بەكمۇ ئەھمىيەتلىك ئىش قىلىۋاتىسىز».

دۇنيانىڭ يېرىمىغا سوزۇلۇپ ياتقان پۈتكۈل دۆلەتنىڭ نامىدىن دېيىلگەن

مەدھىيە ۋە خوشامەتلەردىن، مۇنداق شىر مەردلىكلەردىن سەن ئوڭايسىزلىنار ئىدىك، قارىغۇلارچە ئۆلۈك، ئۇنۇمسىز ئىلمىي تەجرىبە بۇيۇملىرىغا پارتىيە خىزمەتچىلىرىنىڭ سېنى تەكرار، كۆپرەك قىزىقتۇرغانلىقى سېنى ئۇيالدۇردى، بىراق، سەن ئۇن چىقارمىدىڭ، ياق، سەن قارشى تۇرغۇچىمۇ ئەمەس، يەنە سېنى ئالىي يېتەكچىلەرگە ناھايىتى قىزىقسىنارلىق كۆرۈنگەن قانداقتۇر بىر تاك قالدۇرغۇچى لايىھىدىن باش تارتماس ئىجراچىسى سۈپىتىدە قارىماسلىق كېرەك ئىكەنلىكىنى ئېيتىشقا ھەرىكەتلەندۇرگۈچىمۇ ئەمەس سەن، بەرھەق، ئۆزۈڭنى ئۆز قەرەلىگدە توختىتىشىڭ كېرەك بولدى، كېيىن چۈشىنىشلىك بولغاندە، شەكسىز ئەمەلىيەتچانلىقىڭغا، ئىشەنچىگگە ئاساس ياكى مەۋقە بەرمەسلىك كېرەك ئىدى، بىراق سەن يا ئاجىز، يا پرىنسىپسىز، يا قەلبىڭ مەنسەپپەرەسلىككە، ھۆكۈمرانلارغا تەخسىكەشلىك قىلىشقا يات بولمىسا كېرەك، شۇ ۋەجىدىن ئويلىنىشتۇرۇلغاندىن تارتىپ قوش ئەھمىيەتلىك ئىلمىي باغدارلارمانى يېتەكلەشنى دەل شۇ ساڭا تاپشۇرغانلىقلىرى ئۆزىدىن ـ ئۆزى چۈشىنىشلىك بولۇپ قالغان ئەمەسمۇ، ئۇ ئىش «جىنسلارنىڭ ھامىللىلىك تەرتىپكە سېلىنىشى» دەپ ئاتالغان، بىراق ئۇنىڭ نېگىزلىك مەقسىتى پىنھان تۇغۇلغۇچى ئالاھىدە ئادەملەرنىڭ نەسلىنى ئاپىرىدە قىلىش ئۇسۇلىنى ئىشلەپ چىقىرىش ئىدى.

بۇنداق ئىش دۇنيا مىقياسىدا بولۇپ كۆرۈلگەن ئەمەس، پانىيلىقتىكى پائالىيەتلەرگە توغرىدن ـ توغرا ئېتىلىپ چىققان قاراقچىدەك بولۇپ، مۇشۇ ئىشقا ئارىلاشتىڭ، ئاڭقۇرتلارنىڭ، نامى پىنھان، ئاتا ـ ئانىلارنىڭ نامى يوشۇرۇن، ئاياللار تۇغقان، باشقىچە ئېيتقاندا، يوشۇرۇن ياسىلىپ چىقىرىلغان ئادەملەرنىڭ نەسلىنى چىقىرىش پىنھان تەجرىبىخاناڭنىڭ ئاساسىي مۇددىئاسى بولۇپ چىقتى.

«ئاڤقۇرت» دېگەن ئاتالغۇ ـ سېنىككى ئەمەس، سۆزنى ھەممە سۆزلەر ئاربىسىدىن ئويلاپ تېپىپ ھەربىي ئىلىمنىڭ پارتىيىلىك نازارەتچىلىرى قۇراشتۇرۇپ چىقىرىشقان، كۆپ ئۆتمەي، ئۆزىچىلا بىر ‘‘ئىنقىلابىيىلىك’’ دېگەنگە يېقىنلاشقان ئىمىبە ـ پارول بولۇپ قالدى، چۈنكى ئاڤقۇرتلارنى تەجرىبە يولى بىلەن چىقىرىشنىڭ مەقسىتى پۈتۈنلەي يېڭى ئادەمنىڭ تۇرنىى، ئىدىئولوگىيىنىڭ كېلەچەكتىكى چەۋەندازلىرىنى يېتىشتۇرۇش ئىدى، ئاڤقۇرتلار 20 ـ ئەسىرگە ئۆزىنى ئاتىغان، پىداكار ئىنقىلابچىلار بولۇپ قېلىشىدۇ، كۆزلىگەن مەقسەت شۇ بولۇپ قالىدۇ، بۇندىن پارتىيىۋى يولباشچىلار ئۆلۈۋاتقان دۇنياۋى كومۇنىستىك ئىدىئولوگىيىدىكى جانلاندۇرۇشنىڭ يەنە ئىنقىلابىيلاشتۇرۇشنىڭ يېڭى شەكلىنى ئالدىن كۆرۈشكەن، ئۇنى بوينۇڭغا ئېلىپ ئېتىراپ قىلساڭ، قۇلقىڭ كۆپ ئۆتمەي « ئاڤقۇرت» دېگەن يېڭى سۆزگە، ھەمدە قەلبىڭ سەن قىلىۋاتقان ئىشقا كۆنۈشكە باشلايدۇ، سەن ئۇنداق قىلغىنىڭ بىلەن سېنىڭ تەجرىبىلىرىڭ بۇ ئىلىم ـ پەن ھەمدە ئۇنىڭ نەتىجىسى ـ قىيىن مەسىلەڭ ئەمەس، دېگەنگە ئۆزۈڭنى ئىشەندۈرەلمىدىڭ.

توختا، جىددىيىلەشمە، بۇ يەردە ھەممىنى ئۆز ئورنىغا قويۇۋېلىش كېرەك، بەرھەق، ئادەمنىڭ يېڭى تىپىنى چىقىرىشنىڭ لايىھىسى مۆلچەرلەنگەن باغدارلارمانى ئەسكە ئېلىپ، «ئاڤقۇرت» دېگەن ئاتالمىنى پارتىيە ئورگانلىرىنىڭ ئىلتىماس قىلغانلىقى چۈشىنىشلىك، بىراق ئەڭ بېشىدا باغدارلىماغا قارشى تۇرمىدىڭ، باش تارتمىدىڭ، چەتكە چىقىۋالمىدىڭ، سېنى يېڭى داڕۋىن دەپ ئاتاپ قويۇشقانلىرى ۋە مەدەنىيەت تارىخىدا بۇنداق قۇلاق ئاڭلىمىغان باغدارلامانىڭ سېنىڭ نەزەرىيىۋى ھەم ئەمەلىي ئىشلىرىڭدىن، بۇ مەسىلە بويىچە سېنىڭ مۆلچەرىڭدىن كېلىپ چىققانلىقى سېنى ئانچە

ئوڭايسىزلاندۇرمىدى، ئاڭقۇرتلارنىڭ نەسلىنى چىقىرىش بويىچە باغدارلىمانىڭ ئىلمىي يېتەكچىسى بولغىن دېگەن ئىلتىماسقا سەن دەررۇ ماقۇل بولمىغانلىقىڭ دەل بېرىلىپ تۇرغان تەبئىي ئىش سىياقىنى ئالدى، سەن ئويلىنىپ كۆرەي دەپ ۋەدە بەردىڭ، بىراق باش تارتمىدىڭ، ئۇندىن قالسا باش تارتىش كېرەكمىدى، يەنە باش تارتىش مۇمكىنمۇ؟ «يالغۇز تېرىق بوتقا بولمايدۇ»،«يالغۇز ئاتنىڭ چېكى چىقماس، چېكى چىقسىمۇ دېكى چىقماس»، ئەمەسمۇ، سېنى ئۇ چاغدا قەدىرلەپ ئارقا ـ ئارقىدىن تەكلىپ قىلىپ تۇرۇشقان ئىدى، شۇڭا تەخت بېشىڭدىكىلەردەك ئېغىزدىن چىققانلارنى شارتتىدە كېسىپ چەتكە قېقىش قەتئىي مۇمكىن ئەمەس ئىدى.

ھەقىقەتەندىمۇ شۇنداق بولاتتى، شۇ كۈنى پەنلەر ئاكادېمىيىسىنىڭ ئىلتىماسىغا سەن ئويلىنىپ كۆرەي دېگەندە، سەن كونا مەيدانغا، سىياسىي بيۇرونىڭ ئەزاسى ھەم ئىدىئولوگىيىلىك مەسىلىلەر ۋە خەلقئارالىق كومۇنىزم ھەرىكىتى بويىچە سوۋېت ئىتتىپاقى كومپارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتىنىڭ سېكرېتارى كونيۇخانوۋ ۋادىم پېتروۋىچقا چاقىرىلدىڭ.

قەدىمكى مەيدانغا سەن ئادەتتىكىدەك كەلدىڭ، ئانچە كۆپ ئەمەس، بىراق ھەر قانداق سەۋەبلەر بىلەن بۇ يەرگە يىلدا بىر نەچچە رەت كېلەتتىڭ، بۇ قېتىم سەن ئۆزۈڭنىڭ ئەمەلدارلىق قارا «ۋولگا»ڭدا غۇيياڭشىپ موسكۋانىڭ كوچىلىرىدىكى يول ئاچقان كىشىلەرنىڭ كۆزلىرىنى ئالاچەكمەن قىلىپ غۇيۇلداپ يۈرۈپ ماشىنىلارغا كەڭ ـ كۇشادە كۆز يۇگۇرتۇپ قويۇپ كېلىپ قالدىڭ، ئەگەر كىشىلەر نەگە ھەم نېمە ئۈچۈن كېلىۋاتقانلىقىڭنى بىلىشسە، ئۇنداقتا ئۇلار كوچىنى توغرا توسۇۋېلىشىپمۇ، ماشىناڭنى تېرە ـ باران قىلىپ، ئۆزۈڭنى چالما ـ كېسەككە چۈنكەپ ئۆلتۈرۈشىدۇ، شۇنداق بولغاندىمۇ بۇنىڭغا ھېچكىم ھەيران قالمايدىغان ئىش بولمايدۇ، خۇدا ئۇلارنىڭ قەھرى ـ

غەزىپىنى كەچۈرىدۇ.

چۈشتىن كېيىنكى موسكۋا، ئادەتتىكىدەك كىشىلەرگە مىڭ - مىڭ بولىدۇ، ئالاھىدە شەھەرنىڭ مەركىزىدە ئۇلار تۇيۇشتىمۇ - ياقمۇ؟ بىراق ئۇلار ئۈچۈن شۇ سائەتتە بارلىق تىرىكچىلىكىنىڭ قىيىن مەسىلىسى بىر نەرسىنى ئىزدەشتە، ئوي-سانالىرىنىڭ بارى بىر نەرسە ئېلىشتا، بىر نەرسىگە ئېرىشىشتە، يېتىشتە يەنە شۇنىڭغا مۇناسىۋەتلىك تىنىمسىز ھەرىكەتلەردە بولدى، بىراق ئۇلاردىن ئانچە يىراق ئەمەس يەردە كىمدۇر بىراۋ يارتىلىشقا، تارىخقا، خۇداغا، ئادەملەرگە، قەتئىيلىككە قارشى تۇرغۇچى قانداقتۇر بىر ئىش ئويلاشتۇرۇلۇپ قويغانلىقى، شۇ ئىشتىن كېيىن دۇنيا باشقىچە، قايتىدىن يارىتىلغاندەك بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھېچكىمنىڭ بېشىغا، كۆز چىمچىقىغىمۇ كەلگەن يوق، بۇ ئويىنى تولۇق ئىشقا ئاشۇرۇشقا تولۇق مۇمكىنلىكى بار ئۇ ئادەم شۇ پەيتتە ئۈچقاندەك ماڭغان پىكاپدا ئۇلارنى يانداپ سىپاپ ئۆتۈپ كېتىۋاتاتتى، يەنە بۇ ئادەمگە ئائىلە، ئاتا - بوۋىسى، بوغۇنلارنىڭ نەسىل قوغلىشىشى دېگەن چۈشەنچىلەر قورامساق سۆزلەر بولۇپ قالغان، ئۆزى نەدىن يارالغانلىقى ۋە كىمنى ياراتقىنى ھەققىدە قىلچىلىكمۇ چۈشەنچىسى يوق بولۇپ قالغان، پۈرسەتنى كەلتۈرۈش ئۈچۈن ئىشلەۋاتقانلىقىنى كىشىلەردىن ھېچكىم شۇ سائەتتە، ئەلۋەتتە، بىلگەن ئەمەس، بۇ ۋەزىپىلەرنى ئائىلىنىڭ ئورنىدا مەملىكەت ئاتا ئىجرا قىلىۋاتقان....

ئەلۋەتتە، ئۇ ئالەمشۇمۇل پروگرامما-باغدارلاما يالغۇزلا سېنىڭكى ئەمەس، ئىدىئولوگىيىلىك ئالدىن كۆرەرلىك سېنى ئەمەس باشقىلارنىمۇ شۇنداق ھالەتكە كەلتۈرىدۇ، مەيلى قانداقلا بولمىسۇن، بىراق ھاكىممۇتلەقچىلىكتىكى مەملىكەتنىڭ قارا نىيەت كۈچلىرىنىڭ ئۇلاردىن ئۆز مەقسەتلىرىدە پايدىلىنىش مەپكۇرەسىگە سەن خىزمەت قىلدىڭ، سېنىڭ

ئىلمىڭ خىزمەت قىلدى، تەجرىبىلىرىڭ تۈرتكە بولدى، ئۇ ھەقتە سەن ھازىر، بارلىق ئىشلار يۈز بېرىپ ئۆتۈپ كەتكەندىن كېيىن كېچىكىپ ئېيتىپ ئولتۇرىسەن، بىراق ئىلمىي كەشپىياتلىرىڭدىن قانداق ئەمەلىي يەكۈن چىقارسا بولۇشىنى شۇنىڭدا مۆلچەرلىگۈچىسەن، شۇنىڭغا قارىماي، ئۇنىڭ ساڭا بېۋاستە لازىمى يوق دەپ ھېسابلايسەن ـ دە، ئۇ ھەقتە ئويلىماسلىققا، چوڭقۇرلاشماسلىققا ھەرىكەتلىنىسەن، كۆرسە، بەغايەت تەپەككۇر بار ئىكەن، ئۇ پۈتۈنلەي قۇرۇق خىيال ئەمەس ئىكەن، سەن قىلىۋاتقان ئىشلار ھۆكۈمرانلارنىڭ قوللىشىغا ئېرىشكەن تەجرىبىچىلەرنىڭ ئىلمىي تاماشا ئويۇنى، زوقى ئەمەس ئىكەن، سەن ئۇنى مەركىزىي كومىتېتقا كەلگەندە چۈشەندىڭ.

بۇ قېتىم كىرىشتە قەدىمكىنى كونيۇخانوۋنىڭ كاتىبەسى توسۇۋالدى ـ دە، ئايرىم شەخسىي لېفىت بىلەن بارلىق كۆزەتكۈچى، كۆزەتلەردىن يانداپ ئۆتۈپ، يەتتىنچى قەۋەتكە ئېلىپ چىقتى، كونيۇخانوۋ كۈتۈپ تۇرغان ئىكەن، ئۇ ئىشىكنى ئۆزى ئېچىپ سېنى ئىشخانىسىغا چاقىردى.

ـ ئاندرېي ئاندرېيېۋىچ، سىزنى كۆرگىنىمگە خۇشالمەن! ـ دەپ كۆز ئەينىكىدىن كۆزلىرىنى پارىلدىتىپ قارىغاندا كۆز نۇرۇڭلار ئۇچرىشىپ قالدى، ئۇنىڭ كىچىك پېئىللىكىدە ياسالمىلىق يوق ئىدى، كىرىڭ، بىز سىز بىلەن ئاندا ـ ساندا بىر كۆرۈشىدىكەنمىز، كېلىڭ، بىر ئاز سۆزلىشىپ ئولتۇرۇپ، ئىچ پۇشۇقىنى چىقارغىلى سىزنى كېلىدىكەن دەپ ئاتايىن كۈندىلىك ئىشىمىزنى بىر ياقتا قايرىپ قويدۇم .قارا باسقۇرنى، شۇنداق، سىز راست ئېيتىسىز، تېز ـ تېز ئالاقە قىلىپ تۇرساق ياخشى بولار ئىدى، ئاندرېي ئاندرېيېۋىچ بىراق ئۇنىڭ جىمسىگە ۋاقىت كېرەك، ۋاقىت! ۋاقىت، كېلىڭ! ـ ئۇندىن كېيىن كاتىبەسىگە ئەسكەرتتى، ھېچقانداق قوڭغۇراق دېگەن چېلىنمىسۇن، مەن

يوق.

ئۇلارنىڭ بۇ ئۇچرىشىشىغا قانداقتۇر بىر ئۆزگىچە مەنا بېرىلگەن دەپ چۈشەنسىمۇ بولىدۇ، ھەقىقەتەندىمۇ شۇنداق بولۇپ چىقتى.

كونيۇخانوۋ ئۆزىنى تۇتۇۋالغان ئىدى، ئادەمنى ئۆزىگە تارتقانلىقى بىلىنىپ تۇراتتى، ئۇ سىلىق ـ سىپايە ئىدى، گەپنى دىققەت قويۇپ ئاڭلاپ ئويلىنىپ سۆزلەيتتى، كىيىم ـ كېچىكىدە ئوشۇق ھېچنەرسە يوق، كاستيۇم، ئۇنىڭ ئۆڭ ـ سۆلىگە لايىق گالىستۇك، ياخشى يارىشىملىق ئايىغى، ئوشۇقچە تاماق يەپ، ئوشۇقچە ئىچىملىك ئىچمىگەن، ئۆز سالاھىيىتىنى بۇزمايدىغان ئادەم. تۇنۇق كۆز ئەينىكى جۈدەڭگۈ يۈزىگە يارىشىپ تۇرىدۇ، «ئۆچكىنىڭ ساقالىنى چاپلاپ قويسا دېرىزىنسكىيىنىڭ دەل ئۆزى بولىدۇ!» دەپ ئويلاپ قويدۇڭ سەن نېمە ئۈچۈندۇر؟ مەركىزىي كومىتېتىنىڭ بۇ سېكرېتارى ھەققىدە پىكىرلەر يامان ئەمەس بولدى، ئەكسىچە، كۆپچىلىكى ئۇ ھەقتە تالاي ئويلىغان ئادەم سۈپىتىدە ياخشى سۆزلەرنى قىلىشاتتى، سىياسىي بيۇرونىڭ ئەزالىرى ئىچىدىن ئۇ يوشۇرۇن بىرسى ئىدى، ئەللىككە يېقىنلاپ قالغان، يەنە ھەممىدىن جاپاكەش دەپ ھېسابلىناتتى، مەنسەپتە دىپلوماتىيىلىك خىزمەتتە يۈرۈپ زىيادە ئاقىللىق بىلەن ئارقىدىن تېزلا يېتىشۋالغان بىز ئۈچۈن سىياسىي ياقتىن ئالاھىدە ئېتىبارلىق دېيىلگەن دۆلەتلەردە شىمالىي چاۋشەندە مەسلىھەتچى، ئاندىن كېيىن ئەلچى، ۋېيتنامدا، كۈبادا ھەم جۇڭگودا ئەلچى بولۇپ ئىشلىگەن، ئۇنىڭ ئەمگىكى يۇقىرى باھاغا ئېرىشكەن ئىدى. ئۇندىن كېيىن شۇ جەھەتتىن، يەنى ھېلىقى ئوت بولۇپ كۆيگەن ئىش جەھەتتىن ئۇنى كۆتۈرۈشتى، ھەمە ئىش ئومۇمىي پىكىر بويىچەتولۇق مەزمۇنلۇق ھەم ئادىل تۇرده بولدى، بۇندىن سىرت خەلقئارالىق ئولىمپىككە، ب د ت غا دائىمىي

ۋەكىل بولۇپ كەتكىلىۋاتقاندا، توساتتىن كونيۇخانوۋ پارتىيىۋى ئورگانلارغا، ئۇلارنىڭ يۇقىرى تارماقلىرىغا يۆتكىلىشكە ئىبەرتىلدى، مانا شۇندىن بېرى ئۇ خەلقئارلىق كومۇنىزم چەمبىرىكىدە پۈتكۈل ئىدىئولوگىيىلىك ۋە تاشقى سىياسىي ئىشلارنى باشقۇرۇپ كېلىۋاتاتتى.

كونيۇخانوۋ ھەققىدە بىلگىنىڭ مانا شۇلار ئىدى، ئەمدى سېنىڭ ئۇنى باشقا يىغما نۇقتىدىن كۆرىدىغان ئەھۋال بولدى.

ئېيتىلىپ يۈرگەن ئومۇمىي پاراڅلاردىن كېيىن سۆھبەتكە كىرىشىش ئۈچۈن ئۇ مۇنداق دەپ قالدى:

ـ 318ئاندرېي ئاندرېيېۋىچ، گەپنى يىراقتىن باشلاي، ھە دېمەيسىزغۇ، ئەگەر مەن، ئادەنزاتىنىڭ تارىخىي كۆز چىمچىقىمدا، مىسال ئالساق، كىمدۇر بىراۋنىڭ بېشىغا كەلگەن ئوي قايتا كېلىۋاتقان كۆز چىمچىقىمدا، مۇنداقچە مۆجىزىۋى بىر كۆز چىمچىقتا دەپ قويۇشىدۇ ئەمەسمۇ، چوقۇم يۈز بېرىدۇ دېسەم، بەلكىم ھەددىدىن ئاشۇرۇۋەتكەنلىك بولار، ھاياتتا ھەمىسىنىڭ بەلگىلىك بىر ۋاقىتقىچە تەدرىجىي تەرەققىيات يولى بىلەن راۋاجلىنىشى ھەمىمىزگە مەلۇم ئىشقۇ، بىراق گاھىدا توساتتىن، مۇنداقچە ئېيتقاندا، ئىنقىلابىي ۋەزىيەت پەيدا بولىدۇ، توقۇنۇش پەيدا بولىدۇ، مانا شۇنىڭدا قايسى بىر ئوي، قايسى بىر مەپكۇرە راستىنلا دۇنيانى بىر زاماتتا ئوڭتەي ـ توڭتەي قىلىۋېتىشى مۇمكىن، مانا ھازىر دەل شۇنداق پەيت، بىراق بۇ مەپكۇرەنىڭ بۇلىقى مەندەك بىر بەندىدە ئىكەن دەپ ئويلىمىسىڭىز ئىكەن، خۇدا ئۇرغۇر، مەن بولسام كىيىك ئوۋلىتىدىغان ئوۋ ياردەمچىسى ، ئۇنداق پەيتتە مەن كىم بولماقچى ئىدىم؟ ـ 318 دەپ سەن سۆھبەتدىشىڭ نېمىنىڭدۇر بېشىنى چايقاۋاتقانلىقىنى ھەرىكەتلىنىپ.

ـ 318بىر ئاز چىداپ تۇرۇڭ، بۇ پەقەت بىر چۆچەكنىڭ باشلىنىشى،

ئۇنىڭسىز ئىشىنىڭ ماھىيىتىگە يېتىش قىيىن. ئەمىسە ،گەپنىڭ ئاخىرىنى ئۇلاي، مەن ئېيتىۋاتقان ئىش ئىنقىلابىي خاراكتىردىكى تارىخىي قەدەم، ئۇنىڭدا فرانسىيە ئىنقىلابىنىڭ ئۇچقۇنى، بىزدىكىنىڭ يەنى ئۆكتەبىر ئىنقىلابىنىڭ ئوت ـ يېلىنجى بار، مەن شۇنداق دەپ بىلدىم، بۇ بىرخىل تەپەككۇرنىڭ مۇتلەق ئەركىنلىكىنىڭ كونا قېلىپلىرىدىن تولۇق قۇتۇلغانلىقىنىڭ نەتىجىسى، بىراق بۇ ھېلىقى پلاتون ئېيتقاندەك ئىشىنىڭ دەل ئۆزى، ئاڭنىڭ ماددىغا تەسىرى يەنە ماددىنىڭ ئىجتىمائىي، سىياسىي ئاڭغا ئايلىنىشى، چۈشىنىۋاتىمەن، ئاندرېي ئاندرېيېۋېچ، سىز ھازىر، بەلكىم، زادى نېمىنى ئېيتىۋاتقاندۇ، بۇ قانداقمۇ كەسپىمگە بىۋاستە لازىملىق؟.. شۇنداق، شۇنداق! ھەيران قالماڭ!

ئىككىڭلار كۆپ كىشىلەر بىلەن كېڭەشمە ئۆتكۈزىدىغان ئۇزۇن شىرەنىڭ چېتىدە ئولتۇرىدۇڭلار، كاتىبە نېپىز ئەينەكتىن ياسالغان ئىستاكانلارغا چاي قۇيۇپ كەلدى.

بۇ يەرگە ئالاھىدە ئەھمىيەتلىك، بەكمۇ مۇھىم ئىش ئۇچۇن چاقىرىلغانلىقىڭنى سەن چۈشىنىسەن، ئۇنداق بولمىسا بۇنىڭ جىمىسىنىڭ، سۆزنى بۇنچىۋالا يىراقتىن باشلاشنىڭ نېمە كېرىكى بار؟ ئۇندىن كېيىن تارىخىي ئىلمىي تەجرىبىلىرىڭنىڭ ئەمەلىي ئەھمىيىتىنى مەركىزىي كومىتېتنىڭ نېمىدىن كۆرگەنلىكىنى چۈشىنىشكە ھەرىكەتلەندىڭ، ئۇنىڭ مۇددىئا ـ مەقسىتى سېنى ھەيران قالدۇرۇپ، جىددىيلەشتۈرۈپ يەنە شۇ ۋاقىتتا ئۇ ئۆزىنىڭ ئۆكتەملىكى بىلەن سېنى قىزىقتۇرۇپ، ئاستا ـ ئاستا ئىشىنىڭ تېگى ـ تەكتى چۈشىنىشلىك قىلىشقا باشلىدى.

ـ 319مانا ئاشۇنداق، ئاندرېي ئاندرېيېۋېچ، سۆز قىلىۋاتقىنىمۇ شۇ،ـ دەپ سۆزىنى داۋاملاشتۇردى كونيۇخانوۋ، ئۇ تاماكىسىنىڭ كۈلىنى خىرۇستال

كۇلدانغا ئويلۇق بېسىپ ئۆچۈردى ـ ده، بېشىنى شارتتىده كۆتۈردى.

ـ 320بەلكىم ئوشۇقچە مۇرەككەپلەشتۈرۈپ قويغاندىمەن، ـ دەپ كۇلۇمسىردى ئۇ، ھەر قانداق تەكەللۇپ سۆزلەرگە كۆنۈۋالغان ئىكەنمەن، بىز، سۆزسىز، ئىككىمىز ئۆز كىشىلەردىن ،ئاندرېيېۋېچ. ئۆز بىز، شۇڭا ئوچۇق، ئامالنىڭ باربچە قىسقارتىپ ئېيتاي، گەرچە بۇنداق قىسقارتىپ ئېيتىش ماڭا قىيىن كەلسىمۇ بىراق، بىرىنچىدىن ئەڭ مۇھىمى پارتىيە سىزگە ئىشىنىدۇ، ئاندرېيېۋېچ، ئىشىنىدۇ، ئالدىمىزغا تارىخ قويۇۋاتقان ۋەزىپە ئومۇمەن ھەممىمىزنىڭ، بەرھەق چۈشىنىمەن، ئىلىم بىلەن سىياسەت ئىككىسى ئىككى ئايرىم نەرسە، بىراق سىنىپىي مۇئامىلە قانداقلا بولمىسۇن قەتئىي كېرەك، بىزدەك ماركسىزمچىل لېنىنچىلارنىڭ تايانغىنى شۇ، يەنە بىزنىڭ تارىخىي ئارتۇقچىلىقىمىزمۇ مانا شۇنداق ئىكەنلىكى تالاشسىز، مانا كەشپىيات ـ ئىختىرايىڭىزنى ئالىلى، قولدىن يارالغان بىئولوگىيىلىك ئىختىرا دەپ قويايلى، بۇ ئادەمنىڭ يارتىلىشىغا بەكمۇ چوڭقۇرلاپ قول تىقىش ئەمەسمۇ؟، بۇ ھەقىقەتەندىمۇ، ئىنسانىيەتنى قايتىدىن ياساپ چىقىش بولۇپ ئۇنىڭ كېلىپ چىقىشىنى، جەمئىيەتتىكى ئورنىنى ھەم رولىنى، ھەمدە ئۇندىن باشقا سۇنئىي يول بىلەن تۇغۇلغانلارنىڭ شەكىل، قېلىپى بويىچە پۈتكۈل ئادەمزاتنى قايتا تەقلىد قىلىپ ياساش.

«مۇمكىنچىلىكى بىلەن باشلانغان ئىش تاشلانمايدۇ» دېيىشكەن كونىلار، 20 ـ ئەسىرنىڭ ھارۋىسىنىڭ نەگە كەتكەنلىكىگە قارىڭ!

ـ سىزگە چۈشەندۈرۈپ ئولتۇرۇشۇم بېھاجەت، بىراق بۇ مەنادىن ئالغاندا، مەن پەنلەر ئاكادېمىيەسىنىڭ باھاسىغا تولۇق قوشۇلمەن، دۇنيا يارالغاندىن بېرى بۇنداق بولغان ئەمەس، ئىلىم ـ پەن سىزنىڭ نامىڭىزدىن پەيدا بولۇپ كۆرەلمىگەن قۇۋۋەتلىنىشكە يېتىشتى، سىزگە ھۆرمەت ھەم شەرەپ!

ھامىلدار بولۇش بىلەن تۇغۇلۇشنىڭ سىرلىق ساھەسى باشقۇرۇشىڭىزغا باش ئېگىدىغان ئىش بولۇپ تۇرۇۋاتىدۇ، شۇ ئىشىڭىزغا ئەگىشىپ بىزدە ھەر خىل ئوي پەيدا بولدى، بۇنى ئامما ئۈردە كېڭەيتىشكە ھەرىكەت قىلساق نېمە بولار؟ ئۇندىن قالسا بۇ ئىنقىلابمۇ ھازىرچە نامسىز ئىنقىلاب، بىراق بۇ ئادەمنى ئۇرۇق سۈپىتىدە قايتا تېرىپ چىقىشتىكى ئېنىق ئىنقىلاب! ئۇنداق بولغاندىن كېيىن، بۇ مەشغۇلاتنى باشقۇرۇشقا يەنە نازارەتلەشكە مۇمكىن بولسا ھەم ئىجتىمائىي تۈرمۇشنىڭ يېڭى ئامىلى ھەم تارىخنىڭ يېڭى تايانچى ئىكەنلىكىنى بىلدۈرسەك، ئۇنداقتا، ماقۇل بولارسىز، بۇ سىياسەتنىڭ ئىشى، مانا مۇشۇ يەردىن بىر سىز بىلەن، ئاندرىيېۋېچ ئەمدى شېرىكلەر سۈپىتىدە ئۇچرىشىپ ئولتۇردۇق، بۇنداق ئىشتا پارتىيە سىرتتىن تىگىرقاپ قارىغان نازارەتچى سۈپىتىدە ئاددىيراق ئورۇندا قالماسلىقى كېرەك، تەتۈرىچە، ۋاقىتنى بىكارغا كەتكۈزمەي، بۇ ئىشلارنىڭ جەريانىنىڭ بېشىدا تۇرۇشى كېرەك، بىزنىڭ جەمئىيىتىمىزنىڭ، بىزنىڭ ئىدىئولوگىيىمىزنىڭ مەقسىتى يەنە پايدىسى ئۈچۈن ئۇنى لايىق نوقتىغا بۇراش كېرەك، بىز شۇنداق ئويلايمىز، كەچۈرۈپ قويۇڭ، خۇدا ئۈچۈن ئاندرىيېۋېچ، كۆپ سۆزلەيدىغان خۇيۇم بېشىم بىلەن بىللە كېتىدىغاندەك قىلىدۇ، سىز سۆزنىڭ نېمە ھەققىدە ئېيتىلىۋاتقانلىقىنى چۈشىنىۋاتقانسىز، ھەمىنى ئالدىنئالا بىلىسىز، سىز دانىشمەن، مەن تېخى مۇنداق دەپ قوشۇمچە قىلار ئىدىم، بۇ نېمىگىلا لازىمى بولمىسۇن، كائىناتتىكى كەشپىيات ـ ئىختىرادىن تارتىپ تەجرىبىچىل بىئولوگىيىگىچە تۈپكى مەقسىتىمىزنى، بىزنىڭ پۈتكۈل دۇنياۋى، تارىخىي رولىمىز ئۇنتۇلماسلىق كېرەك، گەپ مانا شۇنىڭدا تىلەككە قارشى، ئايرىم بىر تىنىتىش، ئىنتىزام تەكشۈرۈش خاراكتېرلىك كەيپىياتلار، ھەتتاكى، بىزنىڭ مەركىزىي كومىتېتتا، ئاپپارات ئەتراپىدا ئورۇن ئالغان،

سىزدىن يوشۇرىدىغان سىرىم يوق. بىز ئۆز كىشىلەر. ئايرىم يولداشلار بىزنىڭ بارلىق دۆلەتلەرنىڭ ئەمگەكچىلىرى ھەققىدە ئويلىشىشىمىز كېرەكلىكىنى ئۇنتۇپ قېلىشىپ، سوتسىيالىزم دەۋرىدە ئايرىم بىر دۆلەتتە يەڭگىل ،يېنىك ھەم بەختىيار ـ شادىمان ياشىغۇسى كېلىشىدۇ! كاپىتالىزم بىلەن بولغان رىقابەتتە بىز يېڭىپ چىقىشىمىز كېرەك، دۇنياۋى ئىنقىلابنىڭ شۇئارى ھازىر يەنە بىۋاستە كۆتۈرۈلمىسىمۇ سەييارىمىزدە بەربىر كومۇنىزم يېڭىدۇ! بۇ بىزنىڭ ئالىي مەقسىتىمىز، يەنە بىز كومۇنىزمنى بارلىق مۇمكىن بولغان چارىلەر بىلەن، بارلىق خىراجەتلەر بىلەن يېقىنلىتىشىمىز كېرەك، شۇنىڭ بىلە بىرگە ئىلىمنىڭ يېڭى نەتىجىلىرىنى قوللىشىمىز زۆرۈر. ئۆزىڭىزنىڭ ئىلمىي تەجرىبىلىرىڭىزگە بېرىلىپ كېتىش بىلەن، سىز، ئاندرېي ئاندرېيېۋىچ، تەجرىبىچىل بىئولوگىيەدىكى سىزنىڭ بۇرۇن بولۇپ كۆرۈلمىگەن نەتىجىلىرىڭىز، ئادەمزات ھاياتنىڭ ماسشتابىدا دۇنياۋى بىر نەرسە ئېيتقىلى تۇرغانلىقىنى پەملىمەي تۇرۇۋاتىسىز، بەرھەق، بەرھەق! مەن بۇنى ھەقىقىتەن بىلەن ئېيتىۋاتىمەن، بىر قاربغاندا بۇنى ئويلاپ يېتىش قىيىن، چۈنكى جىمى بار بولغىنى تەجرىبىخانىدا يارالغان تۆرەلمىلەرنىڭ مۇنداقچە ئېيتقاندا، ئەينەك كولبا ئىچىدە يېتىلگەن ئۇرۇقتىن باشلىنىۋاتامدۇ؟! بىراق گەپنىڭ پوسكاللىسى شۇنىڭ نەتىجىسىدە تۇغۇلغان ئادەم. ئۇنى ئاڭقۇرت دەپ قويىلى، پىنھان ئىنسان، ئۇنىڭ ئالاھىدىلىكى ئاتا ـ ئانىسىز، سۇنئىي يول بىلەن يارىتىلغان سوبېيېكت ئىكەنلىكىدە، مەن شۇنداق چۈشىنىمەن، مەن سىزگە نېمە ئۈچۈن ئايدىنمۇ ئوچۇق نەرسىنى چۈشەندۇرۇشكە ھەرىكەتلىنىمەن؟ چۈنكى، سىز ئۈچۈن بۇ ناھايىتى قىزىقسىنارلىق تەجرىبىخانالىق تەجرىبىلەرنىڭ ئوبېيېكتى، ھەمدە بىز ئۈچۈن ئاڭقۇرت يەنى ئادەمنىڭ يېڭى نەسلى، تۇرى، ئۇندىن قالسا، پەرزەنتىمىز بويىچە كونا دۇنيانى، ئۇندىن كېيىن

ئەمگەكچىلەر سىنىپىنى قوتقۇزۇشىمىز ئۈچۈن دەل شۇ ئاڭقۇرت ئاربچى بولىدۇ! گەپنىڭ خېمىرتۇرۇچى مانا مۇشۇنىڭدا، يەنە قەرەلى كەلگەندە دەي، شۇ ئاڭقۇرت تارىخي تەرەققىياتنىڭ مۇھىم ھەربكەتلەنگۈچى ئاساسي تايانچى بولۇپ قېلىشى مۇمكىن!

بۇ ھەقتە ئېيتقانلىرىم ھەر قانداق كىشىگە بەكمۇ ئىلھاملانغان مەدەت بىلەن ئېيتىلمۇاتقاندەك سېزىلىشى مۇمكىن، ئۇمۇ بار، ئۇنىڭ سەۋەبىمۇ بار. چۈنكى ئاڭقۇرتلار سىياسي جەھەتتىن ئالغاندا، ئاجايىپ ئىستىقباللىق، بىزدىن پەرقلىنىپ تۇرىدۇ، پۈتكۈل دۇنيا يۈزىدە كومۇنىزمنىڭ غالىبىيىتى ئۈچۈن ئارقىغا چېكىنمەيدۇ، ئاربسالدىلىق يوق ۋەھىمە بىلەن كارى يوق، كۈرەشكە كىرگۈچى مۇھىم كۈچ دەل شۇلار! ئائىلە ھەم باشقا تۇغقانداراىق مۇئامىلىلەر كونا دۇنيانىڭ قۇرامساق ئىنىستىتۇتلىرى، بىزنىڭ ئىنقىلابي ئىلىم نەۋاخ ئالدىنئالا كۆرەلىگەن ئادەمزاتنىڭ يېڭى دەۋرگە يول ئاچقان، ئاڭقۇرت كېلەچەكتە كونىنى، كېرەكتىن چىققانلارنى يوق قىلغۇچىلارلا ئەمەس، شۇنداقلا يېڭى دۇنيانى ياراتقۇچىلار ھەم ئۇلۇغ ئادەملەر، داھىيلار ئاڭقۇرت مۇھىتىدا، ئادەتتىكى ئاڭقۇرت مۇھىتتىكىگە قارىغاندا تېخىمۇ كۆپ چىقىدىغانلىقىدىن گۇمانىم يوق، ئۆزىڭىز چۈشىنىپ تۇرىسىز، بۇ يەردە ئائىلىلىك ھەم باشقا دائىمي مۇناسىۋەتلەردىن ھەم باشقا ئىشلاردىن تولۇق ئەركىنلىك بار. بالىلار سۇنئىي يول بىلەن بىردەك ئىشلەپچىقىرىلىپ، يەنە شۇنىڭغا لايىق تەربىيىلىنىدۇ، ئەمدى نەدىن كېلىپ چىققىنى نامەلۇم، نامەلۇم ئېسىل تاشنىڭ سۇنۇقى شۇنداق ئاتىلاتتى، بىراق ، ئويۇمچە «ئاڭقۇرت» دېگەن سۆز پۈختا، چۈشىنەرلىك ۋەھاكازالار....

بىز ھازىرچە ئۆزىمىزنى قىزىقسۇندۇرغان تېمىنىڭ ئەتراپىدا بار بولغانىنى نەزەريىلەشتۇرۇلۇپ، ئويلىنىپلا تۇرۇۋاتىمىز، بۇ قۇلاق ئاڭلاپ باقمىغان يېڭى

ئادەمنىڭ ھادىسىسىنىڭ نېمە ئېلىپ كېلەرىنى مۆلچەرلەۋاتىمىز، پەرەز قىلىش كېرەك، ئۇنىڭسىز قالساق بولمايدۇ، ھازىرقى مەدەنىيەت ۋەقەلىرىنىڭ، قىيىن مەسىلىلەرنىڭ يېڭى دولقۇنلىرىنىڭ بىرىنىڭ ئارقىدىن بىرىنىڭ قوغلاپ كېلىۋاتقان ۋاقىتىدا قول قوۋۇشتۇرۇپ ئولتۇرۇۋېرىشكە بولمايدۇ، تارىخ ئۇنداق بولۇشىنى بىزدىن كەچۈرمەيدۇ، شۇنىڭغا ئۇلاپ ئېيتقۇم كېلىدۇ، كېلەچەك كۆپ جەھەتتىن دۇنياۋى تەرتىپنىڭ دۇنياۋى كۈرىشىدە كىم بىرىنچىلىكنى قولغا ئالغىنىغا يارىشا بولىدۇ، غالىبىيەتكە، يېڭى ئادەملەرگە، يېڭى ئاڭقۇرتلارغا جەمئىيەتتە ئىشىكنى كىم ئاچسا شۇ ئالدى بىلەن يېتىپ بارالايدۇ، چۈنكى بۇ يوشۇرۇن تۇغۇلغان جانلارنىڭ ئارتۇقچىلىقى ئائىلە، ھەر قانداق ئۇرۇغ ـ تۇغقانلىق يەنە قان ـ قېرىنداش، شىرەم تۇغقان، يېقىنلاردىن ئاتىنى ئاساس قىلىدىغان پاتىرخالىق ھەم باشقا مۇناسىۋەتلەردىن قارىغۇلارچە ئەركىن ئىكەنلىكلىرىگە قارىتا ئاڭقۇرت بولسا كونىرىغان ئەدەب ـ ئەخلاقنىڭ ئەسىرلەردىن بۇيانقى يۈكىدىن قۇتۇلۇشقا ئېلىپ كېلىدۇ، سىياسىي جەھەتتىن ئالغاندا بۇ تەڭداشسىز ئۇتۇق، ئاڭقۇرتلار كوللېكتىۋىزمنىڭ يەنە ئىنتېرناتسىئونالىزمنىڭ تايانچىلىرى بولۇپ قېلىشىدۇ، ئۇلار كوممۇنىستىك ئىنتېرناتسىئونالىزم ـ بەينەلمىنەلنىڭ زەربىلىك كۈچىگە ئايلىنىدۇ، غەربگە ھەل قىلغۇچ سىياسىي زەربىنى دەل شۇلار ئۇرۇشىدۇ.

مۇشۇنىڭ ھەممىسى، ئۆزىڭىز چۈشىنىۋاتقانسىز، كېلەچەكنىڭ ئىشى، شۇنداق بولسىمۇ ئومۇمىي ئۇقۇم ئىشلىنىپ چىقىشى ھەم ھەربىرىكە كىرگۈزۈلۈشى كېرەك، شۇڭا سىزدەك ئوقۇمۇشلۇقنىڭ، ئاندرىيېۋچ، بۇ مەسىلە بويىچە بىزنىڭ پوزىتسىيىمىزنى تۇتقانلىقىمىزغا پارتىيە تېرەن قىزىقىدۇ، بۇگۈنكى ئۇچرىشىشىمىزنىڭ مەزمۇنىمۇ مۇنداقچە ئېيتقاندا

ئاشۇنىڭدا، ئۇنىڭدىن قالسا، بىز ئورتاق تىل تېپىشىمىزغۇ دەپ ئىشىنىمەن، چۈنكى ئىش يۈزدە، ھەممە ئىش ئەڭ مۇھىمى سىزگە ياريشا بولىدۇ، ئاندرېي ئاندرېيېۋىچ، سىز ئاڭقۇرتلارنى ئىشلەپچىقىرىشنىڭ تېخنىكا ـ ھۈنەرلىرىنى بەرپا قىلغۇچىسىز، لېكىن بىز بولساق كەسىپ ئەھلى، ئىجراچىسى، ئىدىئولوگىيە بولسا كىمنىڭ يەلكىنىنى ئۇچۇرغان شامال، ھەربىرىتكە كەلتۈرگۈچى قۇۋۋەتلىك شامال، بىراق يەلكەن ئەمەس... ئاشۇنداق ئەمەسمۇ؟ توغرا، ئىشىڭىزگە نوپۇزلۇق ئورگانلارمۇ قاتتىق قىزىقسىشۋاتىدۇ، بۇ ئىش بويىچە ئۇلارنىڭمۇ كونكرېت ئىلتىماسلىرى بار.

سۆھبەت يەنىلا ئۇلىنىۋەردى، مەركىزىي كومىتېتنىڭ سېكرېتارىنىڭ ئۆز ئاغزىدىن ئۇققانلىرىمغا ئاغزىم ئېچىلىپ، شۇ ۋاقىتتا مېنى قىينىاپ، ئازاب چەكتۈرۈۋاتقان نەرسىلەرنى تېشىمغا چىقارماي يوشۇرۇشقا دالالەت قىلدىم، مەن سۆھبەت بولۇۋاتقاندىكى قىستۇرمىلىرىم بىلەن جاۋابلىرىمنى بۇ يەردە كەلتۈرمىدىم، ئۇلار ئانچە ئەھمىيەتلىك ئەمەس، چۈنكى ئۇلار مەركىزىي كومىتېتنىڭ پوزىتسىيىسىدىن پەرقلەنگەن ياكى كونيۇخوۋنىڭ ئويىغا قارشى بىر نەرسىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئەمەس، ئەڭ قىيىن دېگەندە، ئېيتقانلىرىمنى ھازىردىن باشلاپ بولسىمۇ ئانچىكى بىر گۇمانسىراش سۈپىتىدە قوبۇل قىلسا بولاتتى.

شۇ چاغدىكى سۆھبەتنى ھازىر نېمە ئۈچۈندۇر قۇيقا چېچىم تىك تۇرۇش بىلەن ئەسلەيمەن، سەۋەبى نېمىدە؟! ھازىر كائىناتتا يۈرۈپ، ئىش ئۆتكەندىن كېيىن ئاڭقۇرتلارنى چۆرىدەپ نېمىلەر ياسالمىدى ـ ھە، نېمىلەر ئويلىنىشقا سېلىنمىدى؟ قانداق تەييارلىقلار كۆرۈلمىدى؟! دەپ تاڭ قالمەن، شۇ ئەستە قالارلىق ئۇچرىشىشنى مەن، ئەينەن ھالدا ئەسلىگە كەلتۈرۈش ئۈچۈن ھەممىنى، بولغاننى بولغاندەك ئوتتۇرىغا سالاي، شۇنىڭدىكى يۈرۈش ـ

تۇرۇشۇم، ئەلۋەتتە، مېنى ياخشى ئاتلىق قىلمايدۇ، بىراق، ئاشۇنداق كونا مەيداندا، مەن باشقىچە ئىش قىلالماس ئىدىم، مەن ئاقلىنىۋاتقىنىم يوق، مەن باتۇر ئەمەسمەن،باتۇر بولغۇمۇ كەلمەيدۇ، بىراق راستىنى ئېيتاي، مۇشۇنداق دېيىشتىن باشقىنى قىلالمايدىكەنمەن، چۈنكى كېلەچەكتە ھەممىدىن ئاجرايمەن، ئاستا ـ ئاستا ئۆزۈمنىڭ ئاساسىي تېمامنى ئىشلەشتىن چەتلىمەكچىمەن، ئۇ دەررۇلا شۇ ۋاقىتتا ۋەقەھادىسىلەردەك پەنلەر ئاكادېمىيىسىگە قەدەمسېرى يېقىنلاپ ئۇچرىشىدۇ، يېتەكچىلىك ئەينى ئەھۋالىنى يەنە تەسىرىنى يوقىتىدۇ، ئىلمدىكى ئەينى ئەھۋالنى يوقىتىشتىنمۇ يامان پاجىئەگە ئېلىپ كېلىدۇ، شۇنداق، تەتقىقاتتىكى تونۇشۇم بىلەن پۈتۈنلەي بىرەك بولغان ھۆكۈمرانلىقنىڭ قۇلى ئىكەنلىكىم بىلىندى، شۇ چاغدىكى زىيالىيلار ساھەسى، ھازىر ئۆزى ھەققىدە قانداق باھالارنى ئېيتمىسۇن، زور كۆپچىلىك مەندىن پەرقلەنمەيدىغان قاراشتا.

يەنە بىر خاسلىق ئايرىم، بىراق ئۇ ئەھمىيەتسىز ئەمەس. بىر نەرسە شۇنداقلا ماڭائايان بولدى، بۇمۇ ئاقلانغانلىق ئەمەس، مەن ئۇنى چۈشىنىمەن، ئۇ بولسىمۇ... ئورگانىزمغا پايمۇ ـ پاي يەتكۈزۈپ ببرىلىپ تۇرغۇچى ئۇيقۇ بەزلىرىدىن بەتتەر، ئاتىسىز ئەھۋالىم ھەققىدە كونيۇخانوۋ نېمە دەپ ئويلاۋاتقاندۇر؟ دېگەن ياۋا ئوي جېنىمنى جاي ئالدۇرمىدى، بۇ خىيال مېنى چۆچۈتتى ـ دە، جىم قىلدى، ئۇ بۇنى چۈشەندىمۇ ياقمۇ ياكى ئۆز مەپكۇرەسى ۋە مۇددىئاسى ھەلەكچىلىكىدىكى ئادەم كىم ئىكەنلىكىمنى، نەسىل، ئەۋلادىمنىڭ يوقلۇقىنى پۈتۈنلەي ئۇنتۇپ قالدىمۇ ياكى تەتۇرىچە، تەرجىمھالىمدىكى بۇ پاكىتنى، قاچاندۇر بىر چاغدا روزا بالىلار باغچىسىنىڭ بوسۇغىسىدىن تېپىلغان تاشلاندۇق بالىنىڭ تەرجىمھالىنى بىلىپ تۇرۇپ بىلمەسلىككە سېلىپ، شۇنىڭدىن مەقسەتلىك پايدىلاندىمۇ؟ چۈنكى ئىش

يۇزىده مەن شۇ ئاڭقۇرتنىڭ ئۆزى بولمەن، مەيلى تەبئىي شارائىتتا تۆرەلسەمۇ، بەربىر دەل شۇنىڭ ئۆزى بولمەن، ئەسلى ـ ۋەسلى يوق، نەسلسىز، ئەجدادسىز، داجماس غەيرەتلىك، خاتاسىز سالماقلىق، يۈرۈش ـ تۇرۇشى تاش يۈرەك دەپ ئېيتارلىق، ئۆز ئىشىنىڭ ئېغىر ھادىسىسى سۈپىتىدە تونۇلغان، ئىقتىدارى بىلەن ۋاقتىنى ھەممە ئىشنىڭ ئالدىغا قويغان، مەقسىتىنى باشقا ئىشقا خوراتمىغان ئادەم دەپ ھېسابلىناتتىم، پەمىدە پارتىيىنىڭ مۇتەپەككۇرلىرىغا دەل مۇشۇنداق ئادەم كېرەكلىكىنى بىلدىم، مەن تەقدىرىمنىڭ بۇيرۇقى بىلەن ئاڭقۇرتنىڭ ئۆزى بولۇپ قالدىم، بۇ ھەقتە ئوچۇق ئېيتىلمىغىنى بىلەن تۇتقۇنلۇقنىڭ تىرىك مىسالى بولۇپ تۇردۇم، قايسى بىر جەھەتتىن ئالغاندا ئەۋرىشكىنىڭ ئۆزى بولدۇم... مەن بۇنى چۈشىنىپ تۇردۇم، بەلكىم شۇ كۈنى كونا مەيداندىكى مۇھىم ئىشخانىلارنىڭ بىرىدە ئۆزۈمنى باشقىچە سەزگىنىمۇ شۇنىڭدىن بولسا كېرەك.

ئۆزۈمنى ئىشەنچ ـ ئېتىقادسىز سەزدىم، ھەمدە مۇجىمەل، تۇراقسىز، بىئارام ھالەتتە سەزدىم، شۇ ئىشخانىدا ھېلىقى تۇغۇلۇپ ئەڭ دەسلەپكى ئازابلىق بولغان چاغلىرىم يۈز بېرىۋاتقاندەك تۇيۇلدى، ئىلمىي تەجرىبىلەر بىلەن جىنايەتنىڭ چېكى قانداق يەردە ئايرىلىدۇ، شۇ خىل تۇراقسىز چېگرانى كۆرسەتكۈچى بىراۋ تېپىلدىمۇ؟! كۆڭۈلگە شەك چۈشتى، بۇ چېغىم ئازابلىق ھەم ياراماس تۇرمۇشتا ياشىغان، ئۇقۇمدىن تۇخۇمغا، ئۇنىڭ راۋاجىنى ئۈمىد قىلغان، ئۆزلىرى بولمىسا بالىلىرى، نەۋرىلىرى ئارزۇ قىلغان بەخت ـ تەلەيگە يېتىدۇ دېگەن ئاتا ـ بوۋىلارنىڭ ئەرزىگەن تىلەكلىرىگە ئەگىشىپ، خىيالدىكى مەپكۇرەلەرگە يېتىشتە ئاجايىپ بىر مۆجىزىگە ئىشەنگەن ئادەمزاتنىڭ، نەچچىلىگەن بوغۇنلار ئازاب بىلەن ئۆتكەن ئادەمزاتنىڭ ھاياتنىڭ ئەسىرلەرنى قېرىتقان نېگىزلىرىغا قارشى بولسىچۇ، ئاڭقۇرتلار ئالدىدا شۇ

تارىخىي چاقىنى توختىتىش ئاتىلىقىنىڭ ۋە ئانىلىقىنىڭ يوقاتقۇچىسى يەنە كۆزگە كۆرۈنمەس جاللىتىنىڭ رولىدا بولماقچىمەن.

بىراق، شۇ ۋاقىتتا رولۇم، ماھىيەتلىك ئەھمىيىتىمىنىڭ قانچىلىك يۇقىرى بولارىنى ۋەزىيەتنىڭ ئاتموفېراسىنىڭ ئالدىدا ئورنۇمنىڭ قانچىلىك مەرتىۋىلىك بولۇپ بېرىۋاتقانلىقىنى چۈشەندىم، ئىلگىرى كۆرۈلمىگەن مۆجىزىۋى بىر ئىشنىڭ ئىجراچىسى سۈپىتىدە دۇنيادىكى لېۋىگە نان يېپىشقانلا ئادەملەر كۆزۈمگە تەلمۈرۈپ تۇرۇشۇۋاتاتتى.

مەن تاشلاندۇقلۇقنىڭ جاپاسىنى تولۇقى بىلەن باشتىن كەچۈرۈۋاتاتتىم، بۇ، بەلكىم قانداقتۇر بىر ئىبلىسلىق بىلەن ئەقىلگە سىغمايدىغاندەك دەرىجىدە ئويلاشتۇرۇلغان سېنارىيە بويىچە تەقدىرنىڭ ئۆزى يېزىپ قويغان نەرسە بولسا كېرەك، تۇرمۇشتىن دەل مانا مۇشۇنداق قىلىپ ئۆچ ئالغىن دەپ مېنى ئاتايىن ئېچىتىۋاتقاندەك قىلاتتى، مەن يارتىلىشىمدىلا ئاڭقۇرت بولغان جىسمىم ئۆزۈم ئىشلەپ چىققان ھۈنەر ـ تېخنىكا بويىچە يورۇق دۇنياغا يوشۇرۇن كېلىشكەن ئاڭقۇرتلارنىڭ نەسلىنى ئۆستۈرگۈچىمەن، ئۇندىن قالسا بۇ ئىشلار كىمدۇر بىراۋغا ئەھۋالنىڭ مۇنداق قىلىپ تەتۈر كېلىپ قېلىشى ياقماي تۇرمامدۇ؟! تارىخنىڭ شۇ بۇرۇلۇشىدا مەن ناھايىتى ئاز ۋاقىتتا، ناھايىتى زۆرۈر پۇرسەتلەردە قاۋىلىپ ئولتۇرماقتىمەن.

بوسۇغىدىن خوشلىشىۋېتىپ، كونيۇخانوۋ مۇنداق دەپ قالدى:

ـ 328ئاندرېي ئاندرېيېۋىچ، سىزنى تولۇق بىلمەيمەن، بىراق سۆھبىتىمىزدىن زور قانائەت ھاسىل قىلدىم.

مەنمۇ مۆلچەر بىلەن ئاشۇنداق سىپايىچىلىق بىلەن جاۋاب قاتتىم، ئۇندىن كېيىن ئۇ يەنە جاۋاب كۈتمەيلا سۆزىنى ئۇلىدى:

ـ 328سىزگە ئورگاندىن يولداشلار مۇراجىئەت قىلىشتى، ئۇلار ھېلىقى

ئۇ سۆزنىڭ ئاخىرىنى يۇتۇۋەتتى، يەنە قايتىدىن ئۇلىدى:

ـ ئىشىڭىزغا يارەملىشىش ئۈچۈن ئۇلار سىزگە ئىلتىماس بىلەن مۇراجىئەت قىلىشىدۇ، بۇ ئەلۋەتتە، تېخنىكىلىق، تەشكىلاتچىلىق جەھەتتىكى مەسىلىلەر، خاۋاتىرلەنمەيلا قويۇڭ، ئۇلار ئادەتتىكىدەك جىمىنى ئويلىنىپ، جىمىنى يەتتە ئۆلچەپ بىر كەسمەكچى بولۇشۇۋاتىدۇ، بۇ قېتىمقۇ ئىشنى ناھايىتى بىلەرلىك قىلىشىدۇ دەپ ئويلىدىم.

329راستىنى ئېيتقاندا مەن بىر ئاز ئىزا تارتتىم.

ـ 329ۋادىم پېتروۋىچ،ـ دېدىم مەن كۇنيۇخانوۋغا قايرىلىپ، ـ بۇنى ئەسكەرتىپ قويغىنىڭىزغا تەشەككۇر، شۇنداق بولسىمۇ، ئۇ يولداشلارنىڭ ماڭا كۆرسەتكۈچى ياردىمىنىڭ قانداق بولىدىغانلىقىنى ئۆز ئاغزىڭىزدىن ئالغىنىم دۇرۇس بولاتتى، شۇنىڭغا يارىشا ئىش قىلىشقا تەييار بولسام دېگىنىمغۇ بۇ.

ـ 329يارايسىز،ـ دېدى كۇنيۇخانوۋ گۇلقەلىرى ئېچىلىپ،ـ جان ـ دىلىم بىلەن ئاندرېيېۋىچ، دېگەنلىرىڭىز ئورۇنلۇق، مەندىكى مەلۇماتنى بىزنىڭ بۆلۈمدىن، قالغانلىرىنى بىۋاستە ئىشنىڭ يۈرۈشىدە بىلىسىز.

329ئۇندىن كېيىن بىلگىنىم، راستىنلا گۇناھ ـ نۇقسانسىز ئىشتەك ناھايىتى دەل، مۇۋاپىق بولۇپ چىقتى، يولداشلار نېمە قىلىشنى بىلىشىدىكەن، يەنە جىمىنى يەتتە ئۆلچەپ، بىر كېسىپ قويۇشۇپتۇ.

329بۇ ھەقتە مەن ماشىنىدا كېتىۋېتىپ ئويلىدىم، ئادەملىرى قىزىق قازانىنىڭ سۈيىدەك قاينىغان موسكۋانىڭ رەستەـكوچىلىرىغا قايتىدىن كۆز يۈگۈرتۈپ كېتىۋېتىپ، كۇنيۇخانوۋۇ بىلەن بولغان سۆھبەتنىڭ ماھىيىتىنى ئەقىلدىن ئۆتكۈزدۈم، تەجرىبە ئىشلىرىم توساتتىن يېرىك، مەملىكەتلىك ئەھمىيەتكە ئىگە، ناھايىتى مەخپىي باغدارلاماغا ئايلانغانلىقىغا تاڭ قالدىم.

نوپۇزلۇق ئورگانلارنىڭ لايىھىسى بويىچە ئاڭقۇرتلار ئىككى باسقۇچ بىلەن

چىقىرىلىشى كېرەك ئىدى، بىرىنچىسى تۆرەلمىلىك سۈنئىي نەسىللەندۇرۇش، جاۋابكارلىقىم ئالدىدا پۈتۈنلەي تەتقىقات ئىنستىتۇتىمغا يۆتكەلمەكچى بولدى، ئۇنىڭ ئۈچۈن ماڭا تېگىشلىك ئۇرۇغلار ۋە خىراجەت، خام ـ ئەشيالار بېرىلمەكچى بولدى، بۇ باسقۇچنىڭ ئەڭ مۇرەككەپ يېرى، تەجرىبىخانىدا يارىتىلغان يوشۇرۇن تۆرەلمىلەرنى سۈنئىي يېتىشتۇرۇش، ئۆزىنىڭ ئورگانىزمىنى هامىلىلىك دەرىجىگە كۆتۈرۈشكە، باشقىچە ئېيتقاندا ئادەتتىكى توققۇز ئايلىق قوشقاتلىق توشىدىغان ئايالنىڭ بالا ياتقۇسىغا كۆچۈرۈش بىلەن باغلىق، تۇغۇتتىن كېيىن ئىككىنچى قاتلام، شەرتلىك رەۋىشتىكى ئەمچەكتىكى قاتلام باشلىنىدۇ، باغدارلىمانىڭ بۇ بۆلۈكىنىڭ بىزگە لازىمى يوق، ئاڭقۇرتلارنى چوڭايتىش يەنە ئۇندىن باشقا تەرىبىيىلەش مەخسۇس ياتاقلىق مەكتەپلەردىكىلەرنىڭ ۋەزىپىسى بولىدۇ، ئاڭقۇرتلارنىڭ «سانائەت»نى نوپۇزلۇق ئورگانلار مۆلچەر بىلەن شۇنداق ئويلاشقان.

قىيىن مەسىلە؟ بارلىق ئىشلارىدىكىدەك، بۇنىڭمۇ ئۆز باغدارلامالىرى بار، بۇ تېخنولوگىيەدە هەممىدىن قىيىن يېرى، تاڭ قالارلىقى، تۆرەلمىنى، ئايالنى هۆددە قىلىپ يەتكۈزۈش ئەمەس، ئۇرۇغنى ئۇ يەردە ئۆستۈرۈش ئەمەس، سۈنئىي نەسىللەندۇرۇش دەپ ئاتاش ئىلتىماس قىلىنغان شۇ ئاياللارنىڭ خۇلق ـ مىجەزى بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئەخلاقىي، ئېتىكىلىق جەھەتتىكى قارىغۇلارچە سۈبيېكتېۋ ئامىللار بولۇپ چىقتى، تەجرىبىخانىدا هامىلىگە ئايلانغان ئاڭقۇرتنىڭ ئىرسىي جەھەتتىن سۈنئىي نەسىللەندۇرۇشكە هېچقانداق لازىمى يوق، ئۆزىنىڭ ئانىلىق خاسىيىتىنى مۇنداق ۋاقىتلىق پايدىلىنىشقا بېرىشكە، «ئىجارىلىك» پايدىلىنىشقا بېرىشكە، بۈيۈم بولۇشقا هەر بىر ئايالنىڭ ماقۇل بولۇۋەرمەسلىكى هەققىدە سۆز يوق، بۇ مەسىلىنىڭ ئەتراپىدا ئىجتىمائىي چاتاق چىقىپ كېتىشى مۇمكىن ئىكەنلىكى تۇرغانلا

ئىش، مانا ئەمدى نېمە بولماقچى؟ چەت ئەللەردە غەۋغا كۆتۈرۈلىدۇ، ب د ت غا يەنە باشقا ئىنسانپەرۋەرلىك تەشكىلاتلىرىغچە يېتىدۇ، ئۇلار شۇنداق بولۇشىنى كۈتۈپ تۇرۇشىدۇ ئەمەسمۇ! مانا شۇ يەردىن بىزنىڭ ئاڭلار قۇلاق، كۆرەر كۆزىمىز بىلەن ئۇچ ھەرىپىنىڭ يەنى ك گ ب نىڭ دانىشمەنلىكىگە ۋە ھېيلىگەرلىكىگە باھا بېرىشىمىز كېرەك، كۈنياخانوۋ مېنى بوسۇغۇغىچە ئۇزىتىپ كېلىپ، نوپۇزلۇق ئورگانلارنىڭ تەشكىلاتچىلىق مەپكۇرەلىرىنى ئوتتۇرىغا سالغاندا، مەن، ئۇچۇپ چىقىپ كېتىشكە مەجبۇر بولغاندەك، قاراڭغۇئۆڭكۈردە قالغاندەك بولۇپ، تەجرىبىخانىمىزنىڭ، تەتقىقات ئىنستىتۇتنىڭ يەنە ئۆزۈمنىڭ خېلى ۋاقىتتىن بېرى نوپۇزلۇق ئورگانلارنىڭ نازارىتىدە قالغانلىقىمىزنى چۈشەندىم، چۈنكى باشقېتىمچىلىقنىڭ ماھىيىتى شۇنچىلىك ئېنىق قويۇلغان ئىدى، مەسىلىنىڭ ھەل بولۇشىغا ك گ ب (К Г Б)نىڭ خىزمەتچىلىرى ئۆزلىرىنىڭ تەدبىرلىرىنى ۋە ياردەملىرىنى سۇنۇش قىلدى، ئۇلارنىڭ ئىلتىماسلىرى مۇنداق ئىدى، سۇئىئي نەسىللەر سوت جاۋابكارلىقىغا تارتىلغان، جىنايەت مۇددىتىنى ئۆتەۋاتقان ئاياللارنىڭ ئىچىدىن خۇپىيانە تاللاپ ئېلىنىدۇ، ھەمدە ئۇنداقلارنىڭ دۆلەتكە ھەمىشە يېتىشەرلىك بولىدىغان ئاياللارنىڭ كۆپلىگەن مۇستەملىكىلەردە يەنە مەجبۇري، زورلۇق بىلەن تېڭىلغان ھەر قانداق جىنايەتلىرى ئۈچۈن ھەر قانداق باھانىلەر بىلەن كېسىلگەن تۇمەنلىگەن، يۈز مىڭلىغان زاپىسى بار، بۇ سەۋەبتىن پىچىمى ئىجرادىكى ئاياللارنىڭ ئىچىدىن سۇئىئي نەسىللەندۇرۇلىدىغانلارنى تاللاپ ئېلىشتا چەك يوق دېيەرلىك ئىدى، پەقەت ماقۇللۇقۇم كېرەك بولىدىكەن، مەن ئويلىناي دېدىم.

كېيىنچىرەك مەن نوپۇزلۇق ئورگانلارنىڭ ئىلتىماسلىرى بىلەن ئۈجۈر ـ بۇجۇرگىچىلىك تونۇشۇپ چىقتىم. تونۇشۇپ چىقىپ يەنە ھەيرانۇ ـ ھەس

بولدۇم، ئىشىنىڭ ئېپىنى بىلىش ۋە بەلگىلىگەن مەقسەتنى ئىشقا ئاشۇرۇشتىكى ئېنىقلىق شۇنچىلىك دەرىجىدە مۇكەممەل ئىدى. سۈنئىي نەسىللەندۇرۇشكە ئون يىلدىن يىگىرمە بەش يىلغىچىلىك ئۇزۇن مۇددەتتە ئۆز ئەركىدىن ئاجرىتىلغان ئاياللار ئېلىنىشى لازىم ئىكەن، تېگىشلىك تېببىي تەكشۈرۈشتىن ئۆتكەندىن كېيىن سۈنئىي نەسىلنىڭ رولى جىنايەتچى ئايالغا تۆۋەندىكى شەرتلەر بىلەن ئىلتىماس قىلىنىدۇ، A)بىر ئاڭقۇرتنىڭ تۆرىلىشى ئايالنىڭ قاماقدىكى مۇددىتىنىڭ يېرىمىنى قىسقارتىدۇ، ئىككى ئاڭقۇرتنىڭ تۆرىلىشى ئايالنىڭ تولۇق، ئەركىنلىكىنىڭ ئېلىشىغا هوقۇق بېرىدۇ؛ Bقاماقتىكى ئايال سۈنئىي نەسىللەنگەن بالىنى ئۈچ ئايغىچىلىك ئەمگۈزىدۇ ـ ده، ئۇندىن كېيىن ئۇنى ئىككىلەنمەستىن مەملىكەتنىڭ مۇناسىۋەتلىك تارماقلىرىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىدۇ؛ (C تۇغۇتتىن كېيىنكى مۇددەت ئاياغلاشقاندىن كېيىن سۈنئىي نەسىللەندۇرۇلگەن جىنايەتچى ئايال لاگېرغا ياكى ناهايىتى يىراق رايونلارنىڭ بىرىگە يۆتكىلىدۇ؛ (D قاماقتىكى سۈنئىي نەسىللەندۇرۇلىدىغانلارنىڭ ئۆز رولى، تۇرغان يېرى ۋە ئۇنى ئىشقا سالغان ئادەملەرنىڭ تەركىبى هەققىده هەر قانداق مەلۇماتنى تاراتماسلىققا ۋەزىپه بۇيرۇلىدۇ؛ ئالىمادىس بۇ شەرتلەرنى بۇزىدىغان بولسا قاماقتىكى سۈنئىي نەسىللەندۇرۇلگەن ئايال قايتا جاۋابكارلىققا تارتىلىدۇ.

سۈنئىي نەسىللەندۇرۇلىدىغان ئاياللارنى بۇ ئىشقا سېلىشنىڭ نوپۇزلۇق ئورگانلىرى تەرىپىدىن تۇزۇلگەن لايىهىسى ئومۇمىي جەهەتتىن مانا مۇشۇنداق ئىدى، مەن كۆپ ئويلاندىم، ئۇ ئۇنچىۋالا خۇشاللاندۇرىدىغان لايىهە ئەمەس ئىدى، بىراق ئۇندىن ياخشىسىمۇ يوق ئىدى، شۇنداق قىلىپ ماقۇل بولدۇم.

مەن نوپۇزلۇق ئورگانلارنىڭ خىزمەتچىلىرىنىڭ بىرى بىلەن سۆزلىشىپ

قالدىم، خېلى ئەقىلسىلىق ئادەم ئىكەن، سۇنئىي نەسىللەندۇرىلىدىغان بالىلارنى جىنايەتچى ئاياللاردىن ئېلىشنىڭ ئەخلاقىي تەرىپىگە شەك تۇغدۇرغىنىمدا ئۇ ھازىرچە باشقا يول يوق، كېيىن كېسىلگەنلەردىن پايدىلىنىشنىڭ زۆرۈلچىلىكى قالىدۇ، سۇنئىي نەسىللەندۇرۇش خىزمىتى، ئېيتايلى، ھېلىقى پاھىشۋازلار خىزمىتىدەك ئىكەن، تۆلەنمە بولىدۇ دەپ جاۋاب بەردى ۋە بەلكىم يوشۇرۇن تۇغۇلغۇچى بالىلارنى قورسىقىدا كۆتۈرۈپ يۈرۈش ئاياللارنىڭ بەلگىلىك بىر مۇھىتى ئۈچۈن كەسىپكە ئايلىنىدۇ، ئايلانغاندىنمۇ ناھايىتى كىرىملىك كەسىپكە ئايلىنىدۇ.

بىز تۈز، ئوچۇق، ھېچبىر دەخىل - تەرۈزسىز ئوچۇق-يورۇق سۆزلەشتۇق، ئۇنىڭ گېپىچە سۇنئىي نەسىللەندۇرۇشتىكى خىزمەت ئوچۇققىلا چىقماستىن، بالا تۇغۇشنىڭ مۇنداق يولى ئەۋزەللىككە ئىگە بولىدىغان مەزگىل كېلەرمىش، مانا شۇندىلا «ئانا»، «ئاتا» دېگەن چۈشىنۈكلەر رېۋايەتكە ئايلانماقچى ياكى قارىغۇلارچە مەنا بىلدۈرۈپ قالماقچى.

شۇنداق قىلىپ نوپۇزلۇق ئورگانلارنىڭ مەخپىي ۋە يىراقنى مۆلچەرلىگەن ئوي- تىلەكلىرى ئۇلىنىشۇرگەنسېرى قۇرۇقلىنىۋەردى، ئەسلى - ۋەسلى يوق ئادەملەرنىڭ يېڭى نەسلىنى چىقىرىشنى نازارەتلەشكە ئۇلارنىڭ ئالاھىدە قىزىقىشلىرى قەدەمسېرى ئوچۇققا چىقىۋەردى، بۇ ئىشنى كېلەچەكتە كەڭرى يولغا قويۇش مۆلچەرلەندى، جىنايەتچى ئاياللارنىڭ يوشۇرۇن بالىلارنى يوشۇرۇن تۇغۇشىنى ئاستا-ئاستا كەڭرى يېيىلدۇرۇش، ئاڭقۇرتلارنى ياتاقلىق مەكتەپلەردە كەڭ-كۇشادە تەربىيىلەش، شۇنىڭ بىلەن بالا تۇغۇش زۆرۈرىيىتىدىن بوشانغان خەلق ئۆزلىرىنى پۈتۈنلەي ئىشلەپچىقىرىش ئەمگىكىگە، باشقا دەلىزەرب ۋەزىپىلەرگە ھەممىدىن بۇرۇن، ئەلۋەتتە، ئىزىدىن تايماس دۇنياۋى ئىنقىلابنىڭ ئىشىغا، كوممۇنىستلارنىڭ بۇ مەقسىتىدىن

باش تارتماق ئەمەس، ئارزۇدىكىدەك بولارى مۆلچەرلەنگەن ئىدى، ئاڭقۇرتلار دۇنياۋى تارىخقا چېكىت قويىدۇ- دە، ئۇندىن باشقا يىللارنى، دەۋرلەرنى يېڭىچە ھېسابلاش باشلىنىدۇ.

ئاۋۇ ھېلىقى سۆھبەتدىشىم، كېلىنكىلىق پراكتىكانت يېپىپ، يوشۇرمايلا بارلىقىنى ئوچۇق ئېيتىۋەردى: «ئاڭقۇرتلار ئاخىرقى، نەۋاقلاردىن بېرى زۆرۈر بولغان چېكىتنى قويۇشىدۇ، ھېلىقى پۈتكۈل جاھاندا يېيىلىپ يۈرگەن تىنچلىق ئۈچۈن كۈرەش دېگەن چۈقان ۋە باشقا گۈزەل سۆزلەر، ئۇنىڭ جىمىسى قىلچىمۇ ئەسقاتمايدۇ، ئەگەر ئاخىرقى سۆز ئاتوم زەربىسىدىن بولسا، ئۇ زەربىنى دەل شۇ ئاڭقۇرت ئۈرىدۇ، ئۇ ھېچنەرسە يوقاتمايدۇ، ئۇنىڭ ئىككىلەنگۈدەك ھېچنەرسىسى يوق، ئۇنىڭ ئەسلى - ۋەسلى، نەسەبى يوق، ئۇنىڭ ۋەتىنى ئاڭا ئەينەك كولبالاردىن ھاياتلىق ئاتا قىلغان سىستېما، شۇڭا ئۇ كونۇپكىنى باسارىدا قىلچىمۇ تەمتىرەپمۇ قويمايدۇ، گەپ كىمنىڭ بىرىنچى بولۇپ شۇنداق قىلىشىدا، كىم ئۆستۈرۈپ چىقارغان ئاڭقۇرتنىڭ ئۈزۈپ چىقىپ زەربە بېرىشىدە!».

بۇرۇن ئىشچىلار ئۇيۇشمىسىنىڭ ئىشلىتىلىشىدە بولغان موسكۋانىڭ چەت ياقىسىدىكى ئورمان ئىچىدىكى چاققانغىنە ساناتورىيە، كۆپ ئۆتمەي پەن تەتقىقات بازىسى بولۇپ بىزگە بېرىلدى، ئىشلەتكۈدەك ھالەتكە كەلتۈرۈش يەنە ئىشخانىلارنى، ئاغرىقخانىلارنى، ساقچىلار بىلەن باشقا خىزمەت قىلغۇچىلار ئۈچۈن ھەر قانداق جايلارنى جابدۇش ئۈچۈن يېرىم يىلدەك ۋاقىت كەتتى.

مەن ئانچە ئالدىرىمىدىم، بىراق ئىشقاكىرىشىدىغان پەيت كەلدى، بېشىدىن ئېيتىپ كېتەي، مەن بۇ ئىشقا قىينىلىپ قىستالمايلا كىرىشتىم، يەنە، بەلكىم شۇنداق بولغانلىقتىنمۇ سۈنئىي نەسىللەندۈرۈلىدىغانلارنىڭ نامزاتلىرىنىڭ كىم ئىكەنلىكىنى بىلىشكە ئۇلارنى ئىبەرتىشكە قوشۇپ

يوللانغان هۆججەتلەردىكى مەلۇماتتىن تاشقىرى قاداللىپ قىزىقسىنىدىم، ئۇلارغا كەسپىي رەۋىشتە زىغىرلاپ مۇئامىلە قىلدىم، قىسقا، سالقىن سۆزلەشتىم، ئۇلارنى كېلىنكىغا يالغۇزدىن، ھەر بىرسى تەيىنلەنگەن سائەتتە، پۇقراچە كىيىندۇرۇپ يېپىق ماشىنىدا ئېلىپ كېلىشەتتى، ئۇلارنىڭ ھەممىسى Xتۆرەلمىلىرى كۆچۈرۈلگۈچى ئوبيېكتلار .مەن ئۇچۇن بىردەك، ھەممىسى ئوخشاش ئىدى، مەن ئۇلارنى ئومۇمىي ئات بىلەن ئايال دەپ چاقىراتتىم: «سالامەتسىزمۇ؟ ئايال، ھال- ئەھۋالىڭىز قانداق، ئايال؟ ئاۋايلاڭ، ئايال ، سىزنى قاراپ تەكشۈرۈشۈم كېرەك، مىدىرلىمای تۇرسىڭىز ئىكەن» مانا مۇشۇنداقلا ماڭا قارىتامۇ تېگىشلىك چاقىرىش سۆزى بەلگىلەنگەن، ئۇ بولسىمۇ پروفېسسور، باشقا ھېچنەرسە، ھېچگەپ، ئوشۇق ھېچنەرسە يوق، بارلىق سۇنئىي نەسىللەندۇرۇلىدىغان ئاياللار ۋاقىتلىق پايدىلىنىش ئۇچۇن ئېلىنغان بالاياتقۇ كەبى ئەھمىيەتكە ئىگە ئىدى، ئۇلارنىڭ ھېچقايسىسىنىڭ چىرايى ئېسىمدە قالغان ئەمەس، چۇنكى ئىشىمىزغا چىراينىڭ كېرىكى يوق ئىدى.

ئۇلارنىڭ ئىچىدىن بىرسىلا دەرىجىگە چۇشمىدى، ئەمدى ئۇنى كېيىنچىرەك ئۇ ھەقتە كېيىنچىرەك ئېيتسام بولاتتى. مانا ،ساھىلىڭگە كەلدىڭ، ئۇ تەرەپتە بولسا باشقا دەريا... سەن قىينىلىپ قىسىلىسەن، ئۇ ھەقتىكى ئويىنى، ئۇ ھەقتىكى كونىلىقنى ئەپلەپ ئالغا سىلجىتىشنىڭ تەدبىرىنى ئىزدەيسەن، نېمە دېمەكچىسەن؟ ئۆزۈڭدىن - ئۆزۈڭ قېچىپ قۇتۇلۇش دېگەننىڭ نادانلارچە، ئىشقا ئاشماس ھەرىكەت ئىكەنلىكىگە ھېلىھەم ئىشەنمەمسەن؟ ئۆلۈشۈڭ مۇمكىن، بىراق ئۆزۈڭدىن - ئۆزۈڭ قېچىپ قۇتۇلۇشۇڭ مۇمكىن ئەمەس، بۇ جەھەتتىن ئالغاندا ئادەم ھەقىقەتكە بويسۇنۇشى بىلەن مەڭگۈشۇنداق.

ئاھ! ياراتقان ئىگەم، نېمىشقا چۈشەندۈرەلمەيدىغان نەرسىنى چۈشىنىشكە مەجبۇرلايسەن، نېچۈن سۆز بىلەن ئېيتىپ بېرەلمەس نەرسە ـ ئىشنىڭ تېگى ـ تەكتىنى بىلەلمەيمەن، سەن ئۆز كەلىمەڭ بىلەن تېگىگەيېتەلمەيدىغان نەرسە، ئىشلارنىڭ ماھىيىتىنى ئېيتىپ بېرىمەن دەپ ئەزىز جېنىمنى قۇربان قىلارمەنمۇ؟!

ئۇندىن قالسا ،ئۆزۈڭنى پۇختا ئىنسان مەن، دەپ ھېسابلىغۇچى ئىدىڭغۇ، ئۇندىن قالسا، يۇقىرى مەقسەتكە خىزمەت قىلىش زۆرۈر بولغاندا قوپال، ئېگىز ـ پەس بولۇشۇڭ قىزىقارلىق، بىراق، بۇ قېتىم ئۆزۈڭنى يېڭەلمىدىڭ، بىر قۇيرۇقلۇق يۇلتۇزئۇچۇپ كېلىپ ئىككىنچى قۇيرۇقلۇق يۇلتۇزغا ئۇرۇلغاندەك بولسىمۇ قاپسالغان ئىشدىن پۈتۈنلەي خەۋەرسىز ئەمەسمىدىڭ؟ ھەممە ئۆز نۆۋىتى بىلەن ئۆتۈپ كېتەتتىمۇ؟

بۇ كېيىنكى يىلنىڭ يازدا بولدى، سۈنئىي نەسىللەندۈرۈلىدىغان قاماقتىكى ئاياللارنىڭ تۇنجى توپىغا تۆرەلمىلەر كۆچۈرۈلۈپ ئۇلار تېگىشلىك تېببىي نازارەتتە يۇرۇشكەن ئىدى.

بايىقى مەن دېگەن ئايالنى بولسا باشقا ئاياللارنى ئېلىپ كەلگەندەك ئېلىپ كېلىشتى. شۇ كۈنى «فېلدشېر»نىڭ ھەمراھلىقىدا تەتقىقاتقا يەتكۈزۈپ كېلىشتى، بىز سۈنئىي نەسىللەندۈرۈلىدىغان ئاياللارنىڭ ساقچىلىرىنى كونا نام بىلەن «فېلدشېر» دەپ ئاتاپ قويياتتۇق، يارەمچى دوختۇر بىلەن پەرۋىشچى سىستېرا ئۇنى ئىشخانامغا ئېلىپ كېلىشكەندە، مەن ئۇنىڭ بۇنىڭغىچىلىك بولغان تەكشۈرۈشلىرىگە كۆز يۈگۈرۈتۈپ چىقتىم، ھەممە جايىدا ئىكەن، تەن ـ سالامەتلىكى، ئاياللىق ئەزالىرى، مېنى قىزىقسىندۇرغانمۇ شۇلار بولدى، ئاياللىقىنىڭ كۆچۈرۈلگەن ئۇرۇغنى ئۆستۈرۈشكە جۆندەملىكى...، قالغانلىرىنىڭ جىمىسى ئالاھىدە

خىزمەتچىلەرنىڭ ئىشى، شۇلارنىڭ ھال ـ ئوقىتى ئىدى، بۇ جەھەتتىن ئىش نوقسانسىز دەپ ئېيتارلىق پۈختا ئۈيۈشتۈرۈلغان، ھېچقانداق باش قېتىمچىلىق يوق، چۈنكى قاماقلار بىلەن تۇرمىلاردا سۈنئىي نەسىللەندۈرۈلىدىغانلارغا نامزاتلارنىڭ سالاھىيىتىنى بېكىتىشنى خىزمەتكارلار تاللاپ ئېلىشاتتى، جىنايەتچى ئاياللانىڭ مەقسەتگە ياراش ـ ياراماسلىقى قاتتىق تەكشۈرۈلەتتى، ئۇرۇغنى ئۆستۈرۈپ بېرىشكە ماقۇللۇق بەرگەن جىنايەتچى ئاياللارنىڭ كۆكتىن كۈتكىنىنى يەردىن تېپىلغاندەك مۇنداق مۇمكىنچىلىكنى، ئۇرۇغنى ئۆز تېنىدا ئۆستۈرۈپ، ئامان ـ ئېسەن تۇغۇپ بېرىپ كۆپ يىللىق مۇددەتتىن قۇتۇلۇشقا بارلىق ئاماللارنى قىلىپ ھەم ئۇنىڭ قولدىن چىقارماسلىققا بولغان مۇمكىنچىلىكلىرىنى ھەمىسىنى قىلىپ كۆرىدۇ، مۇنداق نەرسە كىمنىڭ چۈشىگە كىرىپتۇ! چۈشىنەرلىكمۇ، ئۇلار كېلىنكىغا كەلگەندە مەرەزلىك تەقدىرگە دۇچ كەلگەن ئۇمىدنىڭ ئىشقا ئېشىشىنى تەڭرىدىن تىلەپ، قورققانلىقلىرىدىن دىرىلدەپ تىترەپ ئولتۇرۇشىدۇ، كېلىنكىلىق تەكشۈرۈپ بېكىتىشنىڭ ئاخىرقى قاتلىمىدا، سۈنئىي نەسىللەندۈرۈشكە يارىمايدۇ دەپ ياراتماي قويۇشى تولۇق مۇمكىن ـ دە، ئۇندىن كېيىن قورقماي قېلىشارمۇ؟

ئىشخانىغا ئۇزىتىپ كېلىشكەن يېڭى جىنايەتچى ئاياللىق بوسۇغىدىكى ئورۇندۇققا ئولتۇرغۇزۇپ قويۇشتى، ئۇنىڭ سالامەتسىزمۇ؟337 دېگەن سۆزىگە قىسقا جاۋاب بېرىپ قويۇپ، ئۇنىڭ مەخسۇس دېلو ھۆججىتىگە قاماقلارنىڭ يەككە نومۇرىغا يەنە ئايلىنىپ كەلگەن كۆرسەتكۈچ ماتېرىيالىغا كۆز يۈگۈرتتۇم، تەگئاتىغا يەنە بىر قېتىم قارىدىم، قارىشىم بىلەنلا ئېسىمدىن چىقىپ كەتتى، لوپاتىناموْ، تەگئاتلار ئادەتتە ئەستە قالمايدۇ، تەگات ـ فامىلىلەر ياكى ناھايىتى مۇرەككەپ ياكى ناھايىتى ئاددىي، بىراق ئاياللىنىڭ ئىسمى ماڭا

قىزىقسىنارلىق سېزىلدى، رۇنا(رۇنا ـ قەدىمكى يۇنان ئەپسانىلىرىدىكى «رۇنو» نىڭ ئىسمىدىن ئۆزگىرىپ كەلگەن ئىسىم ، «رۇنو» ئىلاھە بولۇپ، بۇدۇرە، ئالتۇن چاچلىق ئىكەن ـئۇيغۇرچىگە تەرجىمەقىلغۇچىدىن)، شۇنداقمۇ ئات بولامدۇ، ئۇنىڭ رۇنونىڭكىدەك نېمىسى بار بولدىكىن، دەپ ئىچىمدىن كۈلۈمسىرەپ بېشىمنى كۆتۈردۈم، بىرىنچى قېتىم كۆزۈمگە ئۇرۇنغىنى، ئايال كۆز ئەينەكچان ئىكەن، دېمەك، سۇنئىي نەسىللەندۇرىدىغانلار ئارىسىدا كۆز ئەينەكچانلارمۇ پەيدا بولغان ئىكەنغۇ، كۆرۈنۈشكە ئۇلار خېلى سەۋىيىلىك كىشىدەك قىلىدۇ، دېگەن خىيالنى قىلدىم، تۇرمىدا بۇنىڭغا قىيىن بولسا كېرەك، ئۇ كامېردىن مەلۇم ئەمەسمۇ، سۆكۈپ تىللاش، سېغىنىش، چاچلىشىش، مۇشتلىشىش، يەنە شۇنىڭغا ئوخشاش ئىشلار، رەڭگى ـ رويى ياخشىلار كۆرۈنىدۇ، ئەركىن چاغلىرى بۇنىڭدىنمۇ گۈزەل بولسا كېرەك، بىراق ئۇنىڭ كۆز قارىشى باشقىچە، ئۇنىڭ ئەھۋالىدا بۇنداق قارىماسلىقى كېرەك ئىدى، تەقدىرگە باش ئەگكەنلىك، كۆز قارىشىدا ئارىسالدىلىق يوق، كۆز ئەينەكنىڭ ئارقىدىن قوي كۆزلىرى نېمە بولار دېگەندەك قارايدۇ، ئۇنىڭ ئەركىن ياشاۋاتقان چاغلىرىدا بوي بەستىنى ئوبدان تۇزەشتۇرۇپ، قاشلىرىنى تېرىپ، كىرپىكلىرىنى بويىغانلىقىنى، ئەينەك ئالدىدا گۈزەل ھالەتكە كەلگەنلىكىنى ئەسلەشكە بولىدۇ، بىراق بۇ سىرتقى ھالىتىگە قاراپ ئېيتىلغان سۆز دېگىن، ئۇندىن قالسا ئۇ قانداقتۇر بىر ئېغىر جىنايەت سادىر قىلغان گەپ، بىكاردىن ئون يىللىق كېسىلگەن ئەمەس، بىكاردىن ـ بىكار جىنايەتچى بولغان ئەمەستە، ئەمدى مۇددىتىنى قىسقارتىش ئۈچۈن ئاڭقۇرت تۇغقىسى كېلىپ تۇرغاندۇ!

ـ 338ئەمسە شۇنداق بولسۇن، ئايال،ـ دېدىم مەن، كونترولىلۇق تەھلىللەرنى يەنە بىر قايتىلاپ ئىشلەش كېرەك بولىدۇ، ئۇندىن باشقا نېمە

قىلىنارى شۇندىلا بىلىنىدۇ.

ئايال ئۇن چىقارمىدى.

ـ 339ئېيتىدىغان ئەرز ـ ئارمىنىڭىز بارمۇ؟

339 ـ نېمە ئېيتارىمنى دەۋاتىسىز؟339 دېدى ئۇ.

ـ 339سالامەتلىكىڭىزنى، باشقا ھېچنەرسە دېمىدىم.

ـ 339يوق، ھازىرچە يوق.

339تەييارلىق كۆرۈش مەزگىلىدە ئېيتقانلارنىڭ بارلىقىنى دەل جايىدا ئىجرا قىلىش زۆرۈر، ئۇ ھەقتە ساڭا ئېيتىشىدۇ، ئۇندىن كېيىن ھەممە ئىش جايىدا بولسا بىۋاستە ئۇرۇغ كىرگۈزۈشنى كېيىنكى ھەپتىنىڭ بېشىدا ئىشلىشىدۇ، پەيشەنبە ياكى چارشەنبىگىچە، ئۇندىن بۇرۇن بولمايدۇ، شۇڭلاشقا كۈتۈپ تۇرۇشقا توغرا كېلىدۇ.

ـ 339مەن ئۇنىڭغىچىلىك ئالدىرىمايمەن، ماڭا بەربىر،

بۇ ئۆكتەم جاۋابى مېنى تاڭ قالدۇردى. بۇ بىزدە بولۇپ كۆرۈلمىگەن ئىش، كۆز ئەينەكچان ئايالغا دىققەت قىلىپ قارىدىم ـ دە، ئورنۇمدىن تۇرۇپ يېنىغا بېسىپ باردىم، ئۇمۇ ئورنىدىن تۇردى، بۇ يەردە مەن بىلەن مۇنداق سۆزلەشمەي تۇرۇشنى بىلسۇن دەپ، مەن قاتتىق ئېيتتىم:

ـ 339ئەگەر ئالدىرىمساڭ، ئۇنىڭغىچىلىك ئەمەس. ساڭا بەربىر بولسا، ئۇنداقتا كىمنىڭ بېشىنى ئاغرىتىپ يۈرسەن، سەن بۇ ياققا قانداق نىيەت بىلەن جۆنىدىڭ، نەدە نېمە ئۈچۈن تۇرۇاتقانلىقىڭنى، نېمە ئىش ئىكەنلىكىنى سەن بىلدىڭمۇ؟

ـ 339بىلگەن، ئەلۋەتتە بىلگەن.

ـ 339بىلسەڭ ئۇنداقتا نېمە؟ سەندىن سوراۋاتىمەن، ئايال، بۇياققا نېمىگە كەلدىڭ، ئۇنداقتا؟

340نېمىگە؟ سىزنى كۆرەي دەپ كەلدىم، پروفېسسور، سىزنى كۆرۈپ مانا مۇشۇلارنىڭ جىمىسىنى بالىلارنىڭ چۆچىكى ئەمەس ئىكەنلىكىگە ئىشىنەي دەپ كەلدىم!

ـ 340مۇشۇلامۇ؟

ـ 340ئىشىنىپ قويۇڭ مۇشۇلا، سىزنى كۆرۈپ، ئۇندىن كېيىن بولغان چىنلىقىنى يۈزىگىزگە ئېيتاي دېگەن ئىدىم.

ـ 340مۇنداق دەڭ؟!ـ ئاغزىمدىن ئىختىيارسىز چىقىپ كەتتى، ئۇندىن كېيىن قىسقا ھەم قاتتىق ئېيتتىم،ـ سەن خەت يۈزىدە بەردىگىمۇ ماقۇللۇقۇڭنى؟

ـ 340شۇنداق، بەرگەن.

ـ بۇ قىلمىشىڭ ماقۇللۇقتىن تايغانلىق ھېسابلىنىپ، يەنە يېڭى جازا مۇددىتىگە كېسىلىپ كېتەرىڭنى بىلەمسەن؟

ـ 340بىلىمەن.

ـ 340شۇنىڭغا بەكمۇ ھاجەتمەن ئىكەنسەن؟

ـ 340مۇشۇ سۆھبىتىمىزدە زىيادە مۇھتاجلىق بار، بۇ سىزگە بەكمۇ زۆرۈر.

ـ 340ماڭىمۇ؟ سىز نېمە، ئىككەيلەن قانداقتۇر بىر باشقېتىمچىلىقنى ھەل قىلىۋاتامدۇق؟

ـ 340ھەل قىلىۋاتىمىز، ئادەملەر تەبىئەت ۋە ياراتقان خۇدا بۇيرىغاندەك كۆپىيىشىمدۇ ياكى ئىبلىسنىڭ ئېيتقىنىدەك بولۇشى كېرەكمۇ؟ بۇ بىر باش قېتىمچىلىقمۇ؟

مەن توساتتىن تۇيۇق يولغا قاپسالغاندەك ئۇن چىقىرالماي قالدىم، ئۇندىن كېيىن ئۆزۈمنى تەستە تۇتۇۋېلىپ مۇنداق دېدىم:

ـ بۇنىڭ ئۈچۈن ئۆز ئويلىغانلىرىم بار، ئايال، سەن بىلەن خوشلىشىشقا توغرا كېلىدۇ، مۇددىتىڭنى قىسقارتىش ئورنىغا ئۇزارتىۋېلىشىڭ ئۆكۈنچلۈك، ئەمدى ئۇنى ئۆزۈڭدىن كۆر.

ـ 341مەن ئاتايىن دەيدىغىنىمنى ئېيتتىم.

ـ 341بەكمۇ ئاشۇرۇۋەتمىگەنسەن؟ «پۈت يۈگۈرۈكى ئاشقا، تىل يۈگۈرۈكى باشقا» بولۇپ قالمىسۇن.

ـ 341مەن جىنايەتچى ئايال، ئاندرېي ئاندرېيېۋىچ، ـ ئۇ توساتتىن نام ـ شەرىپىمنى ئاتىدى، ئۇندىن كېيىن كۈندە يۈز قېتىملاپ ئېيتىلىۋەرگەن مەن كۆنگەن بۇ نام ئۇنىڭ ئاغزىدىن قىزىق ئاڭلاندى، ـ مەن بولسام جىنايەتچى، ـ دەپ تەكرار دېدى ئۇ، ئاقىۋەتنىڭ نېمە بولارىنىمۇ بىلمەن، مەقسىتىمگە يەتتىم، بۇنى دېيىشنى ئۆز بۇرچۇم دەپ ھېسابلىغان ئىدىم، قولۇمدىن كېلىشىچە ئىجرا قىلدىم، بەلكىم بۇ سۆھبەت سىزگە تەسىر قىلار، ئويلاندۇرار بولىدىغىنى شۇ.

ـ 341سەن بۇ يەردە مەسىلىھەت بېرىشىڭنى قوي! ـ دەپ جېنىم قازانداق قاينىدى مېنىڭ، بىراق تاقەتسىزلىكتىن، سۈنئىي نەسىللەندۇرۇلىدىغان ئاياللار بىلەن ئىشلەش مەيلى بۇرۇن ۋە مەيلى كېيىن بولمىسا بولمايدىغان ئىش بولۇپ ئۆتكەنلىكىنى ياخشى چۈشىنىۋاتىمەن، ئورنۇڭغا خالىغۇچىلار ئونلاپ تېپىلىدۇ!

ـ 341مانا ئەڭ يامىنى شۇ، ـ دېدى ئۇ، يەنە شۇنىڭ ئۆزى سىزنىڭ ئىشىڭىز، تولۇقى بىلەن سىزنىڭ ۋىجدانىڭىزدا.

ـ 341ۋىجدان ۋىجدانغا يات! ـ دېدىم مەن گەپنى كېسىپ، ـ مەن بۇنداق گەپنى بىرىنچى رەت ئاڭلىشىم.

ـ 341پەلسەپىۋى مۇنازىرىنى ۋاقتى كۆپ كىشىگە قالدۇرايلى، سېنى بۇ

ياققا ئۇنىڭ ئۆچۈن ئېلىپ كېلىشكەن ئەمەس، قايتا جايىڭغا كەت! سەن بىلەن سۆزۈم تۈگىدى.

مەن قوڭغۇراقنى باستىم ئۇنى ئېلىپ كېتىشتى.

ـ 342خەير ـ خوش،ـ دېدى ئۇ چىقىپ كېتىۋېتىپ.

مەن جاۋاب قايتۇرمىدىم.

ئىشىك يېپىلدى، يېزىقچىلىق ئۇستىلىمگە يېنىپ كەلدىم، باشقا ئىشلار، باشقا غەم ـ غۇسسىلەر باشلاندى.

بىراق، بۇ ئۆكۈنچلۈك ۋەقە كاللامدىن چىقمايلا قالدى: «ھەقىقەت ئىزلىگۈچى» ئارقىغا چېكىنىدۇرۇلمەي كەلگەن تەرىپىگە، كامېرىغا، خۇددى ئۇ بۇرۇنقىدەك ھۇشسىزلاندۇرۇلۇپ ياتقان يېرىگە ھەيدىلىشى كېرەك ئىدى، ھەيدەشكە كۆرسەتمە بېرىش كېرەك ئىدى، شۇ ياقتا تىل ـ دەشنامىنىڭ ئازابىنى تارتىۋەرسۇن، بىراق كېيىن دەپ قويدۇم، ئۇ جىنايەتچى ئايالنى ئىش ئارىسىدا، تېلېفوندا سۆزلەشكەندە ھەممە ۋاقىتتا ئەسلەۋەردىم، پەقەتلا ئۇنتالمايلا قالدىم، بىراق ھېچكىمگە، خىزمەتداشلىرىمىنىڭ بىرەرىگىمۇ، ھەتتا مۇئامىلىسى يېقىن دېگەنلەرگىمۇ تىنچىمنى ئېلىپ، يۈرىكىمنى ئاغرىتىۋەتكەن بۇ ۋەقەنى ئېيتقىنىم يوق يۈردۇم.

ئاجايىپ، بەكمۇ ئاجايىپ ئەھۋالدا يۈردۇم، ئۆزۈمنى ـ ئۆزۈم تونۇيالمىدىم، نېچۈندۇر ئۇنىڭ كەچمىشى بىلەن دۇرۇستىراق، تولۇقراق تونۇشقۇم كەلدى، نەدىن چىققان نېمە؟ ئۇ زادى كىم؟ نېمە قىلغىنى ئۈچۈن تۈرمىگە كىردى؟ قايسى سەۋەب، قايسى قانۇن ماددىسى بىلەن، پىسخىكىسى بۇزۇلغانلارنىڭ ھەپسىسىدە، مېنىڭ بىلىشىمچە سولاپ قويۇلماسلىقى كېرەك ئىدى، بىراق بۇ نەدىن چىققان ماكانسىز ئايال؟ ئۇنى چارىسىزلىكىنىڭ قايسى شامىلى ھەيدەپ كەلدى، ئۇنىڭغا مۇمكىنچىلىك بەرسە، ۋىجدانىمغا قاتتىقراق داغ

كەلتۇرۇشكە، ئازابنىڭ قانلىق ئىزىنى قالدۇرۇپ، ئالاڭ ـ بۇلۇڭ قىلىپ پۈتۈمىنى ئاران سۆرەپ كېتىۋاتقان ھالغا قويۇشقا يەنە قانداق ئويلارنى ھەم سۆزلەرنى ئېيتىشقا تەييارلاندىكىن؟

ۋىجدانى ئۆزىگە باشقىلاردىكىدىن كۈچلۈك كۆرۈنگەن ئادەملەرگە ئۆزىنىڭ دەل كېسەر كۆز قارىشىدىن باشقا ھېچنەرسىسى بولماسلىقى مۇمكىن، ئۇلارنى ئالاقزادە قىلىۋاتقان كۈچىمۇ ئاشۇنىڭدا، بىراق ۋىجدان ھەممىدىن بۇرۇن، ئىچكى سۆز ئالدىنچىلىقىنى، ئىچكى قۇددىرەتنى تەلەپ قىلىدۇ، ئۇنىڭسىز ۋىجدان بازارداكى ئەسكى ـ تۈسكى بۇيۇملاردەك سودىسى تۆۋەن بولۇپ قالىدۇ، ئۇندىن قالسا بۇ ۋىجدان دېگەن چۈشەنچىنىڭ باشقا كېلىۋاتقانلىقىنى قارىمامسىز! ۋىجدان ھەققىدە باشقىسى سۆز قىلسىمۇ مەيلى ئىدى ،شۇ جىنايەتچى بىر نېمە دېمىسە بولاتتى؟

بىراق شۇ ئويلارنى ئويلاۋېرىپ، ئۆزۈمگە ئۆچ بولۇشقا باشلىدىم، سەن نېمىگە ئاقلىنىۋاتىسەن، كىمنىڭ ئالدىدا يەنە نېمە ئۈچۈن؟! ئاجىزلىق قىلدىڭ، يەنە نېمە بىلەن ئۇنى ئويلاپ تۇرۇۋالدىڭ؟!

مەن ئۇنىڭ دىلوسىنى قايتىدىن ئاچتىم، لوپاتىنا رۇنا فېدۇلوۋنا 158 ـ ماددا بويىچە، سوۋېتلەر ئىتتىپاقىغا قارشى ماتېرىياللارنى ساقلىغانلىقى ۋە تارقاتقانلىقى ئۈچۈن سوتلانغان... ئاھ! توغرا، قايسى قۇشقاچ ئىكەنلىكى ئۇچقىنىدىن كۆرۈنمەي تۇرامدۇ؟! ئاشۇمۇ، شۇمۇ، مۇنداقلا ھەمىشە ئاشۇنداق بىر نەرسىگە قارشى چىقىشىپ، ئۆزلىرىنى كۆرسىتىشىپ تۇرۇشىدۇ، بۇ قېتىمىمۇ سوراق دەپ كۆرىنىپ قالغان يېرىنى تاپقان بولۇشى مۇمكىن، ئېرى يوق، ئەبرارلاشقان، مۇنداق قارا يۈز بىلەن كىم ياشايدۇ، تاڭ قالارلىق ھېچنەرسىسى يوق.

ئۇنىڭ بىلەن باشقا ئىشلارغا ھەلەك بولۇپ كەتتىم، خىزمەت ئورنىدىكى

بىخەتەرلىك ساندۇقى ساقلىنىشقا تېگىشلىك بولغان قەغەزلەرنى كۆتۈرۈپ يۈرمەي دەسەمۇ ئەس ـ يادىمنى قارمۇالدى،رۇنا لوپاتىناغا مۇناسىۋەتلىكلەرنىڭ ھەممىنى ئوقۇپ چىقتىم، ئاخىرىدا قانداق ئويغا كەلدىم؟ دېگەندەكلا، ئەلۋەتتە، ئۇ تۇرمۇشقا ئۆز كۆز قارىشى بار، ھەۋەسلىنەرلىك ئايال،مۇنداق نىشانلار رادىكاللىق مۇھىتلاردا، روھانىي، سىياسىي، ھۆكۈمەتلىك قارشىلىشىشتا ھەممە دەۋرلەردە بار بولۇپ كەلگەن، ئۇلارنىڭ ئىچىدە ھەر قاندىقى بار بولىدۇ، ئۆزلىرىنى مەسىھ ئويلىغانلار ۋە مەپكۇرە ئۇچۇن مەپكۇرەنىڭ ئارقىدىن ئەگەشكەنلەرنىڭ ھەممىسىنى قۇربانلىققا سېلىپ بېرىشكە تەييار تۇرغانلارمۇ بار، بىراق رۇنانىڭ بۇ يەردە قانچىلىك لازىمى بار؟ پەمىچە، ئۇ ئۆز ئالدىغا بىر ئىدىئالىستمۇ تېخى، زادى كىم ئۇ؟ مەن ئۇنى بىرىنچى قېتىم كۆرۈپ، بىر قانچە ئېغىز سۆزلىرىنى ئاڭلاپ، ئۇنى ئۇنداق ـ مۇنداق دەپ قانداقمۇ ئېيتالايمەن، راست، ئۇ ئەلۋەتتە تەقدىرى يەڭگىل كىشى ئەمەس، ئوقۇتقۇچىلىق قىلىپتۇ، ئۇندىن كېيىن كىنوچىلىق بىلەن مەشغۇل بولغان يەرلىرىمۇ بار ئىكەن، سوۋېتلەر ئىتتىپاقىدىكى مەكتەپلەر ھەققىدە ھۆججەتلىك كىنو سىناريىسى يېزىپتۇ، مەكتەپ مەسىلىلىرى بىزدە ھەمىشە ئىجتىمائىي جەھەتتىن پۇختا بولۇپ كەلگەن.

مۇنداق يەرلەرنى بىلىۋېلىپ ئېسىمگە مەرھۇمە ۋاۋا، ۋالېريا ۋالېتىنوۋا چۇشۇپ قالدى، مەرھۇمە ئۆزىنىڭ تالانتلىق ئوقۇغۇچىسىنىڭ ھازىر نېمە ئىشنى قىلىپ يۈرگەنلىكىنى بىلمەيدۇ ـ دە! بىراق بۇ ئاداشقان ئويلار ئىدى، لېكىن رۇنا بولسا قارىماققا، ئىنىسى لوپاتىن ئىگور فېدىلوۋېچنىڭ سەۋەبىدىن كېسىلىپ كەتكەندەك كۆرۈنىدۇ، ئۇ ھەقىقەتەندىمۇ كەسپىي كىنوچى ئىكەن، مەخسۇس يۇقىرى دەرىجىلىك كىنو ئىنستىتۇتلىرىنى پۈتتۈرگەن ئۇندىن كېيىن، قارىماققا شۇنىڭ تەسىرى بىلەن رۇنا مەكتەپلىك كىنو

ۋەقەلىكلىرىنىڭ خام ماتېرىياللىرىنىڭ ھەلەكچىلىكىدە قالغاندەك كۆرۈنىدۇ، كېيىنكى ماتېرىياللاردا بەلگىلەنگەندەك، سابىق مۇئەللىمەسى رۇنا لوپاتىنا، گوركي نامىدىكى كىنو ستۇدىيىسى ئالدىدىكى ھەۋەسكارلارنىڭ ئۇيۇشمىلىرى، تارماقلىرىدا يۈرۈپ، كىنوغا قىزىققانلارنىڭ ئارىسىدا مەپكۇرەۋى جەھەتتىن گۇمانىي قاراشلىرىنى تارقىتىشقا تۇرتكە بولۇپتۇ، رۇنانىڭ سەنئەتتىكى بەلگىلىك خاھىشچانلىقىغا ئىگە نىشانىغا سوۋېتلەر ئىتتىپاقلىق ئادەملەر ھەم ئۇلارنىڭ تۇرمۇشنىڭ تەتۇر تەرەپلىرىنى تەسۋىرلىگەن ھۆججەتلىك سىيۇژىتلارنى ياقلىغانلىقىغا گۇۋاھ بولۇشقان ئادەملەر بولۇپتۇ، ئۇ ھەقىقىي ئەيىبلەشنىڭ باشلىنىشلا ئىكەن.

دېلو بويىچە باش ئەيىبكار ئۇنىڭ ئىنىسى، ئىگورلوپانتىن ئىكەن، ئاڭا «دۆلەت شىتاتىدىكى كىنو ئوپېراتورلۇقى، دۆلەت مۇلكىدىكى ئاپپارات ـ سايمانلارنى ۋە خىراجەتلەرنى جىنايى جاۋابكارلىققا تارتىلىدىغان ئىشلاردا پايدىلانغان، سوۋېتلەر ئىتتىپاقىنىڭ ھەقىقىتىنى بۇرمىلىغان، سوۋېتلەر ئىتتىپاقىنىڭ جەمئىيەت ۋە مەملىكەتلىك تۈزۈلمىسىگە يامانلىقلارنى ئارتىدىغان شىكايەتلىك ھۆججەتلىك سۈرەتلەرنى تارتىپ، غەربنىڭ جاسۇسلۇقىغا ئەكسىيەتچىل مەلۇمات بېرىشكە تەرەددۇت قىلغان» دېگەن گۇناھ ئارتىلغان، ئۇنىڭ ئۈستىگە «سوت جاۋابكارلىققا تارتىلغۇچى مۇناقىشە جىنايەتكارانە ئىشنى بىكار قىلغان ئەمەس، سوۋېت مەملىكىتىنى يامان، ناچار قىلىپ كۆرسەتكەن كىنو ماتېرىياللىرىنى غەربكە چەتئەل پۇلىغا ساتقان، دەل شۇ تەرەپلەردە، چەت ئەللەردە، ئۇ ماتېرىياللار كىنوخانىلاردا ۋە تېلېۋىزىيە قانالىلىرىدا كۆرسىتىلىپ تۇرغاندا بىزنىڭ مەخسۇس خىزمەتچىلىرىمىز ئۇ كىنو لېنتىلىرىنىڭ نەدىن كەلگەنلىكىنى ئېنىقلاشقان» دەپ تەكىتلەپ كۆرسىتىلىپتۇ.

بۇنداق ۋاقىتتا بايىقى تونۇش ئارىيىلەر، بىر تۇتاش تونۇش ۋەقەلەر دەپ قارىلىدۇ ئەمەسمۇ، ئۇندىن قالسا راستىنلا شۇنداق بولغانمۇ ياكى ئۇنداق ئەمەسمۇ، كىم بىلدى؟ بىراق قانداقلا بولمىسۇن ئاخىرىدا رۇنا لوپاتىنا جىنايەتچىلىك ئىشى ئۇچۇن ئەيىبلەندى، ئۇ ئۆز ئىنىسىغا بىۋاستە يارەم قىلغانلىقى ئۇچۇن ئەيىبلەندى، ئىنىسى رۇنا «رۇخسەتسىز تارتىلغان» لېنىتىلارنى يىراقلارغا ئەۋەتكەن، ئۇ بولسا ھېلىقى لېنىتىلارنى ئۆزىنىڭ يېقىن دوستلىرىنىڭكىگە يوشۇرغۇزۇپ قويغان، بۇ مۇناسىۋەتلەر شۇ ئىشلارنىڭ ئارقىدىن بىلىنىشىپ قالىدۇ، كىمدۇر بىراۋ بىلدۈرۈپ قويىدۇ، ئىگور قولغا ئېلىنىدۇ، رۇنا ئەسكەرتىپ قويۇش ئۇچۇن دوستىنىڭ خانەسىگە يۈگۈرىدۇ، ئۇ يەردە بولسا ئالدىن بەلگىلەپ قويۇلغان ئادەملەر كۈتۈپ تۇرۇشقانىكەن، شۇنداق قىلىپ رۇنا جىنايەت ئۈستىدىلا قولغا ئېلىنىدۇ، ئۇندىن باشقا كۈتۈلمىگەن ئىشلار يۈز بېرىپتۇ، ۋەقەنىڭ جەريانىدا رۇنا ئىنىسىنىڭ گۇناھىنى يەڭگىللىتىشكە لازىم بولغان بارلىق ھەرىكىتىنى قىلىدۇ، ئۇ ئاساسلىق گۇناھىنى ئۆز بوينىغا ئالىدۇ، سوۋېت ئىتتىپاقى ئادەملىرىنىڭ تۇرمۇش ـ تىرىكچىلىكىنىڭ كۆرۈنۈشلىرىنى سۈرەتكە ئېلىش مەپكۇرەسى ئۇچۇن، شۇنداقلا نېمىنى تارتىش كېرەك، يەنە قانداق تارتىش كېرەكلىكىنى بۇ توغقىنىغا ئېيتىپ تۇرغاندا، ئۇ تارتىلغان لېنىتىلارنى چەت ئەل پۇلىغا چەت ئەللىك مۇخبىرلارغا ساتقان كىشىنىڭ ئۆزى ئىكەنلىكىنى، ھەقىقەتەندىمۇ كىچىك ئىنىسىنىڭ ئۇنىڭ ئېيتقانىنىلا ئىجرا قىلغانلىقىنى دەپ تۇرۇۋالىدۇ.

تارىخى مانا مۇشۇنداق ئىكەن، يەنە بىر قىزىقىنسارلىق دېتال: سوتتا رۇناغا ئامېرىكىلىق مۇخبىر بىلەن كۆڭلى يېقىن دېگەن گۇناھ ئارتىلدى، ئۇ مۇخبىر ئامېرىكىغا بارغاندا « ئۆزىنىڭ ئوينىشى ھەققىدە ناھايىتى ياخشى

پىكىر بىلدۇرگەن، ھەمدە ئۇنى سۆزبىتلەر ئىتتىپاقى جەمئىيىتىگە، تەتۇرىچە، پۈتۈنلەي دۇشمەنلىك بىلەن مۇئامىلە قىلغان» دەپ ماقالە يازغان ئىمىش، بۇ بولسا ئۇ ژاقىتتا قاماقتا ئېلىنغان جىنايەتچى ئۇچۇن ئالغان ئۆچى ئىمىش، رۇنا بولسا ئامېرىكىلىق ژۇرنالىستقا رۇس تىلىنى ئۆگەتتىم دەپ، ئويناشلىقى بارلىقىدىن تانىدۇ، ئىش قىلىپ بىر باش قېتىنچىلىق ئىش بولغانلىقىنى كىم بىلسۇن، بىراق ھەر قانداق قايغۇ بولغان كۇندىمۇ شۇنىڭ جىمىسى رۇنا ئۇچۇن بەكمۇ قايغۇلۇق تۇگەللەنگەن ئىكەن.

شۇ كۇنى مەن ئىشتىن كەچ قايتتىم، ئىشىممۇ بار ئىدى، ئۇندىن كېيىن رۇنا لوپاتىنانىڭ ئۆتكەن تۇرمۇشى بىلەن ياخشىراق تونۇشسام دېگەن قىزىقسىنىش نىيىتى مېنى خېلى چۇلغۇۋالدى.

دەرۋازا ئاغزىدىكى كۇزەتچىگە ئادەتتىكىدەك بېشىمنى لىڭشىتىپ قويۇپ، گۇگۇم ژاقتىدا بۇك ـ باراقسان ئورمان ئارقىلىق بىلەن ئۇ سېپىنىسكىي رەستىسىگە چىقتىم، ھايال بولماي موسكۋاغا ئالدىراپ كېتىۋاتقان ماشىنىلارنىڭ ئېقىمىغا قوشۇلدۇم.

بۇ يەرنىڭ تەبئىيىتى قىشتىمۇ گۇزەل، ئورمانلار بىلەن پارچە دۆڭ ـ دۇمچەكلەر كۆتۇرۇلۇپ قارغا يېپىلىپ، ئۇيقۇدا ياتقاندەك كۆرۇنىدۇ، ياز پەسلىدىمۇ گۇل پۇرىغان يېشىل رەڭ ئۇندىنمۇ گۇزەل بولماس، ژايىغا يېتىپتۇ، ئورماندىن چىقىۋەرگەن ژاقىتتا توساتتىن بىر نەچچە سىكۇنتتا ئاجايىپ كۆرۇنۇش ھاسىل بولىدۇ، يالت ـ يۇلت قىلىپ ئەگىلىپ ئېقىۋاتقان موسكۋا دەرياسى كۆز ئالدىغا سۇرەتتەك تارتىلىپ چۇشىدۇ، سۇنىڭ، ئاسمانىنىڭ، ئورمانىنىڭ يۇرەكنى ھاياجانلاندۇرىدىغان كارامەت مەنزىرىسىگە كىرىشى بىلەن شۇلارغا كۆزۇمنى چىمچىقلاتماي قاراپ ھەمىشە لال بولىمەن، دەرىزىدىن بىر قارىۋالىمەن ـ دە، ئارقىدا قالغانلارنى كۆز ئالدىمغا كەلتۇرۇپ، ئاندىن كېيىن

يۇرۇڭبرىمەن.

بۇلارغا بىكاردىن توختىلىڭاتقىنىم يوق، دەپ كەلسەم ساناقتا سان يەتمەيدۇ، مۇشۇ يەرلەرنى ئارىلاپ ئۇياققىمۇ، بۇياققىمۇ قانچە قېتىم ماشىنا بىلەن غۇيۇلداپ ئۆتمىدىم؟ هاياتىمنىڭ يول بويلاپ كەتكەن مۇشۇ چەكسىزلىكلەر بىلەن باغلىشىپ قېلىشىنى نەدىن بىلگەندۇرمەن؟ ئۇندىن كېيىن مەن مۇشۇ يول بىلەن ئادەتتىكىدەك ئۆتۈشكە هالسىزلىق قىلىپ، ئايلىنىپ ئۆتىدىغان ۋاقىتىمۇ كېلىدۇ.

مەن ئاشۇنداق موسكۋاغا يېقىنلاپ كېلىۋېتىپ، هېلىقى قاشاڭ رۇنا لوپاتىنا دېگەن نامزاتنى سۈنئىي نەسىللەندۇرۇش ئۇچۇن ئەتىسى قايتىدىن كىلىنىكىلىق تەكشۈرۈشكە ئېلىپ كەلسۇن دەپ كۆرسەتمە بېرىشنىڭ كېرىكى بارمۇ؟ دەپ ئويلىنىپ قالدىم، هەئە، مەن شۇنداق كۆرسەتمە بەردىم، نېمە ئۇچۇن ئۇنداق قىلدىم؟ مەن ئاڭا نېمە دېمەكچىمەن؟ ئۇنىڭ سۈنئىي نەسىللەندۇرۇشكە ماقۇللۇق بەرگەنلىكى مەقسىتى پۈتۈنلەي باشقا ئىكەنلىكى، نېمە؟ كۆرۈنمەي تۇرامدۇ، بەلكىم، ئۇ، هېلىقى رۇنا دېگەن نېمە ساق ئەمەستۇر، ۋە بەلكىم ئۇ ئادالەتچى مەن، ئاشكارە ۋىجدانلىق مەن، ئېسىلزادەمەن دەپ، يەنە تېخى تۇرمۇشتا يوق ئېسىل نەرسىلەرنى ئويلاپ تېپىۋالغان نېمىدۇر، ئۇنى بۇنچە ئەركە قىلىۋېتىشنىڭ نېمە پايدىسى بار؟ ئۇنداق نېمىمى يېقىن يولاتماي قوغلىۋېتىش كېرەك! ئۆزى كىم ئىكەن؟! «هەي، ئۆزۈڭچۇ؟ هە، سەنچۇ؟ 348 دېدىم مەن دەررۇ ئۆزۈمگە، يولباشچى كىشىنى تاپقان ئىكەنسەن! سوتلانغان، هوقۇقسىز جىنايەتچى، ئەمدى سەن. ئۇنىڭ بىلەن نەيزە سانجىشىپ يۈر، باربكاللار،باربكاللا!».

بىر ئىككى قېتىم ئاز يەردىن تومۇرلىرىمنى زەرب بىلەن تېپىۋەتكىلى تاس قالدى، چاقلارنىڭ قاتتىق چىقارغان ئۇنىدىن كېتىۋاتقانلار تەرەپ ـ

تەرەپكە چاچراپ پىتراپ قېچىشتى، رۇنا ئويلىنىپ كېلىپتۇ، مەن بېشىمدىن چىقماي تۇرۇۋاتقان خىياللاردىن قۇتۇلالماي كېلىۋاتىمەن، ئۇندىن قالسا مەن بۇ رۇنانى پەقەت بىر قېتىملا كۆردۈم، نېمە ئۈچۈن ماڭا بۇنچىلىك تەسىر قىلدى؟ مەن قانداق قىلىپ ئورنۇمدىن تۇرۇپ، ئۇنىڭ قېشىغا كەلگەنلىكىمنى، ئۇنىڭ قانداق قىلىپ ئورۇندۇقتىن تۇرغانلىقىنى ئېسىمگە كەلتۈردۈم، مانا ئۇ ئالدىمدا تۇرىدۇ، جىنايەتچى، شەھەرنىڭ سىرتىدىكى كىلىنكىغا، پروفېسسورغا كۆرسىتىشكە ئېلىپ كېلىش ئۈچۈن ئاتايىن تىكىلگەن كىيىم كىيگەن، ئۈستىدە نەدىن تىكىلگەنلىكى شەيتاندىن باشقا ھېچكىم بىلمەيدىغان بوز رەڭ كوفتا، كەڭ، ئۇزۇن يوپكا، پۇتىدا ئايال زاتى كىيگەندىن تېخىمۇ كېلەڭسىزلەشكەن بىر نېمە، كىيىم ـ كېچەكلەر ئۇنىڭ ئۆڭى ـ سۆلىگە ۋە تەبىئىتىگە خىزمەت قىلىپ تۇرغان قاچاندۇر بىر چاغدا ئۇ سۆزسىز گۈزەل نازىنىن بولغان، ئۇنىڭ ماڭا خەۋپسىرەش، كەسكىن ھەم غەيرەتلىك قارىغان كۆزلىرى ھەققىدە ئويلىدىم، كۆز كۆڭۈلنىڭ ئەينىكى دەپ قويۇشىدۇ ئەمەسمۇ، بىراق بۇ گەپ توغرا ئەمەس، كۆز ئادەمنىڭ ئۆزى، ئادەمنىڭ ئىچىنىمۇ، تېشىنىمۇ ئېيتىپ تۇرغۇچى، ئوغۇللارنىڭكىدەك سۆڭۈكى چىققان، ئۇرۇق دولىسى چارەسىزلىكتىن شەلۋەرەپتۇ، نازۇك قوللىرىنى باغرىغا قايچىلاشتۇرۇپ تۇتۇپ تۇرىدۇ، ئېسىت، ئۇ ئۈستى ـ بېشىنى تۇزىسە، ئۆزىنى ئەركىن تۇتسا، كۈلۈمسىرەپ قاراپ ئوپۇل ـ توپۇل ماڭغان كۆپچىلىك ئارىسىدا كوچىدا ماڭسا بولۇۋېرىدۇ ئەمەسمۇ؟ ئۇ ئوخشىمىغان سىياسىي قاراشتىكى ئىش ئۈچۈن يارالغان ئەمەس، يەنە تېخى بۇ دەۋر ئۈچۈن يارالغان ئەمەس، ئاڭا ئۆتكەن ئەسىرنىڭ بېزەكلىرى نېمىدېگەن يارىشىپ قالار ئىدى... ھەمىشە ئادەم كۆڭۈلنى ئېلىپ قاچىدۇ ـ دە، تۇرىدۇ؛ نېمىلا بولمىسۇن، نېمىلا قىلمىسۇن ئاڭا بىر جاۋاب كېرەك، ۋىجدانغا ياتامدۇ

يه ياتمامدۇ! ئۇندىن كېيىن ھەر بىرى ئاشۇ كۆڭۈل،ۋىجدانىنىڭ ئۆزى خالىغاندەك قويىنىدا قارمىلىدۇ، ھەر بىرى ئاشۇنداق غادىيىدۇ، ھەر بىرى ئۇ ھەقتە خۇدانىڭ نامىدا خۇدانى تىلغا ئېلىپ سۆزلەيدۇ، بىراق يالاڭلا ۋىجدان بىلەن يىراقلاپ كېتەلمەيسەن، ئۆزىنىڭ ۋىجدانى بىلەن خۇداغا قارشى تۇرۇشقا ئىقتىدارى بار كىشىلەر ئاز، خۇدا شۇ ۋىجدانىنى بىزنىڭ ھەممىمىزگە نازىل قىلغان، يەنە شۇنىڭ بىلەن بىزنى ئېغىزلاندۇغان، يورۇق دۇنياغا كەلتۈرۈشكە ھۆكۈمرانلىقنىڭ مونوپولىيىسى سىياقىدىكى، ھەمىشە ئۇنىڭ مونوپولىيىسى بولۇپ كەلگەن نەرسىنى ئۆز قولىغا ئېلىشقا كەلگەندە خۇدانى ئۆزىيولىدىن مۇنداق تۇرتۇپ چىقىرىۋېتىشكە ئىقتىدارى بار بەندە يوق، خۇدانىڭ ئەجەلگە بولغان مونوپولىيىسى ھېلىمۇ يېتىپ ئاشىدۇ، ئۇنى خۇدادىن باشقا ھېچكىم تارتىۋالالمايدۇ، لېكىن يورۇق دۇنياغا ئىنسانىنى ئاپىرىدە قىلىش ساھەسىگە كەلگەندە، مەن ئۇنىڭ بىلەن رىقابەتلىشىمەن ۋە ۋىجدان بىلەن كارىم بولمايدۇ، رۇنا شۇنى چۈشىنەر بولدىمىكىن، ياق، بەلكىم ئۇ بۇنى چۈشەنمەيدۇ، شۇ چۈشەنمەسلىكىدىن جانىنى ئالىقانغا ئېلىپ يۈگۈرۈپ قىيقىراپ، قەھرىمان بولۇپ چىقالىدى، ئۇ ئۆزى ھەققىدە ئويلىسا بولغۇدەك. شۇھېلىقى كېچىسى، ئىلگىرى ئۆزىنىڭ ئاتوم بومبىچىلار گورۇھىغا ھېلىقى ستالىننىڭ سوۋغا قىلغان نېسىۋىسى سۈپىتىدە ماڭىمۇ بۇيرۇلۇپ تېگىپ قالغان ئاشۇ ئۆيلەرنىڭ بىرىدە، ئۆزۈمنىڭ ئاكادېمىيىلىك چاھارېغىمدا، مەن جېنىمنى قويۇشقا جاي تاپالمىدىم، قېلىن تاملار، كېلەڭسىز چوڭ دېرىزىلەر، زىيادە ئېگىز تۇرۇس، بىراق بۇلارغا نېمە لازىمىم بولسۇن؟ ئۇلاردىن ماڭا نېمە پايدا تېگىدۇ، نېمىگە ياشاۋاتىمەن؟ شۇ كېچىسى مەندەك تاشلاندى بالا قايتىدىن قەدىنى رۇسلىدى، مەن بىرئارتۇق باش، مەن ئۆزۈم ئاڭقۇرت، مەن ـ «قارا تۆشۈك». ئادەملەر ئارىسىدا بۇ يورۇق دۇنيادا كىم مەندىنمۇ بەختلىك بولۇپ كەتتى، مېنى

يولۇقتۇرغان كىم؟ قايسى ئايال ھاياتىنى جېنىنىڭ ئاخىرقى تىنىقىغىچە تىركىشىپ قوغداپتۇ، ئارقىغا قارىماي قېچىپ كەتكەن يېڭگىنايامۇ؟ ئۇ، پەيزى بىر ئايال ئارتىس، مەن بىلەن ياشىغاندىن بېرى نېمىنى كۆرۈپ، نېمىنى بىلىپتۇ؟ قارىغۇلارچە ھېچ گەپتىن - ھېچ گەپ يوق ئەقىل قاقشايدىغان سېزىم، تاش يۈرەكلىك، يەنە تېخى ئۆز قولۇم بىلەن قىلغان ھامىلە چۈشۈرۈشلەرمۇ؟ تۇيۇقسىزدىن تەقدىر يولدىن ئۇچراشتۇرغان ئايالالارمۇ شۇ قىسقا ئۇچرىشىشلار ھەققىدە بەختىنىڭ بىر كاپالەتلىك، پاللىدە نۇرلاندۇرغان نۇرى سۈپىتىدە ئەسلەشكەن ئەمەستۇر، مېنىڭ بىلەن مۇناسىۋەتلىك نەرسىلەرنىڭ بارى قۇۋانچىسىزلىقى بىلەن، جەلپسىزلىكى بىلەن ئاشكارىلىنىپ تۇردى.

شۇ يەردىن ئوي - خىيالىم قايتىدىن، ئىختىيارسىزلىقتىن بۇگۈنكى ھېلىقى جىنايەتچىگە، ھەپسىگە سولاقلىق مەزگىلدىن بۇيانقى «جىنايەتچى» نامىنى ئالغان ئايالغا ئاغدى، بىراق نېمە ئۈچۈن ئۇ ئايال ھەققىدە ئويلايمەن؟ ھازىر ئۇ قانداق ئەھۋالدا؟ بەلكىم ئۇ ئازاب چېكىۋاتقاندۇر، بەلكىم بېشىغا پاتماي، كۆپ ئازرۇلارغا سالغان يامان ئويلاردىن ئەس ئالسۇن دەپ ھازىر چاچلىرىنى يېيىپ يۇيۇپ تاراپ قويدى، ئەركىنلىككە دەپ بەلكىم باشقىچە تارىغاندۇر، ئۇنىڭ چاچلىرى قويۇق ۋە بۇدرە ئىدى، ئۇندىن باشقا ئۇنى تۇرمىگە كۆرسىتىشگەندەك ئۇ جىمىنى يىغىپ، بوغۇپ يەلكىسىگە ئالغۇچى ئەمەستۇر، پروفېسسورنىڭ «كۆزىنى ئاچمەن» دەپ ئۆزىنى يامان ئەھۋالغا قالدۇرۇۋالدى، تۇرمۇشۇمنى مۇرەككەپلەشتۇرۇۋەتتى، راستىنلا ئۇ شۇنىڭغا تەييارمۇ؟ ئۇندىن كېيىن بۇگۈنكى ئۇچرىشىشمىز ھەققىدە نېمە ئويلاۋاتقاندۇر؟ بەلكىم ئۇنىڭ ئېيتقىنىنىڭمۇ بىر يەردە چىنلىقى باردۇر، بىراق پەقەتلا ۋىجدان، پەقەتلا ياخشى نىيەت بىلەن دۇنيانى تويغۇزالمايسەن، قاندۇرالمايسەن، رازى

قىلالمايسەن، ئاسمان ئالدىدىن ئۇلاپلا كەڭرى، تالاي ئورۇنغا نەزەر تاشلىغان ئادەمنىڭ يىرتقۇچلاردەك ماھىيىتىنى ئۆزگەرتەلمەيسەن؛ بۇنداق ئېچىلغان ئىشتىهايىمىز بىلەن ھەممىمىزگە كۆرەر كۈن ئازلىق قىلىپ قالمىدۇ، بىراق ئۇنىڭدىنمۇ قورقۇنچلۇقى ئۇ، ئادەم ئۆزىگە ئوخشىغانلارغا ھۆكۈمرانلىق قىلىشقا بارغانسېرى كۈچەپ ئەۋجىگە چىققان ئاچكۆزلۈك بىلەن يوپۇشماقتا، شۇڭا، كېرەكلىك يېڭى كىشىلەر ـ ئاڭقۇرتلار، ھېلىقى ئايالنىڭ بولسا ھاياتقا، ھۆكۈمرانلىققا، ئۇرۇشقا باربدىغان ھېلىقىلارنىڭ يولىنى توربغۇسى، بارغۇزماسلىقى كېلىپ تۇرىدۇ، چۈشەنسە بولىدۇ، بىراق يېڭىلمەس نەرسىنى يەڭگۈچى كۈچ يوق، يوق ئۇنداق كۈچ، كېيىن مەن ماھىيەتسىز سوئاللارنى ئۆزۈمگە زىيادە كۆپ بېرىپ يۈردۈم، ئاشۇ كەچتە نېمە ئۈچۈندۇر ئۆزۈمنى تىكەندەك يالغۇز ھېس قىلدىم؟ نېمە ئۈچۈن باشقا كۈنلەردىكى جانغا ئارام بەرگەن كۈلۈمسىرەش، مەسلىھەتلىشىش، ئۈچرىشىشلار يوق، يەنە باشقا سىياسىي ھەم مەملىكەتلىك ئوپۇر ـ توپۇر داۋالغۇشلار شۇ كۈنى بولدىمۇ؟

ئاشۇ كۈنى بەكمۇ ئازاب چەكتىم، ھەم پۈتۈنلەي تىنچلىيالمىدىم، جىنايەتچى رۇنا مېنى ئېغىر ئويلىنىشقا سالدى، يارداڭغا ئېلىپ كەلدى، ئۇنىڭدىن باشقا ئىشىمىزدىن ئەتراپ، چۆرىمىزدىكىلەرنىڭ ئىچىدىن ھېچكىم گۇمان قىلغان ئەمەس، يا ماڭا شۇنداق بىلىنىدىمۇ؟

چۈنكى ئۇ ئۆزىنى ئايىمىغان ھالدا گۆرنىڭ ئاغزىغا پۈتىنى تىقتى ـ دە، چىڭ قويدى! شۇنداقتىمۇ بولامدۇ؟! ئۇ نېمە ئۈچۈن مېنى سۈرگۈن قىلغۇچى ۋە تەپتىشلەرنىڭ يامانلىق رولىدىكى شەخس بولۇشقا مەجبۇرلايدۇ؟ ھەقىقەتەندىمۇ ماڭا ئەيىب ئارتىش ئۈچۈن ئۆزىنى ھەتتا كۆپلىگەن يىللارغىچە ئەركسىز قالدۇرۇشقا باردىمۇ؟! بىر جەھەتتىن ئۇنى چۈشىنىشكە بولىدۇ، ئۆز پوزىتسىيىسىنى، ئۆز چىنلىقىنى ئېيتىشنى مەقسەت قىلغاندىن كېيىن،

ئۇنىڭ قولىدىن كەلگەن ئىش يالغۇز شۇ، ئۇ بۇنى ئوچوق، كىشىلەر ئالدىدا ئېيتىشقا ياكى كوچىدا ۋە ياكى ئۇندىن بەتتەرھالدا چەتئەللىك مۇخبىرلارغا ئېيتىشقا ئۇنىڭ مۇمكىنچىلىكى يوق، ئۇ كامىرغا سۆلانغان، ئەمدى ئۇنى يېڭى جازالار كۈتمەكتە، ھېلىمۇ ياخشى، ئارىمىزدىكى بولغان ئىشلارنى ھېچكىم بىلمەيدۇ، ھېلىمۇ ياخشى، مەن ھېچكىمگە ھېچنەرسە دېمىگەن، ھېلىمۇ ياخشى ئۇنى قايتا چاقىرىشقا كۆرسەتمە بەردىم، ھەئە، ھېلىھەم ئىشنى ئوڭلىسا بولىدۇ، بەلكىم ئۇنى قايتىدىن سوتلاشتىن ساقلاپ قېلىشقا بولار.

شۇ ئويغا ئەگىشىپ كۆپرەك مۇڭلىنىۋەردىم، كۆڭلۈمدە ئۇنى ئارىچىلاپ قوغداپ قالسام، جازادىن قۇتقۇزسام دېگەن نىيەت بارغانسېرى ئاۋۇدى، ئۇندىن كېيىن ئاشۇ خۇشتارلىقىمدىن ۋۇجۇدۇم دەسلەپكى قەدەمدە تونۇۋاتقان بىر نەرسەنى تاپتى، ئۆزۈمنى ـ ئۆزۈم تونۇماي، ئۆزۈمنى ـ ئۆزۈم ئاشكارلاۋاتاتتىم، ماڭا نېمە بولۇپ كەتتى؟ ئايالنى چۈشەنسەم ۋە ئۇنى قوغداپ قالسام دېگەن نىيەت بىلەن، مەن ئاستا ـ ئاستا ئەگەر رۇنا لوپاتىنا ئۆز بېشىنى ئازابقا باغلاپ قويۇپ، مېنى ئەيىبلەۋاتسا، ئۇنداقتا مۇشۇنىڭ ئۆزى يۇقىرى ئەرشىنىڭ پەرمانى بىلەن بولمىدىمىكىن، مۇشۇنىڭ ئۆزى ھەممىنى كەچۈرگۈچى ياراتقان ئىگىمىزنىڭ ئۆزىنى قوغدىغىنى بولدىمىكىن دېگەن خۇلاسىگە كەلدىم، جىمىنى كەچۈرۈۋېتىش دېگەن نېمە؟ ئۇ زادى قانداق بولىدۇ؟ نېمىدىن كۆرۈندۇ، مەن بۇنى بۇرۇن چۈشىنەلەيتتىم، مانا ئەمدى توساتتىن سېزىپ قالدىم، ئەگەردە تۆرەلمىلەرنى ئەمەلىي مەشغۇلاتلىق باشقۇرۇشقا كىرگۈزمەن، تەكەببۇرچىلىقنىڭ كەيپى بىلەن خۇدانىڭ ئۆزىنى كۆكرەكتىن تۇرتكەن ئادەمنىڭ ئۆزى بولسام، ئۇنداقتا جىنايەتچى رۇنا ئۆزىنىڭ ئاقكۆڭۈللۈكىنىڭ ۋە رەھىمدىللىكىنىڭ ئەلچىسى، بىشارەتچىسى بولغاندىمۇ؟ مۇشۇنىڭ ئۆزى مەندىكى ياخشىلىقنىڭ بار ياكى يوق ئىكەنلىكىنى سىناش ئۈچۈن

بولمىدىمىكىن؟!

مۇنداق ئوي ـ خىياللاردىن گاھى جېنىم كايىسا، گاھى كۆڭلۈم ئېچىلدى، مېنى كۆزۈمنى ئېچىشقا، كۆڭلۈمده خۇدۇك تۇغدۇرۇشقا، ئۆز تەكەببۇرلۇقۇمنى ۋە خارلىقىمنى سېزىشكه مەجبۇرلىغان شۇ ئايالغا، جىنايەتچىگه مېھرىم تۆكۈلۈپ، ئالقىشىمىنىڭ ئېقىلىپ تۇرغانلىقىنى سەزدىم، ئۇنىڭ ئالدىدا باشقا ئادەم بولۇپ تۇرغۇم كەلگەنلىكىنى سەزدىم، مۇشۇ سائەتتە رۇناغا، ئۇنى ۋاقىتلىق تۇتۇپ تۇرغان مەخسۇس ئايرىمخانىغا تېلېفون بېرىشنىڭ مۇمكىن ئەمەسلىكى نېمىدېگەن ئۆكۈنچلۈك ئىش، ئاڭا قانچه كۆپ نەرسىلەرنى ئېيتقۇم كەلدى، ئۇنىڭدىن قانچىلىغان كۆپ جاۋابلارنى ئاڭلىغۇم كەلدىغۇ، ئەگەر مۇمكىن بولسا ماشىنىغا ئولتۇرۇپ، تۇن نىسبىده شۇ ئايرىمخانىنى كۆزلەپ غۇيۇلداپ بېرىپ، ئۇنى تېپىۋېلىپ سۆزلەشسەم ئىدىم! بىراق بۇنىڭ ئۆزى بىر قۇرۇق خىيال، قولۇمدىن پەقەتلا كېلىدىغىنى ئەتىكى ئۇچرىشىشنى كۈتۈش، ئۇ ئۇچرىشىشنىڭ قانداق بولارىنى مەن كۆز ئالدىمغا كەلتۈردۈم، رۇنانى ئىشخانىغا ئۇزىتىپ كېلىشىپ، سۆھبەت ئۈچۈن قالدۇرۇپ كەتكەندىن كېيىن، يېنىغا باردىم ـ ده، قولىدىن تۇتۇپلا ئۇچرىشىمەن، «كەچۈرۈپ قويارسىز، رۇنا، بىز تۇنۇگۈن باشلىغان گېپىمىزگه كېلەيلى، ئوي ـ خىيالىڭىزنىڭ جىمىسىنى دىققەت قىلىپ ئاڭلاشقا تەييار، سىزدىن شۇنى سورىنىمەن، دەلىللىرىمنىمۇ ئاڭلاپ قويسىڭىز ئىكەن»، «يارايسىز، ـ دەيدۇ ئۇ، ئۇندىن كېيىن چىن نىيىتى بىلەن مۇنداق دەيدۇ، ـ بىراق مەن سىزنى، پروفېسسور، قايتىدىن ھېچقاچان كۆرەلمەيدىغان ئوخشايمەن دەپ ئويلىغان ئىدىم، ئەتە مېنى بايىقى يېرىمگه ئېلىپ باردۇ، كامېرغا قايتا ھەيدەپ بېرىشىدۇ ـ ده، قايتىدىن سوتلىشىپ، ئۇندىن كېيىن سېبىرىيىسىگه ياكى ئالتايغا پالىشىدۇ دەپ كۈتكەن ئىدىم، بىراق نۆۋەتتىكى نازارەتچى كېلىپ،

توساتتىن مېنى قايتىدىن پروفېسسور كرېملتسوۋ ئاندرېيېۋىچكە چاقىرتىۋاتىدۇ، دەيدۇ، ئۇندىن كېيىن مانا مۇشۇ يەرگە كېلىپ تۇردۇم».

«ئاھ قۇدرەتلىك، ھەممىگە قادىر خۇدا! مېنى بۇ نېمە قىلغىنىڭ؟» دەپ پىچىرلىدىم مەن« چارىسىزلىكتىن بالا ـ قازاغا يۇغۇرۇلۇپ كەتتىمغۇ؟ ھاي !دە مېنى، بالا ـ قانىڭ ئۆزى بولۇپ كېتىۋاتىمەن!».

ھەئە، ئەلۋەتتە، گۇلىستانغا يېقىنلاپ گۇلنى ئۈزمەس بولۇپ تۇرۇپ كۇلكىگە قېلىشنىڭ نومۇسى، ئارسىزلىقى ئازدە، مەيلى، كۇلكىگە قالسام قالاي، بىراق مەن جىمى ئىشنىڭ دەل شۇ كېچىدىكى خىيالىمدىكىدەك بولۇشىغا بىجاندىللىق بىلەن تەييار، شۇنداقلا بولسا مەيلى ئىدى، زارىققان ۋىسالنى كۇتۇشنىڭ ئۆزى نېمىدېگەن زور بەخت! ئۇندىن قالسا تۇيۇقسىز ۋۇجۇدۇمنى قۇچىقىغا ئالغان شۇ ئېرىتىش، قايىل قىلىشلارنىڭ جىمىسىنىڭ دالدىسىدىن، ئۇپۇقتىكى قارا بۇلۇتتەك بولۇپ، مەن ئۇچۇن ئېغىر گۇمانلىنىش چىقىپ كەلدى، راستىنلا سۇئىي نەسىللەندۇرگۇچىلەر قورسىقىدا ئاڭقۇرتلارنى ئۆستۇرۇشكە ۋىجدانسي ھوقۇقۇم بارمۇ؟ ئىش ـ ھەربكەتلىرىمنى قانداق مەقسەتلەر، قانداق بۇيۇك مەقسەتلەر ئاقلىيالايدۇ؟ يالغان ئېيتىمغاندا، شۇنىڭغا ئوخشىغان خۇدۇكسىرەتكەن ئويلار مەندە دائىما بولاتتى، بىراق مەنمۇ ۋە ھەمكارلىرىمنىڭ ئىچىدىن ھېچكىمۇ ھېچقاچان ئۇنى ئوچۇق ئېيتمىدى، ئىلىم ـ پەننىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىرى بىزنىڭ ئۆز كۆز ئالدىمىزدىلا ئەمەس، جەمئىيەت ئالدىدىمۇ نام ـ شەرىپىمىزنى كۆتۇردى، بىراق گاھىدا ئىلىم ـ پەن بىلەن ۋىجدانىنىڭ قانچىلىك ماس كەلمىگەنلىكىدىن، كۆپ ۋاقىتتا يەنە ئىلىم ـ پەن بىلەن جىنايەتنىڭ ئۆز ـ ئارا قانداق مۇناسىۋەتتە ئىكەنلىكىنىڭ مىسالىنى ئىزدەپ20 ـ ئەسىردىنمۇ يەنە يىراقتا بېرىشنىڭ كېرىكى يوق.

ئۇندىن كېيىن ھەپسىنىڭ تۇتقۇنى ئويغاتقان ۋىجدانىم تىلغا كىرىدىغان ۋاقىت كەلدى، نامەلۇم ئاتا ـ ئانىلىق، نامەلۇم بالىلارنى ئىشلەپچىقىرىشنىڭ، ئۇلارنى سۈنئىي نەسىللەندۈرگۈچىلەرنىڭ ياردىمى بىلەن يورۇققا چىقىرىشنىڭ ئادەمزاتىغا قارشى ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلىش، رۇنا مېنى مانا مۇشۇنىڭدا ئويغاتتى.

ئۇنى ماڭا نېمە ئاتاقلىپ كەلدى، ئەجەل بوسۇغىسىغىچە بىزنى نېمە مۇناسىۋەتلەشتۈردى، ئۇنى تەقدىر بىلىدۇ، سەۋەبىنى ئېيتالمايمەن.

شۇ تۇن ھاياتتا بۇرۇلۇشنىڭ كېچىسى بولدى، ئۆزىدە بۇرۇن بولۇپ كۆرۈلمىگەن پىداكارلىقى بىلەن، ئەقىل يەتمەس ھۆكۈملۈكى بىلەن مېنى تاڭ قالدۇرغان ئايالدىن كەچۈرۈم سوراشقا مەن تەييارلىدۇرمەن، ئادەمزاتىغا كېلىۋاتقان يامانلىقنى چەتكە قېقىش ئۈچۈن ئۇنىڭ ئالدىدا تىز پۈكۈشكە تەييار تۇردۇم، ئەگەر ئۇ مۇھەببىتىمنى قۇبۇل قىلسا ۋە شۇنىڭغا يارىشا جاۋاب قايتۇرسا، ئۇنداقتا ئۇنىڭ ياردىمىنى سورىماقچىمەن، شۇنداق، شۇنداق!

ئۇنىڭ قانداقچە ۋۇجۇدقا چىقىدىغانلىقىنى كۆز ئالدىمغا كەلتۈرەلمىدىم، چۈنكى ئۇ كۆپ يىللىق جازاغا كېسىلگەن ئەمەسمۇ، بىراق ئۇ «ماقۇل» دەيدىغان بولسا ،ئۇنداقتا ئۇنىڭ بىلەن نەگە بولسا بىرگە قېچىشقا، ئورمانغا، تاغقا، دېڭىزنىڭ يەنە بىر تەرىپىگە بېرىشقا، ئىش قىلىپ بىرگە بولۇشقا تەييار بولىمەن، ئۇندىن كېيىن، مەيلى سەرگەندان بولسامۇ، يېڭى تۇرمۇش باشلىسامۇ ئۇ مەن ئۈچۈن مېنىڭ يامان ئادەت ۋە ئەنئەنە بىلەن ئۆتكەندىكىلىرىمنىڭ گۇناھىدىن يىراقلىغىنىم بولىدۇ.

شۇنداق قىلىپ بىر ئويلاش بىلەن ئويغا پاتقان جېنىمنى، ئەمدى ئۆزۈمنى توختىتالمايدىغاندەك تۇرىمەن، خىيالىم پايانىنى بىلمىدى، مەن ئۆزۈم ئاياۋسىز، چېكىنمەي ئىنقىلاب قىلدىم، ئۆلچەمسىز خىياللارغا چۆمدۈم،

يېڭى تۇرمۇشۇم ئەتىدىن، رۇنانى ماڭا ئېلىپ كېلىشكەندىلا ھەم بىز ئىككەيلەنلا قالغان سائەتتىن باشلىنىدۇ، مەن ئاڭا مەندە قانداق ئۆزگىرىشلەرنىڭ بولغانلىقىنى چۈشەندۈرۈشكە، بېشىمدىن كەچكەن پاجىئەلەر ھەققىدە ئېيتقىشقا، ھەممىگە تەييار ئىكەنلىكىمنى ئىشەندۈرۈشكە ھەرىكەتلىنىمەن، ئۇ بىرلا «ماقۇل» دېسە ئىكەن، مەندىن ئۇ ئۆزى سۆيۈشكە ئەرزىيدىغان ئادەمنى كۆرسە ئىكەن، ئۇنىڭ بىرقېتىملا نىيىتىمنىڭ ئاقلىقىغا كۆزى يەتسە ئىكەن، بىزگە بىرگە بولۇشنىڭ زۆرۈر ئىكەنلىكىگە ئىشەنسە ئىكەن.

مەن دېۋاندا تىنچسىزلىنىپ، سەگەك ئۈيقۇغا كەتكەندە تۇن نەۋاخ يېرىمدىن ھالقىپ كەتكەن، تاڭغا يېقىن ئاسمان چاراق - چۈرۈق ئېتىپ، چىقىلغان چۈشۈپ، ھاۋانىڭ گۈركىرىگىنىنى ئاڭلىدىم، چىدىرغا چۈشكەندەك ئاۋاز بىلەن سىرتقا يامغۇرلار چېلەكلەپ تۆكۈلۈۋاتاتتى، كۆزۈمنىڭ يۇمۇلۇشى بىلەن ئۈخلىغان بويىچە پانىيلىقتا نېمە بولۇۋاتقانلىقىنى كۆردۈم، ھېلىقى كۈنىنىڭ گۈركۈرگەنلىكىنى ئۆزۈم ياراتقاندەك، ئاسماندا چاقماق - يىلدىرىم چېقىپ يېنىۋاتقانلىقىنى كۆردۈم، قاتتىق ياغقان يامغۇرلاردىن داۋۇ- دەرەخلەرنىڭ قانداق ئىگىلىۋاتقانلىقىنى كۆردۈم، مەن ئۆزلىرىگە باشپاناھ ئىزدىشىپ، ئاپەت چۈشۈۋاتقان ئاسماندا جان تالىشىپ جان جەھلى بىلەن ئۈچۈپ يۈرۈشكەن چەرەندە - پەرەندىلەرنىڭ قېلىن توپىنى كۆردۈم.

ئۈندىن كېيىن مەنمۇ شۇ چاقماق - يىلدىرىم چاققان ئاسمان كەڭلىكىدە ئۈچۈپ يۈردۈم، دەرىزىنىڭ كۆزنىكى ئارقىلىق ئۈچۈپ چىقتىم، ئۆگزىلەرنىڭ، كوچىلارنىڭ ھەم گۈللۈكنىڭ ئۈستىدە قانات قاقتىم، چاقماق - يىلدىرىم ۋە بۇلۇتلارنى ئارىلاپ، كۆزۈمنىڭ كۆرمىگەنلىكىگە قارىماي قىياسەن ئۈچتۇم، چۈنكى تۆۋەن تەرەپتە قايسى بىر يەردە تۇرما بارئىدى. ھاۋانىڭ

گۈركۈرگەنلىكىنى ئۇمۇ، سۈنئىي نەسىللەنگۈچى بولۇشتىن باش تارتقان ئايالمۇ ئاڭلىدى، «رۇنا! رۇنا! ـ دەپ ۋارقىرىدىم، مەن، ـ بۇ مەن! سېنى ئىزلەپ يۈرىمەن!» ئاڭا ئاسماندىن ۋارقىرىغان، شۇ ھاۋانىڭ گۈركۈرىگەن سائەتىدە ئۇ نېمىنى ئويلىغاندۇر؟

ئەتىسى كىلىنىكىمىزنىڭ بارلىق خىزمەتلىرى نورمال بۇلۇۋاتقاندەك، تەييار تەقلىنىشى ئۈچۈن ئىشلەۋاتقاندەك تۇرۇم كۆرسىتىلىپ ئۆزۈمنىڭ قول تۇتۇپ قىلىشقا تېگىشلىك بىر توپ قىيىنچىلىق بىلىنىپ تۇردى، ھەممە ئىش ئادەتتىكى تەرتىپتە كېتىۋاتاتتى، ئاۋۋالقىدەك ئەمەسلىكىمنى ھەمكارلىرىمنىڭ، خىزمەتچىلىرىمنىڭ ھېچقايسىسى بايقىمىدى.

كېلىدىغان ئۆز سائىتىمنى كۈتۈۋاتاتتىم، ۋاقىت مېنى زېرىكتۈرۈپ ئالدىغا ئۆتمەيۋاتاتتى،

كۆپچىلىكنىڭ كۆزىدىكى ئادەممەن، ئادەتتىكىدەكلا ئۆز ۋەزىپەمنى ئارتقۇزۇۋەردىم، بىراق بۇ مەن ئەمدى ئاۋۋالقى مەن ئەمەس.

ۋاقىت زېرىكتۈرۈپ ئۇزاققا سوزۇلدى.

بەلگىلەنگەن قەرەل يېقىنلاپ كېلىۋاتاتتى.

رۇنانى مانا كېلىدۇ، ئەنە كېلىدۇ دەپ كۈتۈۋاتاتتىم، بىراق رۇنانى ھېلىھەم ئېلىپ كېلىشمىدى.

يەنە چارەك ۋاقىت ئۆتۈپ كەتتى، بىراق يوق، ماشىنىنىڭ قاچان چىققانلىقىنى تېلېفون بېرىپ بىلگىن، دەپ تاپشۇرما بەردىم،كاتىبە تېلېفون بەرسە، ماشىنا بەلگىلەنگەن مەھەلدە چىقىپ كەتكەنلىكى ئېيتىلىپتۇ.

تىنچسىزلىنىشقا باشلىدىم، نېمە بولۇشى مۇمكىن؟ ئالمادىس يولدا چاتاقتا ئۇچراشتىمۇ؟

سائەتنىڭ تىلى ئۈچكە يېقىنلاپ كېلىۋاتاتتى، ئەمدى قاچان؟ ئۆزۈم

تېلېفون بەردىم، ماشىنىغا بىر ئىش بولغاندەك تۇيۇلدى دېيىشتى، ئۇلار ماڭا شۇ ۋاقىتتا كاتىبە قىز يۈگۈرۈپ كىردى، رەڭگى - رويىدا قان يوق.

- 359نېمە بولۇپ كەتتى،- دەپ ۋارقىرىدىم مەن.

359-بىمار ئايال ئۆلۈپ قاپتۇ!

359- قانداق ئۆلۈپ قالتۇ، قايسى بىمار ئايال؟

- 359بىز كۈتۈۋاتقان بىمار ئايال، ھازىرلا يولدىن تېلېفون بېرىشتى.

359- قاتناش ۋەقەسىدىمۇ؟

- 359ياق، قاتناش ۋەقەسىدە ئەمەس، ئۇ قېچىپتۇ... - ئۆلتۈرۈپ قويۇشۇپتۇ.

- 359چۈشەنمىدىم.

- 359ھازىر كېلىپ ئېيتىپ بېرىمىز دېيىشتى .

شۇنداق قاماقتىكى 87 - 359 A 6 نومۇرلۇق ر. ف. لوپاتىنانى، بۇرۇنقى مەن بەرگەن كۆرسەتمىگە بىنائەن، بەلگىلەنگەن ۋاقىتتا كىلىنىكىغا يەتكۈزۈش ئۈچۈن ماشىنا بىلەن ئېلىپ كېلىشىپتۇ.

يولدىن، شەھەرنىڭ سىرتىدىن يول، توقاينى ئارىلاپ، موسكۋا دەرياسىغا يېقىن ئۆتكۈنچى يەرگە كەلگەندە، جىنايەتچى كۆڭلۈم ئېلىشىپ كەتتى، چىدىيالمايۋاتىمەن، ماشىنىنى توختىتىڭلار، قۇسقىلىۋاتىمەن دەپ سورىنىپ تەلەپ قىلىشقا باشلاپتۇ.

ئۇلار ئامالسىز توختىتىپتۇ، جىنايەتچى يولنىڭ نېرىقىغا بىر نەچچە قەدەم مېڭىپتۇ- دە، كېيىن توساتتىن جىرىملىكلەرنى ئارىلاپ قېچىپتۇ. بىللە كەلگەن ساقچى ئايال ئارقىدىن قوغلاپتۇ، ساقچى ئايال توختا! دەپ بۇيرۇق بېرىپتۇ، بىراق ئۇ كېتىۋېرىپتۇ، ساقچى ئايال «ئېتىۋېتىمەن!» دەپ ۋارقىراپتۇ، ئارقىدىن ئاگاھلاندۇرۇپ ئىككى قېتىم ئاسمانغا ئوق چىقىرىپتۇ،

ئۇنى تىرىك تۇتۇۋېلىش ئۈچۈن ساقچى ئايال قوغلاپ يېتىشكە ھەرىكەت قىلىپتۇ،ئاڭغىچە ئالدىدىن بۇرۇلۇپ ئاققان موسكۋا دەرياسىنىڭ ساھىلى تۇشمۇ ـ تۇش كېلىپ قاپتۇ ـ دە، ئايال شۇ يۈگۈرگەن پېتى ئۆزىنى دەريياغا تاشلاپتۇ، ساقچىنىڭ ئېتىشتىن باشقا چارىسى قالماپتۇ، جىنايەتچى ئايال ئۆلۈپتۇ، جەسەتنى سۇدىن سۆرەپ چىقىرىۋېلىشىپتۇ.

ئۇ نېمىگە شۇنداق قىلدى؟ دەپ كېيىن ئۆزۈمگە مىڭ قېتىم سوئال قويدۇم، نېمە ئۈچۈن؟ بۇ نېمە ئىش؟ چارىسىزلىكتىنمۇ؟ قورقانلىقتىنمۇ؟ يا بۇ نارازىچىلىق بىلدۈرۈشنىڭ شەكلى بولدىمۇ؟

ھېچكىم جاۋاب بېرەلمەيدۇ، قانداق كەلگەن بولسا شۇنداق كەتتى، ئۇ تەجرىبىلىرىمىزنىڭ تۇنجى قۇربانى بولدى.

كەچكىچە ئىشخانىدىن چىققىنىم يوق، بېكىنىۋېلىپ ئولتۇرۇۋەردىم، مەندە نېمە بولۇۋاتقانلىقىمنى ھېچكىم بىلەلمەيدۇ. ئۆزۈمگە تەييار بولغان نەرسىگە ئۆزۈم شۇنچىلىك ئەسلىگە كەلتۈرۈلگۈسىز يول بىلەن كاشىلا بولمىغاندا، نېمىدېگەن ئاستا! نېمىدېگەن كاج تەلەيمەن، ئۇنىڭ ئۆلۈپ قالغىنى نېمىدېگەن زور ئارمان ۋە ھەسرەت. ئاڭا چىنلىقىنىڭ ئۇ تەرەپتە ئىكەنلىكىنى، مەيلى قانداق باش ئايلاندۇردىغان بۇيۇكلۇككە كۆتۈرۈلسىمۇ ئىلىم ـ پەننىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىرى ئۈدۈللۇق بولىدىغانلىقىنى، ئۇنىڭ راۋاجىغا چەك يوق ئىكەنلىكىنى بىراق ئۇنىڭ ۋىجدانىغا سېلىشتۇرۇلغاندا، تۇككىمۇ ياريمايدىغانلىقىنى، مەڭگۈلۈكنىڭ ماھىيىتى ۋە تەرەققىياتىنى ئۆزىگە مۇجەسسەملەشتۈرگەن روھ ئەزەلدىن تەڭداشسىز دەپ ئېيتارىمىنى ئۇقماي كېتىپ قالغانلىقى نېمىدېگەن زور ئارمان ھەم ھەسرەت.

ئىشخانامدا ئولتۇرۇۋېلىپ بۇقۇلداپ يىغلىدىم. ئۆمرۈمدە بىرلا قېتىم كۆرگەن ئايالغا بۇقۇلداپ يىغلىدىم. ئۇ ئايالسىز قالغان ئۆمرۈمنىڭ بەختسىز

ئۆتىدىغانلىقىنى چۈشىنىپ تۇردۇم.

كېچىده يولغا چىقتىم، بىراق، شۇ قايغۇلۇق ۋەقه بولغان يەرگه، ئورمانىنىڭ ئۇ تەرىپىدىكى موسكۋا دەرياسىنىڭ ئەگمىگه يېقىنلاشقاندا توختىدىم ـ ده، قايتا ئارقامغا بۇرۇلدۇم، بۇ ئۇنىڭ ئۆلگەن يېرى ئىدى، ئۇ مۇشۇ توقاينى ئارىلاپ قېچىپ دەريا‌غا ئۆزىنى تاشلىغان ئايلانما يولغا يۇرۇپ كەتتىم.

ئەگەر ئامالسىزلىقىنىڭ ئۆلۈمى بار بولىدۇ دېيىلىدىغان بولسا ئۇنداقتا ئۆيده ئولتۇرۇپ ئۇنىڭ ئۆلچىمىنى تولۇقى بىلەن سەزدىم. ماڭا ئاشۇنىڭ ئۆزى جازا بولغان ئەمەسمۇ؟ تۇن نىسپىده يالغۇز ئۆيده ئولتۇرۇۋېلىپ هۆكۈرەپ ۋارقىرىۋەتتىم. بۇلدۇقلاپ يىغلىدىم. ئۇ يوق. ئاڭا ئاتايىن دېمەكچى بولغىنىمنى، ئاچاي دېگەن سىرىمنى ئەمدى ئۇ هېچقاچان بىلمەيدۇ. ئۇ هاياتىمنىڭ ئاخىرقى پەيتلىرىگىچه مېنى، ئۇئۆزىنى ئىلمىي كەشپىيات ـ ئىختىرالارنى، ئاڭقۇرتلارنى ئۆستۇرۇپ چىقىرىشقا پايدىلىنىدىغان ئەخلەت سۈپىتىده ئويلىدى. شېشىنىڭ ئاغزىدىن ئىچىملىكنى گۈپۈلدىتىپ يۇتقىنىمدىمۇ ئىچىملىكمۇ قايغۇمغا دال بولالمىدى. بۇنىڭغا بەلكىم ياردەم بېرەر دېگەن ئويدا مۇزىكا ئاڭلىغۇم كەلدى. بىراق ئۇنداق مۇزىكا يوق ئىدى.

ئۇنداق مۇزىكىنى بەلكىم كۆڭلۈمگه پۈككەن مۇزىكىنى ، تاقەتسىز كۈتۈپ بىر نەچچه يىلدىن كېيىن ئاڭلىدىم. پاراخوت بىلەن ياپون دېڭىزىدا ئۇزۇپ بېرىۋاتقان ئىدۇق. گۈگۈم كىرىپ قالغان مەهەل، يۇلتۇزلۇق ئاسمان ئالدىدا قېتىپ قالغان ئارياللارنىڭ چوقچىيىپ كۆرۈنگەن قارىسى دېڭىزنىڭ هەر قانداق يېرىدىن زامان ۋە ماكانىنىڭ لەيلەپ يۇرگەن نەرسىسى سىرلىق قارايدۇ. گورىستاندەك تىمتاس. سالقىن، كۆزگه كۆرۈنمىگەن دولقۇنلارنىڭ ئاڭلىنار ـ ئاڭلانماس شەپىسى. بىز بىر نەچچه سوۋېتلەر ئىتتىپاقىلىق زىيالىي. نوگايا‌غا ئىلمىي مۇهاكىمه يىغىنىغا كەلگەن ئىدۇق.

ھەمكارلىرىم ۋە تىلماچلىرىم پاراخوت بۆلمىسىدە قېلىشقان، سىرلىق ھەم كەڭ ئاراللارغا قاراشتىن كۆزۈم تالماي، پاراخوت سەيناسىدا ئۇيان ـ بۇيان مېڭىپ يۈردۈم، ساھىلدىكى ئوتلاقلار بەكمۇ يىراق، ئاران بايقىلارلىق ئىدى، بىز شۇ تەرەپكە باراتتۇق، پاراخوتتا ئادەمنى ھالقىپ يۇلقۇنۇشقا، لىكىلداپ سەكرەشكە چاقىرغان مۇزىكىلار تىنىمسىز ياڭراپ قۇلاق، مېڭىنى يەپ كېتىۋاتاتتى، توساتتىن دىسكو مۇزىكىسى جىپىدە بېسىقتى، ئۇندىن كېيىن ئەنئەنىۋى ناخشا ئاڭلاندى، بۇ ياپونچە «ئەنكا» دەپ ئاتىلىدىغان مىللىي مۇزىكا، لىرىكا ئىدى، ئاشىقىغا بولغان تەشنالىق، ئارزۇ ھەم ئارمان، كۈتۈش بىلەن خوشلىشىش ئىدى، شۇنداً مەن ئۇ مۇشۇ يېقىن يەردە، بەلكىم ئاشۇ ئارالدا، ئۇندىن كېيىن مۇشۇ ناخشىنى ئاڭلاۋاتىدۇ، يەنە ئۇ ھەقتە ئويلاۋاتقىنىمنى بىلىدۇ، دەپ ئويلىدىم.

مەن شۇندىلا ھەممىدىن، ھەممىدىن يىراق كېتىشىم كېرەك ئىكەنلىكىمنى چۈشەندىم.

ئىسلاھات ۋەقايىتا قۇرۇش يىللىرىدا ئاڭقۇرتلارنى ئۆستۈرۈپ چىقىرىش توختالدى، گورباچېۋنىڭ ھوزۇرىدا بولدۇم، كېيىن يېرىم يىلدىن كېيىن كائىناتقا، ئوربېتىلىق ئىستانسىغا جۆنىدىم، شۇ يەردە مەن كائىناتىي كاھىن بولۇۋالدىم، سىرتتىن قارىغاندا ساراڭلىقتەك كۆرۈنىدۇ، بىراق مەن ئۈچۈن پۈتۈنلەي ساراڭلىق ئەمەس ئىدى.

كەچمىشلىرىم ماڭا ئارام بەرمىدى، پېيىمغا چۈشۈۋالدى، ھەمدە ھەلقۇمۇمغا تىقىلغان سۆڭەكتەك ئالدىمدا ھەل قىلىنمىغان سوئال تۇراتتى، تۇغۇلۇشقا ئۇلگۈرۈشكەن، ھەمدە بولسا ئۆسۈپ چوڭىيىۋاتقان ئاڭقۇرتلار نېمىمۇ بولار؟ ئۇلارنىڭ نەدىن چىققانلىقى نامەلۇم. بۇ ۋاقىتلاردا بۇ ھەقتە ھېچكىم بىلمەيدۇ، تېخىمۇ ئېنىق ئېيتقاندا، ئازغىنە ئادەم، مېنى بۇرۇنقى

ھەمكارلىرىم بىلىشىدۇ، ئۇلار مەن ھەققىدە «كاپىر، كائىناتقا چىقىپ كەتتى، قاچتى» دېيىشىۋاتقان بولسا كېرەك، بىراق ئۇلار نېمە دېيىشسە دېيىشىۋەرسۇن، تىنچىمنى بۇزغان ئىش قارغىشىمنى، قانداق قىلىپ شۇمشەيگەن مۇراخست، ساندا يوق لالما ئىت(لار) دەپ تىللاپ سۆكەرىمنى ھېچكىم بىلمەيدۇ! مەن ھازىر يەرگە چۈشۈپ، ئۇندىن كېيىن بىزنىڭ تەجرىبىخانىنىڭ تەجرىبىلىرىنىڭ نەتىجىسىدە تۇغۇلغان بوۋاقلارنىڭ كۆزلىرىگە تىكىلىپ قارىسام بولامدۇ؟ مەن بۇنى نېچۈن يېزىۋاتىمەن؟ چۈنكى بىز قىلغان ئىشلار قايتا ھالەتكە كەلمەس، شۇنىڭ ئۈچۈن يېزىۋاتىمەن، تۇغۇلغاندىن تارتىپ قىممەتلىك بايلىق، خەزىنە بولۇپ قېلىشقان ئادەملەر نېمە بولۇشىدۇ؟ چۈنكى ئەتە ئۇلار كىم بولۇشى ئىكەنلىكى ھەققىدە بىلىشىدۇ، ئۇلار جەمئىيەتكە قانداق ياخشىلىق قىلىشىدۇ، كېيىن ئاڭقۇرتلار ئادەمزاتىدىن ئالغۇسى يورۇق دۇنيانى قەتئىي يوسۇندا ئاستىن ـ ئۈستۈن قىلغۇسى كەلمەسمىكىن؟! ئەمدى بۇنداق قىلىپ مەن بۇ يەردە، كائىناتقا ئۇلار ئاڭقۇرتلارنىڭ ئۇياقتا يەردە چوڭىيىۋاتقانلىقىنى دېسەم بۇ بىر مۆجىزە! باشقا سۆز تېپىش قىيىن. ھېچقاچان ئۇلارنىڭ كېلەچىكى ئۈچۈن جاۋابكارلىقنى ئۈستۈمگە ئالغان ئەمەسمەن، مەندە بار بولغىنى ئۇلارنىڭ تۆرىلىشىنىڭ ئىلمىي مەسىلىلىرىنىلا ھەل قىلىمەن دېگەن مەسئۇلىيەتلا، بەلكىم ئۆزۈمگە، بىراق مۇشۇ ئاقلىنىش بولالامدۇ؟! ئۇلار گۇناھلىرىدا، قىلغۇلۇقنى قىلىپ قويۇشۇپ ئۇندىن كېيىن ھەممە ئاستىن ـ ئۈستۈن بولغاندا يەنە باشقا ئايلانمىغا چۈشكەندە قېچىپ يوقالغان نېمىلەرنى نەدىن ئىزدىشەر، يەنە ئۇندىن قالسا ك. گ. ب بۇمۇ يوق بولدى. بەلكىم يەنەكائىناتتىمۇ باربولار ئەمەستۇر؟... يوق بولسا يوق بولغانچە پالاكەت باسسۇن!

فىلوفېينىڭ جان سىرى مۇشۇ يەردىن ئۇزۈلۈپ قالدى.

جان سىرىنىڭ تېكىستى فىلوفېيىدىن قالغان بۇ ئاخىرقى خەۋەرنى ئەنتونى يۇنگېر خەۋەر قىلىپ يوللاشنىڭ ئىش بېشىدا قالدى.

ھېچكىمنىڭ بېشىغا كەلمەيدىغان قىزىقسىنارلىق ۋەقە دەپ مەيۈس ئويلىدى. ئەنتونى قىشنىڭ شۇ سەھەرىدە ماشىنىنىڭ رولىدا ئولتۇرۇپ، سىرتتا ياغقان قارغا كۆز يۇگۈرۈتۈش بىلەن ئۇ تۇندە ئوقۇپ چىققان فىلوفېيىنىڭ يېزىپ قالدۇرغان جان سىرىنىڭ تەسىرىدىن قۇتۇلالماي ئويلىنىۋاتاتتى.

ھەيران قالارلىق ئىش، دەپ ئويلىدى ئۇ، ھېچكىم مۇنداق ئۆلگەن ئەمەس. ئەمدى فىلوفېي كائىناتتا مومىيا بولۇپ ئالەمنىڭ بىر يېرىدە لەيلەپ يۈرىدىغاندۇر. سەييارىمىزنىڭ سىرتىدا ئۆز جېنىدىن ئۆزى ۋاز كەچكەن بىردىنبىر ئادەم، ئۇنىڭ جېنى تۇنجۇقۇپ جىمجىتلىقتىن جاي ئالدى. ئەمدى بۇ خېتى بىلەن ئۆزىنى قايتا ئېسىمىزگە سالماقتا.

راستىنلا ئۇنىڭ تەقدىرىنىڭ ئىبرەت بولمىغانلىقىدا قانداقتۇر بىر بۈيۈك مەنا بار دەپ ئويلاشقا بولىدۇ، شۇنداق، بىراق خۇنىنى دەك تېخى؟!

مۇنداق يولدا كۈن ھەمىشە قىممەت، ئۇندىن قالسا بارلىق پۈرسەتلەر ئۈچۈن بىرلا قېتىم چوڭ ئىبرەت بولىدىغۇ، تۆكۈلگەن خۇن خۇددى يېرۇسالىمنىڭ شەھەر سىرتىدىكى گولگوفا دەپ ئاتىلىدىغان روھۇللاھ مەسىھ ئېيسا ئۆلتۈرۈلگەن يەردە ئېيتىلسا تۆلىگەن خۇندەك بولدى، ھەر نەرسىنىڭ ئۆز خۇنى بار، ئۇ بولسا ئۆز خۇنىنى كائىناتتا تۆلىدى.

ئۇنى بالىلار باغچىسىنىڭ بوسۇغىسىغا ئېلىپ كېلىۋاتقاندا ئانىسىنىڭ تاپىنى ئاستىدىكى قارنىڭ غىچىرلىغىنى ئاڭا كائىناتتىمۇ ئۇقىلار بولدىمىكىن؟ ئۇنى باغرىغا بېسىۋېلىپ، ئاخىرقى قېتىم كۆتۈرۈپ كېلىۋاتقان ئانىسىنىڭ يۈرىكىنىڭ دۈك ـ دۈك سوققىنى ئاڭا كائىناتتىمۇ ئاڭلىنار

بولدىمىكىن؟

چىنگىز ئايتماتوۋ كائىناتى ـ ئادەم ۋە ئالەم

ئابدۇللاھجان ئەھمەدئەلىيېۋ

چىنگىز ئايتماتوۋنىڭ «كاسساندرا تامغىسى» رومانىدىكى ئوتتۇرىغا قويۇلغان دۇنياۋى مەسىلىلەرنى ۋۇجۇدۇم بىلەن قوبۇل قىلىپ، ئويدىن ـ ئويغا چۆمۈلۈپ يەر بىلەن كائىناتنىڭ چەكسىز كەڭلىكىدە كىشىلەرسەكراتقا چۈشۈۋاتقاندا نېمە ئۈچۈندۇر ئېلىمىزنىڭ تەپەككۇر بىلەن سۆزنىڭ ئەڭ بۈيۈك، مۇقەددەس تاۋلىنىشىنى كۆرسەتكەن تاشقا تامغا باسقاندەك كۆرۈنۈشتىمۇ كۆركەم ھەم ئەھمىيەتلىك تېرەن ھەم ئېسىل خاسىيەت، كارامەتلەرنى مۇجەسسەنلىگەن ھايات بىلەن ماماتقا، ئادەم بىلەن جەمئىيەتكە مۇناسىۋەتلىك نەچچىلىگەن ماقال ـ تەمسىللەرنى بىردىنلا ئەسلەپ قالدىم، «ياخشىدىن ياماں تۇغۇلسا زىيان»،«بالىنىڭ تۇغۇلغىنىغا سۆيۈنمە، تۇراربغا سۆيۈن»، «بالا ئۆزى تۇغۇلىدۇ، خىيال ـ خۇلقى تۇغۇلمايدۇ»، «بىرى تەنتەك چىقسا، بىرى چۆنتەك چىقىدۇ»، «ئوغۇل ياخشىسى ئاتىنىڭ داڭقى، قىزنىڭ ياخشىسى ئانىنىڭ قەدرى» ۋە باشقىلار، كىشىلەر قانداقتۇر بىر قاتتىق ھۆكۈم بىلەن «تۇغۇلماي بۆشۈكۈڭدىن قالغۇر»دەپ قويۇشىدۇ،نېمە ئۈچۈن؟ سۈيقەستىنىمۇ؟! كۆرەلمەسلىكتىنمۇ؟! مۇناپىقلىقتىمۇ؟! مەندۇرمەنلىكتىنمۇ؟!

ئايتماتوۋنىڭ سەييارىلەر ئارا تەپەككۇرى ئادەمزاتى بىلەن ئالەم ماسىشتابى ئارىسىدا ئادەم ھاياتىنىڭ، تەقدىرىنىڭ كېلەچەكتىكى تەدرىجي تەرەققىياتى ھەققىدە سۆز ئېچىشقا مۇمكىنلىك بېرىدۇ، ئايتماتوۋ دۇنيانىڭ تۆت بۇرجىكىدە ياشىغان يۇزلىگەن ئەللەرنىڭ پسىخىكىسىنىڭ ئەجەللىك ۋەزىيىتىگە مۇناسىۋەتلىك ئۆزگىرىشنى كائىناتي يۇكسەكلىكتىن بايقايدۇ.

كائىنات- بۇ مۇئەللىپ ئۇچۇن ئالەملا ئەمەس بەلكى يەنە ئادەم روھىنىڭ بايلىقىدۇر، روھ -ئادەمزاتنىڭ مەڭگۈلۈك كاتېگورىيىسى، چىنغىز ئايتماتوۋنىڭ ئالەمى زامان ۋە ماكان تەرىپىدىن چەكلەنمىگەن، چەكسىز پۈتكۈل دۇنيا بولسا ئايتماتوۋنىڭ كائىناتى، ئۇنىڭ قابىلىيىتىنىڭ بۇيۇكلۇكى.

بىز يازغۇچىنىڭ ئادەم بالىسىنىڭ ئۆزىنى - ئۆزى تونۇپ يېرىشىنىڭ ئەڭ مۇرەككەپ باسقۇچلىرىغا جەمئىيەت ۋە تەپەككۇرنىڭ تەرەققىياتىنىڭ ئىچكى سىرىغا، ماھىيىتىگە، قانۇنىيەتلىرىگە، ئىرسىيەت ھەققىدىكى نەزەريىلەرنىڭ ئادەمزاتنىڭ ھاياتى ئۇچۇن ئويناىدىغان رولىغا ۋە بىئو -خىمىيىۋى ئامىللار،مېتودلاردىن يەككە ئادەمنىڭ پسىخولوگىيىۋى تەرەققىيات جەريانىغا، زور تەسىرىگە، مېندېلىزم بىلەن دارۋىنىزمنىڭ ئۇقۇملىرىغا، ئادەم بالىسىنىڭ تۆرەلمىلىك تەرەققىياتىغا بىكار قىزىقىپ ئولتۇرمىغانلىقىنى كۆرىمىز، تۆرەلمىلىك تەرەققىيات ئورگانىزمىنىڭ يېگانە راۋاجى ئانىلىق ئۇرۇغدىن باشلانغان بىلەن لېكىن ئۇنىڭ پۈتكۈل دۇنياۋى، ئومۇمىي، ئىجتىمائىي، پىسخولوگىيىۋى، پەلسەپىۋى خۇلقىي، ئەخلاقىي ھەم گۈزەللىك مەناسىغا ئىگە ئىكەنلىكى «كاسساندرا تامغىسى» رومانىنىڭ ئەڭ مۇھىم تېماتىكىسى.

«كاسساندرا تامغىسى» بۇ ھامىلىنىڭ تۇغۇلماي تۇرۇپ ھاياتتىن، يورۇق دۇنياغا كېلىشتىن، كېلەچەكتىكى جاۋابكارلىقتىن، مەسئۇلىيەتتىن باش تارتىشنى،جامائەتچىلىككە بىلدۇرۇش،«كاسساندرا تامغىسى»نىڭ سىگنالى، بەلگىسى ئارقىلىق ماھىيەتلىك ھامىلىسىنىڭ ئادەم بالىسىنىڭ «پىشانىسىگە يېزىلمىش تەقدىرى»نى بايقىۋالسا بولاتتى، ئۇنىڭ ئۆمۇر سۈرۈشى ئۆزىگىلا مۇناسىۋەتلىك ئەمەس،بەلكى بىئومۇھىت بىلەن

جۇغراپىيەۋى مۇھىتىغىمۇ مۇناسىۋەتلىك ئىش، كاسساندرا تۆرەلمىسىنىڭ سىگنال-بەلگىسىنى ئېتىبارغا ئالماي، ئادەمزات بىلەن ئالەمنىڭ مەڭگۈلۈككە، ئۆسۈپ - يېتىلىشىگە سەل قاراش دېگەنلىك.

«مۇنبەر» گېزىتىنىڭ باش مۇھەررىرىگە كائىناتتىن كەلگەن فاكس، ئادەمزات بالىسىنىڭ تارىخىدا دۇنياۋى ماسشتابدا شامال دولقۇنىدەك ئەھمىيەتكە ئىگە ئىش، شۇ فاكس مەزمۇنىنى ئېلان قىلىش ئۈچۈن قانچىلىك بولسا شۇنچىلىك سەۋىيىدە جاۋابكارلىق مەسئۇلىيىتى مەۋجۇت بولىدۇ، شۇ سەۋەبتىن تەھرىرات هەيئىتى كېڭىشى هاپىلا - شاپىلا ئېلىپ بېرىلىپ ئۇلار «كەڭتاشا ئولتۇرۇپ بىۋاستە كېڭىشىپ»، «يەتتە ئۆلچەپ بىر كېسىشىپ»، قانداق قىلغاندا كائىناتىي مۇراجىئەتنى ئوقۇرمەنلەرگە يەتكۈزۈشنىڭ مۇۋاپىقلىقنى تېپىشىدۇ، مۇخبىر، خىزمەتكارلارغا كىمدۇر بىراۋنىڭ بىلەن بۇ ۋەقە توغرۇلۇق پىكىر ئېلىشقا، تېلېفۇنلارغا، فاكسلارغا جاۋاب بەرمەسلىككە، ئوقۇرمەنلەرنى تەھرىراتنىڭ ئىمارىتىگە كىرگۈزمەسلىككە قاتتىق بۇيرۇق بېرىلىپ، چەك قويۇلىدۇ، شۇنىڭ بىلەن بىرگە «مۇنبەر» گېزىتىدىكىلەر توساتتىن كەلگەن شامالدەك «پۇرسەت» نى قويۇپ بەرمەي قوبۇللىغان فاكسنى تېزراق يەتكۈزۈشكە ئىنتىزار بولۇشىدۇ، چۈنكى ۋاقتى كېچىككىنە كېچىكسىلا بۇ ماتېرىياللارنى باشقا گېزىتتىكىلەر ئېلان قىلىۋېلىشى تولۇق مۇمكىن ئىدى.

كائىناتتىن يەرگە يېنىپ كېلىشتىن باش تارتىپ ئوربېتىلىق ئىستانسىدا جاپادا، تەنهالىقتا قېلىپ بىر جەھەتتىن رۇس زىيالىيسى بولۇپ بىر جەھەتتىن «فىلوفېي» دەپ ئۆزىگە يالغان ئاتاق بەرگەن ئاندرېي ئاندرېيېۋىچ كىرىلتسوۋنىڭ ئىلمىي مۇھاكىمىسىنىڭ ئەھمىيىتى هەققىدە رىم پاپاسىغا يازغان مەكتۇپىنىڭ مەزمۇنى ئادەم بالىسىنىڭ تۆرەلمىلىك

تەرەققىياتى نەسىل قۇرۇتۇشقا، يەككە يېتىلىش بىلەن سىستېمىلىق يېتىلىشكە، ئىرسىيەتكە، ئىرسىي جۇغلانمىغا، بىئولوگىيىلىك باشقۇرۇشقا، تىرىكچىلىككە بېرىپ تاقىلىدۇ، ئاندىن تۆرەلمە پەيدا بولغان دەسلەپكى كۇنلىرىدىكى سېزىمى تۇرلۇك يوسۇندا ئالدىنئالا ئۇنى تۇرمۇشنىڭ قانداق تەقدىرى كۇتۇپ تۇرغانلىقىنى ھەم ئۇ تەقدىرگە تۆرەلمىنىڭ ئۆزى قانداقچە مۇئامىلىدە بولىدىغانلىقىنى بىلدۇرىدۇ، ئەگەر ئۇ مۇئامىلە ماھىيەتلىك ئىشلاردىن بىشارەت بەرسە، ئۇنداقتا كاسساندرا دەپ ئاتالغان ھامىلە يورۇق دۇنياغا كېلىشكە قارشىلىق كۆرسىتىش ئىقتىدارىغا ئىگە بولىدۇ.

فىلوفېينىڭ تەجرىبە مىتودى ـ ئىلمىي مۇھاكىمە ۋە بايانات ئارقىلىق كائىناتنىڭ تەكشۈرۈش تۇرىنى ئىبەرتىش بىلەن ئانىلارنىڭ قورسىقىدىكى ھامىلدارلىقتىن جەمئىيەت ئۇچۇن ياخشى ياكى يامان ئادەم بالىسىنىڭ دۇنياغا كېلىشىنى بىلدۇرىدۇ، ھامىلدارلىقنىڭ تۇپكى رېئاكسىيىسى ئاياللارنىڭ ماڭلىيىدىكى پىگمېنتلىق داغدىن كۆرۈنىدۇ، ئەگەر ئۇ داغقا ئالا بولماچلىق يار بولسا ئاتا ـ ئانىلاردا ئەمەس، كەڭ جامائەتچىلىكمۇ بىئارام بولۇشى كېرەك ئەلۋەتتە، فىلوفېينىڭ نەزەرىيىسى بويىچە نىگاتىۋغا چۈشكەن كاسساندرا ھامىلىگە ئۆز خاھىشى بىلەن ھاياتىغا مۇمكىنلىك بەرمەسلىكنىڭ ئۆزى كىشىلەرنى جەڭگى ـ جېدەل بىلەن قان تۆكۈشتىن، ھېقىرلىقتىن، قايغۇ ـ جاپادىن، قىيامەت قايمىدىن يىراق بولۇش جاۋابكارلىققا ئىگە قىلىدۇ.

بەلكىم فىلوفېينىڭ نەزەرىيىسىنىڭ ھەققانىيلىقى باردۇر، ئۇنداق بولغاندا نەچچە قېتىم بالا چۈشۈرۈلۈپ، قانچىلىغان نارىسىدە ۋە نارىسىدىلەر تاشلاندى قىلىنىپ ئىرغىتىلىدۇ ئەمەسمۇ! ئۇلارنىڭ ئۇۋالچىلىقى كىمگە؟! كېلەچەكتە ھىتلىر سىياقىدىكى فاشىستىك دىكتاتورلار يارالماسمۇ؟! يۇگوسلاۋىيىدىكى،قاراباغدىكى،چېچەنىستاندىكى قانلىق قىلمىشلار، زەھەر

بەڭگىلىرى، سولاقتىكى باندىتلار يەنە چىقارماسمۇ؟ بەلكىم، كەلگۈسىدىكى كاسساندرا ھامىلىسىنىڭ ئاتا-ئانىسى ئۇچۇنمۇ كېرەكتۇر! يەريۈزىدە تىركچىلىكنىڭ ئۇلىنىۋېرىشى ئۇچۇن ئادەملەرنىڭ سانسىز، سۈپەتسىز نوپۇسىنىڭ زۆرۈرلۈكى يوقتۇر! يادرولۇق، بىئولوگىيىۋى خېمىيىۋى قۇرال - ياراقلارنى ئويلاپ چىقىرىش توختىلار! شۇنداق ياخشىلىقلار، يامانلىقلار ئۈستىدىن بىر تالاي غەلىبىنى قولغا كەلتۈرەر، بۇ خام خىيالمۇ!؟، فانتازىيىمۇ؟!، تەسىرلىنىشمۇ؟!

بەلگىلىك تەسىرى بار ئامېرىكان كېلەچەكشۇناس روبېرت بوركىنىڭ «مۇنبەر» گېزىتىدىكى كائىناتلىق مۇراجىئەتكە بولغان دانا كۆز قارىشى جامائەتچىلىك ئۇچۇن زۆرۈر ئىدى! ئۇ قانداق پوزىتسىيىدە بولىدۇ؟! ئۇنىڭ يەككە پىكىرى كۆپچىلىكنىڭ ۋىجدانىنى ئۇلارنىڭ ئۆمرىنىڭ ئاخىرىغىچە ساقلاپ قىلىشقا تۇرتكە!

بىراق، «مۇنبەر» گېزىتىدىكى ئىلمىي مۇھاكىمىسىنى ئۇ رەپىقىسى جېسسىدىن ئاڭلىغاندا ئاڭا ئانچە ئەھمىيەت بەرمىگەن، بىراق كاسساندرا تامغىسى توغرۇلۇق ئوي ئۇنىڭ ئىچكى دۇنياسىنى ئارامىدا قويمايدۇ، قاچاندۇر بىر چاغلاردىكى ياشلىق ۋاقىتلىرىدا كېلەچەكتىكى ئادەمزاتنىڭ ھاياتىنىڭ ئەقلىي ئىقتىدارى مودېللىرىنى تۇزۇش ھەققىدىكى بەس - مۇنازىرىنىڭ بىردىنبىر ياقلىغۇچىسى بولۇپ، دۇنيانىڭ ئۇ چېتىدە تۇگۈلۈپ ياتقان سىرىنىڭ ھامىنى بىر كۈنى ھەل بولۇشىنى كۈتۈپ ياتقان ئىدىغۇ؟! ئەسەردە كاسساندرا تامغىسىنى چۆرىدىگەن ۋەقە بوركىنى مەپكۇرە ئۇچۇن باشقىلار بىلەن ئوچۇق - ئاشكارە قېقىلىشقا يەتكۈزۈشى مىزانلىق، ئۆلچەملىك قىلىنىدۇ.

چ. ئايتماتوۋ بوركىنىڭ ئوبرازى ئارقىلىق ئىلغار كۆز قاراشتىكى ئىنسانىي، ھەقىقىي، نوپۇزلۇق ئىلىمنىڭ تەرەققىياتى ئۇچۇن كۆيۈپ پىشقان

ئوقۇمۇشلارنىڭ ئوبرازىنى ئوقۇرمەنلەرگە بىلدۈرۈشنى مەقسەت قىلغان، مۇئەللىپنىڭ پوزىتسىيىسىنىڭ باش قەھرىمان تەرەپتە ئىكەنلىكىنى ئېيتمىسامۇ چۈشىنەرلىك، باش قەھرىمان ۋەقەلەرنى ئۆزى بىلەن تەھلىللەپ تۇرغان ئەڭ مەركىزىي نۇقتا.

بوركىنىڭ دانالىقتا، ئادەمگەرچىلىكتە پرىنسىپچان پىرىزدىنت بىلەن بەيگىگە چۈشۈپ ئۆزىنىڭ نامزات تەلەپكارلىقىنى كۆرسىتىپ تۇرغان كونا بىر تونۇشى ئوردوك بىلەن تېلېفوندا دەسلەپ سۆزلىشىشى ئەسەرنىڭ بېشىدا بىلىنىدۇ، ئۇ فىلوفېينىڭ نەزەرىيىسىنى باشقىلارغا ئوخشاش كەمستىپ، قىرغىزچە ئېيتقاندا «كەلىمەلىرى ئاغزىدىن چۈشۈپ» قوبۇل قىلمايدۇ، جېمىكى ئىشقا ھۇشيارلىق، سەۋرچانلىق، تەمكىنلىك بىلەن ئىلمىدىكى يىرىك ئاشكارلىشىشنىڭ بىر تۈرى قاتارىدا مۇئامىلە قىلىدۇ.

بوركىنىڭ يەر يۈزىدىكى فىلوفېي سۈپىتىدە ئوتتۇرىغا چىقىرىشىدۇ، مۇئەللىپ تەرىپىدىن پسىخولوگىيىۋى مەۋقەدە تېرەن ئىشەندۈرۈلگەن، يازغۇچى تەسۋىرلىگەندەك قەھرىمانىنىڭ تەجرىبىسى،بىلىمدانلىقىغا، فىلوفېينىڭ نەزەرىيىسىگە ئوبېكتىپ باھا بېرىشكە مۇمكىنمۇ؟ ئوقۇمۇشلۇق جامائەتچىلىك ئالدىدا ئۆز پىكرىنى ئېلان قىلىشنى توغرا تاپىدۇ، ئۇ ماقالىسىدە «ئادەم» دېگەن چۈشەنچىگە ئومۇمىي، ئىجتىمائىي، پەلسەپىۋى، بىئولوگىيىۋى، پسىخولوگىيىۋى، ئەدەب ـ ئەخلاقىي قاتارلىق تەرەپلەردىن نەزەر تاشلاپ فىلوفېينىڭ نەزەرىيىسىنىڭ چىنلىقىنى ئىلمىي دەلىللەر نېگىزىدە مەھكەملىشى ئۇنىڭ تەقدىردىكى ئەڭ مۇھىم باش قېتىمچىلىقلارنىڭ بىرى، شۇڭلاشقا مۇئەللىپ قەھرىمانىنىڭ يالاڭ ھالدا كائىناتلىق مەپكۇرەسىنىڭ پىكىردىشىلا ئەمەس ئىدى، ئۇنىڭ ئىچكى دۇنياسى ئاڭا تەييار تەسۋىرلىنىدۇ، قەھرىمانىنىڭ ئۆزىنىڭ نەچچە يىللاردىن

بېرىكى ئىلمىي ئىزلىنىشنىڭ خۇلاسىسى ھامىنى بىر كۈنى فىلوفېيىنىڭ نەزەريىسىگە يېقىن زاھىرلىنىشىنى ئاتا قىلىشقا يېقىنلاپ قالغان، بورکنىڭ يېگانە تەقدىردە كائىناتتىكى فىلوفېيىنىڭ تەقدىرىگە چىرمىشىپ باغلانغان، يالغۇز قىزمۇ، ئايالمۇ بورکنى مەپكۇرەدىن باش تارتىشقا كۆندۈرەلمەيدۇ، ئۇ ئۆز بېشىنى تاختايغا ئېلىپ قويغان قورقماس ئەزىمەت ھاياتنىڭ ماھىيىتى، ئادەمزات تەقدىرى، ھايات يەنە مامات، دىنىي ئېتىقادلار، ئېزگۈلۈك بىلەن رەزىللىك، جان-جانىۋارلاردىن تارتىپ كائىناتىي سىگناللارنى ئاڭقىرىشلىرىغچە ئەھمىيەت بېرىش بورکنىڭ ئىلمىي ماقالىسىنى ماھىيەت نېگىزىدىن تۈزۈپ، قۇراشتۇرۇپ تۇرغان مەسىلىدۇر.

بورك ياشىغان جامائەتچىلىك بورکنى چۈشەنگەن يوق، ئۇنىڭ ئىسمىنى، ئار-نومۇسىنى، ئابرويىنى بۇلغىغان ژاراقچىلار تارقىلىشقا باشلايدۇ، كىشىلەر ئۇنىڭ دېگىنىنى ئاڭقىرالماي ئۇنى سۆرەپ، قونجالاپ ئۇنىڭ باش - كۆزىنى يېرىپ ئۆلتۈرۈشىدۇ، بۇ تراگېدىيە: بىرىنچىدىن ئادەم بالىسىنىڭ مەپكۇرە ئۈچۈن ئۆز بېشىنىڭ كېتىشىدىن قورقمايدىغانلىقىنى چۈشەندۈرسە، ئىككىنچىدىن،ياۋايىلاشقان بەندىلەرنىڭ تاجاۋۇزچىلىقىنى، مەسئۇلىيەتسىزلىكىنى، ۋىجدانسىزلىقىنى بىلدۈرىدۇ، دېمەك، ياخشىلىق يوق، يامانلىق بار.چ. ھېيد مۇھەممەدوۋنىڭ باش قەھرىمانى قايتىدىن زور تراگېدىيىگە گىرىپتار بولىدۇ، تراگېدىيە دېگەنلىك، ئۇ ئۆلۈم بىلەنلا چەكلەنمەيدۇ ئەمەسمۇ! يازغۇچى ئۆز ئەسىرىدىكى باش قەھرىمانىنى ۋەقەلىكنىڭ بېشىدىن باشلاپلا تراگېدىيىلىك يېشىگە پىسخولوگىيە تەرەپتىن تەييارلاپ ئاخىرىدا ئومۇمىي خۇلاسىلىك مىزان-ئۆلچەملەر يەتكۈزىدۇ، بورکنىڭ دانالىقى، ۋەتەنپەرۋەرلىكى، جامائەت ئەربابلىقى، پىدائىيلىقى، ھەققانىيلىقى زور تراگېدىيىنى يارىتىدۇ.

ئايال ساقچى زەھەر بەڭگىلىرى بىلەن كۆرەش قىلىپ تۇرۇپ ئۆز پىشانىسىدە كاسساندرا بەلگىسى پەيدا بولۇپ كېلەچەكتە كۆزى ئېچىلىدىغان پەرزەنتى ھەققىدە تراگېدىيىنىڭ سىگنالى بولۇۋاتقانلىقىنى بىلمەيدۇ، بالىسى چوڭايغاندا زەھەر بەڭگىسى، جىنايەتچى بولسا نېمە بولار؟! شۇنداق بالىنىڭ يورۇق دۇنياغا كېلىشى توغرىمۇ؟ نېمە ئۈچۈن كاسساندرا ھامىلىسىنىڭ پەيدا بولۇشىغا ئايالالاردا گۇناھلىق، ئەرەنلەرچۇ؟ ئۇلارنىڭ ھامىلە بىلەن مۇناسىۋېتى يوقمۇ؟! ئولىۋېر ئوردوكنىڭ بارلىقىنى سېتىشقا تەييار، ئۇنىڭ ئىككى يۈزلىملىك ھېيلىسى سايلامچىلار بىلەن يولۇقۇشقاندا ئېنىق بىلىنىدۇ، ئۇ بوركنىڭ پىكىرىنى بىلىۋالغاندىن كېيىن، ئۇنى سېسىق سىياسەتكە ئارىلاشتۇرۇپ ھەر بىر «پۇرسەت» نى ئۆز شەخسىي نەپسى ئۈچۈن ئىشقا سالىدۇ، چ. ئايتماتوۋنىڭ تەسۋىرىدىكى ئوردوكنىڭ تراگېدىيىسى روھىي دۇنيانىڭ كەمتۈكلۈكىدە ھەم سىياسىي قارىغۇ ـ سوقۇرلۇقنىڭ ئۆزىدە چەكتىن ئاشقان قانخورلۇق، بىر تەرەپلىملىك، زىيادە چاپقۇنچىلىق مەپكۇرەلىرى يىغىن ئەھلىنى چىرماپ ئالغاندا كەڭ يەر يۈزىنى سەلسىمان ئاپەت قاپلاپ كېتىدۇ، مانا شۇ ۋەزىيەتنى سەزگەن ئولىۋېر ئوردوك سايلامچىلارنى فىلوفېيدىن، بوركتىن ئۆچ ئېلىشقا ئۇندىسە سايلامچىلار بولسا ئۇنى پرېزىدېنتلىققا بىر ئېغىزدىن سايلاشقا ۋەدىلەرنى بېرىشىدۇ، ياۋۇزلۇق، يامانلىق ھەقىقەتنى باسىدۇ، ئىپلاسلىق پاكلىقنى دەپسەندە قىلىدۇ، چىنلىق نالەش ياغدۇرىدۇ، بىراق ئۇنداق ئەھۋالنى ئاڭلايدىغان ھېچكىم يوق، ھېچكىمنىڭ ئاڭلىغۇسى كەلمەيدۇ، دۇنيادىكى ھايات دەل يامانلىقتىن، زورلۇق ـ زۇمبۇلۇقتىن، ئالدامچىلىقتىن، كۆرەلمەسلىكتىن، ئىككى يۈزلىملىكتىن، ساتقىنلىقتىن پەيدا بولىدىغانلىقتىن ئىبارەت تەسىر قالىدۇ، بۇ خاس خۇسۇسىيەتلىك تراگېدىيىمۇ!

بىراق يازغۇچى ئەنتونى يۇنگېرنىڭ يارقىن ئوبرازى ئارقىلىق ياخشىلىقتىن ئۈمىدسىزلەنمەسلىكنى ئىپادىلەيدۇ، ئەنتونى يۇنگېر ۋىجدان، ئېتىقاد، كېلەچەك، ئۇ ئىنسانىي ساپ قەلبنىڭ يۇكسەكلىكى بىلەن ئولۇغ ئوردوكتىن قول ئۈزۈپ بورك بىلەن فىلوفېينىڭ مەپكۇرەلىرىنىڭ ياقىلىغۇچىسى ۋە ۋارىسى سالاھىيىتىدە ئوتتۇرىغا چىقىدۇ، جامائەتچىلىككە كاسساندرا ھامىلىسىنىڭ نەزەريىسىنى چۈشەندۈرۈش زۆرۈرلۈكىنى چۈشىنىپ بورك فىلوفېي بىلەن تۈزدىن ـ تۈز، بىۋاستە سىمىسىز تەشۋىقات ئۇيۇشتۇرۇشقا ھەرىكەتلىنىدۇ، بوغۇنلارنىڭ مۇناسىۋىتىدىن، ئادەم بالىسىغا مۇناسىۋەتلىك تارىخىي كىتاب ۋاراقلىرىدىن زور مەپكۇرە يەنى ئادەمنىڭ ئۇلۇغلۇقى، ياشاش پۇرسىتى كۆرۈنىدۇ، چىنگىز ھېيىد مۇھەممەدوۋنىڭ قەھرىمانلىرى ۋىجدانلىق ياشاشنى تەشەببۇس قىلىدۇ.

چىنغىز ئايتماتوۋ بۇرۇنقى ئەسەرلىرىدە، يەنى «ئاق پاراخوت»، «دېڭىز بويلاپ يۈرگەن ئالادۆبۈت»(«ئالا ئىت قىياسى»)لەردە ئادەم بالىسىنىڭ يارلىشىنى قەدىمكى ئاتا ـ بوۋىلارنىڭ تارىخىغا مۇراجىئەت قىلغان ئاساستا پەلسەپىۋى مەنالىق رىۋايەتلەرگە، ئەپسانىلەرگە باغلاپ يەشسە، «كاسساندرا تامغىسى»دا، «ئادەم بالىسى قانداق قىلىپ ئادەم بولىدۇ؟» دېگەن سوئالغا بۈگۈنكى ئىلمىي تېخنىكىۋى ئىنقىلابنىڭ يۇقىرى سەۋىيىسىدىن جاۋاب ئىزلەيدۇ، تەبىئەتنىڭ گارمۇنىيىسى بۇزۇلۇپ، ياسالمىلىق، ساختىپەزلىك قاپلىماقتا دەيدۇ.

فانتازىيە تېمىسى چ. ئايتماتوۋ ئۇچۇن ناھايىتى تونۇش «يۈز يىلنى قېرىتار بىر كۈن» («ئەسىردىن ھالقىغان بىر كۈن»)دىكى كائىنات باشقىتىمچىلىقى «كاسساندرا تامغىسى» ئاتلىق يېڭى رومانغا ئۇلانغان، كائىنات ـ يەر، يەر ـ كائىنات تەك ھوقۇقلۇق ئالەمكارلارنىڭ ئاك ـ

سېزىمىدىكى ئىنقىلابىي بۇرۇلۇشلارنىڭ فىلوفېينىڭ ئالڭ-سېزىمىنىڭ يېڭىلىنىپ بېرىشى بىكاردىن - بىكار ئەمەس، زور كەشپىياتلار، بايقاشلار، بۈيۈك ئوربېتالىق ئىستانسىدىن، كائىناتتىنلا پەيدا بولىدۇ، چ. ھېيد مۇھەممەدوۋ فانتازىيىلىك ئوي - مەپكۇرەلەرنىڭ بەرپاچىسى بولسىمۇ لېكىن، ئۇنىڭ ئەسەرلىرىنىڭ نېگىزىدە چىنبارلىقىنىڭ «ئۇرۇغىنىڭ ئۇرۇغى» بارلىقىنى تولۇن ئايدەك ئوچۇق بايقاشقا بولىدۇ.

چ. ئايتماتوۋنىڭ رومانىنىڭ ۋەقەلىكىنىڭ نېگىزكى مەزمۇنى ھەر تەرەپلىمە يېيىلىدۇ، «كاسساندرا تامغىسى»نىڭ ۋەقەلىك قۇرۇلمىسى، تېماتىكىسى مۇئەللىپنىڭ بۇرۇنقى ئەسەرلىرىنىڭ گۈرەن تومۇرى بىلەن ئايرىلىپ تۇرىدۇ، ئەسەر نەسىھەتچىل ئۇسۇبتا يېزىلغان. مۇئەللىپ ئۇچۇن ۋەقەلىك ئايىغى چىقماس مەقسەت ئەمەس، قەھرىمانلارنىڭ ھەرىكەتلىرىدىن بەكرەك دىئالوگ ئۆزگىچە مەنا، تەپەككۇر ئاساسىي ئورنىنى ئىگىلەيدۇ، ئەڭ دەسلىپى ئىرسىيەتشۇناسلىقنىڭ مەسىللىرىگە پەلسەپەۋى، پسىخولوگىيەۋى، خۇلقى قاراشقا قىزىقتۇرىدۇ، رومانىدىكى قىيىن مەسىلىلەر بارلىق مىللەتكە، ئەلگە تەئەللۇق بولغان ئىنسانىيەتنىڭ ئورتاق مەسىلىلىرى.

فىلوفېينىڭ كاسساندرا ھامىلىسى نەزەريىسى ئەڭ دەسلەپ ئىنسانىيەت ئۇچۇن تراگېدىيە، كائىناتىي مۇراجىئەت سۇپىتىدە رومانىدىكى ۋەقەلەرنىڭ تەرەققىياتىغا شەرت تۇزۇپ، ئەسەرنىڭ ئۆزىكىنى پەيدا قىلىپ تۇرىدۇ، چ. ھېيد مۇھەممەدوۋ بىكاردىن - بىكار قەھرىمانىنىڭ مۇراجىئىتىنىڭ مەناسىنى مەيدىلەپ يازمايدۇ، ئۇ فىلوفېينىڭ ئىلمىي نەزەريىسىنى چىنبارلىق قاتاردا كۆرسىتىدۇ، كائىناتىي ئىزدىنىشنىڭ ھەقداربغا يەتكەنلىكى ئادەملەرنى ياخشى، ئىتتىپاق ياشاشقا چاقىرىدۇ، چۇنكى زور

كۆپچىلىك مەسىلىلەر ئادەملەرنىڭ ئۆز قوللىرىدا ئەمەسمۇ! مەيلى قايسى ئىستىمالدا ياشىمىسۇن، مەيلى قايسى ئىرقتا بولمىسۇن ئادەم ئۇلۇغ، فىلوفېينىڭ مۇراجىتىدىن ئىجتىمائىي، بىئولوگىيىۋى، دىنىي، پەلسەپىۋى، ئەخلاقىي پوزىتسىيىدىن بىر پۈتۈنلۈك پەيدا قىلىش ئۈچۈن زۆرۈر بولغان تولۇق خۇلاسىنى تاللاش كېرەك، ئادەمنىڭ ھېيقىلىقىغا مۇقەددەسلىكىگە شەك كەلتۈرمەسلىك بۇگۈنكى ئىشلارنىڭ قىيىنچىلىقى، بىراق، ئىككى ئاياغلىقلارنىڭ بارى ئادەمۇ؟! تۇغۇلغانلارنىڭ بارى ئادەم بولالامدۇ؟! «ئاشۇمۇ ئادەمۇ؟!» دېگەن قىرغىزنىڭ قارا پايى گېپى نەدىن كېلىپ چىققان؟!

فىلوفېينىڭ نەزەريىسىنىڭ ئامېرىكىنىڭ «مۇنبەر» گېزىتىدە چىقىشى ھەممە سەييارىدىكى ئادەمزاتنىڭ «قۇيقا چېچىنى تىك تۇرغۇزىدۇ»، ئاتا ـ ئانا كېلەچەكتىكى نارىسىد، نارىسىدىلىرىدىن قانداقمۇ ۋاز كېچەلىسۇن؟! بالىنى تەربىيىلىگىلى نېمە ئۈچۈن بولمايدۇ؟! ھەر دائىم كاسساندرا ھامىلىسى ماھىيەتلىك سىگنال، بەلگە بېرىۋەرسە ئادەمنىڭ ئەۋلاد ـ پەۋلادلىرى كۆپەيمەي قالارمۇ؟ كاسساندرا ھامىلىلىرى دۇنيا يۈزىنى قاپلاپ كېتىشتە، ئادەمزاتنىڭ تەقدىرى نېمە بولماقچى؟! بۇ «بۇ ياخشى ئاتىنىڭ قوشۇقلاپ يىغقىنىنى، ياماق ئوغۇل چۆمۈچلەپ چاچىدۇ»، «ياخشىغا ياماش، ياماندىن ئاداش»، «ئاتا نومۇسىنى ئارسىز ئوغۇل يوقىتىدۇ»، «ياخشى بىلەن يۈرسەڭ يېتەرسەن مۇرادقا، ياماق بىلەن يۈرسەڭ قالۇرسەن ئۇياتقا» دېگەنلىك ئەمەسمۇ؟! فىلوفېينىڭ نەزەريىسىگە ئىشىنىشكە بولامدۇ؟! يادرولۇق قۇرال يەر شارىنى قىلغۇچى زومىگەرلەرنىڭ قولىغا تەييارلا چۈشۈپ قالسا نېمە بولىدۇ؟! ۋۇدۇرد بومبىسىنىڭ ئاتىسى ساخاروۋنىڭ ئۆز مەپكۇرەسىدىن باش تارتىشى شۇنىڭدىن بولۇپ يۈرمىسۇن؟! يەنە، مەدەنىيەتنىڭ ۋايىغا يەتكەنلىكى ئادەمزاتنىڭ كېلەچەكتىكى ئەقلىي ئىقتىدارلىق«رىم كۇلۇبى»نىڭ

مودېلىدىكىدەك قۇرۇلمىلاشتۇرۇشقا مۇمكىن بېرەرمۇ؟!

فىلوفېيىنىڭ نەزەريىسىگە قارشى مەخسۇس خەۋەرلەر ئۇيۇشتۇرۇلۇپ قۇرۇلتايلار ئۆتكۈزۈلدى، ئىنسانىي هوقۇق نەدە؟! بۇ ئاساسىي قانۇننى بۇزۇش دېگەنلىك ئەمەسمۇ؟! دېموكراتىك دۆلەت دېگەن شۇمۇ؟! يېگانە ئىنسانىنىڭ تەقدىرىگە ئارىلىشىشقا، ئۇنى نەزەريىگە زورلاپ ياشاشقا مەجبۇر قىلىشقا كىمنىڭ هەققى بار؟! ئۇنى ئامېرىكىنىڭ پرېزىدېنتلىق نامزاتىغا كۆرسەتكەن ئولىۋېر ئوردوكىمۇ ئۆز قىزىقىشى قولدىن كېلىشچە پايدىلىنىپ، قەدىر ـ قىممىتىنى كۆتۈرۈشكە هەرىكەتلەندى، ئامېرىكىلىقلار فىلوفېيىنى ئۇرۇشنىڭ جاسۇسى دېيىشسە، جۇڭگولۇقلارنى سوتسىيالىزمنىڭ دۇشمىنى، باشقىلىرى كائىناتنى شەيتان، هۆكۈمەتسىز هازارۇل دەپ قارىشىدۇ، ئۇنى ئېتىپ چۈشۈرۈۋېتىشنى تەلەپ قىلىشىدۇ، كېلەچەكشۇناس روبېرت بوركلا فىلوفېيىنىڭ نەزەريىسىدە چىنلىقنىڭ دانەكلىرى بار ئىكەنلىكىنى چوڭقۇر چۈشىنىپ ئالىدۇ، ئوكياندا ئەركىن ئۇزگەن كىتلار بىلەن، كائىناتنى ئىلىمي ئاشكارىلىنىش ئارىسىدا ئىچكى، بىلىنمىگەن، تەبئىي سىرلىق مۇناسىۋەت ياتقانلىقىنى بىلىۋالىدۇ، نېمە ئۈچۈن كىتلار توپى تۇن نىسپىدە دېڭىز جىيىكىنى كۆزلەپ ئۇزۇپ كېلىپ، ئۆلۈمگە گىرىپتار بولۇشىدۇ، كىتلار، كىتلارلا ئەمەس كرىمىلىنىڭ تېمىنىڭ مۇناربسىدە كۆپ يىلدىن بېرى ئۇۋلىغان هۇقۇشمۇ دۇنيادا بىر پالاكەت بولۇشنى سېزىپ ياتتى.

سوتسىيالىزم،كاپىتالىزم،خەلقچىللىق،يازغۇچى كرىمىلىنىڭ ئەتراپىدىكى نامايىشچىلارنىڭ، سايلامچىلار،قۇرۇلتايچىلارنىڭ قاياناق ئەهۋاللىرىنى تەسىرلىك كىنو ئېكرانىدا كۆرسىتىلگەندەك جانلىق سۇرەتلەيدۇ، دېموكراتلار يەنە مۇتەئەسسىپلەر، فىدېلچىلار ۋە سادامچىلار، لېنىنچىلار ستالىنچىلار ۋە هېتلىرچىلار، ئىنتېرناتسىئونالىستلار ۋە

مىللەتچىلەر، پېنسىيەچىلەر ۋە ياشلار، ئۇرۇشخوماراللار ۋە تاماشىچىلار ھېچكىم ھېچكىمنىڭ گېپىنى ئاڭلىمايدۇ، چۈقانلار، ئۆزىگە يارىشا قۇراللىنىشنىڭ تەرەپدارلىرى ئۇرۇشنى خالىمايدىغان ياش يېگىتلەرنى توقماقلاپ تۇرۇشىدۇ، ئىككىنچى قېتىم نارىسىدە قىزنى ئۆلتۈرۈپ كۆيدۈرۈۋېتىدۇ، ھېكىم ھېچكىمگە جاۋابكار ئەمەس، زامان ياۋايىلاشقان، كىشىلەرنىڭ پەيلى بۇزۇلغان تولۇق ھۆكۈمەتسىزلىك، رومانداۋ فانتازىيەۋى مەپكۇرەلەر، بەدئىي ئوبرازلارنىڭ شالاڭ بولغانلىقىغا قارىماستىن تارىخىي شەخسىلەردىن ھېتلىر، ستالىن، گورباچېۋ، ساخاروۋنىڭ نام ـ شەرىپى ئاتىلىدۇ، ئەلۋەتتە يازغۇچى شەخسىلەرنىڭ نامىنى ئاددىيلا ئاتاپ قويغان ئەمەس، ئۇلارغا مۇناسىۋەتلىك زامانىنىڭ «چاقى» ھەر قانداق بىر قانداق ئايلاندى، شۇڭا ئۇلارنىڭ تارىختىن ئالغان ئورۇنلىرى ھەم ھەر خىل.

رومانداۋ خەلقئارالىق «ئىسسىقكۆل كېڭىشى»نىڭ سايىسى كۆرۈنىدۇ، كېڭەشنىڭ ئىشتىراكچىلىرىنىڭ ئادەم بالىسىنىڭ تەقدىرى ھەققىدىكى كۆز قاراشلىرى بىر يەردىن چىقىپ دۇنياۋى پىكىرداشلىقى پەيدا بولىدۇ، رومانىنىڭ قەھرىمانلىرى كېڭەشنىڭ ئىشتىراكچىلىرى بولۇپ سانىلىدۇ، يېڭى تەپەككۇر ھەممىگە مەلۇم بولسىمۇ ئەقىل ـ پاراسەتكە تولغان دۇنيانىڭ كېلەچىكى ئۈچۈن قايغۇرۇش، ئۇرۇشنى يەكلەش سېزىمى بار بولۇش ئادەم ئاڭ ـ سېزىمىنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتى، كىشىلەرنىڭ مۇئامىلىلىرىدىكى ئەدەب ـ ئەخلاق ۋە پەلسەپە ياشلارغا بولغان تەربىيە، مەدەنىيەتنى ساقلاپ قېلىش ۋاھاكازالاردۇر. «ئىسسىقكۆلچى»لەرنىڭ خەلقئارالىق ئۇچرىشىشىدىكى مۇھاكىمىلەرنىڭ مەۋقەلىرى مانا مۇشۇنداق بولغان،چ. ھېيد مۇھەممەدوۋنىڭ ئىسسىقكۆل كېڭىشىنىڭ كېڭەشمىلىرىدە سۆزلىگەن نۇتۇقلىرىنىڭ ئەھمىيىتىنىڭ رومانىنىڭ مەپكۇرەسى بىلەن دەل كېلىپ تۇرغانلىقى ھەيران

قالارلىق ئەمەس، ئۇنىڭ پەندى ـ نەسىھەتكە يۆلەنگەن كۆز قاراشلىرى بەدىئىي ئەسەردە زور ئىلمىي فانتازىيەۋى مەپكۇرەلەرگىچە تەرەققىي قىلىپ باردى.

دۇنيانىڭ تۆت بۇرجىكىنى ئالاتوپىلاڭغا پاتۇرۇۋەتكەن فىلوفېي بولسا رۇس زىيالىسى كرىلستوۋدۇر.(К р ы л ь ц о в دېگەن تەگات، ئاندرېي ئەپەندىنى بوۋاق چېغىدا ئانىسى بالىلار باغچىسىنىڭ بوسۇغىسىغا تاشلاپ قويغانلىق ئۈچۈن قويۇلغان بولۇپ К р ы л ь ц рۇس تىلىدا «بوسۇغا، پەلەمپەي، دالان» دېگەن مەنادا ـ ئۇيغۇرچىگە تەرجىمە قىلغۇچىدىن)ئۇنىڭ ئۆمرى مۇرەككەپ ئۇرۇش مەزگىلىدە يورۇق دۇنياغا بەلكىم فاشىست بولۇشى مۇمكىن، شۇڭا ئانىسى نومۇسقا چىدىماي بالىنى تاشلاپ كەتكەن، ئەجىلى يوق ئىكەن، ئۆلمەي، يىتىمەي چوڭىيىپ ئىلىم ـ پەن ئىگىلەپ ئالىملىق دەرىجىسىگە يەتكەن.

فىلوفېينىڭ نەزەرىيىسى يەردىن ئۇنگەندەكلا ئەمەس، فىلوفېي ـ ئاندرېي ئاندرېيېۋىچ كرىلتسوۋ ئۆز ئۆمرىنى ئاڭقۇرتلار دەپ ئاتالغان يېڭى ئادەملەرنىڭ تۇرىنى ساختا ئىسىم، ياسالما يول بىلەن يارىتىش مەسىلىلىرىنى يېشىشكە بېغىشلىغان.

ئاڭقۇرتلارنىڭ پۈتكۈل دۇنياۋى تارىخي ئەھمىيىتى بار، تۇغۇلغان بالىلار ئاتا ـ ئانىلىرىنى بىلمەسلىكى كېرەك، ئۇلارنى ياتاقلىق مەكتەپ، يەسلىدە تەربىيىلەپ، بېقىپ ئۆستۈرۈپ بىلىم بېرىپ دۇنيا مىقياسىدا كوممۇنىزمغا بۇرۇنراق يېتىش ئۈچۈن ئىنسانىيەت ياراتقان بارلىق بىلىم بايلىقى بىلەن ئۆز مېڭىسىنى بېيىتىشى زۆۋر، بۇنىڭ ئۈچۈن ئاندرېي كرىلتېسوۋنىڭ ئىنستىتۇتتا ماتېرىيالىزملىق، تېخنىكىلىق، مالىيە ـ ئىقتىسادي جەھەتتىن ئۆز مېڭىسىنى بېيىتىشى ئۈچۈن ئايىماي يارەملەر بېرىلىپ تۇرغان، ھەپسىگە كېسىلىپ كەتكەن قىز ـ چوكانلارغا ئىرسي، بىئولوگىيەۋى

تەجرىبەئۆتكۈزۈلگەندىن كېيىنكى ئاڭقۇرتلار21 ـ ئەسىرنىڭ ئىدىئولوگىيىسىنىڭ چەۋەندازلىرى بولۇشى كېرەك، ئۇ زىيالىيىنىڭ ئادەملەرنى سۈنئىي ئەۋلاد قالدۇرۇش ماشىنىسىدا چىقارغاندەك تەجرىبە قىلىش ئۈسۈلىغا زېھىن بېرىپ ئىشلىگەن، ئاتا ـ ئانا مېھرىنى كۆرمەي چوڭايغان، ئائىلە راھىتىنى كۆرمىگەن زىيالىيىنىڭ يۈرگىنى «مۇز» قاپلاپ ئالغان ئىدى، كىرىلىتسوۋ ئۆز ئىلمىي ئەمەلىيىتىدە تەجرىبىدىن تەجرىبىگە كۆچۈش ئارقىلىق ئادەمنىڭ تەقدىرى بىلەن ئويىنىشىپ يۈرگەندە رۇنا لوتاپىناغا دۇچار بولىدۇ، رۇنا ئۇنى ۋىجدان ئالدىدا جاۋاب بېرىشكە مەجبۇر قىلىدۇ.

كىرىلتسوۋ ئۆزىنىڭ ئىلمىي تەجرىبىسىنى ھەپسىدىكى ئاياللارغا سىناق قىلىپ ئىشلىتىشتىن باشلايدۇ، ئۇ ئاياللار تەجرىبىگە ماقۇل بولۇشسا، ئېنىق ئېيتقاندا ئۇلار سۈنئىي يول بىلەن نارىسىدە ۋە نارىسىدىلەرنى يورۇق دۇنياغا تۇرەلدۇرۇشتە تۆھپىسى بولسا ئۇلارنىڭ تۇرمىدىكى جازا مۇددىتى قىسقىرىپ تۇرىدۇ، گەپنى يەڭگۈشلەپ ئېيتقاندا ھەپسىدە ياتقانلارمۇ، ئىلمىي كەشپىياتقا غەمخورلۇق قىلىپ تۇرغان ھۆكۈمەت بىلەن پارتىيىنىڭ يېتەكچىلىرىمۇ مۇۋاپىقىيەت ئامىلىغا ئىگە بولۇشىدۇ.

كىرىلتسوۋنىڭ ئۆز تەجرىبىخانىسىدا كۈنسايىن نەچچىلىگەن ئاياللار بىلەن كېلەچەكتە يورۇق دۇنيانىڭ نۇرىنى كۆرىدىغان نارىسىد ۋە نارىسىدىلەرنىڭ تەقدىرلىرى بەلگىلىگەن، پاڭقۇرت سىياقىدىكى ئىككى تەرەپ تەڭلا يۇقىرىدىن كەلگەن پەرمانلارنى «غىڭ» قىلماي ئاتقۇزۇپ تۇرۇشقان ئىدى، ئىلمىي تەجرىبىنىڭ نەتىجىسىدىن بېشى ئايلانغان كىرىلىتسوۋنىڭ مۇزلاق يۈرىكىنى تۇرمىغا قانداقتۇر بىر سەۋەبلەر بىلەن چۈشكەن بىراق ۋىجدانىنى، ئادەمگەرچىلىكنى ساقلاپ قالغان رۇنا لوپاتىنالا ئويغىتىپ،

ئادەمچە تەپەككۇر قىلىشقا تەۋسىيە قىلىپ ئىلىم بىلەن ۋىجدانىيلىق، ئىلىم بىلەن جىنايەتنىڭ ئارىسىدىكى چوڭ پەرقىنى يۇز خاتىرە قىلماي ئېيتىدۇ، مانا شۇ يەردىكى كىرلىپتسوۋنى تۇن بويى كىرپىك قاقتۇرماي، كېرەك بولسا رۇناغا تەزىم قىلىشقا ئۇندەپ ئۆمۈرلۈك يولداش بولۇشقا، ئىلىمنى تاشلاپ كېتىشكە تەييارلاتقۇزۇپ، مەھكەمىلەنگەن زىددىيەتلىك پىكىرلەرگە تاقاشتۇرىدۇ، داۋالغۇش سېزىمىگە ئىگە قىلىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئۇ رۇنا بىلەن تەجرىبىخانىدا ئىككىنچى رەت كۆرۈنۈش پەيتىنىڭ تېزراق كېلىشىنى تىلەيدۇ. ۋەھالەنكى، رۇنانىڭ تەقدىرىمۇ تراگېدىيىلىك، ئۇ ئايال كىرلىپتسوۋ تەرەپكە ئېلىپ كېلىۋاتقان كۈنى قېچىپ كېتىشكە ھەرىكەتلەنگەچكە ئوق بىلەن بەدەل تۆلەيدۇ، تراگېدىيە، سۈنئىي ئادەملەرنى يەنى ئاڭقۇرتلارنى يارىتىش تەجرىبىسىگە قارشى چۇقان سالغان رۇنانىڭ سىماسىنىڭ كىرلىپتسوۋنىڭ قەلبىدە قېلىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئۇنى تۇرمۇشىدىكى يېڭىلىشلارنى بويىنىغا ئېلىپ ئادىمىي، ئىمانىي نەرقى، نەسلىگە قايتۇرۇپ كېلىدۇ.

ئىسلاھات، قايتا قۇرۇش مەزگىلىدە كىرلىپتسوۋ ئاڭقۇرتنى ئىشلەپچىقىرىش مەسىلىسىنى ئىلىمنىڭ جىددىي كۈن تەرتىپىدىن ئېلىپ تاشلايدۇ، كىرلىپتسوۋ كائىناتقا سەپەر تارتىدۇ، ئوربېتىلق ئىستانسىسىنىڭ مۆھلىتى پۈتكەندە خىزمەتداشلىرى بولغان ئامېرىكان، ياپون ئالەمكارلىرىدىن بۆلۈنۈپ قالىدۇ، كائىنات ئۇنىڭ بۆسۈپ ئۆتكەن تارىخىي، مۇرەككەپ، زىت يولىغا باھا بېرىشكە مۇمكىنلىك بېرىپ تۇرىدۇ، ئۇ ئادەمنىڭ يېڭى تىپىنى سۈنئىي چارىلەرنىڭ نېگىزىدە يارىتىش بىلەن زور تراگېدىيىگە يولۇقۇپ تۇرىدۇ.

ئاندرېي كىرلىپتسوۋ نېمە ئۈچۈن ئۆزىنى «فىلوفېي» دەپ ئاتايدۇ؟ نېمە ئۈچۈن باشقا ئىسىمنى ئۆزىگە ھەرگىز قويمايدۇ، فىلوفېيدىن باشقا

كاھىنلارنىڭ ئىسمى تارىخىي كىتابلاردا، جەمئىيەتتە كۆپ ئەمەسمۇ، قارىساق ئۇ ئىسسىمدا بىر مەنا بار ئىكەن، فىلوفىيە تارىخىي كاھىن بولۇپ پىسكوۋ ئازاروۋ مۇناستىرىنىڭ ئوبۇشقىسى16 ـ ئەسىرنىڭ بىرىنچى يېرىمىدا ياشىغان يازغۇچى، ئۇ «موسكۋا ئۈچۈن رىم» سىياسىي نەزەريىسىنىڭ لايىھىچىسى، ئۇنىڭ ھاياتى ھەققىدە كەڭرى مەلۇماتلار يوق، بىراق، فىلوفىيىنىڭ پىسكوۋلۇقلارغا موسكۋالىق كېنەز ۋاسىلىيىگە، پادىشاھ ئىۋانوۋچ ۋە باشقىلارغا بېغىشلاپ يازغان خەتلىرى، قولىيازمىلىرى بار، ئۇ بۇ خەتلىردە پىسكوۋنىڭ كۈندىلىك تۇرمۇش تىرىكچىلىكىنى، پىسكوۋنى موسكۋاغا قوشۇشنى موسكۋالىق كېنەز بىلەن پادىشاھنىڭ چەكسىز ھۆكۈمرانلىقىنىڭ ئاساسى قىلغان، شۇنىڭ بىلەن بىرگە ئادەمزات بالىسىنىڭ تەقدىرىگە ئادەمزاتنىڭ تارىخىي يۈلتۈزلار بىلەن بىز سەييارىلەرنىڭ ھەرىكەتلىرىگە ھامىي دېگەن مۇنەججىملەرنىڭ ئوقۇشلۇقلىرىنى تەسۋىرىگە كىرگۈزىدۇ، دېمەك، كىرىلېتسوۋنىڭ تاللىۋالغان ئىسمى چىن شەخس فىلوفىيىنىڭ ئۆزىگە دەل كېلىپ تۇرىدۇ.

گاھىدا ئادەملەر ئېزگۈلۈكنى باھالىيالمايدۇ، باھالىغۇسىز كەلمەيدۇ، كېلەچەكشۇناس روبېرت بورك فىلوفىيىنىڭ نەزەريىسىنى ياقلىغالىقى ئۈچۈن قۇرۇلتايچىلار تەرىپىدىن ئۆلتۈرۈلىدۇ، فىلوفىي ئادەمزات بالىسىغا، كېلەچەككە نەزەر ئاغدۇرۇپ ئويلاپ كۆرۈش ھەققىدىكى مەپكۇرەسى ماقۇ بولمىغان چۈشەنگۈسى كەلمىگەنلەرگە نارازى بولۇپ ئوچۇق كائىناتتا جېنىنى بوشلۇققا ئاتىدۇ.

بوركمۇ، فىلوفىيمۇ كىتلاردەك تراگېدىيىگە گىرىپتار بولۇشىدۇ، جامائەتچىلىككە نارازلىق بىلدۈرۈش قوزغىلىڭىنى كۆتۈرۈش سىياقىدا ھەقىقەتنى، ئىزگۈلۈكنى ياشاشتىن يۇقىرى قويۇش بىلەن ئۆلۈمگە

بىۋاستە، ئۆز مەيلىچە يول ئېلىشىدۇ.

كىتلار، كىتلار... ئۇلارمۇ دۇنيادا يەر تەۋرەشنىڭ، توپان بالاسىنىڭ، قىيامەت قايمىنىڭ بولۇشىنى ئالدىنئالا سېزىشىپ ئادەملەرگە خەۋەر بېرىش نىيىتىدە دېڭىز جىيىكىگە ئۇزۇپ كېلىشىپ ئۆزلىرىنى ـ ئۆزلىرى ئۆلتۈرۈشۈپ ياتامدۇ؟! كەم ئۇچرايدىغان تۇيۇمغا ئىگە كىتلارنىڭ توپ ـ توپى بىلەن بۇنداق ھەممىگە مەلۇملۇق تراگېدىيىگە ئۇچرىغانلىقى، يەر يۈزىدىكى ۋەقەلەرگە دۇنياۋى ھۇشيارلىقنىڭ تىمسالى مەنادا تەسۋىرلىنىدۇ، رىۋايەتلەر، ئەپسانىلەر بويىچە كىتلاردىن ئىنسان بالىسى تۆرەلگەن، كىتلار ئادەملەرنى مۇرەككەپ ئاپەتلەردىن ساقلاپ كېلىشكەن، ئادەملەر ئۇچۇن ئۆزلىرىنى قۇربانلىق قىلىشقان، بورك فىلوفېي ئۇچۇن كىتلار تېپىشماقلىق بىئو مۇھىت بىلەن جۇغراپىيىۋى مۇھىتنى تونۇپ بىلىشنىڭ ئەڭ دەسلەپكى دالالىتى، شۇڭا باش پېرسۇناژلارنىڭ ئاڭ ـ سېزىمىدىن، تەپەككۇردىن، چۇشىدىن كىتلار نېرى بولۇشمايدۇ، تىمسالىي مەنا ـ ئادەمزات بىلەن كائىناتىي باغلاپ تۇرغۇچى سىرلىق كاتالىزاتورلۇق كۇچكە ئىگىدۇر. چىڭغىز ھېيدمۇھەممەدوۋ جانىۋارلار دۇنياسىنىڭ مەنزىرىسى ئارقىلىق پۈتكۈل سەييارىدىكى ئۇچارلىق ـ تىنارلىقلارنىڭ بىر ـ بىرى بىلەن زىچ ئورگانىك باغلىنىشىنى ئېنېرگىيىلىرىنىڭ ئۆز ئارا باردى ـ كەلدىسىنى بايان قىلغان، مۇئەللىپ بىئولوگىيىۋى ئىرسىي، تېببىي ئىلىملەردىكى ۋايىغا يەتكۈزۈشلەرنى پەلسەپىۋى، ئەدەب ـ ئەخلاقىي، پىسخىكىۋى چىقىش يولى قىلىدۇ، رومانىدىكى ئىچكى قۇرۇلمىسىنىڭ ئادەمزاتنىڭ ئەخلاقىي مەپكۇرەلىرى بىلەن نورمىلىرىغا كەڭ جامائەتنى ئىشەندۈرۈش، ئاڭ ـ سېزىمىنىڭ كەڭ ـ كۇشادە ئۆسۈشى، ئادەمنىڭ ئەركى بىلەن روھىي بايلىقنىڭ ماس كېلىشى، ۋىجدان بىلەن ھەقىقەتتە تەربىيىلەش، ئىلغار تەرەققىياتقا

ئۇمتۇلۇش قاتارلىق ئەدەب ـ ئەخلاق مەسىلىلىرى چىقىشقا باشلايدۇ، ئايتماتوۋنىڭ روھي پەلسەپىسى ئادەم، تەبىئەت، جەمئىيەت ھەققىدە سەييارە ئارا تەپەككۇر قىلىشقا بېرىپ تاقىلىدۇ.

ھۇقۇش ئەرۋاھلارنىڭ، سىياسىي ئەربابلارنىڭ ئۆز ئارا «تالاش ـ تارتىش» لىرىغا گۇۋاھ، ئەرۋاھلار بىر چاغلاردىكى سوتسىيالىزمنىڭ تايانچىلىرى ۋە قۇغۇچىلىرى، ئۇلار سىرتقى دۇنيادىكى قالايمىقانچىلىققا نارازى، ھەتتا دۇنيادىن نارازى بولۇپ غۇدۇرىشىدۇ، ھازىرقى ۋاقىتتىكى ئادەملەرنىڭ يەڭگىلتەك كۆز قارىشىنىڭ ئۆزگىرىشلىرى بىلەن كېلىشەلمەيدۇ، بۇمۇ بىر خىل تراگېدىيىلىك كۆرۈنۈش.

رومانىنىڭ ئۆزگىچە مەناسى ئارقىلىق بېرىلگەن يوشۇرۇن قەھرىمانلارمۇ ناھايىتى كۆپ، ئۇلارنى يازغۇچى ئىككىنچى پىلانغا قويۇپ تەسۋىرلىگىنى بىلەن ئەسەرگە يەنىلا كۆپ مەقسەتلىك مۇمكىنچىلىك بېرىپ تۇرىدۇ، چ. ئايتماتوۋ قوشۇمچە مەنادىكى قەھرىمانلىرى بىلەن ھەر بىر بېسىپ ئۆتكەن زامانىنىڭ، دەۋرنىڭ ئاقىتلىرىنى كۆز ئالدىمىزغا كەلتۈرۈپ بېرىدۇ. رومانىدىكى ھۇقۇش كېيىلىنىڭ مۇناسىدىن ھەمىنى بايقاپ ئولتۇرىدۇ، نېمە ئۈچۈن ئەقەللىسى ھۇقۇشمۇ دۇنيادىكى زىددىيەتنىڭ مۇرەككەپلىكىنى «قوبۇل قىلالماي» ئۆلۈپ قالدى؟! نېمە ئۈچۈن مۇئەللىپ ھۇقۇشنى تەسۋىرلەيدۇ؟! بۇمۇ تراگېدىيە؟ رومانىدىكى تراگېدىيىنىڭ يۇقىرى چېكى بولامدۇ؟!

تەبىئەتمۇ ئادەم بالىسىنىڭ بېشىغا چۈشكەن ئېغىر مۇشكۈلىنى كۆتۈرەلمەي قالىدۇ، تەبىئەتنىڭ ئادەمگە «ئىچ ئاغرىتىشى»، «ئاچچىقلىنىشى» بىلەن دۇنيانىڭ تەڭپۇڭلۇقى ساقلىنىپ تۇرغانلىقى يوقمۇ؟!

چ. ئايتماتوۋ تراگېدىيىنىڭ كۆپ قاتلاملىق مەنا ـ ماھىيىتىنى

ئادەملەرنىڭ تەقدىرلىرى ئارقىلىقلا ئېچىپ بەرمەستىن، تەبىئەتنىڭ سىرلىق خاسىيىتى بىلەن ئېنىقلاشتۇرىدۇ، كونكرېت ئېيتقاندا «كاسساندرا تامغىسى» چ. ئايتماتوۋنىڭ بۇرۇنقى ئەسەرلىرىدىكى تراگېدىيىلىك باشقىتىمچىلىقىغا قايتىدىن، باشقىچە پوزىتسىيىدىن تۇرتكە بېرىدۇ، سۇئىئي يول بىلەن ئادەمنى تۆرەلدۇرۇشكە تىببىي ئىلمىنىڭ يېتىشكەنلىكىدىن كۆپلىگەن دەل تۇرۇشلۇق پاكىتلار گۇۋاھلىق بېرىپ تۇرمامدۇ؟! ئامىۋى تەشۋىقات ۋاستىلىرىنىڭ مەلۇماتى بويىچە ئادولېف ھىتلېرنىڭ ئۇرۇقىدىن تۆرەلگەن بالىلار بار، يۇقىرىقىدەك ۋەقەلەرنىڭ دۇنيادا خېلى كۆپ ئۇچراپ تۇرغانلىقىنى قانداق تونۇپ ئالىمىز، رومانىكى قەھرىمانلارنىڭ تەجرىبىۋى ئىلمىي ئىزدىنىشلىرى يوق يەردىن تاسادىپىي چىقىپ قالماپتۇغۇ؟!

ھازىرقى ئىلمىنىڭ ئۆسۈپ تەرەققىي قىلىشى ئادەمنى قايتىدىن ھەيرانۇ ـ ھەس قالدۇرىدۇ، ئاننىڭ قورسىقىدىكى ھامىلىدىن جۇمە كۈنىدىن يەتتىسى ئۆتكەندە كېلەچەكتىكى نارسىد ۋە نارسىدەنىڭ سالامەتلىكىنىڭ ھالئەھۋالىنى بىلسە بولىدۇ، تىببىي ئاپپاراتلار بىلەن «كەمتۈكلۈكى» بار كېلەچەكتىكى نارسىد ـ نارسىدەلەرنى ئوڭلاپ تۇزەشكە قۇدرەت يېتىپ قالغانلىقىنى چىنبار تەجرىبىلەرنىڭ ئوك خۇلاسىسى كۆرسىتىپ تۇرغانلىقىدىن بىلىۋېلىشقا بولىدۇ ئەمەسمۇ؟! چ. ئايتماتوۋ رومانىنىڭ ئومۇمىي نەزەرىيىسى ئارقىلىق تېببىي، بىئولوگىيىۋى، روھانىي، تېخنىكىۋى ئىلمىلەردىكى نەتىجىلەرگە قاراپ چىقىپ نەتىجىلىك بولۇشقا كېپىللىك بېرىلسە بولىدۇ.

ئەسەردە پايدىلانغان مەنبە بىلەن تېما گرېك ئەپسانىسى بىلەن باغلىنىپ رومانىكى ۋەقەلىكلەرنىڭ مەزمۇنىنى روشەنلەشتۇرىدۇ، كاسساندرا ـ تروىا پادىشاھى پرئامنىڭ كۆزى ئوچۇق، سەگەك قىزى، لېگېندىغا مۇناسىۋەتلىك

ئاپوللون كاسساندراغا سەگەكلىك، كۆزى ئوچۇقلۇق خاسىيەتلىنى ھەدىيە قىلغان، قاچان كاسساندرا ئاپوللونىڭ مۇھەببەتلىنى قوبۇل قىلمىغاندىن باشلاپ ئۇ ئۇنىڭ ئالدىنئالا سەگەكلىك، كۆزى ئوچۇقلۇق بىلەن ئېيتقانلىرىنى ئورۇنلانغىنىغا قارىماستىن، ئۇنىڭغا ھېچكىمنىڭ ئىشەنمەسلىكى ئۈچۈن ئۇنى جازالىغان، گرېكلار ترويانى بېسىۋالغاندىن كېيىن ئاگا مېمنونغا دۇچار بولۇپ ئۇنى مىكېناغا ئېلىپ كەلگەن، ئاگامنون بىلەن بىرگە ئۇنىڭ ئايالى كىلتەمنەسترا تەرىپىدىن ئۆلتۈرۈلگەن.

مانا مۇشۇ رىۋايەتلەردىكى كاسساندرانىڭ كۆز ئوچۇقلۇقى بىلەن چ. ئايتماتوۋنىڭ باش قەھرىمانى فىلوفېينىڭ ئىلمىي تەجرىبىلىك كەشپىياتىنىڭ ئىچكى باغلىنىشىنىڭ ئۇچرىشىش نۇقتىسى ئالدىدا بولىدىغان كۆرۈنۈشلەر ئالدىنئالا يېزىلغان قەيت بولۇپ سانىلىدۇ، ئاپوللون كاسساندرانى قانداق جازالىغان بولسا، جامائەت فىلوفېينى، بوركىنمۇ شۇنداق جازالايدۇ.

دۇنياۋى ئەدەبىياتتا ترويالىق سەگەك، كۆزى ئوچۇق كاسساندرانىڭ ئوبرازى كۆپچىلىك يازغۇچىلار بىلەن شائىرلارنىڭ كۆڭلىنى بۇراپ كەلگەن ئىدى، بۇ يەردە شۇ ئەدەبىياتلار ھەققىدە بىر ئاز ئەسكەرتىش قىلساق ئوشۇق بولماس بۇ بىر تەرەپتىن چ. ئايتماتوۋنىڭ رومانىنى چوڭقۇر چۈشىنىشىمىزگە ياردەم بېرىدۇ.

ھومېرنىڭ «ئىلئادا» سىدا، ئېسخىلنىڭ «ئاگا مېمنون»، ئېۋرىپىدنىڭ «گېكۇبا» تراگېدىيىسىدە كاسساندرانىڭ تەقدىرى قىسقىچە تەسۋىلىنىدۇ، ئېسخىلنىڭ تراگېدىيىسىدىكى ۋەقە تۆۋەندىكى ۋەقەلىك تەرەققىياتىدىن كېلىپ چىقىدۇ، ئاگا مەمنون ترويا جېڭىدىن ئون يىل ئۆتكەندىن غەلىبە بىلەن قايتىدۇ، بۇ غەلىبە ئاسان قولغا كەلمەيدۇ، نەچىلىگەن ئادەملەرنىڭ قېنى تۆكۈلۈپ، ئەل قىينىلىپ، شەھەرلەر چۆلدەرەپ چارەسىزلىكتىن ئاگا

مەنۇن ئۆزىنىڭ ياخشى كۆرگەن قىزى ئېغىگېدىيالىنىڭ ھاياتىدىن كۆز قىيىشقا توغرا كېلىدۇ، ئاگا مەمۇنىنىڭ رەپىقىسى گۈلتەمنەستۇرا «ئالايىپىنى ئاتلاپ ئۆتۈپ»، «ئابروي»نى قوغداش ئۈچۈن ئېرىنىڭ ئالدىغا قىزىل پايانداز سالدۇرۇپ ئۇنى ئىللىق يۇمشاق تۇتۇۋالىدۇ، بىراق، خىيالىدىكى ھارام ئوي ئۆلتۈرۈش تىنچىنى بەرمەي تۇرغان ئاگا مەمنون بىلەن بىرگە بىر جەھەتتىن تۇتقۇنلۇق، بىر جەھەتتىن ئويناشلىقى بار كاسساندرانىڭمۇ قەدەم تەشرىپى كىلىتەمنەستۇرانىڭ قىزغانچۇقلۇق ھېسسىياتىنى ئاشۇرۇۋېتىدۇ.

كاسساندرا تروياىنىڭ قايغۇ ـ ئازابىنى، نالەشلىرىنى ئاگا مەمۇنىنىڭ يېرى ئارتوستىكى بەختسىزلىكىنى ئالدىنئالا كۆرمىسمۇ ھېچكىم ئاڭا ئىشەنمەيدۇ، چۈنكى ئاپوللۇن مۇھەببىتىنى دەپسەندە قىلغان كاسساندرانىڭ ئېيتقانلىرى كىشىلەر تەرىپىدىن قوبۇل قىلىنماسلىقى ۋەجىدىن جازالانغان.

كاسساندرا ئۆز كۆزىنىڭ ئوچۇقلۇقى، سەگەكلىكى ئالدىدا ئاجىزلىق قىلىدۇ، ئاڭا كىم ئىشىنىدۇ؟ كىم ئىچ ئاغرىتىدۇ؟!

ئۇ ئاگا مەمۇنىنىڭ ئاق ساريىنىڭ قان ھىدى بىلەن تولغانلىقىنى چوڭ بىر بىخەستەلىكتىن پاجىئە بولىدىغانلىقىنى تۇيىدۇ، ئاگا مەمنۇن ئۆزىنىڭ ئاق سارايدىكى توي سەلتەنەت، تاماشالارغا چاقىرىلىش بىلەن ئۆلۈم كۈتۈپ ياتقانلىقىنى بىلىدۇ، ئاچچىقلىنىپ، قايغۇرۇپ ئاگا مېمنوننىڭ يەنە ئۆزىنىڭ ئۆلۈمىنىڭ يېقىنلاپ كېلىۋاتقانلىقىدىن خەۋەرلىنىدۇ، ھېچكىم ئىشەنمەيدۇ، ئىشەنگۈسىمۇ كەلمەيدۇ.

كاسساندرا ئۆز ئۆلۈمىنى پىسخولوگىيىلىك جەھەتتىن قوبۇل قىلالمايۋېرىپ ئۇ خۇدىنى يوقاتقان ئەھۋالغا يېتىدۇ، كىستارا ئۆتكەندىن كېيىنلا كىشىلەر سارايغا چاقىرىلىپ تويغا، ئۆلۈمگە باردۇ.

ئېسخىلىنىڭ كاسساندراسىدەك تراگېدىيىلىك، دراملىق، پسخولوگىيىلىك ئوبرازىنى گرېك تراگېدىيىسىدىن ئۇچرىتىش قىيىن، دەۋرىمىزگىچە گرېك شائىرلىرىدىن بىرسى «كاسساندرا، پراما دوچىپ» دېگەن شېئىر يازغان ئىكەن.

فرانسوز يازغۇچىسى لاكولىب پىرېندېنىڭ «كاسساندرا» (1645 ـ 1642)، شىللېرنىڭ «كاسساندرا» (1820 ـ يىلى)، لىكوفىرونىڭ «كاسساندرا» دېگەن ئەسەلىرىمۇ ئەستىن چىقارماسلىقىمىز كېرەك.

فىدىرىخ شىللېرنىڭ «كاسساندرا» ناملىق ئەسىرىنىڭ كارامەت كۆچىنىڭ كىتابخانىلارنىڭ دۇنياسىغا زىلزىلە سالارى ئېنىق، لېرىكىلىق قەھرىمانىنىڭ ئىچكى قايغۇسى، قايغزملۇق شېئىرىيەتنىڭ يۈكسەك ئۇلگىسى سۈپىدە بېرىلگەن.

شۇنداقلا ئېۋرىپىدنىڭ «گېكۈيا» تراگېدىيىسىدە پىرئامىننىڭ ئائىلىۋى تەقدىرى تەسۋىرلىنىپ كاسساندرانىڭ سىماسىنىڭ ئاستىرتتىن تەسۋىرلەنگەنلىكىنى كۆرىمىز، كاسساندراغا بېغىشلانغان ئەسەلەرنىڭ ئىچىدىن گېرمان يازغۇچىسى كرىلتسوۋلىبىفىنىڭ «كاسساندرا» پوۋېستى ئايرىم پەرقلىنىپ تۇرىدۇ، ھومېرنىڭ «ئىلئادا» سىدىن باشلاپ ئېسخىلىنىڭ تراگېدىيىسىغىچە كاسساندرانىڭ ئوبرازى بىر ياقلىق سىخېما سۈپىتىدە مىفولوگىيىلىك رامكىدا تەسۋىرلەنسە بۇ پروزىدا ئاددي قىزىنىڭ نەسرىي ئوبرازى ئارقىلىق ئادەمزاتنىڭ مەسىلىسى بىلەن مۇناسىۋەتلەشتۇرۇلىدۇ، كرىستاۋولوف گرېك رىۋايەتلىرىنىڭ لېگېندىلىق ۋەقەلىكىنى ئەسلىگە سادىق، بەدئىي چېۋەرلىك بىلەن ئىشلەپ چىققان، يازغۇچىنىڭ فانتازىيىسىدىن يېڭى ۋەقەلەر، قەھرىمانلار يارالغان مۇئەللىپ ئۆلۈم بوسۇغىسىدىكى كاسساندرانىڭ مونولوگى ئارقىلىق پۈتكۈل ۋەقەنى

يازغان، قەھرىمانلىق كۆز ئالدىدىن تروياى ئۇرۇشىنىڭ ئون يىللىق قايغۇ ـ ھەسرىتى گېكتورنىڭ ئاخىلىنىڭ، فولىكېنانىڭ ئۆلۈمى، ئاتا ـ ئانىسى پريىام بىلەن گېكوبانىڭ مۇرەككەپ تەقدىرى بىر ـ بىرلەپ ئۆتىدۇ، كاسساندرانىڭ سەگەك كۆزئوچۇقلۇقى ـ ئۇرۇش ئۇلار ئۈچۈن مەغلۇبىيەت بىلەن ئاياغلىشىدىغانلىقىدىن بەلگە بېرىپ تۇرسىمۇ، ھېچكىم ئۇنى ئېتىبارغا ئالمايدۇ، ئۇلار ئەمەس كاسساندرانى كىشىلەر ئۆزىنىڭ جان كۆيدۈرگۈچىسى سۈپىتىدە قوبۇل قىلىشماي، ئۇلى دۈشمەننىڭ ياقلىغۇچىسى سۈپىتىدە كۆرۈشىدۇ، لېگېندىلىق، پسىخولوگىيىلىك جەھەتتىن چوڭقۇرلاشتۇرۇش مەقسىتىدە كاسساندرا بىلەن ئېيىنىڭ مۇھەببەت مۇتىۋىنى كىرگۈزىدۇ.

دېمەك، كاسساندرانىڭ ئوبرازىنى بىۋاستە ياكى ۋاستىلىك تەسۋىرلەش بىلەن ھەر بىر سۆز چېۋەرى بەدىئىي مەقسەتلەرگە يېتىشكەن ئىدى، ھومېر بىلەن ئىسخىلىنىڭ ئەسەرلىرىدىن قەھرىمانىنىڭ تراگېدىيىلىك تەقدىرىنى خاس خۇسۇسىيەتلىرىنى بىلسەك،ھەمدە كىرىستا ۋولېفنىڭ پوۋېستى، چېنگىز ئايتماتوۋنىڭ رومانى گىرېك مىفولوگىيىسى بىلەن ئىنسانىيەتنىڭ بۈگۈنكى ـ ئەتىكى ئۇلۇغ ساۋاق ئېلىشى ئۈچۈن ئۆز ئارا باغلىنىدۇ، بىراق يازغۇچىلاردا پەرق ئاسمان بىلەن يەردەك، «كاسساندرا» پوۋېستىدە قانداقلا بولمىسۇن بەلگىلىك مىفولوگىيە سىخېمىسىدا تەرەققي قىلىپ ئىنسانىيەتنىڭ ھازىرى، كېلەچىكى ئۈچۈن ئارامسىزلىق ئاتا قىلىشى ئەگىتمە مەنا ئارقىلىق بېرىلىدۇ، «كاسساندرا تامغىسى» رومانىدا مىفولوگىيىلىك ۋەقەلىك تاپتاقىر يوق، بىراق سەگەكلىككە، كۆز ئوچوقلۇقتا ئىشەنمەسلىك مەپكۇرەسى رومان بىلەن گىرېك مىفولوگىيىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى ئومۇمىيلىقنى بىلدۈرۈپ بېئارامىلىق ئوپئوچۇقلا، قوشۇمچە مەنالاردا قاتلامسېرى تەسۋىرلىنىدۇ.

كاسساندرانى ئەڭ مۇھىمى ئايتماتوۋ مىفولوگىيىدىكى قىزلار ئەمەس، ئادەملا ئەمەس، بەلكى ئۇنى سەگەكلىكىنىڭ تىمسالى قاتاردا قوبۇللايدۇ، شۇنداق، رومانىنىڭ نامىنى قويۇشقا، ئۇنىڭ ئىلاۋىسىنى يېزىشتا، ئاخىردا ئەسەرگە چېكىت قويۇشتا ۋە فىلوفېينىڭ كائىناتتىكى ئىلمىي نەزەريىسىنىڭ ئاشكارىلىنىشىنىڭ ئەھمىيىتىگە ھەققىدە توختىلىشقا يازغۇچىنىڭ ئاڭ-سېزىمىدە مىفولوگىيىلىك كاسساندرانىڭ ئوبرازىنىڭ ياشىغانلىقىنى ئېيتمىسامۇ مەلۇم.

ئايتماتوۋنىڭ كاسساندراسى بۇ يېگانە ئادەمنىڭ شۇنىڭ بىلەن بىرگە ئىنسانىيەتنىڭ تەقدىرى، مۇئەللىپنىڭ كاسساندراسى ئادەمنىڭ ئۆز ۋۇجۇدىدا، ئۇنىڭ ئىچكى ۋە سىرتقى كۆرۈنۈشىدە، ئىچكىسى ھېلىلا يورۇق دۇنياغا كېلىدىغان ئانىنىڭ قورسىقىدىكى ھامىلىدۇر، ئۇلاردىن ئادەمزات ئەپلەپ بىر ئامالالاپ قۇتۇلسا بولىدۇ، بىراق سىرتقى كۆرۈنۈشتىكى ئادەم بولغان ئىككى پۇتلۇق ئادىمي ھايۋانلاردىن قانداق قۇتۇلۇش كېرەك؟! ھېيد مۇھەممەدوۋنىڭ كاسساندراسىنىڭ ھەم ئوڭ، ھەم تەتۇر مەناسى بار، ئوڭ مەناسى دېگىنىمىز-دائىم كۆزى ئوچۇق، سەگەك بولۇش، ئالدىنئالا ئەسكەرتىش ئارقىلىق ئادەمگە، ئادەمزاتقا بېشارەت بېرىش، ياخشىغا ياخشىلىق قىلىش، ئادالەتلىك بولۇش، ھايات قەدرىنى بىلىش، بەختلىك بولۇش، تەتۇر مەنا دېگىنىمىزنى دېمىسەمۇ چۈشىنىشلىك بولۇپ دەسلەپكىسىنىڭ قارىمۇ قارشى، بىراق، ئادەم بالىسىغا تەئەللۇق بىر مىجەز خاسىيىتى شۇكى ئادەم ياخشىلىققا قارىغاندا يامانلىقنى تېز قوبۇل قىلىۋالىدۇ ئەمەسمۇ؟! شۇڭا كىشىلىرىمىز «ئادەم بولۇش ئاز - ئازدىن، ھايۋان بولۇش بىردەمدىن» دەپ قويۇشىدىغان ئوخشايدۇ.

تراگېدىيە! تراگېدىيە! كائىناتتىكى فىلوفېي بىلەن يەردىكى ئادەم

بالىسىنىڭ قارىمۇ قارىشىلىقى، بورك بىلەن ئوردوك سىياقتىكى زامانداشلارنىڭ يارىشىشى، قارشىلىقى، ھەقىقەت بىلەن ناھەقلىقنىڭ، ۋىجدان بىلەن ۋىجدانسىزلىقنىڭ، ياخشىلىق بىلەن يامانلىقنىڭ زىددىيىتى، ئوڭ ئىجتىمائىي ئەھمىيەتچانلىقنىڭ يېڭىلىشى تراگېدىيىنىڭ تۇغۇلۇشىدۇر.

«كاسساندرا تامغىسى» قەھرىمانلارنىڭ قايغۇلۇق قارىمۇ قارشى ۋەزىيىتىگە نېگىزلەنگەن فانتازىيە بىلەن چىنار تۇرمۇش چىرماشقان ئەسەر، ھەمدە ئۇنىڭ مەزمۇنلۇق ئەھمىيىتى كېلەچەكتىكى ئەۋلادلارنىڭ «بېشىنى قاتۇرىدىغان»قاياناق ئىلمىي مەسىلە،بۇتېبابەتتىكى ئەمەلىي مۇۋەپپەقىيەتلىرىگە ۋە ئەقىل ـ ھۇشنىڭ مەنتىقىسىگە دەل كېلىپ قېلىشى مۇمكىن، شۇنداقلا ئايتماتوۋنىڭ رومانى قۇرۇق خىيالدىن يارالغان مەۋھۇم ئويلار ھەققىدە بولمايدۇ، رومانداۋ ئادەمزات كېلەچەكتە يولۇقىدىغان مەنزىرىنى كۆرەلىگەنلىك بىلەن ئالدىنئالا بېشارەت بېرىلگەنگە ھەيران قالمىسا بولدى، ھازىر «كاسساندرا تامغىسى»نى بەدئىي ئەسەر قاتاردا قوبۇل قىلىپ ئۇنىڭدىكى قەھرىمانلارنىڭ ئىجتىمائىي مۇرەككەپ پسىخولوگىيىلىك ھال ـ ئەھۋالغا كىتابخانلىق سېزىم، كۆيۈنۈش بىلەن مۇئامىلە قىلىۋاتىمىز، بۇنىڭغا پۈتۈنلەي سەل قارىشىمىزمۇ مۇمكىن، بىراق، ئەتە ـ ئۆگۈن كاسساندرا ھامىلىسى ھاياتلىق تۇرمۇشىمىزدا چىنبارلىققا ئايلىنىپ قالسا، جامائەتچىلىكتە،ئۆزىڭىزدە قايسى خىل پسىخىك ياريلىش پەيدا بولىدىغانلىقىنى ئاڭقىرىپ كۆرۈڭچۇ؟!